

By the author of *The Remains of the Day*
and *Never Let Me Go*

Kazuo
Ishiguro

The Unconsoled

'A masterpiece . . . It is above all a book devoted to the
human heart.' *The Times*

KAZUO ISHIGURO

NEMÂNGÂIAȚII

www.virtual-project.eu

V2.0

Kazuo Ishiguro
The Unconsoled 2000

Kazuo Ishiguro se naște la Nagasaki în 1954 și este adus de familie în Anglia în 1960. Studiază la University of Kent (Canterbury) și la University of East Anglia, după care se stabilește la Londra, unde trăiește și în prezent. Debutează la douăzeci și opt de ani cu *Amintirea palidă a munților*, povestea unei japoneze care trăiește singură în Anglia, străduindu-se să exorcizeze un trecut bântuit de coșmarul celui de-al Doilea Război Mondial. Romanul primește The Winifred Holtby Prize of the Royal Society of Literature, fiind tradus ulterior în treisprezece limbi. În 1986, Ishiguro își publică al doilea roman, *Un artist al lumii trecătoare*, nominalizat în același an la Booker Prize, laureat al Whitbread Book of the Year Award și tradus în paisprezece limbi. 1989 este pentru Ishiguro anul de vârf al carierei, autorul obținând cu *Rămășițele zilei* râvnitul Booker Prize din partea unui juriu prezidat de David Lodge. Romanul a fost tradus în peste treizeci de țări și ecranizat de James Ivory, cu Sir Anthony Hopkins, Emma Thompson, James Fox, Hugh Grant și Christopher Reeve în rolurile principale. În 1995 Ishiguro publică *Nemângăiații*, un roman despre puterea artei de a transcende granițele istoriei și totodată despre spațiul central-european la câțiva ani de la destrămarea Cortinei de Fier. În 1995 Kazuo Ishiguro a primit distincția Officer of The British Empire for Services to Literature și, în 1998, Chevalier dans l'Ordre des Arts et des Lettres din partea statului francez.

Pentru Lorna și Naomi

CUPRINS

PARTEA ÎNTÂI	6
PARTEA A DOUA	160
PARTEA A TREIA	300
PARTEA A PATRA	418

PARTEA ÎNTÂI

1

Șoferul de taxi păru încurcat când își dădu seama că nu mă aștepta nimeni, nici măcar funcționarul de la recepție. Traversă holul pustiu, sperând probabil să găsească un angajat ascuns după vreo plantă sau după vreun fotoliu. În cele din urmă, lăsă valizele jos, lângă ușa liftului, și, mormăind câteva cuvinte de scuză, își luă rămas-bun de la mine.

Holul era destul de spațios, cu cele câteva măsuțe pentru servit cafeaua risipite prin jur, fără a da impresia de înghesuală. Tavanul însă era scund și făcea în mod vizibil o bortă, creând o ușoară senzație de claustrofobie, iar în ciuda soarelui strălucitor de afară, camera era întunecoasă. Doar pe peretele din dreptul recepției se întindea o fâșie însoțită, luminând o parte a lambriului de lemn închis la culoare și o poliță cu reviste în limbile germană, franceză și engleză. Tot pe masa de la recepție am mai zărit un clopoțel de argint și am fost cât pe ce să merg într-acolo și să sun din el, când undeva, în spatele meu, s-a deschis o ușă și un tânăr în uniformă și-a făcut apariția.

– Bună ziua, domnule, zise el pe un ton obosit și, trecând în spatele pupitrului de la recepție, începu să completeze formularele de înregistrare.

Deși mormăia o scuză pentru că lipsise, continua să se poarte exact ca și cum ar fi fost luat prin surprindere. Totuși, de îndată ce mi-am rostit numele, tresări și luă poziția de drepti.

– Domnule Ryder, regret nespus că nu v-am recunoscut. Domnul Hoffman, directorul, dorea foarte mult să vă întâmpine personal. Din păcate însă, chiar acum a trebuit să plece la o întrunire importantă.

– Nu face nimic. Aștept cu nerăbdare să ne întâlnim mai târziu.

Funcționarul continuă grăbit să facă formele de înregistrare, mormăind în tot acest timp despre cât de dezamăgit avea să fie directorul că ratase sosirea mea. Pomeni în două rânduri despre cât de

stresat fusese acesta cu pregătirile pentru „joi seara”, care îl sustrăseseră de la treburile hotelului cu mult mai mult decât de obicei. M-am mărginit să încuviințez din cap, incapabil să mă mobilizez și să-l întreb despre evenimentul de „joi seara”.

– Oh, și domnul Brodsky s-a descurcat minunat azi, zise funcționarul, luminându-se la față. Într-adevăr, minunat. Azi-dimineață a repetat cu orchestra patru ore în șir fără pauză. Și ascultați-l acum! Încă mai lucrează din greu și se descurcă singur.

Arată spre partea din spate a holului. De-abia atunci mi-am dat seama că undeva în clădire se cânta la pian, dar numai cu puțin mai tare decât zgomotul înăbușit al circulației de afară.

Am ridicat capul și am ascultat mai atent. Cineva interpreta o singură frază scurtă – era din a doua parte a *Verticalității* lui Mullery –, reluând-o iar și iar, încet și atent.

– Desigur, dacă directorul ar fi aici, zise funcționarul, l-ar fi chemat pe domnul Brodsky să vă facă cunoștință. Dar nu sunt sigur... Începu să râdă: Nu sunt sigur dacă trebuie să-l deranjez. Știți, dacă se concentrează profund...

– Desigur, desigur. Rămâne pe altă dată.

– Dacă directorul ar fi aici...

Se îndepărtă și râse din nou. Apoi, aplecându-se înainte, zise cu voce scăzută:

– Știți, domnule, că unii clienți au avut tupeul să se plângă? De fapt că închidem salonul ori de câte ori domnul Brodsky vrea să cânte la pian? E uimitor cum gândesc unii oameni! De fapt, doi clienți diferiți s-au plâns ieri domnului Hoffman. Fiți sigur că au fost repede puși la punct.

– Cred. Brodsky, zici?

M-am gândit la nume, dar nu-mi spunea nimic. Apoi l-am surprins pe funcționar privindu-mă cu un aer perplex și am zis iute:

– Da, da. De-abia aștept să-l întâlnesc pe domnul Brodsky la momentul potrivit.

– Păcat că nu-i directorul aici, domnule!

– Te rog, nu-ți face probleme! Acum, dacă ai terminat, aș dori mult...

– Desigur, domnule. Sunteți, probabil, foarte obosit după o călătorie atât de lungă. Pofțiți cheia. Gustav, pe care-l vedeți acolo, o să vă conducă în cameră.

Am privit în urmă și am văzut un hamal mai în vârstă așteptând la celalalt capăt al holului. Stătea în picioare în dreptul liftului deschis, holbându-se înăuntru cu un aer preocupat. Când mă văzu venind spre el, tresări. Îmi ridică apoi valizele și intră iute în lift, după mine.

În timp ce urcam, hamalul bătrân continua să țină cele două valize și am văzut cum se înroșea din pricina efortului. Ambele valize erau foarte grele și, de groază să nu leșine în fața mea, am zis:

– Știi, ar trebui să le lași jos.

– Îmi pare bine că spuneți asta, domnule, zise el, iar vocea îi trăda surprinzător de puțin efortul fizic pe care îl făcea. La începuturile meseriei, cu mulți ani în urmă, obișnuiam să las valizele pe podea. Le ridicam numai când era absolută nevoie. Când mă deplasam, ca să zic așa. De fapt, în primii cincisprezece ani de lucru aici, trebuie să spun că am folosit această metodă. Mulți hamali tineri din acest oraș recurg încă la ea. Dar acum, n-o să mă mai vedeți că fac așa ceva. Și-n afară de asta, domnule, nu urcăm atât de mult.

Ne-am continuat drumul în tăcere. Apoi am zis:

– Așadar, lucrezi de ceva timp în hotelul asta.

– De douăzeci de ani. Am văzut o groază de lucruri aici, în acest răstimp. Dar sigur că hotelul funcționa deja de multă vreme când am ajuns eu aici. Se crede că Frederic cel Mare a petrecut o noapte aici, în secolul al XVIII-lea, și, potrivit tuturor mărturisirilor, încă din vremea aceea era un han în toată puterea cuvântului. A, da, în decursul anilor s-au petrecut aici evenimente de mare importanță istorică. Odată, când nu veți fi atât de obosit, aș fi bucuros să vă relatez câteva dintre ele.

– Dar îmi povesteai, am zis eu, de ce crezi că e o greșeală să lași bagajele pe podea.

– A, da, zise hamalul. Iată un subiect interesant. Vedeți, domnule, după cum vă închipuiți, într-un oraș ca acesta sunt multe hoteluri. Înseamnă că mulți oameni din oraș și-au încercat oarecum norocul lucrând ca hamali. Mulți par să creadă că e suficient să-și pună o uniformă și că la asta se va reduce totul, că vor fi apți pentru meserie. E

o concepție eronată, cultivată mai ales în orașul acesta. Considerați-o o legendă locală, dacă vreți. Și așa fi gata să recunosc că, într-o vreme, așa fi aderat eu însumi la ea, fără să clilesc. Apoi, odată – s-a petrecut cu mulți ani în urmă – soția mea și cu mine ne-am luat o scurtă vacanță. Am plecat în Elveția, la Lucerna. Soția mea nu mai trăiește, domnule, dar, ori de câte ori mă gândesc la ea, îmi aduc aminte de mica noastră vacanță. Este foarte frumos lângă lac. Fără îndoială, cunoașteți locul. După micul dejun, am făcut câteva plimbări minunate cu barca. Ei bine, ca să revin la subiect, în vacanță am observat că oamenii din orașul acela aveau altă concepție despre hamalii lor decât cei de la noi. Cum să vă spun, domnule? Acolo hamalii se bucurau de mai mult respect. Cei mai buni dintre ei erau personaje renumite, iar hotelurile de primă mână se luptau pentru serviciile lor. Mărturisesc că lucrul acesta mi-a deschis ochii. Dar în orașul nostru, ei bine, a existat această idee de foarte mulți ani. De fapt, sunt zile când mă întreb dacă ar putea fi vreodată eradicată. Acum nu spun că toți cei de aici s-ar purta necivilizat cu noi. Departe de aceasta, aici am fost întotdeauna tratat cu politețe și considerație. Dar, vedeți, domnule, există întotdeauna ideea că oricine ar putea face această meserie dacă și-ar pune în minte s-o facă, dacă ar avea chef. Presupun că asta se întâmplă pentru că, într-o oarecare măsură, oricine din acest oraș a trecut prin experiența de a căra bagaje de colo-colo. De aceea se presupune că a fi hamal la un hotel nu reprezintă decât o prelungire a acestei activități. De-a lungul anilor, am dus cu liftul multe persoane care mi-au spus: „Zilele astea s-ar putea să renunț la ocupația mea și să devin hamal”. Da, da. Ei bine, domnule, într-o zi – nu la multă vreme după scurta noastră vacanță de la Lucerna – unul dintre consilierii de frunte ai primăriei mi-a spus, mai mult sau mai puțin exact, aceste cuvinte: „Aș vrea să fac așa ceva în zilele astea”, mi-a zis el, arătând spre valize. Asta-i viața care-mi place. Să n-ai nicio grijă pe lume”. Presupun, domnule, că încerca să se poarte amabil, sugerând că așa fi fost de invidiat. Asta se întâmpla când eram mai tânăr, domnule, iar pe atunci nu țineam valizele în mână, ci le lăsam pe podea, aici în lift, și presupun că pe vremea aceea așa și arătam. Adică lipsit de grijă, cum sugerase domnul acela. Ei bine, vă spun eu, domnule, că aceasta a fost picătura care a umplut paharul. Nu

că m-ar fi mâniat tocmai vorbele domnului acela. Dar când mi le-a spus, ei bine, mi-a picat fisa. Erau lucruri la care mă gândisem de o bună bucată de vreme. Și după cum vă explicam, domnule, eram proaspăt întors din scurta noastră vacanță la Lucerna, unde îmi formasem anumite păreri. Și mi-am zis eu că, ei bine, venise vremea ca hamalii din acest oraș să încerce să schimbe atitudinea predominantă de aici. Vedeti, domnule, la Lucerna văzusem altceva și am simțit, cum să spun, că tot ce se petrecea aici nu era tocmai în regulă. Așa că m-am gândit mult la aceasta și am ajuns la concluzia că trebuia eu însumi să iau o serie de măsuri. Desigur că încă de pe atunci bănuiam probabil cât de greu va fi. Pesemne că în toți anii aceia îmi dădusem seama că deja era poate prea târziu pentru generația mea. Că lucrurile ajunseseră prea departe. Dar m-am gândit că, în definitiv, chiar dacă eu mi-aș îndeplini misiunea și aș schimba puțin lucrurile, ar fi măcar mai ușor pentru cei care ar veni după mine. Așa că, domnule, am luat măsurile respective și le-am respectat chiar din ziua când consilierul primăriei mi-a zis vorbele acelea. Și pot să afirm cu mândrie că și alți hamali din acest oraș mi-au urmat exemplul. Nu că ar fi luat aceleași hotărâri ca mine. Dar să zicem că măsurile lor, în fine, se potriveau cu ale mele.

– Înțeleg. Și una dintre măsurile dumitale era să nu lași jos valizele, ci să continui să le ții în mână.

– Exact, domnule, ați sesizat miezul problemei foarte bine. Desigur, trebuie să recunosc că, atunci când am început să-mi impun aceste reguli mie însumi, eram mult mai tânăr și mai puternic și presupun că nu m-am gândit că, odată cu bătrânețea, mă vor lăsa puterile. E caraghios, domnule, dar omul nu gândește așa. Ceilalți hamali au spus lucruri asemănătoare. Cu toate acestea, încercăm cu toții să respectăm vechile noastre hotărâri. Cu timpul, doisprezece dintre noi, am format un grup destul de unit și suntem printre ultimii care au încercat să schimbe ceva cu mulți ani în urmă. Dacă ar trebui să revin acum asupra unor lucruri, aș simți, domnule, că i-aș dezamăgi pe ceilalți. Iar dacă vreunul dintre ei ar reveni asupra oricărei reguli mai vechi, la fel m-aș simți și eu. Pentru că, fără îndoială, în orașul acesta s-a înregistrat un progres. Adevărat că mai sunt încă multe de făcut, dar am discutat

despre aceasta adeseori – ne întâlnim în fiecare duminică seara la Cafeneaua Ungurească din Orașul Vechi; ați putea veni și dumneavoastră cu noi, ați fi un oaspete bine-venit, domnule; ei bine, am dezbătut aceste probleme și, fără îndoială, am căzut cu toții de acord că atitudinea orașului față de noi s-a îmbunătățit simțitor. Hamalii mai tineri care au venit după noi iau, desigur, totul drept ceva firesc. Dar grupul nostru de la Cafeneaua Ungurească știe că nouă ni se datorează schimbarea, chiar dacă este vorba de una mică. Ați fi foarte bine-venit printre noi, domnule! V-aș prezenta bucuros grupului. Nu ne formalizăm chiar atât de mult ca pe vremuri și, de la o vreme, am înțeles că în condiții deosebite putem invita unele persoane la masa noastră. Iar în acest anotimp al anului soarele blând al după-amiezilor este foarte plăcut. Masa noastră este sub umbrar, cu vederea spre Vechea Piață. Este foarte plăcut, domnule, sunt sigur că o să vă placă. Dar ca să revin la ce spuneam, vorbeam mult despre acest subiect la Cafeneaua Ungurească. Adică despre vechile noastre hotărâri, pe care le luaserăm cu atâția ani în urmă. Vedeți, niciunul dintre noi nu se gândise la ce se va întâmpla când vom îmbătrâni. Presupun că eram atât de absorbiți de munca noastră, încât nu ne făceam planuri decât de pe o zi pe alta. Sau poate că am subestimat cât timp ne va lua să schimbăm aceste atitudini adânc înrădăcinate. Dar asta este, domnule! Acum am ajuns la vârsta pe care o am și cu fiecare an îmi este mai greu.

Hamalul tăcu o clipă și, în ciuda încordării fizice, părea să se fi pierdut în gânduri. Apoi zise:

– Am să fiu cinstit cu dumneavoastră, domnule. Așa e drept. Când eram mai tânăr, când am început să-mi impun aceste reguli, căram de obicei până la trei valize, oricât de mari sau de grele erau. Dacă un client avea și o a patra valiză, pe aceea obișnuiam s-o las pe podea. Dar dacă erau trei, mă descurcam întotdeauna. Ei bine, adevărul este, domnule, că acum patru ani am fost bolnav o perioadă și mi se părea munca grea, așa că am discutat despre aceasta la Cafeneaua Ungurească. Ei bine, în cele din urmă, toți colegii mei au căzut de acord ca nu era nevoie să fiu atât de sever cu mine. În definitiv, ziceau ei, tot ce mi se cerea era să-i impresionez pe oaspeți cu ceva din specificul

muncii noastre. Că erau două valize sau trei, efectul ar fi fost în mare același. Urma să reduc greutatea minimă la două valize, fără ca acest lucru să-mi dăuneze cu ceva. Am acceptat sugestia lor, domnule, dar știu că ea nu reflectă pe deplin realitatea. Îmi dau seama că nu are același efect asupra persoanelor care mă privesc. E o deosebire între a vedea un hamal încărcat cu două valize și a vedea altul cu trei, trebuie să recunoașteți, domnule, chiar pentru ochiul cel mai puțin experimentat, efectul este în mare măsură diferit. Știu asta, domnule, și nu mă sfiesc să vă spun că e dureros pentru mine să recunosc acest lucru. Dar, ca să revin la problema noastră, sper că înțelegeți acum de ce nu vreau să vă las jos valizele. Nu aveți decât două. Măcar câțiva ani de aici înainte, două valize vor fi încă în puterile mele.

— Ei bine, totul este foarte lăudabil, am zis eu. Ai reușit să faci asupra mea impresia dorită.

— Aș vrea să știți, domnule, că nu sunt singurul care a fost nevoit să se schimbe. La Cafeneaua Ungurească vorbim mereu despre aceste lucruri și adevărul este că fiecare dintre noi a trebuit să recurgă la mici schimbări. Dar n-aș vrea să credeți că ne îngăduim unii altora să ne abatem de la anumite standarde. Dacă am face asta, toate eforturile noastre de ani de zile ar fi în zadar. Ne-am face de râs cât ai zice pește. Trecătorii și-ar bătea joc de noi când ne-ar vedea adunați în jurul mesei noastre duminică după-amiaza. O nu, domnule, rămânem foarte severi unii cu alții și, sunt sigur că domnișoara Hilde va confirma asta, comunitatea a ajuns să ne respecte întâlnirile de duminică. Și cum vă spuneam, domnule, ați fi bine-venit să vă alăturați grupului nostru. Atât cafeneaua, cât și piața sunt deosebit de plăcute în aceste zile însorite de după-amiază. Și uneori proprietarul cafenelei angajează țigani să cânte în piață. Proprietarul însuși, domnule, are pentru noi un respect deosebit. Cafeneaua nu este mare, dar el se asigură mereu să fie suficient loc pentru ca noi să ne putem așeza confortabil în jurul mesei. Chiar atunci când restul cafenelei este extrem de aglomerat, proprietarul are grijă să nu fim înghesuiți sau deranjați. Chiar și în după-amiezile cele mai aglomerate, dacă toți cei de la masa noastră și-ar roti în același timp brațele întinse, niciunul dintre noi nu s-ar atinge

de celălalt. Iată cât de mult ne respectă proprietarul, domnule! Sunt sigur că domnișoara Hilde va confirma cele spuse de mine.

— Iartă-mă, am zis, dar cine este această domnișoară Hilde, la care te referi?

Nici n-am apucat să sfârșesc bine fraza, că am observat cum hamalul privea intens peste umărul meu undeva, la spatele meu. Răsucindu-mă, am văzut cu o tresărire că nu eram singuri în lift. O femeie tânără, scundă, îmbrăcată într-o uniformă curată, stătea în picioare, înghesuită în colțul din spatele meu. Dându-și seama că, în sfârșit, am observat-o, zâmbi și făcu un pas înainte.

— Scuzați-mă, îmi zise, sper că nu credeți că trăgeam cu urechea, dar n-am putut să nu aud conversația. Ascultam ce vă povestește Gustav și trebuie să spun că este destul de nedrept față de locuitorii din acest oraș. Adică, atunci când afirmă că nu-i apreciem pe hamalii de la hoteluri. Bineînțeles că îi apreciem, și mai ales pe Gustav, aici de față. Toți țin la el. Vedeți că este o contradicție chiar și în ceea ce vă spunea acum. Dacă nu l-am respecta deloc, cum își explică atunci considerația cu care sunt tratați la Cafeneaua Ungurească? Chiar așa, Gustav, este foarte urât din partea ta să ne prezinți într-o astfel de lumină domnului Ryder.

Aceste cuvinte au fost rostite pe un ton vădit, plin de căldură, iar hamalul părea într-adevăr rușinat își îndreptă ținuta depărtându-se de noi, în timp ce valizele grele îl loveau peste picioare, și-și întoarse de la noi privirea plouată.

— Uite, așa e el, zise tânăra zâmbind. Dar este unul dintre cei mai buni. Toți ținem la el. Este excesiv de modest, așa că nu vă va spune niciodată cu gura lui, dar ceilalți hamali de hotel din oraș îl privesc cu considerație. De fapt, n-aș exagera deloc dacă spun că au pentru el un sentiment de respect și de teamă. Îi poți vedea uneori așezați în jurul mesei lor, duminica după-amiaza, iar dacă Gustav n-a sosit încă, nu încep conversația. Știți, li s-ar părea o lipsă de respect să înceapă ritualul fără el. Adeseori îi vezi, zece sau unsprezece dintre ei, stând acolo tăcuți în fața cafelelor și așteptând. Cel mult își vorbesc ciudat în șoptă, ca și când ar fi în biserică. Dar până când nu sosește Gustav, nu se liniștesc și nu încep conversația. Merită să mergi la Cafeneaua

Ungurească fie și numai ca să asști la sosirea lui Gustav. Trebuie să recunosc, contrastul dintre atmosfera dinainte și cea de după aceea este foarte puternic. Întâi, vezi chipurile acelea îmbătrânite și posomorâte în jurul mesei. Apoi, apare Gustav și toți încep să strige și să râdă. Își dau pumni în glumă și-și trag palme pe spate. Uneori chiar dansează, da, da, pe mese! Au un „dans al hamalilor”, nu-i așa Gustav? Da, se distrează cu adevărat Dar absolut deloc înainte să sosească și Gustav. Bineînțeles că el, unul, nu v-ar fi spus niciodată ceva din toate astea, este atât de modest! Tot orașul ține la el.

În timp ce tânăra vorbea, Gustav se îndepărtase probabil complet de noi, căci, îndată ce l-am privit după aceea, l-am văzut stând cu fața spre colțul opus al liftului, cu spatele la noi. Sub greutatea valizelor, genunchii începeau să-i cedeze, iar umerii să-i tremure. Ținea capul plecat, ascunzându-l practic de noi în spatele corpului, dar era greu de spus dacă o făcea din timiditate sau din pură extenuare fizică.

– Iertați-mă, domnule Ryder, zise tânăra. Încă nu m-am prezentat. Mă numesc Hilde Stratmann. Am misiunea de a mă îngriji ca totul să meargă bine în timpul șederii dumneavoastră. Mă bucur atât de mult că, în sfârșit, ați reușit să ajungeți aici. Începuserăm să ne îngrijorăm cu toții. Toată lumea aștepta de mult dimineața aceasta, dar mulți au primit sarcini importante și au trebuit să plece unul câte unul, așa încât îmi revine mie, o umilă angajată a Institutului Municipal de Artă, să vă spun cât suntem de onorați cu toții de vizita dumneavoastră.

– Mă bucur să fiu aici. Dar în ceea ce privește dimineața aceasta, spuneți că...

– O, vă rog să nu vă faceți nicio grijă în legătură cu aceasta, domnule Ryder. Nimeni n-a fost dat afară din cameră din cauza aceasta. Singurul lucru care contează este că sunteți aici. Știți, domnule Ryder, dacă sunt total de acord cu Gustav despre ceva, acesta este Orașul Vechi. Este într-adevăr foarte atrăgător, și întotdeauna îi îndemn pe vizitatori să meargă acolo. Are o atmosferă minunată, o mulțime de cafenele pe trotuar, magazine de artizanat și restaurante. Până acolo faceți doar o scurtă plimbare, așa încât ar trebui să profitați de îndată ce vă va permite programul.

– Chiar că am să încerc să mă duc. Că veni vorba, domnișoară Stratmann, legat de programul meu...

Am făcut o pauză oarecum în mod deliberat, așteptând ca tânăra să se minuneze de zăpăceala ei, să caute în servieta diplomat și să scoată din ea vreo foaie sau vreun pliant. Dar deși mă întrerupsese imediat, n-o făcu decât pentru a-mi spune următoarele:

– Da, este într-adevăr un program foarte încărcat. Sper însă că nu este exagerat de aglomerat. Am încercat să ne oprim numai asupra punctelor esențiale. În mod inevitabil, am fost invadați de numeroasele noastre societăți, de mass-media locale, de toată lumea. Aveți atâția admiratori în acest oraș, domnule Ryder! Multă lume de aici vă consideră nu numai cel mai bun pianist în viață din lume, dar poate chiar cel mai mare pianist al acestui secol. Credem însă că am reușit să limităm programul la punctele esențiale. Am convingerea că nu veți fi nemulțumit în nicio privință.

Chiar în acel moment, ușile liftului se deschiseră și bătrânul hamal ieși pe coridor. Valizele îl făceau să pășească cu greutate pe mochetă, iar domnișoara Stratmann și cu mine, care veneam în urma lui, a trebuit să ne măsurăm pașii ca să nu-l depășim.

– Sper că nu s-a supărat nimeni, i-am zis în timp ce mergeam. Adică, pentru că n-am avut timp să-i includ și pe ei în program.

– A, nu, vă rog să nu vă faceți griji! Știm cu toții că sunteți aici și nimeni nu dorește să se spună că v-a sustras de la treabă. De fapt, domnule Ryder, în afară de două evenimente sociale destul de importante, tot restul programului dumneavoastră se va desfășura, mai mult sau mai puțin, în seara zilei de joi. Bineînțeles, ați avut ocazia până acum să vă studiați programul.

Ceva din felul în care a rostit această ultimă observație m-a făcut să-mi vină greu să-i răspund cu toată sinceritatea. Așa că am bâiguit:

– Da, desigur.

– Este într-adevăr un program încărcat. Dar ne-am orientat după cererea dumneavoastră de a vi se permite să vedeți personal cât mai multe lucruri. Iată o atitudine lăudabilă, dacă îmi e îngăduit să-mi spun părerea.

Înainte noastră, bătrânul hamal se opri în dreptul unei uși. În cele din urmă, lăsă jos valizele mele și începu să moșmondească la broasca de la intrare. Până să ne apropiem de el, Gustav ridică iar valizele și intră clătînându-se în cameră, zicând:

— Vă rog să mă urmați, domnule.

Tocmai eram pe punctul să fac întocmai, când domnișoara Stratmann îmi puse o mână pe braț.

— Nu vă mai rețin, zise ea. N-am vrut decât să verific dacă deocamdată este ceva în programul dumneavoastră care nu vă convine.

Ușa se trânti lăsându-ne afară, pe coridor.

— Ei bine, domnișoară Stratmann, am zis eu, în mare, mi-a făcut impresia... unui program foarte echilibrat.

— Am fixat întâlnirea cu Asociația de Sprijin Reciproc a Cetățenilor, gândindu-ne tocmai la rugămintea dumneavoastră. Grupul de Ajutor este format din oameni obișnuiți de toate profesiile, care s-au adunat pentru că au avut de suferit din cauza crizei în care ne aflăm. Veți avea prilejul să auziți propriile relatări despre câte au avut de îndurat unii dintre ei.

— A, da. În mod sigur, va fi foarte util.

— Și după cum ați observat, am respectat și dorința dumneavoastră de a-l întâlni pe domnul Christoff în persoană. Date fiind împrejurările, vă înțelegem perfect motivele pentru care ați cerut organizarea unei astfel de întâlniri. După cum bănușiți, domnul Christoff este, la rândul său, încântat. Bineînțeles că are motivele lui să dorească să vă întâlnească. Vreau să spun că, desigur, el și prietenii lui vor face tot ce le va sta în putință să vă convingă de părerile lor. Bineînțeles, totul va fi o aiureală, dar sunt sigură că veți considera această întâmplare foarte utilă pentru a vă forma o imagine asupra situației de aici. Domnule Ryder, arătați foarte obosit. Nu vă mai rețin. Pofțiți cartea mea de vizită. Vă rog, nu ezitați să mă sunați dacă aveți probleme sau nedumeriri.

I-am mulțumit și am privit-o cum se îndepărta de-a lungul coridorului. Când am intrat în cameră, încă mai întorceam pe toate

fețele diferitele implicații ale acestui schimb de cuvinte și mai trecu o clipă până să-mi dau seama că Gustav stătea în picioare, lângă pat.

— Ei, ați ajuns, domnule.

După lambriurile din lemn închis la culoare care dominau tot restul clădirii, am fost surprins de aspectul ușor modern al camerei. Peretele din față era de sticlă, aproape din podea și până în tavan, iar lumina soarelui intra plăcut în cameră printre două jaluzele verticale atârinate acolo. Valizele mele fuseseră așezate una lângă alta, aproape de dulap.

— Acum, domnule, dacă îmi mai acordați o clipă, zise Gustav, vă voi arăta camera. În felul acesta, șederea dumneavoastră aici va fi cât se poate de plăcută.

L-am urmat pe Gustav prin cameră, în timp ce acesta îmi arăta comutatoarele și alte facilități. La un moment dat, m-a condus în baie și și-a continuat explicațiile acolo. Tocmai era pe punctul să i-o retez, așa cum fac atunci când un hamal îmi arată camera de hotel, dar ceva din zelul cu care își îndeplinea sarcina, ceva din strădania lui de a da o notă personală unei activități pe care o făcea de mai multe ori pe zi, mai curând m-a mișcat și m-a împiedicat să-l întrerup. Și atunci, cum el îi dădea înainte cu explicațiile, arătând cu mâna diferitele locuri din cameră, îmi trecu prin minte că, în ciuda profesionalismului său, a dorinței lui reale de a mă vedea instalat confortabil, o anumită problemă care îl preocupase toată ziua ieșise din nou la suprafață. Cu alte cuvinte, era din nou îngrijorat de fiica sa și de băiețelul acesteia.

Când i se făcuse propunerea cu câteva luni în urmă, Gustav nu bănuise aproape deloc că aceasta îi va aduce și altceva decât o plăcere lipsită de complicații. O după-amiază pe săptămână, trebuia să petreacă două ore plimbându-se cu nepotul său prin Orașul Vechi, lăsând-o pe Sophie să plece și să se distreze și ea puțin. Ba mai mult, înțelegerea se dovedise îndată a fi reușită și în câteva săptămâni între bunic și nepot se crease o rutină extrem de agreabilă pentru amândoi. În după-amiezile în care nu ploua, se duceau în parcul cu leagăne, unde Boris îi demonstra ultimele lui acte de vitejie. Dacă era vreme umedă, o porneau spre muzeul de ambarcațiuni. Apoi se plimbau pe străduțele din Orașul Vechi, privind vitrinele diferitelor magazine, oprindu-se uneori în Piața Veche să urmărească reprezentarea vreunui mim sau

acrobat. Bătrânul hamal fiind foarte cunoscut în zonă, nu ajungeau niciodată prea departe fără să-i salute cineva, iar Gustav primea numeroase felicitări pentru nepotul său. Apoi se îndreptau spre vechiul pod să privească bărcile care treceau pe sub el. Expediția se încheia la o cafenea preferată, unde comandau o prăjitură sau înghețată și așteptau să se întoarcă Sophie.

La început, aceste ieșiri îi aduseseră lui Gustav o enormă satisfacție. Dar legătura din ce în ce mai strânsă cu fiica și nepotul său îl făcuse să observe lucruri pe care altădată le-ar fi putut evita, până când nu mai putuse să se prefacă a nu vedea că nu mergea totul cum trebuie. Mai întâi, era starea de spirit generală a lui Sophie. În primele săptămâni se despărțise de ei veselă, grăbită să meargă în centrul orașului la cumpărături sau să se întâlnească cu vreun prieten. Dar în ultima vreme era tot mai abătută la despărțire, ca și când n-ar fi avut ce face singură.

Mai mult, erau unele semne clare că necazul, oricare ar fi fost el, începuse să-și pună amprenta pe Boris. Adevărat că nepotul său își păstrase încă în mare măsură firea veselă. Dar hamalul observase cum din când în când, mai ales când se făcea vreo aluzie la viața lui de acasă, chipul băiețelului se întuneca. Apoi, cu două săptămâni în urmă, se petrecuse ceva ce bătrânul hamal nu izbutea să-și alunge din minte.

Se plimbase cu Boris pe lângă una dintre numeroasele cafenele din Orașul Vechi, când o observase deodată pe fiica sa într-una din ele. Umbrarul de pânză de deasupra ferestrei îi permitea să vadă clar în interior, iar Sophie era evident singură, în fața unei cești cu cafea, cu o expresie de totală descurajare zugrăvită pe chip. Revelația faptului că nu găsisese puterea de a ieși măcar din Orașul Vechi, fără a mai pomeni de expresia chipului ei, îl șocase pe hamal atât de tare, încât înainte de a se gândi să încerce să-i distragă lui Boris atenția, trecu o clipă.

Fusese deja prea târziu: urmărind privirea hamalului, Boris își zărise mama cu claritate. Băiețelul privise iute în altă parte și amândoi își continuaseră plimbarea fără să pomenească deloc despre incident. În câteva minute, Boris își recăpătase buna dispoziție, dar episodul îl tulburase totuși pe hamal și de atunci înainte întorsese în sine a povestea pe toate fețele. De fapt, tocmai amintirea acestui incident îi

dăduse aerul acela atât de preocupat, jos în hol, incident care acum îl tulbura iar, în vreme ce îmi arăta camera.

Începuse să-mi placă bătrânul și am simțit o undă de compasiune pentru el. Era evident că rumega ceva de mult timp, iar acum se afla în starea primejdioasă de a da griilor sale proporții nejustificate. M-am gândit să discut cu el despre această problemă, dar apoi, cum Gustav ajunsese la capătul îndeletnicirii sale obișnuite, oboseala pe care o simțisem uneori încă de când coborâsem din avion mă cuprinsese din nou.

Hotărât de a relua cu el problema mai târziu, i-am oferit un bacșiș gras și i-am dat liber.

După ce ușa s-a închis în urma lui, m-am prăbușit, așa îmbrăcat cum eram, pe pat, și o vreme am privit lung în gol, spre tavan. La început, mintea mi-a fost numai la Gustav și la diversele lui griji. Apoi însă, rămânând întins pe pat, m-am pomenit gândindu-mă iar la conversația purtată cu domnișoara Stratmann. Evident, orașul acela aștepta de la mine ceva mai mult decât un simplu recital. Dar când am încercat să-mi amintesc unele amănunte esențiale legate de vizita pe care o făceam, n-am prea reușit. Mi-am dat seama ce prostie făcusem să nu vorbesc mai deschis cu domnișoara Stratmann. Dacă n-aș fi primit un exemplar cu programul meu, vina ar fi fost a ei, nu a mea, iar scuzele mele nu și-ar fi avut rostul.

M-am gândit iar la numele Brodsky și de astă dată am avut impresia clară că fie mai auzisem, fie citisem despre el nu cu multă vreme în urmă. Apoi brusc mi-am amintit de un moment din lunga călătorie cu avionul, pe care tocmai o făcusem. Stăteam în cabina întunecoasă, cu ceilalți pasageri dormind în jurul meu, și studiam programul acestei vizite, la lumina chioară a lămpii de citit. La un moment dat, bărbatul de lângă mine se trezise și, după câteva clipe, făcuse o remarcă amabilă. De fapt, după câte îmi aminteam, se aplecase spre mine să-mi pună o mică întrebare, ceva despre fotbalistii de la Cupa Mondială. Nevrând să mă sustrag de la studierea atentă a programului meu, l-am expediat cam cu răceală.

Acum îmi aminteam totul destul de limpede. Într-adevăr, îmi aminteam chiar și textura hârtiei verzi și groase pe care fusese tipărit

programul, pata de un galben șters aruncată pe ea de lumina lămpii de citit, zbârnâitul motoarelor avionului, dar oricât aș fi încercat, nu-mi puteam aminti nimic din ce era scris pe hârtia aceea.

Apoi, după alte câteva minute, am simțit cum mă cuprinde oboseala și am ajuns la concluzia că n-avea rost să-mi mai fac griji înainte de a trage un pui de somn. Într-adevăr, știam bine din proprie experiență cât de limpezi deveneau lucrurile după odihnă. Puteam s-o caut după aceea pe domnișoara Stratmann, să-i explic neînțelegerea, să fac rost de un exemplar din programul meu și s-o rog să-mi clarifice tot ceea ar fi fost nevoie.

Tocmai începusem să moțâi, când brusc ceva mă făcu să deschid iar ochii și să privesc fix spre tavan. Am continuat o vreme să cercetez tavanul, apoi m-am ridicat în capul oaselor și am privit în jur, încercând cu fiecare secundă care trecea un sentiment de recunoaștere din ce în ce mai puternic. Camera în care mă aflam acum nu era, din câte îmi dădeam eu seama, alta decât aceea care îmi slujise drept dormitor în timpul celor doi ani când părinții mei și cu mine locuiserăm în casa unei mătuși, la granița dintre Anglia și Țara Galilor. Am privit iar de jur împrejur prin cameră, după care, lăsându-mă din nou pe spate, am mai privit o dată lung tavanul. Tencuit și zugrăvit iar de curând, acesta fusese mărit, cornișele – desființate, iar ornamentele din jurul lămpii – în întregime schimbate. Dar era negreșit același tavan la care privisem atât de des din patul meu îngust de odinioară, care scârțâia.

M-am răsucit pe o parte și am privit podeaua de lângă pat. Camera de hotel avea o carpetă închisă la culoare, chiar pe locul unde mi-aș fi lăsat picioarele când coboram din pat. Mi-am amintit cum odată aceeași porțiune de podea fusese acoperită de o împletitură verde uzată, pe care de mai multe ori pe săptămână obișnuiam să-mi aranjez cu grijă în formații soldații de plastic – peste o sută la număr – pe care îi păstrasem în două cutii de tablă pentru biscuiți. Am întins o mână pe jos și mi-am trecut degetele peste carpeta hotelului, și, în timp ce făceam aceasta, mi-am amintit de o după-amiază în care mă pierdusem în lumea mea cu soldații de plastic și o zarvă cumplită izbucnise la parter. Vocile fuseseră atât de sălbatiche încât, chiar și la vârsta de șase

sau șapte ani, îmi dădusem seama că nu era vorba de o larmă obișnuită. Dar îmi spuseseam că nu se întâmpla nimic și, culcându-mi din nou obrazul pe împletitura verde, îmi continuasem planurile de luptă. Aproape în mijlocul acelei împletituri verzi fusese sfâșiat un petic, fapt care mă iritase întotdeauna. Dar în după-amiaza aceea, pe când vocile urlau în continuare la parter, îmi venise în minte pentru prima oară că ruptura aceasta putea fi folosită ca teren cu tufișuri, peste care soldații mei ar fi trebuit să treacă. Această descoperire – anume că defectul care amenințase întotdeauna să-mi distrugă lumea imaginară putea fi de fapt inclus în aceasta – mă entuziasmase în bună măsură, iar „tufișurile” acelea aveau să devină factorul cheie pentru multe bătălii pe care le-am dirijat ulterior.

Toate acestea mi-au revenit în minte în timp ce priveam în continuare tavanul. Bineînțeles, am rămas pe deplin conștient de modificarea sau înlăturarea unor caracteristici ale camerei. Cu toate acestea, conștientizarea faptului că, după atâta amar de vreme, reveneam în vechiul sanctuar al copilăriei mele, m-a învăluit într-un sentiment profund de pace. Am închis ochii și o clipă m-am simțit ca și când aș fi fost înconjurat din nou de toate mobilele acelea vechi. În colțul îndepărtat din dreapta, era dulapul mare și alb cu mânerul ușii rupt. Pe peretele de lângă capul meu, pictura mătușii mele, înfățișând Catedrala Salisbury. Scrinul de lângă pat avea cele doua sertărașe pline cu micile mele comori și secrete. Toată încordarea acelei zile – călătoria lungă cu avionul, nedumeririle legate de programul meu, problemele lui Gustav – părea să pălească și m-am simțit alunecând într-un somn adânc și greu.

2

Când m-a trezit telefonul de lângă pat, am avut impresia că suna deja de câțva timp. Am ridicat receptorul și am auzit o voce spunându-mi:

- Alo, domnul Ryder?
- Alo, da.

– A, domnul Ryder. La telefon domnul Hoffman. Directorul hotelului.

– A, da. Îmi pare bine să vă cunosc.

– Domnule Ryder, ne bucurăm extrem de mult că sunteți, în sfârșit, oaspetele nostru. Sunteți bine-venit la noi.

– Mulțumesc.

– Într-adevăr, bine-venit, domnule. Vă rog să nu vă faceți probleme pentru că ați venit cu întârziere. Așa cum cred că v-a spus domnișoara Stratmann, toți cei prezenți au înțeles perfect situația. La urma urmei, când trebuie să parcurgi distanțe atât de mari ca dumneavoastră și ai atâtea angajamente prin toata lumea – ha! ha! – astfel de lucruri devin uneori inevitabile.

– Dar...

– Nu, domnule, într-adevăr nu mai e nimic de spus în legătură cu aceasta. Cum ziceam, toate doamnele și domnii au fost foarte înțelegători. Așa că să trecem peste aceasta. Ceea ce contează este că sunteți aici. Și chiar numai pentru aceasta, domnule Ryder, vă suntem nespus de recunoscători.

– Ei, mulțumesc, domnule Hoffman.

– Și acum, domnule, dacă nu sunteți prea ocupat în momentul acesta, aș dori foarte mult ca, în sfârșit, să vă salut personal. Să vă urez bun venit în orașul nostru și în acest hotel.

– Foarte amabil din partea dumneavoastră, am zis. Dar tocmai acum mă pregăteam să trag un pui de somn...

– Un pui de somn?

În voce i se simțea o undă de iritare. După o clipă deveni cu desăvârșire amabil.

– Ei, desigur, desigur. Sunteți, probabil, foarte obosit. Veniți de atât de departe. Atunci să lăsam, zic eu, pentru oricând sunteți disponibil.

– Abia aștept să vă întâlnesc, domnule Hoffman. Negreșit voi coborî nu după mult timp.

– Vă rog să coborâți atunci când vă convine dumneavoastră. În ceea ce mă privește, voi continua să aștept aici, adică jos în hol, oricât de mult timp aveți nevoie. Așa încât, vă rog să nu vă grăbiți deloc.

M-am gândit o clipă la ce-mi spunea. Apoi am zis:

– Dar, domnule Hoffman, mai aveți atâtea alte lucruri de făcut.

– Adevărat, partea aceasta a zilei este foarte aglomerată. Dar pe dumneavoastră, domnule Ryder, vă aștept bucuros oricât de mult ar fi nevoie.

– Domnule Hoffman, vă rog să nu vă pierdeți timpul prețios din cauza mea. Cobor îndată și vin să vă caut.

– Nu vă deranjați, domnule Ryder. De fapt, mă simt onorat să vă aștept. Așa că rămâne cum am zis, veniți atunci când vă convine. Vă asigur că vă voi aștepta aici în picioare până când veniți.

I-am mulțumit din nou și am pus receptorul în furcă. Stând în capul oaselor, am privit în jur și am dedus după lumina că era târziu după-amiază. Mă simțeam mai obosit ca niciodată, dar se părea că nu prea aveam de ales decât să cobor în holul de la intrare. M-am ridicat în picioare, m-am dus la una dintre valize și am găsit o haină mai puțin șifonată decât cea pe care încă o aveam pe mine. În timp ce mă schimbam, mi-a venit o poftă grozavă să beau o cafea și câteva clipe mai târziu am ieșit din cameră ca și când aș fi avut o treabă urgentă.

Am ieșit din lift și am constatat că holul hotelului era mult mai plin de viață decât înainte. De jur împrejurul meu, oaspeții leneveau în fotolii, răsfoind ziare sau stând la taclale în fața unor cești cu cafea. Lângă recepție, câțiva japonezi se salutau între ei foarte jovial. Eram ușor surprins de această transformare și nu l-am observat pe directorul hotelului până când acesta n-a venit direct la mine.

Avea în jur de cincizeci de ani, era mai masiv și mai greoi decât mi-l imaginasem după vocea de la telefon. Mi-a întins radios mâna. Pe când făcea acest gest, am observat că i se tăiase respirația și că avea fruntea ușor transpirată.

În timp ce ne strângeam mâinile, repetă de câteva ori ce onoare era pentru oraș și pentru hotelul lui în special să mă aflu acolo. Apoi se aplecă înainte și spuse pe un ton confidențial:

– Și vă asigur, domnule, că toate pregătirile pentru joi seara sunt gata. Nu trebuie să vă faceți absolut niciun fel de probleme.

Am așteptat să mai zică ceva, dar, când am văzut că nu face decât să zâmbească în continuare, am zis:

– Ei bine, e plăcut să auzi așa ceva.

– Nu, domnule, chiar nu aveți de ce să vă faceți probleme.

Urmă o pauză stânjenitoare. După o clipă, Hoffman păru că mai vrea să spună ceva, dar se abținu, râse și mă bătu ușor pe umăr – gest care mi s-a părut nepotrivit de familiar. În cele din urmă zise:

– Domnule Ryder, dacă vă pot ajuta cu ceva, să vă fac șederea mai plăcută, vă rog să-mi spuneți neîntârziat.

– Sunteți foarte amabil.

Urmă încă o pauză. Apoi râse din nou, dădu ușor din cap și mă mai bătu o dată pe umăr.

– Domnule Hoffman, am zis eu, doreați cumva să-mi spuneți ceva în mod special?

– O, nimic în mod special, domnule Ryder. Nu voiam decât să vă salut și să mă asigur că sunteți pe deplin mulțumit.

Apoi, brusc, exclamă:

– Bineînțeles! Acum că ați pomenit despre asta, da, ar fi ceva. Dar numai un fleac.

Cu toate acestea, scutură iar din cap și râse. Apoi zise:

– Este în legătură cu albumele soției mele.

– Albumele soției dumneavoastră?

– Soția mea, domnule Ryder, este o femeie foarte cultă. Bineînțeles că este o mare admiratoare a dumneavoastră. Piesele au fost aranjate cronologic și datează de mai mulți ani. Dar, să vă explic. Soția mea a sperat dintotdeauna că veți parcurge într-o bună zi aceste albume chiar dumneavoastră. Vestea că urma să vizitați orașul nostru i-a reînsuflețit, evident, speranța. Cu toate acestea, știa cât de ocupat veți fi aici și a insistat să nu fiți deranjat din pricina asta. Dar mi-am dat seama că, în sinea ei, mai spera, așa încât i-am promis că măcar o să vă pomenesc despre ea. Dacă v-ați găsi și numai un minut liber să aruncați o privire peste albume, n-aveți idee ce mult ar însemna pentru ea.

– Vă rog să-i transmiteți soției dumneavoastră că-i sunt recunoscător, domnule Hoffman. Voi fi fericit să-i privesc albumele.

– Sunteți foarte amabil, domnule Ryder! Într-adevăr, foarte amabil. De fapt, am și adus imediat albumele aici, la hotel. Bănuiesc însă că sunteți foarte ocupat.

– Am într-adevăr un program foarte încărcat. Totuși, sunt sigur că-mi voi găsi ceva timp pentru albumele soției dumneavoastră.

– Ce amabil sunteți, domnule Ryder! Vreau însă să subliniez că ultimul lucru pe care îl doresc este să vă mai dau o sarcină în plus. Așa încât v-aș face o sugestie. Voi aștepta să-mi spuneți dumneavoastră când sunteți gata să vă uitați la albume. Până atunci, n-o să vă mai deranjez. Vă rog să mă căutați când credeți că e momentul potrivit, oricând ar fi acesta, zi sau noapte. De obicei, pot fi găsit foarte ușor și nu părăsesc localul decât târziu. Voi întrerupe orice activitate și voi da fuga după albume. M-aș simți mult mai bine dacă am rămâne la aceasta înțelegere. Chiar că n-aș suporta să mă gândesc că v-am mai dat și altă bătaie de cap, pe lângă programul dumneavoastră.

– Mulțumesc pentru grijă, domnule Hoffman.

– De fapt, mi-a venit o idee, domnule Ryder. În zilele următoare aș putea lăsa impresia că sunt până peste cap de ocupat. Dar aș vrea să știți că pentru această chestiune nu voi fi niciodată prea ocupat. Așa încât, chiar dacă par foarte preocupat, vă rog să nu credeți că vă amân.

– Foarte bine. O să țin minte.

– Poate că ar trebui să convenim asupra unui semnal oarecare. Spun asta pentru că s-ar putea să mă căutați și să mă vedeți la celălalt capăt al unei încăperi pline de lume. Ar fi foarte greu pentru dumneavoastră să trebuiască să vă croiți drum printr-o astfel de forfotă. Și oricum, până să ajungeți la locul în care m-ați văzut, s-ar putea să mă fi deplasat eu însumi de acolo. Iată de ce ar fi recomandabil un semnal. Unul ușor de sesizat, pe care să-l puteți da peste capetele mulțimii.

– Iată, într-adevăr, o idee foarte bună.

– Excelent! Mă bucur din inimă să constat că sunteți o persoană atât de agreabilă și de amabilă, domnule Ryder. Măcar de s-ar putea spune la fel despre alte anumite celebrități pe care le-am găzduit aici. Așa deci, nu ne mai rămâne decât să convenim asupra unui semnal. Poate aș sugera... ei bine, să zicem ceva în genul acesta.

Ridică o mână cu palma în afară și degetele răsfirate, și descrie o mișcare ca și când ar fi șters un geam.

– N-a fost decât un exemplu, zise el, punând iar mâna la spate. Desigur, poate ați prefera alt semnal.

– Nu, semnalul este bun. Vi-l voi da de îndată ce sunt gata să mă uit prin albumele soției dumneavoastră. Este, într-adevăr, foarte amabil din partea dumneaei să-și dea atâta osteneală.

– Știu că a făcut-o cu mare plăcere. Desigur că, dacă mai târziu veți prefera alt semnal, vă rog să-mi telefonați din camera dumneavoastră sau să-mi lăsați un mesaj prin intermediul unuia dintre angajați.

– Sunteți foarte amabil, dar semnalul pe care îl propuneți mi se pare foarte elegant. Și acum, domnule Hoffman, mă întreb dacă n-ați vrea să-mi recomandați un loc unde aș putea găsi o cafea bună. Cred că în clipa aceasta aș fi în stare să beau câteva cești.

Directorul râse cam teatral.

– Cunosc bine senzația. Vă voi conduce în atrium. Urmați-mă, vă rog.

O porni spre colțul holului de la intrare și trecu printre două uși grele, batante. Dădu într-un coridor lung și întunecos, lambrizat de-a lungul ambilor pereți cu lemn închis la culoare. Pe coridor pătrundea atât de puțină lumină naturală, încât chiar și în acel moment al zilei, un șir de aplice care difuzau o lumină slabă fuseseră lăsate aprinse. Hoffman își continuă drumul în pas vioi înaintea mea, întorcându-se la tot pasul să-mi zâmbească peste umăr. Pe la jumătatea drumului, am trecut prin dreptul unei intrări somptuoase, iar Hoffman, care observase probabil că mă uitam la ea, zise:

– A, da. În mod normal, cafeaua s-ar servi acolo, în salon. O încăpere superbă, domnule Ryder, și foarte confortabilă. Iar acum a devenit și mai frumoasă, datorită unor mese lucrate artizanal pe care le-am descoperit chiar eu, în timpul unei excursii recente la Florența. Sunt sigur că vor fi pe gustul dumneavoastră. Totuși, momentan, după cum știți, am închis încăperea pentru domnul Brodsky.

– A, da. Era acolo mai devreme, când am sosit eu.

– Încă mai este acolo, domnule. V-aș conduce înăuntru să vă fac cunoștință, numai că, știți, am senzația că n-a sosit încă momentul potrivit. Poate că domnul Brodsky... ei bine, să zicem că s-ar putea să

nu fie încă timpul pentru aceasta. Ha, ha! Dar nu vă faceți griji, vor mai fi multe prilejuri ca dumneavoastră, domnilor, să vă cunoașteți.

– Domnul Brodsky se află acum în încăperea aceea?

Am privit înapoi spre intrarea respectivă și probabil că mi-am încetinit puțin pasul. În orice caz, directorul mă înșfăcă de braț și începu să mă tragă hotărât de acolo.

– Chiar așa, domnule. Ei bine, în clipa aceasta stă acolo în liniște, dar vă asigur că în curând va începe din nou. Iar azi-dimineață, știți, a repetat cu orchestra patru ore întregi. După cum se vede, totul decurge cât se poate de bine. Așa că, vă rog, nu aveți de ce să vă îngrijorați.

Coridorul coti, în fine, după care deveni mult mai luminos. De fapt, această porțiune avea ferestre de-a lungul unui perete, care formau pe podea oaze de lumină. De abia după ce am parcurs o parte din el, Hoffman îmi dădu drumul. Pe măsură ce ne încetineam mersul spre un pas de voie, directorul începu să râdă pentru a-și ascunde stinghereala.

– Atriumul este chiar aici, domnule. În esență, este un bar, dar este confortabil și vi se va aduce cafea și orice altceva ați dori. Pe aici, vă rog.

Ieșirăm de pe coridor și trecurăm pe sub o arcadă.

– Anexa aceasta, zise Hoffman conducându-mă înăuntru, a fost terminată acum trei ani. Îi spunem atrium și suntem mândri de el. A fost proiectat pentru noi de Antonio Zanotto.

Ajunserăm într-o sală spațioasă și luminoasă. Datorită tavanului înalt din sticlă de deasupra noastră, aveam oarecum senzația că ieșeam într-o curte. Podeaua era o vastă întindere acoperită cu gresie, în mijlocul căreia se afla o fântână ce domina restul sălii – aceasta reprezenta o încâlceală de personaje asemănătoare unor nimfe din marmură, care făceau să țâșnească apa destul de tare. De fapt, am fost frapat de presiunea mult prea mare a apei; nici nu puteai vedea partea opusă a atriumului fără a scruta cu privirea pâcla fină care plutea prin aer. Cu toate acestea, am constatat rapid că fiecare colț al atriumului avea câte un bar, cu propria garnitură de taburete înalte, de scaune și mese comode. Chelneri în uniforme albe umblau de colo-colo și se părea că erau destul de mulți clienți, răspândiți prin tot localul – deși era atâta spațiu, încât aproape că nici nu-i observai.

Am văzut că directorul mă privea cu o expresie de satisfacție zugrăvită pe chip, așteptând ca eu să-mi exprim aprecierea cu privire la ambianță. În clipa aceea totuși, pofta de a bea o cafea era atât de mare, încât pur și simplu i-am întors spatele și am pornit spre barul cel mai apropiat.

Nici nu m-am așezat bine pe un taburet înalt, cu coatele sus, pe tejgheaua barului, că directorul mă și ajunsese din urmă. Pocni din degete după barman, care oricum venea să mă servească, și zise:

– Domnul Ryder ar dori o cană cu cafea. Din cea kenyană!

Apoi, întorcându-se iar spre mine, zise:

– Nimic nu mi-ar face mai mare plăcere în clipa aceasta decât să vă țin companie, domnule Ryder. Să conversăm pe îndelete despre muzică și artă. Din păcate, trebuie să mă ocup de câțva lucruri fără întârziere. Mă întreb, domnule, dacă ați fi atât de bun să mă scuzați?

Deși am subliniat că fusese mai mult decât amabil, a mai zăbovit câteva minute pentru a-și lua rămas-bun de la mine. Apoi, în fine, aruncă o privire la ceas, scoase o exclamație și se depărtă în grabă.

Rămas singur, m-am lăsat probabil repede furat de gânduri și nu am observat că barmanul se întorsese. Și totuși, se părea că o făcuse, căci în curând am început să beau cafea, privind lung peretele cu oglinzi din spatele barului. După o vreme, dintr-un motiv sau altul, m-am pomenit rememorând momentele cheie ale unei partide de fotbal la care asistasem cu mulți ani în urmă – fusese o întâlnire între Germania și Olanda.

Mi-am îndreptat ținuta – așa cum stăteam pe taburetul înalt, vedeam că eram prea adus de spate – și am încercat să-mi amintesc numele jucătorilor echipei olandeze din anul acela. Rep, Krol, Haan, Neeskens. Câteva minute mai târziu, reușisem să mi-i amintesc pe toți jucătorii în afară de doi, dar aceste două ultime nume îmi scăpaseră din memorie. Pe când încercam să mi le aduc aminte, zgomotul fântânii din spatele meu, care la început mi se păruse foarte liniștitor, începu să mă deranjeze. Ca și când, dacă zgomotul s-ar fi oprit, mi s-ar fi deblocat memoria și mi-aș fi amintit în sfârșit numele acelea.

Încă mai încercam să mi le aduc aminte, când am auzit o voce în spatele meu:

– Scuzați-mă, sunteți domnul Ryder, nu-i așa?

M-am întors și am văzut un tânăr cu chip proaspăt, cam de douăzeci de ani. Când l-am salutat, a venit glonț la mine, la bar.

– Sper din inimă că nu vă deranjez, zise el. Dar văzându-vă chiar acum, am simțit pur și simplu că trebuie să vin să vă spun cât sunt de emoționat că sunteți aici. Vedeți, și eu sunt pianist. Strict amator, vreau să spun. Și, știți, v-am admirat întotdeauna extrem de mult. Când tata a primit vestea că urma să veniți, am fost nebun de fericire.

– Tata?

– Iertați-mă! Sunt Stephan Hoffman. Fiul directorului.

– A, da. Înțeleg. Îmi pare bine de cunoștință.

– Sper că nu va supărați dacă stau și eu un minut, nu-i așa?

Tânărul se cocoță pe un taburet lângă mine.

– Știți, domnule, și tata e la fel de emoționat, dacă nu chiar mai mult. Din câte îl cunosc eu pe tata, poate că nu v-a spus cât de emoționat este. Dar, credeți-mă, pentru el venirea dumneavoastră înseamnă totul.

– Chiar așa?

– Da, chiar așa, nu cred că exagerez deloc. Îmi aduc aminte de perioada în care tata aștepta un răspuns de la dumneavoastră. Ori de câte ori venea vorba despre dumneavoastră, se cufunda într-o tăcere ciudată. Iar apoi, când tensiunea a devenit într-adevăr mai mare, obișnuia să murmure încet: „Cât mai durează? Cât mai durează până ne răspunde? Ne va refuza. Presimt asta”. Pe atunci a trebuit să fac tot ce pot ca să-l încurajez. Oricum, domnule, vă imaginați ce înseamnă pentru el prezența dumneavoastră aici. Este așa un perfecționist! Când organizează un eveniment ca acela de joi seara, totul, dar absolut totul trebuie să fie perfect. Verifică în minte fiecare detaliu, iar și iar. Uneori cam exagerează cu preocuparea asta unilaterală. Dar, în fond, cred că, dacă n-ar face așa, n-ar mai fi tata și n-ar mai realiza nici jumătate din cât reușește acum.

– Chiar așa. Pare o persoană admirabilă.

– De fapt, domnule Ryder, zise tânărul, chiar voiam să vă întreb ceva. Este doar o rugămintă. Dacă nu se poate, vă rog să-mi spuneți. N-o voi lua în nume de rău.

Stephan Hoffman făcu o pauză ca pentru a-și face curaj.

Am mai băut puțină cafea și am privit lung reflectarea imaginii noastre, așa cum stăteau unul lângă altul.

— Ei bine, este în legătură cu seara de joi, continuă el. Vedeți, tata m-a rugat să cânt la pian cu prilejul acestui eveniment. Am exersat, m-am pregătit și nu că m-aș teme sau ceva de felul acesta, dar...

În timp ce rostea cuvintele, siguranța îi păli pentru o secundă și l-am surprins pe adolescentul neliniștit. Aproape însă imediat după aceea își reveni și ridică nepăsător din umeri.

— Numai că seara de joi fiind atât de importantă, nu vreau să-l dezamăgesc. Ce vreau să spun, mă întrebam dacă n-ați avea câteva minute libere să ascultați cum interpretez piesa. M-am hotărât să interpretez Dahlia de Jean-Louis La Roche. Nu sunt decât un amator, așa că va trebui să fiți foarte îngăduitor. Dar m-am gândit că aș putea să interpretez această piesă, iar dumneavoastră mi-ați putea da câteva sfaturi-cheie despre cum aș putea să-mi șlefuiesc interpretarea.

Am căzut pentru o clipă pe gânduri.

— Deci, am zis, urmează să cânți joi seara.

— Bineînțeles, este doar o modestă contribuție la serată pe lângă, ei bine, râse el, celelalte lucruri care vor avea loc. Dar chiar și așa, doresc ca piesa mea să fie interpretată cât mai bine posibil.

— Da, înțeleg foarte bine. Ei bine, voi face bucuros tot ce-mi stă în putință să te ajut.

Chipul tânărului se luminează.

— Domnule Ryder, m-ați lăsat fără grai! Este tocmai ce-mi trebuie...

— Există însă o problemă. După cum bănuiești, timpul de care dispun aici este foarte limitat. Va trebui să găsec câteva minute libere.

— Bineînțeles. Oricând vă convine dumneavoastră, domnule Ryder. Doamne, sunt atât de flatat! Să vă spun sincer, credeam că o să mă refuzați din capul locului.

De undeva, din hainele tânărului, începu să se audă un pager. Stephan tresări, apoi căută în interiorul hainei.

— Îmi pare extrem de rău, zise el, dar e ceva urgent. Trebuia să fiu de mult în altă parte. Dar când v-am văzut stând aici, domnule Ryder,

n-am rezistat să nu vin la dumneavoastră. Sper să ne continuăm discuția cât de curând. Deocamdată însă, vă rog să mă scuzați.

Coborî de pe taburet, apoi pentru o secundă păru tentat să înceapă un nou schimb de cuvinte. Dar pagerul începuse să sune iar și tânărul se îndepărtă grăbit, cu un zâmbet jenat.

M-am întors spre propria imagine reflectată de oglinda din spatele teighelei și am început să-mi sorb din nou cafeaua.

Totuși, nu mi-am regăsit dispoziția de contemplare relaxată pe care o avusesem înainte de sosirea băiatului. În schimb, m-am pomenit cuprins iar de bănuiala îngrijorătoare că se aștepta mult de la mine și că, deocamdată, lucrurile nu erau nici pe departe satisfăcătoare. De fapt, se părea că nu mai rămăsese nimic altceva de făcut decât să o caut pe domnișoara Stratmann și să lămuresc anumite probleme o dată pentru totdeauna.

M-am hotărât să pornesc în căutarea ei îndată ce îmi voi fi terminat ceașca cu cafea. Nu avea de ce să fie o întâlnire stânjenitoare; ar fi fost suficient să-i explic ce se întâmplase când vorbiserăm ultima oară. I-aș fi putut spune: „Domnișoară Stratmann, mai devreme am fost foarte obosit, așa încât am înțeles greșit întrebarea dumneavoastră referitoare la program. Credeam că mă întrebați dacă mi-aș fi putut găsi timp să arunc o privire asupra lui chiar atunci, în cazul în care mi-ați fi dat un exemplar acolo, pe loc”. Sau aș fi putut adopta un ton ofensiv, de reproș: „Domnișoară Stratmann, vă mărturisesc că sunt puțin cam îngrijorat și chiar dezamăgit într-o oarecare măsură. Având în vedere răspunderea pe care dumneavoastră și concetățenii dumneavoastră păreți dispuși s-o lăsați pe umerii mei, cred că am dreptul să pretind cât de cât un oarecare sprijin organizatoric”.

Am auzit lângă mine mișcare și, ridicându-mi privirea, am văzut că Gustav, bătrânul hamal, stătea în picioare lângă taburetul meu. În timp ce mă întorceam spre el, acesta îmi zâmbi și zise:

— Bună seara, domnule. V-am văzut întâmplător aici. Sper că vă simțiți bine.

— Da, într-adevăr. Deși, din nefericire, încă n-am avut ocazia să vizitez Orașul Vechi, așa cum mi-ai recomandat.

– Păcat, domnule. Pentru că zona aceea este într-adevăr o parte foarte frumoasă a orașului nostru și este atât de aproape! Iar vremea este în clipa de față, așa zice, ideală. Puțin răcoroasă, dar însorită. Încă suficient de caldă pentru a sta afară, deși v-aș sugera să vă puneți o vestă sau o haină subțire. Este una din cele mai potrivite zile pentru a vizita Orașul Vechi.

– Știi, am zis eu, puțin aer curat ar putea fi chiar lucrul de care am nevoie.

– Chiar v-aș recomanda, domnule. Ar fi păcat să ajungeți să plecați din oraș fără să fi gustat bucuria unei scurte plimbări prin Orașul Vechi.

– Știi, cred că voi face chiar așa. Pornesc chiar acum.

– Dacă vă găsiți timp să vă opriți la Cafeneaua Ungurească din Piața Veche, sunt sigur că nu veți regreta. V-aș sugera să comandați cafea și un ștrudel cu mere. Fiindcă veni vorba, domnule, chiar mă întrebam...

Hamalul făcu o scurtă pauză. Apoi continuă:

– Mă întrebam dacă v-aș putea cere o mică favoare. În mod normal nu cer favoruri din partea clienților, dar în cazul dumneavoastră, simt că am ajuns să ne cunoaștem destul de bine.

– Te-aș ajuta cu plăcere dacă mi-ar fi cât de cât cu puțință, am zis eu.

O clipă hamalul rămase acolo tăcut.

– Nu e decât un fleac, zise el în cele din urmă. Vedeți, știu că tocmai acum fiica mea va ajunge la Cafeneaua Ungurească. Micul Boris va fi cu ea. Este o tânără foarte drăguță, domnule, sunt sigur că vă va plăcea mult. Multora le place. Nu este ceea ce s-ar numi o frumusețe, dar are o înfățișare atrăgătoare. Are un suflet bun. Cred însă că a avut întotdeauna această mică slăbiciune. Poate din cauza felului în care am crescut-o, cine știe? Dar întotdeauna a fost așa. Adică are această tendință de a se lăsa uneori copleșită de diverse lucruri, chiar și atunci când de ea depinde să le rezolve. Mereu apare câte o mică problemă și, în loc să ia câteva măsuri simple, se frământă pentru ele. În felul acesta, știți, domnule, micile probleme devin mari. Nu după mult timp, ajung să o macine foarte tare și o aduc într-o stare de disperare. Complet fără niciun rost. Nu știu exact ce o frământă acum, dar sunt

sigur că nu este ceva de nerezolvat. Am văzut-o trecând prin astfel de stări destul de des. Acum însă, știți, a început să observe și Boris. De fapt, domnule, dacă Sophie nu-și revine curând, mă tem că băiatul se va speria rău de tot. Și acum este o încântare. Atât de deschis și de încrezător! Știu că îi va fi imposibil să o ducă așa toată viața și poate că nici nu e de dorit. Și totuși, să înceapă chiar de la vârsta aceasta, cred că ar trebui să mai treacă totuși câțiva ani în care să creadă că lumea este un loc plin de soare și bucurii.

Tăcu iar și timp de câteva clipe păru adâncit în gânduri. Apoi, privind în sus, continuă:

— Măcar dacă Sophie și-ar da seama de ceea ce se întâmplă, sunt sigur că ar prelua controlul situației. Este foarte conștiințioasă din fire, foarte dornică să facă totul pentru cei la care ține. Dar problema ei este, în fine, că odată ce intră în starea aceasta, are într-adevăr nevoie de puțin ajutor ca să se detașeze iar. O vorbă bună, iată de ce are nevoie! Doar de cineva care să stea cu ea câteva minute și s-o facă să vadă lucrurile mai clar. S-o ajute să-și identifice problemele reale și măsurile pe care să le ia pentru rezolvarea lor. Numai de aceasta are nevoie, domnule, de o discuție care să o facă să se detașeze iar. Restul îl va face singură. Când vrea ea, știe să fie foarte înțeleaptă. Și aici am vrut să ajung, domnule. Dacă mergeți în Orașul Vechi chiar acum, mă întrebam dacă n-ați vrea să stați puțin de vorbă cu Sophie. Îmi dau desigur seama că v-ar putea deranja, dar dacă tot mergeți acolo, m-am gândit să vă întreb. Nu este nevoie să vorbiți mult cu ea. Numai puțin, numai cât să aflați ce o supără și să o faceți să-și recapete simțul proporțiilor.

Hamalul tăcu și privi în sus, la mine, stăruitor. După o clipă, am zis suspinând:

— M-aș bucura să-ți fiu cât de cât de ajutor, chiar că m-aș bucura. Dar ascultându-te, mi se pare foarte probabil ca temerile Sophiei, oricare ar fi ele, să aibă o mare legătură cu chestiuni de ordin familial. Și după cum știi, asemenea probleme ajung să creeze neplăceri foarte mari. După o discuție sinceră, un străin ca mine poate ajunge la esența unui lucru, pentru ca apoi să constate că acel ceva este legat de altă problemă. Și tot așa la nesfârșit. După mine, sincer vorbind, ca să

discute despre tot hățișul problemelor familiale, așa zice că dumneata însuși ai fi mai potrivit. În calitate de tată și bunic, ai avea la urma urmei o firească autoritate, care mie pur și simplu îmi lipsește.

Hamalul păru să simtă imediat greutatea acestor cuvinte și aproape că am regretat că le rostisem. Era evident că atinsesem un punct nevralgic. Se întoarse încet și vreme de câteva clipe privi lung în gol, spre partea opusă a atriumului, în direcția fântânii. În cele din urmă, zise:

– Vă mulțumesc pentru ce mi-ați spus, domnule. De drept, într-adevăr eu sunt cel care ar trebui să vorbesc cu ea, îmi dau seama de aceasta. Ei bine, sincer să fiu, nu prea știu cum să mă exprim, dar hai să fiu cu desăvârșire sincer cu dumneavoastră. Adevărul este că Sophie și cu mine n-am mai vorbit de ani de zile. Chiar de când era copil. Așa încât, vă dați seama, îmi e cam greu să fac ce s-ar cuveni.

Hamalul privi în jos, la picioare, și păru să aștepte vorbele mele ca pe o judecată.

– Îmi pare rău, am zis după o vreme, dar nu prea înțeleg ce spui. Vrei să spui că nu te-ai întâlnit cu fiica dumitale în toți acești ani?

– Nu, nu. După cum știți, o văd în mod regulat ori de câte ori îl iau pe Boris de acasă. Ceea ce vreau să spun este că nu ne vorbim. Poate ați înțelege mai bine dacă v-aș da un exemplu. Gândiți-vă la dățile când Boris și cu mine așteptam după una din scurtele noastre plimbări prin Orașul Vechi. De pildă, stăm uneori la cafeneaua domnului Krankl. Boris este bine dispus, vorbește tare și râde de toate. Dar de îndată ce o vede pe mama lui intrând pe ușă, amuțește. Nu-i că s-ar bosumfla. Numai că se abține. Știți, el respectă ritualul. Apoi Sophie vine la masa noastră și i se adresează lui. Ne-am simțit bine? Unde am mers? Bunicului nu i-a fost frig? Da, se interesează întotdeauna de mine. Îi e teamă că mă voi îmbolnăvi, tot colindând așa prin cartier. Dar cum vă spun, nu vorbim direct, Sophie și cu mine. „Zi-i la revedere bunicului”, îi spune ea lui Boris la despărțire și pleacă apoi împreună. Așa s-au petrecut lucrurile între noi ani de zile și se pare că nimic nu le va schimba deocamdată. Și apoi, vedeți dumneavoastră, într-o situație ca aceasta, mă simt pierdut. Simt și eu că e nevoie de o discuție adevărată. Și după părerea mea, cineva ca dumneavoastră ar fi persoana ideală

pentru aceasta. Doar câteva cuvinte, domnule. Numai s-o ajutați să-și dea seama de adevăratele probleme. Dacă ați face asta, restul îl va face ea, fiți sigur.

– Bine, am zis eu după ce am reflectat o vreme. Bine, să văd ce pot face. Dar revin asupra celor pe care ți le-am spus mai devreme. Adeseori aceste lucruri sunt prea complicate pentru un străin. Dar voi vedea ce pot face.

– Vă rămân îndatorat, domnule. În clipa aceasta, fiica mea trebuie să fie la Cafeneaua Ungurească. O veți recunoaște ușor. Are părul lung și închis la culoare, și seamănă oarecum cu mine. Iar dacă aveți vreo îndoială, îl puteți ruga oricând pe proprietarul cafenelei sau pe vreun angajat să v-o arate.

– În regulă. Pornesc chiar acum.

– Vă rămân atât de îndatorat, domnule! Și chiar dacă din anumite motive vă va fi imposibil să discutați cu ea, știu că o plimbare prin zona aceea vă va face plăcere.

Am coborât de pe taburetul înalt.

– Atunci, i-am zis eu, te voi ține la curent despre cum m-am descurcat.

– Vă mulțumesc mult, domnule.

3

Drumul de la hotel până la Orașul Vechi – o plimbare de circa cincisprezece minute – era vădit nepromițător; în mare parte, clădiri cu pereții de sticlă, adăpostind birouri, se ridicau amenințătoare deasupra mea, de-a lungul străzilor zgomotoase din pricina circulației de după-amiază târzie. Dar când am ieșit la râu și am traversat podul arcuit ce ducea spre Orașul Vechi, am simțit că intram într-o atmosferă total diferită. Pe malul opus se zăreau tende multicolore și umbrelele cafenelelor. Am surprins agitația chelnerițelor și a copiilor care alergau în cerc. Un cățeluș lătra furios pe malul cheiului, observând probabil că mă apropiam.

Câteva minute mai târziu, intram în Orașul Vechi. Străzile înguste și pavate erau pline de lumea care se plimba agale.

O vreme m-am vânturat prin jur fără țință, trecând pe lângă numeroase magazine mici cu suveniruri, cofetării și patiserii. Am mai trecut și pe lângă câteva cafenele și, pentru o clipă, m-am întrebat dacă voi întâmpina vreo dificultate în a o găsi pe cea la care se referise hamalul. Apoi însă am ieșit într-o piață mare, aflată în inima cartierului, și am zărit imediat Cafeneaua Ungurească. Suprafața pe care se aflau mesele ocupa în întregime colțul îndepărtat al pieței și se întindea, din câte am văzut, din dreptul unei intrări mici, adăpostite de o copertină în dungi.

M-am oprit o clipă să-mi recapăt suflul și să mă acomodez cu împrejurimile. Soarele începuse să apună deasupra pieței.

Așa cum mă prevenise Gustav, se simțea o briza răcoroasă, care făcea să fâlfâie pânza umbrelor din jurul cafenelei. Cu toate acestea, majoritatea meselor erau ocupate. Mulți clienți păreau a fi turiști, dar am mai văzut destui care păreau localnici plecați de la serviciu mai devreme și se destindeau în fața unei cafele și a unui ziar. În timp ce traversam piața, am trecut într-adevăr pe lângă mulți funcționari care stăteau în grupuri, cu servietele lor, discutând vesel între ei.

Ajuns în dreptul meselor, mi-am petrecut câteva clipe plimbându-mă printre ele și căutând o persoană care să semene cu fiica hamalului. Doi studenți discutau în contradictoriu despre un film. Un turist citea Newsweek. O bătrână arunca bucăți de pâine unor porumbei adunați la picioarele sale. Dar n-am văzut nicio tânără cu părul lung, închis la culoare, și cu un băiat. Am intrat în cafenea și am descoperit o încăpere mică, destul de întunecoasă, care nu avea decât cinci sau șase mese. Mi-am dat seama că problema supraaglomerării, de care pomenise hamalul, putea deveni una reală în timpul lunilor friguroase, dar de data aceea singurul client era un bătrân cu beretă, care ședea spre capătul încăperii. Hotărât să renunț la întreaga afacere, am ieșit iar afară și m-am uitat după un chelner căruia să-i comand o cafea, când mi-am dat seama că o voce mă striga.

Întorcându-mă, am zărit o femeie cu un băiat care îmi făcea semne cu mâna, de la o masă apropiată. Cei doi corespundeau în mod evident

descrierii făcute de hamal și n-am înțeles cum de nu îi observasem mai devreme. Am fost puțin cam surprins, cu atât mai mult cu cât ei mă așteptau, și au trecut câteva clipe până să le fac și eu semn cu mâna și să-mi croiesc drum spre ei.

Deși hamalul spusese despre ea că era tânără, Sophie atinsese vârsta mijlocie, în jur de patruzeci de ani sau pe aproape. De aceea mi s-a părut oarecum mai atrăgătoare decât mă așteptam. Era foarte înaltă, iar părul lung, de culoare închisă îi dădea un aer de țigancă. Băiatul de lângă ea era puțin cam bosumflat și în clipa aceea își privea mama cu o expresie contrariată.

— Ei bine? Sophie privea în sus, la mine, zâmbind. Nu vrei să luați loc?

— Ba da, ba da, am zis eu, dându-mi seama că rămăsesem în picioare și ezitam. Adică, dacă nu vă deranjez.

Am zâmbit către băiat, dar acesta se mărgini să-mi arunce o privire dezaprobatoare.

— Bineînțeles că nu ne deranjați. Nu-i așa, Boris? Boris, salută-l pe domnul Ryder.

— Bună Boris, am zis, așezându-mă.

Băiatul continua să mă privească dezaprobator. Apoi îi zise mamei sale:

— De ce i-ai spus să ia loc? Tocmai îți explicam ceva.

— Acesta este domnul Ryder, Boris, zise Sophie. Este un prieten deosebit. Bineînțeles că poate sta cu noi, dacă dorește.

— Dar tocmai îți explicam cum zboară naveta Voyager. Știam că nu mă ascuți. Ar trebui să înveți să ascuți cu atenție.

— Iartă-mă, Boris, zise Sophie schimbând un mic zâmbet cu mine. M-am străduit foarte tare, dar treburile acestea științifice depășesc cu mult puterea mea de înțelegere. Acum, de ce nu-l saluți pe domnul Ryder?

Boris mă privi o clipă, apoi zise țâfnos: Bună ziua. Cu aceasta, își întoarse privirea de la mine.

— Vă rog să nu faceți din mine o sursă de neînțelegeri, am zis eu. Te rog, Boris, continuă să explici ceea ce începuseși. De fapt, m-ar interesa și pe mine să aflu câte ceva despre aeronavă.

– Nu este o aeronavă, zise Boris plictisit. Este un vehicul de deplasare printre sistemele solare. Dar nu aveți cum să înțelegeți mai bine decât mama.

– Da? De unde știi că n-o să înțeleg? Poate că am o minte foarte științifică. N-ar trebui să judeci lumea cu atâta ușurință, Boris.

Oftă din greu și privi în continuare în altă parte.

– Veți face exact ca mama, zise el. Nu vă veți putea concentra.

– Ei haide, Boris, zise Sophie. Fii și tu mai înțelegător! Domnul Ryder este un prieten deosebit.

– Și nu numai, am zis eu, sunt prieten cu bunicul tău.

Pentru prima dată, Boris mă privi cu interes.

– Da, da, am zis eu. Ne-am împrietenit, bunicul tău și cu mine. Locuiesc la hotelul lui.

Boris mă cerceta mai departe cu atenție.

– Boris, zise Sophie, de ce nu-l saluți frumos pe domnul Ryder? Nu i-ai arătat încă niciun pic de politețe. Doar nu vrei să plece cu impresia că ești un tânăr prost crescut, nu?

Boris mă mai privi așa o bucată de vreme. Apoi, brusc se prăbuși pe masă cu capul între brațe. Totodată începu să-și bălăbănească picioarele, căci îi auzeam zgomotul pantofilor ciocnindu-se de picioarele mesei metalice.

– Îmi pare rău, zise Sophie. Astăzi a fost cam prost dispus.

– De fapt, am zis eu încet, voiam să discut ceva cu dumneavoastră. Dar, aă... am făcut semn din privire spre Boris.

Sophie se uită la mine, apoi se întoarse către băiat și zise:

– Boris, trebuie să vorbesc un minut cu domnul Ryder. De ce nu te duci să privești lebedele? Doar un minut.

Boris continua să-și țină capul pe brațe ca și când ar fi dormit, deși picioarele i se tot loveau ritmic de masă. Sophie scutură ușor din cap.

– Ei, haide acum, zise ea. Pe lac e o lebădă neagră. Du-te și stai lângă grilajul de colo, unde sunt călugărițele acelea. De acolo, în mod sigur o s-o vezi. Peste câteva minute te poți întoarce să ne spui ce ai văzut.

Timp de câteva minute, Boris nu reacționează. Apoi se îndreaptă în capul oaselor, mai oftă o dată plictisit și se lăsă să alunece de pe scaun. Dintr-

un oarecare motiv, numai de el știut, începuse să se poarte ca un om foarte beat și se îndepărta de masă clătinându-se.

De îndată ce băiatul ajunsese la o distanță suficient de mare, m-am întors către Sophie. Atunci n-am mai știut cum s-o abordez și o clipă am stat acolo șovăind. În orice caz, Sophie îmi zâmbi și vorbi prima:

— Am vești bune. Anume că domnul Mayer a telefonat mai devreme în legătură cu casa. Anunțul a apărut abia azi. Pare foarte promițător. M-am gândit la el toata ziua. Ceva îmi spune că aceasta este șansa mea, casa pe care o caut de atâta amar de vreme. I-am spus că voi merge acolo mâine, s-o văd pe îndelete. Într-adevăr, pare ceea ce mi-am dorit. Cam la o jumătate de oră de mers pe jos din sat, singura pe o creastă de munte, cu trei etaje. Domnul Mayer zice că n-a mai văzut așa niște priveliști frumoase ale pădurii de ani de zile. Știu că în momentul acesta sunteți foarte ocupat, dar dacă într-adevăr este atât de bună pe cât pare, vă voi căuta și poate că veți putea veni acolo. La fel și Boris. S-ar putea să fie tocmai ceea ce căutam. Știu că ne-a luat mult timp, dar s-ar putea să fi reușit în sfârșit.

— Ah, da. În ordine.

— Mâine voi porni într-acolo cu primul autobuz. Trebuie să ne mișcăm repede. Nu va rămâne multă vreme de vânzare.

Începu să-mi dea și alte amănunte despre casă. Tăceam, dar numai în parte, căci nu eram sigur de cum ar fi trebuit să reacționez. Pentru că, de fapt, în timp ce stăteam acolo, chipul Sophiei îmi devenise mult mai familiar, încât am ajuns să îmi amintesc vag de unele discuții anterioare privind chiar cumpărarea unei astfel de case lângă pădure. În acest timp, căpătasem probabil o expresie preocupată, căci în cele din urmă ea s-a oprit, apoi a zis pe alt ton, ceva mai prudent:

— Iertați-mă pentru ultimul telefon. Sper că nu mai sunteți supărat.

— Supărat? A, nu!

— Mă tot gândesc la aceasta. N-ar fi trebuit să spun nimic. Sper că n-ați pus nimic la inimă. La urma urmei, cum era să-mi închipui că veți rămâne acasă tocmai acum? Care casă? Și cu o bucătărie în așa o stare! Mi-a luat atâta timp să găsesc un loc pentru noi! Dar acum am atâtea speranțe în legătură cu casa de mâine!

Începu iar să vorbească despre casă. Între timp am încercat să-mi amintesc ceva despre convorbirea de la telefon la care se referise. După o vreme, mi-am amintit vag că auzisem aceeași voce – sau una asemănătoare, mai puternică și mai răstită – la sfârșitul unei convorbiri din trecutul nu prea îndepărtat. În cele din urmă, mi s-a părut că-mi amintesc și o anumită propoziție pe care i-am strigat-o la telefon: „Trăiești într-o lume atât de mică!” Ea continuase să riposteze, iar eu îi repetam întruna plin de dispreț: „O lume atât de mică!” Și totuși, spre disperarea mea, am constatat că nu-mi mai puteam aminti nimic altceva despre acest schimb de cuvinte.

Începusem probabil să mă holbez la ea, încercând să-mi amintesc ceva, căci mă întrebă pe un ton destul de sfios:

– Crezi că m-am îngrășat?

– Nu, nu, am întors-o râzând. Arăți minunat.

Mi-a trecut prin minte că nu pomenisem încă nimic despre tatăl său și am căutat iar un mod potrivit de a aborda subiectul. Dar tocmai atunci ceva venind din spate mi-a zdruncinat scaunul și mi-am dat seama că Boris se întorsese.

De fapt, băiatul alerga în cerc, lângă masa noastră, lovind cu piciorul un carton ca pe o minge de fotbal. Dându-și seama că îl priveam, jongla cu cartonul de pe un picior pe altul, apoi îl lovi cu putere, proiectându-l printre picioarele scaunului meu.

– Numărul nouă, strigă el, ridicând brațele. Un gol superb marcat de numărul nouă!

– Boris, am zis eu, n-ar fi mai bine să pui cartonul acela într-o ladă de gunoi?

– Când plecăm? întrebă el, întorcându-se spre mine. O să întârziem. În curând se întunecă.

Privind pe lângă el, am văzut că într-adevăr soarele începea să apună peste piață și că multe mese se eliberaseră.

– Iartă-mă, Boris, ce voiai să faci?

– Haideți mai repede! Băiatul mă prinse de braț. Nu mai ajungem acolo niciodată!

– Unde vrea să meargă Boris? am întrebat-o încet pe mama lui.

— În parcul cu leagăne, bineînțeles. Sophie oftă și se ridică în picioare. Vrea să-ți arate ce progrese a mai făcut.

Se părea că n-aveam de ales decât să mă ridic și eu, iar în clipa următoare porneam toți trei să traversăm piața.

— Așadar, i-am zis eu lui Boris care intra în pas cu mine, vrei să-mi arăți câte ceva.

— Când am fost mai înainte, zise el luându-mă de braț, era acolo un băiat mai mare decât mine și nu putea să facă nici măcar un salt! Mama credea că este cu cel puțin doi ani mai mare decât mine. I-am arătat cum să facă, de cinci ori, dar îi era prea teamă. Doar se urca până sus, după care nu mai putea face nimic!

— Chiar așa. Și, bineînțeles, ție nu-ți este frică. Adică, să sari.

— Bineînțeles că nu-mi e frică! E ușor! E extrem de ușor!

— E bine.

— Era prea speriat! Era atât de caraghios!

Am ieșit din piață și o pornirăm pe străduțele pietruite din cartier. Boris părea să cunoască drumul bine, adeseori luând-o nerăbdător la fugă înainte. Apoi, la un moment dat, intră iar în pas cu mine și întrebă:

— Îl cunoști pe bunicu'?

— Da, ți-am zis doar. Suntem prieteni buni.

— Bunicu' e foarte puternic. E unul din cei mai puternici bărbați din oraș.

— Chiar așa?

— E un mare luptător. Pe vremuri a fost soldat. A îmbătrânit, dar tot a rămas un luptător mai bun decât alții. Uneori, bandiții de pe stradă nu-și dau seama de asta și au o surpriză urâtă. În timp ce mergea, Boris făcu brusc o fandare. Până să se dezmeticească, bunicu' i-a și pus la pământ.

— Chiar așa? Interesant, Boris.

Chiar atunci, în timp ce mergeam mai departe pe străduțele pietruite, mi-am amintit ceva mai mult din cearta pe care o avusesem cu Sophie. Se petrecuse cu o săptămână sau cam așa ceva în urmă; mă aflam într-o cameră de hotel, de unde îi ascultam vocea care țipa la celălalt capăt al firului:

– Cât timp crezi că vei mai rezista în felul acesta? Niciunul dintre noi nu mai e așa tânăr! Ai plătit destul! Acum să mai faci și alții!

– Ascultă, îi spuseseam cu o voce încă liniștită, problema e că lumea are nevoie de mine. Ajung într-un loc și de regulă găsesc probleme foarte grave. Probleme adânc înrădăcinate, aparent de neînlăturat, iar oamenii îmi sunt atât de recunoscători că am venit.

– Dar cât timp vei mai continua să faci asta pentru oameni? Iar pentru noi, adică pentru mine, tine și Boris, timpul trece. Pe nesimțite, Boris va crește mare. Nimeni nu-ți poate pretinde să continui așa. Și toți oamenii aceștia, de ce nu-și rezolvă singuri problemele? Le-ar prinde bine!

– Habar n-ai! am întrerupt-o, de astă dată supărat. Nu știi ce vorbești! Vizitez locuri în care oamenii nu știu nimic. Nu înțeleg esența muzicii moderne și, dacă îi lași în seama lor, e evident că vor intra în încurcături din ce în ce mai mari. Au nevoie de mine, de ce nu pricepi? Au nevoie de mine acolo! Nu știi ce vorbești!

Și atunci am strigat la ea:

– O lume atât de mică! Trăiești într-o lume atât de mică!

Ajunseserăm la un părculeț de joacă, împrejmuț. Era gol, și mi s-a părut că locul inspira melancolie. Cu toate acestea, Boris ne deschise poarta cea mică și ne conduse plin de entuziasm înăuntru.

– Uite, e ușor! zise el și o porni în fugă spre scară.

O vreme, Sophie și cu mine am rămas în picioare în lumina care pălea, privind silueta băiatului care urca din ce în ce mai sus. Apoi ea zise blând:

– Știi, e ciudat. În timp ce-l ascultam pe acel domn Mayer, felul în care descria salonul casei, îmi tot veneau în minte aceste imagini ale apartamentului în care am locuit când eram mică. În timp ce-mi vorbea, îmi veneau mereu în minte aceste imagini. Ale vechiului nostru salon. Și ale mamei și tatei, așa cum erau ei pe atunci. Probabil că nimic nu se compară cu asta. De fapt, nici nu mă aștept la așa ceva. Voi ajunge mâine acolo și voi constata că totul s-a schimbat. Dar amintirea mi-a dat speranță. Știi, ca un fel de povestire.

Râse ușor, apoi îmi atinse umărul.

– Arăți așa de posomorât.

– Da? Iartă-mă. E din cauza călătoriei. Cred ca sunt puțin cam obosit.

Boris ajunsese în vârful scării, dar lumina scăzuse atât de mult, încât din băiat nu se zărea mai mult decât o siluetă pe fundalul cerului. Strigă spre noi apoi, apucând bara de sus, făcu o tumbă în jurul ei.

– E atât de mândru că poate să facă asta, zise Sophie. Apoi strigă: Boris, s-a întunecat prea tare! Dă-te jos!

– E simplu. E mai simplu pe întuneric.

– Acum dă-te jos.

– E din cauza călătoriei, am zis eu. Dintr-o cameră de hotel în alta. Și asta, fără să vezi pe cineva. A fost foarte obositor. Și chiar și acum, aici în oraș, se fac atâtea presiuni asupra mea. De către oamenii de aici. Este evident că așteaptă mult de la mine. Vreau să spun că este evident...

– Ascultă, interveni Sophie cu blândețe, punându-mi o mână pe braț, ce-ar fi să dăm acum totul uitării? Avem destul timp să discutăm despre asta mai târziu. Toți suntem obosiți! Vino cu noi acasă. Nu durează decât câteva minute de mers pe jos, chiar pe lângă capela medievală. Sunt sigură că ne-ar prinde bine o cină bună și să ne mai odihnim puțin picioarele.

Vorbise încet, cu gura aproape de urechea mea, așa încât i-am simțit respirația. Plictiseala dinainte mă cuprinsese din nou, dar ideea de a mă odihni în căldura apartamentului ei – lăncezind probabil în timp ce Boris ar sta pe covor, iar Sophie ar prepara cina – mi se păru brusc foarte ademenitoare. Și încă atât de mult, că poate o clipă am închis chiar ochii și am rămas acolo zâmbind. Oricum am fost trezit din reverie de întoarcerea lui Boris.

– Este ușor s-o faci pe întuneric, zise el.

Atunci am văzut că Boris arăta zgribulit și oarecum marcat. Toată energia lui dinainte se evaporase și îmi trecu prin minte că demonstrația pe care tocmai o făcuse îl solicitase extrem de mult.

– Acum ne întoarcem cu toții acasă, am zis eu. Vom mânca ceva bun acolo.

– Haideți, zise Sophie pornind la drum. Timpul trece.

Începuse să burnițeze ușor, și acum, că soarele apusese, aerul era mult mai rece. Boris mă luă iar de mână și o pornirăm în urma lui Sophie, ieșind din parcul cu leagăne în strada pustie din spate.

4

Era clar că lăsasem în urmă Orașul Vechi. Zidurile de cărămidă înnegrite, care se ridicau de ambele părți ale străzii, nu aveau ferestre și arătau ca niște depozite văzute din spate.

Pe drum, Sophie păstra un ritm de mers hotărât și nu după mult timp am simțit ca lui Boris îi venea din ce în ce mai greu să țină pasul cu noi. Când l-am întrebat însă dacă mergem prea repede, m-a privit furios.

– Pot merge mult mai repede! strigă el și începu să grăbească pasul, agățându-se de mâna mea. Dar aproape imediat încetini iar pasul, cu o expresie îndurerată pe chip. După o vreme, în ciuda faptului că păstram un ritm lent, am auzit că respira greu. Atunci începu să vorbească singur în șoaptă. La început, nu i-am dat mare atenție, crezând că încerca doar să-și facă curaj. Apoi însă l-am auzit șoptind:

– Numărul Nouă... Este Numărul Nouă...

L-am privit cu curiozitate. Băiatul părea ud și înfrigorat, și îmi trecu prin minte că ar trebui să-l țin de vorbă.

– Acest Număr Nouă, am zis eu, este cumva un fotbalist?

– Cel mai mare fotbalist din lume.

– Numărul Nouă. Da, desigur.

Înainte noastră, silueta lui Sophie dispărea după colț, iar Boris mă strânse mai tare de mână. Până atunci nu-mi dădusem seama cât de departe o lăsasem pe mama lui să meargă înaintea noastră și, deși am grăbit pasul, ne luă ceva timp până să ajungem și noi la colțul străzii. După ce îl dădurăm, am văzut cu neplăcere ca Sophie se îndepărtase și mai mult de noi.

Am trecut pe lângă alte ziduri de cărămidă murdare, dintre care unele aveau pete întinse de igrasie. Pavajul era accidentat și am zărit înaintea noastră băltoace strălucind în lumina felinarelor.

– Nu te speria, i-am zis lui Boris. Aproape că am ajuns.

Boris murmură mai departe ca pentru sine, repetând în ritmul respirației sacadate: „Numărul Nouă... Numărul Nouă...”

Încă de la început, referirile lui Boris la „Numărul Nouă” îmi sunaseră vag cunoscute. Ascultându-i acum murmurul, mi-am amintit că „Numărul Nouă” nu era de fapt un fotbalist adevărat, ci unul în miniatură, din jocul de fotbal al lui Boris.

Fotbaliștii sculptați în alabastru aveau fiecare o greutate la bază și, dacă li se dădeau bobârnace ușoare, puteau fi făcuți să dribleze, să paseze și să șuteze o mingiuță de plastic. Era un joc pentru două persoane, fiecare la comanda unei echipe, dar Boris nu se juca decât singur, petrecând ore întregi întins pe burtă și dirijând partide cu răsturnări dramatice de situație și reveniri pline de tensiune. Dispunea de șase echipe complete, precum și de porți în miniatură cu plasă adevărată și de o pâslă verde care se despătura pentru a forma terenul. Boris disprețuia presupunerea fabricanților că lui i-ar fi făcut plăcere ca echipele să fie „adevărate”, ca de pildă Ajax Amsterdam sau A.C. Milan, și dăduse echipelor sale nume proprii. Jucătorilor însă – deși Boris ajunsese să cunoască perfect punctele tari și slabe ale fiecăruia dintre ei – nu le dăduse niciodată nume, preferând să-i strige după numerele de pe tricou. Nedându-și, probabil, seama de semnificația numerelor în fotbal – sau poate că nu era decât o altă suceală a imaginației sale – numărul jucătorilor nu avea nicio legătură cu locul pe care li-l dădea Boris în cadrul formației. Astfel, Numărul Zece al unei echipe putea fi un legendar apărător central, iar Numărul Doi o promițătoare aripă tânără.

„Numărul Nouă” făcea parte din echipa favorită a lui Boris și era de departe cel mai talentat dintre jucători. Cu toate acestea, în ciuda uriașei lui măiestrii, Numărul Nouă avea o fire foarte posacă. Locul său în echipă era de mijloc, dar adeseori, perioade lungi de partide, se îmbufna rămânând prin vreun loc obscur al terenului, uitând aparent că echipa mânca bătaie. Uneori, Numărul Nouă continua să joace în aceasta manieră letargică timp de o oră sau cam așa ceva, astfel încât echipa lui încasase patru, cinci sau șase goluri, iar comentatorul – căci exista și un comentator – spunea pe un ton buimac: „Numărul Nouă nu

și-a revenit deocamdată în formă. Nu-mi dau seama ce se petrece cu el”. Apoi, poate în ultimele douăzeci de minute, Numărul Nouă arăta în fine strălucirea adevăratei sale valori, marcând la rândul său un gol cu măiestrie. „Așa mai merge!” exclama comentatorul. „În sfârșit, Numărul Nouă arată ce poate!” Din acel moment, Numărul Nouă intra într-o formă din ce în ce mai bună și nu după mult timp ajungea să marcheze gol după gol, iar echipa adversă își concentra toate forțele pentru a-l împiedica cu orice preț pe Numărul Nouă să ajungă la balon. Dar mai devreme sau mai târziu, acesta tot ajungea și atunci, indiferent câți adversari stăteau între el și poartă, reușea totuși să înscrie. În scurtă vreme, odată ce ajungea el la balon, rezultatul meciului devenea inevitabil, iar comentatorul zicea: „Gol”, pe un ton de admirație resemnată, nu când mingea intra propriu-zis în plasă, ci în momentul în care Numărul Nouă intra în posesia ei – chiar dacă aceasta se întâmpla pe fundul jumătății lui de teren. La rândul lor, spectatorii – căci erau și spectatori – izbucneau în strigăte de triumf de îndată ce vedeau că Numărul Nouă ajungea la balon, iar strigătele continuau cu aceeași forță, în timp ce Numărul Nouă își croia drum cu grație printre adversari, șuta pe lângă portar și se întorcea să primească adulația coechipierilor săi recunoscători.

Gândindu-mă la toate acestea, mi-am amintit vag că recent se întâmplase ceva cu Numărul Nouă, așa ca l-am întrerupt pe Boris și l-am întrebat:

– Ce mai face Numărul Nouă? E în formă bună?

Boris făcu în tăcere câțiva pași, apoi zise:

– Am lăsat cutia acasă.

– Ce cutie?

– Numărul Nouă s-a desprins de bază. Mi s-a întâmplat și cu alții, și sunt ușor de fixat. L-am pus însă pe Numărul Nouă într-o cutie specială și voiam sa-l fixeze de îndată ce mama ar fi făcut rost de lipiciul potrivit. L-am pus în cutie, într-una specială, ca să nu uit unde este. Dar l-am lăsat acasă.

– Înțeleg. Adică l-ai lăsat la vechea locuință.

– Mama a uitat să-l împacheteze. Zicea însă că în curând ne putem întoarce. Adică la vechiul apartament și o să-l găsim acolo. Acum pot să-l fixez, avem lipici potrivit. Am mai păstrat puțin.

– Înțeleg.

– Mama zice că o să fie bine, ca o să se ocupe de toate. O să aibă grijă ca locatarii cei noi să nu-l arunce din greșeală. Zicea că ne întoarcem curând.

Am avut senzația clară că Boris făcea aluzie la ceva și, când tăcu iar, i-am zis:

– Boris, dacă vrei, pot să te duc eu înapoi. Da, ne-am putea întoarce împreună, noi doi, înapoi la vechiul apartament, să-l luăm pe Numărul Nouă. Putem s-o facem curând. Poate chiar mâine, dacă găsesc o clipă de răgaz. Pe urmă, așa cum spui, ai lipiciul. Într-o clipită, îl vei avea înapoi în cea mai bună formă. Așa că, nu te necăji. O vom face foarte curând.

Silueta lui Sophie dispăru iar din vedere, de asta data atât de brusc, încât am crezut că a intrat undeva. Boris se agăță de mâna mea și am grăbit amândoi pasul spre locul în care dispăruse.

Curând am constatat că Sophie cotise de fapt pe o alee lateralnică, a cărei intrare era ceva mai mare decât o spărtură în zid. Aleea cobora abrupt și era atât de îngustă, încât părea imposibil să mergi de-a lungul ei fără să-ți zgârii coatele de unul dintre pereții zgrunțuroși care o străjuiau. Doar două felinare risipeau întunericul, unul situat pe la jumătatea aleii, celălalt chiar în capătul îndepărtat al acesteia.

În timp ce coboram, Boris mă strângea de mână și curând începu să respire iar cu greutate. După un timp, am observat că Sophie ajunsese deja la capătul aleii, dar părea să-și fi dat seama de situația noastră, în fine, și stătea sub felinar, privind lung în urmă, spre noi, cu o expresie vag îngrijorată. Când, în cele din urmă, am ajuns lângă ea, am spus supărat:

– Ia ascultă, nu vezi că ne-a fost greu să ținem pasul cu tine? A fost o zi obositoare, atât pentru mine, cât și pentru Boris.

Sophie zâmbi visătoare. Apoi, luându-l pe Boris pe după umeri, trase băiețelul lângă ea.

– Nu fi îngrijorat, îi zise cu blândețe. Știu că e cam urât pe aici și că s-a făcut frig și umed. Dar n-are importanță, în foarte scurt timp ajungem în casă. Acolo va fi foarte cald, vom avea noi grijă să fie. Suficient de cald să putem umbla de colo-colo numai în tricouri, dacă așa avem chef. Și mai sunt fotoliile acelea mari și noi, în care te poți ghemui. Un băiețel așa ca tine s-ar putea chiar pierde în asemenea fotolii. Și o să poți să te uiți prin cărțile tale sau la vreo casetă video. Sau, dacă vrei, am putea scoate din dulap câteva jocuri. Ți le-aș putea scoate pe toate, iar tu și domnul Ryder v-ați putea juca cu oricare ați dori. Ați putea să puneți pernele mari, roșii, pe covor și să întindeți jocul pe jos. Și în timpul acesta, eu voi pregăti cina și voi pune masa în colțul camerei. De fapt, în loc de un singur fel mare, cred că aș putea pregăti câteva gustări: chifteluțe, tartine cu brânză, câteva prăjiturele. Nu-ți face griji, îmi amintesc care sunt preferatele tale și voi pune totul pe masă. Apoi putem să ne așezăm și să mâncăm, după care toți trei vom putea să ne jucăm mai departe. Bineînțeles că, dacă nu vei mai avea chef de joc, nu ne va obliga nimeni să continuăm. Poate că vei dori să vorbești cu domnul Ryder despre fotbal. Apoi, numai când vei fi într-adevăr obosit, vei putea merge la culcare. Știu că noua ta cameră este foarte mică, dar după cum ai spus tu însuși, este foarte plăcută. Noaptea aceasta vei dormi în mod sigur neîntors. Până atunci, vei uita cu totul plimbarea aceasta neplăcută, pe vreme rece. De fapt, vei uita totul din clipa în care vei intra pe ușă și vei simți căldura binefăcătoare. Așa că, nu te descuraja. Nu mai avem de mers decât puțin.

Spunând acestea, îl ținuse pe Boris îmbrățișat, apoi brusc îi dădu drumul, se întoarse și își reluă drumul. Bruschețea gestului ei mă luă prin surprindere, căci eu însumi mă liniștisem pe loc la auzul cuvintelor ei și închiseseam o clipă ochii. Boris părea și el nedumerit, și până să-l iau de mână, mama lui ajunsese deja cu câțiva pași înaintea noastră.

Nu voiam s-o las să se îndepărteze iar prea mult, dar chiar în clipa aceea am sesizat un zgomot de pași în urma noastră și nu m-am putut abține de a zăbovi o secundă pentru a privi înapoi, spre alee. Tocmai atunci, persoana pătrunse în oaza de lumină aruncată de felinarul din

capătul aleii și am văzut că era un cunoscut. Se numea Geoffrey Saunders și fusese coleg de promoție cu mine în Anglia. Nu-l mai văzusem din timpul școlii, așa încât am fost șocat de cât de mult îmbătrânise. Chiar ținând seama de efectele puțin flatante ale luminii felinarului și ale burniței, părea nespus de dărâmat. Purta o haină de ploaie care părea că nu se mai putea încheia și pe care și-o strângea în față în timpul mersului. N-am fost deloc sigur că vreau să-l recunosc, dar apoi, când Boris și cu mine am pornit iar, Geoffrey Saunders ajunse în pas cu noi.

— Salut bătrâne, zise el. Știam că ești tu. Urâtă vreme în seara asta, se vede treabă.

— Da, oribilă, am zis eu. Și mai devreme era atât de plăcut!

Aleea ne scosese într-un drum întunecos și pustiu. Vântul sufla puternic, iar orașul părea foarte departe.

— E băiatul tău? întrebă Geoffrey Saunders, arătând cu capul spre Boris.

După care, înainte să apuc să răspund, continuă:

— Drăguț băiat! Bravo! Pare foarte deștept. Eu nu m-am căsătorit niciodată. Mereu m-am gândit s-o fac, dar timpul a trecut pur și simplu, iar acum cred că n-o voi mai face vreodată. Sincer să fiu, cred că n-a fost numai atât. Dar nu vreau să te plictisesc cu ghinionul meu de-a lungul anilor. Mi s-au întâmplat însă și câteva lucruri bune. Totuși. Bravo ție! Drăguț băiat!

Geoffrey Saunders se aplecă înainte și îl salută pe Boris.

Boris, fie din pricină că era prea necăjit, fie prea preocupat, nu răspunse.

Drumul cobora acum dealul. În timp ce mergeam pe întuneric, mi-am amintit cum, la școală, Geoffrey Saunders fusese băiatul de aur al promoției noastre, distingându-se mereu atât la învățătură, cât și pe terenul de sport. Era mereu dat de exemplu când ne muștrău pe noi, ceilalți, pentru lipsa noastră de sârguință, și era de notorietate că, în timp, avea să ajungă căpitanul echipei școlii. Lucrul nu s-a adevărit, mi-am amintit eu, din cauza unei crize care l-a obligat să se retragă brusc de la școală în cursul anului V.

– Am citit în ziare că vii, îmi zise el. Am așteptat vești de la tine. Știi, să-mi spui când apari. Am fost să cumpăr niște prăjituri de la patiserie, ca să am ce-ți oferi la o ceașcă de ceai. La urma urmei, perorațiile mele pot fi destul de plicticoase, că am rămas singur și toate celelalte, dar încă mai aștept să vină lumea în vizită uneori și mă simt perfect capabil să-i primesc cum se cuvine. Așa încât, când am auzit că vii, am dat fuga și am cumpărat câteva feluri de prăjituri pentru ceai. Asta s-a întâmplat alaltăieri. Ieri am crezut că mai erau încă prezentabile, deși glazura se cam întărise. Dar astăzi, când tot n-ai apărut, le-am aruncat. Din mândrie, cred. Adică, tu ai avut atâta succes și n-aș vrea să pleci crezând că duc această viață nenorocită în camere închiriate, fără să pot oferi unui musafir decât prăjituri râncede. Așa că m-am dus la patiserie și am cumpărat altele proaspete. Și am făcut și puțină curățenie prin cameră. Dar tu n-ai venit. Ei, presupun că nu-ți pot face o vină din asta. Ascultă – se aplecă iar înaintea și-l privi pe Boris – te simți bine? Parcă ți-ai pierdut cu totul respirația.

Boris, care într-adevăr se căznea iar, nu dădu semn că auzise ceva.

– Mai bine s-o luăm mai încet, zise Geoffrey Saunders. Am avut doar puțin ghinion în dragoste la un moment dat. Multă lume din oraș crede că sunt homosexual. Și asta numai pentru ca locuiesc singur într-o cameră închiriată. La început m-a deranjat, dar acum nu-mi mai pasă. Foarte bine, mă iau drept homosexual. Și ce-i cu asta? Întâmplător, nevoile mele se îndreaptă spre femei. Știi, din cele pe care le plătești. Extrem de potrivite pentru mine și, aș zice, unele dintre ele sunt chiar foarte cumsecade. Cu toate astea, după o vreme, începi să le disprețuiești și ele să te disprețuiască pe tine. Nu mă pot împiedica să simt asta. Cunosc majoritatea târfelor din orașul ăsta. Nu vreau să spun că m-am culcat cu toate. Nici pe departe! Dar le cunosc și mă cunosc și ele pe mine. Atât cât să le fac semn din cap multora dintre ele. Crezi probabil că duc o viață mizerabilă. Nu e adevărat. E doar o chestiune de cum privești lucrurile. Uneori, mă vizitează prieteni. Sunt perfect capabil să mă întrețin cu ei la o ceașcă de ceai. O fac foarte bine și adesea ei spun după aceea cât de multă plăcere le-a făcut să dea o raită pe la mine.

O vreme drumul coborî abrupt, dar acum se întindea pe orizontală și ne-am pomenit într-o așa-zisă curte de fermă părăsită. De jur împrejurul nostru, se înălțau amenințătoare în lumina lunii formele întunecate ale hambarelor și ale caselor anexe. Sophie continua să meargă, dar se afla la oarecare distanță în fața noastră și adeseori nu-i zăream silueta atunci când dispărea după colțul vreunei clădiri dărăpănate. Din fericire, Geoffrey Saunders cunoștea bine drumul și umbla prin întuneric fără grijă. Urmându-l îndeaproape, mi-am amintit ceva din timpul zilelor noastre de școală, dintr-o dimineață aspră de iarnă în Anglia, cu cer acoperit și pământ înghețat. Aveam paisprezece sau cincisprezece ani și stăteam cu Geoffrey Saunders în fața unui birt, undeva la țară, în Worcestershire. Amândoi fuseserăm desemnați să arbitrăm un cros și aveam mica misiune de a-i îndruma pe alergători, de îndată ce apăreau la orizont, și de a le arăta direcția corectă, peste câmpul din apropiere. În dimineața aceea fusesem nespus de supărat și, după cincisprezece minute sau cam așa ceva de stat acolo împreună, holbându-ne în tăcere prin ceață, în ciuda strădaniilor mele, am izbucnit în lacrimi. Pe atunci nu-l cunoșteam bine pe Geoffrey Saunders, deși ca toți ceilalți dorisem dintotdeauna să-i las o impresie bună. Așadar, mă simțeam foarte umilit și, după ce mi-am recăpătat în fine controlul, avusesem senzația că el mă ignorase cu un dispreț total. Apoi însă, Geoffrey Saunders începuse să vorbească, mai întâi fără să privească în direcția mea, după care, în fine, se întorsese spre mine. Nu-mi mai puteam aminti ce anume îmi spusese în dimineața aceea cu ceață, în schimb, mi-am amintit destul de bine efectul pe care îl lăsaseră cuvintele lui. În primul rând, chiar și în starea de autocompătimire în care mă aflam, reușisem să descopăr uriașa generozitate pe care o transmitea și îi eram profund recunoscător pentru aceasta. Tot în clipa aceea realizasem pentru prima oară, cu mare luciditate, că băiatul de aur al școlii mai avea o față – o anumită dimensiune profund vulnerabilă, care contrazicea în mod sigur ipoteza că s-ar fi putut ridica la nivelul așteptărilor. În timp ce mergeam mai departe prin întuneric, am mai încercat o dată să-mi amintesc exact ce îmi spusese în dimineața respectivă, dar n-am reușit.

Când panta se mai împlânzi, Boris păru să-și recapete suflul și începu iar să vorbească în șoaptă. Încurajat probabil de senzația că eram pe punctul de a ajunge la destinație, găsi forța de a lovi cu piciorul o piatră din calea lui, exclamând totodată cu voce tare: „Numărul Nouă!” Piatra sări dincolo de drumul accidentat și căzu în apă, undeva în întuneric.

— Așa mai merge, îi zise Geoffrey Saunders lui Boris. Asta e poziția ta? Numărul Nouă?

Văzând că Boris nu răspunde, am zis repede:

— A, nu, e vorba doar de fotbalistul lui preferat.

— Așa? Urmăresc multe partide de fotbal. Vreau să spun, la televizor.

Se aplecă din nou în față, spre Boris:

— Despre care număr nouă e vorba?

— Ei, nu e decât jucătorul lui favorit, am zis eu din nou.

— Dintre vârfurile de atac, continuă Geoffrey Saunders, îmi place destul de mult olandezul acela care joacă pentru Milano. E într-adevăr un jucător mare.

Tocmai voiam să adaug ceva pentru a-i explica ce era Numărul Nouă, dar în clipa aceea m-am oprit. Atunci am văzut că ne aflam la marginea unei peluze imense. N-aș fi putut spune cât de mare era, dar cred că depășea cu mult partea ce putea fi văzută la lumina lunii. Și cum stăteam așa acolo, un vânt aspru mătura iarba, bătând mai departe, în întuneric.

— Se pare că ne-am rătăcit, i-am zis lui Geoffrey Saunders. Cunoști drumul pe aici?

— A, da. Locuiesc nu prea departe de locul acesta. Din păcate, nu vă pot invita înăuntru acum, pentru că mă simt foarte obosit și trebuie să mă culc. Dar mâine voi fi gata să vă primesc. Să zicem, oricând după ora nouă.

Am privit dincolo de câmp, în întuneric.

— Sincer să fiu, simt că am intrat în încurcătură, am zis eu. Știi, eram în drum spre locuința doamnei care înainte mergea în fața noastră. Și ne-am rătăcit, iar eu habar n-am adresa ei. A pomenit că ar locui lângă capela medievală.

– Capela medievală? Asta e în centrul orașului.

– A, da. Putem ajunge la ea dacă o tăiem pe acolo? am întrebat arătând dincolo de câmp.

– Nu, pe acolo nu se ajunge nicăieri. Nu e nimic pe acolo. Singura persoană care locuiește acolo este Brodsky acela.

– Brodsky, am zis eu. Hm! L-am auzit cum exersa azi, la hotel. Se pare ca tot orașul îl cunoaște pe acest Brodsky.

Geoffrey Saunders îmi aruncă o privire care mă făcu să cred că spusese o prostie.

– Ei, locuiește aici de mulți, mulți ani. De ce să nu-l cunoaștem?

– Da, da, desigur.

– E cam greu de crezut, dar bătrânului nebun i-a intrat în cap să dirijeze o orchestră. Dar eu sunt gata să aștept s-o văd și pe asta. Mai rău de atât nici că se poate. Și dacă tu vii și-mi spui că Brodsky e cel de care avem nevoie, ei bine, cine sunt eu să te contrazic?

Nu știam ce să răspund. În orice caz, Geoffrey Saunders se întoarse brusc cu spatele la câmp și zise:

– Nu, nu, orașul e în partea aceea. Pot să-ți arăt drumul, dacă vrei.

– Ți-am fi foarte recunoscători, am zis eu în timp ce o rafală rece bătea înspre noi.

– Ia să vedem. Geoffrey Saunders căzu o clipă pe gânduri. Apoi zise: Sincer să fiu, ați face mai bine să luați un autobuz. Dacă ați merge pe jos, v-ar trebui cel puțin o jumătate de oră sau cam așa ceva. Probabil că femeia aceea v-a convins că locuința ei este prin apropiere. Ei, ele mereu fac așa. E unul din trucurile lor. N-ar trebui să le crezi niciodată. Dar dacă iei autobuzul, n-ai probleme. Îți arăt de unde poți să iei unul.

– Ți-am rămâne foarte recunoscători, am zis iar. Lui Boris îi e frig. Sper că stația nu e departe.

– O, e foarte aproape. Urmează-mă numai, bătrâne!

Geoffrey Saunders se întoarse și ne conduse înapoi, spre curtea pustie a fermei. Am simțit totuși că nu mergeam pe același drum și, într-adevăr, nu după mult timp, ne-am pomenit coborând o stradă îngustă, dintr-o suburbie aparent mai puțin răsărită. De fiecare parte a drumului se înălțau căsuțe cu terase. Ici-colo vedeam lumini la ferestre, dar majoritatea localnicilor păreau să se fi culcat.

– E în ordine, i-am spus încet lui Boris, pe care îl simțeam aproape epuizat. Foarte curând ajungem la apartament. Până când apărem și noi, mama ta va pregăti totul.

O vreme ne-am continuat drumul pe lângă alte șiruri de case. Apoi Boris începu să bolborosească iar:

– Numărul Nouă... E Numărul Nouă.

– Ascultă, cine e acest număr nouă? zise Geoffrey Saunders, întorcându-se spre el. Te referi la olandezul acela, nu?

– Numărul Nouă este deocamdată cel mai bun jucător al tuturor timpurilor, zise Boris.

– Da, dar la care număr nouă te referi?

Vocea lui Geoffrey Saunders ajunsese la limita răbdării.

– Cum îl cheamă? În ce echipă joacă?

– Lui Boris îi place doar să-i zică...

– Odată a înscris șaptesprezece goluri în ultimele zece minute! zise Boris.

– O, prostii! Geoffrey Saunders părea realmente enervat. Credeam că ești serios. Vorbești prostii.

– Ba a înscris! strigă Boris. A fost un record mondial!

– Chiar așa! am intrat și eu în vorbă. Un record mondial!

Apoi, recăpătându-mi întrucâtva calmul, am început să râd.

– Adică, vreau să zic, așa trebuie să fie, nu?

Am zâmbit către Geoffrey Saunders, dar acesta nu mă lua în seamă.

– Dar despre cine vorbești? Te referi la olandezul acela? Oricum, tinere, trebuie să-ți dai seama că nu se reduce totul la a înscris goluri. Apărătorii sunt la fel de importanți. Adevărații mari jucători sunt adeseori apărători.

– Numărul Nouă este deocamdată cel mai bun jucător al tuturor timpurilor! zise iar Boris. Când este în formă, nicio apărare nu-l mai poate opri!

– Așa e, am zis eu. Numărul Nouă este fără îndoială cel mai bun jucător din lume. Ca mijloc, ca vârf de atac – oriunde s-ar afla. Joacă pe orice poziție. Realmente.

– Vorbești prostii, bătrâne. Niciunul din voi nu știe ce spune.

– Ba știm foarte bine.

Ajunsesem să mă înfurii pe Geoffrey Saunders.

– De fapt, ceea ce spunem noi este unanim recunoscut. Când Numărul Nouă este în formă, într-adevăr în formă, comentatorul strigă: „Gol!” de îndată ce jucătorul intră în posesia balonului, indiferent de locul în care se află pe teren...

– Oh, Dumnezeule! Geoffrey Saunders se întoarce dezgustat. Dacă umpli capul băiatului cu prostii din astea, Dumnezeu să-l ajute.

– Ia ascultă... Mi-am apropiat fața de urechea lui și i-am șoptit furios: Ia, ascultă, nu pricepi...

– Prostii, bătrâne. Împui capul copilului cu prostii...

– Dar e atât de mic, doar un băiețel. Nu pricepi...

– Nu-i un motiv să-i împui capul cu prostii. Și-n afară de asta, nici nu pare chiar atât de mic. După mine, un băiat de vârsta lui ar trebui să facă și el ceva în viață. Să înceapă să se miște puțin. Ar trebui să învețe, de pildă, să pună tapet sau faianță. Nu toate prostiile astea despre fotbaliști fantastici...

– Ascultă, idiotule, fă bine și taci! Taci!

– Un băiat la vârsta lui, ar fi timpul să înceapă să se miște...

– E băiatul meu, eu hotărâsc când va veni timpul să...

– Să pună tapet, faianță, ceva în genul ăsta. După mine, cam așa ceva...

– Ascultă, ce știi tu despre toate astea? Ce știi tu, un biet holtei singur? Ce știi despre astea?

L-am împins brutal de umăr. Geoffrey Saunders se pleoști brusc. Mai făcu câțiva pași târșâiți înaintea noastră și merse mai departe cu capul ușor plecat, strângându-și încă haina de ploaie în jurul corpului.

– E-n ordine, i-am spus încet lui Boris. Ajungem îndată.

Boris nu răspunse și am văzut că privea lung silueta lui Geoffrey Saunders, care se clătina în fața noastră.

Tot mergând, începu să-mi piară mânia împotriva vechiului meu coleg de școală. În afară de aceasta, nu uitasem că depindeam în întregime de el să ne conducă până la stația de autobuz. După câteva clipe, m-am apropiat de el, întrebându-mă dacă mai voia să discute cu mine. Spre surprinderea mea, l-am auzit pe Geoffrey Saunders mormăind încet ca pentru sine:

– Da, da, vom vorbi despre toate astea când vii pe la mine la o ceașcă de ceai. Vom vorbi despre toate, vom petrece una sau două ore de nostalgie, povestind despre zilele de școală și despre vechii colegi. Voi face curat în cameră și vom putea sta în fotolii, de o parte și de alta a căminului. Da, într-adevăr, arată ca genul de cameră ce poate fi închiriată în Anglia. Sau care, cel puțin, putea fi închiriată acum câțiva ani. De aceea am luat-o. Pentru că îmi amintea de acasă. Oricum, vom putea sta de o parte și de alta a căminului, și să vorbim despre o mulțime de lucruri. Despre profesori, despre băieți, să ne spunem ce am mai aflat despre prietenii comuni cu care am mai păstrat legătura. Ei, am ajuns.

Ieșiserăm într-un loc care aducea cu o mică piață de sat. Avea câteva prăvălii mici – de unde probabil ca localnicii acestui cartier cumpărau articole de băcănie –, toate închise și cu grilajele trase pentru noapte. În mijlocul pieței era un petic verde, nu mai mare decât un refugiu pentru pietoni. Geoffrey Saunders ne arată un felinar singuratic, în fața prăvăliilor.

– Tu și băiatul tău ar trebui să așteptați acolo. Știu că nu e nicio tăbliță, dar nu va faceți griji, este o stație de autobuz cunoscută. Acum, din păcate, trebuie să vă las.

Boris și cu mine am privit lung spre locul arătat. Ploaia se oprise, dar ceața plutea la baza felinarului. Totul în jur era nemișcat.

– Ești sigur că va veni un autobuz? am întrebat eu.

– A, da. Bineînțeles ca la ora aceasta înaintată va dura puțin timp. Dar cu siguranță că, în cele din urmă, va veni unul. Trebuie să aveți răbdare, asta-i tot. Dacă stați acolo, s-ar putea să vi se facă puțin cam frig, dar credeți-mă, merită să așteptați autobuzul. Va apărea din întuneric, luminat strălucitor. Odată urcați în el, veți vedea că e bine încălzit și confortabil. Și are totdeauna cei mai veseli pasageri. Vor râde și vor glumi, servindu-vă cu băuturi și gustări. Vă vor face să vă simțiți, tu și băiatul tău, foarte bine primiți. Numai să-l rugați pe șofer să vă lase la capela medievală. Nu e decât o scurtă călătorie cu autobuzul.

Geoffrey Saunders ne ură „noapte bună”, apoi ne întoarse spatele și se îndepărtă. Boris și cu mine îl priveam cum dispăre de-a lungul aleii dintre case, apoi o pornirăm spre stația de autobuz.

5

Stăteam sub felinar de câteva minute, învăluți în tăcere. În cele din urmă, l-am cuprins pe Boris cu brațul zicând:

– Pesemne că ți-e frig.

Se strânse lângă mine, dar nu zise nimic și, când m-am uitat în jos, spre el, am văzut că privea gânditor în lungul străzii întunecoase. Undeva, în depărtare, un câine începu să latre, apoi se opri. După ce am așteptat acolo o vreme, am zis:

– Iartă-mă, Boris! Ar fi trebuit să fiu mai atent. Iartă-mă!

O vreme, băiatul nu răspunse. Apoi zise:

– Nu-ți face griji. Autobuzul vine îndată.

Privind mica piață, vedeam cum ceața se aduna în dreptul șirurilor înguste de prăvălii.

– Nu sunt sigur că va veni vreun autobuz, Boris, am zis eu în cele din urmă.

– Nu face nimic. Trebuie să avem răbdare.

Am așteptat mai departe încă vreo câteva clipe. Apoi am zis iar:

– Boris, nu sunt deloc sigur că va veni vreun autobuz.

Băiețelul se întoarse spre mine și oftă plictisit:

– Nu-ți mai face griji, zise el. N-ai auzit ce-a spus omul? Nu trebuie decât să așteptăm.

– Boris, uneori lucrurile nu se petrec cum vrem noi. Chiar dacă îți spune cineva că așa va fi.

Boris oftă iar.

– Ascultă, omul așa a zis, nu? Oricum, mama ne așteaptă.

Tocmai mă gândeam să-i răspund, când tusea cuiva ne făcu pe amândoi să tresărim. Răsucindu-mă, am văzut chiar sub lumina felinarului o persoană care se apleca în afara unei mașini ce staționa.

– Bună seara, domnule Ryder. Iertați-mă, dar tocmai treceam pe aici și întâmplător v-am văzut. E totul în ordine?

M-am apropiat câțiva pași de mașină și l-am recunoscut pe Stephan, fiul directorului de hotel.

– A, da, am zis eu. Totul e-n ordine, mulțumesc. Așteptam... ăă... așteptam autobuzul.

– Poate doriți să veniți cu mașina mea. Tocmai mergeam undeva, într-o misiune delicată cu care m-a însărcinat tata. Știți, e destul de frig afară. De ce nu urcați în mașină?

Tânărul coborî și deschise ușile din față și spate. I-am mulțumit și l-am ajutat pe Boris să se așeze pe bancheta din spate, iar eu m-am așezat în față. O clipă mai târziu, mașina pornea la drum.

– Acesta este deci băiețelul dumneavoastră, zise Stephan, în timp ce mergea cu viteză pe străzile pustii. Ce bine îmi pare să-l cunosc, deși acum arată cam extenuat. Ei bine, să-l lăsăm să se odihnească. Voi da mâna cu el altă dată.

Aruncând o privire în spate, am văzut că Boris era pe punctul de a ațipi, cu capul sprijinit de cotiera capitonată.

– Așadar, domnule Ryder, continua Stephan, presupun că vreți să vă întoarceți la hotel.

– De fapt, Boris și cu mine ne îndreptam spre locuința cuiva. În centru, lângă capela medievală.

– Capela medievală? Hm!

– E vreo problema?

– A, nu tocmai. Nicio problemă.

Stephan coti scurt după un colț, intrând pe o altă stradă îngustă și întunecoasă.

– Doar că, ei bine, așa cum v-am spus, eu mergeam undeva. La o întâlnire. Stați să văd...

– Era o întâlnire urgentă?

– Ei, de fapt, domnule Ryder, cam așa era. Era în legătură cu domnul Brodsky, știți? De fapt, este de o importanță hotărâtoare. Hm!

Mă întreb dacă dumneavoastră și cu Boris ați fi atât de amabili să așteptați numai câteva minute, cât îmi văd eu de treabă, după care v-aș putea conduce oriunde doriți.

– Normal că trebuie să vă rezolvați treburile mai întâi. Dar v-aș rămâne recunoscător dacă n-ați zăbovi prea mult. Știți, Boris n-a mâncat încă de seară.

– Mă voi grăbi cât pot de mult, domnule Ryder. Nu-mi doresc altceva decât să vă conduc imediat, dar, știți, nu îndrăznesc să întârzii. Cum vă spuneam, este o misiune mai delicată...

– Desigur, întâi trebuie s-o rezolvi pe aceasta. Așteptăm bucuroși.

– O să încerc să ajung cât mai repede cu putință. Deși, sincer să fiu, nu prea văd cum aș putea s-o iau pe atâtea scurtături. De fapt, este genul de problemă de care, de obicei, se ocupă chiar tata sau unul dintre domni, numai că, știți, domnișoara Collins a avut întotdeauna o slăbiciune pentru mine..., mărturisi tânărul, brusc jenat.

Treceam acum printr-un cartier mai curat – situat mai aproape, am dedus eu, de centrul orașului. Iluminatul străzilor era mai bun și am observat linii de tramvai pe lângă noi. Se mai vedea și obișnuita cafenea sau restaurantul închis peste noapte, dar, în general, zona era plină de clădiri impunătoare, pentru locuit. Toate ferestrele erau întunecate, iar mașina noastră părea singurul lucru care tulbura liniștea pe o distanță de mile întregi. Câteva minute Stephan Hoffman conduse în tăcere. Apoi, zise brusc, ca și când s-ar fi frământat o vreme ca să ia această hotărâre:

– Știți, pare o mare obrăznicie din partea mea. Dar sunteți sigur că nu vreți să vă întoarceți la hotel? Asta numai fiindcă, vreau să spun, sunt toți ziaristii aceia care vă așteaptă și toate celelalte.

– Ziaristi? Am privit afară, în noapte. A, da, ziaristii.

– Pe legea mea, sper să nu mă considerați neobrăzat. Numai că i-am văzut întâmplător, chiar când plecam. Stând în hol, cu ochelarii pe nas și servietele pe genunchi, extrem de incitați la gândul că vă vor întâlni. Cum spuneam, nu e treaba mea și evident că ați aranjat totul, sunt sigur de asta.

– Desigur, desigur, am spus încet și am privit mai departe pe fereastră.

Stephan tăcu, considerând fără îndoială că nu era cazul să mai insiste asupra acestei chestiuni. Dar m-am pomenit gândindu-mă la ziariști și o clipă mai târziu mi s-a părut că-mi amintesc de o astfel de întâlnire. Evident, imaginea evocată de tânăr, anume a ziariștilor care așteptau cu ochelarii și servietele pregătite, îmi spunea ceva. Totuși, până la urmă, n-am reușit să-mi amintesc cu precizie de vreun astfel de punct pe agenda mea și am luat hotărârea să uit de această poveste.

— A, am ajuns, zise Stephan de lângă mine. Acum vă rog să mă scuzați puțin. Simțiți-vă cât mai comod cu putință. Mă întorc cât pot de repede.

Ne opriserăm în fața unei clădiri mari și albe, cu locuințe, înaltă de câteva etaje, balcoanele ei întunecoase din fier forjat, de la fiecare nivel, îi dădeau un aspect spaniol.

Stephan coborî din mașină și l-am privit îndreptându-se spre intrare. Se aplecă peste șirul de butoane ale soneriilor, apăsă pe unul dintre ele, apoi rămase să aștepte, cu o undă de nervozitate în atitudine. O clipă mai târziu, în holul de la intrare se aprinse o lumină.

O doamnă în vârstă, cu păr argintiu, deschise ușa. Părea subțire și fragilă, dar avea în mișcări o anumită grație, când îi zâmbi și îl invită pe Stephan să intre. Ușa se închise în urma lui, dar dacă mă lăsam mult pe spate, îi mai vedeam încă pe amândoi foarte bine, la lumina ferestrei înguste de lângă ușa de la intrare. Stephan își ștergea tălpile pe preș, zicând:

— Iertați-mă că vin așa, fără să anunț din vreme.

— Ți-am spus de multe ori, Stephan, zise bătrâna, că sunt gata să te primesc ori de câte ori simți nevoia să discutăm despre ceva.

— Păi, de fapt, domnișoară Collins, nu era... Ei bine, nu e o discuție obișnuită. Voiam să vă vorbesc despre altceva, despre o chestiune importantă. Tata ar fi venit personal, dar știți, a fost prea ocupat...

— Aa, îl întrerupse femeia cu un zâmbet, este o chestiune pe care ți-a pasat-o tatăl dumitale. Tot îți mai dă să faci treburile murdare.

În vocea ei se simțea o undă de glumă, dar Stephan nu părea să o sesizeze.

– Ba deloc, replică el cu seriozitate. Dimpotrivă, este o misiune extrem de dificilă și de delicată. Tata mi-a încredințat-o mie și am fost fericit s-o primesc...

– Așadar, acum am devenit o misiune! Și încă una dificilă și delicată!

– Ei, nu așa. Vreau să zic...

Stephan se opri zăpăcit.

Bătrâna consideră probabil că îl necăjise destul.

– E-n ordine, zise ea, mai bine am intra să discutăm pe îndelete la un pahar cu vin.

– E foarte drăguț din partea dumneavoastră, domnișoară Collins. Dar, de fapt, nu pot rămâne mult timp. Mă așteaptă niște persoane în mașină.

Arată înspre noi, dar bătrâna deschidea deja ușa apartamentului său.

Am privit cum îl conducea pe Stephan printr-un salonaș îngrijit, pe o alta ușă și de-a lungul unui coridor ai cărui pereți erau decorați cu mici acuarele înrămate. Coridorul dădea în salonul domnișoarei Collins – o încăpere în forma literei L, situată în spatele clădirii. Aici lumina era slabă și plăcută, și de la prima aruncătură de ochi, camera părea de o eleganță luxoasă, după moda veche. Totuși, la o examinare mai atentă, am văzut că multe mobile erau uzate și că la început luasem drept antichități niște vechituri care mai aveau puțin și trebuiau aruncate. Canapele și fotolii cândva luxoase erau răspândite prin odaie într-o stare jalnică, iar draperiile lungi de catifea erau pătate și destrămate.

Stephan se așeză cu o naturalețe ce trăda familiaritatea lui cu acel loc, dar rămase încordat, în timp ce domnișoara Collins căuta prin dulapul cu băuturi.

Când, în sfârșit, îi întinse un pahar și luă loc lângă el, tânărul izbucni brusc:

– E vorba despre domnul Brodsky.

– A, zise domnișoara Collins, cum bănuiam eu.

– Domnișoara Collins, problema e că ne întrebam dacă n-ați vrea să ne ajutați. Sau, mai curând, să-l ajutați pe el...

Stephan izbucni în râs și privi în altă parte.

Domnișoara Collins înclină capul gânditoare. Apoi întrebă:

– Îmi ceri să-l ajut pe Leo?

– O, nu vă cerem să faceți nimic dacă vi se pare deplasat sau... ei bine, dureros. Tata înțelege perfect ce trebuie să simțiți.

Mai râse o dată scurt.

– Numai că ajutorul dumneavoastră ar putea avea o importanță hotărâtoare în acest stadiu al... însănătoșirii domnului Brodsky.

– Ah!

Domnișoara Collins aprobă din cap și păru să se gândească la vorbele acestea. Apoi zise:

– Să înțeleg din toate astea, Stephan, că tatăl tău nu prea are succes cu Leo?

Tachinarea care i se simțea în voce părea mai evidentă ca niciodată, dar nici de astă dată Stephan n-o observa.

– Deloc! o contrazise el. Dimpotrivă, tata a realizat minuni, a făcut pași enormi! N-a fost ușor, dar perseverența lui a fost mare, chiar și pentru aceia dintre noi obișnuiți cu felul în care tata rezolvă problemele.

– Poate că n-a perseverat îndeajuns.

– Dar nici n-aveți idee, domnișoară Collins! N-aveți idee! Uneori, venea acasă epuizat după o zi de muncă zdrobitoare la hotel, atât de epuizat încât trebuia să se ducă direct la culcare. Mama cobora și se plângea de asta, și am urcat și eu în camera lor și l-am găsit sforăind întins pe spate, așa cum se prăbușise de-a latul patului. După cum știți, de ani de zile stabiliseră ceva important, anume ca el să doarmă pe o parte, niciodată pe spate, pentru că altminteri întotdeauna sforăie foarte tare, încât vă puteți imagina ce dezgustată a fost mama când l-a găsit așa. După mine, numai Dumnezeu are dreptul să-l trezească, dar n-am încotro pentru că altminteri, v-am mai spus, mama refuză să se întoarcă în dormitor. Umblă doar de colo-colo, pe coridor, cu privirea mândioasă, și nu vrea să se întoarcă până nu-l trezesc, nu-l dezbrac, nu-i pun halatul și nu-l conduc la baie. Dar ceea ce vreau să vă spun e că, știți, chiar și atunci când e atât de obosit, uneori sună telefonul și un angajat ne spune că domnul Brodsky este în criză, că a cerut de băut și, știți, tata găsește cumva puterea să acționeze. Își revine, în ochi îi

apare din nou privirea aceea a lui, se îmbracă și pleacă în toiul nopții, ca să nu se mai întoarcă decât peste câteva ore. Zicea că-l va readuce pe domnul Brodsky la normal și că va face tot posibilul, tot ce-i stă în putință, să-și țină promisiunea.

— Foarte lăudabil. Dar în ce stadiu a ajuns?

— Vă asigur, domnișoară Collins, că progresul este uimitor. Toți cei care l-au văzut de curând pe domnul Brodsky au remarcat asta. Privirea aceea ascunde încă atât de multe lucruri, iar observațiile pe care le face sunt din zi în zi mai semnificative. Dar cel mai important lucru este iscusința sa, marea iscusință a domnului Brodsky, iar aceasta îi revine fără niciun dubiu. După toate aparențele, repetițiile s-au desfășurat într-un mod extrem de promițător. Iar orchestra a fost cu totul cucerită de el. Iar atunci când nu repeta în sala de concert, exersa din greu de unul singur. Adeseori, când umbli prin hotel, îl surprinzi pe fugă stând la pian. Când tata aude pianul, se simte atât de încurajat, încât se vede că și-ar sacrifica oricât din somnul lui pentru aceasta.

Tânărul făcu o pauză și o privi pe domnișoara Collins.

O clipă, aceasta păru furată de gânduri și își ținea capul aplecat într-o parte, ca și când și ea ar fi surprins câteva note de la un pian îndepărtat. Apoi chipul i se luminează iar de un zâmbet blând și îl privi din nou pe Stephan.

— Ce am auzit eu, zise ea, este că tatăl tău îl ține până târziu în salonul hotelului, așezat la pian asemenea unui manechin, iar Leo rămâne acolo ore în șir, legănându-se pe taburet, fără să atingă o clapă.

— Domnișoara Collins, asta e o mare nedreptate! Poate că în trecut au mai fost asemenea situații, dar acum este cu totul altă poveste. În orice caz, chiar dacă uneori stă acolo în liniște, cu siguranță că va amintiți, aceasta nu înseamnă că nu se întâmplă nimic. Liniștea indică poate tot atât de mult formarea celor mai înțelepte idei, mobilizarea celor mai profunde energii. De fapt, deunăzi, după o perioadă de tăcere deosebit de lungă, tata chiar s-a dus în salon și l-a găsit pe domnul Brodsky privind lung claviatura pianului. După un timp, și-a ridicat ochii spre tata și a zis: „Viorile trebuie să aibă un sunet aspru. Trebuie să sune aspru”. Așa a spus. Poate că a fost liniște, dar în mintea lui a

fost un întreg univers muzical. Când mă gândesc ce ne va prezenta el joi seara tuturor, mi se pare palpitant. A trecut atât de mult timp, încât acum nu mai șovăie.

– Dar, Stephan, ai spus că vrei să-mi ceri ajutorul într-o privință.

Tânărul, care se însuflețise din ce în ce mai tare, se reculese.

– Ei bine, da, zise el. Despre aceasta am venit să vă vorbesc astă-seară. Cum spuneam, domnul Brodsky și-a redobândit rapid forțele de odinioară. Și e firesc, nu-i așa, ca odată cu marele său talent, să-i revină acum și alte stări. Pentru aceia dintre noi care nu l-am cunoscut prea bine în trecut, a fost oarecum ca o revelație. Zilele astea s-a exprimat adeseori atât de limpede, de civilizată. Oricum, problema este că, o dată cu toate aceste stări, i-a revenit și memoria. Ei bine, ca s-o spun pe șleau, vorbește de dumneavoastră. Se gândește și vorbește de dumneavoastră tot timpul. Aseară, numai ca să vă dau un exemplu – e jenant, dar totuși vă spun – aseară a început să plângă și nu se mai putea opri. Plângea întruna și mărturisea sentimentele pe care le are pentru dumneavoastră. Este pentru a treia sau a patra oară că se întâmplă asta, deși aseară a trecut prin cea mai acută criză. Era aproape de miezul nopții și, cum domnul Brodsky nu ieșise încă din salon, tata s-a dus să asculte la ușă și l-a auzit cum suspina. Așa că a intrat și a găsit încăperea complet în întuneric, iar pe domnul Brodsky aplecat deasupra pianului, plângând. Ei bine, la etaj era un apartament liber, așa că tata l-a dus acolo și a comandat la bucătărie să i se aducă domnului Brodsky toate supele lui preferate – are tendința să mănânce numai supă –, după care i-a făcut o provizie de suc de portocale și băuturi ușoare, dar sincer să fiu, povestea de aseară a fost cam riscantă. Se pare că și-a vărsat nervii pe cutiile cu suc. Dacă tata n-ar fi fost acolo, era foarte posibil să facă o criză chiar și la ora aceea târzie. Și în tot acest timp, vorbea întruna de dumneavoastră. Ei bine, lucrul la care vreau să ajung – of, Doamne, nu vreau să stau prea mult, pentru că mă așteaptă niște persoane în mașină – vreau să zic, având în vedere că viitorul orașului nostru depinde atât de mult de el, trebuie să facem tot posibilul să ne asigurăm că el va trece cu bine prin această ultimă încercare. Doctorul Kaufmann este de aceeași părere cu tata, anume că ne apropiem de ultimul obstacol. Așa că, vedeți cât de mare este miza.

Domnișoara Collins îl privi mai departe pe Stephan cu aceeași expresie pe jumătate zâmbitoare, fără însă a spune ceva. După o clipă, tânărul continuă:

– Domnișoară Collins, îmi dau seama că vorbele mele ar putea redeschide răni vechi. Și bănuiesc că dumneavoastră și domnul Brodsky n-ați mai vorbit unul cu altul de mulți ani...

– Oh, nu tocmai. Chiar la începutul anului, mi-a strigat cuvinte obscene în timp ce mă plimbam prin Volksgarten.

Stephan râse stângaci, neștiind cum să interpreteze tonul domnișoarei Collins. Apoi continuă cu oarecare zel:

– Domnișoară Collins, nimeni nu sugerează să aveți vreo legătură mai strânsă cu el. Dumnezeule, nu! Vreți să dați trecutul uitării. Tată, toată lumea respectă hotărârea dumneavoastră. Singurul lucru pe care îl cerem, un lucru mărunț, care însă ar putea conta enorm, ar fi să-l încurajați, și aceasta ar însemna foarte mult pentru el. Sperăm să nu vă supărați pe noi, dacă vă pomenim măcar de asta.

– Am acceptat deja să iau parte la banchet.

– Da, da, desigur. Tata mi-a spus, suntem atât de recunoscători!

– Cu condiția fermă să nu am direct de a face cu el...

– Asta se înțelege, absolut. Banchetul, da. Dar de fapt, domnișoară Collins, mai voiam să vă rugăm ceva sau măcar să vă gândiți la propunerea noastră. Știți, un grup de domni – printre care și domnul von Winterstein – îl va duce mâine pe domnul Brodsky la Grădina Zoologică. Se pare că în toți anii aceștia n-a fost niciodată acolo. Evident, câinele lui nu va putea să intre, dar domnul Brodsky a acceptat în cele din urmă să-l lase pe mâini bune, doar pentru câteva ore. Se presupune că o astfel de ieșire îl va ajuta să se calmeze. Credem că mai ales girafele ar putea avea un efect odihnitor asupra lui. Ei, și cu asta, să vă spun despre ce este vorba. Domnii se întrebau dacă n-ați vrea cumva să vă alăturați grupului la Grădina Zoologică. Sau chiar să-i spuneți domnului Brodsky o vorbă sau două. Nu este nevoie să călătoriți cu grupul, ar fi suficient dacă v-ați alătura lui acolo, doar pentru câteva minute, să schimbați impresii plăcute cu el, poate să-l încurajați, ceea ce ar conta enorm. Câteva minute, după care v-ați

putea vedea de drum. Vă rog, domnișoară Collins, gândiți-vă puțin la această propunere. Atât de multe lucruri ar putea depinde de asta!

În timp ce Stephan vorbea, domnișoara Collins se ridicase de pe scaun și mergea încet spre cămin. Câteva minute rămase acolo extrem de calmă, cu o mână rezemată de poliță ca și când s-ar fi sprijinit de ea. Când în fine se întoarse iar spre Stephan, am văzut că ochii i se umeziseră.

— Știi care e problema mea, Stephan, zise ea. Pe vremuri, m-aș fi putut mărita cu el. Dar de mulți ani, în puținele ocazii în care l-am întâlnit, a strigat la mine insultându-mă. Așa că vezi și tu, îmi este greu să-mi imaginez ce fel de conversație i-ar face plăcere.

— Domnișoară Collins, vă jur că acum e alt om. Zilele astea a fost atât de politicos și civilizată și... dar, cu siguranță, vă veți aduce aminte. V-ați putea chiar gândi la această rugămintă. E așa o miză mare în joc!

Domnișoara Collins sorbi din vinul de Xeres gânditoare. Păru gata să răspundă, dar chiar atunci l-am auzit pe Boris mișcându-se în spatele meu, în mașină. Răsucindu-mă, am văzut că băiețelul era probabil treaz de o bucată de vreme. Privea intens pe fereastră, dincolo de strada pustie și liniștită, și mi-am dat seama că era trist. Tocmai voiam să-i spun ceva, dar probabil că și-a dat seama că îl observam, căci întrebă încet, fără să se miște.

— Poți să faci camere de baie?

— Dacă pot să fac camere de baie?

Boris oftă adânc și privi mai departe afară, în întuneric. Apoi zise:

— N-am mai pus faianță până acum. De asta am făcut toate greșelile acelea. Dacă mi-ar fi arătat cineva, aș fi putut s-o fac.

— Da, sunt sigur că ai fi reușit. Te referi la baia din noua locuință?

— Dacă mi-ar fi arătat cineva, aș fi putut s-o pun cum trebuie. Atunci mama ar fi fost mulțumită de baie. I-ar fi plăcut atunci baia.

— A, prin urmare, deocamdată nu e mulțumită de ea?

Boris mă privi de parcă aș fi spus o prostie cât casa. Apoi, cu profundă ironie, zise:

— Dacă i-ar plăcea baia, de ce ar mai plânge din cauza ei?

— Chiar așa, de ce? Deci, plânge din cauza băii? Mă întreb de ce.

Boris se întoarce iar cu fața spre fereastră și am văzut în lumina difuză din mașină că se străduia să nu izbucnească în lacrimi. În ultima clipă reuși să-și ascundă supărarea printr-un căscat și-și frecă ochii cu pumnii.

– Până la urmă, le rezolvăm noi pe toate, am zis eu. O să vezi.

– Aș fi putut s-o pun bine, dacă mi-ar fi arătat cineva. Atunci mama n-ar mai fi avut motiv să plângă.

– Da, sunt sigur că ai fi făcut o treabă foarte bună. Dar în curând, le vom rezolva pe toate.

M-am îndreptat în scaun și am privit lung prin parbriz.

De-a lungul străzii nu se vedea aproape nicio fereastră luminată. După o vreme am zis:

– Boris, acum trebuie să ne gândim bine. Mă ascuți?

În spatele mașinii se făcu liniște.

Am aruncat o privire peste umăr și am văzut că încă mai privea în gol în întunericul de afară. O vreme, am rămas mai departe tăcuți. Apoi am zis:

– Problema e că s-a făcut foarte târziu. Dacă ne-am întoarce la hotel, ne-am duce la bunicul tău. Ar fi fericit să te vadă. Ai primi o cameră a ta sau, dacă preferi, am putea cere încă un pat în camera mea. Am putea comanda ceva bun de mâncare, după care ne-am culca. Iar mâine dimineață ne vom trezi pentru micul dejun și vom hotărî ce e de făcut.

În spatele meu, tot tăcere.

– Ar fi trebuit să organizez lucrurile mai bine, am zis eu. Iartă-mă. Eu... pur și simplu n-am gândit limpede astă-seară. Am fost atât de ocupat mai devreme! Dar uite, promit că mâine rezolvăm totul. Mâine putem face o mulțime de lucruri. Dacă vrei, putem merge la vechea locuință să-l luăm pe Numărul Nouă. Ce părere ai?

Boris continua să tacă.

– Amândoi am avut câteva zile grele. Boris, ce zici?

– Mai bine ne-am duce la hotel.

– Cred că e cea mai bună idee. Atunci, ne-am înțeles. Când se întoarce domnul, îi comunicăm noul nostru plan.

Chiar în clipa aceea, o mișcare mi-a atras atenția și, aruncând o privire înapoi, spre clădire, am văzut că ușa de la intrare era deschisă. Domnișoara Collins tocmai îl conducea pe Stephan la ușă și, în ciuda faptului că se despărțeau în mod amiabil, ceva din comportarea amândurora sugera că întâlnirea se sfârșise pe o notă de stinghereală. Curând ușa se închise și Stephan se întoarse grăbit la mașină.

— Iertați-mă că a durat atât, zise el, așezându-se pe locul lui. Sper că Boris s-a simțit bine.

Punând mâinile pe volan, oftă îngrijorat. Apoi zâmbi forțat și zise:

— Ei, să mergem.

— De fapt, am zis eu, Boris și cu mine am discutat pe îndelete cât ai lipsit dumneata. Credem că până la urmă ne întoarcem la hotel.

— Dacă îmi permiteți, domnule Ryder, ați luat probabil o hotărâre înțeleaptă. Așadar, înapoi la hotel. Perfect. Se uită la ceas. Ajungem cât ai zice pește. Ziariștii nu vor avea motiv să se plângă. Absolut niciun motiv.

Stephan puse motorul în mișcare și pornirăm iar la drum.

În timp ce mergeam pe străzile pustii, a început iar să plouă și Stephan dădu drumul ștergătoarelor de parbriz. După o vreme, zise:

— Domnule Ryder, mă întreb dacă nu sunt prea îndrăzneț să vă amintesc de discuția noastră anterioară. Știți, când v-am întâlnit în atrium azi după-amiază.

— A da, am zis eu. Da, vorbeam despre recitalul de joi seara.

— Ați fost foarte amabil și ați zis că va veți găsi câteva clipe libere pentru mine. Ca să ascultați cum interpretez La Roche. Desigur, probabil că vă e absolut imposibil, dar știți, m-am gândit că n-o să vă supărați dacă vă întreb. În seara asta chiar voiam să mai exersez puțin, după ce ajungem iar la hotel. Mă întrebam dacă, după ce terminați cu ziariștii aceia, deși știu că e un mare deranj, dar dacă ați putea veni să mă ascultați, fie și numai pentru câteva minute, și să-mi spuneți părerea dumneavoastră...

Își sfârși fraza râzând.

Vedeam că pentru tânăr era o problemă de mare importanță și am fost tentat să-i îndeplinesc rugămintea. Totuși, după puțină chibzuință, i-am zis:

– Regret, dar în seara asta sunt foarte obosit; trebuie neapărat să merg la culcare cât mai repede cu putință. Dar nu-ți face griji, trebuie să se ivească o ocazie cât de curând. Ascultă, ce-ar fi să lăsăm lucrurile așa cum sunt? Nu știu exact când voi dispune de câteva minute libere, dar de îndată ce le am, telefonez la recepție și le spun să te caute. Dacă nu ești la hotel, o să încerc pur și simplu data următoare când mă eliberez, și tot așa. În felul acesta, nu se poate să nu găsim în curând un moment convenabil pentru amândoi. Însă astă-seară totuși, să nu te superi, dar chiar că trebuie să dorm.

– Desigur, domnule Ryder, înțeleg perfect. Neapărat facem cum propuneți dumneavoastră. Sunteți extrem de amabil. Atunci, aștept un semn din partea dumneavoastră.

Deși vorbea politicos, Stephan părea nejustificat de dezamăgit, luând poate răspunsul meu drept un refuz subtil. Evident, era foarte îngrijorat cu privire la reprezentarea pe care urma s-o dea, încât orice eșec, oricât de minor, putea să-l azvârle în cea mai cumplită stare de panică. Am simțit o oarecare compătimire pentru el și l-am asigurat din nou:

– Nu-ți face griji, nu se poate să nu găsim o ocazie cât de curând.

6

Continua să plouă la fel de tare, în timp ce parcurgeam străzile în noapte. Tânărul rămase tăcut multă vreme și mă întrebam dacă se supăraseră pe mine. Apoi însă i-am zărit profilul în lumina schimbătoare și mi-am dat seama că în sinea lui întorcea pe toate fețele un incident petrecut cu câțiva ani în urmă. Era un episod la care cugetase de mai multe ori până atunci – adeseori când stătea întins și treaz noaptea sau când conducea singur – iar acum teama că nu-l voi putea ajuta i-l reamintise din nou cu claritate.

Se întâmplase de ziua de naștere a mamei sale. Pe când în seara cu pricina își parcase mașina la locul obișnuit – era pe vremea colegiului, când locuia în Germania –, se pregătise pentru câteva ore chinuitoare.

Tatăl lui însă îi deschisese ușa, șoptind emoționat: „Este în toane bune. În toane foarte bune”. Apoi se întorsese și strigase înspre casă: „A venit Stephan, draga mea. Puțin cam târziu, dar totuși a venit”. Apoi zise iar în șoptă: „În toane foarte bune. De mult n-a mai fost așa”.

Tânărul intrase în holul mare și își găsisese mama întinsă pe o canapea, cu un pahar cu cocktail în mână. Purta o rochie nouă, iar Stephan fusese din nou frapat de eleganța ei. Nu se ridicase să-l salute, obligându-l pe el să se aplece și să o sărute pe obraz, dar totuși căldura cu care îl invitase să se așeze pe fotoliul din fața ei îl luase pe neașteptate. În spatele lui, tatăl său, foarte încântat de cum începuse seara, răsese ușor pe înfundate, apoi, arătând șorțul pe care îl purta, se întorsese iute la bucătărie.

Rămas singur cu mama sa, prima senzație pe care o încercase fusese una de adevărată groază – că, dacă ar fi spus sau făcut ceva anume, i-ar fi putut risipi mamei buna dispoziție, dând peste cap ore întregi, poate chiar zile de trudă și efort din partea tatălui său. Așa că începuse să răspundă scurt și bombastic întrebărilor ei despre viața la colegiu; când însă atitudinea ei rămăsese la fel de mulțumitoare, se pomenise că răspunde din ce în ce mai pe larg.

La un moment dat, se referise la un profesor de la colegiu, afirmând că respectivul semăna cu „o versiune echilibrată mental a ministrului nostru de externe” – frază de care fusese în mod special mândru și pe care o folosisese de multe ori în discuțiile cu colegii lui, bucurându-se de mare succes. Dacă înainte nu s-ar fi înțelea atât de bine cu mama lui, n-ar fi riscat să i-o repete și ei. Dar o făcuse și, cu inima tresărind, văzuse cum chipul ei se luminase scurt, amuzat. Cu toate acestea, tot mai simțise o ușurare când tatăl său se întorsese să-i invite la cină.

Intraseră în sala de mese, unde directorul hotelului servise deja felul întâi. Cina începuse în liniște. Apoi – puțin cam brusc, după părerea lui Stephan – tatăl său începuse să spună o anecdotă despre un grup de italieni care locuiau la hotel.

După ce terminase, directorul hotelului îl îndemnase pe Stephan să-și spună din nou povestea, iar când Stephan începuse cam nesigur pe el, tatăl său îi sărise în ajutor, râzând exagerat. Și continuaseră așa, Stephan, cu tatăl lui, spunând pe rând povești distractive și

sprijinindu-se reciproc prin reacții pline de căldură. Tactica păruse să dea roade, căci în cele din urmă – lui Stephan nici nu-i venea să creadă – până și mama lui începuse să râdă minute în șir. Mai mult decât atât, cina însăși fusese pregătită cu grija fanatică pentru amănunte a directorului de hotel și reprezentase o uimitoare mostră de artă culinară. Vinul fusese evident de un soi cu totul deosebit și cam pe la mijlocul felului principal – care constase din găscă cu garnitură de fragi – starea de spirit a comensalilor devenise cu adevărat veselă. Atunci directorul hotelului, cu fața roșie de atâta vin și râs, făcu o plecăciune zicând:

– Stephan, mai povestește-ne o dată despre internatul acela în care ai locuit. Știi care, cel din Pădurea Burgundiei.

O clipă, Stephan simțise ca îl cuprinde groaza. Cum putea tatăl său, care până atunci dirijase totul fără greșală, să comită o eroare atât de crasă? Istoria la care se referea făcea aluzii ample la sistemul de spălare a rufelor din internat și era în mod evident nepotrivită cu prezența mamei sale. Și totuși, văzând că el ezita, tatăl sau îi făcuse cu ochiul ca pentru a-i zice: „Da, da, ai încredere în mine, va merge bine. Povestea o să-i placă, o să aibă succes”. În ciuda scepticismului său profund, Stephan avusese o încredere atât de mare în tatăl său, încât începuse să povestească. Nu ajunsese totuși prea departe, când îi trecu prin minte că, dacă seara se bucurase până atunci de un succes miraculos, acesta era pe punctul de a se năruși. Și totuși, ațâțat de hohotele tatălui său, continuase povestea și, spre uimirea lui, o auzi pe mama lui râzând din toată inima. Privind înspre cealaltă parte a mesei, o văzuse cum își scutura capul, nemaiputând să se stăpânească. Apoi, undeva spre sfârșitul povestirii, în mijlocul hohotelor de râs, Stephan surprinsese privirea drăgăstoasă pe care mama lui i-o aruncase tatălui. Era doar o privire fugară, dar dincolo de orice îndoială. În ciuda lacrimilor de râs, nici directorului de hotel nu-i scăpase aceasta și, întorcându-se spre fiul lui, îi făcu cu ochiul, de astă dată cu un aer triumfător. În clipa aceea, simțise ceva foarte puternic ridicându-i-se în piept. Dar înainte de a-și da seama despre ce putea fi vorba, tatăl său îi spusese:

– Acum, Stephan, înaintea desertului trebuie să ne odihnim. Ce-ar fi să-i cânti mamei ceva de ziua ei?

Și zicând aceasta, directorul hotelului făcuse un semn cu mâna spre pianina de lângă perete.

Gestul – acea fluturare întâmplătoare cu mâna spre pianina din sala de mese – era unul de care Stephan avea să-și aducă aminte mereu, în decursul anilor. Și de fiecare dată, ceva din frisonul ca de gheață pe care îl simțise atunci îl apuca din nou.

Mai întâi îl privise neîncrezător pe tatăl său, dar acesta zâmbise doar mai departe mulțumit, cu mâna întinsă spre pianină.

– Haide, Stephan! Ceva ce i-ar face plăcere mamei. Poate o piesă scurtă de Bach. Sau ceva contemporan. Poate Kazan. Sau Mullery.

Tânărul, care își rotise privirea pentru a o vedea și pe mama lui, zărise chipul ei îmblânzit de râs, dar totodată straniu, care îi zâmbea. Apoi ea se întoarse, mai curând către directorul hotelului decât către Stephan, zicând:

– Da, dragul meu, cred că Mullery este exact ceea ce ne trebuie. Ar fi minunat.

– Haide, Stephan, zisese jovial și directorul hotelului. La urma urmei, azi e ziua mamei tale. N-o dezamăgi!

Lui Stephan îi trecu fulgerător prin minte – idee pe care o alungă chiar în clipa următoare – că părinții săi conspirau împreună împotriva lui. Era evident din felul în care îl priveau – atât de mândru și de încrezător –, că parcă uitaseră cu desăvârșire chinurile prin care trecea el când trebuia să cânte la pian. În orice caz, protestul i se topi pe buze, iar Stephan se ridică în picioare ca și când nu el, ci altcineva ar fi fost în pielea lui.

Pianina era pusă la perete așa încât, așezat în dreptul ei, Stephan păstrase în raza vizuală siluetele părinților săi, sprijiniți cu coatele de masă și aplecați unul către altul. O clipă mai târziu se întorsese și privise drept spre ei, conștient că voise să-i vadă așa pentru ultima oară – așezați unul lângă altul, ca și când ar fi fost legați de o fericire lipsită de complicații. Apoi se întorsese iar spre pianină, copleșit de certitudinea că aceasta avea să însemne stricarea petrecerii. În mod ciudat, își dăduse seama că nu mai era deloc surprins de întorsătura

evenimentelor și că, de fapt, așteptase întotdeauna acel moment, care, odată venit, aducea cu sine un sentiment de ușurare.

Timp de câteva secunde, Stephan continuase să stea fără să cânte, încercând cu disperare să se scuture de efectul vinului și să fredoneze în gând piesa pe care urma s-o atace. O clipă avusese senzația amețitoare – la urma urmelor, fusese o seară în care se petrecuseră lucruri extraordinare – că ar fi putut interpreta cumva piesa la un nivel mai înalt ca niciodată și că la sfârșit avea să-i vadă pe părinți zâmbind, aplaudând și schimbând între ei priviri de profundă afecțiune. Dar nici nu începu bine uvertura din *Epicycloida* de Mullery, că își și dăduse seama de imposibilitatea unui asemenea scenariu.

Cu toate acestea, continuase să cânte. O bună bucată de vreme – aproape în tot timpul primei părți – siluetele de la marginea câmpului său vizual rămăseseră nemișcate. Apoi o văzuse pe mama lui lăsându-se ușor pe spătarul scaunului și ducându-și o mână la bărbie. După alte câteva măsuri, tatăl lui își luase privirea de la el și își lăsase mâinile în poală, aplecându-și capul înainte, de parcă ar fi studiat un punct de pe masa din fața lui.

Între timp piesa continuase să se desfășoare și, deși tânărul se simțise ispitit de câteva ori să abandoneze, aceasta i se păruse cea mai cumplită alternativă. Așa încât cântase mai departe și când, în fine, piesa se termină, Stephan rămase câteva clipe să privească fix claviatura, înainte de a găsi curajul să se uite în jur, la scena care îl aștepta.

Niciunul din părinții săi nu se uita la el. Tatăl său își plecase capul atât de jos, încât aproape atingea cu fruntea tăblia mesei. Mama sa privea în altă direcție, spre celălalt capăt al camerei, având zugrăvită pe chip o expresie ca de gheață, pe care Stephan o cunoștea prea bine și care, în mod uimitor, dispăruse până în acel moment al serii.

Lui Stephan nu-i trebuise mai mult de o secundă pentru a-și da seama de întreaga situație. Apoi se ridicase și se întorsese iute la masă, ca și când așa ar fi putut șterge cu buretele timpul scurs de când plecase de acolo. O scurtă vreme, toți trei rămăseră în continuare tăcuți. În cele din urmă, mama lui se ridică și zise:

– A fost o seară foarte plăcută. Vă mulțumesc amândurora. Acum însă mă simt cam obosită și cred că ar trebui să merg sus, la culcare.

La început, directorul hotelului păruse că nu aude. Dar în timp ce mama lui Stephan se îndrepta spre ușă, își ridicase capul și zisese foarte liniștit:

– Prăjitura, draga mea. Prăjitura. E... e ceva mai deosebit.

– Ești foarte drăguț, dar într-adevăr, am mâncat deja prea mult. Acum trebuie să dorm.

– Desigur, desigur.

Directorul hotelului privise din nou masa fix, cu un aer resemnat. Apoi însă, cum Stephan și mama lui erau pe punctul de a ieși pe ușă, directorul hotelului se îndreptase brusc și zisese cu voce tare:

– În sfârșit, draga mea, vino să vezi! Numai să vezi. Cum spuneam, e ceva deosebit.

Mama ezitase, apoi spusese:

– Foarte bine. Arată-mi repede! După aceea, chiar că trebuie să mă culc. Poate că vinul e de vină, dar mă simt foarte obosită.

La auzul acestor vorbe, directorul hotelului se ridicase în picioare și în clipa următoare o condusese pe soția lui afară din sufragerie.

Tânărul ascultase pașii părinților care se îndreptau spre bucătărie, apoi, după niciun minut, întorcându-se prin coridor și urcând scara. După aceasta, Stephan rămăsese o vreme așezat la masă. De deasupra se auzeau diferite mici zgomote, dar nu reușise să deslușească voci. În cele din urmă, îi trecu prin minte că lucrul cel mai bun pe care l-ar fi putut face era să o pornească prin noapte înapoi la internat. Evident, era greu de crezut că prezența lui la micul dejun l-ar fi ajutat pe tatăl său în uriașa și anevoioasa sarcină de a reface buna dispoziție a mamei.

Părăsise sufrageria cu intenția de a se strecura afară din clădire neobservat, dar în hol se întâlnise cu tatăl său care tocmai cobora scara. Directorul hotelului dusese un deget la gură, zicând:

– Trebuie să vorbim încet. Mama tocmai s-a culcat.

Stephan își informase tatăl despre intenția sa de a se întoarce la Heidelberg, la care directorul hotelului zisese:

– Ce păcat! Mama ta și cu mine am crezut că vei putea rămâne mai mult. Dar după cum spui, ai cursuri dimineața, îi explic eu mamei, cu siguranță va înțelege.

– Iar eu sper, zisese Stephan, că mama s-a simțit bine aseară.

Tatăl său zâmbise, dar cu o clipă mai înainte Stephan văzuse pe chipul său o expresie de profundă amărăciune.

– A, da. Sunt sigur de asta. Da, da. S-a bucurat atât de mult că ți-ai putut lua o scurtă vacanță să vii până aici! Știu că spera să stai câteva zile, dar nu-ți face griji. Îi explic eu totul.

În timp ce conducea mașina pe șoselele pustii din noapte, Stephan întorsese pe toate părțile fiecare aspect al întâmplărilor din seara aceea – exact așa cum avea să o facă iar și iar, în anii ce au urmat. Chinul pe care îl simțea ori de câte ori își amintea de întâmplarea aceea slăbise cu timpul în intensitate; acum însă, apropierea implacabilă a serii de joi îi readusese o mulțime de vechi spaime, transpunându-l iar, în timp ce călătoream cu mașina prin noaptea ploioasă, în seara care îi pricinuisese atâta durere cu câțiva ani în urmă.

Îmi era milă de tânăr și am rupt tăcerea, zicând:

– Știu că nu e treaba mea și sper să nu par nepoliticos, dar cred într-adevăr că ai fost tratat cam nedrept de către părinții dumitale în privința cântatului la pian. Sfatul meu este să încerci să te bucuri de interpretarea în sine cât mai mult cu putință, căutând în aceasta o satisfacție și un sens, fără a ține cont de ei.

Tânărul se gândi câteva clipe la vorbele mele. Apoi zise:

– Vă sunt recunoscător, domnule Ryder, că vă gândiți la mine și la întreaga situație. De fapt – să vă spun drept – nu prea cred că înțelegeți. Îmi dau seama că, pentru un străin, purtarea mamei din seara cu pricina ar putea părea puțin cam, ei bine, cam nepoliticoasă. Dar asta ar însemna să o judec nedrept și n-aș suporta să plecați de aici cu așa o impresie. Vedeți, trebuie să înțelegeți tot contextul acestei întâmplări. În primul rând, să știți că am avut-o pe doamna Tilkowski profesoară de pian, încă de la vârsta de patru ani. Presupun că, pentru dumneavoastră, domnule Ryder, asta nu înseamnă mare lucru, dar trebuie să înțelegeți că în acest oraș doamna Tilkowski este o persoană foarte respectată, în orice caz nu ca orice profesor de pian. În mod

normal, nu-și oferă serviciile contra cost – deși bineînțeles că pretinde bani, ca toată lumea. Adică este foarte serioasă în ceea ce face și nu se ocupă decât de copiii elitei artistice și intelectuale a orașului. De pildă, Paulo Rozario, pictorul suprarealist, a trăit aici o vreme, iar doamna Tilkowski a lucrat cu ambele fete ale acestuia. Și cu copiii profesorului Diegelmann. Și cu nepoatele contesei. Își alege elevii cu mare grijă, așa încât vă dați seama ce norocos am fost s-o am ca profesoară, mai ales ca pe vremea aceea tata nu se bucura de poziția pe care o are astăzi în cadrul comunității. Dar presupun că părinții mei erau pe atunci tot atât de devotați artei ca și acum. Mi-i amintesc de-a lungul întregii mele copilării, cum vorbeau despre artiști și muzicieni, și despre cât era de important ca acești oameni să fie sprijiniți. Acum mama rămâne acasă cea mai mare parte a timpului, dar pe vremea aceea ieșea mult mai mult. Dacă trecea prin oraș vreun muzician, să zicem, sau vreo orchestră, întotdeauna ținea să-și ofere sprijinul. Nu numai că asista la concert, dar după aceea întotdeauna încerca să meargă în cabină ca să-și prezinte personal omagiile. Chiar dacă vreun instrumentist greșea puțin, după concert ea mergea totuși în cabina lui să-l mai încurajeze și să-i facă blând unele sugestii. De fapt, adeseori îi invita pe muzicieni la noi acasă sau se oferea să-i conducă într-un mic tur al orașului. De obicei, programul acestora era mult prea aglomerat ca ei să-i accepte propunerile, dar, după cum puteți constata și dumneavoastră, astfel de invitații au întotdeauna menirea de a ridica moralul oricărui interpret. Cât despre tata, el era extrem de ocupat, dar ține minte că și el făcea tot ce îi stătea în putință. Evident, dacă se organiza vreo recepție în cinstea vreunei celebrități în trecere, se străduia întotdeauna să o însoțească pe mama la aceasta, indiferent cât de ocupat era, luându-și în primire rolul de amfitrion. Așa că vedeți, domnule Ryder, de când mă știu, părinții mei au fost persoane foarte atrase de cultură, care au apreciat importanța artei în societatea noastră, și sunt sigur ca acesta a fost motivul pentru care doamna Tilkowski a acceptat, în cele din urmă, să se ocupe de mine. Acum îmi dau seama că pe vremea aceea pentru părinții mei a fost poate un adevărat triumf, în special pentru mama, care s-a ocupat de toate aranjamentele. Am reușit adică să iau lecții cu doamna Tilkowski, alături de copiii domnului Rozario și de cei

ai profesorului Diegelmann! Probabil că au fost foarte mândri. Și în primii ani, m-am descurcat foarte bine, chiar m-am descurcat, încât doamna Tilkowski m-a numit odată unul dintre cei mai promițători elevi ai săi. Lucrurile au mers într-adevăr bine până când... ei bine, până când am împlinit vârsta de zece ani.

Brusc tânărul tăcu, regretând probabil că îl luase gura pe dinainte. Observând însă că o altă latură a firii sale era dornică să-și continue destăinuirile, am întrebat:

– Ce s-a întâmplat când ai împlinit zece ani?

– Ei, mi-e rușine să recunosc, și față de dumneavoastră mai mult decât de oricine, domnule Ryder, dar când am împlinit zece ani, ei bine, pur și simplu n-am mai exersat. Mă duceam la doamna Tilkowski fără să fi exersat deloc pasajele pe care mi le dăduse. Și când mă întreba de ce n-o făcusem, nu răspundeam nimic. E îngrozitor de jenant, e ca și când aș vorbi despre altcineva și chiar aș dori ca, printr-un miracol, așa să și fie. Dar acesta este adevărul, acesta este rezultatul, așa m-am comportat. Și după câteva săptămâni de mers tot așa, doamnei Tilkowski nu i-a mai rămas de făcut decât să-i anunțe pe părinții mei că, dacă lucrurile n-aveau să se schimbe, nu se va mai putea ocupa de mine. Mai târziu, am aflat că mama și-a pierdut puțin cumpătul și a ridicat vocea la doamna Tilkowski. Oricum, lucrurile s-au terminat destul de prost.

– Și după aceea, te-ai dus la alt profesor?

– Da, la o oarecare domnișoară Henze, care nu era deloc rea. Dar nu era nici pe departe ca doamna Tilkowski. Tot n-am vrut să exersez, dar domnișoara Henze nu era atât de severă. Apoi, când am împlinit doisprezece ani, totul s-a schimbat. E greu de explicat ce anume s-a întâmplat, s-ar putea să pară cam ciudat. Într-o după-amiază, tocmai mă așezasem în salonul casei noastre. Era foarte mult soare, îmi amintesc că citeam o revistă de fotbal, iar tata a intrat întâmplător în cameră. Țin minte că purta vesta lui verde, avea mânecile de la cămașă suflecate și stătea în mijlocul camerei, privind lung pe fereastră în grădină. Știam că mama era acolo, pe banca pe care o pusesem pe vremea aceea sub pomii fructiferi, iar eu așteptam ca tata să iasă și să stea cu ea. Dar el rămânea pe loc. Stătea cu spatele la mine, așa încât nu

i-am văzut fața, dar ori de câte ori priveam în sus, vedeam că el privea lung în grădină, spre locul unde era mama. Ei bine, a treia sau a patra oară când mi-am ridicat privirea și am văzut că tata tot nu ieșise, brusc mi-a trecut ceva prin minte. Adică, atunci mi-am dat seama. Anume că mama și tata aproape că nu vorbiseră unul cu altul de luni de zile. Era foarte ciudat; de-abia atunci mi-am dat seama că nu-și vorbiseră aproape deloc. E ciudat că nu-mi dădusem seama mai demult, dar n-o făcusem, nu până în clipa aceea. Atunci însă am văzut lucrurile foarte limpede. Mi-am amintit într-o străfulgerare câteva situații diferite – când înainte vreme mama și tata și-ar fi spus câte ceva, dar de fapt n-o făcuseră. Nu vreau să zic că nu-și vorbeau deloc. Dar, știți, intervenise între ei această răceală și până în clipa aceea nu-mi dădusem seama de ea. Vă spun eu, domnule Ryder, era un sentiment foarte straniu, acea revelație pe care am avut-o. Și aproape tot atunci mi-a trecut prin minte și celălalt lucru – anume că această schimbare s-a produs când am pierdut-o pe doamna Tilkowski. Nu puteam ști precis, deoarece trecuse foarte mult timp de atunci, dar după ce m-am gândit la asta, am fost sigur că această stare de lucruri începuse de atunci. Nu-mi amintesc acum dacă tata s-a mai dus în grădină sau nu. N-am spus nimic, m-am prefăcut doar că citesc în continuare revista de fotbal, apoi, după o vreme, am urcat în camera mea, m-am întins pe pat și m-am gândit din nou la toate astea. De-abia după aceea am început să lucrez iar din greu. Am început să exersez într-adevăr cu mult sârg și am făcut multe progrese, căci după câteva luni mama a căutat-o pe doamna Tilkowski s-o roage să mă primească iar. Acum îmi dau seama cât de umilită trebuie să se fi simțit mama, care ultima dată ridicase vocea, și probabil că s-a străduit mult s-o convingă pe doamna Tilkowski. Oricum, rezultatul a fost că doamna Tilkowski a acceptat să mă primească iar, și de astă dată am muncit din greu tot timpul, exersând întruna. Dar, vedeți dumneavoastră, pierdusem cei doi ani de o importanță crucială. Perioada dintre vârstele de zece și doisprezece ani, știți mai bine ca oricine că este de o importanță crucială. Credeți-mă, domnule Ryder, am încercat să recuperez anii pierduți, am făcut tot ce mi-a stat în putință, dar era într-adevăr prea târziu. Chiar și acum mă opresc adeseori și mă întreb: „Ce naiba o fi fost atunci în

mintea mea?" Of, ce n-aș da acum să pot avea iar anii aceia? Dar, vedeți dumneavoastră, nu cred că părinții mei și-au dat cu adevărat seama ce pierdere enormă vor însemna acei doi ani de întrerupere. Cred că s-au gândit că odată ce o aveam iar pe doamna Tilkowski, odată ce mă puneam serios pe treabă, anii aceia pierduți nu vor avea o influență prea mare. Știu că doamna Tilkowski a încercat să le explice mai mult decât o dată, dar cred că ei mă iubeau atât de mult și erau atât de mândri de mine, încât pur și simplu n-au vrut să țină cont de situația reală. Timp de câțiva ani buni, au continuat să creadă că făceam progrese mari, că eram într-adevăr talentat. De-abia când am împlinit șaptesprezece ani, faptul i-a frapat. Pe vremea aceea avea loc un concurs de interpretare la pian, Premiul Jurgen Flemming, organizat de Institutul Municipal de Artă pentru tinerele speranțe ale orașului. Concursul se bucura de oarecare renume, deși acum nu se mai ține din lipsă de fonduri. Când am împlinit șaptesprezece ani, părinților mei le-a intrat în cap ideea ca ar trebui să particip și eu, iar mama chiar s-a ocupat de toate formele preliminare pentru a mă înscrie. Asta s-a întâmplat când și-au dat pentru prima oară seama cât de departe de țintă eram. Au ascultat cu mare atenție cum cânt – poate că era pentru prima oară că mă ascultau cu adevărat – și și-au dat seama că, participând la concurs, n-aș reuși decât să mă fac de râs pe mine și familia mea. Oricum, eram foarte nerăbdător să încerc, dar părinții mei au hotărât că asta mi-ar distruge încrederea în mine. Cum spuneam, atunci a fost prima oară că au observat cât de slabă era interpretarea mea. Până atunci, speranțele lor și cred că și dragostea lor pentru mine, i-a împiedicat pur și simplu să mă asculte cu obiectivitate. Atunci a fost prima oară că au luat în considerare răul enorm pe care îl făcuseră cei doi ani de întrerupere. Ei bine, după aceea, în mod destul de firesc, părinții mei au fost foarte decepționați. În special mama părea să se resemneze cu ideea că totul fusese inutil, tot efortul pe care îl făcuse, toți anii petrecuți cu doamna Tilkowski, faptul că o implorase să mă primească iar – totul; părea să considere că n-a fost decât o mare irosire. A copleșit-o amărăciunea și a început să iasă tot mai puțin în lume, nu s-a mai dus la concerte și nici la îndatoriri. Totuși, tata și-a păstrat mereu o oarecare speranță în mine. Într-adevăr, așa e el. Își

păstrează mereu speranța până la capăt. Din când în când, cam o dată pe an, mă roagă să îi cânt și, când o face, văd că este plin de speranțe în privința mea; parcă îl aud cum gândește: „De data asta, de data asta va fi altfel”. Dar deocamdată, ori de câte ori termin piesa și îmi ridic privirile spre el, văd că iar s-a întristat. Desigur că se străduiește din răputeri să ascundă asta, dar eu văd lucrurile destul de limpede. Însă nu și-a pierdut speranța, și asta a însemnat mult pentru mine.

Coboram acum în viteză un bulevard larg, străjuit de ambele părți de clădiri cu birouri. Uneori, treceam pe lângă șiruri de mașini parcate cu grijă, iar mașina noastră părea singurul vehicul în mișcare pe o distanță de mile întregi.

— Și a fost ideea tatălui dumitale, am întrebat eu, să dai o reprezentare joi seara?

— Da. Are încredere în dumneavoastră! Prima oară a venit cu această idee acum șase luni. Nu mă mai auzise cântând de aproape doi ani, dar crede cu adevărat în mine. Bineînțeles că mi-a dat numeroase ocazii să refuz, dar am fost extrem de emoționat că-mi arăta atâta încredere după toate acele dezamăgiri. Așa încât am acceptat, am zis că voi face și asta.

— A fost un act de mare curaj din partea dumitale. Sper și eu să dovedești că ai luat decizia corectă.

— De fapt, domnule Ryder, am acceptat pentru că, în fine, chiar dacă zic eu așa, cred că de curând am mai doborât un obstacol. Poate că știți la ce mă refer, e cam greu de explicat. E ca și când ceva din capul meu, ceva ce mi-a zădărnicit întotdeauna progresele, ca un blestem sau ceva în genul ăsta, ar fi explodat, eliberând un spirit cu adevărat nou. Nu pot explica prea bine, dar cred că am devenit un pianist mult mai bun decât atunci când m-a ascultat tata ultima oară. Așa că vedeți dumneavoastră, când m-a întrebat dacă nu vreau să interpretez ceva joi seara, deși eram nervos, am acceptat. Dacă n-aș fi făcut-o, n-ar fi fost corect față de el, după toată încrederea pe care a investit-o în mine. Nu vreau să spun că nu mi-e teamă de seara zilei de joi. Am muncit din greu la piesa mea și recunosc, sunt un pic îngrijorat. Știu însă că aș avea ocazia să le fac o surpriză părinților mei. În orice caz, știți, întotdeauna mi-am dorit lucrul acesta. Chiar și atunci când

cântam mizerabil. Mi-am dorit să petrec luni de zile închis undeva departe și să exersez, să exersez mereu. Părinții să nu mă mai vadă luni de zile. Apoi, brusc, să mă întorc într-o bună zi. Probabil, într-o după-amiază de sâmbătă. În orice caz, atunci când și tata ar fi acasă. Aș fi intrat, aproape fără niciun cuvânt, m-aș fi dus pur și simplu la pian, aș fi ridicat capacul și aș fi început să cânt. Nici măcar nu mi-aș fi scos haina. Aș fi cântat doar întruna Bach, Chopin, Beethoven. Apoi aș fi trecut la piesele moderne. Grebel. Kazan. Mullery. Pur și simplu aș fi cântat mereu, fără încetare. Iar părinții m-ar fi urmat în sufragerie și m-ar fi privit uluiți. Asta ar fi depășit visele lor cele mai îndrăznețe. Apoi însă, spre uimirea lor, și-ar fi dat seama că, în timp ce cântam, atingeam înălțimi tot mai mari. Adagio-uri sublime, pline de sensibilitate. Uluitoare pasaje, de un curaj înflăcărat. Aș fi atins culmi tot mai înalte. Iar ei ar fi rămas în picioare, în mijlocul camerei, tata ținând încă, absent, ziarul pe care îl citea, amândoi complet uluiți. În cele din urmă, aș fi încheiat în mod amețitor, după care m-aș fi întors în fine spre ei și... ei bine, n-am știut niciodată ce s-ar fi întâmplat după aceea. Este însă un vis pe care l-am avut încă de la vârsta de treisprezece sau paisprezece ani. Seara de joi s-ar putea să nu se petreacă întocmai, dar e posibil să fie cam pe aproape. Cum spuneam, ceva s-a schimbat și sunt sigur că aproape am reușit. A, domnule Ryder, am ajuns. Și încă la timp, sunt sigur, pentru ziaristii dumneavoastră.

Centrul orașului fusese atât de liniștit și fără circulație, încât nici nu-l recunoscusem. Dar, evident, ne apropiam de intrarea hotelului.

— Dacă nu vă deranjează, continuă Stephan, vă las pe dumneavoastră și pe Boris aici. Trebuie să duc mașina în spatele clădirii.

Pe bancheta din spate, Boris părea obosit, dar era încă treaz. Am coborât și asigurându-mă că băiețelul i-a mulțumit lui Stephan, l-am condus spre hotel.

În hol luminile fuseseră micșorate și, în general, hotelul părea cufundat în liniște. Tânărul de la recepție, pe care îl întâlnisem când am ajuns prima dată, era din nou de serviciu, deși părea să fi adormit repede în scaunul din spatele tejghelei. În timp ce ne apropiam, privi în sus și, recunoscându-mă, făcu un efort să se trezească.

– Buna seara, domnule, zise el foarte vesel, dar în clipa următoare se lăsă parcă din nou copleșit de oboseală.

– Buna seara. Am nevoie de încă o cameră. Pentru Boris.

Am pus o mână pe umărul băiețelului.

– Cât mai aproape de camera mea, vă rog.

– Să văd ce pot face pentru dumneavoastră, domnule Ryder.

– Întâmplarea face ca, de fapt, hamalul angajat aici, Gustav, să fie bunicul lui Boris. Mă întreb dacă nu cumva mai este în hotel.

– A, da, Gustav locuiește aici. Are o cămăruță sus, la mansardă. Dar în momentul acesta cred că doarme.

– Poate că nu s-ar supăra dacă l-am trezi. Știu că ar vrea să-l vadă pe Boris imediat.

Funcționarul se uită cu îngrijorare la ceas.

– Ei bine, vom face așa cum doriți, domnule, zise el nesigur și ridică receptorul.

După o scurtă pauză, l-am auzit vorbind.

– Gustav? Iartă-mă, Gustav... Walter la telefon. Da, da, iartă-mă că te trezesc. Da, știu, îmi pare foarte rău. Dar ascultă, te rog. Domnul Ryder tocmai s-a întors. Iar nepotul tău este cu dânsul.

Câteva clipe mai târziu, funcționarul asculta, aprobând din cap de mai multe ori. Apoi puse receptorul jos și îmi zâmbi.

– Coboară imediat. Zice că se va ocupa de toate.

– Foarte bine.

– Domnule Ryder, probabil că sunteți foarte obosit.

– Da, sunt. A fost o zi epuizantă. Dar cred că mai am o întâlnire. Ar trebui să mă aștepte aici câțiva ziariști.

– Ah! Au plecat în cele din urmă cam acum o oră. Au zis că vor stabili o altă întâlnire. Le-am sugerat să trateze direct cu domnișoara Stratmann, ca să nu vă deranjeze. Într-adevăr, domnule, arătați foarte

obosit. Nu trebuie să vă mai faceți griji pentru astfel de lucruri, ci mai degrabă să mergeți la culcare.

– Da, cred că da. Hm! Deci, au plecat. Întâi apar prea devreme, apoi pleacă.

– Da, domnule, e foarte enervant. Dar dacă-mi permiteți, domnule Ryder, acum ar trebui să mergeți direct la culcare și să dormiți. Chiar că n-ar trebui să vă mai faceți griji. Sunt sigur că totul se va aranja.

I-am fost recunoscător tânărului funcționar pentru aceste cuvinte liniștitoare și, într-adevăr, pentru prima oară în răstimp de câteva ore, am început să simt că mă liniștesc. Mi-am sprijinit coatele de teigheaua de la recepție și, preț de o clipă, am început să moțai acolo, în picioare. Totuși, n-am adormit cu totul, ci am rămas mereu conștient de prezența lui Boris, care își lăsa greu capul pe mine, și de vocea funcționarului care continua să-mi vorbească pe același ton liniștitor, chiar în fața mea.

– Gustav nu mai întârzie mult, zicea el, și va avea grijă ca băiatul dumneavoastră să se simtă bine. Într-adevăr, domnule, nu mai aveți de ce să vă faceți griji. Iar pe domnișoara Stratmann o cunoaștem din hotel, de multă vreme. Este o persoană foarte eficientă. S-a ocupat de treburile multor vizitatori importanți din trecut și toți au fost impresionați sută la sută de ea. Pur și simplu nu greșește niciodată. Așa că lăsați-o pe ea să se ocupe de ziaristi și nu veți avea probleme. Cât despre Boris, îi vom da o cameră chiar de cealaltă parte a holului, vizavi de a dumneavoastră. Dimineața, camera oferă o vedere frumoasă, care sigur îi va plăcea. Așa că acum, domnule Ryder, cred într-adevăr că ar trebui să mergeți să vă culcați. Astăzi nu văd ce ați mai putea face. De fapt, dacă îmi este îngăduit, v-aș sugera să-l lăsați pe Boris în grija bunicului său, de îndată ce ajungeți sus. Gustav trebuie să sosească dintr-o clipă în alta, își pune doar uniforma, de asta întârzie puțin, în curând va coborî în ținuta de gală, așa se îmbracă Gustav pentru dumneavoastră, cu uniformă imaculată și totul în ordine. După ce își face apariția, ar trebui să-l lăsați pe el să se ocupe de toate. Va rezolva lucrurile cât se poate de repede. Probabil că în clipa asta își leagă șireturile, așezat pe marginea patului său mic. Poate să fie gata în orice moment și apoi sare în picioare, deși trebuie să fie atent să nu se

lovească cu capul de grinzi. Își trece iute pieptănul prin păr și iese pe coridor. Da, trebuie să sosească din clipă în clipă și atunci puteți merge în camera dumneavoastră să vă destindeți puțin, după care să trageți un somn bun. V-aș sugera să vă puneți o bonetă de noapte, să beți unul din cocktailurile speciale pe care le veți găsi gata preparate în minibar. Sunt excelente. Sau poate că preferați să vi se aducă vreo băutura fierbinte. Și ați putea asculta la radio o muzică liniștitoare. La ora asta din noapte, există un post care transmite de la Stockholm muzică lentă de jazz, într-adevăr foarte liniștitoare; adeseori o ascult și eu să mă destind. Său dacă doriți să vă destindeți cu adevărat, pot să vă sugerez să vedeți filmul. Mulți clienți de-ai noștri o fac chiar în clipa asta.

Aceasta ultimă observație – discuția despre film – mă trezi din somnolență. Îndreptându-mă, am zis:

– Iartă-mă, ce spuneai? Mulți clienți s-au dus să vizioneze un film?

– Da, chiar după colț e un cinematograful. Au un spectacol de noapte. Mulți clienți au constatat că, dacă dau colțul și vizionează un film, asta îi ajută să se destindă după o zi grea. Ați putea face oricând asta, ca o alternativă la un cocktail sau la o băutură fierbinte.

Telefonul sună lângă mâna recepționarului, iar acesta, scuzându-se, ridică receptorul. Am observat ca, în timp ce asculta, m-a privit stânjenit de câteva ori. Apoi a spus: „E chiar aici, doamnă”, și mi-a întins receptorul.

– Alo, am zis eu.

Au urmat câteva clipe de tăcere. Apoi o voce zise:

– Eu sunt.

Mi-a trebuit o clipă să-mi dau seama că era Sophie. Dar de îndată ce am recunoscut-o, m-a cuprins o furie cumplită împotriva ei și numai prezența lui Boris m-a oprit să nu urlu furios la telefon. În cele din urmă, am zis cu mare răceală:

– Da. Ești tu.

A urmat o altă scurtă perioadă de tăcere până ca ea să zică:

– Sun de afară. Din stradă. V-am văzut pe tine și pe Boris intrând. Poate că e mai bine că nu mă vede în clipa asta. E mult trecut de ora lui de culcare. Încearcă să nu-i spui că vorbești cu mine.

Am privit în jos, la Boris, care ațipise în picioare, sprijinindu-se de mine.

– De fapt, ce vrei? am întrebat eu.

Am auzit-o oftând din greu. Apoi zise:

– Ai tot dreptul să fii supărat. Nu... nu știu ce s-a întâmplat. Acum îmi dau seama ce proastă am fost...

– Ascultă, am întrerupt-o eu de groază că nu-mi voi mai putea stăpâni prea mult furia, unde anume te găsești?

– Pe partea cealaltă a străzii. Sub arcade, în fața magazinelor de antichități.

– Ies într-o clipă. Rămâi numai pe loc.

Am întins înapoi receptorul funcționarului și am văzut cu ușurare că Boris continuase să doarmă în tot timpul convorbirii. Oricum, în clipa aceea ușile liftului s-au deschis și Gustav a ieșit din el, călcând pe mocheta din hol. Uniforma lui arăta într-adevăr imaculată. Părul lui fin și alb fusese umezit și pieptănat. Singurele semne ale somnului adânc din urmă cu câteva minute erau ochii umflați și o ușoară rigiditate în mers.

– Ah, bună seara, domnule, zise el în timp ce se apropia.

– Bună seara.

– L-ați adus pe Boris cu dumneavoastră. Sunteți foarte amabil că v-ați dat atâta osteneală.

Gustav se mai apropie de noi câțiva pași, privindu-și nepotul cu un zâmbet blând.

– Vai, domnule, uitați-vă la el! E complet adormit.

– Da, a obosit foarte tare, am zis eu.

– Încă mai pare foarte mic atunci când doarme, ca acum.

O clipă hamalul continuă să-l privească lung, cu duioșie, pe Boris. Apoi privi în sus, la mine, și zise:

– Mă întrebam, domnule, dacă ați reușit să vorbiți cu Sophie. Toată după-amiaza m-am gândit la cum v-ați înțeles.

– Ei, da, am vorbit cu ea.

– Ah. Și aveți vreo bănuială?

– Bănuială?

– Referitor la ce o preocupă?

– Ah. Știi, deși a spus câteva lucruri foarte importante... sincer să fiu, așa cum ți-am spus mai devreme, e greu pentru un străin ca mine să înțeleagă mare lucru din toate astea. Evident că mi-am format câteva păreri vagi despre ce ar putea să o preocupe, dar într-adevăr simt mai mult ca niciodată că ar fi mai bine dacă ai vorbi chiar dumneata cu ea.

– Dar știți, domnule, după cum cred că v-am spus înainte...

– Da, da, dumneata și Sophie nu vorbiți direct unul cu altul, îmi amintesc, am zis eu cuprins brusc de nerăbdare. Și totuși, dacă acest lucru are importanță pentru dumneata...

– Este o chestiune de cea mai mare importanță pentru mine. O da, domnule, de cea mai mare importanță. De dragul lui Boris, știți. În curând, dacă nu ajungem la esența problemei, băiatul va fi foarte îngrijorat, sunt sigur de asta. Deja dă semne clare. Și nu e nevoie decât să-l privești, așa cum e acum, domnule, și vezi că încă e atât de mic. Avem datoria să-l mai ferim pentru puțin timp de astfel de griji, nu credeți, domnule? De fapt, când spun că este o problemă de mare importanță pentru mine, e puțin spus. În ultima vreme, mi-am făcut griji din pricina ei aproape zi și noapte. Dar știți...

Făcu o pauză, privind în gol podeaua din fața lui. Apoi scutură ușor din cap și oftă.

– Spuneți că ar trebui să vorbesc chiar eu cu Sophie. Nu e chiar atât de ușor, domnule. Trebuie să înțelegeți cum s-a ajuns la această situație. Știți, am făcut această... această înțelegere cu mulți ani în urmă. Încă de când era tânără. Când era mică de tot, bineînțeles că lucrurile stăteau altfel. Cam până pe la vârsta de opt sau nouă ani, o, Sophie și cu mine discutam tot timpul. Îi spuneam povești, făceam plimbări lungi prin Orașul Vechi, ținându-ne de mână, numai noi doi, și vorbeam întruna. Nu trebuie să înțelegeți greșit, domnule, atunci am iubit-o mult pe Sophie și tot așa o iubesc și acum. Da, domnule. Când era mică, eram foarte apropiați. Această înțelegere a început când a împlinit vârsta de opt ani. Da, atât avea pe atunci. Apropos, domnule, la început înțelegerea aceasta a noastră nu credeam că avea să dureze prea mult. Cred că am luat-o drept ceva ce putea să dureze numai câteva zile. Atâta tot, domnule, doar atât am intenționat s-o păstrez.

Țin minte că în prima zi m-am întors de la slujbă și încercam să montez un raft la bucătărie pentru soția mea. Sophie venea după mine peste tot, când punând o întrebare, când oferindu-se să-mi aducă câte ceva, încercând să mă ajute. Am păstrat tăcerea, domnule, am păstrat o tăcere desăvârșită. Evident că în scurt timp s-a zăpăcit și s-a necăjit, am văzut eu. Dar așa hotărâsem și trebuia să fiu ferm. Nu mi-a fost ușor, domnule. Dumnezeuule, nu mi-a fost deloc ușor, îmi iubeam fata mai mult decât orice pe lume, dar mi-am spus că trebuie să fiu tare. Trei zile, mi-am zis în sinea mea, trei zile vor fi de ajuns, trei zile și cu asta basta. Doar trei zile, după care mă voi întoarce de la lucru și voi putea s-o iau iar în brațe, s-o țin strâns la piept și să ne povestim vrute și nevrute. Să recuperăm, ca să zic așa. Pe vremea aceea lucram la Hotel Alba și către sfârșitul celei de a treia zile, după cum bănuieți, abia așteptam să mi se termine tura, să plec acasă și s-o văd iar pe mica mea Sophie. Atunci puteți înțelege dezamăgirea mea când, întorcându-mă în apartament, Sophie a refuzat să vină și să mă salute, când am strigat-o. Ba mai mult, domnule, când m-am dus după ea și am găsit-o, a evitat în mod vădit intenționat să mă privească și a ieșit din cameră fără o vorbă. Vă închipuiți că am fost foarte afectat. Și cred că m-am și supărat puțin – cum spuneam, avusesem o zi foarte grea și așteptasem atât de mult s-o văd. Mi-am zis că, dacă așa vrea să se poarte, o să vadă ea unde o va duce atitudinea asta. Așa încât am luat cina împreună cu soția, apoi m-am dus la culcare fără să-i spun lui Sophie un singur cuvânt măcar. Presupun că de atunci lucrurile au continuat pur și simplu să se deruleze la fel. Zi după zi și pe nesimțite între noi s-a creat un tabu. Nu vreau să mă înțelegeți greșit, domnule, de fapt noi nu ne certam, între noi a încetat destul de repede orice animozitate. De fapt, pe vremea aceea lucrurile erau ca acum. Sophie și cu mine am rămas foarte atenți unul cu altul. Numai că nu ne vorbeam. Recunosc, domnule, pe vremea aceea nu-mi imaginasem că situația avea să dureze atât de mult, cum s-a întâmplat. Cred că intenția mea a fost întotdeauna ca la momentul oportun – într-o zi deosebită, ca de pildă ziua ei de naștere – să uităm totul și să fim iar ca înainte. Dar ziua ei de naștere a venit și a trecut, la fel și Crăciunul, a venit și a trecut, și, domnule, n-am mai revenit la ceea ce a fost înainte. Pe vremea aceea,

Sophie avea un mic hamster alb. Îi pusese numele Ulrich și începuse să-l îndrăgească foarte mult. Petrecea ore în șir vorbind cu el și se plimba prin casă ținându-l în palme. Apoi, într-o zi, animalul a dispărut. Sophie l-a căutat peste tot. Mama ei și cu mine am scotocit la rândul nostru apartamentul, i-am întrebat pe vecini în legătură cu el, dar fără rezultat. Soția mea a făcut tot posibilul să o asigure pe Sophie că Ulrich nu pășise nimic – că doar plecase într-o mică vacanță și că în curând avea să se întoarcă. Apoi, într-o seară, soția mea plecase de acasă, iar Sophie și cu mine eram singuri în apartament. Eu eram în dormitor cu radioul dat tare – se transmitea un concert – când mi-am dat seama că în salon Sophie plângea fără să se mai poată stăpâni. Am ghicit aproape imediat că îl găsisese în sfârșit pe Ulrich. Sau ceea ce mai rămăsese din el – trecuseră câteva săptămâni de când lipsea. Ei bine, ușa dintre dormitor și salon era închisă, și, cum spuneam, radioul era dat tare, așa încât ar fi fost perfect plauzibil ca eu să n-o fi auzit. Așa că am rămas în dormitor, cu urechea lipită de ușă și concertul auzindu-se în spatele meu. Evident că m-am gândit de câteva ori să mă duc la ea, dar apoi, cu cât am stat mai mult la ușă, cu atât mi s-a părut mai nepotrivit să dau buzna brusc înăuntru. Vedeți dumneavoastră, domnule, nu plângea atât de tare. O vreme chiar m-am așezat din nou și am încercat să mă prefac că n-o auzisem. Dar bineînțeles că mi se rupea inima când suspina așa și curând m-am pomenit iar lângă ușă, aplecat, încercând să o aud pe Sophie pe fundalul muzicii de concert. Dacă mă cheamă, îmi ziceam în sinea mea, dacă bate la ușă sau mă cheamă, atunci intru. Așa am hotărât. Dacă strigă: „Tati!”, atunci intru și îi explic că n-am auzit-o din cauza muzicii. Am așteptat, dar nici nu m-a chemat, nici n-a bătut la ușă. Singurul lucru pe care l-a făcut, după ce a plâns o vreme disperată – era cu inima frântă, vă spun eu, domnule –, a strigat ca pentru sine: „L-am lăsat pe Ulrich în cutie! A fost vina mea! Am uitat! A fost vina mea!” Am aflat mai târziu ce se întâmplase, anume că Sophie îl pusese pe Ulrich în acea cutioară de cadouri, gata de plecare, dar apoi intervenise ceva, ea fusese neatentă și nu mai plecase, uitând însă că îl pusese pe Ulrich în cutie. În noaptea de care vă povestesc, domnule, câteva săptămâni mai târziu, a făcut ceva treabă în apartament și brusc și-a amintit. Vă închipuiți prin ce

moment groaznic a trecut fetița mea! Să-și amintească așa, dintr-o dată, sperând atunci când nu mai era nimic de sperat, că poate nu-și amintise bine și dând fuga la cutie. Evident că Ulrich era încă acolo, în cutie. Așa cum ascultam la ușă, bineînțeles că n-am reușit sa-mi dau seamă pe loc de ceea ce se întâmplase, ci am ghicit mai mult sau mai puțin în clipa în care ea a strigat: „L-am lăsat pe Ulrich în cutie! A fost vina mea!” Aș vrea însă să înțelegeți, domnule, că toate acestea le-a spus pentru ea. Dacă ar fi spus: „Tati! Vino, te rog...” Dar nu. Chiar și așa, mi-am zis în sinea mea: Dacă mai strigă o dată așa, intru. Dar n-a mai strigat. N-a făcut decât să suspine mai departe. Mi-o închipuiam ținându-l pe Ulrich între degete, sperând probabil că mai putea fi salvat... O, nu mi-a fost ușor, domnule! Dar în spatele meu concertul continua și, vedeți dumneavoastră, am rămas în dormitor. Am auzit-o pe soția mea intrând mult mai târziu, și le-am auzit vorbind, și pe Sophie plângând iar. Apoi soția mea a intrat în dormitor și mi-a spus ce se întâmplase. „N-ai auzit nimic?” m-a întrebat ea, iar eu i-am zis: „A, nu, dragă, ascultam concertul”. A doua zi dimineața, la micul dejun, Sophie nu mi-a spus nimic și nici eu nu i-am spus nimic. Cu alte cuvinte, ne-am comportat în continuare conform înțelegerii. Dar mi-am dat seama, și nu încapă îndoială în această privință, mi-am dat seama că Sophie știa că eu ascultasem. Ba mai mult decât atât, nu se supăraseră pe mine din această cauză. Ca de obicei, mi-a dat cana cu lapte, untul, mi-a luat chiar și farfuria – un mic serviciu în plus. Vreau să spun, domnule, că Sophie a înțeles convenția noastră și a respectat-o. După aceasta, așa cum bănușiți, lucrurile au intrat pe acest făgaș. Știți, dacă n-am renunțat la convenția noastră când s-a întâmplat incidentul cu Ulrich, n-ar părea corect să renunțăm la ea până când nu se întâmplă ceva cel puțin la fel de important. Într-adevăr, domnule, a-i pune capăt brusc, într-o zi, fără vreun motiv anume, ar fi fost nu numai ciudat, ci chiar ar fi diminuat tragedia care a însemnat pentru fiica mea toată întâmplarea cu Ulrich. Sper că vă dați seama de asta, domnule. În orice caz, așa cum am spus, după aceea convenția noastră, ca să zic așa, s-a consolidat, și chiar în condițiile actuale nu mi se pare nimerit să întrerup brusc o înțelegere de așa o lungă durată. Îndrăznesc să spun că și Sophie simte la fel. Iată de ce, domnule, v-am rugat, ca pe o

favoare deosebită, mai ales că întâmplător vă plimbați în direcția aceea azi după-amiază...

— Da, da, da, am intervenit eu, simțind că mă cuprinde iar nerăbdarea. Apoi am zis pe un ton mai blând: înțeleg cum stau lucrurile între dumneata și fiica dumitale. Mă întreb însă, n-ar fi oare posibil ca tocmai această chestiune – convenția dintre dumneavoastră... n-ar fi oare posibil ca tocmai aceasta să fie cauza frământării ei? Că tocmai la această convenție să se fi gândit tot timpul în care ai văzut-o stând deznădăjduită la cafenea?

Se pare că vorbele mele îl uluiră pe Gustav, care rămase o vreme tăcut. În cele din urmă zise:

— Nu mi-a trecut niciodată prin minte, domnule, ce îmi sugerați chiar acum. Trebuie să mă gândesc puțin. Recunosc, nu mi-a trecut niciodată prin minte.

Tăcu iar câteva clipe, cu o expresie îngrijorată pe chip. Apoi privi în sus și zise:

— Dar de ce ar fi atât de preocupată de convenția noastră tocmai acum? După atâta timp? Scutură încet din cap. Pot să vă întreb ceva, domnule? V-ați format părerea aceasta în timp ce vorbeați cu ea?

Brusc, m-am simțit foarte obosit și am dorit ca întreaga poveste să-mi fie luată de pe umeri.

— Nu știu, nu știu, am zis. Așa cum ți-am spus mereu, aceste probleme de familie... Eu nu sunt decât un străin. Cum pot eu să judec lucrurile? N-am spus decât că ar fi posibil.

— Evident că este ceva la care va trebui să mă gândesc. De dragul lui Boris, sunt gata să analizez toate posibilitățile. Da, va trebui să mă gândesc puțin la aceasta.

Tăcu iar, având pe chip o expresie din ce în ce mai îngrijorată.

— Mă întreb, domnule, zise el în cele din urmă, dacă v-aș mai putea cere o favoare. Când o mai vedeți pe Sophie, poate că nu v-ar deranja să cercetați în special această posibilitate. Știu că veți aborda problema cu mult tact. În mod normal, n-aș cere așa ceva, dar, vedeți dumneavoastră, mă gândesc la micul Boris. V-aș rămâne foarte recunoscător.

Se uită rugător la mine. În fine, am oftat și am zis:

– Foarte bine. De dragul lui Boris, voi face tot posibilul. Dar îți repet din nou, pentru un străin ca mine...

În clipa aceea, auzindu-și probabil rostit numele, Boris se trezi brusc.

– Bunicule! exclamă el și, dându-mi drumul, se repezi emoționat spre Gustav, cu intenția vădită de a-l îmbrățișa. Dar în ultima clipă, băiețelul păru să-și ia seama și în loc de aceasta întinse mâna.

– Buna seara, bunicule, zise el demn și calm.

– Bună seara, Boris, îl mângâie Gustav cu blândețe pe cap. Mă bucur că te văd iar. Cum ai petrecut azi?

Boris ridică nepăsător din umeri.

– A fost cam obositor. Ca într-o zi obișnuită.

– O clipă numai, zise Gustav, și mă voi ocupa de toate.

Ținându-și nepotul pe după umeri, hamalul se îndreptă spre recepție. Vreme de câteva minute, el și recepționarul vorbiră în jargon hotelier, pe un ton scăzut. Apoi amândoi încuviințară din cap, căzând de acord asupra unui lucru, iar funcționarul îi întinse o cheie.

– Dacă vreți să mă urmați, domnule, zise Gustav. Vă voi arăta unde va fi cazat Boris.

– De fapt, mai am o întâlnire.

– La ora aceasta? Aveți o viață atât de activă, domnule! Ei bine, în acest caz v-aș putea sugera să-l conduc chiar eu pe Boris și să-l instalez?

– E o idee excelentă. Ți-aș fi foarte recunoscător.

Am mers cu ei spre ascensor și le-am făcut pentru ultima oară semn cu mâna, în timp ce ușile se închideau în urma lor. Apoi, brusc, sentimentele de frustrare și mânie pe care reușisem până atunci să le înăbuș mă năpădiră încă și mai violent, și fără a-i adresa recepționarului vreun cuvânt, am traversat holul și am ieșit iar în noapte.

Strada era pustie și liniștită. Mi-a trebuit puțin timp să localizez – ceva mai încolo, pe celălalt trotuar – arcadele de piatră de care pomenise Sophie la telefon. Timp de o clipă, în care mă îndreptam spre ele, m-am întrebat dacă nu cumva lui Sophie îi pierise curajul și fugise. Apoi însă i-am zărit silueta apărând din umbră și am simțit cum mă cuprinde iar furia.

Nu arăta atât de blândă pe cât m-aș fi așteptat. Mă privea cu atenție și, în timp ce mă apropiam de ea, îmi zise pe un ton aproape calm:

– Ai tot dreptul să fii supărat. Nu știi ce s-a întâmplat. Cred că m-am zăpăcit. Știu, ai tot dreptul să fii supărat.

Am privit-o nepăsător.

– Supărat? A, înțeleg. Te referi la comportarea ta de astă-seară. Ei bine, da, recunosc că am fost foarte dezamăgit de situația lui Boris. Evident, băiatul a fost foarte necăjit. Dar în ceea ce mă privește, sincer să fiu, nu merita să mă gândesc prea mult la ce s-a întâmplat. Am în prezent griji mult mai mari.

– Nu știi cum s-a putut întâmpla. Știi ce mult depindeai de mine...

– N-am depins niciodată de tine. Cred că ar trebui să te liniștești puțin. Am râs scurt și am început să merg încet. În ceea ce mă privește, aceasta pur și simplu nu este o problemă majoră. Am fost întotdeauna gata să-mi îndeplinesc îndatoririle, cu sau fără ajutorul tău. Sunt doar dezamăgit în privința lui Boris, atâta tot.

– Am fost o mare proastă, acum îmi dau seama. Sophie mergea acum în pas cu mine. Nu știu, cred că mi-am închipuit că tu și Boris – încearcă să privești din punctul meu de vedere –, tu și Boris ați rămas în urmă și mi-am închipuit că poate nu erați chiar atât de încântați de planurile pe care le făcusem pentru seara asta, și am crezut că poate ați șters-o... Ascultă, dacă vrei, îți spun totul. Tot ce vrei să știi. În amănunt...

M-am oprit din mers și m-am întors spre ea.

– E limpede că nu m-am făcut înțeleș. Nu mă interesează problema câtuși de puțin. N-am venit aici decât pentru că voiam să iau aer curat și să mă destind puțin. Am avut o zi grea. De fapt, am venit aici pentru că voiam să văd un film înainte de a merge la culcare.

– Un film? Despre ce film e vorba?

– De unde să știu ce film? Un film care rulează seara târziu. E un cinematograf pe aici. M-am gândit că n-ar strica să merg și să văd un film, indiferent care ar fi el. Am avut o zi foarte grea.

Am început iar să merg, de astă dată mai hotărât. După o clipă, spre satisfacția mea, am auzit-o venind după mine.

– Chiar nu te-ai supărat? Întrebă ea, ajungându-mă din urmă.

– Bineînțeles că nu m-am supărat. De ce m-aș supăra?

– Pot să vin și eu? La filmul ăsta?

Am ridicat din umeri și am mers cu pași hotărâți mai departe.

– Fă ce-ți place! Ești bine-venită.

Sophie mă apucă de braț.

– Dacă vrei, recunosc deschis. Îți spun totul. Tot ce vrei să știi despre...

– Ascultă, de câte ori trebuie să-ți mai spun? Nu mă interesează câtuși de puțin. Acum nu vreau decât să mă deconectez puțin. În zilele care vor urma, voi fi foarte tensionat.

Ea continua să mă țină de braț și un timp am mers împreună în liniște. Apoi zise încet:

– E atât de frumos din partea ta că ești așa de înțelegător!

N-am răspuns nimic la aceasta. Încetul cu încetul am coborât pe trotuar și ne-am continuat drumul pe mijlocul străzii pustii.

– De îndată ce găsesc o locuință potrivită pentru noi, zise ea în cele din urmă, totul va merge mai bine. Trebuie să meargă. Locul pe care l-am văzut azi-dimineață mi-a făcut o impresie chiar foarte bună. Pare exact ceea ce mi-am dorit întotdeauna.

– Da. Să sperăm.

– Ai putea să te arăți și tu mai încântat. Ar putea însemna un punct de cotitură în viața noastră.

Am ridicat din umeri și am mers mai departe. Până la cinematograf mai era încă o oarecare distanță, dar fiind practic singurul loc luminat de pe strada întunecoasă, ne-am fixat o vreme privirea pe el. Apoi, pe măsură ce ne apropiam, Sophie oftă și mă opri.

– Nu cred că mai intru, zise ea, eliberându-și brațul. Mâine trebuie să mă uit pe îndelete la casa aceea. Trebuie să pornesc la drum dis-dimineață. Prefer să mă întorc.

Nu știu de ce, dar vorbele ei m-au surprins foarte tare și o clipă n-am fost prea sigur cum ar fi trebuit să-i răspund. Am privit spre cinematograful, apoi din nou la Sophie.

— Dar am crezut că vrei să..., am început eu, după care m-am oprit puțin și i-am spus pe un ton mai calm: Ascultă, este un film foarte bun. Sunt sigur că îți va plăcea.

— Dar nici măcar nu știi ce film este.

Îmi trecu brusc prin minte că se juca cu mine. Chiar și așa, începusem să mă simt cuprins de un soi de panică și nu mi-am putut înăbuși tonul insistent din voce:

— Știi ce-am vrut să spun. E vorba de recepționar. El mi-a dat ideea. Știi că este un tip pe care te poți bizui. Iar hotelul trebuie să se gândească la reputația pe care o are. E puțin probabil să recomande...

Am pornit târându-mi pașii, din ce în ce mai disperat, căci Sophie începuse să se îndepărteze de mine.

— Ascultă, am ridicat eu vocea, fără să-mi mai pese cine mă auzea, știu că va fi un film bun. Și n-am mai mers împreună de foarte mult timp. Așa-i, nu? Când am ieșit noi ultima oară împreună?

Sophie păru să se gândească puțin, apoi în sfârșit zâmbi și porni iar spre mine.

— Bine, zise ea luându-mă ușor de braț. Bine. E târziu, dar vin cu tine. Așa cum spui, au trecut secole de când n-am mai ieșit împreună. Hai să ne distrăm cu adevărat!

Am simțit o mare ușurare și, în timp ce intram la cinematograful, deabia m-am stăpânit să n-o strâng lângă mine. Sophie părea că simte ceva și își cuibări capul pe umărul meu.

— Ești așa bun, zise ea ușor. Că nu te-ai supărat pe mine.

— De ce să mă supăr? am bolborosit eu, uitându-mă împrejur prin foaier.

Puțin înaintea noastră, ultimele persoane de la coadă intrau pe rând în cinematograful. Am privit în jur în căutarea unui ghișeu pentru bilete, dar acesta era închis, și mi-a trecut prin minte că între hotel și cinematograful era probabil o înțelegere. În orice caz, când Sophie și cu mine am ajuns coada din urmă, un bărbat în costum verde, care stătea în prag, ne zâmbi și ne conduse înăuntru, laolaltă cu toată lumea.

Sala era ca și plină. Luminile nu fuseseră încă stinse și multă lume se foia prin jur să-și găsească locul. Tocmai mă uitam unde ne-am fi putut așeza, când Sophie mă strânse emoționată de braț.

– O, hai să cumpăram ceva, zise ea. Înghețată sau floricele de porumb, sau altceva.

Arătă spre partea din fața a sălii de cinematograf, unde se formase o coadă mică în dreptul unei femei în uniformă, care ținea o tavă cu produse de cofetărie.

– Desigur, am zis. Dar ar trebui să ne grăbim dacă vrem să nu rămânem fără locuri. E foarte aglomerat.

Ne-am croit drum în față și ne-am așezat la rând. După un timp, așa cum stăteam acolo, am simțit cum mă cuprinde iar furia, încât în cele din urmă a trebuit să mă întorc pur și simplu cu spatele la Sophie. Atunci am auzit-o spunându-mi din urmă:

– Vreau să fiu sinceră. De fapt, astă-seară n-am venit la hotel să te caut pe tine. Nici măcar nu știam ca te vei întoarce acolo.

– Nu? m-am aplecat înainte, cu ochii la dulciuri.

– După cele întâmplante, continuă Sophie, adică după ce mi-am dat seama ce proastă am fost, ei bine, n-am mai știut ce să fac. Atunci, brusc mi-am adus aminte. De paltonul tatei. Mi-am amintit că încă nu i-l dădusem.

Se auzi un foșnet. Întorcându-mă, am observat pentru prima oară atunci că Sophie ducea pe braț un pachet fără formă, învelit în hârtie maro. Îl ridică în aer, dar era în mod evident foarte greu și curând îl lăsă jos.

– A fost o prostie, zise ea. N-aveam motive de îngrijorare. Dar știi, brusc am simțit în aer miros de iarnă. Și mi-am adus aminte de palton și am vrut să i-l duc neîntârziat. Așa că l-am împachetat și am pornit la drum. Apoi însă am ajuns la hotel, iar seara era atât de blândă. Mi-am dat seama că mă îngrijorasem fără motiv și n-am mai știut dacă trebuia să intru și să i-l dau astă-seară sau nu. Așa că am rămas acolo și s-a făcut din ce în ce mai târziu și, în cele din urmă, mi-am dat seama că tata s-a dus probabil la culcare. M-am gândit să-i las paltonul la recepție, apoi însă am vrut să i-l dau chiar eu. Și m-am gândit, ei bine, că i-l puteam da foarte bine și după câteva săptămâni, doar e încă o

vreme atât de blândă. Asta s-a întâmplat când a apărut mașina, iar tu și cu Boris ați coborât din ea. Țasta-i adevărul.

— Înțeleg.

— Nu știu dacă altminteri aș fi avut curajul să dau ochii cu tine. Dar eram acolo, chiar pe trotuarul de vizavi, așa că am tras adânc aer în piept și am dat telefon.

— Ei bine, mă bucur că ai dat. Am arătat cu mâna în jurul nostru. La urma urmei, e mult de când n-am mai mers la film împreună, ca acum.

Nu răspunse și, când m-am uitat la ea, privea cu drag în jos la pachetul de pe braț. Îl mângâie cu mâna cealaltă.

— Vremea nu se va schimba încă o bună bucată de vreme, murmură ea, atât spre palton, cât și spre mine. Așa că nu e cine știe ce grabă. Putem să i-l dăm și peste câteva săptămâni.

Ne venise acum rândul, iar Sophie trecu înaintea mea să arunce o privire la tava pe care o ținea femeia în uniformă.

— Ce vrei să iei? întreba ea. Eu cred că vreau o ciocolată. Nu, o înghețată de ciocolată. Una din astea.

Am privit peste umărul ei și am văzut ca pe tavă erau obișnuitele feluri de înghețată și ciocolate. În mod ciudat însă, acestea fuseseră împinse neglijent spre marginile tăvii pentru a lăsa loc unei cărți mari, jerpelite. M-am aplecat să văd mai bine.

— E un manual foarte folositor, domnule, zise femeia în uniformă. Vi-l recomand cu toată căldura. Știu că n-ar trebui să-l vând aici, în aceste condiții. Dar la urma urmei, directorul nu se supără dacă vindem articole ciudate pe cont propriu, cu condiția să n-o facem prea des.

Pe supracopertă era fotografia unui bărbat zâmbitor, cocoțat la jumătatea unei scări, îmbrăcat în salopetă, și care ținea în mână o pensulă, iar sub braț un sul de tapet. Când am luat cartea, am simțit cum începe să se desfacă legătura.

— De fapt, a fost a băiatului meu mai mare, zise mai departe femeia. Dar a crescut și a plecat în Suedia. În fine, săptămâna trecută i-am sortat lucrurile. Am păstrat tot ce am crezut că avea o valoare sentimentală, iar restul l-am aruncat. Au rămas însă unul sau două lucruri care nu păreau să facă parte din niciuna din aceste categorii.

Acest manual, domnule, nu pot zice ca are cine știe ce valoare sentimentală, dar e o carte atât de folositoare, te învață să faci atâtea lucruri gospodărești, să împodobești casa, să pui faianță, îți explică totul pas cu pas prin diagrame foarte clare. Țin minte că băiatul meu îl considera foarte folositor când a început să crească. Îmi dau seama că acum e puțin cam jerpelit, dar e într-adevăr cel mai folositor manual. Nu cer mult pe el, domnule.

— Poate că lui Boris i-ar plăcea, am zis către Sophie, frunzărindu-l.

— O, dacă aveți un băiat mare, domnule, i s-ar potrivi de minune. Vă spun din proprie experiență. Băiatul nostru a învățat foarte multe lucruri din el când a ajuns la vârsta aceasta. Să zugrăvească, să pună faianța, îți explică tot.

Luminile se făcură mai slabe și mi-am amintit că încă mai aveam să ne găsim locuri.

— Foarte bine, mulțumesc, am zis.

Femeia îmi mulțumi de nenumărate ori în timp ce îi plăteam, după care am plecat cu cartea și înghețatele.

— E frumos din partea ta să te gândești la Boris, zise Sophie în timp ce ne îndreptam spre culoarul dinspre scaune.

Apoi ridică iar pachetul cu un foșnet și îl strânse în brațe.

— E ciudat când te gândești că toată iarna trecută tata a umblat fără palton, zise ea. Dar era prea mândru să-l poarte pe cel vechi. Anul trecut a fost o vreme blândă, așa că n-a contat prea mult. Dar nu mai poate trece încă o iarnă așa.

— Nu, într-adevăr, n-ar trebui.

— Nu spun asta din sentimentalism. Știu că tata începe să îmbătrânească. M-am tot gândit la diverse lucruri. La faptul că, de exemplu, va ieși la pensie. Îmbătrânește și trebuie să acceptăm asta.

Apoi adăugă pe un ton liniștit:

— În două săptămâni, i-l dau. Ar fi frumos.

Luminile slăbiseră și mai mult, iar publicul se liniștise, așteptând. Mi-am dat seama că cinematograful era și mai aglomerat ca înainte și m-am întrebat dacă nu pornisem prea târziu să căutăm locuri. Apoi însă, cum întunericul s-a lăsat asupra noastră, un plasator a venit pe intervalul dintre rânduri cu o lanternă și ne-a arătat două locuri în

rândurile din față. Sophie și cu mine am ajuns la capătul rândului, murmurând scuze, și ne-am așezat chiar în momentul în care începeau reclamele.

Majoritatea reclamelor se refereau la firme locale și păreau să nu se mai sfârșească. Când în sfârșit a început filmul propriu-zis, trecuse deja cel puțin o jumătate de oră și am văzut cu oarecare ușurare că urma un science-fiction clasic, *2001: O odisee spațială* – unul din filmele mele preferate, pe care puteam să-l văd la nesfârșit. De îndată ce apărură pe ecran imaginile acelea impresionante de la început, ale unei lumi preistorice, am simțit că încep să mă relaxez și curând m-am lăsat captivat de film. Eram deja bine intrați în miezul povestirii – cu Clint Eastwood și Yul Brynner la bordul unei nave spațiale care se îndrepta spre Jupiter – când am auzit-o pe Sophie lângă mine zicând:

– Dar vremea s-ar putea schimba. Din senin.

Am crezut că se referă la film și i-am răspuns în șoaptă afirmativ. Dar după câteva minute zise:

– Anul trecut a fost o toamnă cu soare, ca aceasta. Și a ținut-o tot așa. Lumea a stat pe terase la o cafea, chiar până în luna noiembrie. Apoi brusc, practic, peste noapte, s-a făcut foarte rece. Și anul acesta s-ar putea întâmpla foarte bine la fel. Nu se știe niciodată, nu?

– Nu, cred că nu.

Evident, îmi dădusem seama că vorbea iar despre palton.

– Dar totuși nu este așa de urgent, murmură ea.

Când m-am uitat la ea, părea că privește din nou filmul. Mi-am întors și eu privirea spre ecran, dar după câteva secunde îmi veniră în minte frânturi de amintiri, acolo în întunericul cinematografului, și mi-am abătut iar atenția de la film.

M-am pomenit amintindu-mi cu multă exactitate o anumită împrejurare, când stătusem într-un fotoliu incomod, poate chiar murdar. Asta se petrecuse probabil într-o dimineață, una cenușie și mohorâtă, și țineam în față un ziar. Boris stătea întins pe burtă, pe covorul de lângă mine, desenând pe un bloc de desen cu un creion de ceară. Judecând după vârsta băiețelului – era încă foarte mic – am presupus că era o amintire din urmă cu șase sau șapte ani, deși în ce cameră ne aflaserăm atunci, și în ce casă anume, nu-mi mai aminteam.

Ușa unei camere alăturate fusese lăsată deschisă și prin deschizătură se auzeau câteva voci de femei stând la taclale. O vreme citisem mai departe ziarul, așezat în fotoliul incomod, până când ceva din atitudinea lui Boris – o ușoară schimbare în comportarea sau în poziția lui – mă făcuse să mă uit în jos, la el. Apoi, într-o clipită mi-am dat seama de situația care se petrecuse în fața mea. Boris reușise să deseneze pe coala de hârtie un Superman ușor de recunoscut. Încercase acest lucru de câteva săptămâni, dar, cu toate încurajările noastre, nu fusese în stare să redea nici măcar o vagă asemănare. Acum însă, poate datorită unui amestec de întâmplare și de autentică inspirație, prin care trec atât de des copiii, deodată reușise. Schița nu era complet terminată – mai trebuia să facă gura și ochii – dar cu toate acestea, am descoperit imediat triumful uriaș pe care îl reprezenta desenul pentru el. De fapt, i-aș fi spus ceva, dacă n-aș fi observat în clipa aceea felul în care se apleca înainte, într-o stare de mare încordare, cu creionul deasupra hârtiei. Mi-am dat seama că ezita dacă să continue cu desenul, cu riscul de a-l strica. Am simțit acut dilema în care se afla și am fost tentat să-i zic cu voce tare: „Oprește-te, Boris! Ajunge! Oprește-te acolo și arată tuturor ce ai desenat. Arată-mi mie, apoi arată-i mamei și tuturor celor care discută în camera de alături. Ce contează că nu e complet terminat? Toată lumea se va mira și va fi mândră de tine. Oprește-te acum, înainte să pierzi totul”. Dar nu i-am spus nimic și, în schimb, am continuat să-l privesc peste marginea ziarului. În cele din urmă, Boris s-a hotărât și a început să mai tragă câteva linii, cu mare atenție. Apoi, din ce în ce mai încrezător, s-a aplecat înainte și a început să mânuiască creionul cam neglijent. O clipă mai târziu, s-a oprit brusc, privind fix, în tăcere, coala de hârtie. Apoi – îmi aminteam chiar și acum durerea care începuse să mă cuprindă – l-am privit cum încerca să-și salveze desenul, trăgând din ce în ce mai multe linii cu creionul. În cele din urmă, căpătă o expresie descurajată și, dând drumul creionului pe hârtie, se ridică și părăsi camera fără o vorbă.

Toată această întâmplare mă afectase surprinzător de mult și încă mai încercasem să-mi domolesc emoția, când auzisem vocea lui Sophie de undeva din apropiere; „N-ai idee, nu?”

Am lăsat jos ziarul, surprins de amărăciunea din tonul ei, ca să constat că stătea în picioare, în cameră, și mă privea. Apoi zise: „N-ai idee ce a însemnat pentru mine să privesc ce s-a întâmplat după aceea. Pentru tine nu va fi niciodată așa. Uită-te la tine, nu știi decât să citești ziarul”. Apoi coborâse vocea, dându-i chiar mai multă intensitate. „Asta-i deosebirea! Nu e al tău. Orice ai spune, e o deosebire. Niciodată nu vei simți pentru el ceea ce simte un tată adevărat. Uită-te la tine! N-ai idee prin ce am trecut chiar atunci.”

Și zicând acestea, s-a întors și a ieșit din cameră.

Mi-a trecut prin minte să merg după ea în camera de alături, cu sau fără musafiri, și s-o aduc înapoi să stăm de vorbă. Dar în cele din urmă, m-am hotărât să aștept pe loc ca ea să se întoarcă. Și într-adevăr, după câteva minute, Sophie s-a întors în cameră, dar ceva din comportarea ei m-a împiedicat să-i vorbesc și ea a ieșit din nou. De fapt, deși în următoarea jumătate de oră Sophie intrase și ieșise din cameră de încă vreo câteva ori, în ciuda hotărârii de a-i mărturisi sentimentele mele, am continuat să tac. În cele din urmă, dându-mi seama după un oarecare timp că orice șansă de a aborda subiectul fără a părea ridicol trecuse, mă întorsesem la ziarul meu, cuprins de o puternică senzație de durere și frustrare.

9

— Iertați-mă, am auzit o voce în spatele meu, și o mână îmi atinse umărul.

M-am întors și am văzut un bărbat din rândul din spate, care se apleca înainte și mă cerceta cu atenție.

— Sunteți chiar domnul Ryder, nu-i așa? Dumnezeuule, sunteți chiar el. Vă rog să mă iertați, am stat aici tot timpul și nu v-am recunoscut în lumina aceasta slabă. Sunt Karl Pedersen. Mi-am dorit atât de mult să vă cunosc la recepția de azi-dimineață. Dar desigur că împrejurări neprevăzute v-au împiedicat să participați la ea. Ce noroc să vă întâlnesc acum în felul acesta!

Bărbatul avea părul alb, un chip blând și purta ochelari.

Mi-am aranjat ușor ținuta.

– A, da, domnul Pedersen. Încântat să va cunosc. Am avut, după cum spuneți, un mare ghinion azi-dimineață. Și eu abia așteptam să... ăă... vă cunosc pe toți.

– Întâmplător, domnule Ryder, în acest cinematograf mai sunt acum și alți consilieri, cărora le-a părut rău că nu v-au întâlnit azi-dimineață. Privi în jur prin întuneric. Dacă aș putea descoperi unde se află, aș dori să vă conduc să faceți cunoștință măcar cu unul sau doi dintre ei. Răsucindu-se de jur împrejur, își lungi gâtul să cerceteze rândurile din spate. Din păcate, în clipa aceasta nu văd pe niciunul...

– Sigur că aș fi foarte încântat să vă cunosc colegii. Acum însă e cam târziu și, dacă și lor le place filmul, poate că ar trebui să lăsăm pe altă dată. Trebuie să se mai ivească și alte ocazii.

– Nu văd pe niciunul în clipa aceasta, zise bărbatul, întorcându-se spre mine. Ce păcat! Știu că se află pe undeva, în această sală de cinema. În orice caz, domnule, ca membru al consiliului orașenesc, aș dori să vă spun cât suntem de bucuroși și onorați cu toții de vizita dumneavoastră.

– Sunteți foarte amabil.

– Domnul Brodsky a făcut, din câte am aflat, mari progrese în sala de concert, azi după-amiază. A repetat trei sau patru ore bune.

– Da, am auzit. E grozav.

– Mă întreb, domnule, dacă ați reușit să vizitați azi sala de concert.

– Sala de concert? Ei bine, nu. Din păcate, n-am avut încă ocazia...

– Desigur. Ați făcut o călătorie lungă până aici. Ei bine, mai avem încă destul timp. Sunt sigur că veți fi impresionat de sala noastră de concerte, domnule Ryder. Este într-adevăr o clădire veche și frumoasă, și chiar dacă am mai lăsat clădiri deteriorate în acest oraș, nimeni nu ne poate acuza că am neglijat sala noastră de concerte. O clădire veche, care, pe lângă faptul că e foarte frumoasă, mai e așezată și într-unul dintre cele mai splendide locuri. Adică în Parcul Liebmann. Veți vedea ce vreau să spun, domnule Ryder. Se face o plimbare plăcută printre copaci, după care se ajunge într-un luminiș, și gata! Se vede sala de concerte! Vă veți convinge singur, domnule. Este un loc ideal în care să

se adune membrii comunității, departe de forfota străzii. Țin minte că în copilărie exista o orchestră a orașului și, în prima duminică a fiecărei luni, toată lumea se aduna în luminiiș înaintea concertului. Țin minte cum veneau diferite familii, toată lumea frumos îmbrăcată, și cum din ce în ce mai mulți se plimbau printre copaci, dându-și binețe. Iar noi, copiii, alergam peste tot. Toamna jucam un joc, unul aparte. Alergam de jur împrejur și adunam toate frunzele uscate pe care le găseam, le duceam în șopronul grădinarului și le puneam grămadă, lângă un perete. Era o anumită scândură, cam atât de mare, în peretele șopronului și avea pe ea o pată. Înțelegerea noastră era să adunăm suficiente frunze pentru ca grămada să ajungă la pata respectivă, înainte ca adulții să intre pe rând în clădire. Dacă nu reușeam, tot orașul avea să explodeze în mii și mii de bucăți sau ceva de genul acesta. Așa că ne adunam cu toții și alergam de colo-colo, cu brațele încărcate de frunze umede! E ușor pentru cineva de vârsta mea să devină nostalgic, domnule Ryder, dar nu începe nicio îndoială, aceasta a fost pe vremuri o comunitate foarte fericită. Au existat aici familii numeroase și fericite. Și au fost prietenii trainice. Oamenii se purtau între ei cu căldură și afecțiune. Aici a existat odată o comunitate splendidă. Și a durat mulți, mulți ani. Merg pe șaizeci și șapte de ani, așa că pot să confirm asta.

Pedersen tăcu o clipă. Continua să se aplece înainte, cu brațul pe spătarul scaunului meu și, când l-am privit, am observat că ochii lui nu erau îndreptați spre ecran, ci undeva departe. Între timp, ne apropiam de acea parte a filmului în care astronauții bănuiesc pentru prima dată mobilurile computerului, HAL, determinant pentru orice aspect al vieții pe nava spațială. Clint Eastwood străbătea arogant coridoarele claustrofobe, cu o expresie calmă zugerăvită pe chip și o armă de calibru mare în mână. Tocmai începea să mă captiveze acțiunea, când Pedersen începu iar să vorbească.

– Trebuie să fiu sincer. Nu mă pot abține să nu-mi pară puțin rău de el. Adică de domnul Christoff. Da, oricât de ciudat vi s-ar părea, îmi pare rău de el. Am mai spus-o și altor câțiva colegi, iar ei au crezut că, vai, bietul bătrân s-a ramolit, cine poate simți o cât de mică milă pentru șarlatanul ala? Dar, vedeți dumneavoastră, eu am o memorie mai bună

a lucrurilor decât multă lume. Țin minte ce s-a întâmplat pe vremea când domnul Christoff a ajuns pentru prima oară în orașul nostru. Desigur că sunt la fel de supărat pe el că oricare dintre colegii mei. Dar, vedeți dumneavoastră, știu destul de bine că la început, chiar la început, nu domnul Christoff s-a băgat în față. Nu, nu, de fapt... ei bine, noi l-am propulsat. Adică oameni ca mine, nu neg asta, eu dețineam un post influent. Noi l-am încurajat. L-am sărbătorit, l-am flatat, am spus limpede că așteptam de la el să ne lumineze și să preia inițiativa. Cel puțin o parte a răspunderii pentru cele întâmplate ne aparține. Cât despre colegii mei mai tineri, aceștia n-au fost probabil atât de implicați în primii ani. Ei nu știu decât că domnul Christoff a fost personajul marcant în jurul căruia gravita totul. Uită că acesta n-a cerut niciodată să fie pus într-o asemenea postură. Sigur, își amintesc foarte bine cum a ajuns prima oară domnul Christoff în orașul acesta. Era pe atunci un bărbat foarte tânăr, singur, foarte timid, modest chiar. Dacă nu l-ar fi încurajat nimeni, sunt sigur că ar fi fost fericit să rămână în umbră, să dea recitalul acela excentric într-un cadru particular, atât și nimic mai mult. Dar a fost momentul acela, domnule Ryder. Momentul a fost nepotrivit. Tocmai când domnul Christoff a apărut în orașul nostru, treceam printr-un, ei bine, un fel de hiat. Domnul Bernd, pictorul și domnul Vollmoller, un compozitor foarte bun, două vârfuri ale vieții noastre culturale, muriseră la câteva luni unul după altul, și exista un anumit sentiment... ei bine, un sentiment confuz. Eram cu toții foarte triști de dispariția a doi oameni atât de buni, dar mai cred că toți au simțit că venise vremea pentru o schimbare. O schimbare cu ceva nou și proaspăt. În mod inevitabil, în ciuda mulțumirii noastre, a tuturor, după atâția ani în care cei doi domni fuseseră în centrul tuturor evenimentelor, apăruseră unele sentimente de frustrare. Așa că vă închipuiți, în momentul în care a început să circule zvonul că un tânăr care locuia în casa doamnei Roth era violoncelist de profesie, și încă unul care a dat concerte cu Orchestra Simfonică din Gothenburg, iar de câteva ori sub conducerea lui Kazimierz Studzinski, ei bine, nu mică ne-a fost emoția. Țin minte ca eu însumi m-am ocupat foarte mult de întâmpinarea domnului Christoff. Țin minte, știți, cum era el și cât de timid se purta la început. Acum, când privesc în urmă, aș zice chiar

că nu avea încredere în el. E foarte posibil sa fi avut câteva eșecuri înainte de a veni aici. Dar ne-am agitat în jurul lui și i-am cerut stăruitor părerea în orice privință, da, așa a început totul. Țin minte cum am încercat eu însumi să-l conving să dea primul recital. Era realmente refractar. Și în orice caz, inițial acel prim recital al său trebuia să fie doar de mici proporții și să aibă loc în casa contesei. Și numai cu două zile înainte de data respectivă, când a devenit limpede cât de multă lume dorea să asiste, contesa a fost nevoită să mute recitalul la Galeria Holtmann. De atunci înainte, recitalurile domnului Christoff – noi îi solicitam cel puțin unul o dată la șase luni – s-au ținut în sala de concerte și au devenit cu fiecare an marile noastre subiecte de conversație. Dar la început, a fost foarte refractar. Nu numai prima dată. În primii ani, trebuia să ne străduim să-l convingem. Apoi evident, ovațiile, aplauzele, flatarea au contribuit la rândul lor, și în scurt timp domnul Christoff a început să-și impună prezența și părerile peste tot. „Aici am înflorit – îl auzeai spunând adeseori pe vremea aceea. De când am venit aici, am înflorit.” Vedeți dumneavoastră, ceea ce vreau eu să subliniez, domnule, este că noi suntem cei care l-am propulsat pe el. Acum îmi pare sincer rău pentru el – deși aș zice că sunt singurul din acest oraș care simte așa. După cum ați observat, a stârnit multe resentimente. Privesc situația în mod destul de realist, domnule Ryder. Nu trebuie să ne fie milă. Orașul nostru este aproape în stare de criză. Lumea este nemulțumită. Trebuie să începem să facem ordine în unele privințe și am putea foarte bine să începem cu esența problemei. Nu trebuie să ne fie milă și, oricât mi-ar părea de rău pentru el, știu că nu se mai poate face nimic. El și tot ceea ce a ajuns să reprezinte el trebuie alungat într-un ungher întunecat al istoriei noastre.

Deși rămăsesem ușor răsucit spre Pedersen, arătând astfel în mod limpede că îl ascultam în continuare, atenția îmi fusese din nou atrasă de film. Întors pe Pământ, Clint Eastwood vorbea cu soția lui la un microfon și lacrimile îi curgeau de-a lungul obrazilor. Mi-am dat seama că ne apropiam de celebra secvență în care Yul Brynner intră în cameră și testează viteza lui Eastwood de a trage cu arma, bătând din palme în fața lui.

– Iertați-mă, am zis, dar de cât timp este domnul Christoff în acest oraș?

Întrebasesm fără să mă gândesc prea mult, cu atenția cel puțin pe jumătate îndreptată asupra ecranului. De fapt, am continuat să privesc filmul, încă două sau trei minute, până să-mi dau seama că, în spatele meu, Pedersen își lăsase capul în jos, foarte rușinat. Simțindu-mi ochii ațintiți iar asupra lui, privi în sus și zise:

– Aveți mare dreptate, domnule Ryder. Mare dreptate să ne dojeniți. De șaptesprezece ani și șapte luni. E mult de atunci. Oriunde s-ar fi putut întâmpla o greșală ca a noastră, dar să treacă atâta timp fără să fie îndreptată? Îmi dau seama cum putem apărea în ochii unui străin, ai cuiva că dumneavoastră, domnule, și mi-e cumplit de rușine, vă spun eu. Nu vreau să mă scuz. Ne-a trebuit o veșnicie să ne recunoaștem greșeala. Și așa spune, nu ca să ne dăm seama de ea. Ci ca s-o recunoaștem, chiar față de noi înșine, a fost foarte greu și ne-a luat multă vreme. Vedeți dumneavoastră, ne legasem foarte tare de domnul Christoff. Practic, orice membru al consiliului îl invitase în casa lui. La banchetele orașenești anuale, fusese așezat de obicei alături de domnul von Winterstein. Fotografia lui împodobise coperta almanahului orașului nostru. Scrisese introducerea pentru expoziția Roggenkamp. Mai erau și alte implicații. Lucrurile merseseră și mai departe. De pildă, a fost cazul nefericit al domnului Liebrich. Ah, dar iertați-mă, cred că tocmai l-am zărit pe domnul Kollmann acolo – își lungi iar gâtul, privind spre fundul sălii – da, e domnul Kollmann și cu el, dacă nu mă înșel, e atât de greu să vezi la lumina asta, cu el este și domnul Schaefer. Ambii domni au participat la recepția de azi-dimineață și știu că amândoi ar fi nespuse de încântați să vă cunoască. Ba mai mult, legat de problema pe care tocmai o discutăm, sunt sigur că acești domni vor avea multe de spus. Mă întreb dacă n-ați vrea să mergem la ei, să-i cunoașteți.

– Aș fi onorat. Dar în clipa aceasta tocmai îmi povesteți...

– A da, desigur. Despre cazul nefericit al domnului Liebrich. Vedeți dumneavoastră, cu mulți ani înainte de sosirea domnului Christoff, domnul Liebrich a fost unul dintre cei mai respectați profesori de vioară. El preda copiilor din cele mai bune familii. Se bucura de o mare

admirație. Dar nu după mult timp de la primul său recital, domnului Christoff i s-a cerut părerea despre domnul Liebrich, iar el a lăsat să se înțeleagă că nu prea îi pasă de domnul Liebrich. Nici ca interpret, nici ca profesor. Până să moară, acum câțiva ani, domnul Liebrich a pierdut practic totul. Elevii, prietenii, poziția sa în societate. Acesta nu a fost decât un caz care mi-a răsărit în minte. Să recunoaștem că în tot acest timp am greșit în privința domnului Christoff – vă dați seama de enormitatea situației, domnule? Da, am fost slabi, recunosc. Și apoi n-aveam habar că lucrurile vor ajunge într-o stare de criză atât de acută. În mare, oamenii păreau încă fericiți. Așa au zburat anii și, dacă unii dintre noi am avut unele îndoieli, le-am ținut pentru noi. Dar nu vreau, domnule, să apăr neglijența noastră nicio secundă. Iar eu, în calitatea pe care o dețineam în cadrul consiliului pe vremea aceea, știu că sunt la fel de vinovat ca oricare altul. În cele din urmă, și îmi e cumplit de rușine că recunosc, în cele din urmă tocmai oamenii acestui oraș, oamenii obișnuiți, ne-au forțat să ne achităm de responsabilitățile noastre. Oamenii obișnuiți, a căror viață ajunsese pe atunci din ce în ce mai grea, au fost cu cel puțin un pas înaintea noastră. Țin minte momentul precis în care am avut revelația acestui fapt. Acum trei ani, mergeam acasă după ultimul recital susținut de domnul Christoff – era, țin minte, Arabescuri pentru violoncel și trei flaute de Kazan. Mă grăbeam spre casă, prin întunericul din Parcul Liebmann; era foarte frig și l-am văzut pe domnul Kohler, farmacistul, mergând la mică distanța înaintea mea. Știam că fusese și el la concert, așa că l-am ajuns din urmă și am început să vorbim. La început, am avut grijă să-mi țin părerile pentru mine, dar în cele din urmă l-am întrebat dacă îi plăcuse recitalul domnului Christoff. Da, îi plăcuse, a zis domnul Kohler. Probabil că fusese ceva în felul în care o spusese, deoarece țin minte că l-am întrebat din nou, după câteva clipe, dacă îi plăcuse concertul. De astă dată, domnul Kohler mi-a răspuns că da, lui personal îi plăcuse, dar poate că interpretarea domnului Christoff fusese puțin cam formală. Da, „formală”, acesta a fost cuvântul pe care l-a folosit. După cum vă închipuiți, domnule, m-am gândit bine înainte de a vorbi iar. În cele din urmă, m-am hotărât să las încolo precauția și am zis: „Domnule Kohler, înclin să fiu de acord cu dumneavoastră. Era ceva

sec în toată această interpretare”. La care domnul Kohler a făcut observația că „răceala” era cuvântul care îi răsărise lui în minte. Ajunseserăm la porțile parcului. Ne-am urât unul altuia „noapte bună” și ne-am despărțit. Dar țin minte, domnule Ryder, că abia dacă am închis ochii în noaptea aceea. Oamenii obișnuiți, cetățeni de treaba ca domnul Kohler, își exprimau acum astfel de păreri. Era limpede că prefăcătoria nu mai putea continua. Sosise vremea ca noi – toți cei cu funcții importante – să ne recunoaștem greșeala, oricât de grave ar fi fost consecințele. Ah, dar iertați-mă, cel care stă lângă domnul Kollman este în mod sigur domnul Schaefer. Acești domni vor avea amândoi – sunt sigur – păreri interesante cu privire la ceea ce s-a întâmplat. Fiind cu o generație mai tineri decât mine, au văzut lucrurile dintr-un unghi puțin diferit. În afară de aceasta, știu cât de mult tânjeau să vă cunoască azi-dimineață. Haideți să mergem la ei, vă rog.

Pedersen se ridică în picioare și am urmărit silueta lui încovoiată îndreptându-se spre capătul rândului și murmurând cuvinte de scuze. Odată ajuns pe interval, se îndreptă și îmi făcu semn. Deși eram obosit, se părea că nu-mi mai rămăsese decât să-l urmez, așa că m-am ridicat la rândul meu și am început să-mi croiesc drum spre interval. În timp ce făceam acest lucru, am observat ca sala era cuprinsă de o atmosferă aproape sărbătorească. Pretutindeni, oamenii făceau glume și mici comentarii în timp ce se uitau la film, și nimănui nu părea să-i pese că-mi făceam loc pe lângă ei. Dimpotrivă, oamenii păreau să-și strângă picioarele într-o parte sau să se ridice repede plini de serviabilitate. Câteva persoane se așezară la loc lăsându-se pe spate și ridicându-și picioarele în aer cu strigăte de încântare.

Odată ajuns pe interval, Pedersen o luă în sus pe panta mochetată. Undeva printre stalurile din spate se opri și, cu un gest de plasator, zise:

– După dumneavoastră, domnule Ryder.

M-am pomenit iar făcându-mi loc printre oameni, de astă dată urmat chiar de Pedersen, care se scuza în șoaptă în numele nostru. Nu după mult timp, am ajuns în dreptul unui grup de câțiva bărbați înghesuți unii în alții. Mi-a trebuit un moment să-mi dau seama că acolo se jucau cărți, unii jucători de pe rândul din spate aplecându-se

înainte, în timp ce alții de pe rândul din față se lăsau pe spate. Când m-am apropiat, au privit în sus, iar când Pedersen mă prezentă, se ridicară cu toții aproape în poziție de drepti. De îndată ce am fost instalat confortabil în mijlocul lor, se așezară din nou și m-am pomenit strângând multe mâini care mi se întindeau în întuneric.

Bărbatul de lângă mine era îmbrăcat într-un costum de serviciu, avea gulerul deschis și cravata cu nodul desfăcut. Mirosea a whisky și am observat că își concentra cu greu privirea asupra mea. Tovarășul lui, care privea peste umăr, era slab, cu o față neobișnuit de pistruiată și părea mai treaz, deși și el își dăduse drumul la cravată. Până să văd și restul grupului, bețivanul mi-a strâns mâna pentru a doua oară, zicând:

– Sper că vă place filmul, domnule.

– Îmi place, într-adevăr. De fapt, întâmplarea face să fie unul dintre preferatele mele.

– Așa. Ei, atunci e un noroc că rulează în seara asta. Da, și mie îmi place acest film. E unul clasic. Domnule Ryder, n-ați vrea să preluați mâna asta? zise el, arătându-mi cărțile.

– Nu, mulțumesc. Vă rog, nu va întrerupeți jocul din cauza mea.

– Tocmai îi povesteam domnului Ryder, zise Pedersen în spatele meu, că viața de aici n-a fost întotdeauna ca acum. Chiar și dumneavoastră, domnilor, care sunteți mai tineri decât mine, sunt sigur că puteți confirma...

– A, da, zilele frumoase de odinioară, zise visător bețivanul. Da, da. Se întâmplau lucruri bune pe aici în zilele frumoase de odinioară.

– Theo se gândește la Rosa Klenner, zise bărbatul pistruiat din spatele lui, făcându-i pe toți să râdă.

– Prostii, protestă bețivanul. Și nu mă mai umili în fața distinsului nostru oaspete!

– O, da, da, continuă prietenul său. Pe vremea aceea Theo, aici de față, era îndrăgostit lulea de Rosa Klenner. Adică de actuala doamnă Christoff.

– N-am fost niciodată îndrăgostit de ea. Oricum, pe atunci eram deja însurat.

– Atunci cu atât mai rău pentru tine, Theo. Cu atât mai rău.

– E pur și simplu o nerozie.

– Țin minte, Theo, zise o altă voce de pe rândul din spate, că ne plictiseai ore întregi vorbind despre Rosa Klenner.

– Pe atunci nu cunoșteam adevărata ei fire.

– Tocmai adevărata ei fire te atrăgea, continuă vocea, întotdeauna ai râvnit femeii care nu s-ar fi uitat la tine nici trei secunde.

– E ceva adevăr în asta, zise pistruiatul.

– Nu e niciun adevăr...

– Nu, lăsați-mă să-i explic domnului Ryder.

Pistruiatul puse o mână pe umărul prietenului său bețivan și se aplecă spre mine.

– Actuala doamnă Christoff, încă mai aveam tendința de a o numi Rosa Klenner, este o fată de pe aici, una dintre noi, care a crescut laolaltă cu noi. Încă mai este o femeie frumoasă, iar pe vremea aceea, ei bine, ne captivase pe toți. Era foarte frumoasă și foarte distantă. Lucra la Galeria Schlegel, care acum s-a închis. Stătea acolo în spatele unei tejghele, într-adevăr cu nimic mai presus decât o simplă vânzătoare. Lucra de obicei marțea și miercuria...

– Marțea și vinerea, îl întrerupse bețivanul.

– Marțea și vinerea. Scuzați. Normal, Theo își poate aduce aminte. La urma urmei, mergea la galerie – nu era decât o cămăruță albă –, mergea acolo tot timpul și se prefăcea că privește exponatele.

– Prostii...

– Nu erai singurul, nu-i așa, Theo? Aveai mulți rivali. Jürgen Haase, Erich Brull. Până și Heinz Wodak. Și toți erau clienți obișnuiți.

– Și Otto Roscher, zise Theo cu nostalgie. Era adeseori acolo.

– Chiar așa? Da, Rosa avea mulți admiratori.

– N-am vorbit niciodată cu ea, zise Theo. Decât o dată, când i-am cerut un catalog.

– Un lucru devenise evident cu Rosa, continuă pistruiatul, chiar de când eram cu toții adolescenți, și anume că din punctul ei de vedere, toți bărbații din partea locului îi erau inferiori. Îi mersese vestea că respingea avansurile în modurile cele mai crude cu putință. Iată de ce niște biete suflete ca Theo aici de față, plin de înțelepciune, nu i-a adresat niciodată vreun cuvânt însă ori de câte ori cineva de seamă, un

artist, un muzician, un scriitor, cineva de felul acesta trecea prin oraș, ea îl urmărea fără pic de rușine. Făcea întotdeauna parte din cutare sau cutare comitet, ceea ce însemna că practic avea acces la toate celebritățile care vizitau orașul. Mergea la toate recepțiile, prilejuri cu care, într-o jumătate de oră, îl înghesuia pe musafir într-un colț, vorbindu-i întruna și privindu-l fix în ochi. Desigur, se făceau multe speculații, vreau să spun despre comportamentul ei sexual, dar nimeni n-a putut dovedi nimic vreodată. Era întotdeauna foarte deșteaptă. Dar dacă ați fi văzut modul în care se năpustea peste celebritățile care ne vizitau, n-ați fi avut îndoieli că întreținea relații cu cel puțin unele dintre acestea. Cu siguranță că-i fermeca pe mulți, era extrem de atrăgătoare. Dar în privința bărbaților din preajma locului, nici nu se uita la ei.

— Hans Jongboed a pretins întotdeauna că avusese o aventură cu ea, interveni bărbatul pe nume Theo.

Afirmația stârni multe râsete, câteva voci din apropiere repetând batjocoritor: „Hans Jongboed!” Cu toate acestea, Pedersen privea lung, stânjenit.

— Domnilor, începu el, domnul Ryder și cu mine tocmai discutam...

— Nu i-am vorbit niciodată. În afară de data aceea. Când i-am cerut un catalog.

— Of, Theo, nu-i nimic. Pistruiatul îl bătu pe prietenul său pe spate, făcând ca râsetele să se mai potolească puțin. Nu-i nimic. Uită-te acum la situația ei.

Theo păru că se pierde în gânduri.

— Așa era în toate privințele, zise el. Nu numai în dragoste. N-avea timp decât exclusiv pentru membrii cercului artistic, iar acolo numai pentru cei din adevărata elită. Altfel nu găseai niciun pic de respect din partea ei. Noi n-o agream. N-o agream chiar cu mult timp înainte de a se mărita cu Christoff.

— Dacă n-ar fi fost atât de frumoasă, zise pistruiatul către mine, toată lumea ar fi urât-o. Dar așa, întotdeauna se găseau bărbați ca Theo, aici de față, dispuși să-i cadă în mreje. Oricum, Christoff a ajuns în orașul acesta. Violoncelist de profesie și încă unul de reputație aleasă! Rosa a alergat după el fără rușine. Părea să nu-i pese ce gândea

oricare dintre noi. Știa ce voia și își urmărea scopul fără milă. Dintr-un anumit punct de vedere, înspăimântător, era de admirat. Christoff era fermecat și s-au căsătorit în timpul primului an în care el s-a stabilit aici. Christoff era tot ce așteptase ea până atunci. Ei bine, sper că a primit ceea ce merita. Șaisprezece ani ca nevastă. N-a fost chiar atât de rău. Dar acum ce mai urmează? Aici el e un om terminat. Ce o să facă ea acum?

— N-o să primească nici măcar o slujbă la galerie, zise Theo. Ne-a rănit prea mult de-a lungul anilor. Ne-a rănit în mândria noastră. În orașul acesta e terminată, ca și Christoff de altfel.

— Unii spun, zise pistruiatul, că Rosa va pleca din oraș cu Christoff, dar că nu se va descotorosi de el până când nu se va instala bine în altă parte. Dar domnul Dremmler aici prezent – arăta spre cineva din rândul din față – este convins că va rămâne aici.

Auzindu-și numele, bărbatul de pe rândul din față se răsuci. Era evident că ascultase discuția, căci zise cu oarecare autoritate:

— În legătură cu Rosa Klenner, nu trebuie uitat că, în felul ei, este o mare timidă. Am fost la aceeași școală cu ea, am fost colegi de an. Întotdeauna a fost așa, e o latură a firii ei, și asta i-e blestemul. Orașul ăsta nu-i destul de bun pentru ea, dar ea e prea timidă ca să plece. Dacă observați, în ciuda tuturor ambițiilor ei, n-a încercat niciodată să plece de aici. Această timiditate a ei, pe care multă lume nici n-o observă, totuși există. De aceea, eu pariez că rămâne. Va rămâne și își va încerca din nou norocul aici. Va spera să agațe vreo altă celebritate în trecere. La urma urmei, pentru vârsta ei, este încă o femeie frumoasă.

O voce subțire și ascuțită din apropiere zise:

— Poate că-l va alege pe Brodsky.

Afirmația stârni un hohot de râs enorm.

— Tot ce se poate, continuă vocea pe un ton jumătate batjocoritor, jumătate ofensat. Bine, știu că e bătrân, dar nici ea nu mai e așa de tânără. Și cine altul se mai ține după ea aici? urmă alt hohot de râs, care dădu ghes vorbitorului să continue: De fapt, Brodsky e cea mai bună partidă pentru ea. Chiar i-aș sugera-o. Orice altă alegere ar face, va avea parte de resentimentul pe care orașul i-l poartă acum lui Christoff. Dar dacă devine iubita lui Brodsky sau chiar soția lui

Brodsky, ah, acesta ar fi de departe cel mai bun mod de a face să se uite legătura ei cu Christoff. Și ar însemna că va continua să se bucure de... poziția ei actuală.

În momentul acela, de jur împrejurul nostru se râdea, iar lumea așezată chiar cu trei rânduri mai în față se răsucea și își exterioriza veselia. Alături de mine, Pedersen își drese glasul.

– Domnilor, vă rog, zise el. Sunt dezamăgit. Ce va crede domnul Ryder de toate astea? Încă vă mai gândiți la domnul Brodsky – și vă rog, domnul Brodsky – încă vă mai gândiți la dânsul ca pe vremuri. Vă faceți de râs. Domnul Brodsky nu mai e un personaj comic. Orice s-ar crede despre sugestia domnului Schmidt în legătură cu doamna Christoff, domnul Brodsky nu este în niciun caz o alegere amuzantă...

– E foarte amabil din partea dumneavoastră, domnule Ryder, că ați venit pe la noi, interveni Theo. Dar e prea târziu. Aici lucrurile au ajuns într-un anume stadiu, acum e prea târziu...

– Fleacuri, Theo, zise Pedersen. Ne aflăm într-un moment de cotitură, o cotitură importantă. Domnul Ryder a venit aici să ne spună asta. Nu-i așa, domnule?

– Da...

– E prea târziu. Am ratat momentul. De ce nu ne resemnăm să fim ca orice alt oraș rece și singuratic? Orașele noastre s-au resemnat. Cel puțin ne vom mișca odată cu valul. Sufletul acestui oraș nu e bolnav, domnule Ryder, ci a murit. Acum e prea târziu. Cu zece ani în urmă, poate se mai putea face ceva. Atunci mai exista o șansă. Acum însă, nu. Domnule Pedersen – bețivanul arată alene spre tovarășul meu – dumneavoastră, domnule. Dumneavoastră și domnul Thomas. Și domnul Stika. Toți adevărați domni. Toți ați tergiversat...

– Hai să nu începem iar, Theo, interveni pistruiatul. Domnul Pedersen are dreptate. Încă n-a venit vremea să ne resemnăm. L-am găsit pe Brodsky – pe domnul Brodsky – și, din câte știm, el ar putea fi...

– Brodsky, Brodsky. E prea târziu. S-a isprăvit cu noi. Hai să rămânem doar un oraș modern și rece, și să terminăm odată.

Am simțit mâna lui Pedersen pe brațul meu.

– Domnule Ryder, îmi pare nespus de rău...

– Ați tergiversat, domnule! Șaptesprezece ani, Christoff a fost lăsat să facă tot ce vrea, fără să dea nicio socoteală. Și acum, ce ne oferiți? Brodsky! Domnule Ryder, e prea târziu.

– Regret sincer, îmi zise Pedersen, că a trebuit să ascultați asemenea vorbe.

Cineva din spatele nostru zise:

– Theo, ești doar beat și deprimat. Mâine dimineață va trebui să-l cauți pe domnul Ryder să-i ceri scuze.

– Ei bine, am zis, mă interesează să ascult toate punctele de vedere...

– Dar acesta nu este niciun punct de vedere! protestă Pedersen. Vă asigur, domnule Ryder, că sentimentele lui Theo nu reprezintă deloc ceea ce simt acum oamenii de la noi. Pretutindeni, pe străzi, în tramvaie, descopăr un sentiment puternic, un sentiment de optimism.

Afirmația stârni un murmur general de încuviințare.

– Să nu credeți asta, domnule Ryder, zise Theo, apucându-mă de mânecă. Ați fost păcălit de 1 Aprilie. Haideți să votăm repede, aici, în cinematograful. Să întrebăm câteva persoane de aici...

– Domnule Ryder, zise Pedersen iute, eu merg acasă, să mă culc. E un film minunat, dar l-am văzut deja de câteva ori. Și chiar și dumneavoastră, domnule, trebuie să fiți obosit.

– De fapt, sunt chiar foarte obosit. Aș putea pleca cu dumneavoastră, dacă îmi dați voie.

Apoi, întorcându-mă spre ceilalți, am spus:

– Iertați-mă, domnilor, dar cred că acum mă întorc la hotel.

– Dar, domnule Ryder, zise pistruiatul, cu o notă de îngrijorare în glas, vă rog nu plecați încă. Trebuie să mai rămâneți măcar până când astronautul demontează sistemele computerului HAL.

– Domnule Ryder, zise o voce mai îndepărtată de pe același rând, poate că ați vrea să jucați în locul meu. Mie mi-a ajuns pentru seara asta. Și e întotdeauna atât de greu să vezi cărțile pe lumina asta! Nu mai văd ca altădată.

– Sunteți foarte amabil, dar într-adevăr trebuie să plec.

Tocmai eram pe punctul de a ne ura „noapte bună”, dar Pedersen se și ridicase deja și o pornise spre marginea rândului. M-am luat după el, făcând din mers câteva semne cu mâna grupului rămas.

Pedersen era evident supărat de cele întâmplute, căci odată ajunși pe interval, continuă să meargă în tăcere, cu capul plecat. În timp ce ieșeam din sală, am aruncat o ultimă privire către ecran și l-am văzut pe Clint Eastwood pregătindu-se să demonteze computerul HAL și verificând cu grijă șurubelnița lui uriașă.

Afară, noaptea – cu tăcerea ei mormântală, cu răcoarea și ceața tot mai deasă – contrasta atât de mult cu vacarmul și căldura din cinematograful, încât ne-am oprit amândoi pe trotuar, ca pentru a ne dezmetici.

– Domnule Ryder, nici nu știu ce să spun, zise Pedersen. Theo este un tip foarte cumsecade, dar uneori după un dejun copios... Clătină din cap deznădăjduit.

– Să nu ne îngrijorăm. Oamenii care muncesc mult, trebuie să se destindă. M-am simțit foarte bine în seara aceasta.

– Îmi e cumplit de rușine...

– Va rog! Haideți să uităm totul! Într-adevăr m-am simțit bine.

Am început să ne plimbăm, iar zgomotul pașilor noștri răsuna pe strada pustie. O vreme, Pedersen păstră o tăcere care îi trăda preocuparea. Apoi zise:

– Trebuie să mă credeți, domnule. N-am subestimat niciodată dificultățile de a introduce o astfel de idee în comunitatea noastră. Adică ideea aceasta cu domnul Brodsky. Vă asigur că am analizat fiecare aspect cu mare grijă.

– Da, sunt sigur de asta.

– La început, am avut mare grijă chiar și cui să-i pomenim de ea. Era vital ca în primele faze să o audă numai cei care i-ar fi fost favorabili. Apoi, prin intermediul acestor persoane, am lăsat ca ideea să se răspândească treptat în lume. În felul acesta, ne-am asigurat ca să fie prezentată în lumina cea mai avantajoasă. În același timp, am luat și alte măsuri. De pildă, am dat o serie de dineuri în onoarea domnului Brodsky, la care am invitat oaspeți aleși cu grijă, din înalta noastră societate. La început, aceste dineuri au fost mici și practic s-au

desfășurat în secret, dar cu timpul am reușit să ne întindem sfera de acțiune din ce în ce mai mult și să câștigăm sprijin din ce în ce mai mare pentru punctul nostru de vedere. De asemenea, cu orice prilej de importanță publică, ne-am asigurat ca domnul Brodsky să fie în mijlocul demnitarilor. Iar când, de pildă, a sosit aici trupa de balet din Beijing, l-am așezat în aceeași lojă cu domnul și doamna Weiss. Și evident că, în particular, ne-am străduit cu toții să vorbim despre el în modul cel mai respectuos cu putință. Doi ani de zile am muncit din greu în acest sens și, în mare, am fost foarte mulțumiți. Imaginea generală despre el s-a schimbat în mod cert. Și încă atât de mult, încât am considerat că a sosit vremea să facem acest pas de o importanță vitală. Iată de ce atitudinea lor de acum a fost atât de descurajantă. Pentru că domnii aceia dinăuntru sunt chiar cei care ar trebui să dea exemplu. Dacă tocmai ei revin la o asemenea atitudine ori de câte ori se destind puțin, cum să ne mai așteptăm atunci ca restul lumii...

Plecă târându-și pașii și clătinând iar din cap.

– Mă simt dezamăgit. Atât pentru mine, cât și pentru dumneavoastră, domnule Ryder.

Tăcu din nou. După un timp în care nu ne-am vorbit, am zis, cu un oftat:

– Opinia publică nu e niciodată ușor de schimbat.

Pedersen rămase tăcut preț de câțiva pași, după care zise:

– Trebuie să aveți în vedere de unde am pornit. Dacă priviți lucrurile din acest unghi, dacă aveți în vedere de unde am pornit, atunci cred că veți înțelege că am realizat totuși un progres considerabil. Trebuie să înțelegeți, domnule, că domnul Brodsky a locuit aici, cu noi, de multă vreme, și că în toți acești ani nimeni nu l-a auzit vreodată vorbind despre muzică, și cu atât mai puțin interpretând-o. Da, știam cu toții vag că pe vremuri, în bătrâna lui țară, fusese dirijor. Dar știți, nevăzând niciodată această latură a lui, nu ne-am gândit niciodată la el în felul acesta. De fapt, sincer să fiu, până nu demult, domnul Brodsky nu era cu adevărat băgat în seamă decât când se îmbăta foarte tare și umbla prin oraș clătinându-se și strigând. În rest, trăia ca un pustnic, cu câinele lui, pe lângă șoseaua de nord. Ei bine, lucrurile nu stau chiar așa, a mai fost văzut cu regularitate la

bibliotecă. Obişnuia să meargă la bibliotecă două sau trei dimineți pe săptămână, să se așeze sub ferestre și să-și lege câinele de piciorul mesei. Este împotriva regulamentului să-ți aduci câinele înăuntru, dar de multă vreme bibliotecarele au considerat că este mai simplu să-l lase cu câinele. Mult mai simplu decât să înceapă să se certe cu domnul Brodsky. Așa că îl puteai vedea uneori, cu câinele la picioare, răsfoind mormanul de cărți – mereu aceleași volume groase de istorie. Și dacă cineva din cameră începea să vorbească în cea mai mică șoaptă, fie doar și numai pentru a saluta pe cineva, el se ridica și urla la vinovat. Teoretic vorbind, bineînțeles că avea dreptate. Noi însă n-am fost niciodată prea severi în privința păstrării liniștii la noi în bibliotecă. La urma urmei, oamenilor le place să stea puțin de vorbă când se întâlnesc, ca și în alte locuri publice. Și când te gândești că nici domnul Brodsky nu respecta regulamentul, aducându-și câinele înăuntru, nu e de mirare că lumea era de părere că avea o comportare de neînțeles. Totuși, din când în când, în unele dimineți, se lăsa cuprins de o stare de spirit aparte. Stătea acolo, citind la masă, și avea o expresie deznădăjduită. Îl vedeai așezat acolo, privind fix în gol, uneori cu lacrimi în ochi. Când se întâmpla asta, lumea știa că poate vorbi. De obicei, cineva făcea o mică încercare. Dacă domnul Brodsky nu reacționa, atunci foarte repede, toată lumea din sală începea să vorbească. Uneori – oamenii sunt atât de perversi! — în asemenea cazuri, biblioteca devenea mult mai zgomotoasă decât dacă ar fi lipsit de acolo domnul Brodsky. Țin minte că într-o dimineață am intrat să restitui o carte și înăuntru era un zgomot ca la gară. A trebuit practic să țip, ca să mă fac auzit de către persoanele de la biroul de împrumut. Iar domnul Brodsky era acolo, foarte liniștit în mijlocul acestui vacarm, cufundat într-o lume numai de el știută. Vă mărturisesc că era o priveliște tristă. În lumina dimineții, părea mai vlăguit. Avea pe vârful nasului o mică picătură, privirea îi părea pierdută în depărtare, iar el uitase cu desăvârșire de pagina pe care o ținea în mână. Atunci mi-a trecut prin minte că era cam crud modul în care se transformase atmosfera. Era ca și cum profitau de el, deși nu-mi dau prea bine seama în ce fel anume. Dar, știți, într-o altă dimineață, fusese în stare să-i reducă pe toți la tăcere într-o clipă. Ei, în orice caz, domnule Ryder,

vreau să spun că mulți ani acesta a fost domnul Brodsky pentru noi. Cred că e prea mult să sperii ca oamenii să-și schimbe complet părerea despre el într-un timp atât de scurt. S-au înregistrat totuși progrese, dar așa cum ați văzut chiar acum...

Din nou, păru cuprins de exasperare.

— Ar trebui însă ca aceștia să se poarte mai bine, mormăi el în barbă.

Am ajuns la o răspântie. Ceața se îndesise și eram dezorientat. Pedersen privi în jur, apoi începu să meargă iar, conducându-mă pe o stradă îngustă, cu șiruri de mașini parcate pe trotuare.

— Vă conduc la hotel, domnule Ryder. Pot la fel de bine să o iau și pe aici că să ajung acasă. Sper că vă place hotelul, nu?

— A, da, e bun.

— Domnul Hoffman conduce o întreprindere bună. E un director excelent și, în general, un om minunat. Desigur, după cum știți, domnul Hoffman este cel căruia trebuie să-i mulțumim pentru așa... recuperarea domnului Brodsky.

— A, da, desigur.

O bucată de vreme am fost nevoiți să mergem unul după altul, din cauza mașinilor parcate pe trotuar. Apoi am luat-o pe mijlocul străzii și, când l-am ajuns din urmă, am văzut că Pedersen era mai bine dispus. Zâmbi și zise:

— Am auzit că mâine mergeți la contesă, să ascultați discurile acelea. Știu că primarul nostru, domnul von Winterstein, intenționează să vă întâlnească acolo. Dorește foarte mult să vă ia deoparte și să discute cu dumneavoastră. Dar evident, ceea ce contează în primul rând sunt discurile acelea. Extraordinare!

— Da. Abia aștept!

— Contesa este o doamnă deosebită. De fiecare dată a dovedit cât este de inteligentă, punându-ne pe noi, ceilalți, în umbră. Am întregat-o de mai multe ori de unde Dumnezeu i-a venit ideea aceasta. „O intuiție, mi-a zis ea mereu. Într-o dimineață, m-am trezit cu această intuiție.” Ce femeie! Nu cred că a fost prea ușor să obțină plăcile acelea de gramofon. Dar ea a reușit, cu ajutorul unui negustor priceput din Berlin. Desigur că în tot acest timp noi, ceilalți, n-am știut nimic, și așa

zice că, dacă am fi știut, n-am fi făcut decât să râdem de toată această poveste. Apoi, într-o seară, ne-a convocat la ea acasă. Luna trecută tocmai s-au împlinit doi ani de la seara aceea atât de plăcută și veselă. Ne-am dus acolo, unsprezece dintre noi, și ne-am adunat în salon, fără ca vreunul să presupună ceva. Ne-a servit cu răcoritoare, după care aproape imediat a început să ne vorbească. Ne agitaserăm destul, ne-a zis ea. Era timpul să trecem la fapte. Era timpul să recunoaștem cât de dezorientați fuseserăm și să luăm câteva măsuri pentru a îndrepta, atât cât se putea, tot răul făcut. Altminteri, nepoții noștri și, după ei, copiii lor nu ne vor ierta niciodată. Ei, nimic din toate acestea nu era ceva nou; de luni de zile ne tot mărturisisem unii altora astfel de gânduri, așa că n-am făcut decât să încuviințăm din cap și să scoatem obișnuitele exclamații. Atunci contesa a continuat să vorbească. În ceea ce îl privea pe domnul Christoff, a zis ea, nu mai erau prea multe de făcut. Era acum complet discreditat, în toate privințele și în tot orașul. Dar faptul în sine nu era nici pe departe suficient pentru a goli cupa necazurilor tot mai mari și a da comunității noastre un nou avânt. Trebuia să creăm cumva o nouă stare de spirit, o nouă epocă. Din nou, am încuviințat toți din cap, dar acestea, domnule Ryder, erau gânduri pe care ni le împărtășisem unii altora de multe ori. Cred chiar că domnul von Winterstein a spus aceasta, deși în modul cel mai politicos cu putință. Atunci a început contesa să ne dezvăluie intențiile ei. Soluția, zicea ea, fusese poate tot timpul la îndemâna noastră. Începu să ne explice mai departe în ce consta planul ei și, ei bine, evident că la început nu ne-a venit să ne credem urechilor. Domnul Brodsky? Cel de la bibliotecă și care umblă beat? Vorbea oare serios când se referea la domnul Brodsky? Dacă ar fi fost altcineva în locul contesei, cred că ne-am fi tăvălit pe jos de răs. Țin însă minte cum contesa a rămas sigură pe poziție. Ne-a invitat să ne așezăm comod și ne-a pus să ascultăm puțină muzică. Să ascultăm cu mare atenție. Apoi a început să ne pună plăcile acelea, una după alta. Am stat așa și am ascultat, în timp ce afară se lăsă amurgul. Calitatea imprimării era slabă. Stereo-gramofonul contesei, veți vedea mâine, este o piesă oarecum învechită. Dar niciunul dintre aceste aspecte nu are importanță, în câteva minute, muzica ne-a vrăjit și ne-a transpus într-o stare de liniște profundă. Unii

dintre noi aveau lacrimi în ochi. Ne dădeam seama că ascultam ceva ce ne lipsise dureros de mulți ani de zile. Brusc, ni s-a părut și mai de neînțeles cum ajunseserăm să venerăm o persoană că domnul Christoff. Ne aflam acolo, ascultând din nou muzica adevărată. Era opera unui dirijor nu numai extrem de talentat, dar care împărtășea valorile noastre. Apoi muzica a încetat, iar noi ne-am ridicat și ne-am dezmoștit picioarele – ascultaserăm vreme de mai bine de trei ore – după care, ei bine, ideea referitoare la domnul Brodsky – domnul Brodsky! – ni s-a părut la fel de absurdă ca întotdeauna. Înregistrările erau foarte vechi, am subliniat noi. Iar domnul Brodsky, din motive numai de el știute, renunțase la muzică de multă vreme. Și în afară de aceasta, mai avea și problemele lui. Cu greu s-ar fi putut spune că este una și aceeași persoană cu cel de odinioară, în scurt timp, ne-am pomenit clătănând toți din cap. Dar contesa ne-a vorbit iar. Zicea că ne apropiem de un moment de criză. Trebuia să lăsăm prejudecățile la o parte. Trebuia să-l căutam pe domnul Brodsky, să vorbim cu el, să-i cântărim forța actuală. Evident, nimănui dintre noi nu era nevoie să i se sublinieze cât de urgentă era situația. Fiecare putea să enumere zeci de cazuri triste. De vieți distruse de singurătate. De familii disperate să redescopere fericirea pe care odinioară o crezuseră sigură. În momentul acela, domnul Hoffman, directorul hotelului la care locuiți, și-a dres brusc glasul și a declarat că se va ocupa el de domnul Brodsky. Avea să-și asume el sarcina – a spus el în mod foarte solemn, și chiar s-a ridicat în picioare –, sarcina de a face față situației și, dacă mai era vreo speranță de a-l reabilita pe domnul Brodsky, atunci el, domnul Hoffman, urma să se ocupe personal de asta. Dacă îi încredințam misiunea, el ne făgăduia să nu decepționeze comunitatea. Asta s-a întâmplat, așa cum ziceam, acum doi ani. De atunci, am urmărit cu uimire abnegația cu care domnul Hoffman s-a străduit să-și îndeplinească făgăduiala. Progresul înregistrat, chiar dacă nu întotdeauna ușor, a fost în general remarcabil. Iar acum, domnul Brodsky este, ei bine, a fost adus la starea actuală. Atât de schimbat, încât am considerat ca nu mai trebuie să amânăm pasul crucial. La urma urmei, deocamdată nu putem face altceva decât să-l prezentăm pe domnul Brodsky într-o lumina mai bună. Într-o oarecare măsură,

oamenii din acest oraș trebuie să aprecieze cu propriii ochi și urechi. Ei bine, deocamdată, după toate indiciile, rezultă că ambițiile noastre n-au fost lipsite de temeii. Domnul Brodsky repetă în mod regulat și, după cât se pare, a câștigat pe deplin respectul orchestrei. Probabil că au trecut foarte mulți ani de când n-a mai dirijat în fața publicului, dar se pare că n-a fost o pierdere mare. Pasiunea, viziunea aceea frumoasă din seara petrecută în salonul contesei au așteptat undeva în adâncul forului nostru interior și se trezesc acum tot mai puternic la viață. Da, suntem convinși că serata de joi ne va face pe toți să fim foarte mândri. Între timp, la rândul nostru, am făcut tot ce ne-a stat în putință să asigurăm succesul seratei. Orchestra Fundației Nagel din Stuttgart – deși, după cum știți, nu este de cel mai înalt nivel – se bucură de un mare respect. Iar participarea ei nu se obține tocmai ieftin. Cu toate acestea, nu s-a ridicat nicio voce împotriva angajării ei pentru această ocazie importantă și nici în privința perioadei fixate. La început, ne-am gândit la două săptămâni de repetiții, dar în cele din urmă, cu sprijinul Comitetului de Finanțe, am extins perioada la trei săptămâni. Trei săptămâni de cazare și ospitalitate pentru o orchestră care ne vizitează, la cele mai înalte tarife, vă imaginați, domnule, că nu este o întreprindere ușoară. Dar nu s-a auzit nici măcar o șoaptă de împotrivire. Fiecare membru al consiliului a ajuns să înțeleagă importanța seratei de joi. Toată lumea își dă seama că trebuie să i se acorde domnului Brodsky toate șansele. Cu toate acestea – Pedersen oftă brusc – cu toate acestea, așa cum ați văzut singur astă-seară, este greu să înlături ideile vechi, adânc înrădăcinate. Iată tocmai de ce sprijinul dumneavoastră, domnule Ryder, acceptul dumneavoastră de a veni în modestul nostru oraș, se poate dovedi de o importanță crucială pentru noi. Oamenii vă vor asculta într-un fel în care n-ar face-o niciodată cu vreunul dintre noi. De fapt, domnule, vă asigur, starea de spirit a orașului s-a schimbat simțitor la aflarea veștii că ați sosit. Cuvintele dumneavoastră de joi seara sunt așteptate cu nerăbdare crescândă. În tramvai, în cafenele, oamenii nu vorbesc practic decât despre asta. Desigur, nu știu precis ce ne-ați pregătit. Poate ați avut grijă să nu prezentați lucrurile prea în roz. Poate că ne veți avertiza de munca grea care îl așteaptă pe fiecare dintre noi, dacă vrem să

redescoperim fericirea de odinioară. Ați avea mare dreptate să ne dați asemenea avertismente. Dar mai știu și cu câtă iscusință veți face apel la acea parte a auditoriului animată de un spirit civic pozitiv. În orice caz, un lucru e sigur. Când veți termina de vorbit, nimeni din acest oraș nu va mai vedea în domnul Brodsky pe bătrânul bețivan decrepit, așa cum făceau odată. A, vă văd îngrijorat, domnule Ryder! N-aveți, vă rog, nicio grijă! Om arăta noi ca un oraș înapoiat, dar există unele privilejii cu care ieșim în evidență. În special domnul Hoffman a muncit din greu să organizeze o serată cu adevărat minunată. Fiți sigur, domnule, că toți cetățenii, de toate categoriile, vor asista la concert. Cât despre domnul Brodsky însuși, cum vă spun, sunt sigur că nu ne va dezamăgi. Va depăși așteptările tuturor, nu mă îndoiesc.

De fapt, expresia pe care Pedersen o citea pe chipul meu nu era atât una de „îngrijorare”, ci mai degrabă se datora unei nemulțumiri crescânde pe care o simțeam față de mine însumi. Adevărul e că discursul pe care urma să-l țin în fața locuitorilor acestui oraș nu era nici pe departe gata și că trebuia mai întâi să mă documentez. Nu înțelegeam cum, cu toată experiența mea, ajunseseam într-o astfel de situație. Mi-am amintit cum chiar în după-amiaza cu pricina șezusem în atriumul elegant al hotelului și sorbisem dintr-o cafea amară și tare, repetându-mi în gând cât de important era să-mi planific restul zilei cu grijă, astfel încât să profit cât mai bine de timpul foarte scurt. Și cum șezusem așa, privind în oglinda din spatele barului fântâna care bura, îmi închipuisem chiar că mă aflam la cinematograful unde lăsam oamenilor o impresie copleșitoare, cu autoritatea pe care o așiam firesc față de cortegiul de probleme locale, și făceam spontan cel puțin o remarcă spirituală pe seama lui Christoff, care să poată fi memorată și relatată a doua zi în tot orașul. În schimb, m-am lăsat furat de alte probleme, care au făcut ca, în timpul petrecut la cinematograful, să nu pot rosti o singură observație notabilă. Era chiar posibil să fi creat impresia că aș fi fost nepoliticos. Brusc, am simțit iar o puternică iritare împotriva lui Sophie pentru harababura pe care o provocase și pentru modul în care mă obligase să mă abat total de la normele obișnuite.

Am ajuns în dreptul unei alte stații și mi-am dat seama că ne aflăm în fața hotelului.

– Ei, a fost o mare plăcere, zise Pedersen, întinzându-mi mina. Abia aștept să mă bucur de compania dumneavoastră în zilele următoare. Acum însă, trebuie să vă odihniți.

I-am mulțumit, i-am urat „noapte bună” și am intrat în hol, în timp ce zgomotul pașilor lui se stinge în întuneric.

Tânărul funcționar de la recepție era încă de serviciu.

– Sper că v-a plăcut filmul, domnule, zise el întinzându-mi cheia.

– Mi-a plăcut foarte mult. Mulțumesc că mi-ai sugerat să-l văd. A fost foarte deconectant.

– Da, mulți clienți îl consideră un bun mijloc de a încheia ziua. O, Gustav vă transmite că Boris a fost foarte mulțumit de cameră și că a adormit imediat.

– A, bine.

I-am urat „noapte bună” și am pornit grăbit spre lift.

Am intrat în cameră, cu senzația că eram murdar după ziua aceea lungă și, punându-mi halatul, am început să mă pregătesc pentru duș. Dar tocmai când cercetam baia, m-a cuprins o oboseală cumplită, așa încât singurul lucru pe care l-am putut practic face a fost să mă împleticesc până la pat și să mă prăbușesc pe el, cufundându-mă într-un somn adânc.

10

Nu dormeam de mult timp când telefonul a sunat lângă urechea mea. L-am lăsat să sune o vreme, după care, în cele din urmă, m-am sculat în capul oaselor și am ridicat receptorul.

– A, domnule Ryder! Eu sunt. Hoffman.

Am așteptat să-mi explice de ce mă deranja, dar directorul hotelului nu a mai spus nimic. A urmat o tăcere stânjenitoare, după care a vorbit iar:

– Eu sunt, domnule. Hoffman.

A mai urmat o pauză, după care a zis:

– Sunt jos, în hol.

– A, da?

– Iertați-mă, domnule Ryder, poate v-am întrerupt dintr-o treabă.

– De fapt, dormeam și eu puțin.

Această observație păru să-l uluiască pe Hoffman, căci urma încă o clipă de tăcere. Am râs repede și am zis:

– Vreau să spun, stăteam așa, întins. Evident că nu voi putea dormi cu adevărat până când... până când nu voi rezolva problemele zilei.

– Sigur, sigur. Hoffman părea ușurat. Vă trăgeați doar sufletul puțin, ca să zicem așa. Foarte lesne de înțeles. Ei bine, în orice caz, voi rămâne aici în hol, domnule, să vă aștept.

Am pus jos receptorul și m-am așezat pe pat, întrebându-mă ce să fac. Mă simțeam mai obosit ca niciodată – probabil că nu dormisem mai mult de câteva minute – și mă tenta să dau uitării întreaga poveste și pur și simplu să mă culc la loc. Dar în cele din urmă, mi-am dat seama că îmi era imposibil să fac aceasta și m-am ridicat în picioare.

Am constatat că adormisem în halat și tocmai voiam să mi-l scot și să mă îmbrac, când îmi trecu prin minte că aș fi putut cobori și vorbi cu Hoffman cu halatul încă pe mine. La urma urmei, la această oră din noapte, era puțin probabil să întâlnesc pe altcineva cu excepția lui Hoffman și a recepționarului, iar dacă aș fi coborât în ținuta aceea, aș fi subliniat subtil, dar în mod explicit, că era târziu și că mă împiedica să dorm. Am ieșit pe coridor și m-am îndreptat spre lift, destul de plictisit.

Cel puțin la început, halatul părea să producă impactul dorit, deoarece cuvintele cu care mă întâmpină Hoffman pe când intram în hol, au fost:

– Iertați-mă că v-am deranjat, domnule Ryder. Probabil că este foarte obositor pentru dumneavoastră, tot timpul pe drumuri așa.

N-am încercat deloc să-mi ascund plictiseala. Mi-am trecut o mână prin păr și am zis:

– E în ordine, domnule Hoffman. Sper însă să nu dureze mult. De fapt, mă simt cam obosit acum.

– O, nu va dura mult, nu va dura deloc mult.

– Bine.

Am observat ca Hoffman purta o haină de ploaie și pe sub ea un costum de seară, cu cingătoare și papion.

– Ați auzit, desigur, vestea cea rea, zise el.

– Vestea cea rea?

– E o veste rea, dar vă spun eu, domnule, sunt convins, foarte convins că nu va avea consecințe grave. Și până să se lumineze de ziuă, sper să fiți și dumneavoastră la fel de convins, domnule Ryder.

– Sunt sigur de asta, am zis aprobând convingător din cap.

Apoi, după o clipă, am ajuns la concluzia că situația era fără ieșire și am întrebat direct:

– Iertați-mă, domnule Hoffman, dar la ce veste rea va referiți? Au fost atâtea vești rele în ultima vreme!

Mă privi alarmat.

– Atât de multe vești rele?

Am râs zicând:

– Adică războiul din Africa și altele. Peste tot, numai vești rele.

Am mai râs o dată.

– A, înțeleg. Mă refeream desigur la vestea cea rea în legătură cu câinele domnului Brodsky.

– A, da. Câinele domnului Brodsky.

– Cred ca sunteți de acord cu mine, domnule, că e o mare nenorocire. Faptul că s-a întâmplat tocmai acum. Pornești la treabă cu cea mai mare grijă și apare ceva de genul asta!

Ofta exasperat.

– Da, e groaznic. Groaznic.

– Dar, cum să vă spun, eu am încredere. Da, am încredere ca nu va duce la vreun eșec major. Ei bine, aș putea oare să va propun să pornim imediat? De fapt, acum când mă gândesc, cred că ați avut mare dreptate, domnule Ryder. Acum este un moment mult mai potrivit să pornim la drum. Înseamnă ca vom ajunge nici prea devreme, nici prea târziu. Mare dreptate, astfel de lucruri trebuie judecate cu calm. Să nu intri niciodată în panică. Ei bine, domnule, haideți să mergem.

– Aăă... domnule Hoffman. Cred că m-am înșelat puțin în privința ținutei mele pentru această ocazie. Poate că îmi acordați câteva minute să urc iar și să mă schimb.

– Oh, Hoffman îmi aruncă o privire fugară, arătați splendid, domnule Ryder. Vă rog, nu vă faceți probleme. Ei bine, își privi grijuliu ceasul, propun să pornim la drum. Da, acesta este chiar momentul potrivit. Vă rog!

Afară, noaptea era întunecoasă și ploua întruna. L-am urmat pe Hoffman dând ocol hotelului, am luat-o pe o potecă și am ajuns la o parcare în aer liber, cu cinci sau șase vehicule.

Nu exista decât un singur felinar atârnat de un stâlp de gard, la lumina căruia am reușit să disting pe jos, în fața mea, băltoacele mari.

Hoffman o luă la fugă spre o mașina mare și neagră și-mi ținu deschisă portiera. În timp ce îmi croiam drum spre ea, am simțit umezeala pătrunzându-mi prin papuci. Chiar în momentul în care m-am urcat în mașină, am călcat adânc cu un picior într-o băltoacă, udându-mă tot. Am scos o exclamație, dar Hoffman ocolise deja mașina în grabă, spre locul șoferului.

A scos automobilul din parcare, iar eu am încercat din răspuțeri să îmi usuc picioarele pe covorul moale de pe jos. Când mi-am ridicat privirea, ieșisem deja pe strada principală și am fost surprins să constat cât de intensă devenise circulația. Ba mai mult, numeroase magazine și restaurante prinseseră viață, și o mulțime de clienți se învârteau prin fața ferestrelor luminate. Și cum mergeam mai departe, circulația deveni tot mai intensă, până am ajuns la un punct, aproape de centrul orașului, prinși în mijlocul celor trei benzi de circulație ticsite cu vehicule, unde ne-am oprit definitiv. Hoffman își privi ceasul, după care lovi volanul cu mână, cuprins de un sentiment de frustrare.

– Ce ghinion, am zis eu compătitor. Și când am fost afară, cu puțin timp în urmă, tot orașul părea că doarme.

Arata foarte preocupat și zise absent:

– În acest oraș, circulația se înrăutățește din ce în ce mai tare. Nu știu care e soluția.

Lovi din nou volanul cu mâna.

Minutele următoare am rămas în mașină tăcuți, în vreme ce înaintam încet. Apoi Hoffman zise liniștit:

– Domnul Ryder s-a plimbat.

Am crezut că nu l-am auzit bine, dar apoi a repetat, de astă dată fluturând ușor și suav din mână, și mi-am dat seama că repeta ce urma să spună la sosirea noastră, pentru a explica întârzierea.

– Domnul Ryder s-a plimbat. Domnul Ryder... s-a plimbat.

În timp ce străbatem intensul trafic de noapte, Hoffman continua să mormăie din când în când în barbă, dar n-am reușit să înțeleg mare lucru. Intrase într-o lume a lui și părea din ce în ce mai încordat. La un moment dat, după ce am ratat verdele la un semafor, l-am auzit mormăind:

– Nu, nu, domnule Brodsky! Era minunat, o ființă minunată!

Apoi am cotit, în sfârșit, și ne-am pomenit ieșind din oraș. Nu după mult timp clădirile au dispărut, iar noi rulam pe un drum lung, cu spații mari, întunecate – probabil terenuri agricole – de ambele părți. Circulația se mai rări, permițând mașinii să ia viteză. L-am văzut pe Hoffman liniștindu-se în mod evident și, când mi se adresă din nou, își redobândise în bună parte manierele civilizate obișnuite.

– Spuneți-mi, domnule Ryder. Hotelul vă satisface în toate privințele?

– A, da. Totul e bine, mulțumesc.

– Vă place camera?

– Da, da.

– Dar patul? E comod?

– Foarte comod.

– Întreb pentru că într-adevăr ne mândrim cu paturile noastre. Le schimbăm saltelele foarte des. Niciun alt hotel din oraș nu schimbă atât de multe saltele ca noi. Știu asta în mod sigur. Saltelele pe care le aruncăm noi ar putea fi considerate satisfăcătoare încă un număr de ani de către mulți dintre așa-ziii noștri rivali. Știați, domnule Ryder, că, dacă am pune pe lungime, cap la cap, toate saltelele folosite pe care le aruncăm în decursul unui cincinal financiar, am realiza un șir de-a lungul străzii principale, începând din dreptul primăriei, direct spre

fântână, apoi pe după colțul cu Sterngasse și până la farmacia domnului Winkler?

– Chiar așa? Impresionant!

– Domnule Ryder, vă spun cinstit. M-am gândit mult la camera dumneavoastră. Evident, în zilele premergătoare sosirii dumneavoastră, am petrecut multă vreme chibzuind ce cameră să vă dau. Multe hoteluri ar da un răspuns simplu la întrebarea: „Care este cea mai bună cameră din hotel?” Dar nu așa se petrec lucrurile în hotelul meu, domnule Ryder. De-a lungul anilor, am acordat personal foarte mare atenție mai multor camere diferite. Au fost situații în care am devenit, ha! ha!, un fel de obsedat, da, obsedat în privința uneia sau a alteia. Odată ce îmi dau seama de potențialul unei anumite camere, mă gândesc zile întregi la ea, după care mă ocup cu cea mai mare grijă de renovarea ei, pentru a o face să semene cât mai bine cu imaginea pe care mi-am făcut-o despre ea. Nu reușesc întotdeauna, dar au fost situații în care, după multă muncă, rezultatele s-au apropiat de ceea ce îmi imaginasem și, evident, acesta e un lucru care îmi aduce multă satisfacție. După care – poate că este un soi de defect al meu – nici n-am terminat bine renovarea unei camere așa cum doream, că mă preocupa potențialul pe care îl oferă altă cameră. Și fără să-mi dau seama, mă pomenesc că pierd mult timp gândindu-mă la noul proiect. Da, s-ar putea zice că a devenit o obsesie, dar nu văd nimic rău în asta. Nu sunt multe lucruri care să fie la fel de plictisitoare ca un hotel cu camere aranjate, una după alta, potrivit aceluiași tipic. Din punctul meu de vedere, fiecare cameră trebuie să ofere propriile caracteristici individuale. În orice caz, ceea ce vreau să spun, domnule Ryder, este că nu am în hotel o anumită cameră preferată. Așa încât, după multă chibzuință, am ajuns la concluzia că ați fi foarte mulțumit în cea pe care o ocupați în prezent. Dar acum, că v-am întâlnit, nu mai sunt atât de sigur de asta.

– O, nu, domnule Hoffman, l-am întrerupt eu. Camera de acum este bună.

– Dar din momentul în care v-am întâlnit, domnule, m-am gândit toata ziua la asta. Am în minte altă cameră, care cred că s-ar potrivi

mai bine cu firea dumneavoastră. Poate că dimineață o să v-o arăt. Sunt sigur că vă va plăcea mai mult.

— Nu, domnule Hoffman, nu e cazul. Camera actuală...

— Vă spun sincer, domnule Ryder. Sosirea dumneavoastră a însemnat pentru camera pe care o ocupați primul test adevărat. Știți, este pentru prima oară că locuiește în ea un oaspete distins, de când am regândit-o, cu patru ani în urmă. Desigur, n-aveam de unde să știu că tocmai dumneavoastră o veți onora într-o bună zi. Adevărul e că am muncit la camera aceea, gândindu-mă la cineva în genul dumneavoastră. Ceea ce vreau să spun este că, știți, de abia acum, că ați sosit dumneavoastră, este cu adevărat folosită în scopul în care a fost creată. Și, ei bine, îmi dau limpede seama că acum patru ani am făcut greșeli enorme. E atât de greu, chiar cu experiența mea. Nu, fără îndoială, nu sunt mulțumit. Nu e o alegere fericită. De aceea, domnule, vă propun să vă mutați în camera 343, care cred că vi se potrivește mult mai bine. Acolo veți fi mult mai liniștit și veți dormi mult mai bine. Cât despre camera dumneavoastră de acum, ei bine, toată ziua m-am gândit întruna la ea. M-am hotărât să-i schimb înfățișarea actuală.

— Domnule Hoffman, chiar nu e nevoie!

Strigasem atât de tare încât Hoffman își luă ochii de la drum și mă privi lung, mirat. Am râs și, revenindu-mi pe loc, am zis:

— Adică, vă rog eu, nu faceți atâta tapaj și cheltuială pentru mine.

— Aș face-o pentru liniștea mea sufletească, vă asigur, domnule Ryder. Hotelul este munca mea de-o viață. Am făcut o mare greșală în privința acelei camere. Nu văd ce altceva aș mai putea face cu ea decât să o desființez.

— Domnule Hoffman, camera aceea... Adevărul este că îmi e foarte dragă. Sunt într-adevăr foarte fericit acolo.

— Nu înțeleg, domnule. Părea realmente contrariat. Acum, că v-am cunoscut, pot afirma acest lucru cu oarecare certitudine. Nu trebuie să fiți atât de politico. Mă mir că sunteți atât de ciudat de legat de ea.

Am râs brusc, poate inutil de tare.

— Ba deloc. Ciudat de legat de ea? Am râs iar. Nu e decât o cameră, nimic mai mult. Dacă trebuie desființată, atunci să fie desființată! Mă voi muta cu plăcere în alta.

– Aa, mă bucur că vedeți lucrurile așa. Ar fi fost o mare sursă de frustrare pentru mine, domnule Ryder, nu doar pentru restul sejurului dumneavoastră, dar și în anii următori, să mă gândesc că pe vremuri ați locuit la hotelul meu și ați fost silit să suportați o cameră atât de nepotrivită. Pur și simplu nu pricep ce a fost în mintea mea acum patru ani. Un calcul complet eronat!

Înaintam cu viteză prin întuneric, fără a întâlni o vreme alte lumini de faruri. Departe de tot, vedeam ceva ce ar fi putut fi câteva ferme, dar în rest nu prea era nimic care să întrerupă întunericul gol ce se întindea de ambele părți ale drumului.

O vreme, am rulat mai departe în tăcere. Apoi Hoffman zise:

– Țsta-i un ghinion cumplit, domnule Ryder. Câinele acela, ei bine, nu era el tânăr, dar putea să mai trăiască încă vreo doi-trei ani. Și când te gândești că pregătirile mergeau atât de bine. Clătină din cap. A picat atât de prost. Apoi, întorcându-se spre mine cu un zâmbet, continuă: Dar eu am încredere. Da, am încredere. De data asta nu va mai fi nimic să-l mai tulbure, nici măcar o întâmplare ca aceasta.

– Poate că ar trebui să i se dea un alt câine, ca un fel de dar. Poate un cățeluș.

Spusesem aceasta fără să mă gândesc prea mult, dar Hoffman luă un aer ca și când ar fi cugetat adânc.

– Nu sunt sigur, domnule Ryder. Probabil că vă dați seama, era extrem de atașat de Bruno. Nu prea avea altă companie. O să jelească după el. Dar s-ar putea să aveți dreptate, acum că Bruno a murit trebuie să-l ajutăm să nu se mai simtă singur. Poate să găsim alt animal. Unul care să-l liniștească. Să zicem, o pasăre într-o colivie. Apoi, cu timpul, când este pregătit, i-am putea da alt câine. Nu știu.

Tăcu câteva clipe, încât am crezut că se gândea la altceva. Apoi însă, brusc, mormăi cu năduf, ca pentru sine, în timp ce privea fix drumul întunecos care șerpuia în fața noastră:

– Un bou! Da, un bou, un bou, un bou!

Eram însă deja sătul de toată povestea cu câinele lui Brodsky și, fără o vorbă, m-am lăsat pe spătarul scaunului, hotărât ca restul călătoriei să mă destind. La un moment dat, încercând să aflu câte ceva despre evenimentul spre care ne îndreptam, i-am spus:

– Sper să nu întârziem prea mult.

– Nu, nu. Vom ajunge tocmai bine, răspuse Hoffman, dar părea cu gândul în altă parte. Apoi, după câteva minute, l-am auzit bombănind tăios încă o dată:

– Un bou! Un bou!

După o vreme, am părăsit drumul principal și m-am pomenit într-un cartier rezidențial curat. Deslușeam în întuneric casele mari, pe propriile terenuri, înconjurată adesea de ziduri sau garduri vii înalte. Hoffman conducea cu grijă pe aleile pline cu frunze și l-am auzit repetând încă o dată replicile, ca pentru sine.

Trecu printre niște porți înalte de fier și intră în curtea unei reședințe impunătoare. Aici se aflau deja parcate mai multe mașini, așa încât directorului de hotel îi trebui ceva timp să găsească un loc liber. Apoi coborî și o porni grăbit spre intrarea principală.

Am mai rămas o clipă pe scaun, cercetând casa cea mare și încercând să găsesc indicii cu privire la evenimentul la care trebuia să luăm parte. Fațada consta dintr-un șir lung de ferestre înalte, care ajungeau până aproape de sol. Printre perdele, la cele mai multe se vedea lumină, dar n-am reușit să deslușesc nimic din ce se petrecea înăuntru.

Hoffman sună la ușă și îmi făcu semn să vin și eu. Când am coborât din mașină, ploaia se transformase în burniță. Mi-am strâns halatul în jurul corpului și am pornit spre casă, având grijă să evit băltoacele.

Ne-a deschis o fată care ne-a condus printr-un coridor larg, împodobit cu portrete impunătoare. Fata părea să îl cunoască pe Hoffman și au schimbat iute câteva vorbe, în timp ce îi lua haina de ploaie. Hoffman s-a oprit o clipă să-și aranjeze cravata în fața oglinzii, înainte de a mă conduce mai departe, în casă.

Am ajuns într-o încăpere uriașă, inundată de lumini, în care recepția era în toi. Erau de față pe puțin o sută de persoane îmbrăcate în haine de seară, stând ici-colo, cu pahare în mână și vorbind între ele. Cum stăteam așa în prag, Hoffman ridică un braț în fața mea, ca pentru a mă apăra, și cercetă încăperea din ochi.

– N-a ajuns încă, murmură el în cele din urmă. Apoi, întorcându-se spre mine cu un zâmbet, zise: Domnul Brodsky n-a ajuns încă. Dar sunt sigur, sigur că va veni curând.

Hoffman se întoarse iar cu fața spre încăpere și o clipă păru încurcat. Apoi zise:

– Dacă ați fi bun să așteptați aici un moment, domnule Ryder, m-aș duce după contesă. A, și dacă nu vă deranjează, stați vă rog aici, mai retras – ha, ha! –, să nu fiți văzut. După cum vă amintiți, dumneavoastră trebuie să fiți marea noastră surpriză. Vă rog, nu întârzii mult.

Intră în încăpere și vreme de câteva clipe i-am urmărit silueta mișcându-se printre invitați și îngrijorarea care contrasta puternic cu veselia din jurul lui. Am văzut cum câteva persoane au încercat să-i vorbească, dar de fiecare dată Hoffman se grăbea să plece, zâmbind absent. În cele din urmă l-am pierdut din priviri și probabil că am ieșit un pic mai în față, încercând să-l găsesc iar. În orice caz, probabil că m-am făcut remarcat, pentru că am auzit lângă mine o voce zicând:

– A, domnule Ryder, ați ajuns. Ce plăcere să fiți în sfârșit în mijlocul nostru!

O femeie trupeșă, în jur de șaiszeci de ani, își pusese o mână pe brațul meu. Am zâmbit și am murmurat ceva amabil, la care ea mi-a zis:

– Toată lumea de aici abia așteaptă să vă cunoască.

Și zicând acestea, începu să mă conducă ferm spre centrul adunării.

În timp ce o urmam, croindu-mi drum printre invitați, femeia cea trupeșă începu să îmi pună tot felul de întrebări. La început, n-au fost decât întrebări obișnuite, despre sănătate și despre cum călătorisem. Apoi însă, pe când încercam să ne croim drum prin încăpere, începu să mă interogheze de-a fir a păr despre hotel. Intra într-adevăr în asemenea amănunte – dacă eram mulțumit de săpun, ce părere aveam despre covorul din holul de la intrare? – încât am început să bănuiesc că era vreun rival de-al lui Hoffman, foarte iritat că locuiam în localul acestuia din urmă. Și totuși, în mare, atitudinea ei și felul în care saluta din când în când lumea, printr-o înclinare a capului, zâmbind în

trecere, nu lăsa aproape nicio îndoială că era chiar amfitrioana acestui eveniment, iar eu am tras concluzia că era contesa în persoană.

Crezusem că mă conducea fie spre un anumit loc din încăperea, fie la o anumită persoană, dar după o vreme am avut senzația certă că ne mișcăm în cercuri mari. De fapt, de câteva ori am fost sigur că mai fusesem în acea parte a încăperii, cel puțin de două ori până atunci. Un alt lucru pe care l-am observat, plin de curiozitate, era că, deși lumea își întorcea capul și o saluta pe amfitrioană, aceasta nu făcea niciun efort să mă prezinte cuiva. Ba mai mult, deși unii îmi zâmbeau politicos din când în când, niciunul nu părea interesat în mod special de mine. Cert este că nimeni nu încetă să vorbească atunci când treceam pe lângă ei. Am fost oarecum contrariat de această atitudine, deoarece mă oțelisem împotriva obișnuitelor întrebări și complimente care mă sufocau.

Apoi, după o vreme, am observat că întreaga atmosferă din încăperea era ciudată – era ceva forțat, teatral chiar, în jovialitatea lor – deși n-am reușit să o sesizez imediat. În cele din urmă ne-am oprit – contesa fiind atrasă într-o conversație cu două femei acoperite de bijuterii – și am reușit în fine să privesc în jurul meu și să-mi fac unele impresii. De abia atunci mi-am dat seama că nu era deloc vorba despre un cocktail, ci că de fapt toată lumea aceea aștepta să fie invitată la dineu; acesta ar fi trebuit să fie servit cu cel puțin două ore mai devreme, dar contesa și prietenii ei fuseseră nevoiți să îl amâne din cauza absenței atât a lui Brodsky – invitatul oficial de onoare –, cât și a mea, care reprezentam surpriza serii. Apoi, cum continuam să casc ochii în jurul meu, am început să îmi dau din ce în ce mai bine seama de ceea ce se întâmplase înainte de sosirea noastră.

Ocazia aceasta reprezenta cel mai mare dineu oferit vreodată în onoarea lui Brodsky. Fiind totodată și ultimul dinaintea evenimentului hotărâtor de joi seara, nu părea prea deconectant, iar întârzierea acestuia avusese darul de a tensiona și mai mult atmosfera. Și totuși, la început, invitații – toți plini de sine că făceau parte din elita orașului – rămăseseră calmi, evitând cu grijă orice comentariu susceptibil de a pune la îndoială seriozitatea lui Brodsky. De fapt, cei mai mulți dintre ei reușiseră să-i evite complet numele, eliberându-se complet de

starea de îngrijorare prin speculații nesfârșite privind ora la care avea să înceapă dineul.

Apoi sosise și vestea despre câinele lui Brodsky. Cum ajunsese să fie dezvăluită o astfel de știre și încă într-un mod atât de neglijent, nu se prea știe. Probabil că se primise un telefon și unul dintre fruntașii orașului, încercând fără succes să calmeze atmosfera, lăsase să-i scape vestea față de câțiva invitați. În orice caz, faptul că o veste ca aceasta ajunsese să treacă din gură în gură într-o adunare de oameni deja încordați de grijă și foame a avut urmări ușor de bănuț. Curând, prin încăperea au început să circule tot felul de zvonuri. Brodsky fusese găsit beat criță, legănând hoitul câinelui. Brodsky fusese găsit zăcând într-o băltoacă pe stradă și bolborosind nedeslușit. Copleșit de amărăciune, Brodsky încercase să se sinucidă, dând pe gât parafină. Această ultimă poveste se trăgea de la un incident petrecut cu câțiva ani în urmă când, într-adevăr, după o beție cruntă, Brodsky fusese dus de urgență la spital de către un vecin fermier, pentru că înghițise o anumită cantitate de parafină deși, dacă o făcuse dintr-o tentativă de sinucidere sau dintr-o simplă confuzie de om beat, nu s-a aflat niciodată. Nu după mult timp, în urma acestor zvonuri, oamenii începură pretutindeni să discute disperăți.

— Câinele acela era totul pentru el. Omul nu-și va mai reveni niciodată după asta. Trebuie să spunem lucrurilor pe nume, ne întoarcem exact de unde am plecat.

— Trebuie să contramandăm serata de joi. S-o contramandăm imediat. Acum nu se mai poate solda decât cu un dezastru. Dacă o lăsăm să aibă loc, oamenii din oraș nu ne vor mai acorda niciodată o altă șansă.

— Individul ăsta a fost întotdeauna foarte imprevizibil. N-ar fi trebuit niciodată să lăsăm lucrurile să ajungă atât de departe. Și acum ce e de făcut? Suntem pierduți, pierduți fără speranță.

Atunci, în ciuda încercărilor contesei și a colaboratorilor săi de a prelua iar controlul situației, izbucniră niște strigăte în mijlocul încăperii.

Multă lume se repezi spre locul incidentului, câțiva retrăgându-se înspăimântați. Unul dintre tinerii consilieri îl țintuise la podea pe un

tip chel și gras ca un butoi, în care după o clipă îl recunoscără toți pe veterinarul Keller. Tânărul consilier fusese tras de la locul faptei, dar se agățase de reverul lui Keller atât de strâns, încât veterinarul fusese smuls odată cu el.

– Am făcut tot posibilul! striga Keller, roșu la față. Am făcut tot posibilul! Ce mai puteam face? Acum două zile, animalul se simțea bine!

– Trădare! urlă tânărul consilier și încercă să pornească iar la atac.

Din nou fusese tras de-o parte, dar între timp alte câteva persoane, găsimd în veterinar un minunat țap ispășitor, începură să țipe și ele la Keller. Într-o clipă asupra veterinarului se abătu din toate părțile un potop de reproșuri – era acuzat de neglijență și de distrugerea viitorului întregii comunități. În momentul acela se auzi o voce strigând:

– Dar cu pisoii familiei Breuer ce-ai făcut? Ți-ai petrecut tot timpul jucând bridge și ai lăsat pisoii să moară unul câte unul...

– Nu joc bridge decât o dată pe săptămână și chiar și atunci..., începu să protesteze răgușit veterinarul, dar imediat alte voci îl acoperiră.

Brusc, toată lumea din încăperea părea să fi fost foarte pornită împotriva veterinarului, din cauza unui animal drag sau din altă pricină. Atunci cineva strigă că domnul Keller îi datora o sumă de bani, altul că acesta nu îi mai înapoiase o greblă împrumutată cu șase ani în urmă. În scurt timp, sentimentele împotriva veterinarului se încinseră atât de tare, încât celor care îl reținuseră pe tânărul consilier li se păru firesc să-și slăbească strânsoarea. Iar când acesta din urmă se mai repezi o dată, păru că o face în numele majorității care era de față. Situația părea pe punctul de a deveni foarte neplăcută, când din cealaltă parte a încăperii răsună o voce tunătoare care, în cele din urmă, îi făcu pe toți să își vină în fire.

Tăcerea care se lăsase atât de repede asupra încăperii se datora poate mai curând mirării provocate de persoana celui care strigase, decât de vreo autoritate firească de care s-ar fi bucurat. Căci personajul către care se întorseseră toți ochii și care îi privea cu asprime de pe estradă era Jakob Kanitz, un bărbat care trecea în oraș

drept un mare timid. Acum, când se apropia de cincizeci de ani, Jakob Kanitz îndeplinea aceeași plictisitoare funcție la primăria orașului. Arareori își exprima vreo opinie și cu atât mai rar contrazicea sau se certa cu cineva. Nu avea prieteni apropiați și cu câțiva ani în urmă se mutase din casa mică în care locuia cu soția și cu cei trei copii ai săi și închiriasse o cămăruță mansardată ceva mai jos, pe aceeași stradă. Ori de câte ori adusesse careva vorba despre aceasta, mărturisise că avea să se alătore curând familiei, dar anii trecuseră și lucrurile nu se schimbaseră, între timp, în bună parte datorită bunăvoinței cu care se oferea să îndeplinească numeroasele sarcini mondene privind organizarea vreunui eveniment cultural, fusese acceptat, chiar dacă cu oarecare condescendență, ca membru al cercurilor artistice din oraș.

Lumea din încăpere nu prea avusese timp să-și revină din surpriză, când Jakob Kanitz – conștient probabil că nu putea rezista nervos atât de mult timp – începu să vorbească.

– Alte orașe! Și nu mă refer numai la Paris! Sau la Stuttgart! Mă refer la orașele mici, nu mai mari decât al nostru, la alte orașe. Dacă și-ar aduna cei mai buni cetățeni, care să înfrunte o criză ca a noastră, cum ar reacționa ele? Ar reacționa cu calm, cu siguranță. Oamenii aceia ar ști ce să facă, cum să se poarte. Ceea ce vreau eu să vă spun, tuturor celor care ne-am strâns aici, este că suntem cei mai buni cetățeni din oraș. Putem face față situației. Împreună putem depăși criza aceasta. Oare cei din Stuttgart s-ar certa între ei?! Încă n-avem motive să intrăm în panică. Nu avem motive să renunțăm, să începem să ne certăm între noi. Într-adevăr, câinele reprezintă o problemă, dar nu este sfârșitul lumii, încă nu este totul pierdut. Oricare ar fi starea domnului Brodsky în acest moment, putem să-l aducem pe linia de plutire. Putem s-o facem, cu condiția să ne îndeplinim toți rolul în seara aceasta. Căci, dacă n-o facem, dacă nu punem toți umărul și nu îndreptăm lucrurile astă-seară, vă spun eu, nu ne mai rămâne decât suferința! Da, doar o mare suferință! Nu mai avem la cine să apelăm, trebuie să apelăm la domnul Brodsky, nu ne-a mai rămas altcineva. În clipa aceasta, poate că vine spre noi. Trebuie să ne păstrăm calmul. Dar ce facem noi? Ne certăm! Oare oamenii din Stuttgart s-ar lua la ceartă? Trebuie să judecăm limpede. Dacă am fi în pielea lui, cum ne-am simți?

Trebuie să-i arătăm că suntem alături de el, că tot orașul îi împărtășește necazul. Și vă spun iar, prieteni, gândiți-vă bine, trebuie să-l înveselim. Da, da! Nu putem petrece toată seara într-o atmosferă mohorâtă, iar la plecare să-l lăsăm să creadă că nu i-a mai rămas nimic pe lume, pentru că ar putea foarte bine să se întoarcă la... Nu, nu! Trebuie să păstrăm echilibrul! Și să fim veseli, să-l facem să vadă că viața nu se reduce la asta, că toți suntem cu ochii la el, că ne bizuim pe el. Da, trebuie să ne comportăm bine în orele următoare. Probabil că acum e pe drum, Dumnezeu știe în ce stare de spirit. Orele următoare sunt de o importanță vitală, vitală. Trebuie să ne comportăm bine. Altfel, nu ne așteaptă decât suferință. Trebuie... trebuie...

Ajuns aici, Jakob Kanitz se zăpăci. Mai rămase acolo, tăcut, câteva secunde pe estradă, cuprins tot mai mult de o uriașă senzație de jenă. O oarecare urmă a emoției lui de dinainte îl făcu să mai privească pentru ultima oară aspru adunarea, după care se rușină și coborî de pe estradă.

Acest apel stângaci avu însă un efect rapid. Chiar înainte ca Jakob Kanitz să termine de vorbit, începu să se audă un murmur slab de aprobare și mai multe persoane îl îmbrânciră plini de reproș pe tânărul consilier, care acum își târa rușinat picioarele. După ce Jakob Kanitz coborî de pe estradă, urmară câteva clipe de tăcere stânjenitoare. Apoi, conversația reîncepu în toată încăperea din ce în ce mai tare, pretutindeni oamenii discutând serios, dar cu calm, despre ce era de făcut în momentul în care avea să sosească Brodsky. Nu după mult timp, se ajunsese la consensul că Jakob Kanitz avusese în mare parte dreptate. Misiunea consta în a stabili un echilibru corect între regret și jovialitate. Atmosfera trebuia supravegheată mereu cu grijă, de fiecare persoană în parte. Toată lumea din încăperea fu animată de un țel precis, după care, cu timpul, oamenii începură treptat să se destindă, până când, în cele din urmă, ajunseră să zâmbească, să sporovăiască și să se salute între ei în mod curtenitor și civilizât, purtându-se cu toții de parcă incidentele incredibile din ultima jumătate de oră nici nu avuseseră loc. Cam în clipa aceea – la nu mai mult de douăzeci de minute de când Jakob Kanitz terminase de vorbit

– am ajuns eu și cu Hoffman. Așa încât nu este de mirare că am depistat ceva ciudat sub pojghița aceea de veselie politicoasă.

Încă mă mai gândeam la cele petrecute înainte de sosirea noastră, când l-am zărit pe Stephan de cealaltă parte a încăperii, vorbind cu o doamnă mai în vârstă. Lângă mine, contesa părea absorbită încă de conversația ei cu cele două femei acoperite de bijuterii, așa încât, murmurând o scuză, m-am îndepărtat de ele. În timp ce mă apropiam de Stephan, acesta mă văzu și îmi zâmbi.

– A, domnul Ryder. Așadar, ați ajuns. Mă întreb dacă vă pot prezenta domnișoarei Collins.

Am recunoscut-o atunci pe bătrâna slăbuță la locuința căreia mersesem cu mașina, mai devreme, în seara aceea. Era îmbrăcată simplu, dar elegant, cu o rochie lungă, neagră. Îmi zâmbi și îmi întinse mâna în timp ce ne salutăm. Eram pe punctul de a continua conversația politicoasă cu ea, când Stephan se aplecă înainte și zise încet:

– Am fost un mare prost, domnule Ryder. Vă spun sincer că nici nu știu ce e mai bine. Domnișoara Collins a fost, ca de obicei, foarte amabilă, dar aș vrea să cunosc și părerea dumneavoastră despre toate acestea.

– Adică... despre câinele domnului Brodsky?

– Oh! Nu, nu, asta-i ceva groaznic, îmi dau seama. Dar tocmai discutăm împreună despre altceva. V-aș fi foarte recunoscător pentru sfat. De fapt, domnișoara Collins tocmai îmi sugera să pornesc în căutarea dumneavoastră, nu-i așa, domnișoară Collins? Știți, nu-mi place să devin plictisitor, dar a apărut o complicație. Adică legată de reprezentarea pe care o voi da joi seara. Dumnezeuule, ce prost am fost! După cum v-am spus, domnule Ryder, am pregătit Dalia de Jean-Louis La Roche, dar nu i-am zis tatei nimic despre aceasta. Adică, nu până astă-seară. M-am gândit că ar trebui să-i fac o surpriză, îi place atât de mult La Roche. Ba mai mult, tata n-ar spera niciodată că aș fi în stare să stăpânesc o piesă atât de grea, așa că m-am gândit că va fi o surpriză extraordinară pentru el, din ambele motive. Dar chiar de curând, serata fiind atât de aproape, m-am gândit că nu e practic să mai păstrez secretul. În primul rând, totul trebuie să fie tipărit în

programul oficial, va exista câte un exemplar lângă fiecare șervet la masă, iar tata și-a făcut deja o mulțime de probleme cum o să arate, încercând să hotărască și ce tip de litere să folosească, ce ilustrații să pună pe spatele copertei și toate celelalte. Acum câteva zile mi-am dat seama că va trebui să-i spun, dar tot mai doream să-i fac o surpriză, așa că am așteptat să vină momentul potrivit. Ei bine, ceva mai devreme, îndată ce v-am lăsat la hotel pe dumneavoastră și pe Boris, m-am dus în biroul tatei să pun la loc cheile mașinii și l-am găsit stând pe jos și răsfoind un maldăr de hârtii. Stătea pe brânci, cu hârtiile risipite în jurul lui pe covor; nu era nimic neobișnuit în aceasta, tata lucrează adeseori așa. Are un birou foarte mic, iar masa de lucru ocupă oricum mult spațiu, așa că a trebuit să merg în vârful picioarelor ocolind cu grijă, ca să pun cheile la loc. M-a întrebat cum îmi mai merge, dar până să îi răspund ceva, mi s-a părut că se cufundă iar în hârtiile lui. Ei bine, nu știu de ce, dar tocmai când ieșeam, l-am văzut cum stătea pe covor și am simțit deodată că momentul potrivit sosise. N-a fost decât un impuls. Așa că i-am spus într-o doară: „Apropo, tată, joi seara voi interpreta Dalia de La Roche. Am crezut că ți-ar face plăcere să știi”. N-am spus-o pe vreun ton anume, ci i-am zis numai și am așteptat să-i văd reacția. Ei bine, a lăsat jos documentul pe care îl citea, dar a continuat să privească fix covorul dinaintea lui. Apoi chipul i s-a luminat de un zâmbet și mi-a zis ceva de genul „A, da, Dalia”, și câteva secunde a părut foarte fericit. N-a privit în sus, mai stătea încă pe brânci, dar părea foarte fericit. Apoi a închis ochii și a început să îngâne uvertura de la adagio, a început s-o îngâne acolo, pe covor, mișcându-și capul în ritmul muzicii. Părea atât de fericit și liniștit, domnule Ryder, încât m-am felicitat în sinea mea. Apoi, a deschis ochii, a zâmbit visător în sus, spre mine, și a zis: „Da, e frumoasă. Niciodată n-am înțeles de ce mama ta o disprețuiește atât de mult”. După cum îi spuneam chiar acum domnișoarei Collins, mai întâi am crezut că nu l-am auzit bine. Dar apoi, a zis iar: „Mama ta o disprețuiește atât de mult! Da, după cum știi, zilele astea a ajuns să disprețuiască ultimele piese ale lui La Roche foarte mult. Nu mă lasă să ascult discurile lui nicăieri în casă, nici măcar la căști”. Atunci a observat probabil cât de uluit și necăjit eram. Căci, ca întotdeauna, tata a încercat imediat să mă

facă să mă simt mai bine. „Trebuia să te fi întrebat mai de mult, zicea el întruna. E numai vina mea.” Apoi, brusc, s-a bătut cu palma peste frunte ca și când și-ar fi adus aminte altceva și a zis: „Chiar așa, Stephan, v-am dezamăgit pe amândoi. Am crezut la vremea respectivă că fac ce trebuie dacă nu intervin, dar văd acum că v-am dezamăgit pe amândoi”. Iar când l-am întrebat ce înțelegea prin aceasta, mi-a explicat cât de mult așteptase mama să mă asculte interpretând Pasiuni de sticlă de Kazan. Se pare că îi spusese tatei că aceasta era piesa pe care o dorea și, ei bine, mama credea că tata avea să aranjeze lucrurile. Vedeți însă că tata a fost de partea mea. E foarte sensibil în chestiuni de felul acesta. Și-a dat seama că un muzician – chiar și amator, ca mine – ar prefera să decidă singur în cazul unui spectacol atât de important. Așa că nu mi-a spus nimic, intenționând din tot sufletul să-i explice mamei totul, când se va ivi ocazia. Dar apoi desigur – ei bine, cred că ar trebui să fiu mai explicit, domnule Ryder. Vedeți dumneavoastră, când am zis că mama i-a dat de înțeles tatei despre Kazan, nu m-am referit la faptul că i-ar fi spus ceva. E mai greu de explicat unui străin. De regulă, știți, mama obișnuiește să-i dea cumva de înțeles tatei, fără a-i pomeni ceva pe față. O face prin semne care lui i-ar fi foarte clare. Nu mai știu sigur ce anume a făcut de data asta. Poate că atunci când s-a întors acasă, a găsit-o ascultând la stereo Pasiunile de sticlă. Ei bine, cum foarte rar ascultă discuri la pick-upul stereo, acesta a fost un semnal evident. Sau poate că tata s-a dus să se culce după ce a făcut baie și a găsit-o pe mama citind în pat ceva despre Kazan; nu știu, așa s-au petrecut întotdeauna lucrurile între ei. Ei bine, cum vedeți, tata n-ar fi putut spune dintr-odată: „Nu, Stephan trebuie să aleagă singur”. Tata a așteptat, încercând să găsească o cale potrivită de a-i da acest răspuns. Și desigur că n-avea de unde ști că, dintre toate piesele, eu pregăteam Dalia de La Roche. Doamne, ce prost am fost! Habar n-am avut că mama o detesta atât de mult! Ei bine, tata mi-a spus cum stăteau lucrurile și, când l-am întrebat ce credea că ar trebui să fac, s-a gândit și mi-a zis ca ar trebui să continui să exersez piesa pe care o alesesem, pentru că era deja prea târziu s-o schimb cu alta. „Mama n-o să-ți facă nicio vină, îmi zicea el întruna. N-o să-ți reproșeze absolut nimic. O să-mi reproșeze mie, și pe bună dreptate.”

Bietul tata încerca atât de tare să mă consoleze, dar eu vedeam cât de abătut era de toată povestea asta. Ceva mai târziu, începu să privească fix un punct de pe covor – mai stătea încă pe jos, de astă dată ghemuit tot, de parcă făcea genuflexiuni – privea deci fix covorul și l-am auzit bombănind în barbă: „O să rezist eu. Rezist eu. Am trecut și prin clipe mai grele. Rezist eu”. Părea să fi uitat de prezența mea, așa că în cele din urmă am plecat și am închis încet ușa după mine. Și de atunci, ei bine, domnule Ryder, practic toată seara nu m-am mai gândit la nimic altceva. Sincer să fiu, mă simt pierdut. Mi-a mai rămas doar atât de puțin timp! Iar Pasiunile de sticlă este o piesă atât de grea, încât chiar că nu știu cum aş putea s-o pregătesc. De fapt, sincer să fiu, piesa asta este puțin cam dificilă pentru mine, chiar dacă aş avea un an întreg la dispoziție ca s-o exersez.

Tânărul se opri și oftă îngrijorat. Cum după câteva minute, nici el și nici domnișoara Collins nu mai spuseră nimic, am tras concluzia că tânărul aștepta să-mi audă părerea. Așa că i-am zis:

– Desigur, nu este treaba mea, trebuie să te hotărăști singur. Dar am sentimentul că, având în vedere timpul înaintat, ar trebui să rămâi la piesa pe care ai pregătit-o.

– Da, domnule Ryder, bănuiam că o să spuneți asta.

Atunci interveni domnișoara Collins. Era în tonul ei un cinism care mă făcu să tac și să mă întorc spre ea. Bătrâna mă privea cu un aer atotștiutor, ușor superior.

– Asta, fără îndoială, zise ea, numiți dumneavoastră – cum anume? – ah, da, „integritate artistică”.

– Nu atât din cauza asta, domnișoară Collins, am zis eu. Însă din punct de vedere practic, cred că acum este prea târziu...

– Dar de unde știți că este prea târziu, domnule Ryder? mă întrerupse ea iar. Nu știți ce posibilități are Stephan. Ca să nu mai vorbim de implicațiile profunde ale situației neplăcute în care se află. De ce credeți că aveți dreptul să dați asemenea verdicte, ca și când ați fi binecuvântat cu încă un simț, care nouă, celorlalți, ne lipsește?

Încă de când deschisese gura domnișoara Collins, începusem să mă simt din ce în ce mai stingherit, dar când mi-a mai spus și aceasta i-am întors spatele, încercând să-i evit privirea. Nu mi-a venit în minte nicio

replică la întrebările ei, așa încât o clipă mai târziu, hotărât să pun ferm capăt întâlnirii, am râs ușor și m-am retras printre invitați.

Timp de câteva minute, m-am pomenit umblând prin încăpere fără niciun rost. Ca și înainte, oamenii întorceau uneori capul când treceam pe lângă ei, dar niciunul nu părea să mă recunoască. La un moment dat, l-am văzut pe Pedersen, bărbatul pe care îl întâlnisem la cinema, râzând cu alți câțiva invitați și m-am gândit că ar trebui să merg la el. Dar până s-o fac, am simțit că îmi atinge cineva cotul și, întorcându-mă, l-am văzut lângă mine pe Hoffman.

— Îmi cer scuze că am fost nevoit să vă părăsesc pentru o clipă. Sper că vă simțiți bine. Ce situație!

Directorul hotelului respira greu și avea fața transpirată toată.

— A, da, mă distrez bine.

— Îmi cer scuze că am fost nevoit să plec din cauza unui telefon. Acum însă sunt deja pe drum, în mod sigur sunt deja pe drum. Domnul Brodsky va ajunge aici din clipă în clipă. Dumnezeu!

Privi în jur, apoi se aplecă spre mine și cobori glasul:

— Lista invitaților n-a fost bine concepută. I-am prevenit. Unii dintre cei prezenți aici! Clatină iar din cap: Ce situație!

— Bine că măcar domnul Brodsky a pornit spre noi...

— Da, da. Recunosc, domnule Ryder, că sunt atât de ușurat că sunteți printre noi asta-seară! Tocmai când aveam nevoie de dumneavoastră. În general, nu văd niciun motiv să vă schimbați prea mult discursul, având în vedere... aă... Împrejurările date. Poate o vorbă, două cu privire la tragedie n-ar strica, dar vom aranja ca altcineva să spună câteva cuvinte despre câine, așa că într-adevăr nu este nevoie să schimbați nimic din ceea ce ați pregătit. Singurul lucru – ha! ha! – ar fi să nu vorbiți prea mult. Dar sigur că ați fi ultima persoană care să..., încheie el râzând ușor.

Apoi privi iar de jur împrejurul încăperii.

— Mă refer la unele persoane, continuă el. Foarte prost alese. I-am prevenit.

Hoffman privi mai departe prin încăpere, așa încât am putut să mă gândesc puțin la discursul despre care pomenise.

După o vreme, i-am spus:

– Domnule Hoffman, având în vedere împrejurările în care ne găsim, nu prea știu când anume ar trebui să mă ridic și să...

– A, întocmai, întocmai. Cât sunteți de delicat! Așa cum spuneți, dacă v-ați ridica exact în momentul în care se așteaptă toată lumea, nu se știe ce s-ar... da, da, câtă putere de anticipație. Eu voi sta lângă domnul Brodsky, așa că poate ar fi bine să lăsați în seama mea să consider când va fi momentul potrivit. Poate că ați fi atât de amabil să așteptați semnalul meu. Dumnezeuule, domnule Ryder, e atât de reconfortant să avem pe cineva ca dumneavoastră printre noi, în împrejurări ca aceasta!

– Sunt foarte fericit să vă fiu de folos.

La un zgomot produs în cealaltă parte a încăperii, Hoffman se răsuci brusc. Își lungi gâtul să privească într-acolo, deși era evident că nu se petrecuse nimic important. Am tușit ca să-i atrag din nou atenția.

– Domnule Hoffman, ar mai fi încă o mică problemă. Mă întreb, i-am arătat halatul de pe mire, dacă n-aș putea să mă schimb într-o ținută mai oficială. Mă întreb dacă n-aș putea împrumuta niște haine. Nimic deosebit.

Hoffman se uită zăpăcit la ținuta mea, apoi aproape imediat privi iar în alta parte, zicând absent:

– O, nu vă faceți probleme, domnule Ryder! Nu suntem deloc scorțoși.

Își mai lungi o dată gâtul să privească în cealaltă parte a încăperii. Mi-a fost limpede că nu acordase nicio atenție problemei mele și eram pe punctul de a o ridica iar, când se simți o agitație la intrare. Hoffman tresări, apoi se întoarse spre mine cu un zâmbet dureros întipărit pe față.

– A sosit! șopti el și, bătându-mă pe umăr, se îndepărtă grăbit.

În încăperea se făcu liniște și câteva secunde toată lumea privi spre intrare. Am încercat și eu să văd ce se întâmplă, dar am constatat că era imposibil. Apoi brusc, ca și când și-ar fi adus aminte de hotărârea luată, oamenii din jurul meu își reluară conversațiile, pe un ton jovial, dar fără exagerare.

Mi-am croit drum prin mulțime până când, în cele din urmă, am reușit să-l zăresc pe domnul Brodsky care traversa, condus de ceilalți,

încăperea. Contesa îl susținea de un braț, Hoffman de celalalt, iar alte patru sau cinci persoane se agitau îngrijorate în jurul lor. Brodsky, care desigur că nu îi băgase în seamă, privea sumbru în sus, spre tavanul ornamentat al încăperii. Era mai înalt și mai drept decât mă așteptasem, deși în momentul acela se ținea atât de bățos – și de ciudat de aplecat într-o parte –, încât de la distanță arăta de parcă suita îl trăgea pe roțile. Era nebărbierit, fără a părea însă neglijent, iar smochingul era puțin cam șui, ca și când ar fi fost de căpătat. Trăsăturile feței, deși îngroșate și îmbătrânite, păstrau urmele omului blând de altădată.

O clipă am crezut că îl aduc la mine, apoi însă mi-am dat seama că se îndreptau spre sufrageria de alături. Un chelner care stătea în prag îi conduse pe Brodsky și suita sa înăuntru, și după plecarea acestora, în încăpere se făcu din nou liniște.

Nu după mult timp, invitații începură să vorbească din nou, dar simțeam plutind în aer o tensiune nouă.

Atunci am observat lângă un perete un scaun solitar, cu spătarul drept, și mi-a trecut prin minte că un loc avantajos mi-ar fi permis să determin mai ușor atmosfera generală și să găsesc discursul potrivit pentru dinea. Așa încât m-am îndreptat spre el, m-am așezat și, vreme de câteva minute, am privit prin încăpere.

Invitații continuau încă să vorbească și să râdă, dar era neîndoios că tensiunea de la început creștea. De aceea și având în vedere că altcineva avea să se refere în mod special la câine, mi s-a părut înțelept să rostesc un discurs optimist, fără însă a fi deplasat. În fine, am ajuns la concluzia că și mai bine ar fi fost să spun o istorioară hazlie, din viața de culise, una din seria de pățanii prin care trecusem în ultimul meu turneu în Italia. Povestisem aceste întâmplări în public destul de des, ca să știu că aveau darul să risipească stările de încordare, și eram sigur că ar fi fost foarte apreciate în împrejurările acelea. Încercam în sinea mea să găsesc câteva cuvinte de introducere posibile, când am observat că aglomerația se rărise în mod simțitor. De-abia atunci mi-am dat seama că lumea continua să meargă în sufragerie, așa că m-am ridicat și eu.

Când m-am alăturat alaiului care trecea în sufragerie, câteva persoane mi-au zâmbit vag, dar niciuna nu mi-a adresat vreun cuvânt. Nu m-am supărat deloc, deoarece încă mai încercam să formulez în gând o frază de introducere care să fie cu adevărat captivantă. În timp ce mă apropiam de ușile sufrageriei, m-am pomenit că ezitam între două variante posibile. Prima suna așa: „De-a lungul anilor, s-a spus despre mine că aș avea anumite calități. O atenție meticuloasă pentru detalii. Precizie în interpretare. O mare stăpânire a mișcării”. Aceasta introducere ironic pompoasă putea fi apoi repede dezmințită de dezvăluirea plină de haz a unor întâmplări petrecute la Roma. O altă posibilitate consta în abordarea de la bun început a unui evident ton de farsă: „Cortine care se prăbușesc. Rozătoare otrăvite. Partituri prost tipărite. Puțini dintre dumneavoastră, cred eu, ar face vreo legătură între mine și astfel de situații”. Dar introducerile aveau laturile lor bune și rele, așa că, în cele din urmă, m-am hotărât să nu aleg deocamdată nicio variantă, fără să-mi formez mai întâi o părere despre starea de spirit ce domnea la dîneu.

Am intrat în sufragerie, unde lumea vorbea cu însuflețire pretutindeni în jurul mesei. Imediat am fost frapat de vastitatea sălii. Chiar și în prezența invitaților, care erau în număr de peste o sută, mi-am dat seama de ce nu fusese nevoie să fie luminată decât o parte a ei. Numeroase mese rotunde fuseseră aranjate cu fețe albe și cu tacâmuri de argint, dar mai rămăseseră cam tot atâtea goale și fără scaune, care dispăreau șiruri-șiruri în întunericul din capătul îndepărtat al sălii.

Numeroși invitați se așezaseră deja și tabloul de ansamblu – strălucirea bijuteriilor doamnelor, albeața plină de prospețime a jachetelor chelnerilor, fundalul smochingurilor și întunericul din spate – nu era deloc lipsit de forță. Urmăream scena chiar din cadrul ușii, profitând de ocazie pentru a-mi strânge mai bine halatul, când contesa își făcu apariția lângă mine. Începu să mă conducă, luându-mă de braț, așa cum făcuse și înainte, și îmi zise:

– Domnule Ryder, v-am așezat la această masă, ca să nu bateți la ochi. Nu vrem să vă zărească lumea și să ne strice surpriza! Dar n-aveți grijă, de îndată ce vom anunța prezența dumneavoastră și vă veți ridica în picioare, veți putea fi văzut și auzit de toata lumea.

Deși masa spre care mă conducea era într-un colț, n-am văzut de ce ar fi fost mai discretă decât multe altele. Mă îndemnă să mă așez, apoi îmi zise ceva râzând – n-am auzit din cauza larmei – și plecă grăbită.

Am constatat că stăteam la masă cu încă patru persoane – o pereche de vârstă mijlocie și alta ceva mai tânără – care îmi zâmbea de circumstanță înainte de a-și relua discuția. Soțul perechii mai în vârstă explica de ce fiul lor dorea să locuiască în continuare în SUA, după care începură să vorbească despre alți copii de-ai lor. Din când în când, unul dintre ei își amintea să mă includă și pe mine în discuție într-un mod destul de superficial – privind înspre mine sau, dacă făceau vreo glumă, zâmbindu-mi. Însă niciunul dintre ei nu mi se adresă direct, așa încât după puțin timp nu m-am mai străduit să urmăresc ce ziceau.

Însă în timp ce chelnerii serveau supa, am observat că discuția lor a lăncedit, devenind chiar incoerentă. În cele din urmă, cam la felul doi, comesenii mai lăsară prefăcătoria deoparte și începură să vorbească despre subiectul care îi preocupă în realitate. Aruncând priviri aproape indiscrete spre Brodsky, șopteau între ei despre starea în care se afla bătrânul.

La un moment dat, tânăra zise:

– E clar că ar trebui să mergă cineva la el și să-i spună cât de rău ne pare. Toți ar trebui să mergem la el. Se pare că nimeni nu i-a spus vreo vorbă până acum. Priviți, persoanele de lângă el abia dacă vorbesc cu el. Poate ar trebui să mergem noi, să dăm tonul. Atunci poate ne vor urma și alții exemplul. Poate că toți așteaptă asta, exact ca noi.

Ceilalți se grăbiră să o asigure că gazdele noastre stăpâneau foarte bine situația, că în orice caz Brodsky arată bine, după care un minut mai târziu priveau și ei stingheriți spre partea opusă a sălii.

Evident, și eu profitasem de ocazie să-l privesc pe Brodsky cu destulă atenție. Fusese așezat la o masă ceva mai mare decât celelalte. Restul comesenilor formau un cerc de bărbați cărunți cu chipuri solemne. Felul în care vorbeau tot timpul în barbă dădea mesei un aer conspirativ, care nu aducea nimic bun atmosferei generale. Cât despre Brodsky, nu dădea semne că ar fi fost cu adevărat beat și mânca întruna, chiar dacă fără entuziasm. Cu toate acestea părea să se fi

retras într-o lume a lui. Cât s-a servit felul al doilea, Hoffman l-a ținut mai tot timpul pe Brodsky pe după umeri și părea să-i șoptească mereu ceva la ureche, dar bătrânul privea mai departe în gol, cu un aer posomorit, fără să reacționeze. Chiar și atunci când contesa i-a atins brațul și i-a spus ceva, el a rămas tăcut.

Apoi, spre sfârșitul desertului – mâncarea, chiar dacă nu spectaculoasă, fusese satisfăcătoare – l-am văzut pe Hoffman croindu-și drum printre chelnerii grăbiți și mi-am dat seama că venea spre mine. Odată ajuns, se aplecă și îmi zise la ureche:

– Se pare că domnul Brodsky dorește să spună câteva cuvinte, dar sincer să fiu – ha! ha! – am încercat să-l convingem să n-o facă. Credem că n-ar trebui să-l mai supunem la încă o încercare astă-seară. Așa încât, domnule Ryder, poate că sunteți atât de amabil să fiți atent la semnalul meu și să vă ridicați de îndată ce-l dau. Apoi, imediat după ce terminați de vorbit, contesa va încheia partea oficială a seratei. Da, într-adevăr credem că e mai bine ca domnul Brodsky să nu fie supus la încă o încercare. Bietul om, ha-ha! Cât despre lista invitațiilor, pe legea mea – clătină din cap și oftă – mulțumesc lui Dumnezeu că sunteți aici, domnule Ryder!

Până să apuc să zic ceva, își croi iar drum printre chelneri, grăbit să se întoarcă la masa lui.

Vreme de câteva minute am aruncat o privire asupra sălii, cumpănind cele două introduceri posibile pe care le pregătisem, încă mai oscilam, când zgomotul din sală încetă brusc. Atunci am băgat de seamă că un bărbat cu chip sever, care stătuse lângă contesă, se ridicase în picioare.

Bărbatul era foarte în vârstă și avea păr argintiu. Emană autoritate și aproape imediat în sală se făcu liniște deplină. Preț de câteva secunde, bărbatul cu chip sever se mărgini să privească adunarea cu un aer dojenitor. Apoi zise cu o voce deopotrivă reținută și răsunătoare:

– Domnule! Când un prieten atât de bun și de nobil își dă sufletul, ceilalți nu pot spune decât puține, foarte puține lucruri care să nu pară goale și fără simțire. Și totuși, nu putem lăsa să treacă seara aceasta fără să spunem câteva cuvinte în numele tuturor celor prezenți, să vă

transmitem, domnule Brodsky, profunda compasiune pe care o simțim pentru dumneavoastră.

Făcu o pauză, în timp ce sala fu străbătută de un murmur aprobator. Apoi continuă:

– Câinele dumneavoastră, Bruno, domnule, n-a fost îndrăgit numai de către cei care l-au văzut umblând prin oraș. El a ajuns la un statut atins mai rar de către oameni, ca să nu mai vorbim de patrupede. Adică, a devenit un simbol. Da, domnule, a ajuns să simbolizeze pentru unii dintre noi anumite virtuți fundamentale. Credința pătimasă. Dragostea neînfricată de viață. Refuzul de a se lăsa disprețuit. Nevoia de a face lucrurile în felul său, oricât de aparent insolit ar fi părut unor priviri mai simandicoase. Adică tocmai virtuțile care au stat la baza acestei comunități mândre și fără egal, cum a fost ea ani de-a rândul. Virtuți, domnule, care, dacă îmi este îngăduit să spun – aici coborî semnificativ glasul – sperăm să reînflorească cât mai curând în toate domeniile vieții.

Făcu o pauză și mai privi o dată în jur. Mai ținu o clipă asistența sub privirea lui de gheață și în cele din urmă zise:

– Să păstrăm împreună un minut de reculegere în amintirea prietenului nostru dispărut.

În timp ce își pleca ochii, oamenii din jur lăsau capul în jos și o liniște desăvârșită se pogorî iar asupra sălii. La un moment dat am privit în sus și am observat că unii frunțași ai orașului, care stăteau la masa lui Brodsky – probabil din grija de a da exemplu – adoptaseră o atitudine mâhnită de-a dreptul caraghioasă. Unul dintre ei, de pildă, își ținea strâns fruntea în palme. Cât despre Brodsky – care stătuse nemișcat tot timpul discursului, fără a privi măcar o dată în sus spre vorbitor sau, în general, spre sală – acesta rămase liniștit, cu ținuta din nou ciudat de înclinată. Este chiar posibil să fi adormit pe scaun și ca brațul lui Hoffman să-i fi servit în primul rând de punct de sprijin.

După ce se scurse minutul cu pricina, bărbatul cu chip sever se așează fără alte cuvinte, creând o ruptură penibilă în desfășurarea ceremoniei. Câteva persoane începură să vorbească iar prudent, dar atunci se produse o mișcare la o altă masă și am văzut că se ridica un bărbat masiv, aproape chel și cu pielea pătată.

– Doamnelor și domnilor, zise el cu voce puternică. Apoi, întorcându-se spre Brodsky, se înclină ușor și murmură: Domnule! Privi câteva clipe în jos, la mâinile lui, apoi privi lung în sală: După cum mulți dintre dumneavoastră probabil că știu deja, eu sunt cel care am găsit corpul iubitului nostru prieten ceva mai devreme, astă-seară. Sper, așadar, ca îmi veți îngădui să spun câteva cuvinte despre... despre cele petrecute. Căci vedeți dumneavoastră, domnule, privi iar spre Brodsky, trebuie să vă cer iertare. Să mă explic. Bărbatul masiv făcu o pauză și înghiți. Astă-seară, ca de obicei, distribuam marfa. Aproape terminasem, nu mai trebuia să merg decât la două-trei adrese și am tăiat drumul pe aleea dintre linia ferată și Schildstrasse. În mod normal, n-aș fi luat-o pe scurtătură, cu atât mai puțin după lăsarea serii, dar azi am terminat mai repede ca de obicei și, după cum știți, a fost un amurg plăcut. Așa că am luat-o pe scurtătură. Și acolo, chiar la jumătatea aleii, l-am văzut. L-am văzut pe prietenul nostru drag. Se lăsase într-o poziție discretă, practic ascuns între felinar și gardul de lemn. Am îngenuncheat lângă el să mă conving că era într-adevăr mort. Firește că m-am gândit la dumneavoastră, domnule. La ce bun prieten v-a fost întotdeauna și ce pierdere grea va fi pentru dumneavoastră. Și m-am mai gândit la ce mult va lipsi Bruno acestui oraș, în general, la cum va fi orașul alături de dumneavoastră în aceste clipe de durere. Și, dacă îmi îngăduiți domnule, în ciuda amărăciunii din acel moment, am avut sentimentul că soarta îmi hărăzise un privilegiu. Da, domnule, un privilegiu. Îmi hărăzise mie să car corpul prietenului nostru la clinica veterinară. După aceea, domnule, pentru tot ce a urmat, n-am... n-am nicio scuză. Chiar acum, în timp ce vorbea domnul Winterstein, stăteam aici chinuit de nehotărâre. Să mă ridic și eu acum să vorbesc? În cele din urmă, după cum vedeți, am ajuns la concluzia că da, voi vorbi. E mult mai bine ca domnul Brodsky să audă totul din propria gură, decât ca pe o bârfă mâine dimineață. Domnule, mi-e nespuse de rușine de ceea ce s-a întâmplat după aceea. Singurul lucru pe care pot să-l spun este că n-am avut vreo intenție, în viața mea... Acum nu-mi mai rămâne decât să vă implor să mă iertați. Orele astea m-am gândit iar și iar la toate, și acum înțeleg ce ar fi trebuit să fac. Ar fi trebuit să las jos coletele. Știți, încă mai căram două, ultimele pe care trebuia să

le livrez. Ar fi trebuit să le las jos. Ar fi fost în destulă siguranță pe alee, ascunse lângă gard. Și chiar dacă ar fi dispărut cineva cu ele, ce dacă? Dar din prostie, poate dintr-un instinct profesional tâmpit, n-am făcut-o. Nu m-am gândit. Adică, atunci când am ridicat corpul lui Bruno, mai țineam încă pachetele. Nu știu la ce mă așteptam. Adevărul însă – îl veți afla mâine, așa că vi-l pot spune acum chiar eu – adevărul e că Bruno zăcuse probabil acolo de câțva timp, căci trupul lui, în ciuda măreției pe care o arată după moarte, se răcise și, în fine, înțepenise. Da, domnule, înțepenise. Iertați-mă, ceea ce vă voi spune acum vă poate mâhni, dar... să spun mai departe. Ca să pot duce coletele – cât de mult regret, mi-am reproșat deja de mii de ori – ca să pot duce coletele mai departe, l-am pus pe Bruno pe umăr, fără să țin cont de faptul că înțepenise. De-abia după ce am parcurs aproape toată aleea în felul acesta, am auzit un copil strigând de undeva să mă opresc. Atunci am fost copleșit de enormitatea greșelii mele. Doamnelor și domnilor, domnule Brodsky, mai e oare nevoie să vă explic? Văd că este. Iată cum s-au petrecut lucrurile. Din pricină că prietenul nostru înțepenise, din cauza modului prostesc în care hotărâsem să-l car pe umăr, adică practic în poziție verticală... Ei bine, adevărul este, domnule, că toată partea de sus a trupului lui ar fi putut fi zărită peste gard de către oricine, din orice casă de pe Schildstrasse. De fapt, culmea culmilor, asta se întâmpla chiar în acel moment al serii în care lumea se aduna în odăile din spatele caselor, să servească cina. Era momentul când își priveau grădinile în timp ce mâncau și probabil că l-au zărit pe prietenul nostru strecurându-se pe lângă gard, cu labelle înțepenite înaintea – ah, ce umilitor! Casa după casă! Am ajuns să fiu obsedat de asta, domnule, văd imaginea asta înaintea ochilor, așa cum a arătat probabil. Iertați-mă, domnule, iertați-mă, n-aș fi putut să stau aici nici măcar o clipă fără să mă eliberez de această povară... de această mărturisire a nepriceperii mele. Ce ghinion ca acest trist privilegiu să revină unui bătăran ca mine! Vă rog, domnule Brodsky, vă implor să primiți scuzele mele atât de stângace pentru umilința la care l-am supus pe nobilul dumneavoastră prieten, atât de curând după ce și-a dat duhul. Cât despre locuitorii cumsecade de pe Schildstrasse, poate că unii dintre ei sunt acum printre noi, și ei – ca noi toți – l-au îndrăgit

probabil pe Bruno din toată inima. Să-l zărească așa pentru ultima oară... Vă implor, domnule, pe toți vă implor, vă implor să mă iertați!

Bărbatul masiv se așeză, dând din cap a jale. Apoi o doamnă de la o masă alăturată se ridică și își șterse ochii cu o batistă.

– Desigur că nu încape nicio îndoială, zise ea. A fost cel mai grozav câine din generația lui. Nu încape nicio îndoială.

Un murmur de aprobare străbătu sala. Frunțașii orașului așezați în jurul lui Brodsky încuviințau cu seriozitate din cap, dar Brodsky tot nu-și ridica privirea.

Am așteptat ca femeia să mai zică ceva, dar deși a rămas în picioare, n-a mai zis nimic, continuând doar să ofteze și să lăcrimeze. După o vreme, un bărbat în smoching de catifea, de lângă ea, se ridică și o ajută blând să se așeze la loc. El însă rămase în picioare și privi acuzator sala. Apoi zise:

– O statuie. O statuie de bronz. Propun să-i facem lui Bruno o statuie de bronz, ca să-l ținem minte veșnic. Una mare și impunătoare. Poate pe Walsenstrasse. Domnule von Winterstein, se adresează el bărbatului cu chip sever, să hotărâm aici, astă-seară, ridicarea unei statui în amintirea lui Bruno!

Cineva strigă: „Bravo, bravo!” în sală izbucniră strigăte de aprobare. Brusc, nu numai bărbatul cu chip sever, ci toți frunțașii orașului de la masa lui Brodsky părură încurcați. Schimbară între ei câteva priviri panicate, după care bărbatul cu chip sever zise fără să se ridice:

– Desigur, domnule Haller, ne vom gândi la acest lucru cu mare grijă. Ca și la alte idei despre cum am putea comemora mai bine...

– Asta e prea de tot, îl întrerupse brusc o voce de bărbat din celălalt capăt al sălii. Ce idee absurdă! O statuie pentru câinele acela? Dacă animalul acela merită o statuie de bronz, atunci Petra, broasca noastră țestoasă, merită una de cinci ori mai mare. Și a avut un sfârșit atât de tragic! E absurd. Iar câinele acela a atacat-o pe doamna Rahn nu de mult, chiar anul acesta...

Restul afirmației fu înghițit de tărăboiul iscat în toata sala. O clipă părea că toată lumea striga în același timp. Bărbatul care vorbea, rămas încă în picioare, se întoarse atunci spre cineva de la masa lui și începu să se certe furios. În haosul din ce în ce mai mare, mi-am dat

seama că Hoffman îmi face semn cu mâna. Sau mai degrabă îmi descria cu mâna o ciudată mișcare circulară – ca și când ar fi șters un geam invizibil – și mi-am amintit vag că acesta era unul din semnalele lui preferate. M-am ridicat în picioare și mi-am dres glasul ca să le atrag atenția.

Aproape imediat în sală se făcu liniște și toate privirile se întoarseră spre mine. Bărbatul care se împotrivise ideii ridicării unei statui întrerupse cearta și se așeză grăbit pe locul său.

Mi-am dres glasul încă o dată și tocmai voiam să-mi încep discursul, când mi-am dat brusc seama că halatul îmi atârna desfăcut, dezvelindu-mi în față toată goliciunea. Zăpăcit, am ezitat o secundă, după care m-am așezat iar. Aproape imediat, o femeie traversă sală și zise cu voce stridentă:

– Dacă o statuie nu este practică, atunci de ce n-am da numele lui unei străzi? Am schimbat adeseori numele străzilor în amintirea morților. Cu siguranță, domnule Winterstein, că aceasta nu este o pretenție prea mare. Poate Meinhardstrasse. Sau chiar Jahnstrasse.

Ideea se bucură de un val de strigăte aprobatoare și în scurt timp oamenii începură să rostească toți odată numele altor străzi posibile. Frunțașii orașului părură din nou nespus de stingheriți.

Un bărbat înalt cu barbă, de la o masă vecină cu a mea, se ridică și zise cu voce tunătoare:

– Sunt de acord cu domnul Holländer. E prea de tot. Sigur că tuturor ne pare rău pentru domnul Brodsky. Dar să fim sinceri, câinele acela era o primejdie pentru alți câini și pentru oameni, în egală măsură. Iar dacă domnul Brodsky s-ar fi gândit să mai perie blana animalului din când în când și să-l trateze de infecția pielii, pe care era evident că o avea de ani de zile...

Vocea bărbatului fu acoperită de o furtună de proteste mânioase. Pretutindeni se striga: „Degradant!” și „Rușine!”, iar câteva persoane se ridicară de la masă să-l admonesteze pe obraznic. Hoffman îmi făcu iar semn cu mâna, ștergând furios aerul, cu un rânjel oribil pe față. Am auzit vocea bărbosului tunând peste haosul general:

– Așa este. Animalul era ceva dezgustător!

Am controlat dacă aveam halatul bine strâns pe mine și, când să mă ridic iar, l-am văzut pe domnul Brodsky mișcându-se brusc și sculându-se în picioare.

În timp ce se ridică, masa scârțâi și toate capetele se întoarseră spre el. Într-o clipă, cei care își părăsiseră locurile le ocupară iar și în sală domni încă o dată liniștea.

Vreme de o secundă am crezut că Brodsky se va prăbuși peste masă. Dar își păstră echilibrul, cu ochii ațintiți asupra sălii.

Când începu să vorbească, vocea îi suna ușor răgușit.

— Ascultați, ce este asta? zise el. Credeți că acest câine era chiar atât de important pentru mine? A murit și cu asta basta. Vreau o femeie. Uneori mă simt singur. Vreau o femeie.

Făcu o pauză și o vreme păru adâncit în gânduri. Apoi zise visător:

— Marinarii noștri. Marinarii noștri beți. Ce s-ar fi făcut ei acum? Pe atunci era tânără. Tânără și frumoasă.

Se cufundă iar în gânduri, privind țintă lămpile care atârnavă din plafonul înalt, și pentru a doua oară am crezut că avea să se prăbușească înainte, cât era masa de mare. Probabil că și Hoffman s-a temut cam de același lucru, căci se ridică și, punând ușor mâna în spatele lui Brodsky, îi șopti ceva la ureche.

Brodsky nu răspunse imediat. Apoi murmură:

— Odată m-a iubit. M-a iubit mai mult decât orice pe lume. Marinarii noștri beți. Ce-au ajuns ei acum?

Hoffman râse din toată inima, ca și când Brodsky ar fi făcut o glumă. Zâmbi larg către asistență, apoi șopti iar ceva la urechea lui Brodsky. În cele din urmă, Brodsky păru să-și amintească unde se află și, întorcându-se ușor spre directorul hotelului, se lăsă convins să se așeze pe scaun.

Urmă o clipă de tăcere, în timpul căreia nu mișcă nimeni.

Apoi contesa se ridică, zâmbind cu însuflețire.

— Doamnelor și domnilor, a sosit momentul să vă facem o surpriză minunată! A ajuns abia azi după-amiază, probabil că este într-adevăr foarte obosit, dar a consimțit totuși să fie invitatul nostru „surpriză”. Da, domnilor! Domnul Ryder este aici, cu noi!

Contesa făcu un gest plin de înflorituri în direcția mea, în timp ce în sală izbucniră exclamații emoționate. Înainte de a apuca să fac ceva, comesenii săriră iute la mine, încercând să-mi strângă mâna. O clipă mai târziu, mi-am dat seama că eram înconjurat de oameni care oftând de bucurie, care salutându-mă și întinzându-mi mâna. Am răspuns acestor avansuri cât mai curtenitor cu putință, dar când am privit peste umăr – căci nu apucasem să mă ridic de pe scaun – am văzut cum în spatele meu se aduna o mulțime care se îmbrâncea sau se ridica pe vârful picioarelor. Mi-am dat seama că trebuia să preiau controlul asupra situației înainte ca aceasta să degenereze în haos. Cu atâtea persoane ridicate deja în picioare, am ajuns la concluzia că era de preferat să mă urc pe un pedestal ca să fiu deasupra lor. Strângându-mi iute halatul în jurul corpului, m-am cățărat pe scaun.

Larma încetă brusc, oamenii încremenind în picioare și holbându-se la mine. De pe noua mea poziție avantajoasă, am văzut că peste jumătate din invitați se ridicaseră de la mese, așa că m-am hotărât să încep neîntârziat.

– Cortine care se prăbușesc! Rozătoare otrăvite! Partituri prost tipărite!

Am remarcat brusc o siluetă solitară, care se apropia de mine printre grupurile de oameni care stăteau pe loc. Odată ajunsă în dreptul meu, domnișoara Collins își trase un scaun de la masa vecină, luă loc și începu să se holbeze în sus, la mine. Ceva din felul în care făcuse toate acestea îmi distrase atenția suficient de mult pentru ca, timp de o clipă, să nu-mi mai amintesc replica următoare. Văzând că ezit, își puse picior peste picior și zise cu o voce îngrijorată:

– Domnule Ryder, nu vă simțiți bine?

– Mă simt bine, mulțumesc, domnișoară Collins.

– Sper din toată inima, continuă ea, că n-ați pus prea mult la inimă ce v-am spus puțin mai devreme. Am vrut să vă caut ca să-mi cer scuze, dar nu v-am văzut nicăieri. Probabil că am fost mai aspră decât s-ar fi cuvenit. Sper sincer că mă veți ierta. Dar chiar și acum, când întâlnesc o persoană cu vocația dumneavoastră, mă năpădesc brusc amintirile și mă pomenesc adoptând tonul acela.

– Este în ordine, domnișoară Collins, am zis încet, zâmbind în jos, la ea. Vă rog, nu vă faceți probleme. N-am fost niciodată cu adevărat supărat. Dacă am plecat cam brusc, este doar pentru că am crezut că poate doriți să profitați de ocazie și să vorbiți nestingherită cu Stephan.

– Este frumos din partea dumneavoastră să fiți atât de înțelegător, zise domnișoara Collins. Îmi pare sincer rău că mi-am ieșit puțin din fire. Dar trebuie să mă credeți, domnule Ryder, n-am fost doar mândioasă. Doresc sincer să vă fiu de oarecare ajutor. M-ar întrista foarte mult să vă văd comițând mereu aceleași greșeli. Voiam să vă spun, acum că ne-am întâlnit, ca ați fi bine-venit să-mi faceți o vizită la ceai într-una din după-amieze. Aș fi mai mult decât fericită să discutăm despre lucrurile care vă frământă. Veți găsi în persoana mea un interlocutor înțelegător, vă asigur.

– Frumos din partea dumneavoastră, domnișoara Collins. Sunt sigur că aveți cele mai bune intenții. Dar, dacă-mi îngăduiți, s-ar părea că experiențele dumneavoastră trecute v-au făcut mai puțin receptivă față de, așa cum ați spus chiar dumneavoastră, cei cu vocația mea. Nu sunt deloc sigur că v-ar face plăcere vizita mea.

O vreme, domnișoara Collins păru să chibzuiască. Apoi zise:

– Înțeleg temerile dumneavoastră. Dar simt ca noi doi ne-am putea înțelege foarte bine în mod civilizat. Dacă vreți, nu e nevoie decât de o scurtă vizită. Dacă vă simțiți bine, puteți reveni ori de câte ori vă face plăcere. Am putea face chiar o scurta plimbare. Grădina Sternberg este foarte aproape de locuința mea. Domnule Ryder, am avut timpul să mă gândesc ani de zile la trecut și acum sunt într-adevăr gata să dau totul uitării. Mi-ar face mare plăcere să mai întind o dată o mână de ajutor cuiva ca dumneavoastră. Desigur, nu promit să găesc răspuns la toate întrebările. Dar vă voi asculta cu multă înțelegere. Și fiți sigur, nu vă voi privi cu idolatrie sau sentimentalism, așa cum ar face o persoană mai puțin experimentată.

– Mă voi gândi cu atenție la propunerea dumneavoastră, domnișoară Collins, i-am zis eu. Dar nu-mi iese din minte că m-ați luat drept ceea ce în mod cert nu sunt. Spun asta pentru că lumea pare plină de oameni care pretind că ar fi genii de un soi sau altul și care de

fapt sunt remarcabili doar prin incapacitatea lor colosală de a-și organiza viața. Însă întâmplarea face că există întotdeauna o categorie întreagă de persoane ca dumneavoastră, domnișoara Collins, persoane foarte bine intenționate, dornice să sară în ajutorul acestor indivizi. Poate că mă autoflatez, dar vă spun eu, nu sunt unul dintre aceștia. De fapt, pot afirma cu convingere că în momentul acesta, n-am nevoie să fiu salvat de nimeni.

Domnișoara Collins clătina deja din cap de o bucată de vreme. Apoi zise:

– Domnule Ryder, m-ați întrista într-adevăr foarte mult dacă ați continua să comiteți întruna aceleași greșeli. Și când mă gândesc că în tot acest timp am fost aici, urmărindu-vă doar, fără să intervin cu nimic. Cred sincer ca v-aș putea fi de ajutor în starea în care vă găsiți. Desigur, când eram cu Leo – flutură ușor din mână spre Brodsky – eram prea tânără, nu știam nici pe departe cât ar fi trebuit, nu mi-am dat cu adevărat seama de ceea ce se petrece. Apoi însă am avut timp să mă gândesc mulți ani la toate. Dar când am auzit că veți veni în orașul nostru, mi-am zis că într-adevăr sosise vremea să învăț să-mi ascund amărăciunea. Am îmbătrânit, dar încă mai pot fi de folos. Există în viață unele lucruri pe care am ajuns să le înțeleg bine, foarte bine și, dacă nu este timpul pierdut, voi încerca să valorific ceea ce știu. Iată de ce vă invit să-mi faceți o vizită, domnule Ryder. Îmi cer din nou scuze că am fost cam tranșantă cu dumneavoastră ceva mai devreme, când ne-am întâlnit. Vă promit că n-o să se mai întâmple. Vă rog, spuneți că veți veni.

În timp ce vorbea, îmi apăru înaintea ochilor imaginea salonului ei – lumina plăcută și slabă, draperiile uzate de catifea, mobila dărăpănată – și pentru o clipă gândul de a mă lăsa pe una dintre canapelele ei, departe de grijile zilnice, mi se păru ciudat de ispitor. Am inspirat adânc și am oftat.

– O să rețin amabila dumneavoastră invitație, domnișoară Collins, am zis. Acum însă, trebuie să merg la culcare, să mă odihnesc puțin. Vă rog să înțelegeți, călătoresc întruna de luni de zile și, de când am ajuns aici, aproape ca n-am avut o clipă de răgaz. Sunt extrem de obosit.

Spunând aceasta, mă cuprinse iar oboseala. Pielea de sub ochi mă mânca și mi-am frecat fața cu dosul palmei. Încă mai făceam asta, când am simțit o atingere pe cot și am auzit o voce zicând blând:

– Vă conduc eu înapoi, domnule Ryder.

Stephan se întindea în sus spre mine, să mă ajute să cobor de pe scaun. M-am sprijinit cu o mână de umărul lui și am coborât.

– Și eu sunt foarte obosit, zise Stephan. Vă conduc eu înapoi.

– Să mă conduci înapoi?

– Da, noaptea asta o să dorm și eu într-una din camerele de hotel. Adeseori fac așa când ziua următoare lucrez dis-de-dimineată.

O clipă, vorbele lui mă lăsară nedumerit. Apoi, privind spre grupurile de invitați care stăteau în picioare sau erau așezați, spre chelneri și mese până în locul în care sala se pierdea în întuneric, îmi trecu brusc prin minte că ne aflam în atriumul hotelului. Nu-l recunoscusem din cauză că în aceeași zi, mai devreme, intrasem în atrium – și îl văzusem – dinspre capătul opus. Undeva, de cealaltă parte, în întuneric, trebuia să fie barul unde îmi băusem cafeaua și făcusem planuri pentru ziua respectivă.

N-am avut însă vreme să mă dezmeticesc, căci Stephan m-a și condus afară cu o insistență surprinzătoare.

– Să ne întoarcem, domnule Ryder. În afară de asta, voiam să vorbesc cu dumneavoastră despre ceva.

– Noapte bună, domnule Ryder, strigă domnișoara Collins în timp ce treceam pe lângă ea.

Am privit înapoi să-i urez noapte bună și n-aș fi făcut-o într-un mod atât de pripit dacă Stephan n-ar fi continuat să mă tragă de acolo. Într-adevăr, în timp ce traversam sala, azeam cum din toate părțile lumea îmi ura „noapte bună” și, deși le zâmbeam și le făceam, cum puteam, semne cu mâna, eram conștient că nu mă retrăgeam atât de elegant cum aș fi dorit.

Dar Stephan era evident preocupat și, chiar în timp ce întorceam peste umăr urările de „noapte bună”, se agăță de brațul meu și zise:

– Domnule Ryder, m-am tot gândit. Poate că sunt prea încrezător, dar chiar cred că ar trebui să încerc să interpretez o piesă de Kazan. Mi-am amintit mai devreme sfatul dumneavoastră, să rămân la ceea ce

am pregătit. Dar am stat într-adevăr și m-am gândit, și simt că aș putea ataca Pasiunile de sticlă. Piesa intră acum în posibilitățile mele, sunt sigur de asta. Adevărata problemă este timpul. Dar dacă mă pun pe treabă și o exersez cum trebuie, zi și noapte, cred că aș putea să o interpretez.

Intrasem în partea întunecată a atriumului. Pașii lui Stephan răsunau în gol, în timp ce lipăitul papucilor mei marca un contrapunct. Am distins în întuneric, undeva în dreapta, marmura palidă a fântânii mari, acum tăcută și adormită.

– Știi că nu e treaba mea, am zis eu. Dar în locul dumitale aș continua să repet ceea ce mi-am propus inițial să interpretez. Asta ți-ai ales și ar trebui să fie singurul lucru care contează. Oricum, după mine, este întotdeauna o greșeală să schimbi programul în ceasul al doisprezecelea.

– Dar, domnule Ryder, nu înțelegeți deloc. E vorba de mama. Ea...

– Știi tot ce mi-ai spus mai devreme. Și, cum ziceam, nu vreau să mă amestec. Dar cu tot respectul, cred că vine o vreme în viața unui om când acesta trebuie să hotărască singur. O vreme când trebuie să zici: Acum e vorba de mine, iar eu am ales asta.

– Domnule Ryder, vă mulțumesc pentru sfat. Dar cred că mi-l dați – știu că mă sfătuiți cu cele mai bune intenții – ... dar cred că o faceți numai pentru că nu aveți încredere că un amator ca mine l-ar putea interpreta decent pe Kazan, mai ales în timpul scurt care mi-a mai rămas. Vedeți însă, m-am gândit intens la asta în timpul dineului și cred într-adevăr...

– Chiar nu mă înțelegi, am zis simțind că-mi pierd răbdarea. Chiar nu mă înțelegi. Eu îți spun că trebuie să-ți susții punctul de vedere.

Tânărul însă nu părea să mă asculte.

– Domnule Ryder, continuă el, îmi dau seama că e cumplit de târziu și că sunteți obosit. Dar mă întrebam ceva. Dacă nu mi-ați putea acorda câteva minute, să zicem chiar cincisprezece minute. Am putea merge acum în salon și aș interpreta o frântură din piesa lui Kazan, nu pe toată, doar o frântură. Apoi puteți să-mi spuneți dacă mai am vreo șansă să le pregătesc o surpriză până joi seara. O, iertați-mă!

Ajunseserăm la capătul atriumului și ne-am oprit pe întuneric, în vreme ce Stephan deschidea ușile ce dădeau în coridor. Am privit înapoi, și locul în care se ținuse dineul nu arăta mai mare decât o oază de lumină în beznă. Invitații păreau să se fi așezat din nou și am zărit siluetele chelnerilor foindu-se de colo-colo cu tăvile.

Coridorul era foarte slab luminat. Stephan încuie ușile atriumului în urma noastră și am pornit-o împreună, fără o vorbă. După o vreme, în care tânărul se uitase de câteva ori spre mine, îmi trecu prin minte că aștepta un răspuns. Am oftat și i-am zis:

– Sigur ca aș vrea să te ajut. Înțeleg foarte bine situația în care te afli. Numai că s-a făcut atât de târziu și...

– Domnule Ryder, îmi dau seama că ați obosit. Pot să vă fac o sugestie? Ce-ar fi să merg singur în salon, iar dumneavoastră să rămâneți afară și doar să mă ascultați? După aceea, de îndată ce ați ascultat îndeajuns ca să vă formați o părere, vă puteți duce la culcare. Desigur că eu nu voi ști dacă mai sunteți încă afară, așa că voi avea tot interesul să interpretez cât pot de bine piesa până la capăt – adică exact ceea ce trebuie să fac. Mâine dimineața îmi veți spune dacă mai am vreo șansă cât de mică pentru joi seara.

M-am gândit la propunerea lui.

– De acord, am zis în cele din urma. Propunerea dumitale mi se pare foarte rezonabilă. Ne servește amândurora de minune. Foarte bine, vom face așa cum spui.

– Domnule Ryder, sunteți nespus de amabil. N-aveți idee ce mult înseamnă asta pentru mine. Eram într-așa o încurcătură!

Emoționat, tânărul mări pasul. Coridorul coti, devenind atât de întunecos, încât, în timp ce ne grăbeam, a trebuit să întind mâna înainte de teamă să nu mă ciocnesc de vreun perete. În afară de capătul lui, unde pătrundea lumina prin ușile transparente care duceau spre holul de la intrare al hotelului, se părea că nu mai rămăsese niciun bec aprins.

Tocmai mă gândeam să-i spun aceasta lui Hoffman cu prima ocazie, când Stephan zise:

– Ei, am ajuns, după care se opri.

Atunci mi-am dat seama că ne aflam în dreptul ușilor salonului.

Stephan mai zornăi niște chei și, când ușile se deschiseră în sfârșit, n-am văzut dincolo de ele decât întuneric. Tânărul intră însă nerăbdător în cameră, apoi scoase iar capul pe coridor.

– Lăsați-mi numai câteva secunde să găsesc partitura, zise el. Este undeva în taburetul pianului, dar e atâta dezordine acolo!

– Nu-ți fie teamă, nu plec până nu-mi formezi o părere clară.

– Domnule Ryder, sunteți atât de bun! Ei, nu întârzii nicio secundă.

Ușile se închiseră zăngănind și câteva minute se așternu tăcerea. Am rămas în întuneric, privind din când în când spre capătul coridorului și spre lumina din holul de la intrare.

Apoi, în sfârșit, Stephan atacă uvertura *Pasiunilor de sticlă*.

După primele măsuri, m-am pomenit ascultând cu atenție din ce în ce mai mare. De la bun început era limpede că tânărul nu cunoștea bine piesa, și totuși, dincolo de nesiguranță și stângăcie, am descoperit o imaginație de o originalitate și o subtilitate emoțională care m-au surprins profund. Chiar și în forma aceea necizelată, interpretarea pe care tânărul o dădea piesei lui Kazan părea să dezvăluie anumite dimensiuni nemaiîntâlnite până atunci.

M-am aplecat mai mult spre uși, concentrându-mă să surprind orice semn de ezitare. Apoi însă, spre sfârșitul uverturii, m-a cuprins brusc oboseala și mi-am adus aminte cât de târziu era. M-am gândit că nu mai era neapărat nevoie să ascult mai departe – dacă ar fi avut timp suficient la dispoziție, l-ar fi putut interpreta în mod cert pe Kazan – și am pornit-o încet în direcția holului de la intrare.

PARTEA A DOUA

11

M-a trezit zbârnâitul telefonului de pe noptieră. Primul gând a fost că am fost iar deranjat după numai câteva minute, dar apoi mi-am dat seama după lumina de afară că se făcuse dimineață de mult. Am ridicat receptorul brusc, îngrijorat că dormisem prea mult.

– A, domnule Ryder, se auzi vocea lui Hoffman. Ați dormit bine, sper.

– Mulțumesc, domnule Hoffman, am dormit foarte bine. Dar tocmai mă dezmeticeam. Cu o zi atât de aglomerată înaintea mea, am râs ușor, ar fi timpul să mă trezesc.

– Într-adevăr, domnule, și încă ce zi vă așteaptă! Înțeleg de ce vreți să vă cruțați forțele cât mai mult cu puțință în dimineața asta. Foarte înțelept, că să zic așa. Mai ales după ce v-ați străduit atât de tare să fiți alături de noi aseară. A, a fost un discurs extrem de spiritual! Tot orașul nu vorbește decât despre asta! În orice caz, domnule Ryder, cum știam că urmează să vă treziți cam pe la ora asta, m-am gândit că aș putea să vă dau un telefon și să vă spun cum stau lucrurile. Sunt fericit să vă informez că acum camera 343 este pregătită. V-aș sugera să vă mutați în ea imediat. Lucrurile dumneavoastră, dacă nu aveți nimic împotriva, vor fi duse dincolo în timp ce serviți micul dejun. Camera 343 va fi, sunt sigur de asta, mult mai potrivită decât aceea pe care o ocupați în prezent. Încă o dată vă cer scuze pentru această greșală! Sunt dezolat din pricina ei. Dar, după cum cred ca v-am explicat aseară, uneori poate fi foarte greu să apreciezi astfel de lucruri.

– Da, da, înțeleg perfect.

M-am uitat prin cameră și am simțit cum mă cuprinde disperarea.

– Dar, domnule Hoffman, am spus stăpânindu-mi cu greu vocea, am o mică complicație. Fiul meu, Boris, este acum cu mine la hotel și...

– A, da, este bine-venit și fiul dumneavoastră. M-am gândit și la această problemă și l-am mutat în camera 342, alături de dumneavoastră. De fapt, Gustav a avut grijă ca tânărul să se mute în dimineața asta, mai devreme. Așa încât n-aveți de ce să vă îngrijorați. Vă rog, așadar, ca după micul dejun să mergeți în camera 343. Veți găsi acolo toate lucrurile dumneavoastră. Nu este decât cu un etaj mai sus față de locul unde vă aflați acum și sunt sigur că o veți găsi cu mult mai pe gustul dumneavoastră. Dar sigur că, dacă nu vă convine, vă rog să-mi comunicați imediat.

I-am mulțumit și am pus receptorul în furcă. Apoi m-am dat jos din pat, am privit iar în jur și am inspirat adânc. În lumina dimineții, camera mea nu arăta deloc deosebit – era doar o cameră tipică de hotel – și îmi trecu prin minte ca mă legasem de ea fără rost. Și totuși, în timp ce îmi făceam dușul și mă bărbieream, am simțit că încep să mă enervez iar. Apoi brusc, îmi trecu prin minte că înainte să cobor la micul dejun, înainte de toate, să merg să văd dacă Boris este bine. Din câte știam, în clipa aceea stătea singur în noua lui cameră, puțin cam dezorientat. Am terminat repede cu îmbrăcatul și, aruncând în urma o ultima privire, am ieșit din cameră.

Mergeam de-a lungul coridorului celui de-al treilea etaj, în căutarea camerei 342, când am auzit un zgomot și l-am zărit pe Boris alergând de la celălalt capăt spre mine. Alerga într-un fel ciudat și, văzându-l, am rămas locului. Atunci am observat că își mișca mâinile ca și când ar fi condus un automobil, și am dedus că mima o persoană într-o mașină care mergea cu viteză. Bombănea furios un pasager din dreapta și nu arăta prin nimic că m-ar fi zărit în timp ce trecea pe lângă mine huruind. Pe coridor, mai jos, o ușă era deschisă și, apropiindu-se de ea, Boris strigă: „Atenție!”, după care viră scurt intrând în cameră.

Dinăuntru se auziră strigătele lui Boris imitând o ciocnire. Am mers spre ușă și, văzând că era chiar camera 342, am pășit înăuntru.

L-am găsit pe Boris zăcând în pat pe spate, cu picioarele în sus.

– Boris, i-am zis, n-ar trebui să alergi pe aici și să strigi așa. Acesta e un hotel. După cum știi, lumea poate să doarmă.

– Să doarmă! La ora asta!

Am închis ușa în urma mea.

– N-ar trebui să faci atâta gălăgie. O să ne reclame.

– Cu atât mai bine dacă ne reclamă. O să-l pun pe bunicu' să discute cu ei.

Își mai ținea încă picioarele în aer și începu să-și lovească lent pantofii unul de altul cu zgomot. Am luat un scaun și l-am privit o vreme.

– Boris, trebuie să-ți vorbesc. Vreau să spun că noi doi trebuie să vorbim. Ne va face bine. Probabil că ai multe întrebări de pus. Despre toate astea. Despre motivul pentru care locuim în acest hotel.

M-am oprit să văd dacă nu vrea să spună ceva. Boris își lovea mai departe picioarele în aer.

– Boris, până acum ai avut foarte mare răbdare, am continuat eu. Dar știu că vrei să afli o mulțime de lucruri. Iartă-mă că am fost mereu prea ocupat ca să stau și să vorbesc cu tine pe îndelete. Și iartă-mă și pentru aseară. A fost o deziluzie pentru amândoi. Boris, probabil că ai multe întrebări de pus. La unele nu se poate răspunde ușor, dar voi încerca să o fac cât pot mai bine.

Nu știu de ce, dar în timp ce-i vorbeam așa – probabil din cauza vechii mele camere și a gândului că poate o părăsisem definitiv – mă cuprinse un sentiment puternic de deșertăciune și a trebuit să mă opresc o clipă. Boris își mai lovi o vreme picioarele. Apoi se pare că obosi și le lăsă să cadă pe pat.

Mi-am dres glasul și am zis:

– Așadar, Boris, cu ce începem?

– Omul Soarelui! strigă Boris brusc și intona cu voce tare primele măsuri ale unei melodii. Apoi, se prăbuși, dispărând în spațiul dintre pat și perete.

– Boris, vorbesc serios. Ce Dumnezeu! Trebuie să lămurim unele lucruri. Boris, ieși, te rog, de acolo!

Niciun răspuns. Am oftat și m-am ridicat în picioare.

– Boris, vreau să știi că oricând vrei să-mi pui o întrebare, n-ai decât să mă întrebi. Voi întrerupe orice treaba aș avea și voi veni să lămuresc lucrurile cu tine. Chiar dacă sunt cu persoane care par a fi

importante, vreau să înțelegi ca ele nu sunt pentru mine la fel de importante ca tine. Boris, mă auzi? Boris, ieși afară de acolo!

— Nu pot. Nu pot să mă mișc.

— Boris, te rog!

— Nu pot să mă mișc. Mi-am rupt trei vertebre.

— Foarte bine, Boris. Poate că o să vorbim când o să te simți mai bine. Acum cobor la micul dejun. Ascultă, Boris! Dacă vrei, după micul dejun ne-am putea întoarce la fosta locuință. Dacă vrei, putem face asta. Putem merge să luăm de acolo cutia aceea. Cea cu Numărul Nouă.

Tot niciun răspuns. Am mai așteptat o clipă, apoi am zis:

— Ei, mai gândește-te, Boris! Eu cobor la micul dejun.

Și zicând aceasta, am ieșit din cameră, închizând încet ușa în urma mea.

Am fost condus într-o încăpere însorită, de lângă holul de la intrare. Ferestrele mari păreau să dea spre stradă chiar la nivelul trotuarului, dar la geamurile de jos se folosisse sticlă mată pentru a da ambianței o notă de intimitate, iar zgomotul circulației de afară nu se auzea decât în surdina. Palmieri înalți și ventilatoare atârinate de tavan dădeau încăperii un aspect exotic. Mesele fuseseră așezate pe două șiruri lungi și, în timp ce chelnerul mă conducea pe intervalul dintre ele, am observat că majoritatea fuseseră deja strânse.

Chelnerul mă așeză pe un loc aproape de fundul sălii și îmi turnă puțină cafea. După ce plecă, am observat că singurii clienți erau o pereche de lângă intrare, care vorbea în limba spaniolă, și un bătrân care citea un ziar, la câteva mese mai încolo de mine. Cred că eram ultimul client care cobora la micul dejun, dar fusesem iarăși foarte solicitat cu o noapte în urmă, așa încât nu mă simțeam cu nimic vinovat de întârzierea mea.

Dimpotrivă, în timp ce stăteam și priveam palmierii tremurând ușor sub ventilatoare, m-am simțit cuprins de un sentiment de mulțumire. La urma urmei, aveam destule motive să fiu foarte mulțumit de ceea ce realizasem în puținul timp scurs de la sosirea mea. Evident, mai erau încă unele aspecte ale crizei prin care trecea orașul, care îmi rămăseseră neclare, misterioase chiar. Dar, în definitiv, nu trecuseră nici douăzeci și patru de ore de când ajunsesem acolo și în scurt timp

aveam să dau răspuns la unele întrebări. De pildă, mai târziu, în cursul zilei, aveam să o vizitez pe contesă, unde aveam ocazia nu numai să mi-l reamintesc pe Brodsky cu ajutorul plăcilor de gramofon, ci și să vorbesc amănunțit, atât cu contesa, cât și cu primarul, despre toată starea aceea de criză. Apoi urma întâlnirea cu cetățenii cei mai afectați de problemele curente – a cărei importanță o subliniasem de față cu domnișoara Stratmann cu o zi înainte – și întâlnirea cu Christoff însuși. Cu alte cuvinte, mai aveam câteva întâlniri foarte importante, și era inutil să încerc să trag vreo concluzie clară sau chiar să mă gândesc deocamdată la o formulă de încheiere pentru discursul meu. Pe moment, era firesc să fiu mulțumit de informațiile pe care le dețineam deja și, în mod sigur, îmi mai puteam permite câteva minute de odihna binefăcătoare, în timp ce serveam micul dejun.

Chelnerul se întoarse cu mezeluri, brânzeturi și cu un coș plin cu cornuri proaspete, iar eu am început să mănânc tacticos, turnându-mi în ceașcă, puțin câte puțin, din cafeaua tare. Când, în fine, Stephan Hoffman își făcu apariția, eram într-o dispoziție destul de calmă.

– Bună dimineața, domnule Ryder, zise tânărul venind zâmbitor spre mine. Am auzit că tocmai ați coborât. Nu vreau să vă deranjez la micul dejun, așa că nu vă rețin mult.

Rămase să se foiască lângă masa mea, cu zâmbetul încă pe buze, așteptând în mod evident ca eu să vorbesc. De-abia atunci mi-am amintit de înțelegerea noastră din seara precedentă.

– A, da, am zis eu. Da, în legătură cu Kazan. Am lăsat jos cuțitul și l-am privit. Este, bineînțeles, una dintre cele mai dificile piese pentru pian compuse vreodată. Având în vedere că de-abia ai început s-o exersezi, n-am fost surprins să observ anumite imperfecțiuni. Atât și nimic mai mult, doar simple imperfecțiuni. Cu piesa aceasta nu prea ai de ales decât să-i dedici timp. Mult timp.

Am făcut iar o pauză. Zâmbetul se șterse de pe fața lui Stephan.

– Dar în general, am continuat eu, și nu vorbesc cu ușurință, am apreciat interpretarea dumată de ieri seara ca deosebit de promițătoare. Dacă îi acorzi timp suficient, știu că vei interpreta bine chiar și piesa aceasta grea. Sigur că se pune problema...

Dar tânărul nu mai asculta. Apropiindu-se cu un pas de mine, zise:

– Domnule Ryder, lăsați-mă să înțeleg bine. Vreți să spuneți că n-am nevoie decât să exersez? Că intră în posibilitățile mele?

Brusc se schimbă la față, se aplecă și-și lovi genunchiul cu pumnul. Apoi se îndreptă, inspiră adânc și începu să radieze de bucurie.

– Domnule Ryder, n-aveți idee, n-aveți deloc idee ce mult înseamnă asta pentru mine. Ce încurajare minunată, n-aveți idee! Știu că nu sună prea modest, dar vă spun eu, întotdeauna am simțit asta în adâncul ființei mele, întotdeauna am simțit că pot s-o fac. Dar să vă aud pe dumneavoastră că mi-o spuneți așa, pe dumneavoastră dintre toți oamenii, Dumnezeule, este un dar neprețuit! Azi-noapte, domnule Ryder, am continuat să cânt întruna. Când simțeam că mă cuprinde oboseala, ori de câte ori eram tentat să mă opresc, auzeam o voce interioară care îmi spunea: „Mai cântă. Poate că domnul Ryder este încă afară. Poate că mai trebuie să asculte puțin ca să-și formeze o părere”. Și atunci mă străduiam mai mult, din tot sufletul, și cântam mai departe. Când am terminat, cam acum două ore, vă mărturisesc că m-am dus la ușă și m-am uitat pe furiș afară. Evident, am constatat că plecaserăți la culcare – lucru foarte înțelept. Dar ați fost extrem de amabil să așteptați așa cum ați făcut-o. Sper numai că nu v-ați sacrificat prea mult somnul din pricina mea.

– O, nu, nu. Am rămas în dreptul ușii... o bucată de vreme. Suficient ca să-mi formez o părere.

– Ați fost extrem de amabil, domnule Ryder. În dimineața asta, mă simt alt om. Norii s-au risipit!

– Stai puțin, să nu mă înțelegi greșit. Ceea ce vreau eu să spun este că piesa aceea intră în posibilitățile dumitale. Cât despre timpul pe care îl mai ai încă la dispoziție...

– Voi face în așa fel să am timp suficient. Voi profita de toate ocaziile să mă instalez la pian și să exersez. Nici n-o să mai dorm. Nu vă faceți griji, domnule Ryder! Mâine seară părinții mei vor fi mândri de mine.

– Mâine seară? A, da...

– Dar uite că vorbesc întruna, ca un egoist, despre mine și nici nu v-am spus cât de senzational ați fost aseară. Vreau să zic, la dîneu. Toată

lumea vorbește despre asta, în tot orașul. A fost într-adevăr un discurs încântător.

– Mulțumesc. Mă bucur că le-a plăcut.

– Și sunt sigur că a contribuit enorm la crearea atmosferei pentru ceea ce a urmat. Da, după cât se pare – și acum vine într-adevăr vestea cea bună, pe care ar fi trebuit să v-o dau imediat – așa cum ați văzut și dumneavoastră, aseară și-a făcut apariția și domnișoara Collins. Ei bine, la un moment dat, în timp ce se pregătea de plecare, ea și domnul Brodsky se pare că și-au zâmbit. Da, chiar așa! Multă lume a văzut asta. Tata a văzut cu ochii lui. Nu făcuse nimic special să-i pună față în față, fusese chiar foarte prudent să nu forțeze lucrurile prea tare, mai ales cu domnișoara Collins care urma să se hotărăască în legătură cu plimbarea de la Grădina Zoologică și așa mai departe. Dar s-a întâmplat tocmai când ea se pregătea de plecare. Se pare că domnul Brodsky a observat că ea era pe punctul de a pleca și s-a ridicat în picioare. Stătuse toată seara așezat, la masa lui, chiar dacă între timp lumea se foia de colo-colo nestânjenită, așa cum se întâmplă mereu. Atunci însă, domnul Brodsky s-a ridicat în picioare și a privit în partea opusă a sălii, spre ieșire, unde domnișoara Collins își lua rămas-bun de la câteva persoane. Unul dintre domni, cred că era domnul Weber, tocmai o conducea afară, dar probabil că instinctiv ea a simțit ceva. Oricum, a privit înapoi spre sală și bineînțeles că l-a văzut pe domnul Brodsky în picioare, privind lung la ea. Tata a observat asta, la fel și alți invitați, și în sală s-a făcut puțină liniște. Tata zice că o clipă a crezut cu groază că ea o să-l privească cu răceală și cu amărăciune, căci chipul ei avea o expresie de parcă asta avea de gând să facă. Dar în ultimul moment, a zâmbit. Da, i-a zâmbit domnului Brodsky! După care a ieșit din sală. Cât despre domnul Brodsky, ei bine, vă închipuiți ce o fi însemnat asta pentru el. Închipuiți-vă, după atâția ani! După părerea lui tata, pe care l-am văzut chiar adineauri, domnul Brodsky a lucrat dimineața asta cu forțe noi. Cântă deja la pian de o oră! I-am cedat locul la timp! Tata zice că în dimineața asta domnul Brodsky pare complet schimbat și că, bineînțeles, n-a lăsat prin nimic să se înțeleagă că ar simți nevoia să bea ceva. Pentru tata a fost un triumf, ca de altfel pentru noi toți, dar sunt sigur că discursul dumneavoastră a contribuit

enorm la toate astea. Încă mai așteptăm vești de la domnișoara Collins, adică în legătură cu plimbarea la Grădina Zoologică, dar după cele petrecute azi-noapte, nu putem să nu fim optimiști. Ce dimineață se anunță la orizont! Ei bine, domnule Ryder, nu vă mai rețin, sunt sigur că abia așteptați să vă terminați micul dejun. Nu vă mai spun decât „mulțumesc pentru tot”. Sunt sigur ca ne vom mai întâlni în cursul zilei și o să vă țin la curent despre cum îmi mai merge interpretarea piesei lui Kazan.

I-am urât succes și l-am urmărit cum ieșea cu pași mari și hotărâți din încăpere.

Întâlnirea cu tânărul avu darul de a mă face mai mulțumit ca niciodată. Câteva minute, mi-am continuat tacticos micul dejun, bucurându-mă în special de mirosul plin de prospețime al untului din partea locului. La un moment dat, chelnerul și-a făcut apariția cu încă o cană cu cafea, apoi a plecat iar. După o vreme, n-aș putea spune de ce, m-am pomenit încercând să-mi amintesc răspunsul pe care îl dădusem unui domn care stătuse odată lângă mine într-o călătorie cu avionul. Trei perechi de frați au jucat împreună în finalele Cupei Mondiale, spusese el. Mai știam despre cine e vorba? Mi-am cerut scuze și m-am întors iar la cartea mea, nevrând să mă las atras în conversație.

Dar din acel moment, în ocazii de acest fel în care sunt singur cu mine însumi doar pentru câteva clipe, mă pomenesc că-mi aduc aminte de întrebarea aceluia individ. Partea proastă e că după atâția ani am ajuns să-mi amintesc care erau cele trei perechi de frați, dar din când în când constat că uit una dintre ele. La fel și în dimineața asta. Mi-am amintit că frații Charlton jucaseră pentru echipa Angliei la finala din 1966, iar frații van der Kerkhof pentru echipa Olandei în 1978. Dar oricât am încercat, n-am reușit să-mi amintesc care era a treia pereche.

După o vreme, am început să mă enervez foarte tare și, la un moment dat, am luat chiar hotărârea să nu mă ridic de la masă și nici să nu mă apuc de treburile zilei până când nu reușesc să-mi amintesc și a treia pereche de frați.

Am ieșit din reverie când mi-am dat seama că Boris intrase în sală și venea spre mine. Înainta agale, trecând nepăsător de la o masă la alta, ca și când nu s-ar fi apropiat de mine decât din întâmplare. Mă ocolea

cu privirea și chiar și când ajunse la masa alăturată, zăbovi acolo cu spatele la mine, bătând darabana cu degetele pe fața de masă.

– Boris, ai luat micul dejun? l-am întrebat eu.

Boris se juca mai departe cu fața de masă. Apoi întreabă pe un ton care sugera că oricum nu prea îi păsa:

– Mergem la locuința veche?

– Dacă vrei. Ți-am promis că, dacă vrei, mergem. Vrei să mergem, Boris?

– N-ai treabă?

– Ba da, dar pot s-o fac și mai târziu. Dacă vrei, putem merge la locuința veche. Dar dacă ne hotărâm, trebuie să pornim chiar acum. După cum spui, mă așteaptă o zi foarte încărcată.

Boris păru să chibzuiască. Stătea cu spatele la mine și se juca mai departe cu fața de masă.

– Ei, Boris? Mergem?

– O să-l găsim pe Numărul Nouă?

– Eu sper că da.

Luând hotărârea să preiau inițiativa, m-am ridicat și am aruncat șervetul lângă farfurie.

– Boris, hai să pornim chiar acum! Se pare că vom avea o zi însoțită. Nici măcar n-avem nevoie să urcăm în camere după jachete. Hai s-o pornim chiar acum!

Boris tot mai părea să șovăie, dar l-am luat cu brațul de după umeri și l-am scos din sala de mese.

Tocmai când Boris și cu mine traversam holul de la intrare, am observat că recepționarul îmi făcea semn cu mâna.

– O, domnule Ryder, zise el, ziaristii aceia s-au întors ceva mai devreme. Am crezut de cuviință să-i expediez pentru moment și le-am sugerat să revină peste o oră. N-aveți grijă, sunt foarte amabili.

M-am gândit o clipă, după care am spus:

– Din păcate, momentan am o treabă importantă de rezolvat. Poate îi rogi pe acești domni să stabilească o oră convenabilă prin intermediul domnișoarei Stratmann. Acum, te rugăm să ne scuzi, trebuie să plecăm.

De-abia când am ieșit din hotel și am ajuns pe trotuarul înșorit, mi-am dat seama că nu știu să ajung la vechea locuință.

O clipă am privit circulația lentă din fața noastră. Apoi Boris, simțind că aveam o problemă, zise:

– Putem lua tramvaiul. Din fața postului de pompieri.

– Bine. Atunci e-n regulă, Boris, mă conduci tu pe mine.

Traficul era atât de zgomotos, încât preț de câteva minute aproape că n-am mai schimbat nicio vorbă. Am mers ferindu-ne de obstacole pe trotuarele înguste și ticsite de lume, am traversat două străduțe aglomerate, după care am ieșit într-un bulevard larg, cu linii de tramvai și câteva benzi pentru trafic mai lent. Aici trotuarul era mult mai lat, așa încât am mers mai lejer printre pietoni, pe lângă bănci, birouri și restaurante.

Deodată, am auzit zgomot de pași alergând în urma mea și am simțit o mână atingându-mi umărul.

– Domnule Ryder! Of, în sfârșit v-am găsit!

M-am întors și am văzut un bărbat care aducea cu un cântăreț de rock ceva mai în vârstă. Avea o față arsă de vânt, părul lung nepieptănat, despărțit cu cărare la mijloc. Purta cămașă și pantaloni largi, de culoare bej.

– Îmi pare bine, am spus prudent, conștient că Boris îl privea pe bărbat cu suspiciune.

– Ce ghinion cu neînțelegerile astea! zise bărbatul râzând. Ni s-au fixat atâtea întâlniri! Iar aseară am așteptat mult, mai bine de două ore, dar nu face nimic! Se mai întâmplă. Probabil că n-a fost vina dumneavoastră, domnule. De fapt, sunt sigur de asta.

– A, da. Și dimineața asta ați așteptat iar. Da, da, mi-a spus receptionerul.

– Azi-dimineață iar a fost o neînțelegere. Pletosul ridică din umeri. Ne-au zis să revenim peste o oră. Așa că nu făceam decât să ne omorâm timpul la cafeneaua de colo, eu și cu fotograficul. Dar acum că tot ați trecut pe aici, mă întreb dacă n-ar fi bine să vă luăm interviul și să facem câteva poze pe loc. După aceea n-o să vă mai deranjăm. Evident, ne dăm seama că pentru cineva ca dumneavoastră, un

interviu într-un mic ziar de provincie ca al nostru nu reprezintă un lucru important...

– Dimpotrivă, am zis repede, întotdeauna acord cea mai mare importanță unor ziare ca al vostru. Asta pentru că simțiți pulsul locului. Oamenii ca dumneavoastră reprezintă pentru mine relații din cele mai importante pe care mi le fac într-un oraș.

– Sunteți foarte amabil, domnule Ryder. Și dacă-mi permiteți, foarte perspicace.

– Voiam însă să vă mai spun că, din păcate, în clipa de față am o problemă de rezolvat.

– Desigur, desigur. Tocmai de aceea vă sugerăm să facem totul repede și bine acum, decât să vă mai necăjim în restul zilei. Fotograful nostru, Pedro, este acum în cafeneaua de colo. Vă poate face câteva poze în timp ce eu vă pun două sau trei întrebări. După care, dumneavoastră și tânărul domn puteți pleca repede oriunde aveți treabă. Toate astea nu vor dura mai mult de patru sau cinci minute. Cred că este de departe cea mai simplă soluție.

– Hm! Zici că va dura doar câteva minute?

– O, cu câteva minute am fi mai mult decât mulțumiți. Știm prea bine cât de solicitat trebuie să fiți. Cum spuneam, avem totul acolo. La cafenea.

Arată spre un loc situat la mică distanță, unde câteva mese și scaune se întindeau pe trotuar. Nu părea locul ideal pentru a lua un interviu, dar îmi trecu prin minte că așa aș fi putut rezolva problema ziaristilor în modul cel mai simplu.

– Foarte bine, am spus. Dar vă atrag atenția că dimineața asta am un program foarte încărcat.

– Domnule Ryder, sunteți atât de amabil! Mai ales cu un ziar atât de modest ca al nostru! Ei, haideți să facem totul cât mai repede posibil. Pe aici, vă rog.

Ziaristul pletos ne conduse înapoi pe trotuar și, în graba lui de a se întoarce la cafenea, fu cât pe ce să se ciocnească de un pieton. În scurt timp ne-o luă cu câțiva pași înainte, așa că am profitat de ocazie ca să-i spun lui Boris:

– Nu-ți face griji, n-o să dureze deloc mult. O să am grijă de asta.

Boris făcea în continuare pe supăratul, așa încât am adăugat:

– Ascultă, poți să iei loc și să servești ceva cât aștepți. O înghețată sau o prăjitură cu brânză. După care, pornim imediat la drum.

Ne-am oprit în dreptul unei curți înguste, în care se aflau sumedenie de umbrele.

– Am ajuns, zise ziaristul, arătând spre una dintre mese. Noi stăm acolo.

– Dacă nu te superi, i-am zis, îl conduc mai întâi pe Boris înăuntru. Într-un minut vin și eu afară și mă așez la masa voastră.

– Excelentă idee!

Deși majoritatea meselor din curte erau ocupate, în cafenea nu era niciun client. Interiorul era modern și simplu, iar încăperea – foarte luminoasă. O chelneriță tânără și durdulie, cu înfățișare nordică, stătea în spatele unei tejghele de sticlă, în care se aflau etalate diferite prăjituri și pateuri. În timp ce Boris se așeza la o masă din colț, tânăra veni spre noi zâmbind:

– Ce-ați dori să serviți? îl întreba ea pe Boris. În dimineața asta avem cele mai proaspete prăjituri din oraș. Le-am primit acum zece minute. Totul e foarte proaspăt.

Boris începu s-o interogheze pe chelneriță amănunțit despre prăjituri, după care se hotărî să ia o prăjitură cu brânză, ciocolată și migdale.

– În regulă, nu lipsesc mult, i-am zis eu. Mă duc doar să vad ce vor acești oameni și mă întorc imediat. Dacă vrei ceva, sunt afară.

Boris ridică din umeri, cu ochii ațintiți asupra chelneriței, care tocmai scotea o prăjitură fină din vitrină.

12

Când m-am întors în curte, nu l-am găsit pe ziaristul pletos nicăieri. Am mers o vreme printre umbrele, scrutând chipurile celor așezați la mese. După ce am făcut o dată înconjurul curții, m-am oprit gândindu-mă că poate ziaristul se răzgândise și plecase. Mi se părea însă de

neconceput, așa că am mai privit o dată în jurul meu. Am văzut diferite persoane care citeau ziarul la o cafea. Un bătrân vorbea cu porumbeii strânși roată la picioarele lui. Apoi am auzit că mă strigă cineva, m-am întors și l-am văzut pe ziarist așezat la o masă chiar în spatele meu. Era cufundat într-o discuție cu un bărbat bondoc și oacheș, pe care l-am luat drept fotograful lui. Am scos o exclamație și m-am dus la ei, dar în mod ciudat cei doi și-au continuat discuția fără să se uite la mine. Chiar și atunci când mi-am tras scaunul rămas liber și m-am așezat, ziaristul – care tocmai spunea ceva – nu-mi aruncă decât o privire fugară.

Apoi, întorcându-se la fotograful cel oacheș, spuse mai departe:

– Așa că nu-i da nicio informație despre semnificația clădirii. Inventează numai o explicație sofisticată, un motiv pentru care trebuie să stea mereu în dreptul ei.

– Nicio problemă, zise fotograful încuviințând din cap. Nicio problemă!

– Dar nu-l presa prea tare. Se pare că asta a fost greșeala lui Schulz la Viena, luna trecută. Și ține minte, ca toți cei din tagma lui, e foarte vanitos. Așa că prefă-te că ești un mare admirator de-al lui. Spune-i că ziarul habar n-avea de asta când te-a trimis pe tine, dar că întâmplător îl admiri extraordinar de mult. Cu asta îl faci praf. Dar nu pomeni de clădirea Sattler înainte de a intra în vorbă cu el.

– Bine, bine. Fotograful încuviința din cap. M-am gândit că ar fi trebuit să fi aranjat totul până acum. Am crezut că l-ai convins deja.

– Am încercat să stabilesc ceva prin telefon, dar pe urmă Schulz m-a avertizat ce ticălos cusurgiu e tipul.

Și spunând aceasta, ziaristul se întoarse spre mine și îmi zâmbi politicos. Aidoma colegului său, fotograful mă salută înclinând absent din cap, după care cei doi reveniră la discuția lor.

– Din păcate, zise ziaristul, Schulz nu-i fletează niciodată suficient de mult și are felul ăla al lui, ca și când ar fi într-adevăr nerăbdător, chiar și atunci când nu e. Pe astfel de indivizi trebuie neapărat să-i fletezi. Așa că, ori de câte ori faci vreo poză, strigă mereu „grozav”. Exclamă întruna. Și fletează-l neîncetat.

– Bine, bine. Nicio problemă.

– Așa că voi începe cu... ziaristul oftă obosit. Voi începe să vorbesc despre concertul de la Viena sau ceva de genul ăsta. Mi-am făcut niște însemnări despre asta, îl păcălesc eu. Dar să nu pierdem prea multă vreme. După câteva minute, te prefaci că ți-a venit ideea să mergem la clădirea Sattler. La început o să fac pe plictisitul, dar până la urmă o să recunosc că e o idee strălucită.

– Bine, bine.

– Acum ești sigur pe tine. Să nu facem nicio greșală. Ține minte că ticălosul e suspicios.

– Pricep.

– Dacă începe ceva să scârțâie, fletează-l.

– Bine, bine.

Cei doi se aprobau unul pe altul dând din cap. Apoi ziaristul inspiră adânc, își pocni palmele și se întoarse cu fața la mine, luminându-se pe loc:

– A, domnule Ryder, ați și ajuns! Sunteți foarte amabil să ne acordați o parte din timpul dumneavoastră prețios. Iar tânărul se distrează acolo înăuntru, nu-i așa?

– Da, da. A comandat o bucată mare de prăjitură cu brânză.

Cei doi bărbați râseră amabil. Fotograful cel oacheș rânji și zise:

– Prăjitură cu brânză. Da, asta-i preferata mea încă de când eram mic copil.

– O, domnule Ryder, acesta este Pedro.

Fotografal zâmbi și-mi întinse repede mâna.

– Foarte încântat să vă cunosc, domnule. E o adevărată ocazie pentru mine, vă spun eu. Am primit această misiune de-abia azi-dimineață. Când m-am trezit, nu mă gândeam decât că iar o să fac poze în camerele de consiliu. Dar am primit un telefon în timp ce făceam duș. „Vrei să mergi?” m-au întreat. „Dacă vreau să merg? Omul ăsta a fost idolul meu încă din copilărie, le-am zis eu. Dacă vreau să merg? Dumnezeule, merg și fără să mă plătească. Dimpotrivă, vă plătesc eu pe voi, le-am spus. Spuneți-mi numai unde să mă duc.” Va jur că-n viața mea n-am fost mai emoționat să primesc vreo misiune.

– Sincer să fiu, domnule Ryder, zise ziaristul, fotografal care a fost cu mine aseară la hotel, ei bine, după ce am așteptat câteva ore, a

început să-și cam piardă răbdarea. Evident, m-am supărat foc pe el. „Se pare că nu-ți dai seama, i-am zis eu. Dacă domnul Ryder a întârziat, în mod sigur a avut întâlniri foarte importante. Dacă a avut amabilitatea să ne acorde puțin din timpul său și trebuie să așteptam puțin atunci o vom face.” Vă spun eu, domnule, m-am supărat foc pe el. Și când m-am întors, i-am spus redactorului că nu era destul de bun. „Găsiți-mi alt fotograf pentru mâine, i-am cerut eu. Unul care să fie perfect conștient de poziția domnului Ryder și care să-i poarte recunoștința pe care o merită.” Da, cred că mă enervasem tare de tot. Oricum, acum îl avem pe Pedro, care s-a dovedit a fi un admirator aproape tot atât de mare de-al dumneavoastră ca și mine.

– Mai mare, mai mare, protestă Pedro. Când am primit telefonul, azi-dimineață, pur și simplu nu-mi venea să cred. Idolul meu este în oraș, iar eu o să-i fac câteva fotografii. Dumnezeu, o să fac cea mai bună treabă din viața mea, așa mi-am zis în timp ce făceam duș. Cu așa o personalitate, trebuie să faci cea mai bună treabă. O să-l fotografiez în dreptul clădirii Sattler. Așa m-am gândit. Aveam în minte întreaga scenă, în timp ce îmi făceam dușul.

– Ei, Pedro, zise ziaristul privindu-l sever, tare mă îndoiesc că domnul Ryder ar vrea să meargă la clădirea Sattler, numai de dragul fotografiilor tale. Adevărat, nu durează decât câteva minute de mers cu mașina, dar totuși câteva minute nu sunt deloc lipsite de importanță pentru un om cu un program încărcat. Nu, Pedro, va trebui să te descurci cum poți aici, să faci câteva instantanee cu domnul Ryder în timp ce vorbim, așezați la masa asta. De acord, terasa de cafea a devenit un clișeu banal, care nu va reda prea bine farmecul unic al domnului Ryder. Dar va trebui să te mulțumești numai cu atât. Recunosc, ideea de a-l fotografia pe domnul Ryder în dreptul clădirii Sattler e inspirată. Numai că dânsul nu dispune de timpul necesar. Trebuie să ne mulțumim cu o fotografie mult mai banală.

Pedro își lovi palma cu pumnul și scutură din cap.

– Cred că aveți dreptate. Dar, Dumnezeu, este greu de acceptat. Să am ocazia de a-l fotografia pe marele Ryder, ocazie cu care nu te întâlnești de două ori în viață, și să fiu nevoit să mă mulțumesc cu o banală scenă de cafea. Uneori te mulțumești cu ce-ți oferă soarta.

Scutură iar trist din cap. Apoi, o clipă, cei doi rămaseră acolo să mă privească.

– Ascultați, am zis eu în cele din urmă, clădirea asta... este realmente numai la câteva minute de mers cu mașina?

Pedro se ridică brusc, cu fața luminată de entuziasm.

– Vorbiți serios? Veți poza în fața clădirii Sattler? Doamne, ce ocazie! Știam eu că o să fiți la înălțime!

– Stai puțin...

– Sunteți sigur, domnule Ryder? zise ziaristul înșfăcându-mă de braț. Sunteți chiar sigur? Știu că aveți un program încărcat. Ce mai, sunteți într-adevăr extraordinar! Și, într-adevăr, nu durează mai mult de trei minute dacă mergem cu taxiul. De fapt, dumneavoastră rămâneți pe loc, iar eu voi chema unul. Pedro, de ce nu faci oricum câteva instantanee cu domnul Ryder, cât timp așteaptă aici?

Ziaristul plecă grăbit. O clipă mai târziu l-am văzut la marginea trotuarului, aplecându-se spre mașinile care se apropiau, cu un braț ridicat în aer.

– Domnule Ryder, vă rog.

Pedro se lăsase pe un genunchi, privind pieziș în sus, spre mine, printr-un aparat de fotografiat. M-am așezat mai bine în scaun – luând o poziție relaxată, dar nu prea galeșă – și am arborat un zâmbet amabil.

Pedro deschise de câteva ori obturatorul. Apoi se retrase la o oarecare distanță și se lăsă iar pe vine, de astă dată lângă o masă liberă, sperînd un stol de porumbei care ciuguleau ceva mai încolo niște firimituri.

Tocmai voiam să-mi schimb poziția, când ziaristul se întoarse grăbit.

– Domnule Ryder, nu pot găsi un taxi chiar acum, dar tocmai a oprit un tramvai. Vă rog să vă grăbiți, putem să-l prindem. Pedro, repede, tramvaiul!

– Dar o să fie la fel de rapid ca taxiul? am întrebat eu.

– Da, da. De fapt, cu circulația care e, tramvaiul asta va merge mai repede. Chiar așa, domnule Ryder, nu aveți de ce să vă faceți probleme. Clădirea Sattler este foarte aproape. De fapt, își puse mâna streășină la

ochi și privi în depărtare, de fapt, aproape că se vede de aici. Dacă n-ar fi turnul cenușiu de acolo, am putea zări clădirea Sattler chiar acum. Atât suntem de aproape, adevărat. De fapt, dacă cineva de înălțime obișnuită – nu mai înalt decât dumneavoastră sau mine – dacă o astfel de persoană s-ar urca pe acoperișul clădirii Sattler, ar sta drept și ar ține sus un fel de prăjină – să zicem, o mătură – într-o dimineață ca asta, am vedea-o foarte ușor deasupra turnului cenușiu de colo. Așa că, vedeți, ajungem cât ai zice pește. Vă rog, însă, urcați-vă în tramvai, trebuie să ne grăbim.

Pedro era deja jos, la marginea trotuarului. L-am văzut, cu geanta cu aparatură pe umăr, cum încerca să-l convingă pe vatman să ne aștepte. L-am urmat pe ziarist afară din curte și ne-am urcat în tramvai.

Tramvaiul porni iar, în timp ce noi trei avansam pe intervalul din mijloc. Era aglomerație, fapt care ne împiedica să stăm unul lângă altul. M-am strecurat pe un scaun, spre capătul vagonului, între un bătrânel și o mamă cu un copil mic în poală. Scaunul era surprinzător de comod și, după câteva clipe, a început să-mi cam placă această călătorie. În fața mea stăteau trei bătrâni care citeau un ziar, pe care îl ținea deschis bărbatul din mijloc. Mersul tramvaiului părea să-i stânjenească și din când în când își disputau câte o anumită pagină.

Călătoream așa de o bucată de vreme, când am început să-mi dau seama ce se petrece în jurul meu și am văzut o controloare de bilete avansând pe interval. Atunci mi-a trecut prin minte că, probabil, însoțitorii mei îmi cumpăraseră și mie bilet – evident, eu nu cumpărasem niciunul când ne-am urcat în tramvai. Privind iar peste umăr, am văzut cum controloarea, o femeiușcă a cărei uniformă neagră și urâtă nu-i putea ascunde cu totul silueta atrăgătoare, își croia drum pe intervalul dintre scaune. În jurul meu, toată lumea îi arăta biletele sau abonamentele. Înăbușindu-mi panica, mă pregăteam să îngăim ceva care să sune deopotrivă demn și convingător.

Atunci controloarea se apropie amenințător de noi, iar cei de lângă mine îi întinseră biletele. În timp ce ea le perfora, am anunțat-o pe un ton ferm:

– N-am bilet, dar în cazul meu există anumite circumstanțe pe care, dacă îmi permiteți, o să vi le explic.

Controloarea mă privi. Apoi zise:

— A nu avea bilet e una. Dar, știți, aseară chiar că m-ați dezamăgit.

De îndată ce mi-a zis asta, am recunoscut-o pe Fiona Roberts, o fată de la școala primară din satul meu din Worchestershire, cu care mă împrietenisem foarte tare, cam pe la vârsta de nouă ani. Locuise aproape de noi, la mică distanță pe alee, într-o căsuță care nu se deosebea cu nimic de a noastră, și mersesem adeseori la ea să-mi petrec câte o după-amiază, jucându-mă cu ea, mai ales în perioada grea de dinaintea plecării noastre la Manchester. De atunci n-o mai văzusem deloc, așa încât am fost foarte surprins de tonul ei acuzator.

— A, da, am zis eu. Aseară. Da.

Fiona Roberts continua să mă privească. Poate că era din cauza expresiei pline de reproș pe care o arbora, dar brusc mi-am amintit de o după-amiază din copilăria noastră, când amândoi stătuserăm împreună sub masa de sufragerie a părinților ei. Ca de obicei, ne făcusem o „ascunzătoare”, lăsând să cadă câteva cearșafuri și perdele peste marginile mesei. În după-amiaza aceea fusese o vreme deosebit de caldă și de însorită, dar noi continuaserăm să rămânem închiși acolo și să ne ascundem, în căldura înăbușitoare și în întunericul aproape total. Îi spuseseam Fionei ceva, fără îndoială pe îndelete și luând un ton supărat. Încercase de mai multe ori să mă întrerupă, dar eu îi dădusem înainte. Apoi, în fine, după ce am isprăvit, ea mi-a zis:

— E o prostie. Asta înseamnă că n-o să ai pe nimeni. O să te simți singur.

— Nu-mi pasă, i-am zis eu. Îmi place să fiu singur.

— Iar spui prostii. Nimănui nu-i place să fie singur. Eu o să am o familie mare. Cel puțin cinci copii. Și-n fiecare seară o să le pregătesc o cină grozavă.

Apoi, văzând că nu răspund, repetă iar:

— Vorbești numai prostii. Nimănui nu-i place să fie singur.

— Mie da. Mie îmi place.

— Dar cum să-ți placă să fii singur?

— Îmi place. Pur și simplu.

De fapt, fusesem destul de convins când făcusem această afirmație. Căci pe atunci se împlineau deja câteva luni de când începusem

„ședințele de pregătire”; într-adevăr, la vremea aceea obsesia atinsese punctul culminant.

„Ședințele mele de pregătire” începuseră în mod cu totul neașteptat. Într-o după-amiază cenușie, mă jucam singur pe alee, captivat de propria imaginație, intrând și ieșind mereu dintr-un șanț asanat care despărțea un șir de plopi de un câmp – când deodată m-am simțit cuprins de panică și de nevoia de a fi cu părinții mei. Căsuța noastră nu era prea departe – îi puteam vedea partea din spate dincolo de câmp – și totuși sentimentul de panică crescuse rapid, până ce aproape că mă copleși imboldul de a fugi acasă cât puteam de repede prin iarba înaltă. Dar nu știu de ce – poate că asociasem în grabă acest sentiment cu lipsa mea de maturitate – m-am străduit să-mi amân plecarea. Nici nu mă gândeam că poate, foarte curând, aveam s-o rup la fugă peste câmp. Era pur și simplu o problemă de amânare a aceluia moment printr-un efort de voință, preț de încă câteva clipe. Acest amestec straniu de teamă și veselie pe care îl simțisem în timp ce stăteam încremenit într-un șanț asanat aveam să-l cunosc bine în săptămânile care au urmat. Căci în câteva zile, „ședințele de pregătire” aveau să devină o latură caracteristică și importantă a vieții mele. Cu timpul, au căpătat un anumit ritual, astfel încât de îndată ce simțeam că mă încearcă dorul de casă, mă duceam într-un anumit loc de pe alee, sub un stejar mare, unde rămâneam în picioare timp de câteva minute, încercând să-mi înăbuș emoțiile. Adeseori consideram că făcusem destul, că puteam porni la drum, dar până la urmă mă întorceam iar acolo și îmi impuneam să mai rămân sub copac câteva clipe. Aceasta, fără îndoială, din cauza emoției ciudate care însoțea teama și panica tot mai mari pe care le simțeam cu aceste ocazii, senzație care explică poate, într-o oarecare măsură, cum ajunseseră aceste „ședințe de pregătire” să pună stăpânire pe mine.

– Dar știi bine, nu-i așa, îmi zisese Fiona în după-amiaza aceea, cu chipul aproape de al meu pe întuneric, că atunci când o să te însori tu, nu trebuie să fie ca atunci când ești cu mama și cu tata. Nu o să fie deloc așa. Soții și soțiile nu se ceartă mereu, toată ziua. Nu se ceartă așa decât când... când se întâmplă ceva deosebit.

– Ce lucruri deosebite să se întâmple?

Fiona tăcuse o clipă. Tocmai voiam să repet întrebarea, de astă dată mai colțos, când mi-a răspuns cu oarecare intenție:

– Părinții tăi. Ei nu se ceartă așa, doar pentru că nu se înțeleg. Nu-ți dai seama? Nu știi de ce se ceartă tot timpul?

Atunci brusc o voce aspră strigase din afara ascunzătorii noastre, iar Fiona dispăru. Și cum eu am rămas mai departe în întunericul de sub masă, am surprins zgomotele pe care le făceau Fiona și mama ei în timp ce se certau cu voce scăzută.

La un moment dat, am auzit-o pe Fiona repetând pe un ton îndurerat: „Dar de ce nu? De ce nu pot să-i spun? Toata lumea știe”. Și pe mama ei zicând, cu voce și mai scăzută: „E mai mic ca tine. E prea tânăr. Nu trebuie să-i zici nimic”.

Aceste amintiri conțină în momentul în care Fiona Roberts se apropie câțiva pași și-mi spuse:

– Am așteptat până la zece și jumătate. Atunci le-am spus tuturor să mănânce. Lumea era deja înfometată.

– Desigur. Firesc.

Am râs ușor și am privit în jurul meu în vagon:

– Zece și jumătate. Până atunci, da, oamenilor în mod sigur li se face foame...

– Și atunci a fost clar că nu mai vii. Nimeni nu mai credea asta.

– Nu. Cred că la ora aceea inevitabil...

– La început, a mers bine, zise Fiona Roberts. Nu mai organizasem așa ceva înainte, dar totul decurgea bine. Era toată lumea prezentă, Inge, Trude – toate la mine acasă. Eram puțin nervoasă, dar lucrurile mergeau bine, și mă cuprinsese chiar și pe mine emoția. Unele doamne pregătiseră atât de multe lucruri pentru petrecere, încât aduseseră dosare pline cu informații și fotografii. De-abia pe la ora nouă a început agitația și tot atunci mi-a trecut pentru prima oară prin minte că s-ar putea să nu vii. Am tot intrat și ieșit din cameră, ca să servesc mai multă cafea, să umplu iar platourile cu gustări și să încerc să întretin petrecerea. Am văzut că începeau să șoptească, dar eu tot mai credeam că, ei bine, ți-ai fi putut face totuși apariția și că te blocaseși probabil undeva din cauza circulației. Apoi, s-a făcut din ce în ce mai târziu și, în cele din urmă, au început să discute și să murmure pe față. Știi, chiar

când eram încă în cameră. În propria casă! Atunci le-am spus să mănânce și gata. Îmi doream să se termine mai repede. Așa că s-au așezat în jurul mesei și au început să mănânce – pregătisem omlete – și chiar în timp ce mâncau, unele dintre ele, ca Ulrike, continuau să șoptească și să râdă pe înfundate. Le-am preferat pe acestea celor ca Trude, care se prefăcea că îi pare rău pentru mine, avea grijă să se poarte draguț până la sfârșit – of, cât o detest pe femeia asta! O urmăream la plecare și-i citeam gândurile: „Săraca! Trăiește pe altă lume. Ar fi trebuit să ne așteptam la asta”. Oh, cât le urăsc pe toate, chiar mă disprețuiesc că m-am mai încurcat cu ele. Dar vezi tu, locuiam aici de patru ani și nu-mi făcusem niciun prieten adevărat, eram foarte izolată. Niciodată femeile acelea, lumea care a fost aseară la mine acasă, n-ar fi avut nimic de-a face cu mine. Vezi tu, ele se consideră elita acestui oraș. Se autointitulează Fundația pentru Cultură și Artă a Femeilor. E o prostie, nu e propriu-zis o fundație, dar ele cred că sună grozav. Le place să se agite ori de câte ori se organizează ceva în oraș. Când a venit, de pildă, Baletul din Beijing, ele au făcut toate stegulețele pentru primirea festivă. În orice caz, se consideră foarte exclusiviste și până de curând n-ar fi crezut că vor avea de-a face cu cineva ca mine. Inge aia n-ar spune nici măcar „bună” dacă aş întâlni-o prin oraș. Dar, bineînțeles, toate astea s-au schimbat după ce s-a aflat totul. Anume că te cunoșteam. Nu știi cum s-a aflat, eu nu m-am lăudat cu asta în gura mare. Cred că am pomenit probabil cuiva. Ei, în orice caz, după cum îți închipui, asta a schimbat totul. Inge însăși m-a oprit într-o zi, anul acesta, când urcam pe scări și m-a invitat la una dintre întrunirile lor. Nu prea voiam să mă amestec, dar am mers cu ele; cred că îmi închipuiam că aş fi putut să-mi fac în sfârșit prieteni, nu știi. Încă de la început, unele dintre ele, printre care și Inge cu Trude, n-au prea știut ce să creadă, știi, referitor la faptul că aş fi o veche prietenă de-a ta. Dar până la urmă au intrat în joc; cred că le făcea bine. Toată povestea asta, despre grija purtată părinților tăi, nu-mi aparține, dar, evident, faptul că te cunoșteam a contribuit la ea. Când a sosit vestea vizitei tale, Inge s-a dus să i-o comunice domnului von Braun, afirmând că acum, după Baletul din Beijing, Fundația era gata să se ocupe de ceva cu adevărat important și că, oricum, o membră a grupului era o veche prietenă de-a

ta. Ceva de felul asta. Așa a primit Fundația sarcina de a avea grija de părinții tăi în timpul șederii tale aici, și desigur toata lumea era entuziasmată, deși unele dintre femeile acelea deveniseră foarte îngrijorate din cauza unei astfel de responsabilități. Dar Inge le-a insuflat încredere, zicând că asta era exact misiunea de care aveam nevoie. Am continuat să ținem aceste întruniri, unde am venit cu diferite idei despre cum ne putem ocupa de părinții tăi. Inge ne-a spus – mi-a părut rău când am aflat – că niciunul din părinții tăi nu se simțea bine, așa încât multe dintre lucrurile știute, tururi de oraș și altele de felul asta, nu erau recomandabile. Dar erau multe idei și toată lumea începuse să se ambaleze. Apoi, la ultima întrunire, cineva a întrebat, știi, de ce nu te-am ruga pe tine să vii și să ne cunoști pe toți personal. Să discutăm despre ce le-ar plăcea părinților tăi. O clipă, s-a lăsat o tăcere mormântală. Apoi Inge a zis: „De ce n-am face-o? La urma urmei, numai noi avem dreptul să-l invităm”. Atunci s-au uitat toate la mine. Așa că în cele din urmă am spus; „Ei, presupun că va fi foarte ocupat, dar dacă vreți, l-aș putea ruga”. Și am văzut cât de emoționate erau toate când am spus asta. Apoi, după ce au primit răspunsul tău, ei bine, am devenit prietese, m-au tratat cu atâta considerație, îmi zâmbeau și mă flatau ori de câte ori mă întâlneau întâmplător, le aduceau cadouri copiilor, se ofereau să mă ajute ba cu una, ba cu alta. Așa încât poți să-ți închipui ce impresie a lăsat seara de ieri, când tu n-ai apărut.

Oftă adânc și tăcu o clipă, privind fix, în gol, la clădirile pe lângă care treceam. În cele din urmă continuă:

– Cred că, de fapt, n-ar trebui să-ți aduc chiar așa o vină. În definitiv, nu ne-am mai văzut de foarte multă vreme. Dar am crezut că ai vrea să vii de dragul părinților tăi. Toată lumea are atâtea idei despre ce am putea face aici pentru ei. În dimineața asta, probabil că vorbesc despre mine. Aproape că niciuna nu lucrează, au soți care le aduc bani frumoși, probabil că-și dau una alteia telefon sau că-și fac vizite între ele; pesemne că spun: „Biata femeie, trăiește într-o lume a ei. Ar fi trebuit să ne dăm seama de asta mai devreme. Aș vrea s-o ajut cumva, numai că, ei bine, e atât de plictisitoare”. Parcă le și aud, probabil că se și distrează. Cât despre Inge, pe de o parte trebuie să fie supărată.

Probabil că s-o fi gândind: „Afurisita, ne-a păcălit!”. Dar de fapt se bucură și se simte ușurată. Vezi tu, Inge, oricât de mult s-ar fi bucurat că te cunosc, a considerat mereu aceasta ca o amenințare. Știu sigur. Iar felul în care m-au tratat în toate aceste ultime săptămâni, de când am primit răspunsul tău, i-a dat poate de gândit. A fost într-adevăr contrariată, toate au fost. Oricum, probabil că în dimineața asta se distrează, știu eu.

Evident, în timp ce o ascultam pe Fiona mi-am dat seama că ar fi trebuit să am remușcări mai mari pentru cele întâmplăte cu o seară în urma. Cu toate acestea, în ciuda relatării pline de viață a scenelor petrecute la ea acasă, oricât de milă mi-ar fi fost de ea, am constatat că nu-mi aminteam decât vag că aș fi avut un atare eveniment inclus în program. În afară de asta, cuvintele ei m-au făcut să-mi dau uluit seama cât de puțin îmi păsase de sosirea iminentă a părinților mei în oraș. După cum arătase și Fiona, niciunul din ei nu era prea sănătos și nu puteau fi lăsați să-și poarte singuri de grijă. Într-adevăr, în timp ce urmăream circulația intensă și clădirile cu pereți de sticlă pe lângă care treceam, am simțit o dorință profundă de a-mi proteja părinții în vârstă. De fapt, ideal ar fi fost ca ei să fie încredințați unui grup de femei din oraș, și fusese o mare prostie din partea mea să nu profit de ocazia de a le întâlni și vorbi cu ele. La gândul părinților mei, am simțit cum mă cuprinde panica – nu-mi venea să cred că fusesem atât de indiferent la amploarea vizitei mele – și o vreme am început să-mi fac tot felul de gânduri. Brusc, mi i-am închipuit pe mama și tata, amândoi scunzi, cu părul alb și cocârjați din pricina anilor, stând în dreptul gării, înconjurați de bagaje pe care nu puteau spera să le poată căra singuri. Îi vedeam privind în jurul lor orașul ciudat și, în cele din urmă pe tata, mânat de mândrie în pofida înțelepciunii, ridicând două, apoi trei valize, în timp ce mama încerca în zadar să-l oprească, apucându-l de braț cu mâna ei slabă și zicând: „Nu, nu, nu poți să cari atâta. E prea mult”. Iar tata, cu fața aspră de hotărâre, scuturând-o pe mama și zicând: „Dar cine o să le care? Cum altfel putem să ajungem la hotel? Cine o să ne ajute în locul acesta, dacă nu ne descurcăm singuri?” Și toate acestea în timp ce pe lângă ei huruiău mașini și camioane, și alergau navetiștii. Mi-o închipuiam pe mama resemnându-se cu

tristețe, urmărindu-l pe tata cum se clatină din pricina poverii preț de patru, cinci pași, apoi în cele din urmă înfrânt, punând jos valizele, cu umerii lăsați și respirația grea. Apoi pe mama, ducându-se după o vreme la el și punându-și blând mâna pe brațul lui. „Nu-i nimic. Găsim noi pe cineva să ne ajute.” Apoi pe tata, de asta data resemnat, poate chiar mulțumit pentru că arătase cel puțin că avea curaj, privind liniștit forfota dinaintea lui și căutând din ochi pe cineva care i-ar fi putut aștepta, care să aibă grijă de bagajele lor, să le spună câteva cuvinte de „bun venit” și să-i ducă la un hotel, într-o mașină confortabilă.

În timp ce Fiona vorbea, vedeam toate astea cu ochii minții, așa încât timp de câteva clipe nici nu m-am putut gândi la situația ei deplorabilă. Apoi însă, am auzit-o spunând:

– Probabil că acum discută între ele despre faptul că în viitor trebuie să fie mai prudente. Parcă le aud: „Acum avem un prestigiu mult mai mare, nu-i de mirare că atragem tot felul de oameni care încearcă prin mijloace de tot soiul să intre în cercul nostru. Trebuie să fim atente, mai ales acum, când avem o răspundere atât de mare. Afurisita aia mică trebuie să ne fie învățare de minte”. Cam așa ceva. Dumnezeu știe ce viață mă așteaptă de acum încolo în acest oraș. Cât despre copiii mei, trebuie să crească printre...

– Ascultă, am întrerupt-o eu, nu pot să-ți spun cât de vinovat mă simt de toate astea. Dar adevărul e că azi-noapte s-a întâmplat ceva neprevăzut, n-o să te plictisesc acum cu asta. Sigur că am fost foarte indispus că te-am dezamăgit, dar mi-a fost chiar imposibil să ajung la un telefon. Sper că n-ai avut neplăceri prea mari.

– Am avut neplăceri foarte mari. Să știi că nu mi-e ușor, o mamă singură cu doi copii...

– Ascultă, îmi pare sincer rău de toate astea. Hai să-ți fac o propunere. În momentul de față am puțină treabă cu ziaristii de colo, dar asta nu durează mult. O să scap de ei cât pot de repede, sar într-un taxi și vin la tine acasă. Ajung acolo, să zicem, într-o jumătate de oră, cel mult în patruzeci și cinci de minute. După care iată ce putem face. Ne plimbăm împreună prin tot orașul, astfel încât toată lumea, vecinii tăi, Inge asta și Trude asta, să vadă cu ochii lor că suntem într-adevăr vechi prieteni. Apoi trecem pe la una dintre cele mai influente doamne,

ca tipa asta Inge. M-ai putea prezenta, eu îmi voi cere scuze pentru aseară, voi explica cum în ultimul moment am fost reținut de o problemă inevitabilă. Și așa le vom cuceri din nou, una câte una, și vom drege răul pe care ți l-am făcut aseară. De fapt, dacă ne jucăm rolul bine, s-ar putea să obții o poziție și mai bună printre prietenele tale, decât ai fi putut avea vreodată. Ce spui de asta?

Câteva clipe, Fiona continuă să privească lung locurile pe lângă care treceam. În cele din urmă, zise:

– Dacă ar fi să mă iau după primul impuls, aș zice: „Las-o baltă”. N-o să ajung nicăieri cu faptul că sunt prietenă cu tine. Și oricum, poate că nici n-am nevoie să fac parte din cercul lui Inge. Atâta doar că am fost foarte singură înainte, în acest oraș, dar acum că mi-am dat seama cum se poartă, nu sunt sigură dacă n-aș fi mai fericită să stau numai cu copiii mei. Aș putea citi o carte bună sau să mă uit seara la televizor. Dar nu trebuie să mă gândesc doar la mine, ci și la copiii mei. Ei vor crește în acest oraș și trebuie să fie acceptați de comunitate. De dragul lor, ar trebui să accept propunerea ta. După cum spui, dacă facem ce propui tu, s-ar putea să fiu mai bine văzută chiar decât dacă petrecerea ar fi avut un succes răsunător. Dar trebuie să-mi promiți, să juri pe tot ce ai mai drag, că n-o să mă mai dezamăgești și a doua oară. Pentru că, vezi tu, dacă ne-am duce planul la îndeplinire înseamnă că de îndată ce ies din tura asta, să încep să dau telefoane peste tot și să stabilesc vizitele. Nu le putem bate la ușă, pur și simplu, pe neașteptate, la noi nu se face așa ceva. Așa că vezi cam cum ar fi dacă fac toate aceste aranjamente și tu nu apari. Nu s-ar întâmpla nimic, decât că eu ar trebui să fac înconjurul orașului de câteva ori, să le explic iar motivul pentru care n-ai apărut. Așa că trebuie să-mi promiți că n-o să mă mai dezamăgești iar.

– Îți promit, am zis eu. Cum spuneam, să scap numai de corvoada asta mică, după care sar într-un taxi și vin la tine. Nu-ți face griji, Fiona, totul se va rezolva!

Tocmai când spuneam asta, am simțit că îmi atinge cineva brațul. M-am întors și l-am văzut pe Pedro în picioare, cu geanta lui mare aruncată iar pe umăr.

– Vă rog, domnule Ryder, zise el și arată spre coborârea din vagon.

Ziaristul stătea mai în față, gata de coborâre.

– Asta e stația noastră, domnule Ryder, strigă el, făcându-mi semn cu mâna. Dacă nu vă supărați, domnule.

Am simțit tramvaiul încetinind până când se opri. Ridicându-mă în picioare, m-am strecurat printre scaune și am început să-mi croiesc drum prin vagon.

13

Tramvaiul porni huruind și ne lasă pe toți trei în plin peisaj de țară, înconjurați de câmpuri deschise, bătute de vânt. Suflul vântului mi se păru răcoritor și câteva clipe am stat și am privit tramvaiul pierzându-se în zare, dincolo de câmp.

– Domnule Ryder, pe aici, vă rog.

Ziaristul și Pedro așteptau câțiva pași mai încolo. M-am dus spre ei și am început să traversăm câmpul verde. Din când în când rafale puternice de vânt ne umflau hainele și făceau să se unduiască iarba. În fine, am ajuns la poalele unui deal, unde ne-am oprit să ne tragem sufletul.

– Nu e decât o plimbare scurtă până sus, zise ziaristul arătând culmea dealului.

După ce ne-am croit cu greu drum prin iarba înaltă, m-am bucurat când am văzut o cărare bătătorită care urca panta.

– Ei, am zis eu, n-am prea mult timp, așa că poate ar fi bine să pornim la drum.

– Desigur, domnule Ryder.

Ziaristul o luă înainte pe cărarea ce suia în zigzaguri abrupte. Am reușit să mă țin după el, urmându-l la numai un pas sau doi distanță. Pedro, împiedicat de bagaje, rămase în scurt timp cu mult în urmă. În timp ce urcam, m-am pomenit gândindu-mă la Fiona, la cum o dezamăgisem cu o seară înainte, și m-a frapat faptul că în ciuda siguranței cu care mă comportasem până atunci în timpul acestei vizite, în ciuda a tot ce realizasem deocamdată, în anumite privințe –

cel puțin din punctul meu de vedere – comportarea mea lăsa oarecum de dorit. Dar în afară de neplăcerile pe care i le provocasem Fionei, acum când părinții mei urmau să sosească în oraș din clipă în clipă, era de-a dreptul revoltător că ratasem așa o ocazie de a discuta despre problemele lor chiar cu oamenii care urmau să se ocupe de ei. Începusem să respir mai greu și m-am simțit din nou iritat din cauza încurcăturilor pe care mi le făcuse Sophie. Sigur că n-ar fi fost deplasat să-i cer, ca în momentele de o importanță hotărâtoare din viața mea, să-și păstreze cumva haosul pentru ea. Brusc, începură să-mi vină în minte tot felul de cuvinte pe care aș fi vrut să i le spun și, dacă nu mi s-ar fi tăiat răsuflarea, poate că aș fi început să bombăn cu voce tare.

După ce cărarea coti de trei sau patru ori, ne-am oprit să ne odihnim. Ridicându-mi privirea, mi-am dat seama că sub ochi ni se înfățișa panorama ținuturilor înconjurătoare. Câmpurile se întindeau în depărtare unul după altul. De-abia la orizont se putea zări ceva care să semene cu un grup de ferme.

– Splendidă priveliște, spuse ziaristul, gâfâind și îndepărtându-și părul de pe față. E atât de reconfortant să urci până aici! Aerul curat ne va înviora pentru tot restul zilei. Ei, să nu pierdem timpul, oricât de plăcut ar fi.

Râse vesel și porni iar la drum.

Ca și înainte, l-am urmat îndeaproape, în timp ce Pedro rămase în urmă. Apoi, la un moment dat, pe când ne căzneau să urcăm o porțiune extrem de abruptă, Pedro strigă ceva de jos. Am crezut că ne ruga să mergem mai încet, dar ziaristul nu și-a încetinit pasul, zbierând pur și simplu peste umăr, contra vântului:

– Ce-ai zis?

L-am auzit pe Pedro cum încerca să se mai apropie câțiva pași. Apoi țipând:

– Am spus că se pare că l-am convins pe ticălos. Cred că o să accepte.

– Ei, strigă iar ziaristul, deocamdată a colaborat, dar cu ăștia nu se știe niciodată. Așa că dă-i înainte cu lingușeala. A urcat până aici și se pare că-i place. Dar cred că prostul nici măcar nu bănuiește semnificația clădirii.

– Și ce-i spunem dacă întrebă? strigă Pedro. Sigur o să întrebe.

– Pur și simplu schimbăm subiectul. Cere-i să-și schimbe poziția. Orice i-ai spune despre înfățișarea lui, trebuie să-i abată atenția. Dacă insistă cu întrebările, ei, atunci o să trebuiască să-i spunem până la urmă, dar vom avea deja multe fotografii, așa că ticălosul n-o să mai aibă ce face.

– De-abia aștept să se termine totul, zise Pedro, respirând și mai greu acum. Doamne, când văd cum își mângâie mâinile, mi se face pielea de găină.

– Aproape am ajuns. Ne-am descurcat bine, așa că să nu stricăm totul la spartul târgului.

– Iartă-mă, l-am întrerupt eu, dar trebuie să mă opresc o secundă.

– Desigur, domnule Ryder, ce neatent sunt, spuse ziaristul și ne oprirăm. Eu sunt alergător de cursă lungă, continuă el, așa că am un avantaj deosebit. Dar trebuie să recunosc, domnule, că păreți într-o formă foarte bună. Și pentru un bărbat la vârsta dumneavoastră – nu vă știu vârsta decât din notițele mele, altfel nici n-aș fi bănuit-o – într-adevăr, l-ați întrecut complet pe Pedro.

Apoi îi strigă lui Pedro, care ne ajungea din urmă.

– Hai mai repede, mocăitule! Domnul Ryder râde de tine.

– Nu e drept, zise Pedro zâmbind. Domnul Ryder e atât de talentat și, pe deasupra, mai e și înzestrat cu un corp atât de athletic. Noi, ceilalți, n-avem așa un noroc.

Am stat și am admirat priveliștea, ca să ne mai tragem sufletul. Apoi ziaristul zise:

– Aproape că am ajuns. Hai să mergem mai departe. În definitiv, pe domnul Ryder îl așteaptă o zi plină.

Ultima parte a călătoriei a fost cea mai grea. Cărarea devenea din ce în ce mai abruptă și adeseori era întreruptă de băltoace cu noroi. În fața mea, ziaristul continua să meargă hotărât, deși îl vedeam cum se apleca înainte din pricina efortului. În timp ce mă bălăbăneam în urma lui, au început să-mi vină iar în minte anumite lucruri pe care aș fi vrut să i le spun lui Sophie. „Îți dai seama? m-am surprins eu bombănind printre dinți, în ritmul pașilor. Îți dai seama?” Nu știu de ce, dar nu reușeam să continui fraza; însă cu fiecare pas, repetam fie în sinea

mea, fie în barbă aceasta propoziție iar și iar, până când cuvintele începură să mă irite. În fine, cărarea se nivelă și am zărit o clădire albă pe culmea dealului. Ziaristul și cu mine ne îndreptarăm împleticindu-ne spre ea și, o clipă mai târziu, ne sprijineam amândoi de zidul ei, gâfâind. După o vreme, ni s-a alăturat și Pedro, horcăind îngrozitor. Se sprijini prăbușindu-se de zid, se lasă pe genunchi și, o clipă, am crezut că o să facă o criză. Dar deși continuă să horcăie și să gâfâie, deschise fermoarul genții. Scoase un aparat de fotografiat și un obiectiv. Apoi, copleșit de efort, se sprijini cu mâna de zid, își puse capul în îndoitura brațului și continuă să respire convulsiv după aer.

Când, în fine, mi-am revenit puțin, m-am distanțat câțiva pași de clădire, ca s-o văd mai bine. O rafală de vânt era cât pe ce să mă facă iar una cu zidul, dar în cele din urma am ajuns într-un loc de unde m-am pomenit privind un cilindru înalt din cărămidă albă, fără ferestre, cu o singură deschizătura verticală, aproape de vârf. Ca și când o singură turelă ar fi fost scoasă dintr-un castel medieval și transpusă acolo, pe culmea dealului.

– Domnule Ryder, vă stăm la dispoziție.

Ziaristul și Pedro se opriseră cam la zece metri de clădire. Pedro, care își revenise complet, își montase trepiedul și privea prin obiectiv.

– Chiar în dreptul zidului, dacă sunteți amabil, domnule Ryder! strigă ziaristul.

M-am întors spre clădire.

– Domnilor, le-am zis ridicând glasul ca să acopăr rafalele de vânt, înainte de a începe, v-aș ruga să-mi spuneți ce reprezintă exact cadrul pe care l-ați ales.

– Vă rog, domnule Ryder, strigă Pedro făcând semn cu mâna prin aer. Așezați-vă chiar în dreptul zidului. Și poate vă sprijiniți cu o mâna de el. Așa, și își ținu cotul ridicat în contra vântului.

M-am apropiat de zid și am făcut întocmai. Pedro începuse să fotografieze, mutându-și din când în când trepiedul sau schimbând lentila. În tot acest timp, ziaristul rămase aproape, uitându-se și el peste umărul lui Pedro și sfātuindu-se cu el.

– Domnilor, am zis eu după o vreme, în mod sigur n-o să vi se pară deplasat dacă vă întreb...

– Va rog, domnule Ryder, zise Pedro sărind din spatele aparatului de fotografiat. Cravata dumneavoastră!

Vântul îmi aruncase cravata peste umăr. Mi-am aranjat-o, profitând totodată de ocazie ca să-mi aranjez și părul.

– Domnule Ryder, strigă Pedro, să facem, vă rog, câteva și cu mâna ridicată așa. Da, da! Ca și când ați conduce pe cineva spre clădire. Da, e perfect, perfect. Vă rog însă să zâmbiți cu mândrie. Cu multă mândrie, de parcă această clădire ar fi opera dumneavoastră. Da, așa e perfect. Da, arătați superb.

M-am conformat instrucțiunilor cât am putut de bine, deși rafalele puternice de vânt mă împiedicau destul de mult să-mi păstrez expresia jovială.

Apoi, după un timp, mi-am dat seama de prezența cuiva care stătea în stânga mea. Mi s-a părut că era un bărbat cu haină închisă la culoare, care se ghemuia lângă zid, dar chiar în clipa aceea trebuia să pozez, așa că nu l-am zărit decât cu coada ochiului. Pedro continua să-mi dea indicații strigând din pricina vântului, să-mi mut bărbia puțin într-o parte, să zâmbesc larg, așa că a trecut ceva timp până să mă pot întoarce și să privesc persoana. Când în fine m-am întors, bărbatul – care era înalt și subțire ca un băț, chel și cu trăsături osoase – începu imediat să vină spre mine. Își ținea strâns haina de ploaie, dar în timp ce se apropia, întinse mâna.

– Domnule Ryder, ce mai faceți? Sunt încântat să vă cunosc.

– A, da, am zis eu cercetându-l. Îmi pare bine, domnule... ăă...?

Bățosul păru descumpănit. Apoi zise:

– Christoff. Mă numesc Christoff.

– A, domnul Christoff. O rafală extrem de puternică ne sili să ne sprijinim unul de altul vreme de câteva clipe, dându-mi răgazul să-mi revin puțin. A, da, domnul Christoff. Desigur. Am auzit multe despre dumneavoastră.

– Domnule Ryder, zise Christoff, aplecându-se spre mine, permiteți-mi să-mi exprim recunoștința că ați acceptat invitația noastră la dejun. Știam ce om de lume sunteți, așa încât n-am fost deloc surprins că ați fost de acord. Vedeți dumneavoastră, știam că sunteți omul care să ne acorde cel puțin șansa de a ne asculta. Că sunteți omul care de fapt

abia așteaptă să audă și punctul nostru de vedere. Nu, nu m-am mirat câtuși de puțin, dar vă rămân profund îndatorat. Ei, și acum – își consultă ceasul – sunteți puțin în întârziere, dar n-are nicio importanță. Circulația nu cred să fie prea intensă. Vă rog să mă urmați.

Am pornit în urma lui Christoff, ocolind clădirea cea albă până am ajuns în spatele ei. Acolo vântul era mai slab, iar țevile care ieșeau din zidul de cărămidă scoteau un fel de bâzâit încet. Christoff merse în continuare înainte spre un loc de la marginea culmii, marcat prin doi stâlpi de lemn. Mi-am închipuit că dincolo de stâlpi ar fi o râpă, dar ajungând în dreptul lor am privit în jos și am văzut un șir lung de trepte șubrede din piatră, care coborau amețitor panta dealului. Jos în vale, treptele dădeau într-un drum asfaltat, pe care am reușit să disting forma unei mașini negre care ne aștepta, chipurile, pe noi.

– După dumneavoastră, domnule Ryder, zise Christoff. Vă rog să coborâți în ritmul dumneavoastră. Nu e nicio grabă.

Cu toate acestea, am observat că se uita iar îngrijorat la ceas.

– Îmi pare rău că am întârziat, am zis. Fotografii aceia m-au ținut ceva mai mult decât mă așteptam.

– Vă rog, nu vă grăbiți, domnule Ryder. Sunt sigur că o să ajungem la timp. După dumneavoastră, vă rog.

Când am pășit pe primele trepte, mi-a venit puțin amețală. Nu era nicio balustradă de nicio parte, așa încât am fost nevoit să fiu foarte atent, de teama să nu fac un pas greșit și să mă rostogolesc la vale pe panta dealului. Dar, din fericire, vântul nu ne mai crea probleme atât de mari și am prins așa un curaj, nu trebuia decât să cobor ca pe orice scară, încât din când în când îmi ridicam complet privirea de la picioare ca să admir panorama ce se deschidea înaintea noastră.

Cerul era încă acoperit, dar soarele începea să strălucească printre nori. Drumul pe care aștepta mașina, acum îmi dădeam seama, era construit pe un platou. Dincolo de el, dealul continua să coboare printre vârfurile unui pâlcc de copaci. Mai jos încă, vedeam câmpuri care se întindeau în depărtare, în toate direcțiile. Conturul orașului se zărea slab la orizont.

Christoff mergea chiar în urma mea. În primele minute, observând probabil că eram nervos din pricina coborâșului, se abținu de la orice conversație. Dar odată ce am intrat în ritm, oftă și zise:

— Pădurea asta, domnule Ryder. Cea din dreapta, jos. Este Pădurea Werdenberger. Multă lume bogată din oraș vrea să aibă o cabană aici. Pădurea Werdenberger e foarte plăcută. Din oraș nu faci decât o mică plimbare cu mașina și deja te simți departe de toate. Odată urcați în mașină după ce coborâm versantul muntelui, o să puteți vedea cabanele. Unele sunt cocoțate chiar pe marginea unor adevărate prăpăstii. Priveliștea este probabil uimitoare. Rosei i-ar fi plăcut să aibă o cabană ca asta. De fapt, ne gândisem chiar la una anume, o să v-o arăt când trecem pe lângă ea. Una dintre cele mai modeste, dar totuși foarte atrăgătoare. Actualul proprietar n-o folosește aproape deloc, nu mai mult de două sau trei săptămâni pe an. Dacă i-aș fi făcut o ofertă bună, în mod sigur s-ar fi gândit serios la ea. Dar acum n-are niciun rost să mă mai gândesc. Totul s-a sfârșit.

Câteva clipe tăcu. Apoi vocea i se auzi iar în spatele meu.

— Nu e nimic impunător. Rosa și cu mine nici măcar n-am văzut-o pe dinăuntru. Dar am trecut cu mașina de atâtea ori pe lângă ea, încât ne imaginam cum ar fi fost în interior. Se afla pe promontoriul acesta, lângă o adevărată prăpastie, oh, ai senzația că ești suspendat sus, în cer. Dacă mergi dintr-o cameră în alta, de la fiecare fereastră se văd norii. Rosei i-ar fi plăcut foarte mult. Obişnuiam să trecem cu mașina pe lângă cabană, să reducem viteza, uneori chiar ne opream și stăteam acolo, imaginându-ne cum trebuie să fie, cum ar fi în interior, închipuindu-ne fiecare cameră în parte. Ei, cum vă spun, acum totul ține de trecut. N-are rost să mă mai gândesc. În orice caz, domnule Ryder, nu ne-ați acordat timpul dumneavoastră prețios numai ca să auziți toate astea. Iertați-mă! Să revenim la lucruri mai importante. Știți, domnule, vă suntem cu toții extrem de recunoscători că ați acceptai să veniți și să vorbiți cu noi. Și ce deosebire față de acești oameni, acești oameni care pretind a conduce comunitatea! I-am invitat în trei rânduri diferite să ia prânzul cu noi, să vină să discute despre probleme așa cum urmează să faceți dumneavoastră. Dar n-au dat curs invitației. Nici nu s-au gândit s-o facă! Sunt prea plini de ei, cu

toții. Von Winterstein, contesa, von Braun – toți. Asta pentru că nu sunt siguri de ei, știți. În străfundul inimii lor, știu că nu pricep nimic, așa încât refuză să vină și să aibă o discuție serioasă cu noi. I-am invitat de trei ori și de fiecare dată am fost refuzați net. Dar, oricum, ar fi fost inutil. N-ar fi înțeles nici măcar jumătate din ceea ce vorbim.

Am tăcut iar. Simțeam că trebuie să zic ceva, dar îmi trecu prin minte că nu mă puteam face auzit decât dacă strigam peste umăr, și nu-mi permiteam riscul de a-mi ridica privirea de la trepte. Apoi, în minutele următoare, am continuat să coborâm în tăcere, Christoff respirând din ce în ce mai greu, în urma mea. Apoi, l-am auzit zicând:

– Ca să fiu sincer, nu e vina lor. Formele moderne sunt acum atât de complexe! Kazan, Mullery, Yoshimoto. Chiar și pentru un muzician ca mine este greu acum, foarte greu. Cei de teapa lui von Winterstein, contesei, ce șanse au aceștia? Sunt total lipsiți de profunzime. Lor nu li se pare decât un zgomot asurzitor, un vârtej de ritmuri ciudate. Probabil că de-a lungul anilor s-au convins că pot găsi ceva de ascultat, anumite emoții, sensuri. Adevărul este însă că n-au descoperit absolut nimic. Sunt lipsiți de profunzime, nu vor pricepe niciodată ce înseamnă muzica modernă. Pe vremuri, nu exista decât Mozart, Bach, Ceikovski. Până și omul de rând putea să-și dea seama ce fel de muzică era aceea. Dar formele moderne! Cum pot astfel de oameni, lipsiți de orice pregătire și provinciali, cum pot să le înțeleagă, oricât de mare simț civic ar avea? N-are rost, domnule Ryder. Ei nu pot face deosebirea dintre un ritm sincopat și o temă dominantă. Sau dintre o măsură și un șir de pauze. Iar acum interpretează greșit întreaga situație! Vor ca lucrurile să ia o întorsătură inversă! Domnule Ryder, dacă ați obosit, ce-ar fi să facem o scurtă pauză?

De fapt, mă oprisem o clipă pentru că fusese cât pe ce să-mi pierd echilibrul, din cauza unei păsări care zburase îngrijorător de aproape de chipul meu.

– Nu, nu, n-am nimic, i-am strigat eu, reluând coborâșul.

– Treptele astea sunt cam prea murdare ca să ne așezăm pe ele. Dar dacă ați vrea, ne-am putea totuși opri în picioare.

– Nu, mulțumesc. Mă simt bine.

Vreme de câteva minute, am coborât în tăcere. Apoi Christoff zise:

– În clipele mele de mare detașare, îmi este sincer milă de ei. Nu le fac nicio vină. După tot ce-au făcut și au zis despre mine, reușesc totuși uneori să privesc situația cu obiectivitate. Și îmi spun că nu, ei n-au într-adevăr nicio vină. Nu e vina lor că muzica a devenit atât de greu de înțeles și de complicată. Nu poți să pretinzi cuiva care locuiește aici să o înțeleagă. Și totuși, oamenii aceștia, fruntașii orașului, vor neapărat să lase impresia că știu ce fac. Așa încât își tot repetă anumite lucruri și, după o vreme, ajung să se creadă experți în domeniu. Vedeți dumneavoastră, într-un loc ca acesta nu are cine să-i contrazică. Fiți, vă rog, atent la treptele următoare, domnule Ryder! Sunt puțin cam sfărâmate la margine.

Am coborât următoarele câteva trepte foarte încet. Apoi, când am privit în sus, am observat că nu mai aveam mult de mers.

– N-ar fi avut niciun rost, se auzi vocea lui Christoff în spatele meu. Chiar dacă ar fi răspuns invitației noastre, n-ar fi avut niciun rost. N-ar fi priceput nici pe jumătate. Dumneavoastră, domnule Ryder, veți înțelege măcar argumentele noastre. Chiar dacă nu izbutim să vă convingem, veți pleca, sunt sigur de asta, respectând într-o oarecare măsură punctul nostru de vedere. Desigur însă că sperăm să vă convingem. Să vă încredințăm că, indiferent de soarta mea, tendința actuală trebuie păstrată cu orice preț. Da, dumneavoastră sunteți un muzician strălucit, unul dintre cei mai talentați la ora actuală din întreaga lume. Și totuși, chiar și un specialist de talia dumneavoastră trebuie să facă uz de cunoștințele lui, în funcție de anumite împrejurări de ordin local. Fiecare comunitate are propria istorie și propriile nevoi. Persoanele cărora vă voi prezenta în curând, domnule Ryder, se numără printre puținii, foarte puținii din acest oraș pe care i-ați putea considera intelectuali. Și-au dat osteneala să analizeze condițiile deosebite care predomină la noi și, mai mult decât atât – spre deosebire de von Winterstein și cei de teapa lui –, se mai pricep cât de cât la muzica modernă. Cu ajutorul lor, evident în modul cel mai civilizât și firesc cu putință, sper să vă conving, domnule Ryder, să vă schimbați punctul de vedere. Bineînțeles că toți cei pe care îi veți întâlni au un mare respect pentru dumneavoastră și pentru poziția dumneavoastră. Dar credem că s-ar putea, chiar în ciuda

perspicacității dumneavoastră, să nu înțelegeți în totalitate anumite aspecte ale situației de la noi. Am ajuns.

De fapt, mai erau încă vreo douăzeci de trepte până să ajungem la drum. Christoff rămase tăcut în ultima parte a coborâșului. M-am simțit ușurat, căci ultimele cuvinte începuseră să mă enerveze. Insinuarea că ignoram mai mult sau mai puțin situația locală, că aș fi fost dintre cei care trag concluzii fără să țină seama de astfel de factori era de-a dreptul jignitoare. Mi-am amintit cum la sosirea mea în oraș – în ciuda programului foarte încărcat, în ciuda oboselii – mă străduisem tocmai să mă familiarizez cu situația locală. Mi-am amintit, de pildă, cum cu o după-amiază în urmă, când aș fi putut foarte bine să îmi acord câteva clipe de odihnă binemeritată în atriumul hotelului, ieșisem în schimb în oraș, să-mi formez unele impresii. Într-adevăr, cu cât mă gândeam mai mult la vorbele lui Christoff, cu atât eram mai scârbit, așa încât atunci când, în fine, am ajuns la mașină și Christoff mi-a deschis ușa, m-am urcat aproape fără niciun cuvânt.

– Nu întârziem prea mult, zise el urcându-se pe locul șoferului. Dacă circulația e bună, ajungem foarte repede.

În timp ce spunea acestea, mi-am amintit brusc de toate celelalte angajamente pentru ziua respectivă. Era, de pilda, cel cu Fiona – care fără îndoială mă aștepta în apartamentul ei să sosesc dintr-o clipă în alta. Din câte îmi dădeam seama, trebuia să tratez situația cu fermitate.

Christoff porni mașina și în scurt timp coboram un drum abrupt și șerpuitor. Christoff, care părea să cunoască drumul bine, lua fiecare curbă strânsă cu siguranță. Cu cât coboram mai mult, drumul devenea mai puțin abrupt, iar cabanele de care pomenise începură să apară de ambele părți, cocoțate într-un echilibru destul de precar. În cele din urmă, m-am întors spre el și i-am zis:

– Domnule Christoff, mi-am dorit foarte mult să iau prânzul cu dumneavoastră și prietenii dumneavoastră. Să ascult și versiunea dumneavoastră despre situație. Totuși, azi-dimineață s-au ivit în mod inopinat câteva probleme, așa încât mă așteaptă o zi foarte aglomerată. De fapt, chiar acum, în timp ce vorbim...

– Domnule Ryder, vă rog, nu este nevoie de explicații. Am știut din capul locului cât de ocupat ați putea fi, așa încât toți cei prezenți, vă

asigur, vor înțelege situația. Dacă plecați după o oră și jumătate, chiar și după o oră, nimeni, vă asigur, nu se va simți cătuși de puțin ofensat. Sunt oameni de treabă, singurii din acest oraș în stare să gândească și să simtă la acest nivel. Indiferent de rezultatul acestui prânz, domnule Ryder, sunt sigur că o să vă pară bine că i-ați cunoscut. Pe mulți dintre ei îi știu de când erau tineri și entuziaști. Toți sunt drăguți, garantez pentru fiecare dintre ei. Cred că odinioară se considerau protejații mei. Încă mă mai privesc cu admirație. Dar astăzi suntem colegi, prieteni, poate chiar mai mult decât atât. Ultimii ani ne-au apropiat și mai tare. Evident, câțiva m-au părăsit, e inevitabil. Dar cei care mi-au rămas aproape, ei bine, aceștia au fost statornici. Sunt mândru de ei, țin mult la ei. Ei sunt speranța acestui oraș, deși știu că nu li se va permite să-și exercite influența aici încă o bună perioadă de timp. A, domnule Ryder, în curând vom trece pe lângă cabana de care vă vorbeam. Este chiar după acest colț. O să apară pe partea dumneavoastră.

Tăcu și, privindu-l, am observat că era gata să plângă. Am simțit o undă de simpatie pentru el și i-am zis blând:

— Nimeni nu știe ce-i rezervă viitorul, domnule Christoff. Poate că dumneavoastră și soția dumneavoastră veți găsi într-o zi o cabană foarte asemănătoare cu aceasta. Dacă nu aici, atunci în vreun alt oraș.

Christoff scutura din cap.

— Știu că vreți să fiți amabil, domnule Ryder. Dar chiar că n-are rost. Între Rosa și mine totul s-a sfârșit. O să mă părăsească. Știu asta de câțva timp. De fapt, o știe tot orașul. Fără îndoială că i-ați auzit bârfind.

— Ei bine, mi se pare că am auzit câte ceva...

— Sunt sigur că se bârfește mult pe temă asta. Acum nu prea îmi mai pasă. Ceea ce contează este că în curând Rosa o să mă părăsească. Nu va mai răbda să fie măritată cu mine prea mult timp, nu după tot ce s-a întâmplat. Nu trebuie să vă faceți o impresie greșită. În toți acești ani, am ajuns să ținem foarte mult unul la altul. Dar vedeți dumneavoastră, între noi a existat întotdeauna această înțelegere, de la bun început. Ah, iat-o, domnule Ryder! Pe partea dreapta. Rosa stătea adeseori pe locul dumneavoastră de acum și treceam încet cu mașina pe lângă cabană. Odată am trecut atât de încet, eram atât de absorbiți, că era cât pe ce să ne ciocnim cu un vehicul care urca dealul. Da, între noi a

existat o înțelegere. Atâta timp cât mă bucuram de toată trecerea în cadrul comunității, putea să mă iubească. Da, m-a iubit, m-a iubit cu adevărat. Spun asta cu toată convingerea, domnule Ryder. Dar știți, pentru Rosa nimic nu este mai important în viață decât să fie măritată cu cineva care se bucură de statutul pe care îl aveam eu. Iată de ce ar putea părea cam superficială. Dar nu trebuie s-o înțelegeți greșit. În felul ei, atât cât s-a priceput ea, m-a iubit din tot sufletul. În orice caz, e o prostie să crezi că oamenii continuă să se iubească, indiferent de ce s-ar întâmpla. Pur și simplu, în cazul Rosei, în fine, cu felul ei de a fi, mă poate iubi numai în anumite condiții. Asta nu înseamnă că nu mă iubește cu adevărat.

O scurtă bucată de vreme, Christoff tăcu iar, evident adâncit în gânduri. Drumul cotea ușor, oferind pe partea mea o priveliște seducătoare. Am privit lung valea de sub noi și am deslușit un soi de suburbie cu case mari, având fiecare cam un acru de pământ în jurul ei.

– Tocmai mi-am adus aminte, zise Christoff, de sosirea mea în acest oraș. De cât de emoționați erau cu toții. Și de Rosa, de cum s-a apropiat de mine pentru prima oară la Arts Building.

O clipă tăcu iar. Apoi zise:

– Știți, pe vremea aceea n-aveam niciun fel de idei năstrușnice în privința mea. Până atunci acceptasem ideea că nu eram un geniu. Sau nimic de felul acesta. Făcusem o oarecare carieră, dar anumite împrejurări mă siliseră să-mi descopăr limitele. Când am ajuns în acest oraș, mi-am propus o viață liniștită – aveam un mic venit al meu –, să predau poate un pic, ceva de genul asta. Dar oamenii de aici mi-au admirat foarte mult talentul. Erau atât de bucuroși că am apărut! Și după o vreme, am început să mă gândesc. La urma urmei, muncisem din greu, foarte mult, ca să înțeleg metodele muzicii moderne. Și am reușit să mai pricep câte ceva despre ele. Am privit în jurul meu și m-am gândit că, da, puteam contribui și eu cu ceva aici. Într-un oraș ca acesta, așa cum mergeau lucrurile pe arunci, mi-am dat seama cum aș fi putut reuși. Mi-am dat seama că puteam să fac ceva cu adevărat folositor. Ei bine, domnule Ryder, după toți anii ăștia, cred că, într-adevăr am făcut ceva care să merite osteneala. O cred cu sinceritate. Nu pentru că protejații mei – colegii mei, ar trebui să spun prietenii

mei, pe care îi veți întâlni în curând – nu pentru că ei m-ar fi făcut să cred așa ceva. Nu, așa cred eu, sunt convins de asta. Am făcut ceva care să merite osteneala. Dar știți cum este. Într-un oraș ca acesta. Mai devreme sau mai târziu, lucrurile încep să meargă prost în viața oamenilor. Nemulțumirea crește. La fel și sentimentul de singurătate. Și oameni că aceștia, care nu pricep aproape o iotă din muzică, își spun: „Of, pesemne că am procedat total greșit. Hai să facem exact invers”. Cât despre toate acuzațiile pe care mi le aduc! Ei susțin că abordarea mea proslăvește tehnica de interpretare și înăbușă emoția firească. Cât de puțin se pricep! După cum o să vă arătăm în foarte scurt timp, domnule Ryder, n-am făcut decât să încerc o nouă abordare, un sistem care să permită unor astfel de oameni să pătrundă în universul unor autori precum Kazan și Mullery. Să găsească o cale de a descoperi sensul și valoarea operelor lor. Vă spun eu, domnule, când am sosit aici pentru prima dată, tânjeam exact după acest lucru. După o anumită ordine, după un sistem pe care să-l înțeleagă. Oamenii de aici nu aveau profunzime, nimic nu le izbutea. Le era teamă, aveau senzația că pierd controlul situației. Am documente la mine, în curând veți vedea totul. Atunci o să vă dați seama, sunt sigur, cât de greșită este orientarea actuală. Foarte bine, eu sunt un mediocru, până aici nu contest nimic. Dar veți vedea că am fost întotdeauna pe drumul cel bun. Că puținul pe care l-am realizat reprezintă un început, o contribuție utilă. Ceea ce trebuie acum – sper să vă dați seama de asta, domnule Ryder, dacă v-ați da seama, arunci nu va fi totul pierdut pentru acest oraș –, ceea ce le trebuie este cineva, cineva mai talentat decât mine, de acord, dar care să continue, să construiască ceva pe temelia pusă de mine. Eu mi-am adus contribuția, domnule Ryder. Am dovada, veți vedea când ajungem.

Leșisem într-o șosea principală. Drumul era larg și drept, dezvăluindu-ne întinderi mari de cer. În depărtare, am zărit două camioane care mergeau pe banda din interior, dar cu excepția lor, drumul era practic liber.

– Sper, domnule Ryder, zise Christoff după o vreme, că nu vă închipuiți că invitarea dumneavoastră la acest prânz este un act disperat din partea mea, ca să-mi redobândesc poziția influentă pe

care am avut-o aici. Îmi dau perfect de bine seama că mă aflu într-o postură ingrată. În afară de asta, nu mai am nimic de dat în plus. Am dat tot, tot ce-am avut, am dat totul acestui oraș. Acum vreau să plec undeva, departe, într-un loc liniștit, singur, și să nu mă mai ocup de muzică. Evident, protejații mei vor fi distruși când îi voi părăsi. Încă n-au acceptat ideea. Vor să lupt la rândul meu. O vorbă dacă le spun, și s-ar pune pe treabă, ar face tot ce le stă în putință, ar fi chiar dispuși să meargă din ușă în ușă. Le-am spus cum stau lucrurile, le-am explicat totul deschis, dar tot nu vor să accepte. Le vine atât de greu! M-au admirat atâta vreme, întotdeauna și-au găsit rostul prin mine. Vor fi distruși. Dar nu are importanță, acum trebuie să se termine totul. Eu vreau să se termine. Chiar și Rosa. Mi-a fost scumpă fiecare clipă a căsniciei noastre, domnule Ryder. Dar să știu că se va sfârși, fără să știu însă și când anume – este ceva cumplit. Vreau să se termine totul acum. Îi doresc Rosei numai bine. Sper să găsească pe altcineva, cineva cu o poziție corespunzătoare. Sper numai că va avea atâta minte să caute în alt oraș. Acesta nu-i mai poate oferi persoana potrivită ca soț. Nimeni de aici nu se pricepe la muzică. A, dacă aș fi avut măcar talentul dumneavoastră, domnule Ryder! Atunci Rosa și cu mine am putea îmbătrâni unul lângă altul.

Cerul se înnorase. Circulația rămăsese lejeră și ne-am pomenit depășind în mod regulat camioane de cursă lungă, fără să accelerăm. De ambele părți ale șoselei apărură păduri dese, care în fine cedară locul unor șesuri întinse de teren agricol. Oboseala ultimelor zile începu să pună stăpânire pe mine și, în timp ce priveam mai departe șoseaua care șerpuia sub privirile noastre, mi-a fost greu să nu moțâi. Apoi am auzit vocea lui Christoff zicând: „A, am ajuns”, și am deschis iar ochii.

14

Redusesem viteza și ne apropiam de o cafenea mică, o casă albă, singura care se ridica pe marginea drumului. Era genul de loc în care te

așteptai să se oprească șoferii de camion ca să mănânce un sandwich, deși, când Christoff traversă cu mașina curtea cu pietriș din față și opri, nu am mai văzut și alte vehicule.

– Aici luăm prânzul? am întrebat eu.

– Da. Micul nostru cerc de prieteni se strânge aici de ani de zile. Totul se desfășoară fără niciun fel de protocol.

Am ieșit din mașină și ne-am îndreptat spre cafenea. În timp ce ne apropiam, am văzut bucăți de carton viu colorat, atârinate de streșină, anunțând diferitele specialități oferite.

– Totul este lipsit de pretenții, zise iar Christoff și îmi deschise ușa. Vă rog să vă simțiți ca acasă.

Decorațiunea interioară se reducea la strictul necesar. De jur împrejurul încăperii erau ferestre mari, pictate. Ici-colo fuseseră lipite afișe care făceau reclamă pentru băuturi ușoare și alune. Câteva se decoloraseră la lumina soarelui, un afiș devenind chiar un simplu chenar de un albastru pal. Chiar și așa, când cerul era înnorat, lumina zilei dădea încăperii o nota de asprime.

Erau deja prezente opt sau nouă persoane, toate așezate la mese, spre fundul sălii. Fiecare avea în față câte un castron aburind cu ceva care aducea a piure de cartofi. Mâncau cu poftă, servindu-se de linguri mari de lemn, dar acum toți se opriră și mă priveau lung. Unul sau doi se ridicară, dar Christoff îi salută vesel, făcându-le semn cu mâna să rămână pe scaune. Apoi, întorcându-se spre mine, zise:

– După cum vedeți, prânzul a început fără noi. Dar având în vedere întârzierea noastră, sunt sigur ca îi veți ierta. Cât despre ceilalți, ei bine, sunt sigur că nu vor întârzia să apară. În orice caz, n-ar trebui să mai pierdem timpul. Dacă vreți să veniți pe aici, domnule Ryder, vă voi prezenta bunilor mei prieteni care sunt de față.

Eram pe punctul de a-l urma, când ne-am dat seama de prezența unui bătrân masiv și cu barbă, care purta un șorț în dungi și ne făcea semne discrete din spatele tejghelei din apropiere.

– În regulă, Gerhard, zise Christoff, întorcându-se spre bărbat și ridicând din umeri. Încep cu tine. Acesta este domnul Ryder.

Bărbosul îmi scutură mâna și zise:

– Prânzul dumneavoastră va fi gata cât ați zice pește, domnule. Probabil că vă este foarte foame.

Apoi murmură ceva către Christoff, aruncând în acest timp priviri spre fundul sălii.

Atât eu, cât și Christoff am privit în aceeași direcție. Ca și când ar fi așteptat să ne îndreptăm atenția spre el, un bărbat care stătuse singur în colțul îndepărtat al sălii se ridică în picioare. Era impunător și cărunț, poate în jur de cincizeci de ani și ceva, îmbrăcat în haină și cămașă de un alb strălucitor. Începu să vină spre noi, apoi, oprindu-se în mijlocul sălii, îi zâmbi lui Christoff.

– Henri, zise el și întinse brațele în semn de salut.

Christoff îl privi lung, cu răceală, apoi îi întoarse spatele.

– N-ai ce căuta aici, zise el.

Bărbatul cu haină albă păru să nu audă.

– Nu făceam decât să te privesc. Henri, continuă el cu blândețe, arătând cu mână dincolo de fereastră. Am văzut cum ieșeai din mașină. Tot așa de gârbovit mergi. Înainte era un soi de afectare, dar acum se pare că este adevărat. Nu-i nevoie, Henri. Lucrurile s-ar putea să nu meargă în direcția dorită de tine, dar nu-i nevoie să te înjosești.

Christoff rămase cu spatele întors la bărbat.

– Haide, Henri. E o copilărie.

– Ți-am mai spus, zise Christoff. N-avem ce discuta.

Bărbatul cu haină albă ridică din umeri și se mai apropie câțiva pași de noi.

– Domnule Ryder, zise el, întrucât Henri este hotărât să nu ne facă cunoștință, mă voi prezenta singur. Sunt doctorul Lubanski. După cum știți, Henri și cu mine eram foarte apropiați pe vremuri. Acum însă, vedeți și dumneavoastră, nici măcar nu mai vorbește cu mine.

– Nu ești bine-venit aici. Christoff continua să nu se uite la el. Nimeni nu te vrea aici.

– Vedeți, domnule Ryder? Henri a avut întotdeauna acest fel copilăros de a fi. Eu însumi am ajuns să accept faptul că drumurile noastre s-au despărțit. Pe vremuri stăteam și vorbeam împreună ore în șir. Nu-i așa, Henri? Disecam câte o operă sau alta, discutând în contradictoriu din toate punctele de vedere, când eram la un pahar de

bere, la Schoppenhaus. Încă mă mai gândesc cu plăcere la zilele acelea de la Schoppenhaus. Uneori îmi doresc chiar să nu fi avut bunul-simt de a-l contrazice. Să ne fi putut așeza iar astă-seară, să ne mai petrecem câteva ore discutând în contradictoriu și să vorbim despre muzică, despre cum ar pregăti cutare sau cutare piesă. Trăiesc singur, domnule Ryder. După cum vă închipuiți, râse ușor, uneori ajung să mă simt cam izolat. Și atunci încep să-mi aduc aminte cum era pe vremea aceea. Mă gândesc ce bine ar fi să stau pur și simplu cu Henri și să vorbesc despre vreo partitură pe care o exersează. Era o vreme când n-ar fi făcut nimic fără să mă fi consultat mai întâi pe mine. Nu-i așa, Henri? Haide, să nu fim copii! Să fim măcar civilizați.

– De ce tocmai azi? strigă brusc Christoff. Nimeni nu te vrea aici! Sunt încă toți foarte suparați pe tine! Privește! Convinge-te singur!

Ignorând această izbucnire, doctorul Lubanski se lansă în altă amintire despre el și Christoff. Mesajul întâmplării îmi scăpă curând și m-am pomenit uitându-mă lung dincolo de el, spre lumea care îi privea nervoasă de la mesele din fundul sălii.

Nimeni nu părea să aibă mai mult de patruzeci de ani. Erau trei femei, dintre care una în special, după cum am observat, mă privea cu o intensitate ciudată. Avea cu puțin peste treizeci de ani, purta haine negre lungi și ochelari cu lentile mici și groase. I-aș fi cercetat pe ceilalți mai îndeaproape, dar tocmai atunci mi-am amintit iar ce zi aglomerată mă aștepta și cât de urgent era să fiu ferm cu gazdele mele, dacă nu voiam să mă rețină acolo peste timpul admis.

Cum doctorul Lubanski făcu o pauză, am atins brațul lui Christoff și i-am zis încet:

– Mă întreb dacă mai întârzie mult ceilalți.

– Ei bine... Christoff privi de jur împrejurul sălii. Apoi zise: Se pare că azi n-au venit decât aceștia.

Am avut impresia că spera să fie contrazis. Cum nimeni n-a mai zis nimic, s-a întors iar spre mine, râzând scurt.

– O mică adunare, zise el, dar totuși avem aici... avem cele mai luminate minți din oraș, vă asigur. Așa că, vă rog, domnule Ryder.

Începu să îmi prezinte prietenii lui. Fiecare zâmbea emoționat și mă saluta când își auzea numele. În tot acest timp, eram conștient că

doctorul Lubanski se îndrepta încet spre fundul sălii, fără a-și lua ochii de la cele ce se petreceau. Apoi, în timp ce Christoff se apropia de încheiere cu prezentările, doctorul Lubanski râse tare, făcându-l pe Christoff să se întrerupă și să-i arunce o privire mânioasă și rece. Doctorul Lubanski, care între timp se așezase iar la masa lui din colțul încăperii, mai râse o dată și zise:

– Ei, Henri, orice s-ar zice că ai pierdut în ultimii ani, tupeul însă nu ți l-ai pierdut. Ai de gând să repeți toată povestea cu Offenbach în fața domnului Ryder? A domnului Ryder? repetă el, scuturând din cap.

Christoff continua să-și privească lung fostul prieten. Pe buze părea să-i fluture o replică usturătoare, dar în ultimul moment se întoarse cu spatele, fără o vorbă.

– Dă-mă afară, dacă vrei, zise doctorul Lubanski începând să mănânce iar piureul. Dar se pare că, își vântură limba arătând sala, se pare că nu toată lumea este așa de sătulă de prezența mea. Am putea supune la vot. Aș pleca bucuros dacă realmente nu sunt dorit aici. Ce-ar fi să ridice mâna?

– Dacă insiști să rămâi, nu-mi pasă nici cât negru sub unghie, zise Christoff. N-are nicio importanță. Eu am de partea mea faptele. Le am aici. Ridică o mapă albastră pe care o scosese de undeva și o lovi cu degetele. Sunt foarte siguri pe situație. Poți să faci cum vrei.

Doctorul Lubanski se întoarse spre ceilalți și ridică din umeri ca și când ar fi vrut să spună: „Ce mai e de făcut cu așa un om?” Tânăra cu lentile groase privi iute în altă parte, iar prietenii ei păreau foarte încurcați, unul sau doi dintre ei răspunzându-i timid chiar printr-un zâmbet.

– Domnule Ryder, zise Christoff, vă rog să luați loc și să vă faceți comod. De îndată ce se întoarce, Gerhard o să vă servească prânzul. Acum, bătu din palme, iar vocea lui luă tonul cuiva care se adresa unei săli mari, doamnelor și domnilor! În primul rând, trebuie să-i mulțumesc domnului Ryder în numele fiecăruia dintre noi, pentru că a acceptat să vină și să discute cu noi într-una din puținele și aglomeratele zile pe care în mod sigur...

– Chiar că ai tupeu, strigă doctorul Lubanski din fundul sălii. Nu ți-e jenă nici de mine, nici de domnul Ryder. Mare tupeu, Henri!

– Nu mi-e jenă, replică Christoff, pentru că am faptele care vorbesc! Faptele rămân fapte! Am dovada! Da, chiar și domnul Ryder. Da, domnule, se întoarse spre mine, chiar și o persoană cu reputația dumneavoastră. Chiar și dumneavoastră trebuie să vă supuneți faptelor.

– Ei bine, merită să asist la asta, zise doctorul Lubanski către ceilalți. Un violonist de provincie dând lecții domnului Ryder. În regulă, să auzim.

O clipă sau două, Christoff șovăi. Apoi, luând parcă o hotărâre, deschise mapa și zise:

– Dacă îmi dați voie, aș începe cu un singur caz, care cred că ne va conduce la miezul controversii privind armoniile repetitive.

În minutele care urmară, Christoff schiță contextul în care se petrecuse o anumită afacere de familie, frunzărind prin mapă și citind din când în când cu voce tare câteva pasaje sau statistici. Părea să-și prezinte cazul în mod destul de competent, dar în tonul lui era ceva – prezentarea de o lentoare care nu era neapărat necesară, felul în care explica aceleași lucruri de câte două sau trei ori – care începu curând să mă calce pe nervi. Într-adevăr, îmi trecu prin minte că doctorul Lubanski avea dreptate. Era realmente ceva revoltător în felul în care acest muzician de provincie ratat dorea să-mi țină mie lecții.

– Și asta numești tu fapt? interveni brusc doctorul Lubanski, în timp ce Christoff citea din procesele-verbale ale ședințelor comitetului orășenesc. Ha! „Faptele” lui Henri sunt întotdeauna interesante, nu-i așa?

– Lăsați-l să vorbească! Lăsați-l pe Henri să prezinte cazul său domnului Ryder!

Tânărul care vorbise avea un chip rotofei și era îmbrăcat în scurtă de piele. Christoff îi zâmbi aprobator. Doctorul Lubanski ridică mâinile și zise:

– Bine, bine.

– Lăsați-l să vorbească! zise iar rotofeiul. După aceea, vedem noi. Vedem ce va avea de spus domnul Ryder despre toate astea. Atunci vom afla o dată pentru totdeauna.

Se pare că lui Christoff i-au trebuit câteva secunde bune să priceapă implicația acestor ultime cuvinte. La început rămase împietrit, cu ochelarii în mână. Apoi privi în sală la fețele din jurul lui, ca și când le-ar fi văzut atunci pentru prima oară. Pretutindeni în sală se îndreptau spre el priviri lungi, cercetătoare. O clipă, Christoff păru extrem de zdruncinat. Privind în altă parte, murmură aproape numai pentru sine:

– Astea sunt într-adevăr fapte. Am adunat aici dovezile. Oricare dintre voi poate să le vadă, să le studieze. Privi iar în mapă. Ca să fiu scurt, mă limitez la rezumarea lor. Asta-i tot. Apoi, cu un efort, păru să-și recapete siguranța de sine: Domnule Ryder, zise el, vă rog să-mi acordați un moment. Cred că în curând lucrurile se vor limpezi foarte mult.

Christoff continuă să argumenteze, cu vocea puțin încordată, dar altminteri în aproape același mod ca până atunci, în timp ce vorbea, mi-am adus aminte cum cu o seară în urmă renunțasem la ore prețioase de somn ca să încerc să-mi dau seama de atmosfera locală. Cum, în ciuda oboselii mari, rămăsesem la cinematograful să vorbesc despre diverse probleme cu frunțașii orașului. Insinuările repetate ale lui Christoff că aș fi ignorat toate acestea – chiar în clipa aceea se lansă într-o lungă digresiune pentru a explica un aspect care îmi era limpede – mă aduceau mereu la exasperare.

Se pare că nu eram singurul care nu mai suportam. În sală mai erau câteva persoane care se foiau jenate. Am observat cum tânăra cu lentile groase ne privea, când pe Christoff, când pe mine, și cum de câteva ori păruse a fi pe punctul de a interveni. Dar în cele din urmă, o făcu un bărbat cu părul tuns scurt.

– Ia stai o clipă, o clipă. Înainte să continuăm, hai să stabilim câteva lucruri. O dată pentru totdeauna.

Râsul doctorului Lubanski se auzi iar din fundul cafenelei.

– Claude și trioletii lui! Tot n-ai rezolvat asta?

– Claude, zise Christoff, nu e momentul...

– Ba nu! Vreau să stabilim acum, în prezența domnului Ryder.

– Claude, acum nu e momentul să ridici iar această problemă. Eu vreau să demonstrez cu argumente...

– Poate că e ceva vulgar. Dar hai să stabilim lucrurile. Domnule Ryder, domnule Ryder, chiar este adevărat că trioleții cu accent au valoare emoțională intrinsecă indiferent de context? Chiar credeți asta?

Am simțit toată atenția celor din sală concentrându-se asupra mea. Christoff îmi aruncă o privire iute, ceva aducând a implorare amestecată cu teamă. Dar ținând cont de seriozitatea întrebării, ca să nu mai pomenesc de atitudinea înfumurată a lui Christoff până în acel moment, n-am văzut niciun motiv să nu răspund cu toată sinceritatea. Așadar, am zis:

– Trioleții cu accent nu au valențe emoționale intrinsece. De fapt, culoarea emoțională se poate schimba în mod considerabil nu numai în funcție de context, ci și de volum. Asta e părerea mea.

Nu vorbi nimeni, dar se putea observa impactul afirmațiilor mele. Rând pe rând, priviri aspre se întoarseră asupra lui Christoff, care între timp se prefăcea că era absorbit de conținutul mapei. Apoi bărbatul pe nume Claude zise încet:

– Știam eu. Am știut mereu.

– Dar el te-a convins că greșeai, zise doctorul Lubanski. Te-a făcut să crezi că greșeai.

– Ce legătură au toate astea? strigă Christoff. Ascultă, Claude, ne-ai abătut pe o cale complet laterală. Iar domnul Ryder are foarte puțin timp la dispoziție. Trebuie să ne întoarcem la cazul Offenbach.

Claude părea însă adâncit în gânduri. În cele din urmă, se întoarse și privi spre doctorul Lubanski, care îi făcu semn cu capul și îi zâmbi cu gravitate.

– Domnul Ryder are foarte puțin timp la dispoziție, zise iar Christoff. Așa că, dacă îmi permiteți, voi încerca să-mi rezum demonstrația.

Christoff începu să enumere ceea ce el considera punctele cheie în tragedia familiei Offenbach. Afectase un aer nepăsător, deși acum devenise clar pentru toată lumea că era foarte supărat. Oricum, de data asta nu l-am mai urmărit, căci observația lui privind criza de timp în care mă aflam m-a făcut să-mi amintesc brusc că Boris mă aștepta încă în micuța cafenea.

Trecuse deja ceva timp, din câte îmi dădeam seama, de când îl lăsasem acolo. Deodată mi-am imaginat un băiețel care, imediat după plecarea mea, stătuse în colțul lui, în fața unui suc și a unei prăjituri cu brânză, așteptând cu nerăbdare să facă plimbarea promisă. Vedeam cum se uita vesel spre ceilalți clienți, afară în curtea înșorită, aruncând din când în când câte o privire dincolo de ei, spre circulația de pe stradă, și gândindu-se cum, în scurt timp, și el avea să pornească la drum. Își amintea din nou vechea lui locuință, dulapul din colțul salonului, unde – era sigur acum – lăsasese cutia în care se afla Numărul Nouă. Apoi, cum minutele treceau, bănuielile care îl pândiseră mereu, bănuieli pe care până atunci le înăbușise, începeau să iasă la suprafață. O vreme, Boris reușea să-și păstreze încă moralul ridicat. Pur și simplu fusesem reținut pe neașteptate. Sau poate că plecasem undeva să cumpăr gustări pentru drum. Oricum, mai rămânea destul timp din zi. Apoi chelnerița, scandinavă aceea durdulie, îl întreba dacă mai voia ceva, trădând o undă de îngrijorare care nu-i scăpa lui Boris. Și iar poza în băiat nepăsător și comanda, probabil ca să braveze, încă un pahar cu lapte. Dar minutele treceau. Boris vedea afară, în curte, cum clienți care se așezaseră cu mult după ce sosise el, își împătureauziarele, se ridicau și plecau. Vedea cum se înnora cerul și cum se făcuse după-amiază. Se gândea iar la vechea locuință care îi plăcuse atât de mult, la dulapul din salon, la Numărul Nouă și încet, pe când ciugulea resturile prăjiturii cu brânză, începea să se resemneze cu ideea că și de data asta avea să fie dezamăgit, că până la urmă nu va pleca nicăieri.

În jurul meu se auzeau câteva voci care strigau. Un tânăr în costum verde se ridicase în picioare și încerca să își susțină punctul de vedere față de Christoff, în timp ce pe puțin alți trei făceau semn cu degetele, voin să sublinieze ceva.

– Dar asta n-are nicio importanță! le striga Christoff. Și, oricum, e numai părerea personală a domnului Ryder...

Remarca dezlănțui un atac furios asupra lui, aproape toată lumea din sală încercând să răspundă în același timp. Dar în cele din urmă, Christoff reuși din nou să-i reducă la tăcere.

– Da! Da! Îmi dau perfect de bine seama cine este domnul Ryder! Dar contextul local, contextul local este altă poveste! Dânsul nu cunoaște încă situația noastră concretă! Pe când eu... eu am aici...

Restul afirmației fu acoperit de strigăte, dar Christoff își ridică mapa albastră cu mult deasupra capului și o agită în aer.

– Ce tupeu! Ce tupeu! strigă doctorul Lubanski din fundul sălii, râzând.

– Cu tot respectul, domnule, Christoff mi se adresa direct mie, cu tot respectul ce vi-l port, sunt surprins că nu manifestați mai mult interes pentru situația de aici. De fapt, sunt surprins, în ciuda priceperii dumneavoastră, sunt surprins să vă văd repezindu-vă să trageți concluzii...

Corul de proteste se auzi iar, acum mai furios ca niciodată.

– De pildă... strigă Christoff acoperindu-i pe toți, de pildă am fost foarte surprins că ați permis presei să vă fotografieze în dreptul monumentului Sattler!

Spre stupefacția mea, afirmația fu urmată brusc de tăcere.

– Da! Christoff era vădit încântat de efectul produs. L-am văzut eu! L-am luat de acolo ceva mai devreme. Stătea chiar în dreptul monumentului Sattler. Zâmbind și arătând spre el!

Tăcerea uluită persista. Câțiva dintre cei prezenți păreau că se simt stânjeniți, în timp ce alții – printre care și tânăra cu lentile groase – mă fixau întrebător cu privirea. Am zâmbit și tocmai voiam să spun ceva, când vocea doctorului Lubanski se auzi din spate, stăpânită, dar autoritară:

– Dacă domnul Ryder dorește să facă un astfel de gest, aceasta nu indică decât un singur lucru. Că dezorientarea este chiar mai mare decât bănuiam.

Toate privirile se întoarseră spre el, în timp ce acesta se ridică și se apropia cu câțiva pași de adunare. Doctorul Lubanski se opri aplecându-și capul într-o parte, ca și când ar fi ascultat zgomotele îndepărtate de pe șosea. Apoi continuă:

– Trebuie să analizăm mesajul lui cu grijă și să ținem cont de el. Monumentul Sattler! Bineînțeles, are dreptate! Nu este nicio exagerare, niciun pic! Gândiți-vă la dumneavoastră care încă mai încercați să vă

agățați de ideile stupide ale lui Henri! Până și aceia dintre noi care ne-am dat seama ce reprezintă ele de fapt, adevărul este că până și noi am continuat să ne complăcem în ele. Monumentul Sattler! Da, asta e. Orașul acesta se află în stare de criză. O stare de criză!

Era bine că doctorul Lubanski atrăsese imediat atenția asupra absurdității afirmației lui Christoff, subliniind totodată mesajul puternic pe care dorisem să-l transmit orașului. Cu toate acestea, eram profund indignat de comportarea lui Christoff și am hotărât că venise vremea să-l pun la punct. Dar toată lumea din sală striga din nou în același timp. Bărbatul pe nume Claude dădea în mod repetat cu pumnul în tăblia mesei, pentru a sublinia un anumit aspect unui bărbat pământiu, cu brațele și cizme murdare de noroi. Cel puțin patru persoane, aflate în diferite locuri din sală, strigau la Christoff. Situația părea pe punctul de a degenera în haos și îmi trecu prin minte că sosise un moment la fel de potrivit ca oricare altul să-mi iau rămas-bun. Dar în timp ce mă ridicam, tânăra cu lentile groase îmi taie calea.

– Domnule Ryder, vă rog să ne spuneți, zise ea. Să trecem la miezul problemei. Are Henri dreptate să creadă că nu putem renunța cu niciun preț la dinamica operei lui Kazan?

Nu vorbise tare, dar avea o voce pătrunzătoare. Toata lumea din sală auzi întrebarea și tăcu imediat. Câțiva dintre prietenii ei îi aruncară priviri iscoditoare, dar ea îi privi la rândul său sfidător.

– Nu, vreau să întreb, zise ea. E o ocazie unică. N-o putem rata. Vreau să întreb. Vă rog, domnule Ryder. Spuneți-ne!

– Dar am faptele, murmura Christoff abătut. Aici. Le am pe toate.

Nimeni nu-i acorda nicio atenție, toate privirile ațintindu-se din nou asupra mea. Dându-mi seama că trebuia să-mi aleg cu grijă cuvintele, am făcut o mică pauză. Apoi am zis:

– După părerea mea, Kazan nu are nimic de câștigat de pe urma unor constrângeri formale. Nici în privința dinamicii, nici chiar în cea a unei structuri limitate în dublu sens. Pur și simplu există prea multe straturi, prea multe emoții, mai ales în ultimele lucrări.

Am simțit aproape fizic un curent de respect îndreptându-se spre mine. Rotofeiul mă privea cu venerație. O femeie cu hanorac roșu murmura: „Așa e, așa e”, de parcă tocmai rostisem ceva ce ea încercase

să formuleze de o viață. Bărbatul pe nume Claude se ridicase în picioare și acum se apropia de mine, aprobând energic din cap. La fel făcea și doctorul Lubanski, dar clătina din cap ceva mai încet, cu ochii închiși, de parcă voia să zică: „Da, da, iată în sfârșit o persoană care se pricepe cu adevărat”. Tânăra cu lentile groase, deși rămăsese liniștită, continua să mă privească atent.

– Înțeleg, am zis eu mai departe, tentația de a recurge la asemenea mijloace. Există o teamă firească față de muzica ce copleșește posibilitățile muzicianului. Răspunsul este însă evident acela că trebuie să încerci să faci fața unei astfel de provocări, nu să te limitezi. Sigur că solicitarea poate fi prea mare, iar atunci răspunsul este să renunți pur și simplu la Kazan. În orice caz, nu trebuie să încercăm să ne facem o virtute din propriile limite.

Auzind această remarcă, mai multe persoane din sală păreau că nu-și mai pot înăbuși sentimentele. Bărbatul pământiu, cu bocancii murdari de noroi, începu să aplaude cu putere, aruncând priviri mânioase spre Christoff. Alte câteva persoane începură să strige din nou la Christoff, în timp ce femeia în hanorac repeta, de astă dată mai tare: „Așa e, așa e, așa e”. M-am simțit ciudat de amuzat și, ridicând glasul pentru a acoperi agitația care creștea, am continuat:

– Aceste descurajări sunt, din câte știu eu, adeseori legate de alți factori neplăcuți. Aversiunea pentru tonul introspectiv, caracterizat de obicei printr-o folosire excesivă a ritmului sincopat. Mania de a armoniza fără rost unele pasaje fragmentate. Iar la un nivel mai personal, o megalomanie de paradă în spatele unei firi modeste și blânde...

Am fost silit să mă întrerup, deoarece toată lumea din sală striga acum la Christoff. La rândul lui, acesta ținea în mâini mapa albastră, arătând foile cu degetul și strigând: „Am aici faptele! Aici!”

– Desigur, am strigat eu acoperind zgomotul, aceasta este o altă greșeală banală. Credința că păstrând o hârtie la dosar, o poți transforma în faptă!

Observația fu întâmpinată de un hohot de râs, izvorât dintr-o furie fără rezerve. Atunci tânăra cu lentile groase se ridică în picioare și se

duse la Christoff. O făcu calm, traversând spațiul care până atunci fusese păstrat în jurul violonistului:

– Prost bătrân, zise ea și din nou vocea ei pătrunse cu claritate prin larma generală. Ne-ai tras pe toți în jos, după tine.

Apoi, destul de deliberat, lovi cu dosul palmei obrazul lui Christoff.

Se lăsă o liniște mormântală. Apoi, brusc, lumea se ridică de pe scaune și începu să se îmbrâncească, încercând să ajungă lângă Christoff, evident prada imboldului de a urma exemplul tinerei. Mi-am dat seama că o mână îmi scutura umărul, dar o clipă am fost prea preocupat de întâmplările la care îmi era dat să asist.

– Nu, nu, ajunge! Doctorul Lubanski reușise cumva să ajungă primul lângă Christoff și își ținea mâinile în sus. Nu, lăsați-l în pace pe Henri! Ce vreți să faceți? Ajunge cu asta!

Se prea poate ca numai intervenția doctorului Lubanski să îl fi salvat pe Christoff de la un atac general. Am zărit chipul înspăimântat și zăpăcit al lui Christoff, după care în jurul lui se formă un cerc de oameni mânioși, încât n-am mai putut să-l văd. Mâna îmi zgâlțâia umărul, așa că m-am întors și l-am văzut pe bărbosul cu șorț, mi-am amintit că se numea Gerhard, care îmi întindea un castron aburind cu piure de cartofi.

– Doriți să serviți masa de prânz, domnule Ryder? Întrebă el. Regret că e puțin cam târziu. Dar, știți, a trebuit să începem o nouă oală.

– Ești foarte amabil, am zis eu, dar adevărul e că trebuie neapărat să plec. Mi-am lăsat băiețelul să mă aștepte.

Apoi, luându-l din zgomotul acela, i-am zis:

– Mă întreb dacă n-ai putea să mă conduci până la ușa din față.

Într-adevăr, în momentul acela mi-am amintit că această cafenea și cea în care îl lăsasem pe Boris făceau parte de fapt din una și aceeași clădire, de genul acelor localuri cu săli foarte diferite – care dădeau spre străzi separate – deservind o clientelă foarte diversă.

Bărbosul era vădit dezamăgit de refuzul meu de a lua masa de prânz, dar își reveni iute și zise:

– Bineînțeles, domnule Ryder. Pofțiți pe aici.

L-am urmat spre partea din față a sălii și am ocolit tejgheaua. Apoi deschise o ușă mică și îmi făcu semn să trec. În timp ce ieșeam, am

aruncat în urmă o ultimă privire și l-am zărit pe bărbatul cu chip rotofei urcat pe masă, fluturând în aer mapa albastră a lui Christoff. În mijlocul strigătelor mânioase, izbucneau acum hohote de râs, în timp ce glasul doctorului Lubanski se auzea rugându-i oarecum impresionat: „Nu, Henri a suferit destul! Vă rog, vă rog! Ajunge!

Am intrat într-o bucătărie mare, faianțată în întregime în alb. Mirosea puternic a oțet și am zărit o femeie corpulentă aplecată deasupra unui aragaz pe care sfârâia ceva, dar bărbosul traversase deja încăperea și deschidea o altă ușă, din colțul îndepărtat al bucătăriei.

– Pe aici, domnule, zise el conducându-mă.

Ușa era ciudat de înaltă și de îngustă. Era într-adevăr atât de îngustă, încât mi-am dat seama că nu pot trece prin cadrul ei decât răsucindu-mă pe o parte. Ba mai mult, când am aruncat o privire prin deschizătura ei, n-am văzut decât întuneric; nimic nu sugera că aș fi privit în altceva decât într-o debara pentru măhuri. Bărbosul îmi arată iar drumul, zicând:

– Fiți, vă rog, atent la trepte, domnule Ryder.

Atunci am văzut că erau trei trepte – parcă făcute din cutii de lemn, bătute în cuie una peste alta – care urcau îndată ce treceai pragul. M-am strecurat prin cadrul ușii și am pășit pe fiecare treaptă cu grijă. Ajuns la cea de sus, am văzut în fața mea un mic dreptunghi de lumină. Am mai făcut doi pași înainte și am ajuns în dreptul lui; m-am pomenit privind printr-un panou de sticlă într-o încăpere foarte însorită. Am văzut mese și scaune, apoi am recunoscut sala în care îl lăsasem ceva mai devreme pe Boris. Era acolo și chelnerița tânără – priveam sala din spatele tejghelei – și într-un colț Boris stătea uitându-se în gol, supărat. Își terminase prăjitură cu brânză și își plimba absent furculița în sus și în jos pe fața de masă. Cu excepția unei perechi de tineri care stăteau lângă fereastră, în cafenea nu mai era nimeni.

Am simțit că mă împinge ceva într-o parte și mi-am dat seama că bărbosul se strecurase și el în spatele meu și se ghemuia acum în întuneric, zornăind o legătură de chei. În clipa următoare, panoul despărțitor din fața mea se deschise și m-am pomenit intrând în cafenea.

Chelnerița se întoarce spre mine și zâmbi. Apoi strigă spre Boris:

– Uite cine a venit!

Boris se întoarce spre mine și făcu o mutră lungă.

– Unde ai fost? zise el plictisit. Ai lipsit o veșnicie.

– Iartă-mă, Boris, am zis eu. Apoi am întrebat-o pe chelneriță: S-a purtat bine?

– O, e absolut încântător! Mi-a povestit totul despre unde locuiați înainte. Pe lângă lacul artificial.

– A, da, am zis eu. Lacul artificial. Da, tocmai trebuie să mergem acolo.

– Dar ai lipsit chiar o veșnicie, zise Boris. Acum o să întârziem!

– Îmi pare nespus de rău, Boris. Dar n-avea grijă, mai avem încă destul timp. Iar vechea locuință nu pleacă din loc, nu? Totuși, ai perfectă dreptate, ar trebui să pornim la drum imediat. Ia să vedem.

M-am întors iar spre chelneriță, care începuse să-i povestească ceva bărbosului:

– Scuzați-mă, dar mă întreb dacă ne-ați putea spune cum să ajungem cel mai ușor la lacul artificial.

– La lacul artificial? Chelnerița arătă pe fereastră. Vedeți autobuzul care staționează afară? Acela o să vă ducă direct acolo.

Am privit în direcția pe care mi-o arăta ea și, dincolo de umbrelele din curte, am văzut un autobuz parcat pe strada aglomerată, mai mult sau mai puțin chiar în dreptul nostru.

– Așteaptă deja de destul de mult timp, continuă chelnerița. Așa că ați face bine să vă urcați repede. Cred că trebuie să plece din clipă în clipă.

I-am mulțumit, m-am dus la Boris și l-am condus afară, la soare.

Ne-am urcat în autobuz tocmai când șoferul pornea motorul. În timp ce cumpăram bilete de la șofer, am văzut că autobuzul era foarte aglomerat și am spus îngrijorat:

– Sper că băiatul și cu mine să putem sta unul lângă altul.

– O, nu vă faceți griji, zise șoferul. Sunt oameni de treabă. Lăsați totul în seama mea.

Și zicând asta, se întoarse și zbieră ceva peste umăr. Până atunci în autobuz fusese o larmă extrem de veselă, apoi brusc se făcu liniște. O clipă mai târziu, toți călătorii se ridicau de pe scaunele lor, arătând, făcând semne cu mâna și discutând între ei despre cum am putea sta mai comod. O femeie trupeșă se aplecă pe intervalul din mijloc și strigă: „Veniți aici, puteți sta aici!” Dar o altă voce, din altă parte a autobuzului, strigă: „Dacă aveți un băiețel cu dumneavoastră, e mai bine să stați aici, ca să nu i se facă rău. Eu o să trec lângă domnul Hartmann”. Apoi începu altă discuție privind alegerea pe care trebuie să o facem.

– Vedeți, sunt oameni de treabă, zise șoferul vesel. Nou-veniții sunt întotdeauna bine primiți. Ei, dacă vreți să vă așezați comod, aș porni la drum.

Boris și cu mine ne-am dus repede spre locul unde doi pasageri stăteau în picioare, arătându-ne unde să ne așezăm.

L-am lăsat pe Boris să stea la fereastră și m-am așezat tocmai în momentul în care autobuzul se punea în mișcare. Aproape imediat am simțit o bătaie ușoară pe umăr, iar cineva de pe locul din spate se întinse să-mi ofere o pungă cu dulciuri.

– Băiețelului s-ar putea să-i placă astea, zise o voce de bărbat.

– Mulțumesc, am zis eu. Apoi am spus ceva mai tare, către întregul autobuz: Mulțumesc. Mulțumesc tuturor. Ați fost cu toții foarte amabili.

– Uite! Boris se agăță emoționat de brațul meu. Ieșim pe Șoseaua Nordului.

Nici n-am apucat să-i răspund, că o femeie de vârstă mijlocie apăru lângă mine pe intervalul dintre scaune. Apucându-se de tetiera mea ca să-și mențină echilibrul, îmi întinse o bucată de prăjitură pe un șervețel de hârtie.

– Un domn din spate a păstrat asta, zise ea. Se întreba dacă tânărului nu i-ar plăcea?

Am primit plin de recunoștință, mulțumind încă o dată întregului autobuz. Apoi, când femeia dispăru, am auzit o voce care venea de câteva locuri mai încolo, zicând:

– E frumos să vezi un tată și un fiu că se înțeleg atât de bine. Iată-i porniți împreună într-o călătorie. Nu prea vedem astfel de lucruri în ziua de azi.

La auzul acestor cuvinte, am simțit că mă cuprinde un sentiment puternic de mândrie și am privit spre Boris. Probabil că auzise și el, căci îmi răspunse printr-un zâmbet care era mai mult decât conspirativ.

– Boris, am zis eu dându-i prăjitura, nu-i așa că e un autobuz grozav? A meritat așteptarea, nu crezi?

Boris zâmbi iar, dar acum cerceta prăjitura, așa că nu mai spuse nimic.

– Boris, am continuat eu, am vrut să-ți spun mai demult. Pentru că s-ar putea să te întrebi uneori. Vezi tu, Boris, niciodată nu mi-aș fi dorit altceva... am râs eu brusc. Știu că sună prost. Vreau să spun că sunt foarte fericit. Că te am pe tine. Sunt foarte fericit că suntem împreună. Am râs iar. Nu-ți place călătoria asta cu autobuzul?

Boris încuviința din cap și zise cu gura plină:

– E bine.

– Mie îmi place mult. Și ce oameni amabili!

În spatele autobuzului, câțiva pasageri începură să cânte.

Mă simțeam foarte relaxat și m-am lăsat și mai mult pe scaun.

Afară se înnorase din nou. Ne aflam încă în zona construită a orașului, dar privind afară, am zărit două panouri trecând prin fața ochilor unul după altul, pe care scria: „Șoseaua Nordului.”

– Iertați-mă, zise o voce de undeva din spate. Dar v-am auzit spunându-i șoferului că mergeți spre lacul artificial. Sper să nu fie prea răcoare acolo pentru amândoi. Dacă doriți un loc drăguț unde să vă petreceți după-amiaza, v-aș recomanda să coborâți cu două stații mai devreme, la Grădinile Maria Christina. E acolo un lac cu bărci, iar tânărului s-ar putea să-i placă.

Cel care vorbise stătea chiar în spatele nostru. Spătarul scaunelor noastre era înalt și, deși mi-am lungit gâtul, n-am reușit să văd bine persoana. În orice caz, i-am mulțumit pentru sugestie – era evident bine intenționat – și am început să-i explic motivul deosebit pentru care mergeam la lacul artificial. N-a fost nevoie să intru în amănunte și, cum am început să vorbesc, mi-am dat seama că atmosfera veselă din jurul nostru mă îndemna să continui. De fapt, mi-a plăcut tonul pe care întâmplător îl adoptasem, perfect echilibrat între seriozitate și glumă. Ba mai mult, din murmurele ușoare pe care le auzeam din spate, mi-am dat seama că domnul mă asculta cu atenție și simpatie. În orice caz, nu după mult timp, m-am pomenit explicându-i despre Numărul Nouă și de ce era acesta atât de important. Povesteam de fapt cum ajunsese Boris să-l uite în cutie, când călătorul mă întrerupse politicos, tușind ușor.

– Iertați-mă, zise el, dar o astfel de călătorie vă va da în mod sigur de furcă. E perfect normal. Dar totuși, dacă îmi permiteți, cred că aveți toate motivele să fiți optimist. (Probabil că se aplecase în față, căci vocea lui, calmă și liniștitoare, venea chiar din spatele nostru, acolo unde umărul lui Boris se atingea de al meu.) Sunt sigur că îl veți găsi pe Numărul Nouă. Evident că în momentul de față sunteți îngrijorați. Va gândiți probabil că, între timp, s-ar fi putut întâmpla tot felul de lucruri. E foarte firesc să fie așa. Dar din cele ce mi-ați spus adineaori, sunt sigur că se vor rezolva toate. Desigur, când bați pentru prima oară la ușa cuiva, noii locatari s-ar putea să nu te cunoască și să fie puțin cam bănuitori. Dar odată ce le explicați totul, e imposibil să nu vă invite în casă. Dacă vă deschide soția, va spune: „O, în sfârșit! Ne întrebam când o să treceți pe la noi”. Da, sunt sigur că așa va spune. Și se va întoarce să-i strige soțului: „E băiețelul care locuia aici!” Atunci va apărea și soțul, mai mult ca sigur un om cumsecade, care tocmai își redecora locuința. Și acesta va spune: „Ei, în sfârșit. Hai înăuntru să bei un ceai”. Și te va conduce în salon, în timp ce soția lui se va strecura în bucătărie să pregătească gustările. Și vei observa imediat ce mult s-a schimbat locul acela de când ai plecat, iar soțul va vedea reacția ta și la început se va scuza puțin. Apoi însă, după ce-i explici limpede că nu-i porți deloc pică pentru schimbările făcute, în mod sigur va începe să-ți

arate camera, apoi tot apartamentul, atrăgându-ți atenția asupra unei schimbări sau a alteia, făcute în mare parte chiar de mâna lui și de care este foarte mândru. Apoi soția lui va aduce în salon ceaiul și câteva prăjiturele făcute de ea, și veți lua loc cu toții și vă veți simți bine, gustând din toate și ascultând această familie cât de mult le place apartamentul și zona. Evident, în tot acest timp, amândoi veți fi preocupați de Numărul Nouă și veți aștepta momentul potrivit să aduceți vorba despre scopul vizitei. Bănuiesc însă că ei vor întreba primii. Probabil că, după o vreme în care ați vorbit și servit ceaiul, soția va zice: „Și ai venit să recuperezi ceva? Ceva ce ai uitat aici?” Și atunci o să pomeniți de Numărul Nouă și de cutie. La care ea îți va răspunde precis: „A, da, am pus cutia aceea deoparte. Ne-am dat seama că era ceva important”. Și spunând aceasta, îi va face soțului ei un semn discret. Poate nu chiar un semn, soții și soțiile ajung aproape să aibă telepatie, după ce au trăit fericiți atât de mulți ani, ca acest cuplu. Sigur că asta nu înseamnă că nu se mai și ceartă uneori. A, nu, poate că s-au certat chiar destul de des, poate că au trecut chiar și prin momente critice de-a lungul anilor, ajungând să se și despartă. Dar vă veți convinge când îi veți cunoaște, așa o pereche grozavă sunt, vă veți convinge că astfel de lucruri se rezolvă până la urmă de la sine și că, de fapt, ei sunt fericiți împreună. Ei bine, soțul va merge să aducă cutia dintr-un loc unde țin ei lucrurile importante, va veni cu ea, și poate că aceasta va fi învelită în hârtie satinată. Bineînțeles, o vei deschide imediat și înăuntru îl vei găsi pe Numărul Nouă, exact așa cum l-ai lăsat tu, așteptând să fie lipit la bază. Atunci poți închide cutia la loc, iar oamenii aceia cumsecade îți vor mai oferi o ceașcă de ceai. Apoi după o vreme, veți spune că trebuie să plecați, că nu vreți să-i mai deranjați. Dar soția va insista să vă mai serviți cu o prăjitură. Iar soțul va dori mult să vă mai arate apartamentul pentru ultima oară, ca să admirați aranjamentele făcute de el. Apoi, în cele din urmă, vă vor face semne cu mâna din prag, invitându-vă să-i mai vizitați ori de câte ori mai treceți pe acolo. Sigur că lucrurile nu trebuie să decurgă neapărat așa, dar din câte mi-ați povestit, sunt sigur că în mare așa se vor petrece. Așa ca n-aveți de ce să vă faceți griji, absolut deloc...

Vocea omului în urechea mea, împreună cu legănatul dulce al autobuzului care înainta pe șosea, aveau un uriaș efect de relaxare. Îndată ce omul a încetat să vorbească, am închis ochii și, în această stare, m-am cufundat mai bine în scaun și am ațipit mulțumit.

Mi-am dat seama că Boris mă scutura de umăr.

– Trebuie să coborâm, zicea el.

Trezindu-mă de-a binelea, am văzut că autobuzul ajunsese într-o stație și că noi rămăseserăm ultimii pasageri. În fața, șoferul se ridicase în picioare și aștepta răbdător să coborâm. În timp ce mergeam pe intervalul dintre scaune, șoferul zise:

– Aveți grijă. E foarte rece afară. După părerea mea, lacul acela ar trebui desființat. Nu ne aduce decât necazuri și în fiecare an se îneacă în el câteva persoane. Probabil că unii au vrut să se sinucidă și bănuiesc că, dacă n-ar fi existat lacul, respectivii ar fi recurs la metode și mai neplăcute. Dar după părerea mea, lacul ar trebui desființat.

– Da, am zis eu. Evident, lacul ridică păreri contradictorii. Dar eu sunt străin de locurile astea și nu vreau să mă amestec în astfel de controverse.

– Foarte înțelept, domnule. Ei, vă urez o zi bună. Apoi, salutându-l pe Boris, zise: Distracție plăcută, tinere.

Boris și cu mine am coborât din autobuz și, după ce acesta plecă mai departe, am privit în jurul nostru. Ne aflam pe marginea exterioară a unui bazin imens de beton. Ceva mai încolo, în mijlocul bazinului, se afla lacul artificial, a cărui formă ca de rinichi îl făcea să pară varianta uriașă a piscinelor obișnuite, pe care se zice că le-au avut cândva vedetele de la Holywood. N-am putut să nu recunosc artificialitatea pe care o etala cu mândrie lacul – și chiar întregul ținut. Nicăieri nu exista fir de iarbă. Până și pomișorii presărați în jurul versanților de beton fuseseră închiși în vase de oțel și ieșeau direct din pavaj. De jur împrejurul nostru erau blocuri înalte, de la ale căror nenumărate ferestre se putea privi întregul peisaj. Am observat că fațada fiecărui bloc era ușor concavă, dând tabloului un efect de circularitate perfectă, aidoma unui stadion de sport. Dar în ciuda tuturor apartamentelor din jurul nostru, cel puțin patru sute, după aprecierea mea, abia dacă se zărea cineva. Evident, așa cum ne prevenise șoferul, vremea nu era

grozavă. Chiar în timp ce stăteam acolo, Boris și cu mine, un vânt tăios bătea dinspre apă.

— Ei, Boris, am face bine s-o luăm din loc.

Puștiului părea să-i fi pierit entuziasmul. Privea fix în gol, spre lac, și nu se mișca. M-am întors spre blocul din spatele nostru, străduindu-mă să merg mai vioi, apoi însă mi-am amintit că nu știam unde anume, în toată imensitatea aceea, se afla apartamentul nostru.

— Boris, de ce n-o iei înainte? Haide, ce s-a întâmplat?

Boris oftă, apoi porni la drum. L-am urmat până în dreptul câtorva trepte de beton care urcau. Deodată, în timp ce dădeam colțul să urcăm treptele următoare, scoase un țipăt și se încordă într-o poziție de artă marțială. Am tresărit, dar am văzut imediat că nu ne ataca nimeni decât în închipuirea băiatului. Am zis pur și simplu:

— Foarte bine, Boris.

După aceea începu să țipe iar și să-și ia poziția respectivă, ori de câte ori se pregătea să urce un rând nou de trepte. Apoi, spre ușurarea mea, căci începusem să-mi pierd suflul, Boris lăsă scările și mă conduse pe o pasarelă. Din acest punct strategic, forma de rinichi a lacului era și mai evidentă. Cerul era de un alb mohorât și, deși pasarela era acoperită – probabil că mai erau două sau trei deasupra noastră, era foarte puțin adăpostită, iar rafalele de vânt băteau spre noi cu o forță teribilă. Pe partea stângă se aflau apartamentele, un șir de scări scurte din beton făcând legătura între pasarelă și clădirea principală, asemenea unor podețe peste niște șanțuri. Unele scări urcau spre uși de apartamente, în timp ce altele coborau.

Mergând mai departe, m-am surprins cercetând fiecare ușă în parte, dar după câteva minute, văzând că niciuna nu-mi stârnește nici cea mai vagă amintire, am renunțat și am privit în partea opusă panorama asupra lacului.

Între timp Boris mersese hotărât cu câțiva pași înaintea mea, aparent cuprins iar de emoția aventurii noastre. Șoptea ca pentru sine și, cu cât mergeam mai mult, cu atât șoptele lui erau mai aprinse. Apoi începu să țopăie în timpul mersului, dând în aer lovituri de karate, iar zgomotul pașilor lui răsuna ori de câte ori atingeau pământul. Se abținea însă să mai țipe, așa cum făcuse pe scări, și, deoarece n-am

întâlnit pe pasarelă nici măcar o singură persoană, am considerat că nu mai era cazul să-l strunesc.

După o vreme, am privit întâmplător lacul și am constatat cu surprindere că acum îl vedeam dintr-un unghi total diferit. De-abia atunci mi-a trecut prin minte ca drumul descria treptat un cerc, întocmai ca șoseaua de centura. Era perfect posibil să ne plimbăm la nesfârșit în cerc. L-am privit pe Boris care mergea grăbit înaintea mea, făcându-și conștiincios maimuțările, și m-am întrebat dacă ținea minte drumul spre locuință mai bine decât mine. Într-adevăr, mi-a trecut prin minte că nu plănuisem deloc bine lucrurile. Ar fi trebuit măcar să încercăm să luăm mai întâi legătura cu noii locatari ai apartamentului. La urma urmei, dacă te gândeai bine, aceștia n-aveau niciun motiv special să dorească să ne primească.

Gândindu-mă la întreaga expediție, am simțit că începe să mă cuprindă pesimismul.

– Boris, l-am strigat eu, sper că ești atent. Nu vrem să trecem cumva pe lângă el.

Îmi aruncă înapoi o privire, fără a înceta să mormăie, apoi alergă mai departe în fața și-și reluă mișcările de karate.

În cele din urmă, am realizat că mergeam deja de câtva timp și, când am privit iar lacul, mi-am dat seama ca făcusem cel puțin o dată înconjurul lui. Înaintea mea, Boris continua să mormăie ca pentru sine.

– Ascultă, așteaptă puțin! i-am strigat eu. Așteaptă, Boris!

Se opri din mers și îmi aruncă o privire îmbufnată, în timp ce mă apropiam de el.

– Boris, am zis eu blând, ești sigur ca ții minte drumul spre vechea locuință?

Ridică din umeri și privi în altă parte. Apoi zise cu jumătate de gură:

– Sigur că sunt.

– Dar se pare că am mers în cerc.

Boris ridică iar din umeri. Se arătă preocupat de unul dintre pantofi, pe care îl înclina într-o parte, apoi în cealaltă. În cele din urmă zise:

– Cred că l-au păstrat bine pe Numărul Nouă, nu-i așa?

– Așa cred, Boris. Era într-o cutie, o cutie care părea importantă. Așa ceva trebuie pus deoparte. Sus, pe un raft, sau într-un loc de felul acesta.

O clipă, Boris continuă să-și privească pantoful. Apoi zise:

– Am trecut de el. Am trecut de el de două ori.

– Cum? Vrei să spui că ne-am tot învârtit în cerc pe vântul asta rece, fără niciun rost? De ce n-ai spus nimic, Boris? Nu te înțeleg.

Continua să tacă, dând când dintr-un picior când din altul.

– Ei, crezi că trebuie să ne întoarcem? am întrebat eu. Sau mai trebuie să înconjurăm o dată lacul?

Boris oftă și o clipă păru adâncit în gânduri. Apoi privi în sus și zise:

– Bine. E acolo, în spate. Chiar acolo, în spate.

Am făcut cale întoarsă pe o distanță mică, de-a lungul pasarelei. Nu după mult timp, Boris se opri în dreptul unei scări și privi iute în sus, la ușa apartamentului. Apoi, aproape imediat, se întoarse cu spatele și începu iar să-și studieze pantoful.

– A, da, am zis eu, privind atent ușa. De fapt, ușa – vopsită în albastru și practic cu nimic diferită de oricare alta – nu-mi amintea de absolut nimic.

Boris privi în sus peste umăr, spre apartament, apoi în altă parte, scormonind scara cu vârful piciorului. O vreme am rămas la baza treptelor, puțin cam nesigur de ce ar fi trebuit să fac mai departe. În cele din urmă, am zis:

– Boris, ce-ar fi să mă aștepți aici un minut? Eu o să urc să văd dacă e cineva acasă.

Puștiul continua să lovească scara cu vârful piciorului. Am urcat și am bătut la ușă. N-a răspuns nimeni. După ce am bătut a doua oară fără niciun rezultat, mi-am ridicat fața până la gemuleț. Sticla era mată și n-am putut să văd nimic.

– Fereastra, strigă Boris din spatele meu. Uită-te pe fereastră.

Am văzut în stânga mea un fel de balcon – într-adevăr, nu mai mare decât un pervaz care se întindea de-a lungul fațadei clădirii, prea îngust chiar pentru a pune pe el un scaun. Am întins o mână spre balustrada de fier și, aplecându-mi corpul chiar peste parapetul scării, am reușit să arunc o privire înăuntru prin fereastra cea mai apropiată.

Am constatat că priveam într-un salon deschis, care avea la un capăt o masă de sufragerie, pusă lângă perete, și un mobilier destul de modern.

– O vezi? strigă Boris. Vezi cutia?

– O clipă.

Am încercat să mă aplec mai mult peste parapet, conștient totuși de hăul care se căsca sub mine.

– O vezi?

– O clipă, Boris.

Camera începea să-mi devină din ce în ce mai familiară. Ceasul triunghiular de pe perete, canapeaua de culoare crem, combina hi-fi trietajată; am descoperit obiectele unul după altul, pe măsură ce îmi cădea privirea asupra fiecăruia, stârnindu-mi totodată amintiri dureroase. Cu toate acestea, în timp ce continuam să trag cu ochiul prin cameră, am avut sentimentul cert că partea din spate – care se unea cu cea principală, formând un „L” – nu existase inițial și fusese adăugată de curând. Totuși, în timp ce continuam să o privesc, aceeași parte din spate părea să-mi trezească amintiri vii, dar după o clipă mi-am dat seama că asta se datora faptului că semăna perfect cu partea din spate a salonului din casa în care părinții mei și cu mine locuiserăm timp de câteva luni, la Manchester. Casa, o clădire îngustă dintr-un șir de locuințe tip, fusese igrasioasă și necesitase amenajări serioase, dar ne mulțumiserăm cu ea căci nu urma să rămânem acolo decât până când slujba tatei ne-ar fi permis să ne mutăm în alta parte, într-un loc mult mai bun. Pentru mine, care aveam nouă ani, casa a ajuns curând să însemne nu numai o schimbare palpitantă, ci și speranța că în viața noastră, a tuturor, avea să înceapă un capitol nou, mai fericit.

– N-o să găsiți pe nimeni înăuntru, zise o voce de bărbat în spatele meu.

Îndreptându-mă, am văzut ca persoana care vorbise ieșise din apartamentul alăturat. Stătea în dreptul ușii sale, în capul unei scări paralele cu cea pe care mă aflam eu. Bărbatul avea în jur de cincizeci de ani și avea trăsături îngroșate, de bulldog. Era șleampăt, iar pe tricoul lui se vedea o pată umedă în dreptul pieptului.

– A, am zis eu, aşadar, nu stă nimeni în apartamentul acesta.

Bărbatul ridică din umeri.

– Poate că se întorc. Soţiei mele şi mie nu ne place să avem lângă noi un apartament nelocuit, dar după tot balamucul ăla, răsuflăm uşuraţi, vă asigur. Nu suntem oameni ursuzi. Dar după tot ce am îndurat, îl preferam aşa cum este. Nelocuit.

– Ah. Deci este nelocuit de mai mult timp. De săptămâni? Luni?

– Oh, cel puţin de o lună de zile. S-ar putea să se întoarcă, dar nu ne-ar păsa dacă n-ar face-o. Reţineţi, mi-a părut rău pentru ei uneori. Nu suntem oameni ursuzi. Şi am trecut şi noi prin perioade grele. Dar când lucrurile continuă aşa, ei, atunci nu doreşti decât să plece. Preferam să fie nelocuit.

– Înţeleg. Balamuc mare.

– Ah, da. Sincer să fiu, nu cred să fi avut loc vreo violenţă fizică. Dar totuşi, când erai nevoit să-i auzi cum ţipau noaptea, târziu, ne deranja foarte tare.

– Iertaţi-mă, dar ştiţi... M-am apropiat de el cu un pas, făcându-i semn că Boris putea să ne audă.

– Nu, soţiei mele nu-i plăcea deloc, continuă bărbatul, neluându-mă în seamă. Ori de câte ori izbucnea scandalul, ea îşi înfunda capul în pernă. O dată chiar şi în bucătărie. Am intrat înăuntru şi am găsit-o gătind cu o pernă pe cap. Nu era prea plăcut. Ori de câte ori îl vedeam, era treaz, foarte respectabil. Ne saluta scurt şi pornea la drum. Dar soţia mea era convinsă că asta era cauza. Ştiţi, băutura...

– Ascultaţi, am şoptit supărat, aplecându-mă peste parapetul de beton care ne despărţea, nu vedeţi că băiatul e cu mine? Oare trebuie să vorbim despre asta în prezenţa lui?

Bărbatul privi în jos, la Boris, cu un aer surprins. Apoi zise:

– Dar nu e atât de mic, nu-i aşa? Nu-l puteţi apăra de toate. Totuşi, dacă nu vă place genul asta de discuţie, bine, să vorbim despre altceva. Gândiţi-vă la un subiect mai bun. Eu doar v-am spus cum s-au petrecut lucrurile. Dar dacă nu vreţi să vorbim despre asta...

– Nu, bineînţeles că nu vreau! Bineînţeles că nu vreau să aud...

– Ei, nu era ceva aşa de important. Numai că, în mod firesc, aveam tendinţa să fiu de partea lui, şi nu de a ei. Că ajungea să fie violent, ei,

asta era altceva, dar n-au existat niciodată dovezi în acest sens. Așa că eram înclinat să dau vina pe ea. De acord, el lipsea mult de acasă, dar din câte am înțeles noi, era obligat s-o facă, asta făcea parte din munca lui. Nu era un motiv, asta vreau eu să subliniez, nu era un motiv ca ea să se poarte așa...

– Ascultați, n-aveți de gând să vă opriți? N-aveți niciun pic de minte? Băiatul! Poate să audă...

– De acord, poate că ne ascultă. Și ce-i cu asta? Copiii aud mereu astfel de lucruri, mai devreme sau mai târziu. Vă explicam doar de ce eram de partea lui, și de aceea i s-a năzărit nevastă-mii că bea. Plecatul era una, zicea nevastă-mea, dar băutul era altceva...

– Ascultați aici, dacă continuați așa, voi fi silit să închei această conversație chiar acum. Vă previn. Așa o să fac.

– Doar nu sperați să vă feriți băiatul la nesfârșit, nu? Câți ani are? Nu pare așa mic. Nu e bine să-l apărați exagerat de mult. Trebuie să accepte lumea, așa cum este.

– Încă nu-i nevoie! Încă nu! În afară de asta, nu-mi pasă ce credeți dumneavoastră. Oricum, ce vă pasă? E băiatul meu, e în grija mea, nu-mi plac discuțiile de acest fel...

– Nu știu de ce v-ați supărat așa de tare. Eu doar stăteam de vorbă. Vă spuneam doar ce credem despre asta. Nu erau oameni răi, nu ne displăceau, dar uneori întreceau măsura. De fapt, cred că întotdeauna pare mai rău când se aude prin perete. Ascultați, n-are rost să încercați să ascundeți asta unui băiat de vârsta lui. Bătălia e deja pierdută. Și ce rost are...

– Nu-mi pasă de părerea dumitale! Nu trebuie să audă încă vreo câțiva ani...

– E o prostie. Lucrurile despre care vorbesc, astea se petrec în viață. Chiar nevastă-mea și cu mine am avut perioade bune și rele. De asta am fost de partea lui. Știu cum e, în clipa în care îți dai seama...

– Vă previn! Voi pune punct acestei conversații! Vă previn!

– Dar eu n-am băut niciodată. Asta schimbă într-adevăr lucrurile. A lipsi mult de acasă e una, și a bea atât de mult...

– Vă previn pentru ultima oară! Dacă mai continuați, să știți că plec!

– Era dur când se îmbăta. Nu fizic, nu, dar auzeam o groază de lucruri, era foarte dur. Nu puteam distinge toate cuvintele, dar stăteam pe întuneric noaptea târziu și ascultam...

– Gata! Gata! V-am prevenit! Am plecat! Am plecat!

I-am întors bărbatului spatele și am coborât în fugă treptele, spre locul unde stătea Boris. L-am luat de braț și am plecat grăbit, dar în timp ce făceam asta, bărbatul începu să strige în urma noastră:

– E o bătălie pierdută! Trebuie să afle cum stau lucrurile. Așa e viața! Nu e nimic rău în asta! Așa e viața!

Boris privea în urma destul de curios și m-am văzut nevoit să-l trag tare de braț. Câteva clipe am continuat să mergem repede. De mai multe ori l-am simțit pe Boris cum încerca să încetinească pasul, dar am mers mai departe, nerăbdător să înlătur orice posibilitate ca barbarul să vină după noi. Când ne-am oprit, am constatat că îmi pierdusem suflul. Clătinându-mă deasupra parapetului, era amețitor de scund, ajungându-mi doar până la brâu, mi-am pus coatele pe partea de sus și m-am aplecat peste el. Am privit lacul, blocurile înalte din spatele lui, cerul imens și palid, și am așteptat să mi se oprească gâfâitul.

După o vreme, mi-am dat seama ca Boris stătea lângă mine. Era cu spatele la mine și își făcea de lucru cu o bucata de zidărie desprinsă din partea de sus a parapetului. Am început să mă simt oarecum jenat pentru cele întâmplate cu puțin timp înainte și mi-am dat seama că trebuie să-i explic situația. Încă mă mai gândeam ce să îi spun, când Boris, care continua să stea cu spatele la mine, murmură:

– Era nebun, nu-i așa?

– Da, Boris, complet nebun. Sau poate alienat mintal.

Boris își făcea mai departe de lucru cu bucata de zidărie. Apoi zise:

– Nu mai contează. Nu mai trebuie să-l luăm pe Numărul Nouă.

– Dar Boris, nu el era cel care...

– Nu contează. Nu mai contează. Apoi Boris se întoarse spre mine și zâmbi. Până acum a fost o zi frumoasă, zise el voios.

– Îți place?

– A fost grozav. Plimbarea cu autobuzul, totul. A fost grozav.

Îmi venea să mă duc la el și să-l îmbrățișez, dar mi-a trecut prin minte că l-aș fi putut încurca, poate chiar alarma cu un astfel de gest. În cele din urmă, i-am ciufulit puțin părul, după care m-am întors iar să privesc panorama.

Vântul nu ne mai deranja și, o clipă, am rămas acolo liniștiți, unul lângă altul, privind orașul de sus. Apoi am zis:

– Boris, știi că probabil te miri. Adică de faptul că nu putem să ne stabilim undeva și să trăim liniștiți toți trei. Probabil, știi asta, probabil că te întrebi de ce trebuie să plec de acasă tot timpul, chiar dacă mama se supără. Ei bine, trebuie să înțelegi că motivul pentru care plec în aceste călătorii nu este pentru că nu vă iubesc și că n-aș vrea din tot sufletul să stau cu voi. Din unele puncte de vedere, nimic nu mi-ar face mai mare plăcere decât să rămân acasă cu tine și cu mama, să locuim într-un apartament ca oamenii aceia, oriunde. Dar să știi că nu e ușor. Trebuie să-mi continui călătoriile pentru că, vezi tu, nu poți ști niciodată când o să apară. Adică cea deosebită, călătoria cu adevărat importantă, cea extrem de importantă, nu numai pentru mine, ci pentru toți oamenii din lume. Cum să-ți explic eu, Boris, ești așa de tânăr! Vezi, e foarte ușor să nu mă duc. Să zic odată: „nu, nu mă duc, stau să mă odihnesc”. De abia mai târziu descopăr că asta a fost ocazia, ocazia cea mare. Și-mi dau seama, după ce am ratat ocazia, că nu mai pot îndrepta nimic, că e prea târziu. După aia nu mai contează cât de mult călătoresc, nu mai contează, e prea târziu, și toți aniiăștia în zadar. Au mai pățit-o și alții, Boris. Călătoresc ani de zile până încep să se plictisească, poate chiar să obosească. Dar asta se întâmplă frecvent. Și ratează ocazia. Și, știi, atunci regretă pentru tot restul zilelor. Devin triști și obidiți. Când li se apropie sfârșitul, sunt niște oameni distruși, înțelegi, Boris, de asta o fac. De asta trebuie să merg deocamdată înainte, să călătoresc mereu. Asta, îmi dau seama, ne complică mult viața. Dar trebuie să fim tari și să avem răbdare toți trei. Nu mai durează mult, sunt sigur. Vine ea curând marea ocazie și atunci totul se va sfârși, atunci o să-mi permit să mă relaxez și să mă odihnesc. O să pot sta acasă cât vreau, nu mai contează, și o să ne distrăm toți trei. O să facem tot ce n-am izbutit până acum. Nu mai e

mult, sunt sigur, dar trebuie să avem răbdare. Sper că înțelegi ce-ți spun, Boris.

Boris rămase tăcut vreme îndelungată. Apoi, brusc, se îndreptă și zise cu asprime:

– Plecați în liniște! Toți.

După care, o luă la fugă pe trepte și reîncepu mișcările de karate.

M-am mai sprijinit de perete preț de câteva minute, privind pe fereastră și ascultându-l pe Boris cum șoptea în barbă. Apoi, când m-am uitat iar la el, mi-am dat seama că interpreta în sinea lui ultima versiune a unei fantezii pe care o tot jucase în ultimele săptămâni.

Fără îndoială, faptul că ne aflam atât de aproape de cadrul ei adevărat, făcuse tentația de a o juca irezistibilă. Căci, într-adevăr, scenariul presupunea că Boris și bunicul său puneau pe fugă o bandă mare de bătăuși ai străzii, chiar pe trotuarul cu pricina, din dreptul vechiului apartament.

L-am urmărit mai departe cum se agită, de data asta la câțiva metri depărtare de mine, bănuind că ajunge la partea în care el și bunicul lui se pregătesc, umăr la umăr, pentru a face față unui nou atac. O mare de trupuri zăceau deja la pământ fără cunoștință, dar câțiva bătăuși mai insistenți strângeau rândurile pentru un nou asalt. Boris și bunicul lui așteptau calm, unul lângă altul, în timp ce bătăușii făceau planuri în șoptă, pe trotuarul întunecos. Și de astă dată, ca în toate scenariile, Boris era oarecum mai mare ca vârstă. Nu chiar adult – ceea ce ar fi împins lucrurile prea departe și ar mai fi ridicat și complicații privind vârsta bunicului, dar ceva mai mare pentru a face isprăvi demne de crezare.

Boris și Gustav lăsau bătăușii să reentre în formație ori de câte ori o cereau. Apoi, odată cu noul asalt, bunic și nepot, echipă imbatabilă, interveneau în mod eficient, aproape cu tristețe, împotriva atacatorilor, năpustindu-se în toate părțile asupra lor. În cele din urmă, isprăveau – dar, nu, mai sărea câte un bătăuș din întuneric, mânuind o lamă hidoasă. Gustav, fiind mai aproape, îi aplica o lovitură rapidă la gât, și cu asta, în fine, lupta se termina. Preț de câteva clipe, Boris și bunicul său priveau grav și tăcuți trupurile împrăștiate în jur. Apoi Gustav, aruncând o ultimă privire experimentată asupra scenei,

aproba din cap, după care amândoi se îndepărtau în vârful picioarelor, cu expresia unor oameni care și-au îndeplinit misiunea, deși nu le-a făcut plăcere. Urcau scărița până la ușa vechiului apartament, mai aruncau o privire asupra bătaușilor învinși – dintre care unii începuseră să geamă sau să se îndepărteze târându-se – după care intrau în casă.

„E în regulă acum, anunța Gustav de la ușă. Au plecat.”

Sophie și cu mine apăream emoționați în holul de la intrare. Boris, care intra în spatele bunicului său, adăuga:

„Dar tot nu s-a terminat. O să mai atace o dată, poate înainte să se lumineze de ziuă”. Evaluarea situației, atât de evidentă pentru bunic și nepot, încât nu se mai osteniseră să delibereze pe aceasta temă, era primită cu îngrijorare de către mine și Sophie.

„Nu, nu suport!” se tânguia Sophie oftând.

Eu, cu fața boțită, o strângeam în brațe ca s-o consolez. În fața acestui spectacol patetic, Boris și Gustav nu dădeau niciun semn de dispreț. Gustav îmi puneă o mână fermă pe umăr.

„Așa e, confirma Boris. Nu mai rezistă decât cel mult la încă o luptă.” Apoi întorcându-se spre Gustav, zicea: „Bunicule, poate data viitoare. O să încerc să vorbesc iar cu ei. Sa le mai dau o șansă de a se retrage”.

„Nu te vor asculta, zicea Gustav, dând din cap cu gravitate. Dar ai dreptate. Ar trebui să le mai dăm o ultimă șansă.”

Sophie și cu mine, copleșiți de teamă, ne ascundeam în apartament, plângând unul în brațele celuilalt. Boris și cu Gustav se uitau unul la altul, oftau obosiți, apoi, deschizând ușa din față, ieșeau iar.

Găseau strada în întuneric, tăcută și pustie.

„Am putea să ne odihnim, zicea Gustav. Dormi tu, mai întâi, Boris. Te trezesc eu dacă îi aud venind.”

Încuviințând din cap, Boris se așeza pe treapta de sus a scării și, cu spatele sprijinit de ușa de la intrare, adormea pe loc.

Ceva mai târziu, simțind o atingere pe braț, sărea în picioare, trezindu-se imediat. Bunicul îi privea deja lung pe bătaușii străzii, care se adunau pe pasarelă în fața lor. Erau mai mulți ca niciodată, ultima confruntare silindu-i să se mobilizeze până la ultimul, din toate cotloanele obscure ale orașului. Acum aveau să fie cu toții acolo,

îmbrăcați în pantaloni din piele, tunici militare, centuri late cu ținte, ținând în mâini bastoane metalice sau lanțuri de bicicletă – simțul onoarei interzicându-le însă să aducă și pistoale. Boris și Gustav coborau încet scara, mergând spre ei, oprindu-se poate pe a doua sau a treia treaptă de jos. Apoi Boris, la un semn al bunicului său, începea să vorbească, ridicând vocea ca să se facă auzit printre stâlpii de beton.

„V-am înfruntat de multe ori. De astă data, după cum văd, sunteți și mai mulți. Dar fiecare trebuie să recunoască în sinea lui că nu puteți câștiga. Și de data asta, bunicul și cu mine nu vă putem promite că unii dintre voi nu vor fi grav răniți. Lupta asta n-are rost. Probabil că toți ați avut odată un cămin. O mamă și un tată. Poate chiar frați și surori. Vreau să înțelegeți ce se întâmplă. Aceste atacuri ale voastre, terorizarea permanentă a locuinței noastre au făcut-o pe mama să plângă tot timpul. E mereu încordată și irascibilă, și asta o face să mă pună la punct fără niciun motiv. Iar pe tata să plece pe perioade mari, uneori în străinătate, ceea ce mamei nu-i place. Și toate astea din cauză că ne terorizați locuința. Poate că n-o faceți decât pentru că sunteți turbulenți, pentru că proveniți din familii destrămate și nu vă pricepeți la ceva mai bun. De asta încerc să vă fac să înțelegeți care este adevărata situație și adevăratele consecințe ale purtării voastre lipsite de respect. Mai devreme sau mai târziu, s-ar putea ca tata să nu se mai întoarcă deloc acasă. S-ar putea chiar să trebuiască să ne mutăm definitiv din acest apartament. De asta l-am adus aici pe bunicul, și l-am luat de la munca lui dintr-un mare hotel. Nu vă mai putem lăsa să continuați așa. Și de asta v-am înfruntat. Acum că v-am explicat cum stau lucrurile, aveți șansa să vă gândiți iar la toate astea și să faceți cale îtoarsă. Dacă nu, atunci bunicul și cu mine vom fi nevoiți să vă înfruntăm din nou. Vom face tot posibilul să vă batem până vă lăsăm lași, fără a vă crea probleme de lungă durată, dar într-o luptă mare, chiar la nivelul nostru de pregătire, nu vă putem garanta că unii dintre voi nu se vor alege cu vânătăi urâte și chiar cu ceva oase rupte. Așa că profitați de ocazie și faceți cale îtoarsă.”

Gustav îi zâmbea ușor în semn de aprobare pentru discursul său, după care amândoi priveau din nou chipurile abrutizate din fața lor. O mare parte dintre ei se uitau nesigur unii la alții, revizuindu-și

atitudinea mai curând de teamă decât din rațiune. Apoi însă conducătorii lor – niște tipi încruntați și oribili – scoteau un fel de strigăt de luptă, care se răspândea iute printre ei. Atunci ieșeau în față. Repede, Boris și bunicul său luau poziția de luptă, spate în spate, mișcându-se ordonat, în formație, făcând uz de combinația lor atent pregătită de karate și alte tehnici de luptă. Bătăușii străzii veneau spre ei din toate direcțiile, dar numai pentru a fi respinși, care răsucindu-se ca niște sfârleze, care împleticindu-se, care rupând-o la fugă, bolborosind cuprinși de groază subită, până când din nou pământul avea să fie acoperit de trupuri căzute în nesimțire. În clipele următoare, Boris și Gustav rămâneau împreună așteptând, urmărind cu atenție până când bătăușii începeau să se miște, unii gemând, alții scuturându-și capul și încercând să-și dea seama unde se află. În momentul acela, Gustav făcea un pas înainte și zicea:

„Acum plecați și să terminăm odată! Lăsați în pace apartamentul asta! Aici a fost un cămin fericit până să veniți voi să-l terorizați. Dacă vă întoarceți iar, nepotul meu și cu mine nu vom avea încotro și vom începe să vă rupem oasele”.

Acest discurs nici nu mai era necesar. Bătăușii străzii își dădeau seama că, de data asta, fuseseră complet înfrânți, că avuseseră noroc că nu fuseseră răniți mai grav. Încet, începeau să se ridice în picioare și plecau șontâc-șontâc, sprijinindu-se unii de alții, câte doi, câte trei, mulți dintre ei gemând de durere.

Odată ce pleca șchiopătând și ultimul bătăuș, Boris și Gustav schimbau între ei o privire de satisfacție calmă, se întorceau și urcau iar în apartament. Când intrau, Sophie și cu mine – care urmăriserăm întreaga scenă de la fereastră – îi întâmpinam jubilând.

– Bine că s-a terminat, spuneam eu emoționat. Mulțumesc lui Dumnezeu.

„Am început deja să prepar o masă de sărbătorire, anunța Sophie, strălucind de fericire, cu chipul destins. Vă suntem atât de recunoscători ție, Boris, și bunicului. Ce-ar fi să jucăm ceva astă-seară?”

„Trebuie să plec, zicea Gustav. Mă așteaptă o mulțime de treburi la hotel. Dacă mai aveți necazuri, anunțați-mă. Dar sunt sigur că nu vor mai fi.”

Îl conduceam pe Gustav, făcându-i semn cu mâna în timp ce cobora scara. Apoi, după ce închideam ușa, Boris, Sophie și cu mine ne pregăteam pentru seara. Sophie intra și ieșea de nenumărate ori din bucătărie, pregătind cina și fredonând ca pentru sine, în timp ce Boris și cu mine ne întindeam pe podeaua din salon, absorbiți de joc. Apoi, după o oră, o oră și ceva de joc, într-un moment în care Sophie nu se afla în cameră, priveam deodată în sus spre Boris, cu o expresie serioasă pe chip, și îi spuneam încet:

– Mulțumesc pentru tot, Boris. Acum lucrurile vor fi ca înainte. Așa cum erau înainte.

– Privește! strigă Boris și am văzut ca stătea iar lângă mine, arătându-mi ceva peste parapet. Privește! Mătușa Kim!

Într-adevăr, jos, sub noi, o femeie ne făcea energic semn cu mână pentru a ne atrage atenția. Purta o vestă de lână pe care o strângea pe lângă corp și avea părul zbârlit de vânt. Dându-și seama că în sfârșit o observasem, strigă ceva care se pierdu în bătaia vântului.

– Mătușă Kim! îi strigă Boris.

Femeia gesticula și strigă iar ceva.

– Hai să coborâm, zise Boris și o luă înainte, cuprins brusc de o nouă emoție.

L-am urmat pe Boris, care cobora în goană câteva scări de beton. Când am ieșit la parter, o rafală de vânt ne lovi imediat cu putere, dar Boris reuși totuși să facă o săritură nesigură de dragul femeii, balansându-se în fața ei ca și când ar fi aterizat cu parașuta.

„Mătușa Kim” era o femeie bondoacă, de aproximativ patruzeci de ani, al cărei chip oarecum sever îmi era în mod cert familiar.

– Pesemne că sunteți surzi amândoi, zise ea în timp ce ne apropiam. V-am văzut când ați coborât din autobuz și am tot strigat și strigat, dar parcă voi ascultați? Și pe urmă vin până aici după voi și nu vă găsesc nicăieri.

– O, Doamne! am zis eu. N-am auzit nimic, nu-i așa Boris? Poate din pricina vântului. Așadar, am aruncat o privire în jur, ne-ai urmărit din apartamentul dumitale.

Bondoaca arată vag una dintre nenumăratele ferestre cu vedere spre noi.

– Am strigat și strigat întruna. Apoi, întorcându-se spre Boris, zise: Mama ta e acolo sus, tinere. Abia așteaptă să te vadă.

– Mama?

– Mai bine ai urca imediat, abia așteaptă să te vadă. Și știi ceva? A gătit toată după-amiaza să pregătească cea mai grozavă sărbătorire pentru astă-seară, când o să vii tu acasă. Nici n-o să-ți vină să crezi, a zis că a pregătit de toate, toate mâncărurile tale preferate, tot ce-ți poate dori inima. Tocmai îmi povestea, după care ne-am uitat pe fereastră și v-am văzut cum coborâți din autobuz. Ascultă, mi-am pierdut o jumătate de oră căutându-vă și am înghețat bocnă. Chiar trebuie să stăm aici, afară?

Femeia întinse mâna. Boris i-o luă și o pornirăm cu toții spre clădire, în direcția pe care ne-o arătase. Pe măsură ce ne apropiam, Boris începu să alerge înaintea noastră, deschise o ușă de evacuare în caz de incendiu și dispăru în clădire. Când femeia și cu mine ne apropiarăm, ușa se trânti, închizându-se. Ea mi-o ținu deschisă, spunând în vremea asta:

– Ryder, n-ar trebui să fii acum în alta parte? Sophie tocmai mi-a spus cum a sunat telefonul toată după-amiaza. Erau persoane care voiau să-ți dea de urmă.

– Adevărat? Ah! Ei, după cum vezi, sunt aici. Am râs. L-am adus pe Boris.

Femeia ridică din umeri.

– Presupun că știi tu ce faci.

Ne aflam într-un loc întunecos de la parterul casei scării. Pe peretele de lângă mine se aflau cutiile de scrisori și niște extinctoare. În timp ce urcam prima scară, mai aveam cel puțin încă cinci de urcat, de undeva, de deasupra capetelor noastre, auzeam tropăitul lui Boris care alerga, după care l-am auzit strigând: „Mama!” Erau strigăte de bucurie, apoi alte tropăituri, după care vocea lui Sophie: „O, dragul meu, dragul

meu!" După vocea ei înfundată, mi-am dat seama că se îmbrățișau și, până să ajungem și noi pe palier, ei intraseră deja în apartament.

— Scuzați deranjul, zise femeia, conducându-mă în casă.

Am trecut printr-un mic vestibul și am ajuns într-o încăpere spațioasă, mobilată cu piese simple, moderne. O fereastră mare, cu vedere frumoasă, domina încăperea și, intrând i-am văzut pe Sophie și pe Boris stând împreună în fața ei, siluetele lor aproape profilându-se pe cerul cenușiu. Sophie îmi zâmbi ușor, apoi reluă discuția cu Boris. Păreau entuziasmați de ceva, iar Sophie îl strângea întruna pe Boris de după umeri. Din felul în care arătau spre fereastră, am crezut că poate Sophie povestea din nou cum ea și femeia bondoacă ne zăriseră ceva mai devreme. Dar apropiindu-mă, am auzit-o pe Sophie zicând:

— Da. Chiar așa. Practic, totul este gata. Nu mai rămâne decât să mai încălzim câteva feluri, ca de exemplu plăcintele cu carne.

Boris a zis ceva ce n-am auzit, la care Sophie a replicat:

— Sigur că putem. Jucăm ce vrei tu. Imediat după masă, o să te hotărâști pe care îl vrei.

Boris se uită întrebător la mama lui și am observat că devenise circumspect, evitând să se mai entuziasmeze, așa cum ar fi vrut probabil Sophie. Apoi, cum el trecu în altă parte a camerei, Sophie se apropie de mine și dădu cu tristețe din cap.

— Îmi pare rău, zise ea încet. N-am reușit. A fost chiar mai rău decât luna trecută. Priveliștile sunt uimitoare, casa e construită chiar pe marginea unei stânci, dar nu este destul de trainică. În cele din urmă, domnul Mayer s-a învoit. Crede că pe un vânt mai puternic acoperișul ar putea să se prăbușească, poate chiar în următorii ani. M-am întors direct de acolo și am ajuns acasă pe la ora unsprezece. Îmi pare rău. Văd că ești dezamăgit.

Privi spre Boris, care tocmai examina un casetofon portabil, lăsat pe un raft.

— Nu trebuie să fii descurajată, am zis eu oftând. Sunt sigur că în curând găsim noi ceva.

— Dar mă gândeam și eu așa, zise Sophie. În autobuzul cu care m-am întors. Mă gândeam că acum n-avem motive să nu putem începe tot felul de lucruri împreună, cu sau fără casă. Așa că de îndată ce am

ajuns înapoi, am început să gătesc. M-am gândit că astă-seara am putea organiza o mare petrecere, doar noi trei. Îmi aduc aminte cum făcea mama, când eram mică, înainte să se îmbolnăvească. Gătea fel de fel de nimicuri, pe care le punea în fața noastră, ca să ne servim după pofta inimii. Erau seri minunate și m-am gândit că, ei bine, asta-seară n-avem motive să nu facem și noi la fel, doar noi trei. Nu m-am gândit serios la asta până acum, nu cu bucătăria pe care o am, dar m-am uitat bine la ea și mi-am dat seama ce proastă eram. De acord, e departe de a fi ideală, dar în general e funcțională. Așa că am început să gătesc. Am gătit toată după-amiaza. Și am reușit să fac aproape tot ce mi-am propus. Toate felurile de mâncare preferate ale lui Boris. Toate sunt gata și ne așteaptă, și nu mai trebuie decât să le încălzim. Astă-seară o să petrecem de minune.

— Grozav. Abia aștept.

— Nu văd de ce n-am face-o, chiar și în apartamentul acela. Și ai fost atât de înțelegător cu... cu toate. M-am gândit la toate astea. În autobuzul cu care mă întorceam acasă. Ei, ce-a fost a fost. Trebuie să începem să facem iar unele lucruri împreună. Lucruri bune.

— Da. Ai perfectă dreptate.

Timp de câteva secunde, Sophie privi lung pe fereastră. Apoi zise:

— O, aproape uitasem. Femeia aceea a sunat întruna. Tot timpul cât am gătit. Domnișoara Stratmann. Întreba dacă știu unde ești. Te-a găsit?

— Domnișoara Stratmann? Ei bine, nu. Ce voia?

— Se pare că s-au suprapus niște întâlniri pe care urma să le ai azi. A fost foarte politicoasă, se tot scuza pentru deranj. Zicea că e convinsă că stăpânește situația și nu telefonează decât să se asigure că totul este bine, nu era cătuși de puțin îngrijorată. Dar după cincisprezece minute, telefonul suna iar și era tot ea la aparat.

— Ei, n-avem de ce să ne facem griji. Aa... zici că avea impresia că trebuia să fiu în alta parte?

— Nu știu exact ce voia să spună. Era foarte amabilă, dar suna întruna. Din cauza ei, am ars o tavă întreagă de plăcinte cu carne de pui. Pe urmă, ultima oară când a sunat, m-a întrebat dacă nu eram nerăbdătoare. Adică să particip la recepția de astă-seară, de la Galeria

Karwinsky. Nu-mi spuseseși nimic despre ea, dar ea vorbea de parcă mă așteptau. Așa că am zis că da, abia așteptam să particip și eu. Apoi a întrebat dacă Boris era și el nerăbdător, și i-am zis că da, și el era nerăbdător, ca de altfel și tu, că într-adevăr abia o așteptai. Asta a părut s-o liniștească. Zicea că nu e îngrijorată, ci doar pomenise în treacăt despre recepție, atâta tot. Am lăsat receptorul în furcă și la început am fost puțin cam dezamăgită. Credeam că această recepție o să se suprapună cu petrecerea noastră. Apoi însă am văzut că aveam destul timp să pregătesc mai întâi totul, că puteam merge cu toții și să ne întoarcem, atâta timp cât nu rămâneam prea mult, și ne mai rămânea vreme să petrecem seara împreună. Și după asta, m-am gândit că era chiar un lucru bun. Bun atât pentru mine, cât și pentru Boris, să mergem la așa o recepție. Brusc se duse spre Boris, care se întorsese la noi, și-l îmbrățișă tare. Boris, vei fi atracția serii, nu-i așa? Nu te deranjează toată lumea aceea. Fii tu însuți și te vei simți într-adevăr foarte bine. Vei fi atracția serii. Apoi, pe nesimțite, va veni vremea să ne întoarcem acasă și atunci vom petrece o seară cu adevărat minunată, doar noi trei. Am pregătit totul, toate mâncărurile tale preferate.

Boris se desprinsese plictisit din îmbrățișarea mamei sale și se îndepărtă iar. Sophie îl urmări zâmbind, apoi se întoarse spre mine și zise:

— N-ar fi bine să pornim la drum mai repede? S-ar putea să ne ia ceva timp ca să ajungem de aici la Galeria Karwinsky.

— Da, am zis eu și m-am uitat la ceas. Da, ai dreptate.

M-am întors spre mătușa Kim, care intrase iar în cameră.

— Poate ne-ai putea spune dumneata, i-am zis eu. Nu știi sigur ce autobuz merge la aceasta galerie. Știi cumva dacă ajunge în stație curând?

— La Galeria Karwinsky? Bandoaca îmi aruncă o privire disprețuitoare și poate că numai prezența lui Boris o împiedica să facă o remarcă sarcastică. Apoi zise: De aici niciun autobuz nu merge la Galeria Karwinsky. Ar trebui să luați un autobuz înapoi, spre centrul orașului. După aceea va trebui să așteptați tramvaiul în fața bibliotecii. Nu mai aveți cum să ajungeți la timp.

— Ah! Ce păcat! Sperasem să existe un autobuz în direcția aceea. Bondoaca îmi aruncă iar o privire disprețuitoare, apoi zise:
— Luați mașina mea. N-am nevoie de ea astă-seară.
— E foarte drăguț din partea dumitale, am zis eu. Dar ești sigur că n-o să...

— Of, termină, Ryder! Ai nevoie de mașină. Altfel, n-ai cum să ajungi la timp la Galeria Karwinsky. Chiar și cu mașina, ar trebui să porniți la drum chiar acum.

— Da, am spus eu, așa mă gândeam și eu. Dar uitate, nu vrem să-ți facem probleme.

— Ați putea doar să luați cu voi câteva cutii cu cărți. Eu n-o să le pot căra, dacă trebuie să mă întorc mâine cu autobuzul.

— Da, desigur. Facem tot ce se poate.

— Mâine dimineață, lăsați-le la prăvălia lui Hermann Roth, oricând până în ora zece.

— Nu-ți face griji, Kim, zise Sophie înaintea mea. O să am eu grijă. Ești așa de amabilă!

— În ordine. Și acum, fraților, ați face bine să porniți la drum. Alo, tinere, bondoaca îi făcu semn lui Boris, ce-ar fi să mă ajuți să pun cărțile astea în cutii?

Câteva minute mai târziu, m-am pomenit stând singur la fereastră și privind îndelung priveliștea de afară. Ceilalți dispăruseră într-un dormitor și îi auzeam vorbind și râzând în spatele meu. Îmi trecu prin minte că ar trebui să mă duc la ei să le dau o mână de ajutor, apoi însă mi-am dat seama cât era de important să profit de împrejurare și să mă concentrez asupra serii care mă aștepta, și am continuat să privesc în jos, spre lacul artificial. Câțiva copii începuseră să lovească o minge cu piciorul de un gard aflat pe malul îndepărtat al apei, în rest, de jur împrejur, totul era pustiu.

În cele din urmă, am auzit-o pe femeie chemându-mă și mi-am dat seama că toți așteptau să plecăm. Am intrat în hol și i-am găsit pe Sophie și pe Boris, fiecare cu câte o cutie de carton în mâini, gata să iasă pe coridor. Începură să se certe pentru ceva și o luară pe scara în jos.

Bondoaca îmi ținea ușa deschisă.

– Sophie e hotărâtă să petreacă o seară plăcută, zise ea, coborând glasul. Așa că n-o dezamăgi, Ryder!

– Nu-ți face probleme, am zis eu. Voi avea grijă ca totul să meargă bine.

Mă privi cu asprime, apoi se întoarse și o luă în jos, pe scări, zornăindu-și cheile.

Am urmat-o. Tocmai coboram a doua scară, când am văzut o femeie care urca, cu un aer obosit. Silueta se strecură pe lângă bondoacă, murmurând „pardon”, și trecuserăm deja unul de altul când mi-am dat seama că era Fiona Roberts, care mai purta încă uniforma de controlor de bilete. Nici ea nu părea să mă fi recunoscut până în ultimul moment – pe scări lumina era slabă –, dar se întoarse plictisită, ținându-se cu mâna de balustrada metalică, și zise:

– A, aici erai. Frumos din partea ta să fii atât de punctual, îmi cer scuze că nu m-am putut ține de cuvânt și am întârziat ceva mai mult. S-a schimbat traseul unui tramvai de pe circuitul de est, așa că schimbul meu a ținut mai mult. Sper că nu m-ai așteptat prea mult.

– Nu, nu. M-am retras cu una sau cu două trepte. N-am așteptat mult deloc. Dar, din păcate, programul meu s-a aglomerat foarte tare...

– E în ordine, n-o să-ți răpesc din timp mai mult decât e necesar. De fapt, trebuie să-ți spun, am sunat fetele, așa cum am stabilit, le-am sunat în pauza de la cantina depoului. Le-am spus să mă aștepte că vin cu un prieten, dar nu le-am spus că e vorba de tine. La început, am vrut s-o fac, așa cum am stabilit, dar apoi am sunat-o mai întâi pe Trude și, cum i-am auzit vocea, felul în care mi-a zis: „A, da, tu ești, dragă”, am sesizat în ea tot felul de nuanțe și o iritare plină de condescendență. Sunt sigură că toată ziua a stat călare pe telefon și a vorbit despre mine cu Inge și toate celelalte, bârfind despre petrecerea de aseară și prefăcându-se că le e multa milă de mine, spunând că trebuie să mă trateze cu înțelegere, fiindcă la urma urmei eram ca un om bolnav și era de datoria lor să se poarte frumos cu mine. Dar sigur că nu mă mai puteau admite în grupul lor, cum putea cineva ca mine să mai facă parte din fundație? O, probabil că azi s-au distrat grozav, parcă aud totul, chiar din felul în care mi-a răspuns la telefon. „A, da, tu ești, dragă.” Și atunci m-am gândit, foarte bine, n-o să te previn de nimic. Sa

vedem unde o să ajungi, pentru că nu mă crezi. Așa mi-am zis. Mi-am zis, sper să rămâi mască, după ce o să deschizi ușa și o să vezi cu cine am venit. Sper să fii îmbrăcată cât mai prost cu puțință, poate în haine sport, să ai fardul șters, ca să ți se vadă negul de lângă nas și să fii pieptănată cu părul peste cap, așa cum te porți uneori, și care te face să arăți cu cel puțin cincisprezece ani mai bătrână decât ești. Și sper ca la tine acasă să fie dezordine, cu toate revistele alea tâmpite, cu foile alea de scandal și nuvelele dulcege pe care le citești, risipite pe mobile, și că vei fi așa de turtită, că n-o să mai știi ce să zici, și atât de jenată de toată situația, că vei strica lucrurile și mai mult, spunând o prostie după alta. Și că vei oferi băuturi răcoritoare, pentru ca apoi să-ți dai seama că nu mai ai nimic, și că te vei simți foarte prost că nu m-ai crezut niciodată. Hai să facem așa, mi-am zis în sinea mea. Așa că nu i-am spus nimic, cum n-am spus nici uneia dintre ele. N-am spus decât că voi trece pe la ea cu un prieten. Făcu o pauză și se mai liniști puțin. Apoi zise: Iartă-mă! Sper că nu-ți par răzbunătoare. Dar toată ziua am așteptat clipa asta. Ea mi-a ținut moralul ridicat, mi-a dat puterea să controlez toate biletele, mi-a dat curaj. Călătorii s-au întrebat pesemne, știi, de ce eram așa de agitată și îmi străluceau ochii. Putem să mergem la Trude. Inge ar trebui să fie cu ea, de obicei pe la ora asta acolo e, așa că putem să ne ocupăm mai întâi de ele. De celelalte aproape că nici nu-mi pasă. Vreau doar să văd mutrele ăstora două. Ei, hai să mergem!

O porni pe scări în sus, iar oboseala îi pieri pe loc. Scările păreau să nu se mai sfârșească, apărând una după alta, până când am început să-mi pierd răsuflarea. Totuși, Fiona nu părea deloc să facă efort. În timp ce urcam, continua să discute cu voce scăzută, ca și când toată lumea din jur ne-ar fi ascultat pe noi.

– Nu-i nevoie să vorbești mult cu ele, am auzit-o zicând la un moment dat. Lasă-le numai să se gudură pe lângă tine câteva minute. Dar sigur că poate vrei să discuți cu ele despre părinții tăi.

Când în fine am ieșit din casa scării, nu mai aveam suflu – de fapt, scoteam din piept un găjâit – și eram incapabil să fiu atent la ce era în jurul meu. Mi-am dat seama că eram condus de-a lungul unui coridor întunecos, prin dreptul unui șir întreg de uși, și că Fiona, uitând de problemele mele, mergea înainte. Apoi brusc se opri și ciocăni la o ușă.

Ajungând-o din urmă, a trebuit să mă sprijin cu mâna de tocul ușii, cu capul plecat, încercând să-mi recapăt suflul. Când ni se deschise, probabil că arătam destul de ponosit pe lângă triumfătoarea Fiona.

– Trude, zise Fiona. Am adus cu mine un prieten.

Am făcut un efort și mi-am îndreptat ținuta, zâmbind amabil.

16

Femeia care deschisese ușa era în jur de cincizeci de ani, durdulie și avea părul alb, tuns scurt. Purta o bluză largă roz și niște pantaloni lăbărțați, în dungi. Trude îmi aruncă o privire fugară, apoi, neobservând nimic neobișnuit, se întoarse spre Fiona și zise:

– A, da. Ei, cred că ar fi bine să intrați.

Condescendența ei era evidentă, dar aparent nu reuși decât să sporească nerăbdarea Fionei, care îmi zâmbi conspirativ, în timp ce o urmam pe Trude în casă.

– E și Inge cu tine? Întrebă Fiona când am ajuns într-un mic hol de intrare.

– Da, tocmai ne-am întors, zise Trude. Întâmplător, avem multe de povestit. Și fiindcă tot ați venit, veți fi primii care aud vestea. Norocul vostru.

Observația părea lipsită de orice urmă de ironie. Trude dispăru dincolo de ușă, lăsându-ne în picioare în holișor, și-i auzeam vocea dinăuntru zicând:

– Inge, a venit Fiona. Și cu un prieten. Cred că ar trebui să-i spunem ce ni s-a întâmplat azi după-amiază.

– Fiona? Vocea lui Inge părea ușor revoltată. Apoi, stăpânindu-se, zise: Ei, presupun că trebuie să intre.

Auzind acest schimb de cuvinte, Fiona îmi zâmbi iar, emoționată. Apoi Trude își iți capul pe după ușă și am fost poftiți în salon.

Încăperea nu se deosebea, ca mărime și formă, de cea a bondoacei, deși mobilierul era mai pretențios și predominau motivele florale.

Poate doar că apartamentul acesta avea altă expunere sau poate că afară cerul era ceva mai senin. În orice caz, soarele de după-amiază pătrundea înăuntru prin fereastra cea mare și, intrând în conul de lumină, am fost sigur că femeile mă vor recunoaște de la bun început. Evident așa credea și Fiona, căci am observat cum se ținea prudent deoparte, ca nu cumva să atenueze efectul recunoașterii prin prezența sa. Cu toate acestea, nici Trude, nici Inge nu păreau să observe ceva. Fiecare îmi aruncă o privire fugară, indiferentă, după care Trude ne invită, cu destulă răceală, să luăm loc. Ne-am așezat unul lângă altul pe o canapea îngustă. Deși la început dezorientată, Fiona părea să considere că această neașteptată întorsătură a lucrurilor nu putea duce decât la o revelație și mai mare, în momentul în care s-ar fi produs aceasta, și rânji ușor amuzată către mine.

— Să-i spun eu sau vrei tu? întrebă Inge.

Trude, care era limpede că respecta părerea tinerei, zise:

— Nu, spune-i tu, Inge. E dreptul tău. Dar, Fiona, zise ea întorcându-se spre noi, nu trebuie să povestești încă lumii. Vreau să fie o surpriză pentru adunarea de astă-seară, așa e drept. O, nu ți-am spus de adunarea de astă-seară? Ei bine, uite, îți spun acum. Dacă ai timp, vino neapărat. Deși dacă stai cu prietenul tău, zise ea arătând din cap spre mine, vom înțelege perfect în caz că nu poți veni. Dar, Inge, spune-i tu, e dreptul tău, zău așa.

— Ei bine, Fiona, sunt sigură că o să te intereseze, am avut o zi foarte palpitantă. După cum știi, domnul von Braun ne-a invitat azi la el, la birou, să discutăm direct cu el despre cum intenționăm să ne ocupăm de părinții domnului Ryder. Ce, nu știai? Credeam că toți știu. Ei bine, astă-seară o să relatăm amănunțit cum a decurs întâlnirea; deocamdată nu-ți spun decât că s-a desfășurat într-adevăr foarte frumos, chiar dacă a trebuit să fie cam scurtă. O, domnul von Braun s-a scuza foarte tare, nici nu i se putea cere mai mult, nu-i așa, Trude? Se scuza atât de mult pentru că trebuia să plece devreme, dar când am aflat de ce, ei bine, atunci am înțeles perfect. Vezi tu, era vorba de excursia aceea importantă programată pentru Grădina Zoologică. Ei, tu poți să râzi, Fiona dragă, dar excursia aceasta la Grădina Zoologică nu era una obișnuită. Un grup oficial, din care evident făcea parte chiar

domnul von Braun, urma să îl conducă acolo pe domnul Brodsky. Știi că domnul Brodsky n-a fost niciodată la Grădina Zoologică? Dar ceea ce contează este că domnișoara Collins a fost convinsă să meargă și ea acolo. Da, la Grădina Zoologică! Îți dai seama? După atâta amar de ani! Exact ceea ce-i trebuia domnului Brodsky, așa ne-am zis amândouă pe loc. Da, domnișoara Collins trebuia să fie acolo când ajungeau ei, să aștepte într-un loc știut, iar grupul oficial urma să o întâlnească, astfel ca ea să poată schimba câteva cuvinte cu domnul Brodsky. Totul fusese stabilit. Îți dai seama? Urmau să se întâlnească și chiar să vorbească după atâta amar de vreme! I-am zis că înțelegem perfect de ce trebuia să fim expeditivi, dar domnul von Braun a fost foarte amabil cu noi, evident se simțea jenat din cauza programului, și ne-a întreat: „De ce nu veniți și dumneavoastră, doamnelor, la Grădina Zoologică? Nu prea pot să vă invit să însoțiți grupul oficial, dar poate că ați vrea să priviți de la oarecare distanță”. I-am zis că am fi pur și simplu încântate. Și atunci ne-a spus: „Evident, dacă faceți cum zic eu, nu numai că veți zări prima întâlnire dintre domnul Brodsky și soția lui după atâta timp, dar – și a făcut o pauză, nu-i așa, Trude? A făcut o pauză, după care a spus pe un ton rezervat – dar îl veți putea vedea de aproape și pe domnul Ryder, care a acceptat cu multă amabilitate să facă parte din grupul oficial. Și dacă se ivește un moment propice, deși nu pot garanta asta, vă voi face semn, doamnelor, și v-aș putea prezenta pe amândouă”. Am rămas pur și simplu trăsnite! Dar bineînțeles că, gândindu-ne apoi la asta, pe drumul de întoarcere spre casă, tocmai ne spuneam una alteia că, în definitiv, nu era chiar atât de surprinzător. La urma urmei, am parcurs un drum lung în ultimii ani, începând cu stegulețele pentru primirea invitațiilor din Beijing, și cu cât am trudit pentru sandvișurile de la dejunul lui Henri Ledoux...

– Baletul din Beijing, acela a fost adevăratul punct de cotitură, interveni și Trude.

– Da, a fost un punct de cotitură. Dar cred că n-am încetat nicio clipă să ne gândim la el, ci ne-am luat doar cu treaba; ne-am străduit mult și poate că nu ne-am dat deloc seama cât de tare am crescut în ochii tuturor. Adevărul e că, sincer vorbind, am devenit o componentă extrem de importantă a vieții acestui oraș. Era și timpul să ne dăm

seama de asta. Și ca să spunem lucrurilor pe nume, acesta este motivul pentru care domnul von Braun ne-a invitat personal la el în birou și pentru care a ajuns să ne sugereze lucrurile pe care ni le-a propus azi. „Dacă se ivește momentul propice, vă voi prezenta lui,” Așa a spus, nu-i așa, Trude? „Știu că domnul Ryder ar fi încântat să vă cunoască pe amândouă, mai ales de vreme ce vă veți ocupa de părinții dumnealui, ceea ce pentru dânsul este o problemă de maximă importanță.” Evident, am spus întotdeauna, nu-i așa, că odată ce ni s-a dat această misiune, aveam o ocazie bună de a-i fi prezentate domnului Ryder. Dar nu ne așteptam să se întâmple atât de repede, așa că am fost foarte emoționate. Fiona, s-a întâmplat ceva, dragă?

Fiona se foise nerăbdătoare lângă mine, încercând să întrerupă tirada lui Inge. Acum, că aceasta se oprișe, Fiona îmi făcu semn cu cotul și-mi aruncă o privire ca și când mi-ar fi spus: „Acum e momentul!” Din păcate, eram încă cu sufletul la gură din pricina urcării scărilor, ceea ce mă făcu probabil să șovăi. Oricum, a fost un moment penibil când toate cele trei femei s-au holbat la mine. Apoi, cum nu spuneam nimic, Inge a continuat:

– Ei, dacă nu te deranjează, Fiona, o să termin povestea. Știu, dragă, că ai o mulțime de lucruri foarte interesante de spus și suntem nerăbdătoare să le ascultăm. Fără îndoială, ai petrecut încă o zi extrem de interesantă în tramvaie, în timp ce noi eram în centru, ocupate cu ceea ce vă relatăm acum, dar dacă ai vrea să aștepți doar un minut, s-ar putea să afli ceva interesant. La urma urmei – iar aici sarcasmul din vocea ei m-a frapat ca depășind limitele comportării civilizate – asta n-are nicio legătura cu vechiul tău prieten, vechiul tău prieten, domnul Ryder...

– Inge, zău așa! interveni Trude, deși mustăcînd ușor, și amândouă schimbară între ele o mică grimasă afectată.

Fiona îmi făcu iar semn cu cotul. Privind-o, mi-am dat seama că își pierduse răbdarea și că voia ca tortionarele ei să ajungă la deznodământ cât mai curînd cu putință. Aplecându-mă înainte, mi-am dres glasul, dar până să apuc să zic ceva, Inge începu iar să vorbească.

– Ei bine, spuneam că, dacă te gîndești bine, este exact ceea ce meritam, să fim tratate în felul acesta. În orice caz, e limpede că

domnul von Braun așa gândește. Tot timpul a fost amabil și curtenitor cu noi, nu-i așa? Iar când a trebuit să plece la primărie, să se alătore grupului oficial, și-a cerut atâtea scuze. „În aproximativ treizeci de minute ajungem la Gradina Zoologică, o ținea el întruna. Sper, doamnelor, că veți merge și dumneavoastră.” Ne spunea că va fi perfect dacă ne apropiem la cinci sau șase metri de grupul oficial. În definitiv, nu eram simple vizitatoare! O, iartă-mă, Fiona, n-am uitat, voiam să-i pomenim domnului von Braun că cineva din grupul nostru, adică tu, dragă, că cineva era prietena apropiată a domnului Ryder, o veche și dragă prietenă de-a lui. Chiar am avut intenția să-i pomenim despre asta, dar nu știu cum se face că n-am apucat, nu-i așa, Trude?

Din nou cele două femei schimbară între ele grimase afectate. Fiona le privea lung, furioasă. Mi-am dat seama că lucrurile ajunseseră prea departe și m-am hotărât să intervin. Totuși, îmi veniră imediat în minte două posibilități. Una ar fi fost să le atrag atenția cine eram eu, într-un mod care să se lege elegant de ceea ce spusese Inge. De pildă, aș fi putut exclama calm: „Ei, n-am avut plăcerea să ne întâlnim la Gradina Zoologică, dar ce contează când ne putem întâlni mai simplu în casa dumneavoastră?” sau ceva de felul acesta. Cealaltă posibilitate era să mă ridic brusc, poate chiar întinzând brațele înainte, și să spun răspicat: „Eu sunt Ryder!” Evident, doream să aleg calea care ar fi avut cel mai puternic efect, dar ezitarea mă făcu să ratez din nou ocazia, căci Inge începuse iar să vorbească.

— Am ajuns la Gradina Zoologică și am așteptat, oh, preț de aproape douăzeci de minute, nu-i așa, Trude? Am așteptat în picioare lângă micul bufet la care se poate servi o cafea și după aproximativ douăzeci de minute am văzut mașinile venind chiar la porțile grădinii și grupul acela de persoane distinse coborând din ele. Erau în jur de zece sau unsprezece persoane, toți bărbați, printre care domnul von Winterstein, domnul Fischer și domnul Hoffman. Și, bineînțeles, domnul von Braun. Iar în mijlocul lor era domnul Brodsky, într-adevăr foarte distinși, nu-i așa, Trude? Nu era nici pe departe ca înainte. Evident, l-am căutat imediat din priviri pe domnul Ryder, dar dânsul nu era printre ei. Trude și cu mine l-am căutat, uitându-ne pe rând la toate chipurile, dar nu erau decât cele obișnuite, știți, ale consilierilor.

O clipă l-am confundat pe domnul Reitmayer cu domnul Ryder, tocmai când cobora din mașină. Oricum, acesta nu era printre ei și ne-am zis că probabil dânsul va veni puțin mai târziu, din cauza programului său foarte încărcat. Și iată-i pe domnii aceia mergând pe alee, toți în pardesie închise la culoare, în afară de domnul Brodsky, care purta unul gri, foarte elegant, și o pălărie care se asorta cu el. Mergeau pe lângă arțari, în pas de voie, până ce au ajuns la prima cușcă. Amfitrion părea să fie domnul von Winterstein, care îi explica diverse lucruri domnului Brodsky și îi arăta animalele din fiecare cușcă. Dar se vedea ca nimeni nu acorda animalelor prea mare atenție, atât erau de preocupați de întâlnirea dintre domnul Brodsky și domnișoara Collins. Și nu ne-am mai putut abține, nu-i așa, Trude? Am mers mai departe, am dat colțul spre mulțimea din mijlocul Grădinii și, evident, am găsit-o acolo pe domnișoara Collins, care stătea singură în dreptul girafelor și le privea. Mai erau câteva persoane care se plimbau prin jur, dar bineînțeles că habar n-aveau de nimic; de-abia când grupul oficial a dat colțul, lumea a înțeles că se întâmpla ceva deosebit și s-a îndepărtat plină de respect; iar domnișoara Collins stătea acolo, în dreptul girafelor, mai singură ca niciodată, și se vedea că privește spre grupul oficial care se apropia. Părea atât de calmă, că nu-ți puteai da seama ce se petrece în sufletul ei. Iar domnul Brodsky, i-am văzut expresia feței, foarte rigidă, îi arunca ocheade domnișoarei Collins, în ciuda distanței încă mari dintre ei, căci mai trebuia să treacă de cuștile cu maimuțe și ratoni până să ajungă la ea. Domnul von Winterstein părea să-i prezinte domnului Brodsky toate animalele, ca și când acestea ar fi fost invitați oficiali la un banchet, nu-i așa, Trude? N-am înțeles de ce domnii nu s-au dus direct spre cușca girafelor și spre domnișoara Collins, dar era evident că așa se hotărâse să se procedeze. Și era atât de palpitant, atât de emoționant, încât o clipă am și uitat că putea să vină și domnul Ryder. Respirația domnului Brodsky, ca și cea a celorlalți domni, se vedea în aer asemenea unei pâcle. Apoi, când nu mai rămăseseră de văzut decât vreo câteva cuști, domnului Brodsky se pare că i-a pierit tot cheful să vadă animalele și și-a scos pălăria. Era un gest foarte demodat și plin de respect, Fiona. Ne-am simțit privilegiate că am fost acolo să-l vedem.

– Gestul lui exprima atâtea lucruri! interveni și Trude. Atâtea lucruri, în felul în care l-a făcut, după care doar și-a ținut pălăria la piept. Era ca și când ar fi făcut o declarație de dragoste și în același timp și-ar fi cerut scuze. A fost foarte emoționant.

– Mulțumesc, Trude, dar tocmai voiam să povestesc. Domnișoara Collins e așa de elegantă, de la distanță nici nu ți-ai da seama de vârsta ei. Are o siluetă atât de tânără! S-a întors spre el nonșalant, nu-i mai despărțeau decât una sau două cuști. Între timp toți vizitatorii se retrăseseră, iar Trude și cu mine ne-am amintit ce ne-a spus domnul von Braun despre distanța de cinci metri, și ne-am tras mai în față cât am îndrăznit de mult, dar momentul părea atât de intim, că n-am avut curajul să ne apropiem prea tare. Întâi s-au salutat printr-o înclinare a capului și prin câteva cuvinte obișnuite. Apoi, brusc, domnul Brodsky a făcut câțiva pași înainte și a ajuns la ea, foarte ușor după părerea lui Trude, ca și când ar fi plănuit totul dinainte...

– Da, ca și când ar fi repetat scena în particular zile în șir...

– Da, așa a fost. Sunt de aceeași părere. Exact așa a fost. A ajuns la ea, i-a luat mâna și i-a sărutat-o ușor și politicos, după care i-a dat drumul. Iar domnișoara Collins s-a înclinat doar grațios, apoi și-a îndreptat atenția spre ceilalți domni, salutându-i și zâmbindu-le – eram prea departe să auzim ce-și spuneau. Așa că au stat puțin acolo cu toții și nimeni nu știa ce trebuie să facă în continuare. Apoi domnul von Winterstein a luat inițiativa și a început să explice ceva despre girafe, atât domnului Brodsky, cât și domnișoarei Collins, adresându-li-se ca și când aceștia ar fi format un cuplu, nu-i așa, Trude? Ca și când ar fi fost o pereche frumoasă de bătrâni, care veniseră de la bun început împreună. Și iată-i pe domnul Brodsky și pe domnișoara Collins, după atâta amar de ani, stând unul lângă altul, fără să se atingă, ci doar stând alături, și amândoi privind lung girafele și ascultând explicațiile domnului von Winterstein. A trecut așa ceva timp, și-i vedeai pe ceilalți domni șoptind între ei despre ce trebuiau să facă mai departe. Apoi încet-încet, pe nesimțite, toți domnii s-au retras și au făcut-o atât de bine, atât de civilizată, toți prefăcându-se că discută între ei, dându-se treptat la o parte, încât până la urmă în dreptul girafelor n-au mai rămas decât domnul Brodsky și domnișoara Collins. Evident că acum

urmăream totul îndeaproape și pesemne că toată lumea făcea la fel, dar sigur că se prefăceau că nu se uită la ei. Și l-am văzut pe domnul Brodsky întorcându-se elegant spre domnișoara Collins, ridicând o mână spre cușca girafelor și zicând ceva. Se pare că a fost o remarcă plină de simțire, iar domnișoara Collins a plecat puțin capul, nici chiar ea nu putea să rămână indiferentă, iar domnul Brodsky a continuat să vorbească și din când în când îl vedeai cum ridică iar mâna, așa, foarte ușor, spre girafe. Nu ne-am putut da seama dacă vorbea despre girafe sau despre altceva, dar își tot ridica mâna spre cușcă. Domnișoara Collins părea într-adevăr copleșită, dar este o persoană atât de manierată, încât s-a mulțumit să-și adune forțele și să zâmbescă, după care amândoi s-au îndreptat încet spre locul unde discutau ceilalți domni. Am văzut-o apoi schimbând politicoș câteva cuvinte agreabile cu domnii, a părut să vorbească mai mult cu domnul Fischer, după care și-a luat rămas-bun de la fiecare dintre ei în parte. S-a înclinat ușor în fața domnului Brodsky și se vedea cât de încântat era domnul Brodsky de toate acestea. Stătea acolo într-un soi de visare, cu pălăria la piept. Apoi ea a plecat pe alee până la chioșcul de răcoritoare, trecând pe lângă o fântână și dispărând după cușca ursului polar. Îndată după plecarea ei, domnii au lăsat la o parte orice prefăcătorie și s-au strâns în jurul domnului Brodsky, și se vedea că toți erau bucuroși și emoționați, și parcă îl felicitau. Oh, ce n-am fi dat să auzim ce i-a spus domnul Brodsky domnișoarei Collins! Poate că ar fi trebuit să fim mai îndrăznețe și să ne mai apropiem câțiva pași, poate că așa am fi reușit să surprindem măcar un cuvânt. Dar, în fond, așa suntem noi și trebuie să fim mai atente. În orice caz, totul a fost minunat. Iar copacii aceia de la Grădina Zoologică sunt atât de frumoși în această perioadă a anului. Chiar mă întreb ce și-au spus. Trude crede că, într-adevăr, acum se vor împăca din nou. Ei nu sunt divorțați, nu știți? Nu-i așa că e interesant? Toți anii aceștia, în ciuda insistenței domnișoarei Collins de a i se spune „domnișoara Collins”, ei n-au fost divorțați. Domnul Brodsky merită s-o recâștige. Oh, dar iertați-mă, cu toate emoțiile astea, nici n-am apucat să vă spunem lucrul cel mai important! Referitor la domnul Ryder! Știți, cum domnul Ryder n-a fost cu grupul oficial, n-am crezut nimerit să ieșim în față, nici chiar după plecarea domnișoarei Collins.

În fond, domnul von Braun ne-a sugerat să ieșim în față în mod special pentru a face cunoștință cu domnul Ryder. În orice caz, deși l-am urmărit pe domnul von Braun cu atenție, și uneori am fost foarte aproape de grup, dânsul nu s-a uitat niciodată spre noi, era probabil prea absorbit de domnul Brodsky. Așa că n-am mai ieșit în față. Apoi însă, la plecare, i-am urmărit când se pregăteau să iasă pe poarta și toți s-au oprit, iar cineva, un bărbat, s-a dus la ei, dar de data asta ajunseseră prea departe ca să mai vedem bine ce se întâmplă. Trude însă crede că acela care s-a dus la ei era domnul Ryder – la distanță ea vede mai bine decât mine, iar eu nici măcar nu purtam ochelarii. Erai sigură, nu-i așa, Trude? Era sigură că el era, că s-a ținut deoparte dând dovadă de mult tact, ca să nu îngreuneze și mai mult situația pentru domnul Brodsky și domnișoara Collins, iar acum se alătura din nou grupului oficial, la poartă. La început am crezut că nu este decât domnul Braunthal, dar n-aveam ochelarii la mine, iar Trude era sigură că a fost domnul Ryder. Și după aceea, când m-am gândit mai bine, am bănuit și eu că domnul Ryder a fost. Așa că am ratat ocazia de a-i fi prezentate! În momentul acela, știți, ajunseseră atât de departe, erau deja la poartă, iar șoferii le țineau deja portiera deschisă. Chiar dacă am fi alergat drept la ei, tot n-am mai fi ajuns la timp. Așa că nu ne-am întâlnit cu domnul Ryder, în sensul strict al cuvântului. Dar Trude și cu mine tocmai vorbeam despre asta și spuneam că, din alte puncte de vedere, adică din punctele de vedere importante, putem spune că azi l-am întâlnit. În definitiv, dacă ar fi fost în grupul oficial, atunci în mod sigur, când s-au oprit în dreptul cuștii cu girafe, îndată după plecarea domnișoarei Collins, domnul von Braun precis ne-ar fi prezentat. N-a fost deloc vina noastră că nu ne-am dat seama cât de discret avea să fie domnul Ryder, că avea să rămână la poartă. Oricum, problema e că, fără îndoială, s-ar fi convenit să-i fim prezentate. Asta e problema. Pe de o parte pentru că, evident, așa a considerat domnul von Braun, acum când ne bucurăm de statutul pe care îl avem, cu siguranță că așa s-ar fi convenit. Și știi, Trude – se întoarse spre prietena ei –, cu cât mă gândesc mai mult, cu atât sunt mai mult de acord cu tine. Am putea chiar anunța la adunarea de astă-seară că de fapt l-am întâlnit. Așa cum spui, ar fi mai aproape de adevăr decât dacă am spune că nu l-am

întâlnit. Și avem atât de multe lucruri de stabilit astă-seară, ca pur și simplu n-avem timp să explicăm iar totul. La urma urmei, doar un capriciu al sorții ne-a împiedicat să-i fim prezentate oficial, asta-i tot. Practic, l-am întâlnit. În mod sigur va auzi despre noi, dacă încă n-avut ocazia, și obligatoriu se va interesa îndeaproape cum ne ocupăm de părinții lui. Așa că e ca și cum ne-am fi întâlnit, și așa cum spui, ar fi nedrept ca lumea să creadă contrariul. Oh, dar iartă-mă – Inge se întoarse spre Fiona –, am uitat că vorbesc cu o veche prietenă a domnului Ryder. Probabil că unei prietene atât de vechi, asta i se pare doar multă agitație pentru nimic...

– Inge, spuse Trude, biata Fiona e foarte încurcată. Te rog, n-o necăji. Apoi, zâmbindu-i Fionei, zise: E în ordine, dragă, nu-ți face griji!

Pe când Trude spunea asta, îmi veniră în minte amintiri legate de prietenia caldă dintre Fiona și mine, când eram copii. Mi-am amintit de căsuța albă în care locuia ea, la mică distanța de mers pe jos, pe poteca aceea plină de noroi din Worcestershire, și cum ne jucam amândoi ore în șir sub masa de sufragerie a părinților ei. Mi-am amintit cum hoinăream spre căsuța ei, necăjit și derutat, și cum știa ea să mă consoleze, făcându-mă să uit repede orice întâmplare prin care tocmai trecusem. Faptul că tocmai această prietenie prețioasă era batjocorită în fața mea m-a umplut de furie și, deși Inge începuse iar să vorbească, am considerat că nu mai puteam lăsa lucrurile să se desfășoare la întâmplare, nici măcar o secundă. Hotărât să nu mai repet greșeala de a mai tergiversa, m-am aplecat ferm înainte, cu intenția de a-i tăia vorba lui Inge, spunându-i răspicat cine sunt și apoi să mă retrag iar, lăsând să văd efectul cuvintelor mele asupra celor din cameră. Din nefericire, în ciuda forței cu care mă înarmasem pentru această intervenție, n-am izbutit să scot decât un mormăit slab și gătuit, care s-a auzit totuși destul de tare pentru a o face pe Inge să se oprească, și apoi pe toate cele trei femei să se întoarcă spre mine și să mă privească lung. A fost un moment stânjenitor, până când Fiona, încercând fără îndoiala să acopere stinghereala mea – probabil renăscându-se în ea ceva din vechea ei atitudine protectoare – izbucni:

– Voi două, habar n-aveți ce stupide păreți! Și știți de ce? Nu, voi nici n-ați putea ghici, n-ați putea bănuși cât de stupide, cât de cumplit

de ridicole păreți amândouă în clipa asta. Chiar că n-ați putea, e tipic, absolut tipic pentru voi două! Oh, am vrut să vă spun demult, încă de când v-am cunoscut, ei bine, acum o să vă convingeți singure, acum o să vă dați singure seama dacă sunteți proaste sau nu. Priviți!

Fiona întinse brusc mâna spre mine. Inge și Trude, ambele derutate, mă priviră din nou lung. Mi-am adunat iar forțele să mă prezint, dar, spre disperarea mea, n-am izbutit decât să mormăi iar ceva, mai tare ca data trecută, dar la fel de incoerent. Am inspirat adânc, cuprins acum de panică, și am încercat din nou, de asta dată nereușind să scot decât un sunet lung și scremut.

— Ce naiba vrea să zică, Trude? întreba Inge. De ce ne vorbește scorpia asta mică așa? Cum îndrăznește? Ce-a apucat-o?

— E vina mea, zise Trude. Eu am greșit. A fost ideea mea s-o invităm în grupul nostru. Bine că și-a dat arama pe față înainte să sosească părinții domnului Ryder. E invidioasa că azi l-am întâlnit pe domnul Ryder. În timp ce ea n-are de oferit decât niște biete istorioare patetice...

— Cum adică l-ați întâlnit azi? explodă Fiona. Chiar voi ați spus că nu l-ați întâlnit...

— Știi perfect de bine că e ca și cum l-am fi întâlnit! Nu-i așa, Trude? Avem tot dreptul să spunem că acum l-am întâlnit. N-ai ce face și va trebui să accepți asta, Fiona...

— Ei, în cazul asta – acum Fiona aproape zbiera – să vedem cum o să acceptați voi asta!

Smuci brațul spre mine ca și când ar fi anunțat cea mai dramatică intrare în scenă. Încă o dată, m-am străduit să-i fac pe plac. De astă dată, ambalat de mânia și frustrarea din ce în ce mai mari, icnetul deveni și mai puternic și am simțit cum, din pricina efortului, se clătina canapeaua.

— Dar ce are prietenul tău? întreba Inge, observându-mă deodată. Trude însă nu-mi dădea atenție.

— N-ar fi trebuit să te ascult niciodată, îi zicea ea Fionei, cu amărăciune. Trebuia să fie evident de la bun început ce mincinoasă mică ești. Iar noi ne lăsăm copiii să se joace cu picii aia ai tăi! Probabil că și ei sunt niște mici mincinoși, și poate că deja i-au învățat pe copiii

noștri să mintă. Cât de ridicolă a fost petrecerea pe care ai dat-o aseară! Și felul în care ți-ai decorat apartamentul! Cât de absurd! Azi-dimineață, am râs toate de el...

— De ce nu mă ajuți! mi se adresa Fiona direct, pentru prima oară. Ce-i cu tine, de ce nu faci ceva?

De fapt, în tot acest timp rămăsesem încordat. Atunci, chiar în momentul în care Fiona se întorcea spre mine, mi-am zărit imaginea într-o oglinda atârnată pe peretele din față. Am văzut că mă înroșisem puternic și ca trăsăturile mi se schimonosiseră luând înfățișare de porc, în timp ce pumnii, pe care îi țineam strânși la piept, tremurau cu tot corpul, de la mijloc în sus. Văzând în ce hal arătam, mi-a pierit tot elanul și, descurajat, m-am prăbușit iar într-un colț al canapelei, gâfâind din greu.

— Cred, dragă Fiona, zicea Inge, că ar fi timpul ca tu și acest... acest prieten al tău să plecați. Nu cred că e nevoie de prezența ta astă-seară.

— Nici nu intră în discuție, strigă Trude. Acum avem răspunderi. Nu ne putem permite să facem pe plac unor biete păsărele cu aripile frânte ca ea. Nu mai suntem un simplu grup de voluntare. Avem treburi serioase, și toți cei care nu se ridică la înălțime vor trebui să plece.

Am văzut cum Fionei îi dăduseră lacrimile. Se uită iar la mine, acum cu amărăciune din ce în ce mai mare, și m-am gândit să mai încerc o dată să spun cine sunt, dar gândul la imaginea pe care o zărisem în oglindă mă făcu să renunț. În loc de aceasta, m-am ridicat clătînându-mă și am pornit spre ieșire. Încă mai eram sufocat din pricina încordării și, când am ajuns la ușă, a trebuit să mă opresc o clipă, să mă sprijin de tocul ei. În spatele meu, le auzeam pe cele două femei vorbind mai departe pe un ton înfierbântat. La un moment dat, am auzit-o pe Inge zicând: „Și ce persoană dezgustătoare a adus la tine în casă”. Cu un efort, am traversat holul de la intrare și, după câteva clipe de bâjbâială nebună la broasca de la ușa principală, am reușit să ies pe coridor. Aproape imediat am început să mă simt mai bine și am pornit spre scară ceva mai calm.

În timp ce coboram mai multe rânduri de scări, m-am uitat la ceas și mi-am dat seama că era timpul să pornim spre Galeria Karwinsky. Evident, mi-a părut foarte rău ca trebuia să plec lăsând în urmă o astfel de situație, dar era clar că trebuia în primul rând să mă asigur că ajungem la timp la importantul eveniment din seara aceea. Totuși, am hotărât să mă ocup de problemele Fionei într-un viitor cât se poate de apropiat.

Când în fine am ajuns la parter, am văzut pe un perete o tăbliță pe care scria „Parcare”, cu o săgeată care indica direcția. Am trecut pe lângă câteva boxe și am ieșit printr-o ușa afară.

M-am pomenit în spatele blocului, pe partea opusă lacului artificial. Soarele după-amiezii coborâse acum pe cer. În fața ochilor mei erau întinderi mari de verdeață, care se povârneau treptat în depărtare. Chiar în față mea, parcare se vedea ca un simplu dreptunghi cu iarbă, despărțit printr-un gard asemenea unui țarc dintr-o fermă americană. Terenul nu fusese asfaltat, deși acel du-te-vino de mașini bătătorise practic gazonul. Era poate suficient loc pentru cincizeci de mașini, dar în momentul acela nu erau parcate decât șapte sau opt, destul de distanțate între ele, care sclipeau în lumina soarelui. Aproape în spatele parcării, i-am zărit pe bondoacă și pe Boris punând încărcătura într-o mașină break. În timp ce mă apropiam de ei, am observat că Sophie stătea pe locul de lângă șofer și că privea lung prin parbriz apusul soarelui.

Când am ajuns la ei, bondoaca tocmai închidea portbagajul.

— Iartă-mă, i-am zis eu. Nu mi-am dat seama că este atât de mult de încărcat. V-aș fi dat și eu o mână de ajutor, numai că....

— E în ordine. Băiatul ăsta mi-a dat tot ajutorul de care aveam nevoie. Bondoaca ciufuli părul lui Boris, apoi zise; Așa că să n-ai nicio grijă, bine? Veți petrece cu toții o seară minunată. Serios. A gătit toate felurile tale preferate.

Se aplecă și îl strânse în brațe încurajator, dar băiețelul părea că visează și privea lung în zare. Femeia îmi întinse cheile mașinii.

— Cred că are destulă benzină. Ai grijă cum conduci.

I-am mulțumit și am privit-o plecând spre blocuri. Întorcându-mă spre Boris, am văzut că privea lung apusul soarelui. I-am atins umărul și l-am condus de cealaltă parte a mașinii. S-a urcat pe bancheta din spate, fără un cuvânt.

Evident, apusul soarelui avea un efect hipnotic, căci odată instalat la volan, am văzut că și Sophie privea lung în zare. Părea că nici nu observă venirea mea, apoi însă, în timp ce mă familiarizam cu comenzile de la bord, îmi zise încet:

– Nu putem lăsa ca problema asta cu casa să ne distrugă pe toți. Nu ne putem permite asta. Nu știm niciodată când să te așteptăm, când o să mai treci iar pe la noi. Cu sau fără casă, trebuie să fim împreună, să fim împreună și să ne fie bine. Mi-am dat seama de asta azi-dimineață, când mă întorceam cu autobuzul. Chiar și în apartamentul acela. Și în bucătăria aceea.

– Da, da, am zis eu și am pus cheia în contact. Acum fii atentă. Știi drumul până la galerie?

Întrebarea o scoase pe Sophie din starea de visare în care se găsea.

– O, zise ea ducându-și mâinile la gură, ca și când tocmai și-ar fi adus aminte de ceva. Apoi zise: Poate că aș găsi drumul dacă am porni din centrul orașului. Dar de aici, nu știu.

Am oftat din rărunchi. Aveam senzația că pierd iar controlul asupra situației și am simțit cum îmi revine ceva din enervarea cumplită pe care o încercasem mai devreme în ziua aceea la gândul haosului pe care îl adusese Sophie în viața mea.

Atunci însă i-am auzit lângă mine vocea veselă:

– Ce-ar fi să întrebam paznicul parcarii? S-ar putea să știe.

Arătă spre intrarea în parcare unde, într-adevăr, era o gheretă mică de lemn, care adăpostea o siluetă în uniformă, vizibilă de la mijloc în sus.

– În regulă, am zis eu. Mă duc să-l întreb.

Am ieșit din mașină și m-am îndreptat spre ghereta de lemn. O mașina care tocmai ieșea din locul îngrădit se oprise acolo și, apropiindu-mă, l-am văzut pe paznic – un bărbat gras și chel – cum se apleca peste ferestruică, zâmbea jovial și-i făcea semne șoferului. Au discutat așa o vreme și, la un moment dat am fost chiar pe punctul de a

mă băga între ei, când în fine mașina începu s-o ia din loc. Chiar și atunci, paznicul urmări mai departe cu privirea cum se deplasa mașina pe drumul lung și șerpuitor ce străbătea cartierul de locuințe. Într-adevăr, părea și el țintuit locului de acel apus de soare și, deși am tușit chiar sub ferestruica lui, a continuat să privească visător în urma mașinii. În cele din urmă, am zbierat pur și simplu:

– Bună seara!

Grăsanul tresari, apoi, privind în jos la mine, răspunse:

– Bună seara, domnule.

– Iertați-mă că vă deranjez, am zis eu. Dar întâmplător ne cam grăbim. Trebuie să ajungem la Galeria Karwinsky, dar, vedeți dumneavoastră, fiind numai în trecere prin orașul asta, nu cunosc drumul cel mai scurt de aici.

– Galeria Karwinsky. Omul se gândi o clipă, apoi spuse: Ei bine, sincer să fiu, nu există un drum direct, domnule. După părerea mea, cel mai simplu ar fi să mergeți după domnul care tocmai a plecat. Cu mașina aceea roșie. Arăta la distanță. Din fericire, domnul acela locuiește foarte aproape de Galeria Karwinsky. Aș putea desigur să încerc să vă îndrum, dar asta ar însemna ca întâi să mă așez și să vă fac o schemă cu toate intersecțiile respective, în special din ultima parte a drumului. Adică după ce ieșiți de pe autostradă și trebuie să găsiți drumul printre toate străduțele acelea din jurul fermelor. E mult mai simplu, domnule, să vă țineți după tipul cu mașina roșie. Dacă nu mă înșel, locuiește la două-trei intersecții mai încolo de Galeria Karwinsky. E o zonă foarte plăcută, iar domnul respectiv și soția lui se simt foarte bine. Acolo e ca la țară, domnule. Tipul mi-a zis că în curtea din spatele casei au un coteț cu găini și un măr. E o zonă foarte potrivită pentru o galerie de artă, chiar dacă e cam incomod de ajuns la ea. Merită să faceți drumul, domnule. Tipul din mașina roșie zice că nici nu se gândește să se mute; cu toate că are destul de mult de mers până aici, în zona asta a orașului. Da, lucrează aici, lucrează în blocul administrației – brusc, omul se aplecă în afara deschizăturii și arătă niște ferestre din spatele lui –, cel de colo. A, nu, astea în niciun caz nu sunt apartamente pentru locuit. Ca să conduci un cartier atât de mare, o, e nevoie de multa birocrație. Tipul din mașina roșie lucrează aici din

ziua în care compania de administrare a apei a început să construiască în zonă. Iar acum supervizează toate lucrările de întreținere din cartier. E o funcție mare, domnule, și îi ia mult timp să ajungă zilnic aici, dar el nici nu se gândește să se mute mai aproape. Și nu pot să-l acuz, e foarte plăcut unde locuiește el. Dar uite că vorbesc întruna și dumneavoastră probabil că vă grăbiți. Vă cer iertare, domnule! Cum spuneam, dacă vă țineți după mașina aceea roșie, este de departe cel mai simplu de ajuns acolo. Sunt sigur că o să vă placă Galeria Karwinsky. E o zonă frumoasă, cât despre galeria propriu-zisă, am auzit că are câteva exponate foarte reușite.

I-am mulțumit scurt și m-am întors la mașină. Când m-am instalat iar la volan, am văzut că Sophie și cu Boris priveau din nou lung asfințitul. Fără un cuvânt, am pornit motorul. De-abia după ce am trecut de ghereta de lemn – i-am făcut paznicului de parcare un semn scurt cu mâna –, Sophie mă întrebă:

– Ei, ai aflat care e drumul?

– Da, da. Nu trebuie decât să ne ținem după mașina roșie care tocmai a plecat.

În timp ce îi spuneam aceasta, mi-am dat seama cât de supărat mai eram încă pe ea. Dar nu i-am mai zis nimic și am scos mașina pe drumul de centură.

Am trecut pe lângă rânduri întregi de blocuri, iar soarele se reflecta în nenumăratele lor ferestre. Apoi cartierul de locuințe dispăru, iar drumul deveni o șosea străjuită de ambele părți de păduri de conifere. Drumul era practic gol, oferind vizibilitate perfectă, și nu după mult timp am zărit înaintea mea mașina roșie, un punct mic în depărtare, deplasându-se cu viteză normală. Cum circulația nu era prea intensă, n-am considerat necesar să mă țin strâns după tip, și am redus și eu viteza, păstrând o distanță respectabilă între noi. În tot acest timp, Sophie și cu Boris tăceau visători, și în cele din urmă m-am cufundat și eu într-o stare de liniște, privind cum apune soarele peste șoseaua pustie.

După puțin timp, m-am pomenit reconstituind în minte al doilea gol marcat de echipa olandeză de fotbal la Cupă Mondială, în semifinala jucată împotriva Italiei, cu câțiva ani în urmă. Fusese un șut fantastic

de la distanță și rămăsese una dintre amintirile mele preferate legate de sport, dar acum, spre enervarea mea, am descoperit că uitasem cine înscrișese golul, îmi trecu prin minte numele lui Rensenbrink, și sigur că jucătorul cu numele acesta jucase în partida respectivă, dar în cele din urmă mi-am dat seama cu certitudine că nu el fusese autorul golului. Am revăzut mingea zburând prin aer, în lumina soarelui, pe lângă apărătorii italieni ciudat de încremeniți, și trecând de toți, pe lângă mâna întinsă a portarului. Mă enerva că uitasem un astfel de amănunt și tocmai încercam metodic să-l găesc printre numele tuturor fotbaliștilor olandezi de care îmi aminteam din vremea aceea, când deodată Boris zise în spatele meu:

– Suntem prea aproape de mijlocul drumului. O să facem un accident.

– Prostii, am zis. Mergem cum trebuie.

– Nu, nu-i adevărat! L-am simțit lovind spătarul scaunului meu. Circulăm prea aproape de mijlocul drumului. Dacă vine ceva din partea cealaltă, ne ciocnim!

N-am spus nimic, dar am tras mașina puțin mai spre marginea drumului. Asta păru să îl mai liniștească pe Boris, așa că tăcu din nou. Atunci Sophie zise:

– Știi, trebuie să recunosc că nu mi-a făcut deloc plăcere când am auzit prima oară. Adică, de recepție. Am crezut că o să ne strice seara pe care vrem să o petrecem împreună. Dar după ce m-am gândit ceva mai mult, și mai ales după ce mi-am dat seama că asta nu ne va împiedica să luăm cina împreună, m-am gândit ca, ei bine, e un lucru bun. Din anumite puncte de vedere, este exact ce ne trebuie. Știu că mă voi descurca bine, și Boris la fel. Amândoi ne vom descurca bine și după aceea, când ajungem acasă, vom avea ce sărbători. Seara aceasta ar putea pecetlui lucrurile pentru noi.

Până să apuc să răspund, Boris strigă iar:

– Circulăm prea aproape de mijloc!

– Nu depășesc linia, am zis. Suntem în perfectă siguranță.

– Poate că îi e frică, îmi zise încet Sophie.

– Bineînțeles că nu-i e frică.

– Ba mi-e frică! O să facem un mare accident!

– Boris, te rog să te liniștești. Conduc cât se poate de prudent.

Vorbisem foarte aspru, și Boris tăcu. Apoi însă, în timp ce conduceam, mi-am dat seama că Sophie mă privea stingherită. Din când în când se uita în spate, la Boris, apoi mă privea iar lung. În cele din urma, zise încet:

– Ce-ar fi să ne oprim undeva?

– Să oprim undeva? De ce am face-o?

– Avem timp să ajungem la galerie. N-o să întârziem din cauza că ne oprim câteva minute.

– Cred ca mai întâi ar trebui să găsim locul potrivit.

Sophie tăcu iar preț de câteva minute. Apoi se întoarse iar spre mine și zise:

– Cred că ar trebui să ne oprim. Am putea lua cu toții o băutură și niște aperitive. O să te liniștească.

– Cum adică, să mă liniștească?

– Vreau să mă opresc! striga Boris din spate.

– Cum adică, să mă liniștească?

– E foarte important ca voi doi să nu vă certați iar astă-seară, zise Sophie. Văd că iar începeți. Dar nu astă-seară. Nu voi permite asta. Trebuie să încercăm să ne relaxăm cu toții. Să intrăm în starea de spirit potrivită.

– Cum adică, în starea de spirit potrivită? Niciunul dintre noi n-are nicio problemă.

– Vreau să mă opresc! Mi-e frică! Mi-e rău!

– Uite, îmi arată Sophie un indicator pe lângă care treceam, în curând o să apară un service. Te rog, hai să ne oprim acolo!

– N-are absolut niciun rost...

– Acum chiar că te enervezi. Și seara de azi e atât de importantă! Nu trebuie să se întâmple astă-seară.

– Vreau să mă opresc! Trebuie să merg la toaletă!

– Asta-i acum. Te rog, hai să ne oprim. Hai să ne înțelegem și să nu înrăutățim lucrurile.

– Să ne înțelegem?

Sophie nu răspunse, dar continua să privească îngrijorată pe fereastră. Tocmai traversam o zonă muntoasă. Trecusem deja de

pădurile de brazi și în locul lor apăruseră versanți stâncoși care se ridicau de ambele părți ale drumului. La orizont se zărea stația service, care semăna ca structură cu o navă spațială, construită sus pe stânci. În clipa aceea, toată furia împotriva lui Sophie îmi reveni și mai tare, dar cu toate acestea – aproape fără să vreau – am redus viteza și am intrat pe o alee laterală.

– E în ordine, ne oprim, îi zise Sophie lui Boris. Nu-ți face griji.

– Nici nu-și făcea, am zis cu răceală, dar Sophie părea că nu aude.

– Vom lua o gustare rapidă, îi zise ea puștiului. După aceea, o să ne simțim cu toții mai bine.

Am urmat un indicator și m-am înscris pe un drum abrupt și îngust. Am tot urcat câteva serpentine strânse, după care drumul s-a nivelat și am ajuns într-o parcare în aer liber. Câteva camioane erau parcate unul lângă altul, precum și vreo duzină de automobile.

Am coborât din mașină și mi-am întins brațele. Privind în urmă, am văzut-o pe Sophie cum îl ajută pe Boris să iasă și el. L-am văzut făcând câțiva pași pe asfalt, puțin cam amețit. Apoi, ca și când ar fi dorit să se mai învioreze, își ridică fața spre cer și scoase un strigăt de Tarzan, bătându-se totodată cu pumnii în piept.

– Boris, termină! am strigat eu.

– Dar nu deranjează pe nimeni, zise Sophie. Nu-l aude nimeni.

Într-adevăr, ne aflam pe vârful unei stânci, la o oarecare distanță de structura de sticlă a stației service. Soarele, la asfințit, devenise de un roșu aprins și se reflecta pe toate suprafețele clădirii. Fără un cuvânt, am trecut pe lângă cei doi și m-am îndreptat spre intrare.

– Nu deranjez pe nimeni! strigă Boris după mine.

Urmă un alt strigăt de Tarzan, care însă se prelungi cu un fel de iodler. Am mers mai departe, fără să mă întorc. De-abia când am ajuns la intrare, m-am oprit, i-am așteptat și le-am ținut deschisă ușa grea de sticlă.

Am traversat un fel de hol, care avea câteva telefoane publice, și am trecut apoi dincolo de o altă ușă de sticlă, intrând într-o cafenea. Ne întâmpină un miros de friptură. Încăperea era spațioasă, cu șiruri lungi de mese ovale. De jur împrejur erau pereți mari de sticlă, prin care se

vedeau porțiuni mari de cer. De undeva, de departe, se auzeau zgomotele șoselei de sub noi.

Boris se repezi la bufetul cu autoservire și luă o tavă. Am rugat-o pe Sophie să-mi cumpere o sticlă cu apă minerală și m-am dus să aleg o masă liberă. Nu erau mulți clienți – numai patru sau cinci mese erau ocupate –, dar am mers până la capătul unui șir lung de mese și m-am așezat cu spatele spre nori.

După câteva minute, Boris și Sophie au venit pe intervalul dintre mese, cu tăvile în brațe. S-au așezat în fața mea și au început să împartă gustările într-o tăcere ciudată. Atunci am observat că Sophie îl tot privea pe Boris și am bănuțit că în timp ce fuseseră la bufet, îl rugase pe puști să discute cu mine – să-mi spună ceva care să dreagă tot răul provocat de proaspăta noastră altercație. Până atunci nu-mi trecuse prin minte că între mine și Boris ar fi fost necesară o împăcare și m-am necăjit s-o văd pe Sophie amestecându-se atât de stângaci în această situație. Vrând să înveselesc atmosfera, am făcut o remarcă plină de umor în legătură cu decorațiunea futuristă din jurul nostru, dar Sophie mi-a răspuns absentă și i-a mai aruncat lui Boris o privire. Era atât de lipsită de subtilitate, încât ar fi putut tot atât de bine să-i facă semn cu cotul. Boris, după cum era și de înțeles, nu părea dornic să cedeze și continua să răsucescă țăfnos între degete o pungă cu alune pe care o cumpărase, în cele din urmă, mormăi fără să ridice privirea:

– Am citit o carte în limba franceză.

Am ridicat din umeri și am privit afară asfințitul soarelui. Îmi dădeam seama că Sophie îl îndemna pe Boris să mai spună ceva. În cele din urmă, acesta zise îmbufnat:

– Am citit o carte întreagă în limba franceză.

M-am întors spre Sophie și i-am spus:

– În ceea ce mă privește, nu m-am împăcat niciodată cu limba franceză. Chiar și acum am mai multe probleme cu franceza decât cu japoneza. Serios. Mă descurc mai ușor la Tokyo decât la Paris.

Nemulțumită pesemne de răspunsul meu, Sophie mă fixă cu o privire severă. Iritat de aceasta constrângere, mi-am luat ochii de la ea și am privit iar peste umăr acel apus de soare.

După o vreme, am auzit-o pe Sophie că zice:

– Boris a făcut progrese atât de mari la limbile străine.

Cum nici eu, nici Boris nu am răspuns, Sophie s-a aplecat spre puști, zicând:

– Boris, acum ar trebui să te străduiești mai mult. În curând ajungem la galerie. Acolo va fi multă lume. Unele persoane s-ar putea să fie foarte importante, dar ție n-o să-ți fie teamă, nu-i așa? Mamei n-o să-i fie teamă de ei și nici ție. Vom arăta tuturor ce bine ne descurcăm. Vom avea mare succes, nu-i așa?

O clipă, Boris continuă să răsucescă între degete pungața cu alune. Apoi privi în sus și oftă.

– Nu-ți face griji, zise el. Știu ce trebuie să fac. Apoi se ridică și adaugă: Trebuie să ții o mână în buzunar. Așa. Și pe urmă să-ți ții paharul cu băutura, așa.

Rămase o vreme în poziția aceasta, arborând totodată o expresie arogantă. Sophie izbucni în râs. Nici eu nu m-am putut abține să nu zâmbesc ușor.

– Și când vine cineva la tine, continuă Boris, repeți întruna: „Remarcabil! Remarcabil!” Sau dacă vrei, poți să zici: „Extraordinar! Extraordinar!” și când chelnerul vine cu tava, faci așa. Boris făcu o mutră acră și scutură din deget.

Sophie încă mai râdea.

– Boris, o să fii grozav astă-seară.

Evident, Boris radia de mulțumire. Apoi brusc se ridică și zise:

– Mă duc la toaletă. Am uitat că trebuie să merg. Nu durează niciun minut.

Mai făcu o dată gestul disprețuitor de refuz cu degetul, după care plecă grăbit.

– E foarte amuzant uneori, am zis eu.

Sophie privea peste umăr cum se îndepărta Boris pe intervalul dintre mese.

– Crește atât de repede! zise ea. Apoi oftă și luă un aer gânditor. În curând o să fie mare. Nu mai avem mult timp.

N-am zis nimic, așteptând să continue. Câteva secunde privi mai departe peste umăr. Apoi, întorcându-se spre mine, zise încet:

– Uite cum îi trece copilăria! În curând o să fie mare și nu se va mai întâlni cu ceva atât de frumos.

– Vorbești de parcă s-ar chinui îngrozitor. Are o viață cât se poate de bună.

– Sigur, știi asta, n-are o viață chiar atât de rea. Dar e vorba de copilăria lui. Eu știi cum ar trebui să fie. Pentru că, vezi tu, țin minte cum era atunci. Când eram eu mică, înainte să se îmbolnăvească mama. Pe atunci era bine. Se întoarse iar cu fața la mine, dar ochii ei păreau că se concentrează asupra norilor din spatele meu. Așa ceva vreau pentru el.

– Ei, nu-ți face griji. Foarte curând, rezolvăm noi lucrurile, între timp, Boris e foarte bine. N-ai de ce să-ți faci griji.

– Ești ca toți ceilalți. Vocea ei trăda o undă de mânie. O ții așa ca și când am avea tot timpul din lume la dispoziție. Nu-ți dai seama, nu? Tata poate să mai aibă câțiva ani buni de trăit, dar nu întinerește. Într-o bună zi o să se ducă și el, și atunci n-o să mai rămânem decât noi. Tu, cu mine și cu Boris. De asta trebuie să facem un pas înainte. Să facem ceva pentru noi mai curând. Inspiră adânc și scutură din cap, coborându-și privirea asupra ceștii cu cafea din fața ei. Tu nu-ți dai seama. Nu-ți dai seama ce pustie poate să ți se pară lumea, dacă nu te împaci cu viața.

N-am văzut niciun motiv s-o contrazic.

– Ei, atunci așa o să facem, am zis eu. O să găsim ceva cât de curând.

– Nu-ți dai seama ce puțin timp ne-a mai rămas. Uită-te la noi! Nici n-am început măcar.

Tonul de reproș din vocea ei creștea. Între timp, părea să fi uitat cu desăvârșire că purtarea ei, deloc lipsită de importanță, ne împiedicase să „ne împăcăm cu viața”. M-am simțit tentat să-i sublimiez tot felul de lucruri, dar până la urmă am renunțat. Apoi, cum niciunul n-a mai spus nimic o bucată de vreme, m-am ridicat în picioare și am zis:

– Iartă-mă! Cred că până la urmă îmi cumpăr ceva de mâncare.

Sophie contempla iar cerul și părea că nici nu observă plecarea mea. M-am dus la bufetul cu autoservire și am luat o tavă. Tocmai în timp ce alegeam un fel de paste făinoase, mi-am amintit brusc că nu știam drumul spre Galeria Karwinsky și că deocamdată depindeam în

întregime de mașina roșie, care chiar în momentul acela circula pe șosea, depărtându-se din ce în ce mai mult de noi, și mi-am dat seama că nu-mi puteam permite să mai pierd vremea, zăbovind la stația service. De fapt, îmi trecu chiar prin minte că trebuia să pornim iar la drum, fără întârziere, și eram pe punctul de a da tava înapoi și de a mă întoarce repede la masa noastră, când mi-am dat seama că două persoane din apropiere vorbeau despre mine.

M-am uitat în jur și am văzut că erau două femei de vârstă mijlocie, amândouă foarte frumos îmbrăcate. Se aplecau una spre alta peste masă, vorbind cu voce joasă, și, din câte am înțeles eu, habar n-aveau că în clipa aceea stăteau atât de aproape de ele. Arareori îmi pronunțau numele, așa că la început n-am știut sigur dacă eu eram subiectul discuției lor, dar nu după mult timp deveni aproape imposibil de crezut că vorbeau despre altcineva.

— O, da, zicea una dintre femei. Au luat legătura cu individa aceea, Stratmann, de câteva ori. Îi tot asigură că o să vină în control, dar până acum n-a făcut-o. Dieter zice că nu le pasă cine știe ce, nu că n-ar avea destul de lucru, dar sunt toți extrem de ambalați la gândul că poate să vină dintr-o clipă în alta. Și, bineînțeles, domnul Schmidt vine atât de des și strigă la ei să curețe bine, că individul poate să vină și să găsească sala de concert a orașului în halul acela. Dieter zice că toți sunt emoționați, până și tipul acela, Edmundo. Și cu geniile astea, nu se știe niciodată de ce se pot lega. Toți își amintesc cum a venit în control Igor Kobylansky și cum a verificat totul în amănunt. Cum s-a pus în patru labe, în timp ce toți ceilalți au format un cerc mare în jurul lui, pe scenă, cum îl priveau în timp ce el se târa de colo-colo, ciocnind toate scândurile dușumelei, lipindu-și urechea direct de ele. În ultimele două zile, Dieter n-a mai fost același, atât a fost de stresat când s-a apucat de lucru. Pentru toți a fost groaznic. Ori de câte ori întârzie, lumea îl așteaptă circa o oră, apoi o sună din nou pe individa aceea pe nume Stratmann. Aceasta își cere scuze mereu, găsește mereu motive și fixează altă întâlnire pentru ei.

Ascultându-le, îmi veni în minte un gând care îmi dădea târcoale de câteva ore: anume că ar fi înțelept din partea mea să iau legătura cu domnișoara Stratmann mai des decât o făcusem până atunci. De fapt,

aveam chiar motiv să o sun de la unul din telefoanele publice din holul localului. Dar nici n-am apucat să mă gândesc la aceasta, că femeia zise mai departe.

– Și asta s-a întâmplat după ce individa aceea, pe nume Stratmann, a subliniat săptămâni întregi cât de nerăbdător era el să facă acest control, că nu era preocupat numai de acustică și de aspectele obișnuite, ci și de părinții lui, cum aveau să fie plasați în sală în seara cu pricina. Se pare că niciunul din ei nu stă prea bine cu sănătatea, așa că au nevoie de locuri speciale, cu facilități deosebite, că au nevoie de ajutorul unor persoane calificate, în caz de o eventuală criză sau de altceva. Aranjamentele necesare sunt foarte complicate și, din ce spune această domnișoară Stratmann, individul era dornic să examineze fiecare detaliu în parte cu tot personalul angajat. Ei bine, acest aspect al pregătirilor a fost foarte impresionant, anume faptul că individul a arătat atâta grijă pentru bătrânii lui părinți. Și când colo, ce să vezi? Tipul nici măcar nu apare! Sigur că asta se poate întâmpla mai curând din cauza acelei femei, Stratmann, decât din a lui. Dieter așa crede! Din câte se știe, el se bucură de o reputație excelentă, nu pare deloc genul de om care să creeze oamenilor astfel de neplăceri. Începusem să mă enervez foarte tare din pricina acelor femei și firește că am fost ușurat să aud aceste ultime cuvinte. Dar mai ales cuvintele despre părinții mei – despre necesitatea de a mă preocupa de problemele lor deosebite – m-au convins că nu trebuie să mai amân nicio clipă să-i telefoniez domnișoarei Stratmann. Mi-am lăsat tava pe teighea și am ieșit grăbit în holul localului.

Am intrat într-o cabina telefonică și am căutat în buzunare cartea de vizită a domnișoarei Stratmann. După o clipă am găsit-o și am format numărul. A răspuns chiar domnișoara Stratmann.

– Domnule Ryder, ce bine că ați sunat! Mă bucur că lucrurile merg atât de bine.

– A, deci credeți că totul merge bine.

– O, splendid! Peste tot ați avut succes. Lumea este atât de emoționată. Iar discursul dumneavoastră de ieri seară, o, toată lumea vorbește despre cât de spiritual și de amuzant a fost. Dacă îmi permiteți, e o mare plăcere să lucrezi cu cineva ca dumneavoastră.

– Ei, mulțumesc, domnișoară Stratmann. E foarte drăguț din partea dumneavoastră. E foarte plăcut să ți se poarte atâta grijă. Am sunat pentru că, ăă... pentru că voiam să verific anumite lucruri referitoare la programul meu. Sigur, azi au avut loc câteva întârzieri inevitabile, care s-au soldat cu una sau două consecințe nefericite.

Am făcut o pauză, așteptând ca domnișoara Stratmann să zică ceva, dar la capătul firului era liniște. Am râs scurt și am continuat:

– Sigur că în clipa asta ne pregătim să mergem la Galeria Karwinsky. Mai exact, chiar acum suntem pe drum. Evident că dorim să ajungem acolo la timp și, trebuie să recunosc, suntem cu toții nerăbdători. Ținutul din jurul Galeriei Karwinsky este, din câte am auzit, splendid. Da, suntem fericiți să mergem acolo.

– Mă bucur, domnule Ryder. Domnișoara Stratmann nu părea prea sigură. Sper sincer să vă placa evenimentul. Apoi zise brusc: Domnule Ryder, sper din toata inima că nu v-am jignit.

– Jignit?

– Sincer n-am avut intenția să facem nicio aluzie. Adică atunci când v-am sugerat să-i faceți o vizită contesei azi-dimineață. Știam cu toții că sunteți la curent cu realizările domnului Brodsky, nici nu ne-am imaginat altceva. Numai că unele dintre acele înregistrări sunt foarte rare și atât contesa, cât și domnul von Winterstein au crezut... o, Doamne, sper din toata inima că nu v-am jignit, domnule Ryder! Sincer n-am vrut să facem nicio aluzie.

– Nu sunt cătuși de puțin jignit, domnișoară Stratmann. Dimpotrivă, eu am fost foarte îngrijorat ca nu cumva contesa și domnul von Winterstein să se simtă jigniți că n-am putut să mă prezint.

– O, vă rog să nu vă faceți griji din pricina asta, domnule Ryder!

– Doream foarte mult să mă întâlnesc și să discut cu ei, dar cum mi-a fost imposibil să fac tot ceea ce mi-am propus la început, am crezut că vor înțelege, mai ales de vreme ce, așa cum spuneți, de fapt nici nu aveam nevoie să ascult imprimările cu domnul Brodsky...

– Domnule Ryder, sunt sigură că atât contesa, cât și domnul von Winterstein înțeleg perfect situația. În orice caz, acum îmi dau seama, a fost o înfumurare din partea lor să organizeze așa ceva, mai ales când

timpul dumneavoastră este atât de limitat. Sper sincer că nu v-am jignit.

– Vă asigur că nu sunt deloc jignit. Dar dacă îmi permiteți, domnișoară Stratmann. V-am telefonat adineaori să vorbim despre câteva aspecte, adică despre anumite alte aspecte ale programului meu de aici.

– Da, domnule Ryder?

– De pildă, despre vizita mea de verificare a sălii de concert.

– A, da.

Am așteptat să văd dacă ea mai zice ceva, dar cum n-o făcea, am continuat:

– Da. Voiam doar să mă asigur că totul este pregătit pentru mine.

În cele din urmă, domnișoara Stratmann răspunse îngrijorării mele.

– A, înțeleg, zise ea. Vă înțeleg punctul de vedere. N-am acordat prea mult timp din programul dumneavoastră pentru această verificare. Dar după cum vedeți – făcu o pauză și am auzit fâșâitul unei foi de hârtie –, după cum vedeți, înainte și după vizita la sala de concert, aveți două întâlniri foarte importante. Și m-am gândit că, dacă mai puteam ciupi ceva timp de la vreo acțiune, atunci probabil că numai de la vizita la sala de concert o puteam face. Puteți oricând să vă întoarceți acolo, dacă într-adevăr simțiți nevoia. Pe când, vedeți dumneavoastră, chiar că nu puteam să acord celorlalte întâlniri mai puțin timp. De pildă, întâlnirea cu Grupul de Ajutor Reciproc al Cetățenilor, știu câtă importanță acordați întâlnirii cu oamenii obișnuiți care suferă...

– Da, desigur, aveți dreptate. Sunt total de acord cu dumneavoastră. Așa cum ați arătat, pot oricând să strecor în programul meu o a doua vizită la sala de concert, ceva mai târziu. Da, da. Numai că eram puțin îngrijorat de... ăă... aranjamentele făcute. Vreau să zic, pentru părinții mei.

La capătul firului, se făcu din nou liniște. Mi-am dres glasul și am continuat:

– Vreau să spun că, după cum știți, atât mama, cât și tatăl meu sunt foarte în vârstă. Va trebui să creăm anumite facilități pentru ei în sala de concert.

– Da, da, bineînțeles. Domnișoara Stratmann păru ușor încurcată. Și un punct de prim ajutor în apropiere, în caz de vreo neplăcere. Da, avem totul pregătit, vă veți convinge când veți face verificarea.

M-am gândit o clipă. Apoi am zis:

– Părinții mei. Despre ei este vorba acum. Sper că nu faceți nicio confuzie.

– Deloc, domnule Ryder. Vă rog, nu vă faceți griji.

I-am mulțumit și m-am îndepărtat de cabinele telefonice.

Intrând iar în cafenea, m-am oprit o clipă în ușă. Apusul soarelui arunca umbre lungi peste încăpere. Cele două femei de vârstă mijlocie încă mai vorbeau pline de seriozitate, deși nu mi-am putut da seama dacă despre mine. La celalalt capăt al încăperii, l-am văzut pe Boris explicându-i ceva lui Sophie și pe amândoi râzând fericiți. Am rămas acolo încă puțin, gândindu-mă la discuția pe care tocmai o purtasem cu domnișoara Stratmann. Cu cât mă gândeam mai mult, cu atât îmi dădeam seama ce arogant fusese într-adevăr din partea lor să-și închipuie că aș fi avut de profitat dacă contesa îmi puneă discurile vechi cu Brodsky. Fără îndoială că ea și von Winterstein abia așteptaseră să mă călăuzească pas cu pas prin muzică. Gândul mă irita și am fost mulțumit că, fără voia mea, ratasem această întâlnire.

Apoi m-am uitat la ceas și am văzut ca, în ciuda asigurărilor date de mine domnișoarei Stratmann, eram în pericol de a întârzia la Galeria Karwinsky. M-am îndreptat spre masa noastră și, fără să mai iau loc, am zis:

– Acum trebuie să plecăm. Am stat aici destul de mult timp.

Am vorbit cu oarecare nerăbdare, dar Sophie s-a mulțumit să-și ridice privirea, zicându-mi:

– Boris crede că acestea sunt cele mai bune gogoși pe care le-a gustat vreodată. Așa ai spus, nu, Boris?

M-am uitat la Boris și am văzut că nu mă băga în seamă. Atunci mi-am amintit de mica noastră altercație – pe moment uitasem cu desăvârșire de ea – și mi-a trecut prin minte că ar fi fost nimerit să zic ceva împăciuitoare.

– Vasăzică, gogoșile sunt bune, nu? l-am întrebat eu. Îmi dai voie să gust și eu?

Boris privea mai departe în direcția opusă. Am așteptat câteva secunde, apoi am ridicat din umeri.

— Bine, am zis eu. Dacă nu vrei să vorbești, n-ai decât.

Sophie îl atinse pe Boris pe umăr și tocmai voia să îl roage ceva, când m-am întors și am zis:

— Haide, trebuie să pornim la drum.

Sophie îi mai făcu o data lui Boris semn cu cotul. Apoi îmi zise, cu o undă de disperare în glas:

— Hai să mai rămânem încă puțin. Aproape că nici n-ai apucat să stai cu noi. Și lui Boris îi place atât de mult aici! Nu-ți place, Boris?

Boris nu dădea semne că aude, nici de data asta.

— Ascultă, trebuie să mergem mai departe, am zis. O să întârziem.

Sophie se uită iar la Boris, apoi la mine, și făcu o mutră supărată. Apoi, în fine, începu să se ridice. M-am răsucit și am ieșit din cafenea, fără să mă uit în urmă la ei.

18

Până să ajung cu mașina pe drumul șerpuitor și abrupt și apoi din nou pe șosea, soarele coborâse mult pe cer. Circulația era mai redusă ca niciodată și o vreme am condus cu viteză mare, cercetând orizontul cu privirea în căutarea mașinii roșii.

Câteva minute mai târziu, lăsam în urmă munții și traversam întinderi uriașe de teren agricol. De o parte și de alta a șoselei se întindeau câmpuri până hăt, departe. Tocmai când drumul făcea o buclă mare și largă pe o porțiune de teren plat, am zărit iar mașina roșie. Era încă la o distanță destul de mare înaintea mea, dar mi-am dat seama că șoferul conducea ca și până atunci fără grabă. Am redus și eu viteza și în curând am început să mă bucur de priveliștea care se desfășura înaintea ochilor mei: câmpurile seara, soarele coborât licărind în spatele unor copaci din depărtare, ici-colo grupurile de clădiri ale fermelor și în tot acest timp, mașina roșie din fața noastră,

care dispărea și apărea iar la fiecare cotitură a drumului. Atunci am auzit-o pe Sophie lângă mine:

– Câte persoane crezi că vor fi acolo?

– La recepție? Am ridicat din umeri. De unde să știi? Trebuie să recunosc, se pare că te ambalezi foarte tare cu treaba asta. Nu e decât o recepție ca toate celelalte. Atâta tot.

Sophie continua să privească lung peisajul. Apoi zise:

– Mulți din cei de astă-seară vor fi aceiași care au fost și la banchetul cu Rusconi. De asta am emoții. Am crezut că ți-ai dat seama.

Am încercat să-mi amintesc banchetul la care se referea, dar numele nu-mi spunea mai nimic.

– Începusem să mă acomodez din ce în ce mai bine cu astfel de lucruri până atunci, continuă Sophie. Oamenii aceia s-au purtat îngrozitor cu mine. Încă nu mi-am revenit complet. Precis că astă-seară o să vină în mare parte aceleași persoane. Încă mai încercam fără succes să-mi amintesc evenimentul.

– Vrei să zici că lumea chiar s-a purtat grosolan cu tine? am întrebat eu.

– Grosolan? Ei, da, cred că poți să zici și așa. În orice caz, m-au făcut să mă simt foarte mărunță și demnă de milă. Sper sincer să nu fie iar toți acolo, astă-seară.

– Dacă astă-seară cineva se poartă grosolan cu tine, vino doar să-mi spui. Din partea mea, poți să le răspunzi și tu cât vrei de grosolan.

Sophie se întoarse și se uita la Boris, care ședea pe bancheta din spate. O clipă mai târziu, mi-am dat seama că puștiul adormise. Sophie continuă să-l mai privească puțin, apoi se întoarse iar spre mine.

– De ce începi iar? întreba ea pe cu totul alt ton. Știi ce mult îmi necăjește. Dar o iei de la capăt. Cât ai de gând s-o ții așa de dată asta?

– Ce să țin așa? am întrebat plictisit. Ce tot vorbești acolo?

O clipa Sophie se uită fix la mine, apoi își întoarse privirea.

– Nu-ți dai seama, zise ea aproape numai pentru sine. N-avem timp pentru lucruri de felul ăsta. Pur și simplu nu pricepi, nu-i așa?

Am simțit că-mi pierd răbdarea. Mi-am amintit iar haosul la care fusesem supus toată ziua și m-am pomenit zicând cu voce tare:

– Ia ascultă, ce te face să crezi că ai dreptul să mă critici așa tot timpul? Poate că n-ai observat, dar întâmplător sunt foarte stresat în clipa asta. Și în loc să mă ajuți, tu te ții de critici, critici și iar critici. Iar acum parcă te-ai pregăti să mă dezamăgești la recepția asta. Cel puțin, se pare că pregătești destul de bine terenul...

– Foarte bine! Atunci nici n-o să intrăm! Boris și cu mine o să te așteptăm în mașină. Du-te singur acolo!

– Nu-i nevoie să faci asta. Ziceam doar...

– Vorbesc serios! Du-te singur! Așa n-o să te mai dezamăgim.

Acestea fiind zise, am mers câteva minute fără să mai vorbim. În cele din urmă, am spus:

– Ascultă, îmi pare rău. S-ar putea să te comporti foarte bine la recepția asta. De fapt, sunt sigur de asta.

Ea nu răspunse. Am mers mai departe în liniște și, ori de câte ori îi aruncam o privire, vedeam că se uita fix în gol, spre mașina roșie din depărtare. Am simțit că mă cuprinde un sentiment ciudat de panică și, în cele din urmă, am zis:

– Ascultă, chiar dacă lucrurile nu merg bine astă-seară, ei, n-o să aibă nicio importanță. Vreau să spun că nu va schimba cu nimic lucrurile importante. Nu trebuie să ne purtăm așa de prostește.

Sophie fixa în continuare cu privirea mașina roșie. Apoi zise:

– Ți se pare că m-am îngrășat? Fii sincer!

– Nu, deloc. Arăți minunat.

– Și totuși, m-am îngrășat. Puțin.

– N-are a face. Orice s-ar întâmpla astă-seară, nu contează. Ascultă, n-ai de ce să-ți faci probleme. În curând se aranjează toate. Casa, și toate celelalte. N-ai de ce să-ți faci probleme.

În timp ce spuneam aceasta, am început să-mi amintesc vag despre banchetul de care îmi vorbise mai devreme. Îmi veni în minte mai ales o imagine a lui Sophie, îmbrăcată cu o rochie de seară roșu-închis, stând singură și stingheră în mijlocul unei camere pline de lume, în timp ce de jur împrejurul ei oamenii râdeau și vorbeau în grupuri mici. M-am pomenit gândindu-mă la umiliința pe care o îndurase pesemne și, în cele din urmă, i-am atins brațul cu blândețe. Spre ușurarea mea, mi-a răspuns lăsându-și capul pe umărul meu.

– O să vezi, zise ea aproape în șoaptă. O să-ți dovedesc. Și Boris la fel. Indiferent cine este acolo astă-seară, îți vom dovedi.

– Da, da. Sunt sigur de asta. Amândoi o să vă descurcați.

De-abia după câteva minute, am observat că mașina roșie semnaliza că iese de pe autostradă. Am redus distanța dintre noi și iată-ne în scurt timp luând-o pe urmele ghidului nostru pe un drum liniștit, care urca printre pajiști. Zgomotul șoselei se auzea tot mai slab, pe măsură ce continuam să urcăm, după care am ajuns pe un drum defundat, total nepotrivit cu transportul modern. La un moment dat, un gard gros ne-a zgâriat mașina pe toată partea laterală și nu după mult timp am dat peste o curte cu noroi, plină cu mașini agricole defecte.

Apoi am ieșit pe niște drumuri bune de țară, care șerpuiau ușor peste câmpuri, și am luat iar viteza. În cele din urmă, Sophie strigă: „A, uite-o!”, și am văzut o scândură atârnată de un copac, pe care scria „Galeria Karwinsky”.

Am redus imediat viteza, pe măsură ce ne apropiam de poarta de intrare. Doi stâlpi ruginiți rămăseseră încă în picioare, dar poarta propriu-zisă dispăruse. În timp ce mașina roșie își continua drumul mai departe, dispărând în cele din urmă din raza noastră vizuală, am cotit printre cei doi stâlpi și am intrat pe un domeniu mare, năpădit de plante.

Prin mijlocul domeniului urca un drum noroios și o vreme am mers încet pe el spre culmea dealului. Odată ajunși sus, ni s-a înfățișat o priveliște frumoasă. Domeniul se întindea în jos până într-o mică vale, în mijlocul căreia se afla o clădire impunătoare, construită în stil de castel franțuzesc. Soarele apunea în pădurea din spatele ei și, în ciuda distanței, am remarcat farmecul ei desuet, evocând declinul încet al unei familii romantice de moșieri.

Am cuplat în viteza întâi și am coborât dealul cu grijă. Îl vedeam în oglindă pe Boris, acum complet treaz, cum se uita în stânga și în dreapta, deși iarba era atât de înaltă încât bloca în întregime vederea prin geamurile laterale.

Apropiindu-ne, am văzut că o mare suprafață a terenului de lângă clădire fusese ocupată de mașini parcate. Odată ajunși la poalele dealului, am cotit și eu spre acestea și am văzut că erau cu totul

aproape o sută de mașini, multe dintre ele lustruite pentru această ocazie de-ți luau ochii. Am condus o vreme prin jur, încercând să găsec un loc potrivit pentru parcare, și am oprit nu departe de zidul dărăpănat al curții.

Am coborât din mașină și mi-am întins mădularele. Uitându-mă înapoi, am văzut că Sophie și Boris coborâseră de asemenea, iar Sophie se agita să aranjeze ținuta lui Boris.

— Ține minte doar atât, am auzit-o spunându-i. Nimeni din sală nu e mai important decât tine. Continuă să-ți repeți asta în gând. Și oricum, nu rămânem mult timp.

Tocmai mă pregăteam să pornesc spre casă, când am zărit cu coada ochiului ceva care mi-a distras atenția. M-am întors și am văzut cum o mașină veche și hodorogită fusese abandonată pe iarbă, aproape de locul unde mă aflam eu. Ceilalți invitați lăsaseră loc liber de jur împrejurul ei, ca și când rugina și ruina s-ar fi putut transmite și propriilor mașini.

Am făcut câțiva pași spre epavă. Pământul se lăsase puțin sub greutatea ei și iarba crescuse în jur, încât s-ar fi putut să n-o observ deloc, dacă asfințitul soarelui n-ar fi luminat capota. Nu mai avea roți, iar portiera șoferului era smulsă din balamale. Fusese vopsită de mai multe ori, ultima oară probabil cu vopsea obișnuită, dar meseriașul renunțase la jumătatea lucrării. Aripile din spate fuseseră înlocuite cu unele nepotrivite, luate de la alte vehicule. Cu toate acestea, chiar înainte de a o cerceta mai îndeaproape, mi-am dat seama că aveam înaintea ochilor rămășițele vechii noastre mașini de familie, pe care tatăl meu o condusesese ani de zile.

Trecuse, desigur, mult timp de când o văzusem ultima oară. Starea jalnică de acum m-a făcut să-mi amintesc de ultimele zile în care o folosisem, când mașina ajunsese atât de veche încât fusesem extrem de stânjenit că părinții mei continuau să circule cu ea. Spre sfârșit, mi-am amintit eu, începusem să inventez tot felul de șiretlicuri ca să nu mai circulăm cu ea, atât de mult detestam să fiu zărit în ea de vreun coleg de școală sau de vreun profesor. Dar asta, numai spre sfârșit. Mulți ani m-am agățat de gândul că mașina noastră – în ciuda faptului că era foarte ieftină – era oarecum superioară aproape oricăreia de pe șosea

și că de aceea tata nu voia să cumpere alta. Îmi aminteam cum era parcată pe drumul căsuței noastre din Worcestershire, cu vopseaua și ornamentele strălucitoare, și cum de fiecare dată o priveam fix minute în șir, extrem de mândru de ea. Și îmi mai aminteam de numeroasele după-amieze – mai ales duminicile – când îmi petreceam ore întregi în interiorul său în jurul ei. Uneori, aduceam din casă jucării – poate chiar colecția mea de soldați din plastic – și le întindeam pe bancheta din spate. Dar de cele mai multe ori, inventam pur și simplu scenarii nesfârșite cu privire la mașină, împușcând cu pistolul prin geamurile ei sau lansându-mă la volan în urmăriri cu mare viteză. De cele mai multe ori, mama ieșea din casă să-mi spună să nu mai trântesc portierele, pentru că zgomotul o înnebunea, și că, dacă mai făceam așa o dată, mă „jupuia de viu”. O vedeam iar aievea, așa cum stătea la ușa din dosul căsuței și striga spre mașină.

Casa fusese mică, dar fiind amplasată în plină zonă de țară, se înălța pe o jumătate de acru de teren cu iarbă. Prin dreptul porții trecea o cărare ce ducea la ferma din partea locului și de două ori pe zi trecea pe acolo o cireadă de vite, mânăta de băieți de la fermă, înarmați cu ciomege pline de noroi. Tata lăsa întotdeauna mașina pe drum, cu spatele spre această cărare, și adeseori o zbugheam de la treabă, să privesc prin geamul din spate al mașinii cum treceau vitele.

Când spun „drumul” nostru, mă refer la o simplă fâșie de teren cu iarbă, de lângă casă. Nu fusese niciodată asfaltat și, când ploua tare, mașina zăcea într-o baltă adâncă – fapt ce nu a împiedicat nici pe departe ruginirea ei, ci dimpotrivă, a accelerat probabil acest proces până la starea actuală. Dar copil fiind, priveam zilele umede ca pe o mare desfătare. Nu numai pentru că ploaia crea o atmosferă deosebit de plăcută în mașină, ci mai ales pentru că aveam ocazia să sar peste șanțuri cu noroi ori de câte ori intram sau ieșeam din ea. La început, părinților mei nu le-a plăcut acest obicei pe care mi-l făcusem, susținând că lăsam urme pe tot capitonajul, dar după ce s-a învechit mașina, a încetat să-i mai preocupe acest aspect. Totuși, trântitul ușilor a continuat să o sperie pe mama, tot timpul cât am ținut mașina. Era foarte neplăcut, deoarece această trântire a ușilor juca un rol extrem de important în scenariile mele, punctând invariabil momentele cheie

ale tensiunii dramatice. Lucrurile se complicau pentru că uneori treceau săptămâni întregi sau chiar luni de zile fără ca mama să se plângă de trântitul ușilor, până când uitam cu desăvârșire că aceasta putea constitui motiv de ceartă. Apoi, într-o bună zi, când eram complet absorbit de vreo scenă dramatică, apărea brusc, teribil de supărată, să-mi spună iar că mă „jupoaie de viu”. De câteva ori, amenințarea a venit într-un moment în care portiera era de fapt întredeschisă, punându-mă în încurcătura de a nu ști dacă trebuia să o las așa după ce terminasem jocul – deși atunci ar fi rămas deschisă toată noaptea – sau să risc să o închid cât puteam de încet. Aceasta dilemă mă chinuia tot restul jocului cu mașina, otrăvindu-mi pur și simplu bucuria.

– Ce faci acolo? se auzi vocea lui Sophie în spatele meu. Ar trebui să intrăm.

Mi-am dat seama că vorbea cu mine, dar fusesem atât de absorbit de descoperirea vechii noastre mașini, încât am mormăit un răspuns fără să mă gândesc. Apoi am auzit-o zicând:

– Ce te-a apucat? Parca te-ai îndrăgostit de chestia aia.

De-abia atunci mi-am dat seama că pur și simplu îmbrățișasem mașina; îmi lăsasem obrazul pe capotă și o mângâiam între timp, plimbându-mi încet mâinile în cerc, pe suprafața ei coșcovită. M-am îndreptat cu un râs scurt și, întorcându-mă, i-am văzut pe Sophie și Boris holbându-se la mine.

– Să mă îndrăgostesc de așa ceva? Cred că glumești. Am râs iar. E o crimă că oamenii lasă asemenea epave să zacă peste tot.

Cum ei continuau să se holbeze la mine, am strigat:

– Ce morman dezgustător! și am lovit de câteva ori mașina tare cu piciorul. Asta a părut să-i mulțumească și s-au întors amândoi.

Atunci am văzut că Sophie, în ciuda faptului că se prefăcea că mă zorește, se mai ocupa încă de ținuta lui Boris și începuse să-l pieptene din nou.

Mi-am întors iar privirea spre mașină, îngrijorat că aș fi putut-o strica cu loviturile mele. Cercetând-o mai atent, am văzut că nu făcusem decât să desprind de pe ea câteva coji de rugină, dar eram deja ros de remușcări pentru cruzimea mea.

Am trecut prin iarbă de cealaltă parte a mașinii și am tras cu ochiul prin geamul lateral din spate. Ceva lovise geamul, care însă rămăsese intact, iar eu am privit fix prin spărturile din pânza de păianjen bancheta din spate, pe care petrecusem pe vremuri atâtea ore de bucurie. Din câte vedeam, era acoperită în cea mai mare parte de ciuperci. În unghiul format de perna banchetei și cotieră se scursesese apă de ploaie. Când am tras de ușă, aceasta s-a deschis cu puțină greutate, după care însă s-a blocat pe jumătate deschisă, în iarba deasă. Aveam destul loc să mă strecur înăuntru și, după ce m-am căznit puțin, am reușit să mă cațăr pe banchetă.

Odată ajuns înăuntru, a devenit limpede că un capăt al banchetei trecuse prin podeaua mașinii, și m-am pomenit așezat nefiresc de jos. Prin fereastra cea mai apropiată se vedeau firele de iarbă și un cer roșiatic de seară. Așezându-mă mai bine, am tras de ușă până când aceasta aproape s-a închis din nou – ceva o împiedica să se închidă complet – și, după câteva clipe, m-am pomenit așezat destul de confortabil.

Nu după mult timp, m-a cuprins iar o neliniște profundă și mi-am închis o clipă ochii. Și așa mi-am adus aminte de una dintre plimbările făcute cu familia în această mașină, când călătorisem prin toată zona, căutând o bicicletă la mâna a doua pentru mine. Fusese o după-amiază de duminică însorită și mersesem din sat în sat, cercetând bicicletă după bicicletă, cu părinții mei discutând în mod serios pe locurile din față, în timp ce eu stăteam în spatele lor, chiar pe locul acesta, și priveam cum îmi treceau prin fața ochilor peisajele din Worcestershire.

Asta se întâmpla pe vremea când nu toată lumea din Anglia avea telefon, iar mama ținea în poală un exemplar din ziarul local, în care cei care publicau anunțuri pentru vânzări își dădeau adresa în întregime. Nu fusese nevoie de întâlniri; o familie ca a noastră putea să se prezinte pur și simplu la ușa cuiva și să zică: „Am venit pentru bicicleta băiatului”, și era condusă în șopronul din spatele casei ca s-o vadă. Cei mai prietenoși ne invitau la ceai – ceea ce tatăl meu refuza de fiecare dată cu aceeași remarcă plină de umor. Dar o bătrână – care am constatat că nu vindea o „bicicletă pentru băieți”, ci pe cea a soțului ei,

după moartea acestuia - insistase să intrăm în casă. „Îmi face întotdeauna așa o plăcere, ne spusese ea, să primesc persoane ca dumneavoastră.” Apoi, în timp ce ședeam în salonașul ei înșorit, în fața unor cești cu ceai, s-a mai referit o dată la noi cu expresia „persoane ca dumneavoastră” și brusc, în timp ce ascultam ce spunea tata despre bicicleta potrivită pentru un băiat de vârsta mea, mi-a trecut prin minte că pentru bătrâna aceea părinții mei și cu mine reprezentăm idealul de familie fericită. De îndată ce mi-am dat seama de aceasta, am căzut pradă unei tensiuni uriașe, care a continuat să crească timp de aproximativ o jumătate de oră, cât am stat acolo. Nu că m-aș fi temut că părinții mei nu vor reuși să păstreze aparența obișnuită, dar era de neconceput să înceapă chiar și cea mai de bun-simț variantă a disputelor lor. Dar ajunsesem să fiu convins că în orice clipă un semn, poate chiar un simplu miros, ar fi făcut-o pe bătrână să-și dea seama de greșeala uriașă, și așteptam momentul în care avea să încremenească de groază în fața noastră.

Și stând așa, pe bancheta mașinii vechi, am încercat să-mi amintesc cum s-a încheiat după-amiaza aceea, dar am constatat că gândurile mi se îndreptau spre o cu totul altă după-amiază, una foarte ploioasă, când ieșisem din casă să mă urc în mașină, pe sanctuarul banchetei din spate, în timp ce în casă era scandal mare. În după-amiaza aceea, mă întinsesem pe banchetă pe spate, cu creștetul capului înghesuit sub cotieră. Din această poziție avantajoasă, nu puteam vedea decât cum șiroia ploaia pe geamuri. În clipa aceea, cea mai mare dorință a mea fusese doar să fiu lăsat să stau acolo, întins liniștit, ore în șir. Dar știam din experiență că, la un moment dat, tata avea să iasă din casă, să treacă pe lângă mașină, să meargă la poartă și să iasă pe potecă, și am stat acolo întins vreme îndelungată, ascultând cu atenție prin ploaie zăngănitul clanței de la ușa din dos. Când în fine s-a auzit, am sărit în sus și am început să mă joc. Am mimat o luptă palpitantă pentru un pistol care căzuse jos, astfel încât să las impresia clară că eram prea absorbit ca să mai observ ceva. De-abia când i-am auzit zgomotul pașilor înspre capătul potecii, am îndrăznit să mă opresc. Apoi, lăsându-mă repede în genunchi pe bancheta din spate, am tras prudent cu ochiul prin geamul din spate al mașinii, tocmai la timp să văd silueta

tatălui meu, în manta de ploaie, oprindu-se lângă poartă și aplecându-se ușor, în timp ce-și deschidea umbrela. O clipă mai târziu, pășea hotărât pe potecă și dispărea din vedere.

Pesemne că ațipisem, căci m-am trezit tresărind și am văzut că stăteam pe bancheta unei mașini distruse, pe un întuneric beznă. Ușor panicat, am împins portiera cea mai apropiată. La început aceasta s-a înțepenit, apoi însă a început să se miște câte puțin, până când am reușit, în fine, să mă strecor afară din mașină.

Mi-am scuturat hainele și am privit în jurul meu. Clădirea era puternic luminată – vedeam candelabrele strălucind în dosul ferestrelor înalte – și ceva mai încolo, lângă mașina noastră, Sophie se mai agita încă aranjând părul lui Boris.

Stăteam dincolo de cercul de lumină proiectat din clădire, dar Sophie și Boris erau practic în plină lumină. În timp ce o priveam, Sophie se aplecă spre oglinda retrovizoare laterală a mașinii ca să-și retușeze machiajul.

Când am ieșit în lumină, Boris s-a întors spre mine.

– Ai lipsit secole, zise el.

– Da, iartă-mă. Acum ar trebui să intrăm.

– Doar o clipă, murmura Sophie absentă, aplecată asupra oglinzii.

– Mi s-a făcut foame, îmi zise Boris. Când plecăm acasă?

– Nu-ți face griji, nu stăm mult. Toți oamenii aceștia ne așteaptă pe noi, așa că mai bine am intra înăuntru să-i salutăm. Dar plecăm repede. După aceea mergem acasă și petrecem o seară plăcută. Numai între noi.

– Putem să jucăm „Războinicul”?

– Sigur că da, am zis eu, încântat că puștiul părea să fi uitat altercația noastră dinainte. Sau orice alt joc ai chef. Chiar dacă începem să jucăm ceva și după un timp vrei să ne oprim, să jucăm altceva pentru că te-ai plictisit sau pentru că pierzi, e în ordine, Boris. Astă-seară schimbăm jocurile cum vrei tu. Și dacă vrei să nu mai jucăm deloc, ci doar să vorbim puțin, să zicem despre fotbal, atunci așa vom face. Vom petrece o seară minunată, numai noi trei. Dar mai întâi, hai să intrăm și să terminăm odată cu asta. N-o să fie chiar atât de rău.

– Bine, acum sunt gata, ne anunță Sophie, aplecându-se spre oglindă pentru ultima oară.

Am trecut pe sub o arcadă de piatră și am ajuns într-o curte. În timp ce ne îndreptam spre ușa din față, Sophie zise:

– De fapt, acum de-abia aștept să intrăm. Îmi pare bine.

– În regulă, am spus. Liniștește-te și poartă-te firesc. Totul o să fie bine.

19

O servitoare trupeșă deschise ușa. În timp ce pășeam în holul mare de la intrare, ea murmură:

– Îmi face plăcere să vă revăd, domnule.

De-abia după ce mi-a spus acele cuvinte, mi-am dat seama că mai fusesem în casa aceea – că, de fapt, era aceeași în care mă dusesese Hoffman cu o seară înainte.

– A, da, am zis uitându-mă în jur la pereții cu lambriuri de stejar, mă bucur să revin. De data asta, după cum vezi, mi-am adus și familia.

Femeia nu răspunse. Am crezut că probabil din respect, dar aruncând o privire iute spre femeia care stătea ursuză lângă ușă, n-am putut să nu sesizez o notă de ostilitate. Atunci mi-am zărit chipul pe masa rotundă de lângă suportul pentru umbrele, ițindu-se printre revistele și ziarele împrăștiate pe ea. Îndreptându-mă spre masă, am extras ediția de seară a ziarului local, pe a cărui primă pagină se afla numai fotografia mea – făcută probabil pe un câmp bătut de vânt. Apoi am identificat clădirea albă din fundal și mi-am amintit ședința de pozat din dimineața aceea, de pe culmea dealului. Am dus ziarul în dreptul unei lămpi și am ținut fotografia în lumina ei galbenă. Vântul puternic îmi dăduse părul pe spate. Cravata îmi flutura în sus, după o ureche. Vesta îmi era și ea suflată de vânt, de parcă aș fi purtat o pelerină. Dar și mai bizar era că trăsăturile mele aveau o expresie de o ferocitate nestăpânită. Țineam pumnul ridicat în bătaia vântului și

păream pe punctul de a scoate un strigăt de luptă. Nu puteam pricepe nici în ruptul capului cum de ieșise așa o fotografie. Titlul – pe prima pagină nu era alt text – anunța: „CHEMAREA LUI RYDER”.

Am deschis ziarul cu oarecare nervozitate și am dat peste o serie de șase sau șapte fotografii mai mici, fiecare reprezentând o variantă a celei de pe copertă. Atitudinea mea belicoasă era evidentă în toate, în afară de două fotografii. În acestea două din urmă, arătam ca și când aș fi prezentat clădirea albă din spatele meu, arborând totodată un zâmbet ciudat, care îmi dezvăluia mult dinții de jos, dar deloc pe cei de sus. Parcurgând coloanele de sub fotografii, am descoperit referiri repetate la o persoană pe nume Max Sattler.

Aș fi citit ziarul mai departe, dar, bănuind că ostilitatea femeii se datora chiar acestor fotografii, am început să mă simt vădit stânjenit. Am lăsat ziarul jos și am plecat de lângă masă, hotărât să studiez articolul cu atenție ceva mai târziu.

– E timpul să intrăm, le-am zis lui Sophie și lui Boris, care se foiseră prin mijlocul holului.

Vorbisem suficient de tare ca femeia să ne audă și am fost convins că ne va conduce la recepție. Dar aceasta nu schița niciun gest și, după câteva clipe penibile, i-am zâmbit și i-am zis:

– Sigur, îmi amintesc de aseară, și zicând aceasta, am luat-o înaintea și am intrat.

De fapt, clădirea nu mai semăna deloc cu cea pe care mi-o aminteam eu și în scurt timp ne-am pomenit într-un coridor lung, lambrizat, care îmi era total necunoscut. Aceasta nu avea totuși importanță, căci, de îndată ce am mers puțin de-a lungul lui, am început să auzim vacarm și nu după mult timp ne-am pomenit la intrarea într-o încăpere îngustă, ticsită de lume în ținută de seară, cu paharele de cocktail în mână.

La prima vedere, încăperea părea mult mai mică decât marea sală de bal în care se adunaseră invitații cu o seară în urmă. De fapt, cercetând-o mai atent, am văzut că, probabil, inițial nici nu fusese o încăpere, ci un coridor sau, în cel mai bun caz, un vestibul lung, concav. Curbura lui sugera un semicerc, deși era imposibil de spus cu precizie, privind din cadrul ușii. Pe latura exterioară am văzut ferestrele enorme, acoperite acum cu draperii, urmărind curbura, în timp ce

latura interioară părea marcată de uși. Podeaua era din marmură, de plafon atârnavă candelabre și ici-colo prin încăpere se aflau obiecte de artă, expuse pe pedestaluri sau în vitrine elegante.

Ne-am oprit în prag și am îmbrățișat tabloul cu privirea. Am căutat în jur pe cineva care să vină și să ne conducă înăuntru, poate chiar să anunțe sosirea noastră, dar, deși am rămas acolo o bucată de vreme privind, n-a venit nimeni la noi. Uneori, câte cineva venea grăbit spre noi, dar în ultimul moment constataam că se îndrepta spre alt invitat.

M-am uitat la Sophie. Îl cuprinsese pe Boris cu un braț și amândoi priveau lung, cu teamă, mulțimea.

— Haideți să intrăm, am zis eu nepăsător.

Am făcut cu toții câțiva pași prin încăpere, după care ne-am oprit iar, ceva mai în interior.

M-am uitat în jur după Hoffman sau domnișoara Stratmann, sau oricare altă persoană cunoscută, dar n-am văzut pe nimeni. Apoi, cum stăteam acolo plimbându-mi privirea de la un chip la altul, îmi veni în minte că poate exact aceleași persoane luaseră parte la evenimentul la care Sophie fusese tratată atât de oribil. Brusc, mi-am dat și mai limpede seama ce avusese probabil de îndurat Sophie și am simțit că mă cuprinde o furie periculoasă. Într-adevăr, privind mai departe prin încăpere, am identificat cel puțin un grup de invitați – care stăteau împreună aproape de locul în care curbura sălii îi scotea din raza noastră vizuală – și care aproape sigur se număraseră printre principalii vinovați. I-am cercetat prin mulțime: pe bărbații care zâmbeau mulțumiți de sine, cu felul lor gomos în care își puneau și își scoteau mâinile din buzunarul pantalonilor, ca și când ar fi vrut să demonstreze tuturor cât de în largul lor se simțeau ei la o adunare de acest fel; și pe femei, cu hainele lor ridicole, cu felul lor de a da neajutorate din cap când râdeau. Era de necrezut – de-a dreptul revoltător – ca astfel de oameni își permiteau să își dea aere și să privească de sus pe cineva, ca să nu mai vorbim pe cineva ca Sophie. De fapt, n-am înțeles deloc de ce nu m-aș fi dus direct la grupul acesta, să le trag o săpuneală strașnică în văzul celor de o teapă cu ei. Am șoptit repede un cuvânt de îmbărbătare la urechea lui Sophie și am traversat încăperea.

În timp ce îmi croiam drum prin mulțime, am văzut că într-adevăr aceasta forma un mare semicerc. Vedeam acum și chelnerii care stăteau ca niște santinele de-a lungul peretelui interior, ținând tăvile cu băuturi și tartine cu pește. Din când în când lumea mă împingea, cerându-și amabil scuze, sau ne zâmbeam unii altora când cineva încerca să-și croiască drum în direcția opusă, dar în mod ciudat, nimeni nu părea să mă recunoască. La un moment dat, m-am pomenit strecurându-mă pe lângă trei bărbați de vârstă mijlocie, care scuturau descurajați din cap, și am observat că unul dintre ei ținea sub braț un ziar din ediția de seară. Mi-am zărit chipul bătut de vânt ițindu-se de sub cotul lui și m-am întrebat vag dacă apariția fotografiilor ar fi putut explica cumva modul ciudat în care fusese ignorată până atunci sosirea noastră. Dar practic ajunsesem lângă persoanele spre care mă îndreptasem și nu m-am mai gândit la aceasta.

Observând că mă apropiam de ei, doi din grup au făcut un pas într-o parte, ca pentru a mă primi și pe mine în cercul lor. Din câte mi-am dat seama, discutau despre obiectele de artă din jurul nostru și, când am ajuns în mijlocul lor, dădeau cu toții din cap aprobând spusele ultimului vorbitor. Apoi, una dintre femei zise:

– Da, e limpede că puteai desena o linie care să traverseze camera, exact ca Van Thillo acela. Arată o statueta albă de pe un pedestal, nu departe de noi. Tânărul Oskar n-a avut niciodată ochi pentru așa ceva. Și, sincer vorbind, știa asta, dar a considerat că are o datorie față de familia lui.

– Îmi pare rău, dar trebuie să fiu de acord cu Andreas, zise unul dintre bărbați. Oskar era prea mândru. Ar fi trebuit să-i lase pe alții. Pe alții care se pricep mai bine.

Atunci un alt bărbat îmi zise, zâmbind amabil:

– Și dumneavoastră ce părere aveți, domnule? Despre contribuția lui Oskar la colecție?

Pe moment, m-am simțit luat prin surprindere, dar nu aveam de gând să mă las mai prejos.

– E foarte bine că dumneavoastră, doamnelor și domnilor, stați aici și discutați despre nepriceperea lui Oskar, am început eu. Dar mai important și mai nimerit...

– Ar însemna să exagerăm, întrerupse o femeie, dacă l-am numi pe tânărul Oskar nepriceput. Avea cu totul alt gust decât fratele lui și, sigur, a făcut o mare greșeală, dar în mare cred că a dat colecției o dimensiune bine-venită. Care înlătură austeritatea. Fără ea, ei bine, această colecție ar fi fost ca un prânz bun fără desert. Vaza cu basoreliefuri de colo – arată prin mulțime – este într-adevăr încântătoare.

– Toate bune, dar..., am început eu pe un ton înfierbântat.

Însă n-am apucat să continui, că un bărbat zise ferm:

– Vaza cu basoreliefuri este singura, singura lui alegere care merită să fie aici. Necazul e că n-a avut o concepție asupra colecției în ansamblul ei.

Am simțit că încep să îmi pierd răbdarea.

– Ascultați, am strigat eu, opriți-vă odată! Opriți doar o clipă vorbăria asta stupidă! Opriți-vă doar o clipă și mai lăsați și pe altul să zică ceva, pe altul din afară, care nu face parte din lumea aceasta mică, în care se pare că sunteți toți fericiți să trăiți!

Am făcut o pauză și m-am uitat fix la ei. Aroganța mea dăduse roade, căci toți din grup – patru bărbați și două femei – se holbau la mine uluiți. După ce le-am atras, în fine, atenția, am simțit cu plăcere că pot să îmi stăpânesc furia, ca pe o armă pe care o puteam mânui când voiam. Mi-am coborât glasul – strigasem ceva mai tare decât intenționasem – și am continuat:

– Mai e, oare, de mirare, mai e oare vreo urmă de mirare că în orașelul acesta al dumneavoastră aveți astfel de probleme, o astfel de criză, cum o numesc unii dintre dumneavoastră? Că atâția dintre dumneavoastră se simt nefericiți și frustrați? Mai e oare un mister pentru cineva, pentru cineva din afară? Mai e oare o surpriză? Oare noi, observatorii din lumea mare și largă, ne mai scărpinăm nedumeriți în creștetul capului? Ne întrebăm noi oare: „Cum se face că într-un oraș ca acesta” – am simțit că mă trăgea cineva de braț, dar acum eram hotărât să îmi spun părerea –, „că un oraș, o comunitate ca aceasta se confruntă cu o asemenea criză?” Suntem, oare, nedumeriți și uimiți? Nu! Nici pe departe! Sosești, și ce vezi în jur? Ilustrat chiar de oameni ca dumneavoastră, doamnelor și domnilor, da, ca dumneavoastră aici

de față! Dumneavoastră sintetizați – îmi cer scuze dacă sunt nedrept, dacă există și exemple mai crase și monstruoase sub pietrele și dalele acestui oraș –, dar în ochii mei, dumneavoastră, domnule, și dumneavoastră, doamnă, da, oricât de greu mi-ar fi să vă aduc la cunoștință, da, dumneavoastră ilustrați tot răul care se petrece aici! Mâna care mă tot trăgea de mânecă, mi-am dat eu seama, era a unei femei căreia îi vorbeam și care nu știu de ce se întindea prin spatele domnului de lângă mine. M-am uitat o clipă spre ea, după care am continuat: În primul rând, vă lipsesc cei șapte ani de acasă. Priviți cum vă purtați unul cu altul. Priviți cum vă purtați cu familia mea. Până și cu mine, personalitate de seamă și invitatul dumneavoastră; uitați-vă cum sunteți, mult prea preocupați de colecția de artă a lui Oskar. Cu alte cuvinte, prea obsedați, obsedați de micile nereguli din ceea ce numiți „comunitatea” dumneavoastră, prea obsedați să ne arătați măcar un minim de politețe.

Femeia care mă trăgea de braț se deplasă, ajungând acum chiar în spatele meu, și îmi dădeam seama că îmi spunea ceva, străduindu-se să mă smulgă de acolo. Am ignorat-o și am continuat:

– Și culmea ironiei, dintre toate locurile, a trebuit să se întâmple aici! Da, tocmai aici trebuie să vină părinții mei. Dintre toate locurile, aici, ca să primească așa-zisa dumneavoastră ospitalitate. Ce ironie, ce cruzime, ca dintre toate locurile, după atâția ani, să se întâmple într-un loc ca acesta, cu oameni ca dumneavoastră! Și bieții mei părinți, care vin de departe, să mă audă pentru prima oară interpretând! Credeți că aceasta îmi ușurează sarcina, faptul că sunt nevoit să-i las în grija unor oameni ca dumneavoastră, și dumneavoastră, și dumneavoastră?

– Domnule Ryder, domnule Ryder...

Femeia de lângă mine mă tot trăgea de cătăva vreme și atunci mi-am dat seama că nu era nimeni alta decât domnișoara Collins. Descoperirea mă făcu să-mi mai pierd din elan și, până să mă dezmeticesc, mă și trăsese afară din grup.

– A, domnișoara Collins, i-am spus eu puțin încurcat. Bună seara.

– Știți, domnule Ryder, zise domnișoara Collins, tot îndepărtându-mă de grup. Trebuie să recunosc că sunt realmente surprinsă. Vreau să spun de fascinația care ne-a cuprins pe toți, tocmai îmi zicea un prieten

că tot orașul vorbește despre asta. Adică, mă asigură ea, vorbește cât se poate de frumos! Dar, sinceră să fiu, nu pricep pentru ce se face atâta caz. Doar pentru că am fost azi la Grădina Zoologică! Pur și simplu nu pricep. N-am acceptat decât pentru că m-au convins că era în interesul tuturor, știți, ca Leo să se prezinte bine mâine seară. Așa că n-am făcut decât să accept să merg acolo, atâta tot. Și, sinceră să fiu, cred că am vrut să-i spun lui Leo câteva cuvinte de încurajare, acum că a trecut atâta timp de când s-a lăsat de băutură. Mi s-a părut de datoria mea să recunosc cumva asta. Vă asigur, domnule Ryder, că, dacă ar fi rezistat atâta timp fără să bea, oricând în ultimii douăzeci de ani, aș fi făcut exact la fel. Numai că până acum n-a făcut-o. Zău că prezența mea la Grădina Zoologică n-a fost cine știe ce.

Nu mai trăgea de mine, dar mă ținea încă de braț, și am început să ne plimbăm încet prin mulțime.

– Sunt sigur de asta, domnișoară Collins, am zis eu. Și vă asigur că adineaori, când am venit spre dumneavoastră, n-am avut nici cea mai mică intenție de a deschide discuția despre dumneavoastră și domnul Brodsky. Spre deosebire de majoritatea locuitorilor acestui oraș, sunt foarte bucuros să nu mă amestec în problemele dumneavoastră personale.

– E foarte frumos din partea dumneavoastră, domnule Ryder. Dar în orice caz, cum ziceam, întâlnirea noastră de azi după-amiază n-a fost chiar atât de importantă. Oamenii ar fi fost decepționați să știe asta. Nu s-a întâmplat nimic, decât că Leo a venit la mine și mi-a zis: „Arăți foarte bine azi”. Exact ceea ce te-ai fi așteptat să zică Leo după douăzeci de ani de beție. Și cam atâta a fost. Sigur că i-am mulțumit și i-am zis că arăta mai bine decât în ultima vreme. Atunci s-a uitat în jos, la pantofi, ceea ce nu-mi amintesc să fi făcut în tinerețe. Pe vremea aceea, nu era așa de timid. Da, s-a stins flacăra din el, mi-am dat seama de asta. Dar ceva a înlocuit-o, ceva destul de serios. Ei bine, stătea acolo, privindu-și pantofii, iar domnul von Winterstein și ceilalți domni se învârteau toți de colo-colo, ceva mai în spate, uitându-se în sens opus și prefăcându-se că au uitat de prezența noastră. I-am spus lui Leo ceva despre vreme, iar el a privit în sus și mi-a zis că într-adevăr, copacii arătau minunat. Apoi a început să-mi spună ce animale îi

plăcuseră dintre cele pe care tocmai le văzuse. Era limpede că nu fusese cătuși de puțin atent, pentru că mi-a zis: „Îmi plac toate animalele astea. Elefantul, crocodilul, cimpanzeul”. Ei bine, cuștile maimuțelor erau în apropiere și sigur că trecuseră pe lângă ele, dar în mod cert nu trecuseră pe lângă elefanți sau crocodili, și i-am spus asta lui Leo. Dar s-a făcut că nu observă, că și când aș fi pomenit de ceva total lipsit de importanță. Pe urmă, parcă a intrat într-o ușoară stare de panică. Poate pentru că tocmai atunci domnul von Winterstein s-a apropiat puțin de noi. Știți, inițial, stabilisem să-i adresez câteva cuvinte lui Leo, efectiv doar câteva cuvinte. Domnul von Winterstein mă asigurase că după aproximativ un minut avea să intervină. Ei bine, acestea fuseseră condițiile mele, dar odată ce am început să vorbim, timpul ni s-a părut cumplit de scurt. Chiar eu am început să mă tem de prezența domnului von Winterstein, care se foia prin apropiere. Oricum, Leo și-a dat seama că aveam foarte puțin timp la dispoziție, pentru că a intrat direct în subiect. A zis: „Poate că n-ar strica să încercăm din nou. Să trăim împreună. Încă nu e prea târziu”. Trebuie să recunoașteți, domnule Ryder, că după atâția ani, era cam hodoronc-tronc să spună așa ceva, în ciuda timpului scurt de care dispuneam în aceasta după-amiază. I-am zis doar atât: „Dar ce să facem împreună? Nu mai avem aproape nimic în comun”. Preț de câteva clipe, a privit în jur dezorientat, ca și când i-aș fi adus un argument la care nici nu se gândise înainte. Atunci a arătat spre cușca din față noastră și a zis: „Am putea crește un animal. L-am putea îngriji și iubi amândoi. Poate că asta ne-a lipsit înainte”. Și n-am știut ce să răspund, așa că am rămas amândoi acolo și l-am zărit pe domnul von Winterstein cum începe să vină spre noi, dar probabil că a intuit ceva, ceva din felul în care Leo și cu mine stăteam nemișcați, pentru că s-a răzgândit, s-a îndepărtat din nou și a început să discute cu domnul von Braun. Apoi Leo a ridică un deget în aer, un gest mai vechi de-al lui, și-a ridicat degetul și a spus: „După cum știi, am avut un câine, dar a murit ieri. Câinii nu ajută la nimic. Vom alege un animal care să trăiască mult. Douăzeci, douăzeci și cinci de ani. În felul acesta, dacă îl îngrijim bine, vom muri înaintea lui și nu vom mai plânge după el. N-am avut copii niciodată, așa ca hai să facem asta!” La care eu am zis: „Pur și simplu nu te-ai gândit destul de

bine. Iubitul nostru animal s-ar putea foarte bine să ne supraviețuiască, dar e puțin probabil ca noi amândoi să murim în același timp. S-ar putea să nu plângi după animal, dar dacă, să zicem, aș muri înaintea ta, să plângi după mine”. La care el a răspuns repede: „E mai bine așa decât să nu ai pe nimeni care să te plângă, după ce mori”. „Dar nu mi-e teamă de asta”, i-am zis eu. I-am atras atenția că de-a lungul anilor ajutasem multă lume din acest oraș și că la moartea mea avea cine să plângă după mine. La care el mi-a zis: „Nu se știe niciodată. Din acest punct de vedere, n-aș avea de ce să-mi fac griji. Și pe mine ar avea cine să mă plângă, după ce mor. Poate sute de oameni”. Apoi zise: „Dar ce contează asta, când niciunul dintre ei nu m-a iubit cu adevărat? I-aș schimba pe toți. Pentru o persoană pe care am iubit-o și care m-a iubit”. Trebuie să recunosc, domnule Ryder, că această conversație m-a cam întristat și n-am mai avut ce să-i răspund. Atunci Leo a zis: „Dacă am fi avut copii înainte vreme, câți ani ar fi avut acum? S-ar fi făcut frumoși”. Ca și când e nevoie de timp ca să ajungi frumos! Apoi a zis iar: „N-am avut copii niciodată. Așa că hai să facem asta”. Când a zis vorbele astea din nou, ei bine, cred că m-am zăpăcit și am privit peste umărul lui, spre domnul Winterstein, și imediat domnul Winterstein a venit spre noi și a făcut o mică glumă, și asta a fost tot. Așa s-a terminat conversația noastră.

Continuam să ne plimbăm încet prin încăpere, ea ținându-mă de braț. O clipă, m-am gândit la vorbele ei. Apoi am zis:

— Tocmai mi-am adus aminte, domnișoară Collins. Cu prilejul ultimei noastre întâlneri, ați avut amabilitatea să mă invitați la dumneavoastră acasă pentru a discuta despre problemele mele. Ironia sorții face să avem de discutat mai mult despre ceea ce dumneavoastră trebuie să faceți în viață. Mă întreb ce hotărâre veți lua. Ca să zic așa, vă aflați într-un moment de răscruce.

Domnișoara Collins râse.

— O, Doamne, sunt prea bătrână, domnule Ryder, să mă mai aflu într-un moment de răscruce. Și e, într-adevăr, mult prea târziu pentru propunerea lui Leo. Dacă toate acestea s-ar fi întâmplat măcar acum șapte sau opt ani... Oftă, și umbra unei tristeți adânci îi traversă chipul. Apoi își reluă zâmbetul blând. Nu e deloc momentul să ne facem iar

speranțe, griji și vise. Da, da, o să-mi spuneți acum că nu sunt chiar atât de bătrână, că viața mea nu s-a terminat nici pe departe, și vă mulțumesc. Adevărul e însă că toate au venit prea târziu și... cum să spun, ar fi o întrebare harababură dacă ne-am complica acum. A, Mazursky! Mă captivează mereu! Arată o pisică roșie din argilă roșie, cocoțată pe un stand pe lângă care tocmai treceam. Nu, Leo a făcut deja destulă dezordine în viața mea. De multă vreme duc un alt fel de viață și, dacă i-ați întreba pe oamenii din oraș, sper ca majoritatea să vă spună că m-am descurcat destul de bine. Și că i-am ajutat destul pe mulți, într-o perioadă plină de greutate. Sigur că n-am reușit să realizez nimic la scară așa de mare ca dumneavoastră, domnule Ryder. Dar asta nu înseamnă că nu încerc un anumit sentiment de satisfacție, când privesc în urmă și văd ce am realizat. Da, în general, sunt foarte mulțumită de viața pe care am dus-o de când m-am despărțit de Leo și doresc mult să rămână așa.

– Dar evident, domnișoară Collins, ar trebui măcar să vă gândiți serios la situația actuală. Nu pricep de ce după atâta muncă n-ați considera drept o frumoasă recompensă să fiți în stare să vă petreceți amurgul vieții cu omul la care – iertați-mă că v-o spun – cu omul la care se presupune că, dintr-un anumit punct de vedere, țineți. Spun asta pentru că, ei bine, de ce altceva ați continuat să locuiți în acest oraș toți acești ani? De ce altceva nu v-ați gândit să vă recăsătoriți?

– O, ba m-am gândit să mă recăsătoresc, domnule Ryder, în decursul timpului, au fost cel puțin trei bărbați cu care aș fi putut ușor să-mi întemeiez un cămin. Dar... nu erau potriviți. Poate că este într-adevăr un sâmbure de adevăr în ce spuneți dumneavoastră. Leo era în preajma mea și asta mă împiedica să țin suficient de mult la ceilalți. Ei, în orice caz, astea s-au întâmplat demult. Dumneavoastră mă întrebați, și poate că pe bună dreptate, de ce nu mi-aș încheia viața alături de Leo? Păi, să ne gândim puțin. Acum Leo este cumpătat și calm. Dar, oare, o să rămână așa mult timp? Poate. Să admitem că ar exista o șansă. Mai ales dacă i se recunoaște valoarea aici, dacă devine o personalitate cu răspunderi mari. Dar să mă întorc la el, ei bine, asta e cu totul altceva. În scurt timp, va distruge tot ce a clădit, exact așa cum a făcut înainte. Și unde am ajunge atunci? Unde ar ajunge orașul

acesta? De fapt, domnule Ryder, cred că am mai curând datoria socială de a nu accepta propunerile lui.

— Iertați-mă, domnișoară Collins, dar nu pot să cred că sunteți sincer convinsă de argumentele dumneavoastră, așa cum ați vrea. Că undeva, în adâncul sufletului dumneavoastră, n-ați așteptat toată viața să vă petreceți bătrânețile alături de domnul Brodsky, ca în trecut. Că toata munca dumneavoastră, pentru care nu mă îndoiesc că locuitorii acestui oraș vă vor fi mereu recunoscători, n-a fost totuși în primul rând un mod de a vă petrece timpul, așteptându-l pe el.

Domnișoara Collins își lăsă capul în jos și se gândi la vorbele mele, zâmbind amuzată.

— Poate că e un sâmbure de adevăr în ce spuneți, domnule Ryder, zise ea în cele din urmă. Poate că nu mi-am dat atât de bine seama de viteza cu care a trecut timpul. Dar de curând, de fapt anul trecut, mi-a trecut într-adevăr prin minte ce repede trece timpul. Că îmbătrânim amândoi și că poate este prea târziu să ne mai gândim să regăsim ceea ce am avut. Da, poate că aveți dreptate. Când l-am părăsit, n-am crezut că o fac definitiv. Dar l-am așteptat, oare, așa cum spuneți dumneavoastră? Zău că nu știu. Nu m-am gândit la asta decât de azi pe mâine. Și acum îmi dau seama că timpul a trecut. Dar când mă gândesc acum la toate, la viața mea, la ce am făcut cu ea, nu mi se pare așa de rea. De ce trebuie să mă complic cu Leo și cu animalul lui? Ar fi prea mare harababură.

Tocmai eram pe punctul de a-mi exprima din nou, în cel mai delicat mod cu putință, scepticismul cu privire la faptul că era într-adevăr convinsă de ceea ce spunea, când mi-am dat seama că lângă mine stătea Boris.

— Trebuie să plecăm repede acasă, zise el. Mama începe să se supere.

Am privit în direcția pe care mi-o arăta el. Sophie stătea la câțiva pași mai încolo de locul unde o lăsasem eu. Era foarte singură și nu vorbea cu nimeni. Un zâmbet slab îi juca pe chip, deși n-avea cui să i-l adreseze. Avea umerii lăsați și fixa cu privirea pantofii unui grup de invitați de lângă ea.

Situația era evident fără ieșire. Stăpânindu-mi furia împotriva invitațiilor, i-am zis lui Boris:

– Da, ai dreptate. Ar trebui să mergem. Adu-o pe mama ta aici. O să încercăm să ne strecurăm fără să ne observe lumea. Am participat, așa că nimeni nu se poate plânge de ceva.

Mi-am amintit de seara precedentă că din clădire se intra în hotel. În timp ce Boris dispărea în mulțime, m-am întors să privesc ușile de la perete și am încercat să-mi amintesc pe care ieșisem cu Stephan Hoffman în coridorul hotelului. Dar chiar atunci domnișoara Collins, care mă ținea încă de braț, începu să vorbească iar:

– Sincer vorbind, dar absolut sincer, trebuie să recunosc că așa este. Da, în clipele de mai puțină luciditate, la asta visam.

– Ei, adică la ce, domnișoară Collins?

– Ei, la toate astea. La tot ce se întâmplă acum. La revenirea lui Leo, la găsirea unei poziții demne de el în acest oraș. La faptul că toate lucrurile se vor îndrepta iar, că anii aceia cumpliți vor rămâne definitiv în urma noastră. Da, trebuie să recunosc, domnule Ryder. Una e să fii înțelept și chibzuit în timpul zilei. Dar noaptea, altfel stau lucrurile. În ultimii ani, mi s-a întâmplat destul de des să mă trezesc pe întuneric, în toiul nopții, să stau întinsă cu ochii deschiși și să mă gândesc la asta, să îmi imaginez că se va întâmpla exact ceva de felul ăsta. Acum într-adevăr începe să se întâmple așa ceva, și este destul de dificil. Însă, vedeți dumneavoastră, de fapt nu începe nimic. O, Leo ar putea foarte bine să realizeze ceva aici, pe vremuri a avut mult talent, nu se poate să-l fi pierdut. Și e adevărat, atunci nu i s-a acordat niciodată șansa, o șansă reală. Dar pentru noi doi, e prea târziu. Orice ar spune el, e sigur prea târziu.

– Domnișoară Collins, aș vrea foarte mult să discut despre toate astea mai pe larg. Din păcate însă, cred că trebuie să plec.

Într-adevăr, în timp ce spuneam acestea, i-am văzut pe Sophie și pe Boris traversând încăperea spre mine. Desprinzându-mă de domnișoara Collins, m-am gândit din nou ce ușă să aleg și m-am dat câțiva pași înapoi să le cuprind cu privirea pe cele ascunse vederii din pricina curburii peretelui. Cercetându-le pe rând, fiecare ușă mi se părea vag familiară, dar am constatat că nu eram sigur de niciuna

dintre ele. Îmi trecu prin minte să întreb pe cineva, dar m-am răzgândit de teamă să nu atrag atenția asupra plecării noastre grăbite.

I-am condus pe Sophie și pe Boris spre uși, deși mă aflam încă în încurcătură. Nu știu de ce, îmi veniseră în minte numeroasele scene de prin filme în care un personaj, vrând să facă impresie când ieșea dintr-o încăpere, dădea de perete o ușă nepotrivită și intra într-un dulap. Deși exact din motiv contrar – doream să plecăm atât de discret, încât, dacă s-ar fi discutat apoi despre aceasta, nimeni să nu fi știut sigur când o făcusem –, era la fel de important să evit o atare calamitate.

În fine, am pornit spre ușa din mijlocul rândului, pur și simplu pentru că eră cea mai impunătoare. Avea lambriuri cu incrustații perlate și de fiecare parte a ei străjuiau coloane de piatră. În clipa aceea, în dreptul fiecărei coloane se afla câte un chelner în uniformă, țeapăn ca o santinelă. O ieșire de asemenea proporții, gândeam eu, deși era posibil să dea direct în hotel, cu siguranță că ducea într-un loc important, de unde ne-am fi putut găsi singuri drumul, departe de privirile tuturor.

I-am convins pe Sophie și pe Boris să mă urmeze, și m-am îndreptat spre ușă; i-am făcut unuia dintre chelneri un semn scurt cu capul, ca și cum i-aș fi zis: „N-ai de ce să te holbezi așa, știu ce fac”, și am deschis ușa. La care, spre groaza mea, lucrul de care mă temeam cel mai mult s-a întâmplat: deschisesem un dulap cu măhuri, și încă unul care fusese încărcat până la refuz. Câteva măhuri s-au răsucit și au căzut în afară zângănind pe podeaua de marmură, împrăștiind în toate direcțiile un praf închis la culoare. M-am uitat în dulap și am văzut un morman de găleți, de cârpe pătate de ulei și de spray-uri pentru gândaci, puse claie peste grămadă.

– Iartă-mă, am murmurat eu către bărbatul în uniformă de lângă mine, în timp ce acesta se grăbea să strângă cârpele, și, înfruntând privirile pline de reproș care se întorceau acum în direcția noastră, am luat-o repede spre ușa de alături.

Nevrând să repet greșeala, am deschis a doua ușă cu grijă. Am făcut-o foarte încet, în ciuda numeroaselor priviri pe care le simțeam în spatele meu, a vacarmului care creștea și a unei voci din apropiere care zicea: „Dumnezeule, e domnul Ryder, nu?” Am încercat să nu intru

în panică și am tras ușa spre mine, puțin câte puțin, privind mereu prin crăpătura ei, să mă asigur că nu cade nimic afară. Când, spre ușurarea mea, am văzut că ușa dă spre un coridor, am trecut iute pragul și le-am făcut repede semn lui Sophie și lui Boris să mă urmeze.

20

Am închis ușa în urma lor și am privit toți trei în jurul nostru. Am constatat destul de triumfător că, după a doua încercare, alesesem exact ușa care trebuia, iar acuma ne aflam pe coridorul lung și întunecos care trece pe lângă salonul hotelului și ieșea în holul mare de la intrare. La început am rămas pe loc, buimăciți de atâta liniște după vacarmul din galerie. Apoi Boris căscă și zise:

— Asta chiar că a fost o petrecere plicticoasă.

— Înfrorătoare, am zis eu, înfuriat iar pe toată lumea de la recepție. Ce oameni demni de milă! Habar n-au să se poarte civilizată. Apoi am adăugat: Mama a fost de departe cea mai frumoasă femeie de acolo. Nu-i așa, Boris?

Sophie chicoti pe întuneric.

— Da, da, am zis eu. De departe cea mai frumoasă.

Boris păru pe punctul de a spune ceva, dar chiar atunci ne-am dat cu toții seama de un zgomot ca un târșâit, care venea din întunericul din jur. Apoi, pe măsură ce ochii mi s-au obișnuit cu întunericul, am izbutit să deslușesc înaintea noastră, pe coridor, profilul unui animal mare, care venea încet spre. Noi, scoțând acest sunet ori de câte ori se mișca. Sophie și Boris și-au dat seama de prezența acestuia odată cu mine și o clipă am încremenit cu toții. Apoi Boris exclamă în șoaptă:

— E bunicul!

Atunci am văzut ca animalul era într-adevăr Gustav, care mergea adus de spate, ținând un geamantan sub braț, un al doilea de mâner și târându-l pe al treilea după el – pe cel care scotea fâșâitul cu pricina. O clipă ni s-a părut că nu înainta aproape deloc, legănându-se doar încet.

Boris se duse într-un suflet la el, în timp ce Sophie și cu mine l-am urmat oarecum șovăitori. În timp ce ne apropiam, Gustav, care își dăduse în fine seama de prezența noastră, se opri și își îndreptă puțin ținuta. Nu i-am văzut expresia feței pe întuneric, dar el zise vesel:

— Boris! Ce surpriză plăcută!

— E bunicul! exclamă iar Boris. După care întrebă: Ești ocupat?

— Da, am mult de lucru.

— Probabil că ești foarte ocupat. În vocea lui Boris se simțea o încordare ciudată. Foarte, foarte ocupat.

— Da, zise Gustav, recăpătându-și suflul. E mult de lucru.

Am înaintat spre Gustav și am zis:

— Iartă-ne că te-am întrerupt de la treabă. Tocmai am participat la o recepție, dar acum mergem spre casă. Să servim o cină grozavă.

— A, zise hamalul privindu-ne. A, da. Asta-i foarte bine. Sunt foarte bucuros să vă văd așa, pe toți împreună. Apoi îi zise lui Boris: Ce mai faci, Boris? Și ce mai face mama ta?

— Mama e puțin cam obosită, zise Boris. De-abia așteptam cu toții să mâncăm de seară. După aceea, o să jucăm „Războinicul”.

— Sună grozav. Sunt sigur că o să vă distrați bine. Ei... Gustav tăcu o clipă, apoi zise: Ar trebui să-mi văd de treabă. Deocamdată, suntem foarte ocupați.

— Da, zise Boris încet.

Gustav îi ciufuli părul băiatului. Apoi se aplecă și începu să care iar geamantanele. Am întins o mână spre Boris și l-am tras din calea lui Gustav. Să fi fost fiindcă îl priveam, să fi fost fiindcă în scurta pauză își recăpătase forțele, hamalul părea acum că avansează constant și trecu pe lângă noi în întuneric.

Am luat-o înainte spre holul hotelului, dar Boris nu mai voia să mă urmeze, privind în urmă, de-a lungul coridorului, acolo unde mai putea distinge încă silueta cocârjată a bunicului său.

— Haide, să ne grăbim, am zis eu, luându-l cu brațul pe după umeri. O să ni se facă foame tuturor.

Începuserăm iar să mergem, când am auzit-o pe Sophie zicând în urma mea:

— Nu, pe aici trebuie s-o luăm.

M-am întors și am văzut că se aplecase în dreptul unei uși joase, pe care n-o mai observasem până atunci. De fapt, chiar dacă aș fi observat-o, tot n-aș fi bănuț că era altceva decât o simplă ușă de dulap, pentru că de-abia îmi ajungea până la umăr. Cu toate acestea, Sophie o ținea acum deschisă, iar Boris îi trecu pragul cu aerul cuiva care mai făcuse aceasta de nenumărate ori până atunci. Sophie continua să țină ușa deschisă și, după o mică șovăire, m-am aplecat și eu și m-am strecurat înăuntru după Boris.

Fusesem aproape sigur ca voi ajunge într-un tunel prin care să trebuiască să mă târăsc pe brânci, dar de fapt m-am pomenit într-un alt coridor. Era ceva mai mare decât cel din care tocmai ieșisem, dar evident destinat numai personalului. Podeaua era nemochetată și de-a lungul pereților se vedeau țevile neacoperite. Ne aflam din nou în întuneric aproape total, deși ceva mai în fața noastră o dungă de lumină cădea pe podea. Am mers puțin spre pata de lumină, apoi Sophie se opri iar și împinse de mâner o ușă de evacuare în caz de incendiu.

O clipă mai târziu, eram afară, pe o stradă lăaturalnică liniștită. Era o noapte frumoasă cu multe stele. Privind de-a lungul străzii, am văzut că era pustie și că toate magazinele erau închise. În timp ce porneam la drum, Sophie zise pe un ton vesel:

— Asta da, surpriză, să ne întâlnim cu bunicul. Nu-i așa, Boris?

Boris nu răspunse. Mergea cu pași mari înaintea noastră, bolborosind încet ca pentru sine.

— Cred că și ție ți s-a făcut foarte foame, îmi zise Sophie. Sper să ajungă mâncarea. M-am luat atât de tare cu pregătitul a tot felul de bucate, mai devreme, că am uitat să gătesc ceva mai consistent. Azi după-amiază mi s-a părut că este suficientă mâncare, dar acum mă gândesc că...

— Fii serioasă, o să fie bine, am zis eu. Exact de asta aveam și chef. De mai multe gustări, servite una după alta. Înțeleg perfect de ce lui Boris îi place să mănânce așa.

— Mama ne servea așa, când eram eu mică. În serile mai deosebite. Nu de zilele de naștere sau de Crăciun, atunci mâncam la fel ca toată lumea. Dar în serile pe care doream să le petrecem mai deosebit,

numai noi trei, așa făcea mama. O mulțime de gustări delicioase, servite una după alta. Dar pe urmă ne-am mutat, iar mama s-a îmbolnăvit, așa că n-am mai petrecut ca înainte. Sper să am destulă mâncare pentru tine. Amândoi trebuie să fiți înfometaji. Apoi, brusc, zise: Iartă-mă! N-am făcut o impresie prea bună astă-seară, nu-i așa?

Mi-am imaginat-o iar stând singură și neajutorată în mijlocul mulțimii, și am cuprins-o cu brațul. Mi-a răspuns strângându-se lângă mine, și câteva minute am mers așa, fără să vorbim, pe niște străzi lăturalnice și pustii. La un moment dat, Boris intră în pas cu noi și întrebă:

— Astă-seară pot să mănânc pe canapea?

Sophie se gândi o clipă, apoi zise:

— Da, poți. De data asta bine, fie.

Boris mai făcu câțiva pași alături de noi, apoi întrebă:

— Pot să mănânc întins pe podea?

Sophie râse.

— Doar în seara asta, Boris. Măine dimineța, la micul dejun, va trebui să te așezi iar la masă.

Răspunsul păru să-l mulțumească pe Boris, care începu să alerge înaintea noastră destul de entuziasmat.

În cele din urmă, ne-am oprit în dreptul unei uși înghesuie între o frizerie și o brutărie. Strada era îngustă și devenise și mai strâmtă din pricina numeroaselor mașini parcate pe trotuar. În timp ce Sophie își căuta cheile potrivite, am privit în sus și am văzut că deasupra magazinelor mai erau patru etaje. La câteva ferestre era lumină și am auzit slab televizorul.

I-am urmat pe cei doi și am urcat două rânduri de scări. În timp ce Sophie deschidea ușa din față, îmi trecu prin minte că ei se așteptau să mă port ca și când aș fi fost la mine acasă. Pe de altă parte, era la fel de posibil să se aștepte să mă port ca un oaspete. În timp ce intram în casă, m-am hotărât să fiu atent la comportarea lui Sophie și să răspund în consecință. Întâmplător, nici n-a apucat să închidă bine ușa în urma noastră, că Sophie ne și anunță că trebuie să încălzească mai întâi cuptorul și dispăru în apartament. Cât despre Boris, acesta își aruncă

haina de pe el și o rupse la fugă, scoțând totodată un sunet asemănător cu sirena poliției.

Rămas singur în vestibul, am profitat de ocazie și am privit atent în jurul meu. Fără îndoială că atât Sophie, cât și Boris se așteptau să mă descurc singur prin casă, și cu cât stăteam mai mult privind lung cele câteva uși pe jumătate deschise din fața mea, tapetul galben și înnegrit de fum, cu model floral discret, țevăria expusă vederii, care urca din podea până în tavan prin spatele cuierului, am avut sentimentul cert că încet-încet încep să-mi amintesc acest vestibul.

Câteva minute mai târziu, intram în camera de zi. Deși erau câteva lucruri de care nu îmi aminteam – cele două fotolii adânci, așezate de fiecare parte a căminului scos din uz, erau fără îndoială achiziții recente –, am avut senzația că îmi amintesc de această cameră mai limpede decât de vestibulul de la intrare. Masa ovală de sufragerie, împinsă la perete, a doua ușă care dădea în bucătărie, canapeaua fără formă și închisă la culoare, covorul portocaliu și uzat – toate îmi erau foarte cunoscute. Lampa care atârna deasupra noastră – un singur bec acoperit de un abajur de creton – arunca de jur împrejur diferite umbre, așa încât nu mi-am putut da seama dacă tapetul nu avea din loc în loc pete de igrasie. Când am intrat în cameră, Boris stătea întins în mijlocul podelei și făcea tumbă.

– M-am hotărât să fac o experiență, declară el atârnat spre tavan, cât și spre mine. O să îmi țin gâtul așa.

M-am uitat în jos și am văzut că își scurtase gâtul, în așa fel încât bărbia îi ajunsese înghesuită între clavicule.

– Pricep. Și cât timp vrei să stai așa?

– Cel puțin douăzeci și patru de ore.

– Foarte bine, Boris.

Am pășit peste el și m-am dus în bucătărie. Aceasta era o încăpere lungă și îngustă, care, la rândul ei, mi se păru fără puțință de tăgadă familiară. Pereții înnegriți, urmele pânzelor de păianjen de lângă cornisă, mașina de spălat distrusă – toate îmi bântuiau obsesiv memoria.

Sophie își pusese un șorț și se lăsase în genunchi să aranjeze ceva în cuptor. Când am intrat, și-a ridicat privirea, a zis ceva despre mâncare,

a arătat spre cuptor și a râs vesel. Am râs și eu, după care, aruncând încă o privire prin bucătărie, m-am răsucit și m-am întors în camera de zi.

Boris mai stătea încă întins pe podea și, când am intrat, și-a scurtat imediat gâtul. Nu i-am dat nicio atenție și m-am așezat pe canapea. Alături, pe covor, era un ziar și l-am ridicat crezând că putea fi cel cu pozele mele. Era, de fapt, un număr vechi de câteva zile, dar m-am hotărât totuși să îl răsfoiesc. În timp ce citeam editorialul – era un interviu luat lui von Winterstein, în legătură cu proiectele de conservare a Orașului Vechi –, Boris continua să stea întins pe covor, fără să vorbească, și scotea din când în când un sunet slab ca de robot. Ori de câte ori îi aruncam o privire, vedeam că își scurta și mai mult gâtul, și m-am hotărât să nu-i zic nimic până când nu avea să înceteze acest joc ridicol. Dacă își scurta gâtul de fiecare dată când bănuia că mă uit la el sau dacă și-l ținea mereu contractat n-aveam de unde să știu și în curând nici nu mi-a mai păsat. „Atunci lasă-l să stea acolo, întins”, mi-am zis eu și am citit mai departe.

În cele din urmă, după aproximativ douăzeci de minute, Sophie a intrat cu o tavă de mâncare. Am văzut că erau vol-auvents, pateuri delicioase, plăcinte, toate mici cât o îmbucătură și fine. Sophie puse tava jos, pe masa de sufragerie.

– Sunteți foarte tăcuți, zise ea uitându-se prin cameră. Acum să ne simțim bine. Uite, Boris! Și mai urmează încă o tavă ca asta. Cu toate felurile tale preferate! Ei, de ce nu alegeți un joc pentru noi, cât timp mă duc după restul?

De îndată ce Sophie a dispărut iar în bucătărie, Boris a sărit în picioare, s-a dus la masă și și-a îndesat o plăcintă în gură. Am fost tentat să-i atrag atenția că gâtul îi revenise la normal, dar în cele din urmă am continuat să citesc fără să spun nimic. Boris a scos din nou sunetul lui de sirenă și, traversând repede camera, s-a oprit în dreptul unui dulap înalt din colțul cel mai îndepărtat al acesteia. Mi-am adus aminte că acela era dulapul în care se țineau toate jocurile, cutiile mari și plate stivuite într-un echilibru precar, deasupra altor jucării și obiecte casnice. Boris mai privi o clipă dulapul, apoi brusc dădu ușa de perete.

— Pe care să-l jucăm? întrebă el.

M-am prefăcut că nu aud și am citit mai departe. Îl vedeam cu coada ochiului mai întâi răsucindu-se spre mine, apoi dându-și seama că nu vreau să răspund, întorcându-se iar spre dulap. O vreme rămase acolo să privească vrăful de jucării, întinzându-se din când în când să atingă cu degetul marginea câte unei cutii.

Sophie se întoarse cu și mai multă mâncare. În timp ce pune masa, Boris se duse la ea și i-am auzit pe amândoi certându-se pe înfundate.

— Ai zis că pot să mănânc pe jos, o tot ținea el pe a lui.

Apoi, după o vreme, se prăbuși pe covor, în fața mea, și își puse o farfurie plină ochi lângă el.

M-am ridicat în picioare și m-am dus la masă. Sophie se foia pe lângă mine aferată, în timp ce luam o farfurie și mă uitam ce să aleg.

— Chiar că arată grozav, am zis eu, servindu-mă.

M-am întors la canapea și am văzut că, dacă îmi puneam farfuria pe o pernă lângă mine, puteam să mănânc și, în același timp, să citesc mai departe ziarul. Hotărâsem mai devreme să citesc ziarul cu atenție, cercetând până și reclamele pentru afacerile locale, și mi-am văzut de treabă, întinzând din când în când mâna spre farfurie fără să-mi ridic ochii de pe ziar.

Între timp, Sophie se așezase pe jos lângă Boris și din când în când îl întreba câte ceva – dacă îi plăcea o anume plăcintă cu carne sau despre câte un coleg de școală. Dar, ori de câte ori încerca să înceapă o conversație în acest fel, Boris avea gura prea plină ca să mai poată da și alt răspuns decât o mormăială. Atunci Sophie zise:

— Ei, Boris, te-ai hotărât ce vrei să jucăm?

Am simțit privirea lui Boris întorcându-se spre mine. Apoi zise încet:

— Mi-e indiferent ce jucăm.

— Ți-e indiferent? întrebă Sophie neîncrezătoare. Făcu o pauză lungă, după care zise: Bine, atunci. Dacă îți e chiar indiferent, o să aleg eu unul. Am auzit-o ridicându-se în picioare. O să aleg unul acum.

Strategia păru să-l cucerească o clipă pe Boris. Se ridică destul de emoționat, se duse după mama lui la dulap și i-am auzit pe amândoi sfătuindu-se în fața maldărului de cutii, cu voce scăzută, chipurile în

semn de respect pentru faptul că citeam. În cele din urmă se întoarseră și se așezară iar pe podea.

– Haideți, hai să aranjăm jocul acum, zise Sophie. Putem să începem să jucăm în timp ce mâncăm.

Când m-am uitat iar la ei, jocul fusese desfăcut, iar Boris așeza cărțile și suportii de plastic destul de entuziasmat. Așa că m-am mirat când, după câteva minute, am auzit-o pe Sophie zicând:

– Ce s-a întâmplat? Ai zis că îl vrei pe acela.

– Am zis.

– Atunci care e problema, Boris?

Urmă o pauză, apoi Boris zise:

– Sunt prea obosit. Ca tata.

Sophie oftă. Apoi, brusc, spuse pe un ton mai vesel:

– Boris, tata ți-a cumpărat ceva.

N-am rezistat să nu trag cu ochiul peste marginea ziarului și, în timp ce făceam aceasta, Sophie îmi zâmbi conspirativ.

– Pot să i-l dau acum? mă întrebă ea.

N-aveam idee la ce se referă și am privit-o nedumerit, dar ea se ridică în picioare și ieși din cameră. Se întoarce aproape imediat, ținând sus manualul jerpelit pentru mâini îndemânatică, pe care-l cumpărasem la cinematograful cu o seară în urmă.

Uitând de presupusa lui oboseală, Boris sări în picioare, dar Sophie îl necăjea ținând cartea departe de el.

– Tata și cu mine am ieșit aseară în oraș, zise ea. A fost o seară minunată și deodată și-a adus aminte de tine și ți-a cumpărat o carte. Încă n-ai mai primit așa ceva, nu-i așa, Boris?

– Nu-i spune că e chiar atât de grozav, am zis eu din dosul ziarului. Nu e decât un manual vechi.

– A fost foarte frumos din partea tatei, nu-i așa?

Am mai privit o dată pe furie. Sophie îi dăduse lui Boris cartea, iar acesta se lăsase în genunchi să o studieze.

– E grozavă, murmură el, frunzărind-o. E într-adevăr grozavă. Se opri la o pagină și o privi lung. Îți arată cum să faci totul.

Mai întoarce câteva foi și, în timp ce făcea aceasta, cartea se desfăcu în două cu un pocnet strident. Boris întorcea foile mai departe, ca și

când nu s-ar fi întâmplat nimic. Sophie, care se aplecase să o prindă la loc, s-a oprit văzând reacția lui Boris și s-a îndreptat iar.

— Îți arată tot, zise Boris. E într-adevăr bună.

Am avut senzația certă că încerca să mi se adreseze mie. Am continuat să citesc și câteva clipe mai târziu am auzit-o pe Sophie zicând cu blândețe:

— Aduc niște scotch. Asta îi trebuie.

Am auzit-o pe Sophie ieșind din cameră și am continuat să citesc. Cu coada ochiului îl vedeam pe Boris cum întorcea paginile. Ceva mai târziu se uită în sus, la mine și zise:

— Există o perie specială pentru pus tapete.

Eu citeam mai departe. În cele din urmă, Sophie se întoarse iar.

— Ciudat, nu pot să găesc scotch-ul nicăieri, bolborosi ea.

— Cartea asta e grozavă, îi zise Boris. Îți explică de toate.

— Ciudat. Poate că l-am terminat, spuse Sophie și se duse iar la bucătărie.

Îmi aminteam vag de diversele role de bandă adezivă pe care le țineam în același dulap cu jocurile, într-unul din sertarele mici de lângă colțul din dreapta jos. Mă gândeam să las jos ziarul și să mă duc acolo să caut, dar chiar atunci Sophie se întoarse iar în cameră.

— Nu-i nimic, zise ea. O să cumpăr mâine dimineață o rolă și atunci o să reparăm cartea. Acum, hai Boris să începem jocul, altminteri nu-l mai terminăm până te duci la culcare.

Boris nu răspunse. Îl auzeam de jos, de pe covor, cum întorcea încă paginile.

— Ei, dacă n-ai de gând să joci, zise Sophie, o să încep să joc singură.

Se auzi un sunet de zaruri zornăite într-un pahar. În timp ce frunzăream mai departe ziarul, nu m-am putut abține să nu-mi fie puțină milă de Sophie pentru întorsătura pe care o lua lucrurile în seara aceea. Însă la urma urmei, nu se putea aștepta să provoace atâta haos, așa cum făcuse, fără să aibă de plătit vreun preț. Ba mai mult, nici nu se omorâse cine știe ce cu pregătirile. Nu se gândise să servească, de exemplu, sardele pe felii mici de pâine prăjită, tăiate în triunghi, sau vreun brânzet, sau chebap cu cârnați. Nu pregătise niciun fel de omletă, cartofi umpluți cu brânză sau plăcintă cu pește. Nici ardei

umpluți. Și nici cubulețe de pâine cu anșoa, felii de castravete tăiate pe lung sau măcar felii de ou fiert cu marginile dantelate. Iar pentru desert, nu pregătise nici prune tăiate, nici batoane cu cremă și nici măcar un rulou de biscuit cu dulceață de căpșuni.

Încet-încet, mi-am dat seama că Sophie scutura de câtva timp zarurile. De fapt, zornăitul se schimbase de când începuse să se joace cu ele. Acum părea că le amestecă cu o încetineală ușoară, ca și când fredona în gând o melodie. Presimțind primejdia, mi-am lăsat puțin ziarul în jos.

Sophie stătea întinsă pe covor, sprijinindu-se pe un braț care îi amortise, într-o poziție care îi lăsa părul lung să i se reverse pe umăr, ascunzându-i complet fața. Părea total absorbită de joc, aplecată ciudat înainte, astfel încât stătea chiar deasupra jocului. Se legăna ușor din tot corpul. Boris o privea îmbufnat, trecându-și degetele peste crăpătura cărții.

Sophie continuă să amestece zarurile, preț de treizeci-patruzeci de secunde, înainte de a le lăsa să se rostogolească în fața ei. Le privi visătoare, mută câteva piese pe planșă, apoi începu iar să amestece zarurile. Simțeam plutind în aer ceva amenințător și am hotărât că era timpul să preiau controlul asupra situației. Aruncând ziarul într-o parte, mi-am pocnit palmele și m-am ridicat în picioare.

— Trebuie să mă întorc la hotel, am zis eu. Și v-aș propune în mod foarte serios să mergeți amândoi la culcare. A fost o zi grea pentru toți.

Am surprins expresia de mirare de pe chipul lui Sophie, pe când am ieșit în vestibul. O clipă mai târziu, veni după mine.

— Pleci așa de repede? Dar ai mâncat destul?

— Iartă-mă, știu că te-ai spetit pregătind masa. Dar s-a făcut prea târziu. Măine dimineață am un program foarte încărcat.

Sophie oftă și păru deznădăjduită.

— Îmi pare rău, zise ea în cele din urmă. Seara n-a fost prea reușită. Îmi pare rău.

— Nu-ți face probleme! Nu-i vina ta. Cu toții am fost cam oboșiți. Acum chiar că trebuie să plec.

Tristă, Sophie mă lăsă să plec și îmi zise că o să-mi telefoneze dimineața.

Următoarele minute mi le-am petrecut hoinărind pe străzile pustii și încercând să găsesc drumul de întoarcere la hotel. În cele din urmă, am ieșit într-o stradă cunoscută și a început chiar să-mi placă liniștea nopții și faptul că eram singur, doar cu gândurile mele, însoțit de zgomotul pașilor mei.

Nu după mult timp, am simțit iar un oarecare regret pentru felul în care se încheiase seara. Dar de fapt, pe lângă multe altele, Sophie reușise să transforme programul meu planificat cu grijă într-un haos. Și acum iată-mă la capătul celei de-a doua zile în acel oraș, fără altceva decât indicii superficiale ale crizei pe care ajunseseam să o constat. Mi-am amintit că fusesem chiar împiedicat să mă întâlnesc în dimineața aceea cu contesa și primarul, când aș fi avut în sfârșit ocazia să-mi fac o părere despre interpretarea lui Brodsky. Mai era, desigur, destul timp să recuperez ceea ce pierdusem; cele câteva întâlniri mai importante care mă așteptau – precum cea cu Asociația Cetățenească pentru Ajutor Reciproc – aveau să-mi ofere negreșit o imagine mult mai completă a situației de aici. Cu toate acestea, nu era nicio îndoială că fusesem supus unei oarecare tensiuni, iar Sophie nu-mi prea putea reproșa că nu încheiasem ziua în cea mai bună dispoziție.

M-am plimbat pe un pod de piatră, gândindu-mă la toate astea. M-am oprit să privesc în jos apa și șirul de lumini de pe marginea canalului, când mi-a trecut prin minte că încă mai puteam accepta invitația domnișoarei Collins de a-i face o vizită. Evident, îmi dăduse de înțeleas că era singura care îmi putea fi de ajutor, iar acum, când timpul devenise din ce în ce mai prețios, mi-am dat seama că o discuție cu ea ar fi putut grăbi în mare măsură lucrurile, furnizându-mi practic toate informațiile pe care le-aș fi adunat până atunci de unul singur, dacă nu m-aș fi luat după Sophie. M-am gândit iar la salonul domnișoarei Collins, la draperiile stacojii și la mobila uzată, și am simțit brusc dorința de a fi acolo chiar în acel moment. Am început iar să merg și am trecut podul, ieșind într-o stradă întunecoasă; eram hotărât să îi dau telefon dimineața, cu prima ocazie.

PARTEA A TREIA

21

M-am trezit constatând că lumina soarelui se revărsa printre jaluzelele verticale și m-a cuprins un sentiment de panică pentru că lăsasem să treacă prea mult timp din dimineața aceea. Apoi însă mi-am amintit de hotărârea luată cu o seară în urmă, aceea de a-i face o vizită domnișoarei Collins, și m-am dat jos din pat mult mai liniștit.

Noua cameră era mai mică și evident mai înșesată de lucruri decât cea dinainte, și m-am enervat că Hoffman mă obligase să mă mut. Dar toată povestea cu camerele nu mi se mai părea atât de însemnată ca în dimineața precedentă și, în timp ce mă spălam și mă îmbrăcam, m-am concentrat fără probleme asupra întâlnirii importante cu domnișoara Collins, de care depindeau atât de multe lucruri. Până să ies, am încetat cu totul să îmi mai fac griji că dormisem prea mult – somnul, știam eu, avea să se dovedească pe măsură ce trece vremea extrem de prețios – și așteptam cu nerăbdare un mic dejun pe cinste, în timpul căruia să îmi pot organiza gândurile pe problemele pe care urma să i le expun domnișoarei Collins.

Apoi, ajungând jos, în salonul în care se servea micul dejun, am fost mirat să aud zgomot de aspirator. Ușile salonului erau închise și, când le-am deschis puțin, am văzut două femei în salopetă curățind covorul, în timp ce mesele și scaunele erau împinse la perete. Perspectiva de a avea o întâlnire atât de hotărâtoare fără să fi luat micul dejun nu mă incinta deloc și m-am întors în holul cel mare puțin cam nemulțumit. Am trecut pe lângă un grup de turiști americani și m-am dus la recepție. Recepționarul stătea și citea o revistă, dar văzându-mă, s-a ridicat în picioare.

– Bună dimineața, domnule Ryder.

– Bună dimineața. Sunt cam dezamăgit să constat că nu se mai servește micul dejun.

O clipă, recepționarul păru nedumerit. Apoi zise:

– În mod normal, domnule, chiar și la această oră ar fi trebuit să vă servească totuși cineva micul dejun. Dar sigur că azi fiind ceea ce știm, e destul de normal ca majoritatea personalului să fie la sala de concert, ca să ajute la pregătiri. Chiar și domnul Hoffman s-a dus acolo de la primele ore ale dimineții. Mi-e teamă că nu mai funcționăm decât la jumătate din capacitate. Din păcate, și atriumul a trebuit să fie închis până la ora prânzului. Sigur că, dacă totul se rezumă la o cafea și câteva cornuri...

– Am priceput, am zis cu răceală. Pur și simplu n-am timp să aștept până vă organizați. Va trebui să mă descurc fără micul dejun în dimineața asta.

Recepționarul începu iar să se scuze, dar i-am retezat-o printr-un gest și am plecat.

Am ieșit din hotel afară, la soare. Dar nici n-am făcut bine câțiva pași pe lângă circulația intensă, că mi-am dat seama că nu prea știam unde se află locuința domnișoarei Collins. Nu fusesem suficient de atent în seara în care Stephan ne condusesse acolo și, în afară de aceasta, străzile fiind de astă dată atât de aglomerate de pietoni și mașini, nu mai recunoșteam nimic. M-am oprit o clipă pe trotuar, cu gândul să întreb un trecător în ce direcție s-o iau. Bănuiam că domnișoara Collins era suficient de bine cunoscută în oraș, ca să pot face aceasta. De fapt, tocmai voiam să opresc un bărbat îmbrăcat în haine de serviciu care venea spre mine, când am simțit că îmi atinge umărul cineva din urmă.

– Bună dimineața, domnule.

M-am întors și l-am văzut pe Gustav, care ducea o cutie mare de carton, ale cărei dimensiuni îi ascundeau practic jumătatea de sus a corpului. Gâfâia din greu, dar dacă era numai din pricina greutateii cutiei sau pentru că venise repede după mine, nu puteam ști. În orice caz, când l-am salutat și l-am întrebat încotro mergea, a trecut ceva timp până să-mi răspundă.

– O, duceam numai cutia asta la sala de concert, domnule, zise el în cele din urmă. Obiectele mari au fost transportate cu un du-te-vino

între hotel și sala de concert încă de dis-de-dimineață. Acolo toată lumea este deja foarte emoționată, vă asigur, domnule. E o atmosferă grozavă.

– Mă bucur să aud asta, am zis eu. Și eu aștept cu nerăbdare evenimentul. Dar mă întreb dacă n-ai putea să mă ajuți. Vezi, dumneata, trebuie să mă întâlnesc în dimineața asta cu domnișoara Collins, la dânsa acasă, și m-am cam rătăcit.

– Domnișoara Collins? Păi, nu sunteți deloc departe de locuința ei. E pe aici, domnule. Dacă îmi dați voie, vă însoțesc. O, nu, nu vă faceți griji, domnule, e chiar în drumul meu.

Cutia pe care o ducea nu era poate chiar atât de grea pe cât părea, căci odată porniți, Gustav mergea hotărât cot la cot cu mine.

– Îmi pare foarte bine că ne-am întâlnit așa, domnule continuă el, pentru că, sincer să fiu, aș vrea să discut ceva cu dumneavoastră. De fapt, am vrut să vă vorbesc despre asta încă de când v-am cunoscut, dar dintr-un motiv sau altul n-am apucat până acum. Și iată că seara bate la ușă, iar eu tot nu v-am întrebat. E doar ceva ce s-a petrecut acum câteva săptămâni la Cafeneaua Ungurească, la una din întâlnirile noastre de duminică. Asta se întâmpla la nu mult timp de la aflarea veștii că urma să veniți în orașul nostru, și, bineînțeles, ca toată lumea, vorbeam și noi despre asta. Și cineva, presupun că Gianni, zicea că citise ce om cumsecade sunteți, atât de diferit de acei juni primi, și că aveți reputația de om foarte preocupat de problemele cetățeanului obișnuit, așa zicea, domnule. Și erau la masa vreo opt sau nouă dintre noi, Josef nu era acolo în seara aceea, și priveam apusul soarelui peste piață și cred că ne-am gândit cu toții la același lucru. La început am stat doar așa, tăcuți, niciunul dintre noi neîndrăznind să spună cu voce tare ce gândea. În cele din urmă, Karl a fost cel care, ca de obicei, a dat glas gândurilor noastre. „De ce nu l-am ruga?”, zicea el. „Ce avem de pierdut? Ar trebui măcar să-l întrebăm. Pare total diferit de celălalt. Ar putea chiar să accepte, nu se știe niciodată. De ce să nu-l rugăm, ar putea fi ultima noastră șansă”. După care am început brusc să vorbim toți odată, și de atunci înainte, domnule, sincer să fiu, n-am mai stat împreună fără să aducem în discuție acest subiect. Vorbeam despre altceva, toată lumea râdea, și apoi se lăsa o liniște și ne dădeam seama

că iar ne gândim toți la același lucru. Iată de ce începuse să-mi pară rău, domnule. Mă gândeam că v-am văzut de câteva ori, am avut onoarea să vorbesc cu dumneavoastră și totuși n-am avut curajul să vă întreb. Iar acum, când nu ne mai despart de marele eveniment decât câteva ore, nu v-am pus întrebarea. Cum să explic asta băieților duminică? De fapt, domnule, când m-am trezit azi-dimineață, mi-am zis: „Trebuie să dau de dânsul, trebuie măcar să vorbesc cu domnul Ryder, băieții contează pe asta”. Apoi însă a început așa o forfotă, și probabil că dumneavoastră aveți atâtea de făcut, încât m-am gândit că, în fine, poate ratasem ocazia. Așa că, vedeți, mă bucur grozav că ne-am întâlnit în felul asta și sper să nu vă supărați că v-am vorbit și, evident, dacă socotiți că pretindem imposibilul, atunci firește că n-o să vă mai deranjăm, da-da, băieții or să accepte situația.

Am dat colțul spre un bulevard aglomerat. În timp ce traversam pe la un semafor, Gustav rămase tăcut și, de-abia după ce am ajuns pe celalalt trotuar și am trecut pe lângă câteva cafenele italienești, zise:

– Sunt sigur că ați ghicit ce vreau să vă rog, domnule. Nu cerem decât să ne menționați și pe noi. Asta-i tot, domnule.

– Să vă menționez?

– Doar să ne menționați, domnule. După cum știți, mulți dintre noi am trudit întruna de-a lungul anilor, încercând să schimbăm atitudinea acestui oraș față de profesia noastră. Poate că am reușit într-o mică măsură, dar în general n-am izbutit să creăm o impresie prea puternică și, în fine, e cum nu se poate mai ușor de înțeles că începe să se instaleze printre noi un sentiment de frustrare. Niciunul dintre noi nu întinerește și avem sentimentul că s-ar putea ca lucrurile să nu se mai schimbe niciodată. Dar un cuvânt din partea dumneavoastră astă-seară, domnule, ar putea schimba totul. Ar putea însemna un punct de cotitură istoric pentru meseria noastră. Așa văd băieții lucrurile. De fapt, domnule, unii băieți cred că este ultima noastră șansă, cel puțin pentru generația noastră. Când ne vom mai întâlni cu o asemenea șansă? Asta mă tot întrebă. Așa că, iată, v-am spus despre ce este vorba, domnule. Sigur că, dacă socotiți că nu e cazul, am să înțeleg perfect atitudinea dumneavoastră, după ce ați venit să vă socotiți părerea în legătură cu atâtea probleme, iar lucrul de care vă vorbesc

eu este o chestiune minoră. Pentru noi e importantă, dar în contextul general consider că e minoră. Dacă credeți că vă e imposibil, domnule, vă rog să spuneți și n-o să mai auziți niciodată despre asta.

M-am gândit o clipă, conștient că mă privea cu sufletul la gură peste marginea cutiei.

– Așadar, îmi ceri, am zis eu după o vreme, să vă menționez în treacăt în timpul... cuvântării mele către locuitorii acestui oraș.

– Nu mai mult decât câteva cuvinte, domnule.

Evident, ideea de a-l ajuta în acest fel pe bătrânul hamal și pe colegii acestuia mă atrăgea. M-am gândit o clipă, după care am zis:

– Foarte bine. Voi fi fericit să spun câteva cuvinte pentru voi.

L-am auzit pe Gustav inspirând adânc la auzul răspunsului meu. Apoi zise liniștit:

– Vă vom rămâne veșnic recunoscători, domnule.

Voia să mai zică ceva, dar îmi trecu prin minte să-l împiedic o vreme să-și exprime recunoștința față de mine.

– Da, ia să vedem cum aș putea s-o fac? am zis eu repede, luându-mi un aer preocupat. Da, în timp ce urc pe podium, aș putea spune ceva de genul: „Înainte să încep, aș vrea să vă atrag atenția asupra unui amănunt important”. Cam așa ceva. Da, ar fi destul de ușor.

Brusc mi i-am imaginat cu destulă claritate pe bătrânii viguroși, strânși în jurul unei mese de cafea, și expresia de pe chipurile lor – de neîncredere, de bucurie nețărnută – în timp ce Gustav le dădea vestea. Mă vedeam intrând în mijlocul lor, simplu și modest, și pe ei întorcându-se spre mine.

În tot acest timp am fost conștient ca Gustav mergea alături de mine, fără îndoială abia abținându-se să nu-mi mulțumească, dar cu toate acestea am continuat.

– Da, da. „E vorba despre un amănunt, dar e important”, așa le-aș putea spune. Există aici ceva care, după ce am văzut atâtea orașe în toată lumea, mi se pare ciudat... Poate că „ciudat” ar fi prea tare. Poate că ar trebui să spun „original”.

– Da, domnule, interveni Gustav. „Original” ar fi frumos. Niciunul dintre noi nu vrea să stârnească animozități. Iată de ce tocmai dumneavoastră reprezentați o ocazie unică pentru noi. Vedeți, chiar

dacă peste câțiva ani o altă celebritate ar accepta să vină în orașul nostru și chiar dacă am convinge-o să ne susțină, oare cât tact ar avea persoana respectivă, domnule? „Original” este termenul perfect, domnule.

– Da, da, am continuat eu, și poate că aș face o pauză, privindu-i cu blând reproș, așa încât toți, întreaga asistență, să tacă și să asculte. După care, în sfârșit, aș spune ceva de genul, ia să vedem, aș putea zice: „Doamnelor și domnilor, dumneavoastră tuturor care trăiți aici de atâția ani anumite lucruri au ajuns poate să vi se pară normale, anumite lucruri care unui străin i-ar sări imediat în ochi.”

Brusc, Gustav se opri din mers. La început, am crezut că fiindcă se simțea copleșit de nevoia de a-mi mulțumi. Apoi însă m-am uitat la el și am văzut că nu asta era cauza. Înlemnise pe trotuar, cu capul ieșit peste o latură a cutiei și obrazul strivit de ea. Avea ochii închiși și o expresie ușor încruntată, ca și când ar fi încercat să facă în minte un calcul dificil. Și în timp ce îl priveam, mărul lui Adam i se mișca încet în sus și în jos – o dată, de două ori, de trei ori.

– Te simți bine? am întrebat eu, punând un braț pe spatele lui. Dumnezeule mare, ai face bine să te așezi undeva!

Am vrut să-i iau cutia, dar mâinile lui Gustav nu-i dădeau drumul.

– Nu, nu, domnule, zise el, cu ochii tot închiși. Mă simt cât se poate de bine.

– Ești sigur?

– Da, da. Mă simt cât se poate de bine.

Câteva clipe a rămas mai departe nemișcat. Apoi a deschis ochii, a privit în jurul lui, a râs slab și a început iar să meargă.

– N-aveți idee ce va însemna asta pentru noi, zise el după ce am făcut câțiva pași împreună. Și după atâta amar de ani. Clătină capul zâmbind. O să le transmit băieților vestea cu prima ocazie. Dimineața asta e mult de lucru, dar dacă îi telefonez lui Josef, o să fie de ajuns. Le va spune el celorlalți. Vă puteți închipui, domnule, ce va însemna asta pentru ei? A, dar uite că am ajuns în locul în care trebuie să dați colțul. Eu trebuie să mai merg puțin înainte. O, nu vă faceți griji, domnule, mă simt cât se poate de bine. Locuința domnișoarei Collins este, după cum știți, chiar acolo, pe partea dreapta. Ei bine, domnule, nu pot să vă spun

cât de recunoscător vă sunt. Băieții vor aștepta seara asta mai mult decât orice altceva în viața lor. Sunt sigur, domnule.

I-am urat o zi bună și am luat-o pe drumul lateral, așa cum îmi spusese el. Când, după câțiva pași, m-am uitat peste umăr, Gustav stătea tot la capătul străzii și mă privea peste marginea cutiei. Când văzu că dau colțul, își luă rămas-bun dând din cap – cutia îl împiedica să-mi facă semn cu mâna – și plecă mai departe.

Strada pe care mă aflam era, în general, una de locuințe. După ce am depășit câteva imobile, deveni mai liniștită și deasupra capului meu începură să apară locuințe cu balcoane în stil spaniol, pe care le-am recunoscut din seara în care circulasem pe stradă cu mașina lui Stephan. Balcoanele se înșirau bloc după bloc și, mergând mai departe, am început să mă îndoiesc că o voi mai recunoaște vreodată pe cea în fața căreia Boris și cu mine așteptasem în seara cu pricina. Apoi însă m-am pomenit oprindu-mă în dreptul unei intrări vizibil familiare și, o clipă mai târziu, m-am dus într-acolo și am tras cu ochiul prin geamurile dispuse de ambele părți ale ușii. Vestibulul era mobilat cuminte și neutru, și nu-mi spunea nimic. Atunci mi-am amintit cum în noaptea aceea îi privisem pe Stephan și pe domnișoara Collins vorbind o bucată de vreme în vestibulul din față, înainte ca aceștia să intre în casă, și, cu riscul de a fi luat drept hoț, am încălecat zidul scund și m-am aplecat să privesc prin fereastra cea mai apropiată. Soarele strălucitor mă împiedica să văd înăuntru, dar am reușit să disting un omuleț bondoc, cu cămașă albă și cravată, care stătea singur pe un fotoliu, mai mult sau mai puțin îndreptat chiar spre fereastră. Părea că mă fixează cu privirea, dar avea o expresie goală și nu știam dacă mă văzuse sau nu, sau dacă privea pur și simplu pe fereastră, pierdut în gânduri. Nimic din toate acestea nu-mi spunea mare lucru, dar când mi-am dat jos piciorul de pe zid și am privit iar ușa, am fost convins că era într-adevăr aceea pe care o căutam și am sunat la apartamentul de la parter.

După o scurtă așteptare, am avut satisfacția să văd prin geamurile lustruite silueta domnișoarei Collins venind spre mine.

– A, domnule Ryder, zise ea deschizând ușa. Mă întrebam dacă o să vă văd în dimineața asta.

– Ce mai faceți, domnișoară Collins? După ce m-am gândit puțin, m-am hotărât să profit de propunerea dumneavoastră amabilă de a vă face o vizită. Dar văd că aveți deja un musafir în dimineața asta. Am făcut semn spre salonul din față. Poate preferați să vin altă dată.

– Nici nu vreau să aud de plecare, domnule Ryder. De fapt, deși sugerați că aș fi ocupată, dimineața asta e destul de liniștită în comparație cu una obișnuită. După cum vedeți, nu mă așteaptă decât o singură persoană. Chiar acum eram cu o pereche de tineri. Am vorbit deja cu ei timp de o oră, dar au probleme atât de serioase și atâta de discutat, iar până azi n-au apucat încă, încât nu m-a lăsat inima să-i zoresc. Dar dacă n-aveți nimic împotriva să așteptați în cameră din față, chiar că nu va mai dura mult. Apoi, brusc, coborându-și vocea, zise: Domnul care așteaptă acum, sărmanul, e doar un om necăjit și singur, și vrea să-i asculte cineva păsul câteva minute, atâta tot. Nu va dura mult, o să-l expediez foarte repede. Vine practic în fiecare dimineață, îi acord mult timp. Apoi își reluă vocea obișnuită și zise mai departe: Ei, vă rog să intrați, domnule Ryder, nu stați acolo, afară, chiar dacă e o zi atât de frumoasă. Dacă vreți și dacă nu mă va mai aștepta nimeni până atunci, am putea face o plimbare în Grădina Sternberg. E foarte aproape și avem multe de discutat, sunt sigură. De fapt, m-am gândit deja foarte mult la dumneavoastră.

– Sunteți foarte amabilă, domnișoară Collins. De fapt, știam că sunteți ocupată în dimineața asta și n-aș fi dat buzna așa, dacă n-ar fi ceva destul de urgent. Știți, adevărul e că, am oftat din greu și am dat din cap, adevărul e că, dintr-un motiv sau altul, n-am reușit să mă descurc chiar așa cum intenționasem inițial, iar acum am ajuns în această situație, când timpul trece și... Ei, în primul rând, după cum știți, trebuie să adresez câteva cuvinte publicului de astă-seară și, sincer vorbind, domnișoară Collins.... Aproape că m-am oprit, apoi însă am văzut că mă privea blând și m-am străduit să continui. Sincer să fiu, există câteva probleme, probleme locale, asupra cărora aș vrea să mă sfătuiesc cu dumneavoastră înainte... Înainte de a mă hotărî – am făcut o pauză, încercând să-mi stăpânesc vocea –, înainte de a mă hotărî asupra discursului. La urma urmei, acești oameni depind atât de mult de mine...

– Domnule Ryder, domnule Ryder, domnișoara Collins îmi pusese o mână pe umăr, vă rog să vă liniștiți. Și vă rog să intrați. Așa-i mai bine, intrați în casă. Acum vă rog să nu vă mai faceți griji. E ușor de înțeles că deocamdată sunteți puțin cam agitat; e perfect normal să fie așa. De fapt, e chiar recomandabil să fiți atât de preocupat. Vom vorbi despre toate astea, despre problemele locale, nu vă faceți griji, o vom face cât de curând. Deocamdată, atât vă spun, domnule Ryder. Cred că vă faceți prea multe griji. Da, astă-seară veți purta o mare răspundere pe umerii dumneavoastră, dar ați mai fost în astfel de situații de foarte multe ori până acum și, după câte am auzit, v-ați achitat mai mult decât onorabil. De ce ar fi acum altfel?

– Dar ceea ce vreau să vă spun, domnișoară Collins, am zis eu întrerupând-o, e că de data asta a fost cu totul altfel. De data asta n-am reușit să parcurg problemele... Am oftat iar din rărunchi. Adevărul e că n-am avut ocazia să mă pregătesc ca de obicei...

– Vorbim cât de curând despre asta. Dar, domnule Ryder, sunt sigură că exagerați. De ce vă faceți atâtea probleme? Aveți o experiență fără egal, sunteți un talent recunoscut pe plan internațional, chiar așa, de ce vă e teamă? Adevărul e că, își coborî iar glasul, locuitorii unui oraș ca acesta v-ar fi recunoscători pentru orice. Spuneți-le doar impresiile dumneavoastră generale și nu se vor plânge de nimic. N-aveți de ce vă teme.

Am aprobat din cap, dându-mi seama că într-adevăr avea dreptate, și aproape imediat m-am simțit ușurat.

– Dar vom vorbi despre toate de-a fir a păr, după puțin timp. Ținându-mă încă de umăr, domnișoara Collins mă conduse în salonul ei din față. Promit să nu întârzii. Vă rog să luați loc și să vă faceți comod.

Am intrat într-o cameră mică, pătrată, plină de flori și de soare. Fotoliile de feluri diferite îmi sugerau sala de așteptare a unui dentist sau doctor, ca și revistele de pe măsuța pentru servit cafea. Văzând-o pe domnișoara Collins, bondocul se ridică imediat în picioare, fie din politețe, fie pentru că spera că aceasta avea să-l poftescă în salon. Speram să ni se facă prezentările, dar protocolul părea în mare măsură chiar cel dintr-o sală de așteptare, căci domnișoara Collins se mulțumi

să-i zâmbească bărbatului înainte de a dispărea pe ușa interioară, scuzându-se în șoaptă, chipurile către amândoi:

– Nu întârzii mult.

Bondocul se așează iar și privi lung podeaua. O clipă am crezut că o să zică ceva, dar cum el tăcea, m-am întors și m-am așezat pe o canapea de răchită din peticul de lumină de lângă fereastra prin care privisem ceva mai înainte înăuntru, împletitura trosni liniștitor, în timp ce mă așezam. Un brâu lat de lumina îmi cădea în poală, iar lângă fața mea era o vază mare cu lalele. Imediat am început să mă simt bine și în cu totul altă dispoziție față de ceea ce mă aștepta decât atunci când sunasem la sonerie cu doar câteva minute în urmă.

Evident, domnișoara Collins avea perfectă dreptate. Un oraș ca acesta ar fi fost recunoscător pentru practic orice aș fi fost dispus să le ofer. Era greu de închipuit că oamenii ar fi analizat îndeaproape argumentele mele sau că ar fi făcut aprecieri critice la adresa lor. Și așa cum arătase domnișoara Collins, fusesem în astfel de situații de nenumărate ori înainte. Chiar dacă nu mă pregătisem atât de bine cum aș fi vrut, trebuia totuși să țin un discurs cât de cât competent. Și cum stăm așa, la soare, m-am simțit din ce în ce mai liniștit și din ce în ce mai uimit că putusem să-mi fac atâtea griji.

– Voiam să te întreb, zise deodată bondocul către mine. Mai păstrezi legătura cu cineva din vechea gardă? Cu oameni ca Tom Edwards? Sau Chris Farleigh? Sau cu cele două fete care lucrau la Ferma din Luncă?

Atunci mi-am dat seama că bondocul era Jonathan Parkhurst, pe care îl cunoscusem destul de bine în perioada studenției, în Anglia.

– Nu, i-am zis eu, din păcate am cam pierdut legătura cu toți din perioada aceea. Era pur și simplu imposibil s-o fi păstrat, având în vedere că trebuia să merg dintr-o țară în alta, așa cum am făcut eu.

Dădu afirmativ din cap, fără să zâmbească.

– Cred că e greu, zise el. Ei bine, ei își aduc cu toții aminte de dumneata. Da, da. Când m-am întors în Anglia, anul trecut, m-am întâlnit cu câțiva dintre ei. Se pare că se întâlneau cu toții o dată sau de două ori pe an. Uneori îi invidiez, dar cel mai mult mă bucur că n-am rămas închis într-un cerc ca al lor. De asta îmi place să locuiesc aici,

fiindcă aici pot să mă port așa cum vreau eu, lumea nu-mi cere să fac tot timpul pe bufonul. Dar știi, când m-am întors, când i-am întâlnit în localul acela, imediat au început iar să strige: „Parkers! E bătrânul Parkers!” De fapt, zbierau în halul acela ca să mă întâmpine când am intrat și, Dumnezeu, n-am cuvinte să-ți spun ce groaznic a fost. Și am simțit că devin iar bufonul jalnic de care am vrut să scap venind aici, și asta chiar din clipa în care au început să zbiere așa. Era un local destul de simpatic, vezi dumneata, o veche cârciumă de țară, tipic englezească, cu foc adevărat în vatră și cu obiectele acelea de aramă puse pe pereții de cărămidă, cu o sabie veche atârnată deasupra căminului și cu un cârciumar inimos care spunea tot felul de glume – toate astea mi-au trezit o mare nostalgie și îmi lipsesc teribil de când locuiesc aici. Dar în rest, Dumnezeu, mă cutremur numai când mă gândesc la asta. Zbierau așa, sperând din toata inima să sar sus pe masă și să încep să fac pe bufonul. Și toată seara au pomenit întruna un nume după altul, dar nu ca și când ar fi vorbit despre persoanele respective, ci doar ca să facă un tărăboi mai mare sau râdeau de îndată ce pomeneau vreun alt nume. Vezi dumneata, pomeneau de cineva ca Samantha, și râdeau cu toții, chiuiau și strigau. Pe urma strigau alt nume, Roger Peacock, să zicem, și izbucneau cu toții într-un fel de galerie ca la fotbal. A fost chiar groaznic. Dar cel mai rău a fost că sperau cu toții să fac iar pe bufonul și pur și simplu n-am avut încotro. Era ca și când ar fi fost de neconceput să mă fi schimbat, așa că am început din nou să vorbesc caraghios și să fac tot felul de mutre, da, da, am constatat că le mai făceam încă destul de bine. Presupun că n-aveau niciun motiv să creadă că aici încetasem să fac așa ceva. De fapt, exact asta a și spus unul dintre ei. Cred ca era Tom Edwards, cel care la un moment dat al serii, când erau cu toții foarte beți, mi-a tras una tare în spate și mi-a zis: „Parkers! Cred că lumea de acolo te iubeste! Parkers!” Cred că asta s-a întâmplat chiar după ce le-am făcut un alt giumbușluc, poate că le-am povestit câte ceva despre viața de aici și am ridiculizat-o puțin, cine știe, oricum asta mi-a spus, iar ceilalți râdeau întruna. Da, am avut mare succes. Toți îmi repetau cât de mult le-am lipsit, cât de amuzant fusesem întotdeauna, și trecuse atâta vreme de când nu-mi mai spusese nimeni așa ceva, de când nu mai

fusesem întâmpinat așa, era o atmosferă atât de caldă și de prietenoasă! Și totuși, de ce-o făceam iar? Jurasem să n-o mai fac niciodată, de asta am venit aici. Chiar în drum spre cârciumă, în timp ce mergeam pe alee – și era o seară rece, cețoasă și foarte rece –, în timp ce mergeam pe alee, îmi ziceam că asta a fost cu ani în urmă, și că acum m-am schimbat, că o să le arăt eu cum sunt acum și mi-am tot repetat asta să-mi fac curaj, dar de îndată ce am intrat și am văzut focul acela primitiv și au făcut tărașii acela ca să mă întâmpine, of, mi s-a părut că eram atât de singur aici. De acord, aici nu trebuie să fac toate mutrele alea și să vorbesc caraghios, dar cel puțin treaba a mers bine. Se prea poate să fi fost inacceptabil, dar a mers, toți mă iubeau, vechii mei prieteni de la universitate, destrăbălații aceia credeau pesemne că tot așa am rămas. N-ar bănuși niciodată că vecinii mă consideră un englez foarte sobru și destul de plicticos. Politicos, cred ei, dar foarte plicticos. Foarte singuratic și foarte plicticos. Ei, cel puțin e mai bine decât să fiu iar Parkers. Și zbieretele alea, ce jalnice erau, o mână de bărbați de vârstă mijlocie care zbierau așa, iar eu, care mă schimonoseam și scoteam tot felul de sunete – Dumnezeule, chiar că îți se făcea greață! Dar nu m-am putut abține, trecuse prea multă vreme de când nu mai fusesem așa înconjurat de prieteni. Dar dumitale, Ryder, nu-ți este dor uneori de zilele de odinioară? Chiar și dumitale care ai atâta succes? Da, da, asta voiam să-ți spun. Poate că nu-ți mai amintești de niciunul prea bine, dar ei sigur își amintesc de dumneata. Ori de câte ori se întâlnesc cu toții, se pare că o mică parte a serii și-o dedică în mod special dumitale. Da, am fost martor la asta. Mai întâi vorbesc despre ceilalți, știi, le place să-i treacă pe toți în revistă. De fapt, se întrerup din când în când și se prefac că nu-și mai amintesc de alte persoane de pe vremea aceea. Apoi, în sfârșit, unul dintre ei zice: „Dar Ryder? A mai auzit cineva de el în ultima vreme?” Atunci izbucnesc cu toții, fac un zgomot cumplit, ceva între un râs zeflemitor și un icnet de greață. Îl fac toți odată, în mod repetat, chiar așa, numai asta fac aproape din momentul în care îți se pronunță numele. Pe urmă încep să râdă, după care încep toți să mimeze cântatul la pian, știi, cam așa – toți fac așa și iar scot icnetele acelea. Apoi încep să povestească, sunt amintiri mărunte legate de dumneata, și îți dai seama că și le-au

mai spus unii altora de multe ori, pentru că le știu cu toții, toți știu când să facă iar zgomotul acela și când Parkhurst lua un aer arogant și începu să cânte la o claviatură imaginară, într-un fel extrem de gomos –, să zică: „Cum? Nu mai spune!” și așa mai departe. Ei, se distrează pe cinste. Cât am stat eu acolo, cineva și-a adus aminte de seara în care s-a terminat sesiunea de examene și cum ne pregăteam cu toții să mergem să ne îmbătăm în seara aceea și te-au văzut venind pe drum foarte serios. Și ți-au spus: „Hai, Ryder, vino să-ți bei mințile cu noi!” și cică ai fi răspuns – și aici oricine spune povestea face mutra asta –, cică ai fi răspuns – Parkhurst deveni iar ființa aceea arogantă, iar vocea îi căpăta un ton revoltător de gomos: „Sunt mult prea ocupat. Nu-mi pot permite să nu exersezi astă-seară. Am pierdut două zile de exercițiu din cauză acestor examene îngrozitoare!” Apoi încep toți să icnească și să cânte la un pian imaginar, și atunci se apucă să... Ei, n-o să-ți spun toate lucrurile pe care se pornesc să le facă, sunt îngrozitoare, sunt o mână de oameni dezgustători și atât de nefericiți, mulți dintre ei foarte frustrați și supărați.

În timp ce vorbea Parkhurst, am început să-mi amintesc câte ceva din anii studenției mele, ceea ce pe moment m-a liniștit foarte tare, într-atât încât o vreme aproape că nici nu mi-a mai păsat ce zicea Parkhurst. Mi-am amintit de o dimineață frumoasă, deloc diferită de cea din ziua aceasta, când și eu mă odihneam pe o canapea, în dreptul unei ferestre însorite. Asta se petrecea în cămăruța mea de la vechea fermă pe care o împărțeam cu alți studenți. Țineam în poală partitura unui concert oarecare, pe care o studiasem destul de apatic timp de o oră și la care mă gândisem să renunț în favoarea unuia dintre romanele de secol nouăsprezece, stivuite pe podeaua de lemn la picioarele mele. Fereastra era deschisă și lăsa să pătrundă în cameră o adiere de vânt, iar de afară se auzeau vocile câtorva studenți care stăteau pe iarba necosită, discutând despre filosofie sau poezie, sau ceva de felul acesta. Cămăruța mea nu avusese mare lucru în afară de canapeaua aceea – doar o saltea pusă pe jos și, într-un colț, o mică masă de scris și un scaun cu spătar –, dar mie îmi plăcuse foarte mult. Adeseori podeaua ajungea să fie acoperită complet cu cărțile și revistele pe care le frunzăream în după-amiezile acelea lungi, și îmi

făcusem obiceiul de a lăsa ușa deschisă, așa încât oricine ar fi trecut prin dreptul ei să poată intra pentru a sta la taifas. Am închis ochii și o clipă am fost cuprins de un dor nebun de a mă întoarce iar la mica fermă înconjurată de câmpuri întinse și de prieteni care leneveau în iarba înaltă, și a trecut ceva timp până să înregistrez iar ceea ce îmi spunea Parkhurst. De-abia atunci îmi trecu prin minte că el era unul dintre cei ale căror chipuri se confundau cu ale altora în amintirile mele; îl promisem cândva în camera mea, când ceilalți trăgeau cu ochiul pe la ușa, și îmi petrecusem întâmplător cu el o oră sau două discutând despre vreun romancier sau chitarist spaniol; era chiar unul dintre cei despre care vorbea Parkhurst acum. Dar chiar și așa, plăcerea pe care o simțeam era atât de senzuală, așa cum stăteam întins pe canapeaua de răchită a domnișoarei Collins, în peticul de lumină, încât nu mai simțeam decât o neplăcere ușoară și îndepărtată la auzul cuvintelor lui Parkhurst.

Continuă să vorbească așa și încetasem deja de mult să-l mai ascult, când am tresărit la zgomotul făcut de cineva care bătea în geamul din spatele meu. Parkhurst nu părea dispus să răspundă și vorbea mai departe, așa că am încercat și eu să nu iau zgomotul în seamă, așa cum ai face cu un ceas deșteptător care te trezește dintr-un somn voluptuos. Dar bătăile continuau și, în cele din urmă, Parkhurst se întrerupse și zise:

– Of, Doamne, e individul acela, Brodsky.

Am deschis ochii și am privit peste umăr. Într-adevăr, Brodsky se uita insistent înăuntru. Lumina strălucitoare de afară sau poate chiar reflectarea propriei imagini în geam îl împiedica să vadă înăuntru. Avea fața lipită de fereastră și își pusese amândouă mâinile streășină la ochi, dar tot nu părea să ne vadă; îmi trecu prin minte că bătea în geam crezând că în cameră se afla chiar domnișoara Collins.

În cele din urmă, Parkhurst se ridică în picioare și zise:

– Cred că ar trebui să văd ce vrea.

L-am auzit pe Parkhurst deschizând ușa și apoi voci discutând afară, în vestibul. În cele din urmă, Parkhurst se întoarce în cameră, îmi făcu semn din priviri și oftă.

Brodsky intră după el. Părea mai înalt decât când îl văzusem ultima oară, într-o sală plină de lume, și iar am remarcat ținuta lui ciudată – ușor aplecată într-o parte ca și când ar fi fost gata să se răstoarne –, dar am observat totodată că era complet treaz. Purta un papion roșu-aprins și un costum negru cam de dandy, care părea nou-nouț. Gulerul cămășii albe ieșea bățos din haină, dar, dacă așa era modelul sau fusese prea tare scrobit, n-aș fi putut spune. Ținea în mână un buchet de flori și avea o privire obosită și tristă. Brodsky se opri în prag și încercă să tragă cu ochiul de după ușă, așteptându-se poate să o găsească pe domnișoara Collins în cameră.

– V-am spus că e ocupată, zise Parkhurst. Ascultați, întâmplător o cunosc bine pe domnișoara Collins și vă asigur că n-o să vă primească.

Parkhurst se uită la mine, așteptând să-i confirm spusele, dar eu mă hotărâsem să nu mă amestec și m-am mulțumit să zâmbesc ușor către Brodsky.

– Domnule Ryder, zise el și înclină grav din cap. Apoi se întoarce iar spre Parkhurst: Dacă e acasă, vă rog să mergeți după ea. Arată spre buchet, de parcă simpla lui existență ar fi explicat de ce era atât de imperativ să o vadă. Vă rog!

– V-am spus că nu pot să vă ajut. N-o să vă primească. Și în afară de asta, acum vorbește cu niște persoane.

– Bine, murmură Brodsky. Nu vreți să mă ajutați. Bine.

Și zicând acestea, începu să se îndrepte spre ușa dinspre interior, prin care domnișoara Collins dispăruse ceva mai devreme. Parkhurst îi tăie iute călea și o clipă silueta înaltă și deșirată a lui Brodsky și cea mică și îndesată a lui Parkhurst se înfruntară reciproc. Metoda lui Parkhurst de a-l opri pe Brodsky consta pur și simplu din a-l împinge pe celălalt în piept cu ambele mâini. Între timp, Brodsky pusese o mână pe umărul lui Parkhurst și privea intens peste el spre ușa interioară, ca și când s-ar fi aflat într-un loc aglomerat și privea

politicos peste persoana din fața lui. În tot acest timp își târșâise mereu picioarele, murmurând din când în când: „Vă rog”.

— Bine! strigă Parkhurst în cele din urmă. Bine, mă duc să vorbesc cu ea. Știu ce o să zică, dar bine, fie!

Se despărțiră. Apoi Parkhurst zise, ridicând un deget:

— Dar așteptați aici! Neapărat să așteptați aici!

Aruncând o ultimă privire spre Brodsky, Parkhurst se întoarse și dispăru pe ușa cu pricina, închizând-o cu grijă în urma lui.

La început, Brodsky rămase în picioare, privind lung spre ușă, și am crezut că e pe punctul de a se duce după Parkhurst. Dar până la urmă se întoarse și se așeză jos.

O vreme, Brodsky păru că repetă ceva în minte, murmurând cuvinte fără șir, și am considerat că e deplasat să-i vorbesc. Din când în când, privea atent buchetul, de parcă de el depindea totul și cel mai mic defect ar fi însemnat o pierdere majoră. Apoi, după ce am stat o vreme fără să vorbim, privi în cele din urmă spre mine și zise:

— Domnule Ryder. Sunt foarte bucuros că pot, în fine, să vă cunosc.

— Încântat de cunoștință, domnule Brodsky, am zis eu. Sper că vă simțiți bine.

— Ei... Făcu un gest vag cu mâna. Nu pot să spun că mă simt bine. Știți, am o durere.

— Da? O durere? Apoi, cum nu mai zicea nimic, am întrebat: Vreți să spuneți o emoție?

Am așteptat să mai zică ceva, dar el tăcu. După o clipă am zis:

— Vă referiți la o rană sufletească, domnule Brodsky?

— Sufletească? Stau destul de bine cu sufletul. Nu, nu, e legat de... Brusc, izbucni într-un râs puternic: înțeleg, domnule Ryder. Credeți că devin romantic. Nu, nu, pur și simplu sufăr de o rană. Am fost rănit grav cu mulți ani în urmă. În Rusia. Nu erau doctori prea buni, au făcut o treabă proastă. Și am avut dureri mari. Nu m-am vindecat niciodată complet. O am de atâta timp și încă mă mai doare.

— Îmi pare rău să aud asta. Cred că e foarte neplăcut.

— Neplăcut? Se gândi la vorba mea, apoi râse iar: Se poate spune și așa, dragă domnule Ryder. Neplăcut. A fost al naibii de neplăcut pentru mine. Brusc păru să-și amintească de florile pe care le ținea în mână.

Le mirosi și inspiră adânc. Dar să nu mai vorbim despre asta. M-ați întrebat cum mă mai simt și v-am răspuns, dar n-am vrut să vorbesc despre asta. Încerc să suport rana asta cu curaj. De ani de zile n-am mai vorbit de ea, dar am îmbătrânit și nu mai beau, și mi-e foarte greu. Parcă nu m-am vindecat deloc.

– Sunt sigur că se poate face ceva. Ați fost la vreun doctor? Eventual la un specialist?

Brodsky privi iar florile și zâmbi.

– Vreau să o iubesc iar, zise el aproape numai pentru sine. Înainte să mi se agraveze rana. Vreau să o iubesc iar.

Se lăsă o tăcere ciudată. Apoi am zis:

– Dacă rana e atât de veche, domnule Brodsky, n-aș crede să se mai agraveze.

– Rănile astea vechi! Ridică din umeri. Rămân la fel ani de zile. Crezi ca le cunoști. Pe urmă îmbătrânești și ele încep să se mărească. Dar încă nu e chiar atât de grav. Poate încă mai pot să o iubesc. Sunt bătrân, dar uneori... Se aplecă înainte, confidențial. Am încercat. Știți, de unul singur. Încă mai pot. Pot să uit durerea. Când mă îmbătam, știți, parcă nici nu mai aveam mădular, nimic. Nici nu mă gândeam la asta. Decât când mergeam la toaletă. Atâta tot. Dar acum pot, cu toată durerea. Am încercat alaltăieri noapte. Dar nu chiar tot, știți, nu chiar până la capăt, nu cu totul. Am îmbătrânit și de atâția ani nu mă mai servesc de el decât când merg la toaletă. Of!

Se lăsă iar pe speteaza scaunului și privi pe lângă umărul meu soarele strălucitor. Devenise visător:

– Atât de mult vreau să o iubesc iar. Dar nu vom locui aici. Nu în locul asta. Întotdeauna am urât locul asta. Veneam pe aici, da, recunosc, mă plimbam pe aici noaptea târziu, când nu putea să mă vadă nimeni. Ea n-a știut niciodată, dar veneam deseori și stăteam acolo și priveam casa. Uram strada asta, apartamentul ăsta. Nu vom locui aici. Știți, e pentru prima oară, pentru prima oară că intru în locul ăsta oribil. De ce și-o fi ales așa un loc? Nu e deloc genul ei. Vom locui în afara orașului. Dacă nu vrea să se întoarcă la fermă, foarte bine. Găsim noi altceva, poate o altă căsuță. Una înconjurată de iarbă și copaci, unde să se simtă bine și animalul nostru. Animalului nostru nu

i-ar prii aici. Privi în jur cu atenție pereții și plafoanele, cântărind poate iar avantajele apartamentului. Apoi încheie: Nu, cum să-i priască animalului nostru aici? Vom locui într-un loc cu iarbă, copaci și câmpuri. Știți, într-un an de zile, în șase luni, dacă durerea se întetește, n-o să mai fiu în stare și n-o să mai pot s-o iubesc, nu-mi pasă. Atâta timp cât pot s-o mai iubesc o dată. Ba nu, o dată n-ajunge, trebuie s-o luăm de la capăt, știți, așa cum făceam noi. De șase ori, asta e, de șase ori dacă o facem, și ne amintim totul, asta e tot ce-mi doresc. După aceea, gata, gata. Dacă cineva, un doctor, Dumnezeu mi-ar spune că mai pot face dragoste cu ea de șase ori, atunci asta e, voi fi prea bătrân, rana o să mă doară prea tare, după asta am terminat, n-o să mă mai servesc decât la toaletă, nu-mi pasă. O să zic, e în regulă, din partea mea e bine. Atâta timp cât pot s-o țin iar în brațe, de șase ori ajunge, să fim iar ca înainte, s-o luăm de la început, pe urmă nu-mi mai pasă, nu-mi pasă după aceea. Oricum vom avea animalul nostru. N-o să mai fie nevoie să facem dragoste. Asta-i pentru tinerii îndrăgostiți care nu se cunosc încă bine, care nu s-au mai urât sau iubit înainte. Știți, încă mai pot s-o fac. Am încercat, de unul singur, alaltăieri noapte. Nu până la capăt, dar am avut erecție.

Făcu o pauză și dădu afirmativ din cap cu un aer grav.

— Chiar așa, am zis eu zâmbind. E grozav.

Brodsky se lăsă pe spetează și privi iar pe fereastră. Apoi zise:

— A fost altfel, nu ca în tinerețe. Când ești tânăr, te gândești la târfe, știți, la târfe care fac porcării și chestii de astea. Acum nu-mi mai pasă de așa ceva, un singur lucru mai vreau, vreau să mai fac o dată dragoste cu ea ca în trecut, ca atunci când ne-am despărțit, atâta tot. Dacă vrea să se odihnească, e perfect, nu mai pretind nimic. Dar vreau s-o fac din nou, de șase ori și gata, ca pe vremuri. În tinerețe, n-am fost amanți grozavi. N-o făceam peste tot, așa cum fac probabil tinerii din ziua de azi, nu știu. Dar ne înțelegeam destul de bine. Da, e adevărat că uneori, când eram tânăr, mă plictiseam, de fiecare dată era la fel. Dar așa era ea, era.... Nu voia s-o facă altfel, iar eu mă supăram și ea nu înțelegea de ce. Acum însă vreau să reiau vechea noastră rutină, pas cu pas, exact așa cum făceam atunci. Alaltăieri noapte, când am încercat, știți, m-am gândit la târfe, la unele imaginare, fantastice, care făceau

lucruri fantastice și totuși – nimic, nimic. Și pe urmă m-am gândit că, sigur, era explicabil. Bătrânul meu mai avea o ultimă misiune de îndeplinit, de ce să-mi bat joc de el cu toate tufele astea, ce legătură mai au toate astea cu bătrânul meu mădular? Nu mai are decât o singură misiune de îndeplinit, ar trebui să mă gândesc la asta. Și așa am și făcut. Am stat întins pe întuneric, amintindu-mi, amintindu-mi mereu. Mi-am adus aminte cum făceam înainte, pas cu pas. Și așa o s-o facem din nou. Sigur că trupurile noastre au îmbătrânit, dar m-am gândit la toate. O s-o facem exact ca înainte. Și ea o să-și aducă aminte, nu se poate să fi uitat, pas cu pas. Odată ne aflam în întuneric, sub cearșaf, n-am avut niciodată curajul s-o facem pe lumină, știți, din cauza ei, era atât de timidă, ea voia așa. Atunci mă deranja, voiam mereu să-i spun: „De ce nu poți s-o faci ca o târfă? Să te arăți la lumină?” Acum însă nu-mi mai pasă, vreau s-o facem exact ca înainte, să ne prefacem că mergem la culcare, să tăcem zece, cincisprezece minute. Apoi, brusc, să zic ceva îndrăzneț și indecent pe întuneric. „Vreau să te vadă toți goală”, i-aș zice. Marinarii beți de la bar. Bețivanii murdari dintr-o tavernă din port, vreau să te vadă goala pe podea. Da, domnule Ryder, așa ziceam, brusc, în timp ce stăteam întinși prefăcându-ne că vrem să dormim, da, deodată rupeam tăcerea, și asta era important, s-o spui dintr-odată. Sigur că pe atunci era tânără, frumoasă, acum pare ciudat, o bătrână goală pe podeaua unei taverne, dar oricum o s-o spun pentru că așa începeam noi. Ea n-o să zică nimic, așa că o să-i zic mai departe: „Vreau să se holbeze toți la tine. În patru labe, pe podea”. Vă dați seama? O biată bătrână făcând asta? Ce-ar zice marinarii noștri beți acum? Dar poate că au îmbătrânit și ei odată cu noi, marinarii noștri din taverna din port, poate că în mintea lor ea va rămâne așa cum a fost atunci și o să le placă. „Da, să se uite toți la tine! Toți!” Și o s-o ating, doar pe șold, țin minte că-i plăcea s-o ating pe șolduri, o s-o ating exact ca atunci, după care o să mă apropii de ea și o să-i șoptesc: „O să te pun să lucrezi într-un bordel. Noapte de noapte”. Vă dați seama? Dar așa o să-i zic, pentru că așa făceam înainte. Și o să arunc așternutul pe jos, o să mă aplec peste ea, o să-i desfac picioarele, chiar dacă trosnesc la încheietura dintre coapsă și șold cu un zgomot surd; cineva îmi spunea că o s-o doară șoldul, că probabil n-o să mai

poată să-și desfacă larg picioarele. Ei, o să facem și noi ce putem, fiindcă asta urma. După aceea o să mă aplec s-o sărut jos, și nu sper să mai miroasă ca pe vremuri, nu, m-am gândit la toate; s-ar putea să miroasă urât, a pește stricat, poate că tot corpul o să-i miroasă urât, m-am gândit mult la asta. Pielea mea are niște coji care îmi tot cad, nu știu de ce. La început, anul trecut, am avut doar pe cap. Când mă pieptănam, cojile astea enorme ca niște solzi de pește, de puteai să vezi prin ele, cădeau. Nu aveam decât pe cap, dar acum am pe tot corpul, pe coate, pe urmă mi-au apărut pe genunchi, iar acum și pe piept. Și miros a pește, cojile astea. Ei, vor continua să-mi cadă, n-am ce face, va trebui să se împace cu asta, așa că n-o să mă plâng dacă o să miroasă jos sau dacă n-o să poată să-și desfacă așa cum trebuie picioarele fără să trosnească, n-o să mă supăr, n-o să încerc să le îndepărtez cu forța ca și când le-aș rupe, nu, nu. Vom face exact ca pe vremuri. Și bietul meu mădular, numai pe jumătate în erecție, la momentul potrivit ea o să întindă mâna după el și o să șoptească: „Da, o să-i las! O să las marinarii să mă privească! O să-i stârnesc până când nu vor mai suporta!” Vă dați seama? După cum arată acum? Dar nouă n-o să ne pese. Și oricum, așa cum am zis, poate că marinarii au îmbătrânit și ei odată cu noi. O să întindă mâna jos, după bătrânul meu mădular, care pe vremuri ar fi fost foarte tare și pentru nimic în lume n-ar fi slăbit, numai că... ei bine, acum nu va fi decât pe jumătate la fel de tare, asta-i tot ce-am reușit alaltăieri noapte; cine știe, poate că o să se mențină așa până la sfârșit și o să încerc s-o pătrund, dar ea ar putea fi ca o scoică, dar noi o să încercăm. Și chiar la momentul potrivit, o să ne amintim noi când anume, chiar dacă acolo jos n-o să se întâmple nimic, o să știm cum să terminăm totul, pentru că până atunci o să ne amintim foarte bine, nimic n-o să ne mai oprească, chiar dacă acolo jos n-o să se întâmple nimic, chiar dacă nu facem decât să stăm strâns îmbrățișați, n-o să aibă nicio importanță, eu tot așa o să spun la timpul potrivit: „O să te posede, că prea mult i-ai stârnit!” Și ea o să zică:: „Da, o să mă posede, toți marinarii, o să mă posede!” și chiar dacă acolo jos nu se întâmplă nimic, tot ne putem ține îmbrățișați, vom sta așa și vom zice asta ca pe vremuri, nu contează. Poate că durerea o să fie prea mare pentru bătrânul meu mădular, din cauza răni, dar nu contează, o

să-și aducă aminte cum făceam înainte. Au trecut atâția ani, dar o să-și amintească fiecare pas. Domnule Ryder, dumneavoastră nu aveți nicio rană?

Brusc, se uită la mine.

— O rană?

— Am rana asta veche. Poate că de asta și beau. Mă doare atât de tare!

— Ce ghinion. Apoi, după o scurtă pauză, am adăugat: M-am rănit odată rău de tot la un deget de la picior, în timpul unui meci de fotbal. Aveam nouăsprezece ani. Dar n-a fost ceva grav.

— Nici în Polonia, domnule Ryder, când eram dirijor, nici atunci n-am crezut că o să mă mai vindec vreodată. Când dirijam orchestra, îmi atingeam mereu rana, o mângâiam. Uneori o ciupeam de margini, chiar o strângeam cu putere între degete. Ajungi să-ți dai seama destul de repede când o rană nu se mai vindecă. Chiar pe vremuri când eram dirijor, știam că muzica nu va fi decât o simplă alinare. Mă ajuta o vreme. Îmi plăcea să pipăi rana, s-o apăs, mă fascina. O rană pe cinste poate face așa ceva, poate fascina. În fiecare zi se schimba câte puțin. Vă întrebați poate dacă a mea s-a schimbat. Poate că în fine începe să se vindece. O privești în oglindă și parcă s-a schimbat. Dar pe urmă o pipăi și-ți dai seama că vechea ta prietenă e tot așa. Faci asta an de an și ajungi să-ți dai seama că n-o să se mai vindece și până la urmă te saturi de ea. Te saturi așa de tare! Tăcu și își privi iar buchetul. Apoi zise iar: Te saturi așa de tare! Dumneavoastră încă nu v-ați săturat, domnule Ryder? Așa te saturi.

— Poate, am îndrăznit eu, domnișoara Collins reușește să vă vindece rana.

— Cine, ea? Izbucni în râs și tăcu iar. După o vreme, zise încet: Ea va fi ca o muzică. O consolare. O consolare minunată. Asta-i tot ce vreau acum. O consolare. Dar să vindece rana? Clatină din cap. Dacă v-aș arăta-o acum, prietene, pentru că aș putea să v-o arăt, ați vedea că ar fi imposibil. Din punct de vedere medical, imposibil. Nu vreau, nu doresc decât consolare. Chiar dacă va fi cum v-am povestit, doar pe jumătate și doar un dans, încă de șase ori ar fi de ajuns. După aceea, rana poate

să-și facă toate capriciile. Până atunci o să ne luăm un animal și o să mai avem iarba și câmpul. De ce și-o fi ales așa un loc?

Privi iar în jur și scutură din cap. De asta dată rămase tăcut mai mult timp, poate preț de două, trei minute. Tocmai voiam să zic și eu ceva, când brusc se aplecă înainte pe scaunul lui.

– Domnule Ryder, am avut un câine, Bruno, care a murit, încă... încă nu l-am îngropat. Îl țin într-o cutie, ca un fel de sicriu. A fost un prieten bun. Doar un câine, dar un prieten bun. Intenționam să-i fac o mică ceremonie, numai de rămas-bun. Nimic deosebit. Bruno ține acum de domeniul trecutului, dar să-i fac o mică ceremonie, ce e rău în asta? Am vrut să vă rog, domnule Ryder. O mică favoare, pentru mine și Bruno.

Ușa s-a deschis brusc și domnișoara Collins intră în cameră. În timp ce Brodsky și cu mine ne ridicam în picioare, Parkhurst intră după ea și închise ușa.

– Îmi pare foarte rău, domnișoară Collins, zise el uitându-se urât la Brodsky. Pur și simplu n-a vrut să înțeleagă că trebuie să vă lase liniștită.

Brodsky stătea țeapăn în mijlocul camerei. În timp ce domnișoara Collins se apropia, se înclină și am surprins o urmă din eleganța pe care o avusese probabil pe vremuri. Îi întinse buchetul și zise:

– Doar un mic dar. Le-am cules chiar eu.

Domnișoara Collins îi luă florile, dar nu le dădu nicio atenție.

– Trebuia să mă aștept că o să vii așa, domnule Brodsky, zise ea. Ieri m-am dus la Grădina Zoologică și acum îți închipui că poți să faci ce vrei.

Brodsky lăsă ochii în jos.

– Dar ne-a mai rămas atât de puțin timp zise el. Nu ne mai putem permite să irosim timpul.

– Și pentru ce să nu irosim timpul, domnule Brodsky? E de-a dreptul ridicol să vii aici în felul acesta. Cred că știi că diminețile sunt ocupată.

– Te rog. El ridică o mână. Te rog. Acum suntem bătrâni. Nu trebuie să ne mai certăm ca înainte. Am venit doar să-ți dau florile astea. Și să-ți fac o simplă propunere. Asta-i tot.

– O propunere? Ce fel de propunere, domnule Brodsky?

– Pur și simplu să te întâlnești cu mine după-amiaza asta la Cimitirul Sfântul Petru. Doar pentru o jumătate de oră. Să fim singuri și să discutăm despre câteva lucruri.

– Dar nu avem nimic de discutat. A fost cu siguranță o greșeală din partea mea să vin ieri la Grădina Zoologică. Și zici la cimitir? De ce îmi propui tocmai așa un loc de întâlnire? Ți-ai pierdut complet mințile? Să fi fost la un restaurant, la o cafenea, poate într-o grădină sau pe malul unui lac. Dar dumneata mă inviți la cimitir!

– Iartă-mă! Brodsky părea total dezumflat. Nu m-am gândit. Uitasem. Adică uitasem că Cimitirul Sfântul Petru este un cimitir.

– Nu fi absurd.

– Vreau să zic, am fost atât de des acolo, ne simțeam atât de liniștiți acolo, Bruno și cu mine! Chiar și în momentele cele mai grele, nu mă mai simțeam atât de rău când eram acolo, era multă liniște și foarte frumos, nouă ne plăcea. De asta te-am invitat acolo. Zău că uitasem! Adică de toți oamenii îngropați acolo.

– Și ce să facem noi acolo? Să stăm pe o piatră de mormânt și să ne amintim de vremurile de odinioară? Domnule Brodsky, ar trebui într-adevăr să te gândești mai bine când faci o propunere.

– Dar nouă ne plăcea acolo, lui Bruno și mie. Am crezut că o să-ți placă și dumitale.

– A, înțeleg. Acum că ți-a murit câinele, vrei să mă iei pe mine în locul lui.

– Nu asta am vrut. Brodsky își pierdu deodată cumpătul și o undă de nerăbdare trecu pe chipul lui. N-am vrut deloc asta, știi bine. Mereu ai făcut așa. Pierd o grămadă de timp să mă gândesc la ceva, încerc să gădesc ceva bun pentru noi și pe urmă dumneata disprețuiești totul, îți bați joc și arăți cât de ridicol e. Dacă ar veni din partea altcuiva, ai zice că e o idee încântătoare. Mereu ai făcut așa. Ca și atunci când am aranjat să stăm în față la concertul lui Kobylainsky...

– Asta a fost acum peste treizeci de ani. Cum poți să mai vorbești despre astfel de lucruri?

– Dar e același lucru, absolut același lucru. Eu mă gândesc la ceva, la ceva bun pentru noi, pentru că în sinea mea știu că îți plac lucrurile mai neobișnuite. Iar dumneata râzi de ele. Asta poate pentru că ideile

mele, ca și cea cu cimitirul, îți plac în sinea dumitale cu adevărat și îți dai seama că te cunosc bine. Și atunci te prefaci....

– E o prostie. N-are absolut niciun rost să discutăm despre astfel de lucruri. E mult prea târziu, nu mai avem ce discuta, domnule Brodsky. Nu mă pot întâlni cu dumneata la cimitir, fie că-mi place, fie că nu, pentru că n-am ce discuta cu dumneata...

– Am vrut doar să-ți explic. De ce s-au întâmplat toate astea, de ce m-am purtat așa...

– Acum e mult prea târziu, domnule Brodsky. Cu cel puțin douăzeci de ani prea târziu. Și-n afară de asta, n-aș mai suporta să-ți tot ascult scuzele. Chiar și acum, sunt sigură, n-aș fi în stare să te aud cum îți ceri iertare, fără să mă înfior. Ani de zile, scuzele dumitale nu reprezentau sfârșitul disputei, ci începuturile ei. Începutul unei noi serii de suferințe și – umilințe. Of, de ce nu mă lași în pace acum? E pur și simplu prea târziu. Și pe deasupra, ai început să te îmbraci absurd de când te-ai lăsat de băutură. Ce-i cu hainele astea pe care te-ai apucat să le porți?

Brodsky șovăi, apoi zise:

– Asta am fost sfătuit să port. De către cei care mă ajută. O să fiu iar dirijor. Trebuie să mă îmbrac în așa fel încât să arăt oamenilor că asta sunt.

– Am fost pe punctul de a-ți spune și ieri la Grădina Zoologică. Haina aia gri, ridicolă! Cine ți-a spus s-o porți? Domnul Hoffman? Zău, ar fi trebuit să ai mai mult gust în privința ținutei. Oamenii ăștia te îmbracă asemenea unei marionete, și dumneata îi lași s-o facă. Și acum, uită-te cum arăți! Ce costum ridicol! Își închipuie că pari mai artist îmbrăcat așa?

Brodsky se uită în jos, la hainele lui, cu o expresie rănită în ochi. Apoi își ridică privirea și zise:

– Ești o femeie în vârstă. Nu te pricepi la moda din ziua de azi.

– Este privilegiul celor vârstnici să deplângă cum se îmbracă tinerii. Dar e ridicol ca tocmai dumneata să te îmbraci așa. Chiar că n-are niciun rost, pur și simplu nu este genul dumitale. Sinceră să fiu, cred că orașul te-ar prefera în hainele pe care le purtai acum câteva luni. Adică în niște zdrențe destul de elegante.

– Nu râde de mine! Nu mai sunt la fel. În curând aş putea deveni iar dirijor. Acum astea sunt hainele mele. Când m-am privit, am crezut că arăt bine. Uiți că la Varșovia aveam haine ca acestea. Un papion ca acesta. Uiți acum.

O clipă, în ochii domnișoarei Collins apăru o undă de tristețe. Apoi ea zise:

– Sigur că uit. De ce să rețin astfel de lucruri? Au fost atât de multe altele mai vii, de care să-mi amintesc de atunci încoace.

– Rochia dumitale, zise el deodată. E foarte frumoasă. Foarte elegantă. Dar pantofii sunt la fel de urâți ca întotdeauna, un adevărat dezastru. N-ai recunoscut niciodată că ai glezne groase. Pentru o femeie atât de slabă, ai avut întotdeauna glezne groase. Și acum, privește, chiar și acum!

Arătă spre picioarele domnișoarei Collins.

– Nu fi copil. Crezi că e ca atunci, la Varșovia, când mă făceai să-mi schimb hainele cu doar câteva minute înainte de plecare, numai cu o observație ca asta? Cât de mult trăiești în trecut, domnule Brodsky! Crezi că mai are vreo importanță pentru mine părerea dumitale despre încălțăminte mea? Și crezi că acum nu-mi dau seama că n-a fost decât un șiretlic să lași în mod deliberat la urmă critica? Sigur că pe atunci mi-aș fi schimbat toate hainele și aş fi ieșit în oraș cu ceva aruncat pe mine în graba mare. Odată stăteam amândoi în mașină sau poate că eram la un concert, și de-abia acolo mi-am adus aminte că fardul de pleoape era de altă culoare decât rochia sau că mărgelele nu se potriveau cu pantofii. Și pe vremea aceea, astfel de lucruri erau atât de importante pentru mine! Eram soția dirijorului! Era atât de important pentru mine și dumneata știai asta. Crezi că n-am văzut ce-ai făcut adineaori? Până cu câteva minute înainte de plecare ai fi zis: „Bine, bine, foarte frumos”. După care, în mod sigur s-ar fi petrecut exact ceva de acest fel. „Ai niște pantofi oribili!” De parcă dumneata te-ai pricepe la așa ceva! Ce știi dumneata despre moda din ziua de azi, că de douăzeci de ani umbli numai beat.

– Și totuși, zise Brodsky, luând un aer poruncitor, totuși, ce spun eu e adevărat. Pantofii ăștia îți fac partea de jos a corpului absurdă. Așa e.

– Uită-te la costumul asta ridicol! Fără îndoială, vreo creație italienească. Genul de haine pe care le-ar purta un tânăr balerin. Și crezi că asta te va ajuta să câștigi credibilitate în ochii oamenilor de aici?

– Ce pantofi absurzi! Arăți ca un soldat de jucărie, cu baza groasă ca să nu se răstoarne.

– E timpul să pleci! Cum îndrăznești să vii aici așa, să mă deranjezi dimineața! Tinerii dinăuntru sunt foarte necăjiți, au nevoie de sfatul meu în dimineața asta mai mult decât orice și dumneata ne-ai deranjat. Asta e ultima noastră conversație. A fost o greșeală să mă întâlnesc ieri cu dumneata la Grădina Zoologică.

– La cimitir. Brusc, în vocea lui se simțea o notă de disperare. Trebuie să te întâlnești cu mine, după-amiaza asta. De acord, nu m-am gândit la morții de acolo, nu m-am gândit. Dar ți-am explicat. Trebuie să vorbim înainte de... Înainte de seara asta. Altfel cum aș mai fi în stare? Cum aș fi în stare să mai fac ceva? Nu-ți dai seama ce importantă e seara asta? Trebuie să vorbim, trebuie să te întâlnești cu mine...

– Ia ascultă! Parkhurst făcu un pas înainte și îl străfulgeră cu privirea pe Brodsky. Ai auzit ce-a spus domnișoara Collins. Ți-a cerut să părăsești locuința ei. Să ieși din calea ei, din viața ei. E prea politicoasă să ți-o spună chiar ea, așa că o s-o spun eu în locul dânzei. După tot ce i-ai făcut, n-ai niciun drept, nici cel mai mic drept să-i ceri așa ceva. Cum poți sta acolo să-i pretinzi o întâlnire, ca și cum toate lucrurile astea nici nu s-ar fi întâmplat? Poate că o să zici că erai atât de beat, încât nu-ți mai amintești nimic. Ei, atunci îți aduc eu aminte. Nu demult stăteai acolo pe stradă și urinași pe zidul acestei case, strigând obscenități chiar la această fereastră. Până la urmă, te-a luat poliția și te-a târât de acolo, în timp ce dumneata strigai cele mai mari josnicii despre domnișoara Collins. Asta s-a petrecut nu mai demult de anul trecut. Sperai, fără îndoială, ca domnișoara Collins să fi uitat până acum. Dar te asigur că acesta n-a fost decât unul dintre numeroasele incidente de acest fel. Cât despre părerile dumitale asupra vestimentației masculine, oare acum trei ani n-ai fost găsit în stare de inconștiență în Volksgarten, cu hainele murdare de câte ori vomitaseși pe ele, n-ai fost dus la Biserica Sfânta Treime și nu ți-au găsit cei de

acolo păduchi? Și mai speri ca domnișoarei Collins să-i pese ce părere are un astfel de om despre rochia ei? Hai să spunem lucrurilor pe nume, domnule Brodsky; când un om decade atât de mult ca dumneata, poziția lui este iremediabil pierdută. Niciodată, niciodată n-o să recâștigi dragostea unei femei, îți spun eu și știu ce zic. N-o să-i recâștigi nici măcar respectul. Poate doar mila, dar nimic mai mult. Dirijor! Chiar crezi că orașul asta se va uita vreodată la dumneata și va vedea altceva decât un biet decăzut fără scăpare? Lasă-mă să-ți aduc aminte, domnule Brodsky, acum patru ani, poate că se împlinesc cinci, ai agresat-o fizic pe domnișoara Collins chiar la ieșirea din Bahnhofplatz și, dacă n-ar fi trecut pe acolo doi studenți, cu siguranță că ai fi rănit-o grav. Și în timp ce încercai s-o lovești, strigai mereu cele mai josnice...

— Nu, nu, nu! strigă deodată Brodsky, scuturând din cap și acoperindu-și urechile.

— Strigai cele mai josnice obscenități. Tot felul de aiureli despre sexualitate. Se zicea că ar fi trebuit să fii închis pentru asta. Pe urmă, sigur că a fost episodul din cabina telefonică de pe Tillgasse...

— Nu, nu!

Brodsky îl înșfăcă pe Parkhurst de rever, făcându-l pe acesta să se dea alarmat înapoi. Dar Brodsky nu-și continuă violența, ci se agăță doar de reverul lui Parkhurst, de parcă ar fi fost o funie de salvare. În clipele care au urmat, Parkhurst se luptă să scape din strânsoarea lui Brodsky. Când în sfârșit izbuti, Brodsky păru că se pleoștește cu totul. Bătrânul închise ochii și oftă, apoi se întoarse și ieși din cameră, fără un cuvânt.

La început am rămas toți trei tăcuți, neștiind ce trebuie să facem sau să zicem. Apoi, zgomotul ușii trântite de Brodsky ne aduse la realitate, și atât Parkhurst, cât și eu ne-am dus la fereastră.

— Pleacă, zise Parkhurst, cu fruntea lipită de geam. Nu vă faceți griji, domnișoară Collins, nu se mai întoarce.

Domnișoara Collins păru că nu aude. Se îndreptă spre ușă, apoi se întoarse din nou.

— Vă rog să mă scuzați, trebuie... trebuie.... Se duse visătoare la fereastră și privi afară. Vă rog, trebuie... Știți, sper să înțelegeți...

Nu vorbea cu niciunul din noi în mod special. Apoi se pare că îi trecu zăpăceala și zise:

– Domnule Parkhurst, nu aveai niciun drept să vorbești așa cu Leo. A dat dovadă de un curaj extraordinar în ultimul an.

Îl săgetă pe Parkhurst cu privirea, apoi ieși grăbită din cameră. O clipă mai târziu, am auzit ușa trântindu-se din nou. Mai eram încă la fereastră și am văzut silueta domnișoarei Collins mergând grăbită pe stradă. Îl zărise deja pe Brodsky la o distanță apreciabilă de ea și câteva secunde mai târziu începu să grăbească pasul, dorind probabil să evite umilința de a striga după el ca s-o aștepte. Dar Brodsky, cu ținuta lui înclinată, avea un pas surprinzător de vioi. Evident, era necăjit și era clar că nu se așteptase ca ea să vină după el.

Cu sufletul la gură, domnișoara Collins merse în urma lui pe lângă șirul de locuințe, apoi pe lângă magazinele de la capătul străzii, fără a izbuti să reducă prea mult distanța dintre ei. Brodsky mergea în același ritm, dădu colțul în locul în care mă despărțisem ceva mai devreme de Gustav și trecu pe lângă cafenelele italienești de pe bulevardul larg. Trotuarul era și mai aglomerat decât atunci când trecusem cu Gustav pe acolo, dar Brodsky mergea fără să-și ridice privirea, așa încât adeseori aproape că dădea peste cei care îi ieșeau în cale.

Atunci, în timp ce Brodsky se apropia de o trecere de pietoni, domnișoara Collins păru să-și dea seama că nu avea nicio șansă de a-l ajunge din urmă. Se opri, își duse mâinile pâlnie la gură, dar păru să șovăie în ultimul moment, neștiind probabil cum să-l strige: „Leo” sau „domnul Brodsky”, așa cum i se adresase în timpul discuției. Fără îndoială, un instinct a prevenit-o asupra situației de forță majoră în care ajunseseră, căci îl strigă tare:

– Leo! Leo! Leo! Așteaptă, te rog!

Brodsky se răsuci cu o expresie mirată, în timp ce domnișoara Collins venea grăbită spre el. Încă mai ținea buchetul în mână și, de zăpăceală, Brodsky întinse mâinile spre ea, oferindu-se să o scape de el. Dar domnișoara Collins păstră florile și, deși fără suflare, zise pe un ton foarte calm:

– Domnule Brodsky, te rog. Te rog, așteaptă.

O clipă au rămas amândoi stingheri, dându-și brusc seama de trecătorii din jurul lor, dintre care mulți începuseră să se uite în direcția lor, unii abia ascunzându-și curiozitatea.

Apoi domnișoara Collins făcu semn în direcția locuinței ei, zicând ușor:

– Grădina Sternberg este foarte frumoasă în aceasta perioadă a anului. Ce-ar fi să mergem acolo să vorbim?

Porniră la drum și din ce în ce mai multă lume începu să-i privească; domnișoara Collins mergea cu un pas sau doi înaintea lui Brodsky, amândoi ușurați că aveau un motiv clar de a amâna conversația până ajungeau la destinație. Au dat iar colțul spre strada ei și nu după mult timp mergeau din nou prin dreptul locuințelor. După ce au trecut de unul sau două imobile, domnișoara Collins se opri lângă o porțiță de fier, ascunsă discret de la trotuar.

Întinse mâna spre zăvor, dar se opri o clipă înainte de a deschide poarta. Îmi trecu prin minte că simpla plimbare pe care o făcuseră împreună, simplul fapt că stăteau acum cot la cot la intrarea în Grădina Sternberg însemnau pentru ea mult mai mult decât bănuia Brodsky în momentul acela. Adevărul era că ea făcuse acea mică plimbare cu el, din forfota bulevardului și până la porțița de fier, de nenumărate ori în gând, de-a lungul anilor – încă din după-amiaza aceea din miez de vară când se întâlniseră întâmplător pe bulevard, în dreptul magazinului de bijuterii. Și în toți acei ani nu uitase indiferența afectată cu care el se îndepărtase de ea în ziua aceea, prefăcându-se preocupat de ceva din vitrina magazinului. În momentul acela – la un an bun de când se apucase de băutură și de injurii – indiferența aceea rămăsese trăsătura principală a oricărui contact dintre ei. Și deși până în după-amiaza respectivă se hotărâse deja de mai multe ori să încerce cumva să se împace cu el, privise la rîndul ei în altă parte și trecuse mai departe. De-abia după ce mai mersese o vreme pe bulevard, ajungând dincolo de cafenelele italienești, cedase curiozității și privise în urma ei. Atunci își dăduse seama că el o urmărise. Privea iar în vitrina magazinului, dar oricum o urmărise, doar o mică bucată de drum.

Domnișoara Collins încetinise pasul, presupunând că mai devreme sau mai târziu el avea să o prindă din urmă. Când ajunsese deja la

colțul străzii și el încă nu se ivise, se mai uitase o dată în urmă. Atunci, ca și acum, trotuarul lat și însoțit era plin de pietoni, dar ea avusese satisfacția de a-l vedea bine în timp ce ezita în mijlocul trecătorilor și privea în altă parte, spre standul de flori pe lângă care trecea. Începu să zâmbească și dând colțul, fusese plăcut surprinsă de dispoziția veselă în care se afla. Începuse să meargă agale și să privească și ea vitrinele magazinelor. Luase la rând patiseria, magazinul de jucării, de pânzetură – pe atunci librăria nu exista încă acolo –, încercând tot timpul să-și formuleze în minte o propoziție cu care să înceapă conversația cu el, când în fine acesta avea să vina la ea. „Leo, ce copii suntem”, se gândise ea să-i spună. Dar remarca i se păruse mult prea subtilă și se gândise la una mai ironică, de genul: „Constat că mergem în aceeași direcție”, sau la ceva de felul acesta. Apoi îl văzuse apărând de după colțul străzii, cu un buchet de flori viu colorate în mână. Se întorsese repede și începuse să meargă iar, de astă dată în pas obișnuit. Și în timp ce se apropia de locuința ei, începuse să simtă, pentru prima oară în ziua aceea, un soi de lehamite față de el. Își planificase cu grija după-amiaza. De ce trebuise să își aleagă tocmai momentul acela ca să-i caute vorba? Ajunsă în fața ușii, mai aruncase o privire furișă spre capătul străzii și constatase că el rămăsese la aproape douăzeci de metri în urmă. Închisese ușa după ea, rezistând tentației de a privi pe fereastră, și trecuse repede în dormitorul din spatele casei. Acolo se privise în oglindă, încercând să se mai liniștească. Apoi ieșise din dormitor și se oprise tresărind pe coridor. Ușa de la capătul acestuia fusese lăsată deschisă și prin deschizătura ei și ferestrele salonului însoțit din față îl văzuse pe Brodsky stând pe trotuar, cu spatele la casă și așteptând de parcă ar fi avut întâlnire cu cineva chiar în locul acela. O clipă domnișoara Collins rămăsese nemișcată, temându-se brusc ca el se va întoarce, va privi pe geam înăuntru și o va vedea. Apoi silueta lui ieșise din raza ei vizuală, iar ea se pomenise privind lung fațadele caselor de vizavi și așteptând încordată țârâitul soneriei.

După un minut de așteptare, văzând că el nu suna, începuse să se înfurie iar. Înțelese că el aștepta ca ea să iasă și să-l invite înăuntru. Se liniștise iar și, analizând cu atenție situația, se hotărâse să nu

întreprindă nimic până când el nu va suna la ușă. Mai rămase câteva minute în așteptare. Intră o dată în dormitor fără un motiv special, apoi ieși iar pe coridor. În cele din urmă, dându-și în fine seama că el plecase, ieșise încet până în vestibul.

Deschisese ușa să privească în stânga și în dreapta și constatasese cu mirare că Brodsky dispăruse fără urmă. Sperase să-l zărească stând la pândă la câteva case mai încolo sau să găsească măcar florile pe prag. Și totuși, în momentul acela nu simțise niciun regret. Avusese desigur un mic sentiment de ușurare și o emoție deloc neplăcută că tentativele de împăcare începuseră, dar nu simțise niciun pic de regret. De fapt, stând așa în vestibulul de la intrare, avusese satisfacția de a se fi menținut pe poziție. Asemenea mici victorii – își zicea ea – erau extrem de importante și aveau să-i împiedice de a mai comite greșelile din trecut.

La numai câteva luni mai târziu, îi trecu prin minte că în ziua respectivă greșise. Chiar și atunci, la început, ideea fusese doar una vagă și nu-i acordase prea mare atenție. Dar apoi, cum lunile treceau, după-amiaza aceea de vară ajunsese să o preocupe din ce în ce mai mult. Marea ei greșală, considerase ea, fusese să intre în casă. Prin aceasta, îi pretinsese deja prea mult. Faptul că îl condusese atâta drum, dând colțul străzii și prin dreptul magazinelor, ar fi trebuit s-o oprească la portița de fier, după care, odată ce s-ar fi asigurat că el o vede bine, să intre în Grădina Sternberg. Atunci, fără îndoială, ar fi venit după ea. Și chiar dacă ar fi umblat o vreme în tăcere printre arbuștii de acolo, mai curând sau mai târziu ar fi început să vorbească. Și mai curând sau mai târziu, i-ar fi oferit florile. În toți cei douăzeci de ani care trecuseră de atunci, domnișoara Collins privise arareori spre portița de fier fără să simtă o mică strângere de inimă. Așa că în dimineața aceea, când îl conduse în sfârșit pe Brodsky în grădină, o făcu într-un fel destul de ceremonios.

În ciuda importanței pe care o căpătase în imaginația domnișoarei Collins, Grădina Sternberg nu era un loc deosebit de atrăgător. Consta în esență dintr-un careu betonat, nu mai mare decât parcare a unui magazin universal și interesant, zice-se, din punct de vedere horticol, și nu pentru frumusețea și liniștea pe care le conferea împrejurimilor.

Nu avea iarbă sau copaci, ci simple straturi de flori, și în acel moment al zilei careul era plin de soare, fără să ofere niciun loc mai umbros. Dar domnișoara Collins, care privea florile și ferigile, bătu din palme de mulțumită ce era. Închizând cu grijă porțița de fier în urma lui, Brodsky privi grădina fără entuziasm, dar se simți satisfăcut de faptul că, în afară de ferestrele unor locuințe cu vedere spre ei, se puteau bucura de intimitate deplină.

– Uneori vin aici cu cei care mă vizitează, zise domnișoara Collins. E un loc atât de fascinant! O să vezi specimene pe care nu le mai întâlnești nicăieri în Europa.

Continuă să se plimbe încet, privind admirativ în jurul ei, în timp ce Brodsky mergea respectuos la câțiva pași în urmă.

Stinghereala pe care o simțise fiecare în prezența celuilalt cu numai câteva minute înainte dispăruse cu desăvârșire, astfel încât dacă i-ar fi zărit careva de la poarta grădinii, i-ar fi luat ușor drept o pereche de oameni în vârstă, care au stat mulți ani împreună și își făceau plimbarea obișnuită, pe la soare.

– Sigur că, zise domnișoara Collins oprindu-se lângă un arbust, nu ți-au plăcut niciodată grădinile de genul acesta, nu-i așa, domnule Brodsky? Disprețuiești orice fel de îngrădire a naturii.

– Nu vrei să-mi spui Leo?

– Foarte bine, Leo. Știu, ai prefera ceva mai sălbatic. Dar, vezi dumneata, unele dintre aceste specii nu supraviețuiesc decât datorită unor îngrijiri și planificări atente.

Brodsky privi plin de solemnitate frunza pe care o atingea domnișoara Collins. Apoi zise:

– Mai ții minte? În fiecare duminică dimineața, după ce ne beam cafeaua la „Praga”, mergeam la librăria aceea. Oriunde te întorceai, dădeai cu ochii de atâtea cărți vechi, atât de înghesuie și de prăfuite. Mai ții minte? Și tu îți pierdeai răbdarea. Dar oricum mergeai acolo în fiecare duminică, după ce ne beam cafeaua la „Praga”.

Domnișoara Collins rămase tăcută câteva clipe. Apoi râse ușor și începu să meargă iar agale.

– Și omulețul acela ca un mormoloc, zise ea.

Brodsky zâmbi.

– Mormolocul, repeta el încuviințând din cap. Exact. Dacă ne-am întoarce acum acolo, l-am găsi la masa lui. Da, mormolocul acela. L-ai întrebat vreodată cum îl cheamă? Era întotdeauna atât de politicoș cu noi. Chiar dacă n-am cumpărat niciodată cărți de la el.

– În afară de dimineața în care a strigat la noi.

– A strigat la noi? Asta nu-mi amintesc. Mormolocul era întotdeauna atât de politicoș. Și niciodată n-am cumpărat cărți de la el.

– Ba da. Odată am intrat la el, afară ploua și am avut mare grijă să nu-i udăm cărțile, ne-am scuturat hainele la ușă, și totuși în dimineața aceea a fost foarte nervos și a strigat la noi. Nu mai ții minte? Mi-a strigat că sunt englezoaică. Ba da, a fost foarte moșic, dar numai în dimineața aceea. Duminica următoare, parcă nici nu-și mai amintea de asta.

– Ciudat, zise Brodsky. Nu-mi aduc aminte. Mormolocul. Mereu mi-l amintesc atât de timid și de politicoș. Nu-mi amintesc de întâmplarea asta.

– Poate nu-mi aduc eu bine aminte, zise domnișoara Collins. Poate l-am confundat cu altcineva.

– Cred că da. Mormolocul era întotdeauna respectuos. N-ar fi făcut așa ceva. Să-ți reproșeze că ești englezoaică? Brodsky scutură din cap. Nu, era întotdeauna respectuos.

Domnișoara Collins se opri iar, preocupată pe moment de o ferigă.

– Mulți erau așa pe vremea aceea, zise ea în cele din urmă. Atât de politicoși, atât de răbdători. Făceau tot posibilul să te servească, făceau orice sacrificiu, ca într-o bună zi, fără niciun motiv, fără să fie din cauza vremii, așa, din nimic, să izbucnească. Și pe urmă își reveneau la normal. Erau atât de mulți! Ca Andrzej. El era așa.

– Andrzej era nebun. Știi, am citit undeva că a murit într-un accident de mașină. Da, am citit asta într-un ziar polonez, acum cinci sau șase ani. A murit într-un accident de mașină.

– Ce trist! Presupun că multă lume din vremea aceea a murit.

– Mie îmi plăcea Andrzej, zise Brodsky. Am citit vestea într-un ziar polonez, doar o notiță scurtă în care se anunța că murise. Într-un accident de mașină. A fost trist. M-am gândit la serile acelea în care stăteam în vechea locuință. La cum ne înfășuram în cearșafuri,

împărțeam între noi cafeaua și toate cărțile și ziarele, și stăteam de vorbă. Despre muzică, despre literatură, ore în șir, cu ochii în tavan, vorbeam și iar vorbeam întruna.

– Eu voiam să merg la culcare, dar Andrzej nu se mai îndura să plece acasă. Uneori, rămânea până în zori.

– Exact. Și dacă pierdea o dispută, nu mai voia să plece. Nu pleca până nu credea că el câștigă. De asta uneori rămânea până dimineața.

Domnișoara Collins zâmbi, apoi oftă:

– Ce trist să auzi că a murit, zise ea.

– N-a fost mormolocul, zise Brodsky. A fost bărbatul de la galeria de pictură. El e cel care a țipat la noi. Un om ciudat, care s-a prefăcut mereu că nu ne cunoaște. Mai ții minte? Chiar și în zilele de după spectacolul cu Lafcadio. Chelnerii, șoferii de taxi voiau să-mi strângă mâna, dar când ne-am dus la galerie – nimic. Individul s-a uitat la noi, cu un chip împietrit, la fel ca întotdeauna. Pe urma, la sfârșit, când lucrurile au început să meargă prost, am intrat în galerie, era o zi ploioasă, iar el a strigat la noi. Zicea că îi udăm podeaua. Și mereu o făcusem, ori de câte ori ploua, de ani de zile, îi udasem podeaua ani la rând și se săturase de asta. El a țipat la noi și ți-a reproșat că ești englezoaică, el a fost, și nu mormolocul. Mormolocul a fost întotdeauna respectuos, până la sfârșit. Mormolocul mi-a strâns mâna, îmi aduc aminte, chiar înainte să plecăm. Mai ții minte? Ne-am dus la librărie și, cum știa că este pentru ultima oară, a venit de la masa lui și mi-a strâns mâna. Pe atunci, majoritatea oamenilor n-au vrut să-mi strângă mâna, dar el a vrut. Era respectuos mormolocul, întotdeauna a fost așa.

Domnișoara Collins își puse o mână streășină la ochi și privi spre colțul îndepărtat al grădinii. Apoi începu să meargă iar agale și zise:

– E plăcut să-ți amintești unele lucruri. Dar nu putem trăi în trecut.

– Dar mai ții minte, zise Brodsky. Mai ții minte mormolocul, librăria. Dar de dulapul acela îți mai aduci aminte? De ușa care a căzut? Îți amintești de toate, la fel ca mine.

– Îmi amintesc anumite lucruri. Pe altele, în mod inevitabil, le-am uitat. Începuse să discute cu prudență. Anumite lucruri, chiar de pe vremea aceea, e mai bine să fie date uitării.

Brodsky păru să se gândească la vorbele ei. În cele din urmă zise:

– Poate că ai dreptate. Trecutul e plin de prea multe lucruri. Mi-e și rușine, știi că mi-e rușine, așa că să nu mai vorbim despre asta. Să nu mai vorbim de trecut. Să ne luăm un animal.

Domnișoara Collins se plimba mai departe, luând-o cu câțiva pași înaintea lui Brodsky. Apoi se opri iar și se întoarse spre el.

– O să mă întâlnesc cu dumneata după-amiaza asta la cimitir, dacă așa vrei. Dar nu trebuie să-ți faci iluzii. Asta nu înseamnă că sunt de acord cu animalul dumitale sau cu orice altceva. Văd însă că ești în îngrijorat pentru astă-seară, că ai dori să vorbești cu cineva despre problemele dumitale.

– Lunile astea din urmă. Am mers înainte, tot înainte și m-am pregătit. Dar totul ar fi inutil dacă nu te întorci la mine.

– Nu accept decât să mă întâlnesc cu dumneata pentru puțin timp în după-amiaza asta. Poate pentru o jumătate de oră.

– Dar o să te gândești la asta. O să te gândești înainte să ne întâlnim. O să te gândești. La animal, la toate.

Domnișoara Collins se întoarse cu spatele și rămase așa vreme îndelungată cercetând un alt arbust. În cele din urmă, zise:

– Bine, o să mă gândesc.

– Vezi și dumneata cum a fost pentru mine. Ce greu mi-a fost. Uneori a fost atât de cumplit, că am vrut să mor, numai să se termine odată, dar am mers mai departe pentru că de data asta întrezărisem o posibilitate. Să fiu iar dirijor. Atunci te-ai întoarce la mine. Ar fi la fel ca înainte, poate chiar mai bine. Uneori stările astea latente erau îngrozitoare, n-am cum să-ți explic mai bine. N-am avut niciodată copii. Așa că hai să ne luăm un animal.

Domnișoara Collins începu să se plimbe iar, și de asta dată Brodsky merse în rând cu ea, privind-o lung și grav în față. Domnișoara Collins păru că vrea să spună ceva, dar chiar în momentul acela vocea lui Parkhurst se auzi brusc din spatele meu:

– Niciodată nu intru în joc, să știi. Adică atunci când încep cu ale lor, așa ca acum. Nici măcar nu râd, nici nu zâmbesc, pur și simplu nu intru în joc. Poate crezi că o spun doar de formă, dar e adevărat. Mă dezgustă felul lor de a se purta. Și zbieretele acelea! Nu m-ar lăsa niciun minut,

nu m-ar lăsa nici șaizeci de secunde să le dovedesc că m-am schimbat: „Parkers! Parkers!” Oh, mă dezgustă...

— Ia ascultă, am zis eu simțind că încep să-mi pierd răbdarea cu el, dacă te enervează atât de mult, de ce nu le-o spui pe șleau? Data viitoare, de ce nu-i înfrunți? Spune-le să termine cu zbieratul. Și întreabă-i de ce, pur și simplu de ce mă urăsc atât de tare. De ce îi jignește succesul meu atât de mult. Da, întreabă-i asta! De fapt, ca să faci o impresie mai puternică, de ce n-o faci în timpul mascaradelor? Da, chiar în toiul unei glume, când vorbești așa caraghios și te maimuțărești. Și când râd cu toții și te bat pe spate, așa de încântați că nu te-ai schimbat deloc, întreabă-i chiar atunci. Întreabă-i brusc: „De ce? De ce vă deranjează atât de mult succesul lui Ryder?” Așa trebuie să faci. Asta mi-ar face nu numai un serviciu, ci ar și demonstra acestor proști, într-un mod elegant, că în dosul mascaradelor de fațadă există și a existat mereu o persoană cu mult mai profundă. Una care să nu poată fi ușor manipulată sau compromisă. Asta te sfătuiesc eu.

— Foarte bine! strigă Parkhurst furios. E foarte ușor pentru dumneata să vorbești așa! Dumneata n-ai nimic de pierdut, oricum te urăsc! Dar mie îmi sunt vechi prieteni. Când sunt aici, înconjurat de toți europenii ăștia, de cele mai multe ori mi-e bine. Dar din când în când intervine câte ceva, ceva neplăcut, și atunci îmi spun: „Și ce dacă? Ce-mi pasă? Nu sunt decât niște străini. În țara mea am prieteni buni, ajunge să mă întorc acolo și toți mă așteaptă cu brațele deschise”. Toate bune și frumoase, faptul că ai răsărit cu un sfat așa de înțelept. De fapt, dacă stai și te gândești, poate că lucrurile nu merg chiar atât de bine pentru dumneata. Nu pricep de ce ești așa de vanitos. Nici dumneata nu-ți poți uita vechii prieteni, cum nu pot nici eu. Știi, în unele privințe ei au dreptate. Ești de-a dreptul vanitos și într-o bună zi o să plătești pentru asta. Și asta numai pentru că ai devenit celebru! Să știi că au dreptate. „De ce nu-i înfrunți?” Ce aroganță!

Parkhurst o mai ținu o vreme în stilul acesta, dar nici nu-l mai ascultam. Și asta pentru că observația lui cu privire la „vanitatea” mea mi-a adus aminte că în curând părinții mei urmau să sosească în oraș. Și cum stăteam așa, în salonul din față al domnișoarei Collins, m-a cuprins o panică aproape fizică, mi-am dat seama că nu pregătisem

câtuși de puțin piesa pe care voiam să o interpretez în seara aceea în fața lor. Într-adevăr, trecuseră câteva zile, poate chiar săptămâni de când nu mă mai apropiasem de pian. Și acum, când nu mă mai despărțeau decât doar câteva ore de cel mai important concert, nici nu apucasem să stabilesc vreo repetiție. Cu cât mă gândeam mai mult la situația mea, cu atât mi se părea mai alarmantă. Mi-am dat seama că devenisem mult prea preocupat de discursul pe care urma să-l țin și că neglijasem în mod nejustificat problema fundamentală a concertului. De fapt, nici nu-mi mai amintesc ce piesă hotărâsem să interpretez. Să fi fost Structurile globale: Opus II de Yamanaka sau Azbest și fibră de Mullery? Dacă mă gândeam mai bine, ambele piese îmi erau îngrijorător de vagi. Țineam minte că fiecare dintre ele avea părți de mare complexitate, dar când încercam să mă gândesc mai bine la aceste pasaje, constatam că nu-mi mai aminteam nimic. Și între timp, din câte știam, părinții mei ajunseseră deja în oraș. Mi-am dat seama că nu mai aveam niciun minut de pierdut, că, indiferent de alte solicitări, trebuia în primul rând să-mi asigur cel puțin două ore de liniște, în fața unui pian bun.

Parkhurst vorbea în continuare în modul cel mai serios cu putință.

– Ascultă, îmi pare rău, i-am zis eu îndreptându-mă spre ușă. Trebuie să plec acum.

Parkhurst sări în picioare și adoptă un ton convingător.

– Să știi că nu le fac jocul. Nu, nu le fac jocul câtuși de puțin. Veni după mine, ca și când ar fi vrut să mă apuce de braț. Nici măcar nu zâmbesc. E dezgustător felul în care te tratează...

– Bine, îți sunt recunoscător, am zis eu îndepărtându-mă de el. Dar acum chiar că trebuie să plec.

Am ieșit din locuința domnișoarei Collins și am pornit grăbit pe stradă, incapabil să mă gândesc la altceva decât la faptul că trebuia să mă întorc la hotel și să mă instalez la pianul din salon. De fapt, eram atât de preocupat, încât nu numai că nu m-am uitat spre porțița de fier când am trecut pe lângă ea, dar nici măcar nu l-am văzut pe Brodsky, care stătea în fața mea pe trotuar, decât în momentul în care era cât pe ce să dau peste el. Brodsky se înclină și mă salută calm, într-un mod care lăsa de înțeles că mă urmărise câțva timp cum mă apropii.

– Domnule Ryder. Ne întâlnim din nou.

– A, domnul Brodsky, am răspuns eu, fără să mă întrerup din drum. Vă rog să mă iertați, sunt foarte grăbit.

Brodsky intră în pas cu mine și o vreme am mers amândoi în tăcere. Deși mi se părea destul de ciudat, eram prea preocupat să înjgheb vreo conversație.

Am dat colțul împreună și am ieșit în bulevardul cel mare. Trotuarul era mai aglomerat ca niciodată – funcționarii ieșiseră în pauza de prânz – și ne-am văzut nevoiți să încetăm pasul.

Atunci Brodsky mi-a spus:

– În legătură cu discursul de ieri-seară. A fost o mare sărbătoare. Auzi colo, o statuie! Nu, nu, nici vorba de așa ceva! Bruno nu-i putea suferi pe oamenii ăștia. O să-l îngrop în liniște, numai eu, ce e rău în astă? Am găsit un loc azi-dimineață, un mic loc în care să-l îngrop, numai eu, nici n-ar dori să mai fie altcineva, îi ura pe toți. Domnule Ryder, am vrut să-i ofer muzică, de cea mai bună calitate. Un locșor liniștit, pe care l-am găsit azi-dimineață, știu că lui Bruno i-ar plăcea acolo. O să sap eu groapa. Nu-i nevoie de una adâncă. Pe urmă, o să mă așez lângă mormânt, o să mă gândesc la el – la toate câte le făceam împreună, o să-mi iau rămas-bun și gata. Dar aș fi vrut să ascult muzică în timp ce mă gândesc la el, muzică de cea mai bună calitate. O să faceți asta pentru mine, domnule Ryder? O să faceți asta pentru mine și Bruno? E o favoare, domnule Ryder. Vă rog eu.

– Domnule Brodsky, am zis eu iuțind iar pasul, nu înțeleg prea bine ce vreți de la mine. Dar trebuie să vă spun, nu mai sunt în măsură să răspund solicitărilor pe timpul meu.

– Domnule Ryder...

– Domnule Brodsky, îmi pare foarte rău pentru câinele dumneavoastră. Dar adevărul e că am fost obligat să fac fața prea multor solicitări și, ca urmare, acum sunt extrem de presat să mă ocup de lucrurile cele mai importante pentru care am venit aici... Deodată am simțit că îmi pierd cumpătul și m-am oprit brusc. Zău așa, domnule Brodsky, am zis aproape țipând la el, mă văd nevoit să le spun tuturor să nu-mi mai ceară tot felul de favoruri. E cazul să înceteze! Trebuie să înceteze!

O clipă, Brodsky mă privi ușor încurcat. Apoi își întoarse ochii în altă parte și luă un aer de-a dreptul distrus. Am regretat pe loc ieșirea mea, dându-mi seama că era nedrept să pun în cărca lui Brodsky toate aiurelile de care mă ocupasem de când sosisem în oraș. Am oftat și am zis ceva mai blând:

– Ascultați, vă fac o propunere. Acum mă duc la hotel să exersez. Vreau ca măcar două ore să nu mă deranjeze nimeni. Dar după aceea, în funcție de cum decurg lucrurile, aș putea fi în măsură să mai discut cu dumneavoastră în privința câinelui. Subliniez că nu promit nimic, dar...

– Era doar un câine, zise brusc Brodsky. Dar vreau să-mi iau rămas-bun. Am vrut muzică de cea mai bună calitate.

– Foarte bine, domnule Brodsky, dar acum trebuie să mă grăbesc. Am realmente foarte puțin timp la dispoziție.

Am început să merg iar. Eram convins că Brodsky mă va însoți ca și înainte, dar nu s-a mișcat. Am șovăit o clipă, nevrând să-l las chiar așa, singur pe trotuar, dar pe urmă mi-am amintit că acum nu-mi mai puteam permite să se țină cineva de mine. Am trecut repede pe lângă cafenelele italienești și n-am mai privit în urmă până când am ajuns la trecerea de pietoni, unde am așteptat să se schimbe stopul. O clipă n-am mai putut să văd nimic prin mulțimea de pietoni, dar pe urmă am zărit silueta lui Brodsky exact acolo unde îl lăsasem eu, ușor aplecată înainte, încercând să privească mașinile care veneau spre el. Îmi trecu prin minte că locul în care ne oprisem ceva mai devreme era o stație de tramvai și că Brodsky rămăsese pe loc pentru simplul motiv că aștepta tramvaiul. Dar semaforul s-a schimbat și, în timp ce traversam bulevardul, m-am pomenit gândindu-mă iar la problema cu mult mai presantă a concertului din seara aceea.

Odată ajuns la hotel, am avut impresia că holul de la intrare este aglomerat, dar eram deja atât de preocupat de faptul că trebuie să exerseze, încât n-am privit deloc în jur. De fapt, cred că mi-am croit chiar drum trecând înaintea altor oaspeți și m-am sprijinit de biroul de la recepție să vorbesc cu funcționarul de serviciu.

– Iartă-mă, este cineva în salon în clipa asta?

– În salon? A, da, domnule Ryder. Clienților le place să meargă acolo după prânz, așa încât cred că...

– Trebuie să vorbesc cu domnul Hoffman imediat. E o problemă de maximă urgență.

– Desigur, domnule Ryder.

Recepționarul ridică receptorul și schimbă câteva cuvinte cu cineva. Apoi lăsând jos receptorul, zise:

– Domnul Hoffman vine îndată, domnule Ryder.

– Foarte bine. Dar e o problemă destul de urgentă.

Pe când spuneam aceasta, am simțit o atingere pe umăr și, întorcându-mă, am văzut-o lângă mine pe Sophie.

– A, bună, i-am zis eu. Ce faci aici?

– Voiam să las ceva. Știi, pentru tata. Sophie izbucni într-un râs optimist. Dar e ocupat, e plecat la sala de concert.

– A, paltonul, am zis eu observând pachetul pe care îl ținea pe braț.

– Se face din ce în ce mai rece, așa că l-am luat cu mine, dar tata a plecat la sala de concert și nu s-a întors încă. Îl așteptăm de aproape o jumătate de oră. Dacă nu se întoarce în câteva minute, va trebui să renunțăm pentru azi.

L-am zărit pe Boris așezat pe o canapea, de cealaltă parte a holului. Nu-l vedeam prea bine din cauza unui grup de turiști care stăteau în mijlocul holului, dar mi-am dat seama că era preocupat de manualul jerpelit pentru mâini îndemânatice, pe care îl cumpărasem la cinematograful. Sophie îmi urmări privirea și râse iar.

– A fost atât de absorbit de cartea asta, zise ea. Aseară, după ce ai plecat, a citit din ea până s-a dus la culcare. Și pe urmă, azi-dimineață, a luat-o de la capăt de cum s-a trezit. (Râse iar și aruncă o privire spre el.) Ai avut o idee bună să i-o cumperi.

– Mă bucur că-i place, am zis eu întorcându-mă spre recepție. Am ridicat mâna încercând să aflu de la recepționar de ce întârzie Hoffman, dar chiar în clipa aceea Sophie se apropie un pas de mine și zise pe alt ton:

– Cât timp mai vrei s-o ții așa? Să știi că asta îl mârșănește foarte tare.

Am privit-o încurcat, dar ea a continuat să mă fixeze aspru cu privirea.

– Știi că treci prin momente grele, continuă ea. Iar eu nu ți-am fost de cine știe ce ajutor, știi asta. Dar adevărul e că băiatul e necăjit și îngrijorat. Cât timp o să mai dureze asta?

– Nu prea știi la ce te referi.

– Ascultă, am zis că recunosc că e și vina mea. La ce bun să ne prefacem că nu s-a întâmplat nimic?

– Ce să ne prefacem că nu s-a întâmplat? Cred că asta e ideea lui Kim, nu-i așa? Să-mi faci mie reproșurile astea?

– De fapt, Kim întotdeauna zice că e mult mai bine să fiu sinceră cu tine. Dar de data asta, n-are nicio legătură cu ea. Am abordat problema asta fiindcă... fiindcă nu suport să-l văd pe Boris atât de îngrijorat.

Puțin cam dezorientat, am început să mă întorc iar spre recepționar. Dar nici n-am apucat să-i atrag atenția, că Sophie mi-a zis:

– Ascultă, nu-ți fac niciun reproș. Ai fost foarte înțelegător în toate privințele. Nici n-aș fi putut să-ți pretind mai multă înțelegere. Nici măcar n-ai țipat la mine. Dar am știut că trebuie să ai o supărare care din când în când iese la suprafață. Am râs.

– Bănuiesc că asta-i genul de psihologie populară pe care o faci cu Kim, nu-i așa?

– Am știut mereu, continuă Sophie, neluând în seamă observația mea. Ai fost foarte înțelegător în toate privințele, mai mult decât era de așteptat, până și Kim recunoaște asta. Dar n-a fost niciodată ceva adevărat. Nu mai putem continua așa, ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat. Ești supărat. Cine poate să-ți facă vreo vină? Întotdeauna am știut că odată și odată o să iasă la suprafață. Numai că n-am bănuțit că va fi așa. Bietul Boris! Nu știe ce vină are.

M-am uitat o dată spre locul în care stătea Boris. Părea complet absorbit de manualul lui.

– Uite ce e, i-am zis, nu prea știu la ce te referi. Poate că doar la faptul că Boris și cu mine ne-am schimbat puțin comportamentul unul față de altul. Dar sigur că așa și trebuie în condițiile astea. Și în ultima vreme am fost puțin mai rece cu el, dar numai pentru că nu vreau să-i dau iluzii în privința vieții noastre de acum. Toți trebuie să fim mai prudenți. După tot ce s-a întâmplat, cine știe ce ne mai rezervă viitorul, nouă tuturor? Boris trebuie să învețe să fie mai concesiv, mai independent. Sunt sigur că, în felul lui, înțelege tot atât de bine ca și mine.

Sophie privi în altă parte și o vreme păru că se gândește la ceva. Era cât pe ce să-i atrag din nou atenția recepționarului, când ea zise brusc:

– Te rog! Du-te acum la el! Spune-i ceva!

– Să mă duc la el? Ei bine, problema e că trebuie să rezolv ceva destul de urgent și de îndată ce apare Hoffman...

– Te rog, doar două vorbe. Ar însemna atât de mult pentru el! Te rog!

Mă privea atât de rugător. Am ridicat din umeri, și ea s-a întors și a luat-o înainte să traverseze holul.

Boris își ridică iute privirea în timp ce ne apropiam, apoi își plecă iar ochii asupra cărții cu un aer serios. Credeam că Sophie o să spună ceva, dar spre enervarea mea, s-a mulțumit să-mi arunce o privire plină de tâlc, după care trecu mai departe, pe lângă canapeaua pe care stătea Boris, și se îndreptă spre etajera cu reviste de la fereastră. Așa că m-am pomenit singur lângă Boris, în timp ce puștiul citea mai departe. În cele din urmă, mi-am tras un fotoliu mai aproape și m-am așezat vizavi de el.

Boris continua să citească, fără să dea vreun semn că ar fi observat prezența mea. Apoi, fără să-și ridice privirea, mormăi ca pentru sine:

– Cartea asta e grozavă. Îți arată totul.

M-am întrebat cum trebuia să reacționez, dar am zărit-o pe Sophie care stătea cu spatele la noi și se prefăcea că citește o revistă pe care tocmai o luase de pe etajeră. Am simțit brusc cum mă cuprinde mânia și am regretat amarnic că mă luasem după ea și traversasem holul. Din câte vedeam eu, reușise să aranjeze lucrurile așa încât, orice i-aș fi spus lui Boris, să treacă drept o victorie și o răzbunare din partea ei.

M-am uitat o dată la spatele ei, la umerii ei ușor încovoiați care voiau să lase impresia că era fascinată de revistă, și m-am înfuriat și mai tare.

Boris întoarse o pagină și citi mai departe. După o vreme mormăi din nou, fără să-și ridice privirea:

– Faianțarea băii. Acum pot s-o fac și eu ușor.

Pe măsura din apropiere erau câteva ziare și nu vedeam de ce n-aș fi citit și eu unul. Am ales un ziar și l-am ținut deschis în fața mea. Câteva clipe s-au scurs în tăcere. Apoi, în timp ce parcurgeam un articol despre industria germană de mașini, l-am auzit pe Boris zicând:

– Iartă-mă.

O spusese pe un ton destul de agresiv și la început m-am întrebat dacă Sophie reușise să-l îndemne sau să-i facă un semn în timp ce citeam. Dar aruncând o privire furișă spre Sophie, am văzut că stătea tot cu spatele la noi și parcă nici nu se mișcase din loc. Atunci Boris zise:

– Iartă-mă că am fost egoist. N-o să mai fiu. N-o să mai povestesc niciodată despre Numărul Nouă. Sunt prea mare acum. O să-mi vină ușor cu cartea asta. E grozavă. În curând o să știu de toate. O să refac baia. Nu mi-am dat seama până acum. Dar scrie aici, îți explică totul. N-o să mai povestesc niciodată despre Numărul Nouă.

Vorbea ca și când ar fi recitat niște fraze învățate pe de rost și pe care le repetase înainte. Și totuși, în vocea lui, se distingeau un soi de emoție, încât am simțit nevoia să mă apropiu de el și să-l încurajez. Dar atunci am văzut umerii lui Sophie cum se ridică și se lasă iar în jos, și mi-am adus aminte cât mă enervase. Ba mai mult, mi-am dat seama că mai târziu nu ne-ar fi servit nici unuia din noi dacă o lăsam pe Sophie să aranjeze lucrurile, așa cum încerca acum.

Am strâns ziarul și m-am ridicat în picioare, uitându-mă la urmă să văd dacă nu venise Hoffman. Între timp, Boris zise iar pe un ton evident panicat:

– Promit. Promit să învăț să fac de toate. Acum o să-mi fie ușor.

Vocea îi tremura puțin, dar când m-am uitat iar la el, rămăsese cu ochii ațintiți pe pagină. Am observat că se înroșise ciudat la față. Apoi am sesizat mișcare de cealaltă parte a holului și l-am zărit pe Hoffman, care îmi făcea semn cu mâna de lângă recepție.

– Acum trebuie să plec! am strigat eu către Sophie. Am ceva important de rezolvat. O să mă întâlnesc cu voi doi altă dată.

Boris întoarce o pagină, dar nu ridică privirea.

– Și asta cât de curând, i-am zis eu lui Sophie, care se întorsese. Vorbim mai mult cât de curând. Dar acum trebuie să plec.

Hoffman își croise drum până în mijlocul holului și mă aștepta îngrijorat.

– Iertați-mă că am întârziat, domnule Ryder, zise el. Trebuia să-mi închipui de mult că o să doriți să-mi vorbiți. Chiar acum vin din sala de consiliu și, vă spun eu, domnule, oamenii aceștia simpli, doamnele și domnii de acolo, vă sunt atât de recunoscători, atât de recunoscători că ați acceptat să vă întâlniți personal cu ei! Că dumneavoastră, domnule Ryder, înțelegeți cât de important este să auziți chiar din gura lor prin ce au trecut ei.

M-am uitat serios la el.

– Domnule Hoffman, se pare că este o neînțelegere la mijloc. În clipa aceasta am nevoie de două ore în care să exersez. Două ore în care să fiu absolut singur. Trebuie să vă rog să eliberați salonul cât se poate de repede.

– A, da, salonul... Începu să râdă. Iertați-mă, domnule Ryder, dar nu prea înțeleg. După cum știți, comitetul Grupului de Ajutor Reciproc al Cetățenilor vă așteaptă acum în sala de consiliu...

– Domnule Hoffman, cred că nu înțelegeți gravitatea situației. Din cauza unor evenimente imprevizibile care s-au succedat unul după altul de mai multe zile, nici n-am apucat încă să mă apropiu de pian. Insist să fiu lăsat în salon cât mai repede cu putință.

– A, da, domnule Ryder. Desigur, aveți perfectă dreptate. Voi face tot posibilul să vă ajut. Cât privește salonul, momentan, nu poate fi folosit. Vedeti dumneavoastră, este plin de lume.

– Dar pentru domnul Brodsky erați gata să-l eliberați.

– A, da, e adevărat. Ei bine, domnule, dacă insistați atât de mult să aveți pianul din salon, mai mult decât toate celelalte pianе din hotel, atunci sigur că da, vă ajut cu plăcere. Mă duc personal chiar acum și cer tuturor oaspeților să părăsească salonul, indiferent dacă tocmai servesc cafeaua sau altceva. Da, în caz de forță majoră aș putea să fac

asta. Dar poate că, înainte de a recurge la măsuri atât de extreme, ați avea amabilitatea să vă mai gândiți și la alte posibilități. Vedeți dumneavoastră, domnule, pianul din salon nu este nici pe departe cel mai bun din hotel. De fapt, câteva note de jos sună în mod evident destul de ciudat.

– Domnule Hoffman, dacă nu în salon, atunci în orice caz vă rog să-mi spuneți unde mă mai pot duce. Nu țin în mod special să exersez în salon. N-am nevoie decât de un pian bun și să fiu lăsat singur.

– Camera de repetiții. Acea ar fi mult mai bună pentru dumneavoastră.

– Foarte bine, atunci. Camera de repetiții să fie.

– Excelent.

Începu să mă conducă într-acolo. Dar nici nu apucă să facă bine câțiva pași, că se opri iar și se aplecă spre mine confidențial.

– Așadar, domnule Ryder, să înțeleg că veți avea nevoie de camera de repetiții îndată ce ieșiți de la întrunire?

– Domnule Hoffman, nu vreau să vă subliniez din nou cât de presantă este situația...

– A, da, da, domnule Ryder. Desigur, desigur. Înțeleg perfect. Deci... vreți să exersați înainte de întrunire. Da, da, înțeleg perfect. Nu e nicio problemă, oamenii aceștia vor aștepta cu plăcere puțin timp. Ei, n-are importanță, pe aici, vă rog.

Am ieșit din hol printr-o ușă pe care n-o observasem până atunci, situată în stânga liftului, și în curând mergeam pe ceea ce se numește un coridor de serviciu. Pereții erau goi, iar tuburile fluorescente de deasupra capetelor noastre dădeau obiectelor din jur un aspect pregnant și dur. Am trecut printr-o serie de uși glisante, din spatele cărora se auzeau tot felul de zgomote de bucătărie. Una dintre uși era deschisă și am zărit o cameră puternic luminată, cu cutii de metal așezate în stive pe o bancă de lemn.

– Pentru concertul de astă-seară, majoritatea pregătirilor pentru bufet trebuie făcute aici, la hotel, zise Hoffman. După cum vă închipuiți, sala de concert nu dispune decât în mică măsură de astfel de facilități.

Coridorul coti și am trecut pe lângă ceea ce bănuiam a fi spălătoriile. La un moment dat, am trecut prin dreptul unor uși din spatele cărora

răzbăteau vocile a două femei care își aruncau vorbe veninoase. Cu toate acestea, Hoffman părea că nu observă nimic și merse mai departe fără un cuvânt. Apoi l-am auzit murmurând:

– Nu, nu, cetățenii aceștia. Vor fi oricum recunoscători. Nu se vor supăra pentru o mică amânare.

În cele din urmă, se opri în dreptul unei uși fără nicio inscripție. Mă așteptam să mi-o țină deschisă, dar în loc de aceasta își întoarse privirea de la ea și se retrase cu totul din dreptul ei.

– Aici înăuntru, domnule Ryder, mormăi el și îmi făcu un mic semn peste umăr.

– Mulțumesc, domnule Hoffman.

Am deschis ușa.

Hoffman rămase țeapăn pe loc, cu privirea îndreptată în altă parte.

– Eu o să vă aștept aici, murmură el.

– Nu-i nevoie, domnule Hoffman. Pot să mă întorc și singur.

– Vă aștept aici, domnule. Fiți liniștit.

N-am mai obiectat și am intrat pe ușă grăbit.

Am pătruns într-o încăpere lungă și îngustă, cu podea de piatră gri. Pereții erau faianțați până în tavan în alb. Am avut impresia că în partea stângă era un șir de chiuvete, dar în momentul acela eram atât de nerăbdător să ajung la pian, că n-am acordat mare atenție acestor amănunte. În orice caz, privirea mi-a fost imediat atrasă de nișele din lemn din dreapta mea. Erau trei la număr, vopsite într-un verde urât, de broască, și erau așezate una lângă alta. Ușile nișelor laterale erau închise, dar nișa din mijloc – care părea ceva mai mare – avea ușile larg deschise și în interior am văzut un pian cu capacul ridicat, lăsând să se vadă claviatura. Fără să mai pierd vremea, am încercat să intru acolo, dar am constatat că era cumplit de greu. Ușa, care se deschidea spre interiorul nișei, era parțial blocată chiar de către pian și, ca să pot pătrunde înăuntru și să închid din nou ușa, trebuia să mă strecur într-un colț și să trag marginea ușii peste piept. În cele din urmă, am izbutit să închid ușa și să o încui, apoi am reușit – din nou cu destulă greutate în înghesuiala aceea – să trag taburetul de sub pian. Și totuși, odată așezat, m-am simțit destul de comod, iar când mi-am plimbat degetele pe clape, am descoperit că în ciuda aspectului lor decolorat și a

zgârieturilor exterioare, pianul avea o tonalitate sensibilă și blândă, și era perfect acordat. Ba mai mult, acustica din interiorul nișei nu era chiar atât de închisă cum s-ar fi putut crede.

Odată ce-am constatat aceasta, m-a cuprins un mare sentiment de ușurare și mi-am dat brusc seama cât de încordat fusesem în ultimele ore. Am inspirat adânc de câteva ori și am început să mă pregătesc pentru cea mai importantă repetiție.

Atunci mi-am amintit că nu mă hotărâsem încă ce piesă să interpretez în seara aceea. Știam că mamei i s-ar fi părut deosebit de emoționant pasajul central din *Structurile globale: Opus II* de Yamanaka. Dar tata ar fi preferat în mod sigur *Azbest și fibră* de Mullery. De fapt, era foarte posibil să nu-i prea placă Yamanaka. Am mai rămas câteva clipe privind lung clapele, după care l-am ales definitiv pe Mullery.

Odată hotărârea luată, m-am simțit mai bine și tocmai mă pregăteam să mă lansez în acordurile explozive, când am simțit o lovitură puternică în umăr. M-am răsucit și am văzut cu disperare că ușa nișei se descuiase cumva și rămăsese deschisă.

M-am ridicat cu greu și am împins ușa să se închidă. Atunci am observat că încuietoarea se dăduse peste cap și atârna de marginea ușii. Uitându-mă mai atent, am reușit cu puțină ingeniozitate să fixeze încuietoarea la loc, dar de îndată ce am încuiat din nou ușa, mi-am dat seama că adoptasem o soluție de moment. Încuietoarea putea oricând să alunece iar în jos. Puteam ajunge la pasajul central din *Azbest și fibră* – în mijlocul, să zicem, celui mai profund pasaj din partea a treia – și ușa s-ar fi putut descuia din nou, expunându-mă privirilor oricui ar fi trecut întâmplător prin dreptul nișei în care mă aflam. Și evident că, dacă o persoană obtuză, care nu-și dădea seama că eram înăuntru, ar fi încercat să intre și ea, încuietoarea n-ar fi opus nici cea mai mică rezistență.

Toate aceste gânduri îmi trecură prin minte în timp ce mă așezam iar la pian. Dar după o vreme, am ajuns la concluzia că, dacă nu valorificam la maximum ocazia aceea de a exersa, era foarte posibil să nu mai apuc niciodată. Și dacă totuși condițiile nu erau nici pe departe ideale, pianul era în schimb cu totul corespunzător. Am luat, așadar,

hotărârea să nu-mi mai fac probleme din pricina ușii buclucașe din spatele meu și să mă pregătesc din nou să atac primele masuri din piesa lui Mullery.

Și atunci, chiar în momentul în care îmi lăsam degetele peste claviatura, am auzit un zgomot – un scârțâit surd asemenea celui făcut de un pantof sau de o bucată de pânză – undeva, îngrijorător de aproape. M-am răsucit pe taburet. De-abia atunci am observat că, deși ușa rămăsese închisă, toată partea de sus lipsea, aducând mai mult sau mai puțin cu o ușă de staul.

Fusesem atât de preocupat de încuietorea buclucașă, încât îmi scăpase aproape cu totul din vedere acest fapt evident. Acum vedeam că ușa se termina cu o muchie inegală, care îmi ajungea ceva mai sus de talie. Dacă partea de sus a ușii fusese smulsă în urmă unui act de vandalism sau dacă se făcea vreo renovare, n-aș fi putut spune precis. În orice caz, chiar stând pe taburet, dacă îmi întindeam puțin gâtul, puteam vedea bine faianța albă și chiuvetele de afară.

Nu-mi venea să cred că Hoffman avusese îndrăzneala să-mi ofere asemenea condiții. În mod sigur, până în momentul acela, nimeni nu intrase încă în încăpere, dar era perfect posibil ca un grup de șase sau șapte salariați ai hotelului să vină în orice clipă și să înceapă să folosească chiuvetele. Situația mi s-a părut inacceptabilă și era cât pe ce să ies din nișă, când am dat cu ochii de o zdreanță care atârna de un cui de pe tocul ușii, aproape de balamaua de sus.

M-am uitat o clipă la ea și apoi am zărit un alt cui pe celălalt toc al ușii, exact la aceeași înălțime. Am ghicit pe loc rostul cârpelor și al cuielor, m-am ridicat iar în picioare și am început să le cercetez mai îndeaproape, Cârpa s-a dovedit a fi un vechi prosop de baie. Când am desfășurat-o și am atârnat-o de cele doua cuie, am constatat că forma o perdeă perfectă deasupra părții de ușă care lipsea.

M-am așezat iar, mult mai liniștit, și m-am pregătit din nou să atac primele măsuri. Și atunci, chiar când eram pe punctul de a începe să cânt, m-a oprit iar un scârțâit. Pe urmă l-am auzit din nou și mi-am dat seama că venea din nișa din stânga. M-am dumirit atunci nu numai că cineva fusese tot timpul în nișa de alături, ci și că între nișe nu exista practic nicio izolare, și că de fapt până în momentul acela nu-mi

dădusem seama de prezența persoanei respective doar pentru că – nu știu din ce motiv – aceasta stătuse foarte liniștită.

Furios, m-am ridicat din nou și am tras de ușă, desprinzând iar încuietoearea și prosopul care căzu pe jos. În timp ce mă strecuram afară, bărbatul din nișa de alături, nemaigăsind probabil niciun motiv să se mai abțină, își drese cu putere glasul. Am ieșit afara grăbit și cât se poate de dezgustat.

Am fost puțin surprins să-l găsesc pe Hoffman așteptându-mă pe coridor, dar pe urmă mi-am amintit că într-adevăr așa promisese să facă. Stătea în picioare, cu spatele la perete, dar de îndată ce am apărut, s-a îndreptat, gata să-mi sară în ajutor.

– Ei, acum, domnule Ryder, zise el zâmbind, fiți bun să mă urmați. Doamnele și domnii abia așteaptă să se întâlnească cu dumneavoastră.

L-am privit cu răceală.

– Care doamne și domni, domnule Hoffman?

– Cum care, membrii comitetului, domnule Ryder. Ai Grupului Cetățenesc pentru Ajutor Reciproc...

– Uitați ce e, domnule Hoffman...

Eram foarte supărat, dar delicatețea subiectului mă făcu să mă opresc. Văzând în sfârșit că mă nemulțumea ceva, Hoffman se opri în mijlocul coridorului și mă privi lung, îngrijorat.

– Uitați ce e, domnule Hoffman. Îmi pare foarte rău pentru întrunire. Dar este absolut necesar să exersez. Nu pot face nimic altceva până nu sunt lăsat să exersez.

Hoffman părea realmente surprins.

– Iertați-mă, domnule, zise el coborând ușor vocea. Dar n-ați exersat chiar acum?

– Nu. N-am... n-am reușit.

– N-ați reușit? Domnule Ryder, e totul în ordine? Vreau să spun, nu vă simțiți bine?

– Mă simt perfect. Ascultați – am oftat eu –, dacă țineți cu orice preț să știți, n-am reușit să exersez acolo înăuntru pentru că... ei, sincer să fiu, domnule, condițiile nu oferă intimitatea necesară. Nu, domnule, lăsați-mă să vorbesc! Nu am avut gradul de intimitate necesar. Pentru unii poate să corespundă, dar pentru mine... Așa că, vă spun eu,

domnule Hoffman, vă spun foarte deschis. Mereu am pățit așa, încă din copilărie. Niciodată n-am fost în stare să exersez, dacă n-am avut o intimitate adevărată, deplină.

– Chiar așa, domnule? Hoffman dădea grav din cap. Înțeleg, înțeleg.

– Păi, sper și eu să înțelegeți. Condițiile de acolo – am clătinat din cap – nu sunt nici pe departe adecvate. Acum problema este că trebuie, trebuie să dispun de condiții de exersare satisfăcătoare.

– Da, da, desigur. Încuviință înțelegător din cap. Cred, domnule, că am soluția. Sala de repetiții din anexă vă va oferi o intimitate desăvârșită. Pianul este excelent, cât despre intimitate, v-o garantez eu, domnule. Este foarte, foarte intimă.

– Foarte bine. Așa-mi place. Și ziceți că e în anexă.

– Da, domnule. Vă conduc chiar eu acolo de îndată ce terminați cu Grupul Cetățenesc pentru Ajutor...

– Uitați ce e, domnule Hoffman! am strigat eu deodată, de-abia stăpânindu-mă să nu-l înșfac de rever. Ascultați-mă! Nu-mi pasă de grupul ăsta de cetățeni! Nu-mi pasă de cât timp așteaptă! Adevărul este că, dacă nu sunt lăsat să exersez, îmi fac bagajul și plec din orașul ăsta imediat, într-o oră! Chiar așa, domnule Hoffman. Nu mai țin nicio cuvântare, niciun concert, nimic! Mă înțelegeți, domnule Hoffman? Mă înțelegeți?

Hoffman se holbă la mine, pălind.

– Da, da, murmură el. Da, desigur, domnule Ryder.

– Așa că trebuie să vă cer – am izbutit să-mi stăpânesc puțin vocea –, să vă rog. Fiți amabil să mă conduceți neîntârziat la anexă.

– Foarte bine, domnule Ryder. Râse stânjenit. Înțeleg perfect. La urma urmei, nu sunt decât niște simpli cetățeni. Ce nevoie are cineva ca dumneavoastră... apoi se reculese și zise ferm: Pe aici, domnule Ryder, dacă vreți să mă urmați.

Am mai mers o bucată de vreme pe coridor, după care am traversat o spălătorie mare, cu câteva mașini care huruiau. Apoi Hoffman mă conduse printr-o ușă îngustă și am ieșit afară, ca să constat că mă aflam în fața ușilor duble ale salonului.

— O s-o luăm pe aici, pe scurtătură, zise Hoffman.

De îndată ce am intrat în salon, am înțeles mai bine împotrivirea lui de mai devreme de a elibera încăperea pentru mine. Era plină până la refuz cu oameni care râdeau și vorbeau, unii dintre ei îmbrăcați în culori vii, și primul meu gând a fost că am dat din greșală peste o petrecere particulară. Dar în timp ce ne croiam încet drum prin mulțime, am remarcat câteva grupuri distincte. O parte a încăperii era ocupată de câțiva localnici mai exuberanți. Alt grup era format din tineri americani bogați – dintre care mulți cântau la unison un imn studentesc; între timp, într-alt colț, un grup de japonezi trăseseră câteva mese una lângă alta și făceau gălăgie. În mod ciudat, deși aceste grupuri erau net separate, se pare că între ele existau multe legături. De jur împrejurul meu, oamenii mergeau de la o masă la alta, bătându-se amical pe spate, făcându-și unii altora fotografii și trecându-și de colo-colo farfurii cu sandvișuri. Un chelner în uniformă albă, cu privirea hărțuită, umbla printre ei cu câte o cafetieră în fiecare mână.

M-am gândit să caut pianul, dar m-am pomenit luptându-mă să mă strecur printre oameni, încercând să mă țin după Hoffman. În cele din urmă am ajuns în partea cealaltă a încăperii, unde Hoffman îmi ținea iar deschisă o ușă.

Am trecut printr-un coridor care se termina la un capăt cu uși spre exterior. O clipă mai târziu, ieșeam într-o mică parcare însoțită, pe care am recunoscut-o imediat ca fiind cea în care mă condusesese Hoffman în noaptea în care am mers cu mașina la banchetul dat în onoarea lui Brodsky. Hoffman mă însoți spre o mașină mare și neagră, și câteva minute mai târziu ne deplasam încet prin aglomerația de la ora prânzului.

— Așa-i circulația în orașul asta, oftă Hoffman. Doamne Ryder, vreți să dau drumul la aerul condiționat? Precis? Doamne, priviți ce mai circulație! Din fericire, nu va trebui s-o suportăm mult timp. O s-o luăm pe drumul spre sud.

Într-adevăr, la următorul semafor, Hoffman coti pe un drum pe care mașinile circulau mult mai lejer și în curând ne deplasam cu viteză în câmp deschis.

— Așa da, asta e minunat în orașul nostru, zise Hoffman. N-ai mult de mers și ajungi în locuri plăcute. Vedeți, se simte deja aerul mai curat.

Am zis ceva aprobativ, apoi am tăcut, nevrând să mă las atras deocamdată în vreo conversație. În primul rând, începusem să am îndoieli în privința hotărârii mele dinainte, de a interpreta *Azbest și fibră*. Cu cât mă gândeam mai mult, cu atât îmi aduceam mai bine aminte că mama îmi spusese odată cât de tare o enervează cu deosebire această piesă. O clipă m-am gândit să aleg ceva complet diferit, ceva în genul *Vârtejurilor de vânt* de Kazan, dar pe urmă mi-am amintit că piesa dura două ore și un sfert. Fără îndoiala că *Azbest și fibră*, care era o piesă scurtă și densă, reprezenta cea mai bună alegere. Nicio altă piesă de o asemenea durată n-ar fi oferit posibilitatea de a demonstra un avantaj atât de larg de stări sufletești. Și, evident, cel puțin în aparență, era o piesă pe care cred că mama ar fi apreciat-o foarte mult. Dar totuși mai era ceva – să zicem că nu mai mult decât umbra unei amintiri – care mă făcea să nu fiu sigur de această alegere.

Cu excepția unui camion care era departe, în fața noastră, se părea că eram singura mașină de pe drum. Am privit câmpul arabil care se întindea de o parte și de alta a drumului și am încercat din nou să-mi aduc aminte acest episod care îmi scăpa.

— Nu mai durează mult, domnule Ryder, zise Hoffman de lângă mine. Sunt sigur că veți găsi sala de repetiții din anexă mult mai pe gustul dumneavoastră. Este foarte liniștită, un loc ideal să exersezi o oră, două. Foarte curând vă veți cufunda în muzica dumneavoastră. Cât vă invidiez, domnule! În curând veți zburda printre temejele dumneavoastră muzicale. Ca și când v-ați plimba printr-o galerie minunată, unde printr-un miracol vi s-a spus că puteți lua un coș pentru cumpărături și duce acasă orice ați avea chef. Iertați-mă, începuse să râdă, dar întotdeauna am avut asemenea fantezii. Soția mea și cu mine, plimbându-ne împreună printr-o galerie minunată, plină cu cele mai frumoase obiecte. În afară de noi, nu mai e nimeni. Nici măcar

vreun angajat. Da, și țin în mână un coș pentru cumpărături, și ni s-a spus că putem lua tot ce ne pofteste inima. Evident, ar exista unele reguli. N-am avea voie să luăm mai mult decât ar încăpea în coș. Și desigur că nu ni s-ar da voie să vindem mai târziu vreunul dintre obiectele acelea – nu că ne-am gândi să abuzăm de o ocazie atât de sublimă în acest fel. Deci, am fi acolo, soția mea și cu mine, plimbându-ne prin sala aceea înălțătoare. Galeria aceea ar face parte dintr-un conac mai mare, de cine știe unde, probabil cu vedere spre întinderi vaste de teren. Balconul ar oferi o priveliște spectaculoasă. Și ar avea statui mari, reprezentând lei, la fiecare colț. Soția mea și cu mine am sta acolo să contemplăm peisajul, discutând despre ce obiecte să luăm. În această fantezie, nu știu de ce, dar mereu e pe cale să izbucnească furtuna. Cerul este ca o plăcă de ardezie gri și, cu toate acestea umbrele persistă ca și când soarele ar străluci sus pe cer. Terasa e plină de plante agățătoare și iederă. Și nu mai e nimeni în afară de soția mea și cu mine, cu coșul de cumpărături tot gol, discutând ce să alegem. Râse brusc. Iertați-mă, domnule Ryder, îmi îngădui cam multe. Numai că așa îmi închipui eu că trebuie să stea lucrurile cu cineva ca dumneavoastră, cu cineva cu harul dumneavoastră, care e lăsat la pian, în jur de o oră, într-un loc liniștit. Că așa trebuie să se petreacă lucrurile cu cei inspirați. Veți hoinari printre temele dumneavoastră muzicale sublime. O veți cerceta pe aceasta, veți scutura din cap și o veți lăsa. Oricât ar fi de frumoasă, nu este chiar ceea ce căutați. Ha! Ce lucruri frumoase trebuie să se petreacă în mintea dumneavoastră, domnule Ryder! Cât mi-aș dori să vă pot însoți în călătoria în care porniți, în momentul în care degetele dumneavoastră ating clapele. Dar sigur că dumneavoastră ajungeți într-o lume în care eu n-am acces. Cât vă invidiez, domnule!

Am murmurat ceva nedefinit și o vreme ne-am continuat drumul în tăcere. Apoi Hoffman zise:

– În tinerețe, înainte de a ne căsători, așa era soția mea. Așa cred că-și imagina ea viața noastră. Cam în felul acesta, domnule Ryder. Că vom intra la braț în câte un muzeu pustiu, cu coșul de cumpărături pregătit. Deși sigur că nu și-ar fi imaginat lucrurile atât de năstrușnic. Știți, soția mea provine dintr-o familie de oameni talentați. Mama ei a

fost o pictoriță bună. Tatăl ei – unul dintre cei mai mari poeți de limbă flamandă din generația sa. Nu se știe de ce a fost neglijat, dar asta nu schimbă nimic. O, mai sunt și alții din familie, foarte talentați cu toții. Fiind crescută într-o astfel de familie, s-a plecat întotdeauna în fața frumuseții și a talentului. Și nici nu s-ar fi putut altfel. Vă spun eu, domnule, asta a dus la o serie de neînțelegeri. De fapt, a dus la o mare neînțelegere mai veche de-a noastră.

Tăcu iar și o vreme privi fix drumul care se desfășura înaintea noastră.

– La început ne-a unit muzica, zise el în cele din urmă. Stăteam în cafenelele de pe Herrengasse și discutam despre muzică. Sau, mai curând, eu eram cel care vorbea. Cred că o vorbeam întruna. Țin minte că odată mă plimbam cu ea prin Volksgarten și îi descriam foarte amănunțit, poate timp de o oră întreagă, ce sentimente îmi provocau *Ventilațiile* lui Mullery. Sigur că eram tineri și ne puteam permite să ne pierdem timpul cu astfel de lucruri. Nici pe atunci nu vorbea prea mult, dar asculta ce voiam să-i spun și îmi dădeam seama că era profund mișcată. Apropo, domnule Ryder, am zis că eram tineri, dar acum cred că niciunul dintre noi nu mai era chiar atât de tânăr. Eram amândoi la vârsta la care puteam fi deja căsătoriți de câțva timp. Poate ea chiar simțea nevoia imperioasă să o facă, cine știe? În orice caz, discutam despre căsătorie – eu eram îndrăgostit de ea, domnule Ryder, de la bun început m-am îndrăgostit de ea. Și pe atunci era atât de frumoasă! Chiar și acum, dacă ați vedea-o, v-ați da seama ce frumoasă trebuie să fi fost pe atunci. Dar avea un anumit gen de frumusețe. Vedeați imediat că avea o slăbiciune pentru lucrurile frumoase. Nu vă ascund că eram foarte îndrăgostit de ea. Nu pot să vă spun ce-a însemnat pentru mine că a acceptat să se mărite cu mine. Am crezut că viața mea va fi o bucurie, o bucurie continuă și deplină. Dar la numai câteva zile după aceea, la numai câteva zile după ce a acceptat să se mărite cu mine, a venit la mine în cameră pentru prima dată. Pe vremea aceea lucram la Hotel Burgenhof și stăteam cu chirie într-o cameră din apropiere, pe Glockenstrasse, lângă canal. Nu era chiar ceea ce-mi dorisem, dar era o cameră bună. Pe un perete erau câteva rafturi zdravene, iar la fereastră, un birou de stejar.

Și cum vă spun, era cu vederea spre canal. Era iarnă, o dimineată superbă și însorită de iarnă, și în cameră intra o lumină plăcută. Evident, făcusem ordine peste tot, chiar așa făcusem.

A intrat, s-a uitat în jur, s-a uitat de jur împrejur. Pe urma a întrebat încet: „Dar unde îți compui muzica?” Țin foarte bine minte momentul acela, domule Ryder, îl am foarte proaspăt în minte. Îl consider un moment crucial din viața mea. Nu exagerez, domnule. Din multe puncte de vedere, acum îmi dau seama, viața mea de acum a început în momentul acela, Christine, la fereastră, lumina aceea de ianuarie, mâna ei pe birou, doar câteva degete ca să se sprijine. Era foarte frumoasă. Și mi-a pus această întrebare, vădit surprinsă. Vedeți, domnule, era nedumerită. „Dar unde îți compui muzica? Nu există niciun pian.” N-am știut ce să răspund. Mi-am dat pe loc seama că s-a produs o neînțelegere de proporții catastrofale. Îmi puteți face vreo vină, domnule, că am încercat să mă salvez? N-aș fi vrut să spun o minciună gogonată. O, nu, nici măcar ca să mă salvez. Dar a fost un moment foarte dificil. Când mă gândesc la el, simt că mă trec fiorii, chiar și acum când vă povestesc. „Dar unde îți compui muzica?” „Nu, nu există niciun pian, am zis eu vesel. Nu există nimic. Niciun manuscris, nimic. M-am hotărât să nu mai compun timp de doi ani.” Așa i-am spus. Am fost foarte prompt, n-am dat niciun semn vizibil de tristețe sau de ezitare. Am dat chiar o dată precisă începând cu care intenționam să-mi reiau activitatea componistică. Dar în momentul acela, nu, nu mai compuneam. Ce puteam să spun, domnule? Voiți să mă uit la femeia asta, la femeia asta pe care o iubeam cu disperare, care cu numai câteva zile în urmă acceptase să se mărite cu mine, și voiți să mă predau? Să-i zic: „Vai, dragă, totul a fost o neînțelegere. Evident că te absolv de orice obligație. Hai, te rog, să ne despărțim așa...” Bineînțeles că n-am putut să fac asta, domnule. Poate credeți că n-a fost cinstit din partea mea. Ar fi prea aspru. În orice caz, vedeți dumneavoastră, în acel moment al vieții mele, vorbele mele n-au fost chiar o minciună. Întâmplător, intenționam foarte serios să mă apuc într-o bună zi să studiez un instrument și, sigur, voiam să-mi încerc forțele în compoziție. Așa că n-a fost chiar așa o minciună. Bineînțeles că n-am fost prea isteț, recunosc. Dar ce altceva puteam face? Nu puteam

renunța la ea. Așa că i-am spus că mă hotărâsem să nu mai compun vreme de doi ani. Asta ca să-mi limpezesc gândurile și emoțiile, ceva în genul asta, țin minte că i-am vorbit destul de mult despre asta. Și ea m-a ascultat și m-a crezut, încuviința din capul ei frumos și inteligent, plină de înțelegere față de prostia pe care i-o spuneam. Dar ce puteam face, domnule? Și, știți, din dimineața aceea n-a mai pomenit niciodată despre activitatea mea componistică, niciodată în toți acești ani. Apropo, domnule Ryder, văd că vreți să mă întrebați, vă spun eu, vă asigur eu. Niciodată până în dimineața aceea, niciodată în perioada când îi tăceam curte, când ne plimbam de-a lungul canalului, când ne întâlneam să bem o cafea pe Herrengasse, dar absolut niciodată n-am lăsat-o în mod intenționat să creadă că eram compozitor. Că eram veșnic îndrăgostit de muzică, că îmi hrănea spiritul în fiecare zi, că o auzeam în sufletul meu în fiecare dimineață când mă trezeam – astea da, am sugerat toate astea și erau adevărate. Dar n-am înșelat-o niciodată în mod deliberat, domnule. A, nu, niciodată. A fost pur și simplu o neînțelegere cumplită. Venind din familia din care venea, ea a presupus inevitabil că... Cine știe, domnule? Dar până în dimineața aceea, când a venit în camera mea, n-am zis niciodată un singur cuvânt care să-i dea de înțeles așa ceva. Ei, și cum vă spun, domnule Ryder, n-a mai pomenit niciodată despre asta, absolut deloc. Ne-am căsătorit la vremea fixată, ne-am cumpărat un mic apartament cu vedere spre Piața Friedrich, am găsit o slujbă bună la *Ambasadorii*. Am început viața împreună și un timp am fost destul de fericiți. Sigur că n-am uitat niciodată de... de acea neînțelegere. Dar nu mă mai îngrijora chiar atât de mult cum ați crede. Vedeți dumneavoastră, cum ziceam, pe vremea aceea, ei bine, am dorit din tot sufletul ca, la momentul potrivit, dacă mi s-ar fi oferit ocazia, să încep să studiez un instrument. Poate vioara. Sigur că pe atunci aveam anumite planuri, așa cum ai în tinerețe, când nu-ți dai seama cât de puțin timp ai la dispoziție, când nu-ți dai seama că în jurul tău s-a creat un fel de cochilie din care *nu mai poți ieși!*

Brusc, dădu drumul volanului ca și când ar fi împins o cupolă imaginară care îl înconjura. Gestul denota mai degrabă lehamite decât mânie și, în clipa următoare, își lăsă iar mâinile pe volan. Apoi zise mai departe cu un oftat:

– Nu, atunci n-am știut nimic despre toate astea. Tot mai speram ca, treptat, să devin persoana drept care mă luase ea. Într-adevăr, domnule, credeam că voi reuși să devin o astfel de persoană, tocmai datorită prezenței sale, datorită influenței sale. Și în primul nostru an de căsnicie, cum vă spun, domnule Ryder, am fost destul de fericiți. Am cumpărat apartamentul acela, era exact ceea ce ne trebuia. Uneori, credeam că și-a dat seama de neînțelegere și că nu era supărată. Nu știu, în zilele acelea îmi treceau prin minte tot felul de gânduri. Apoi, cu timpul, evident că termenul de care vorbisem, de cei doi ani după care aveam să mă întorc la compoziție, a venit și a trecut. Am urmărit-o cu atenție, dar ea n-a zis nimic. Adevărat că era tăcută, dar așa a fost mereu. N-a zis nimic, n-a făcut nimic neobișnuit. Dar cred că de atunci înainte, de când a expirat termenul de doi ani, în viața noastră a intervenit o tensiune. Era un fel de tensiune surdă, mereu prezentă și, oricât de frumos am fi petrecut într-o seară, era mereu între noi. Organizam mici surprize, să mergem la restaurantul ei preferat. Sau să-i aduc flori sau parfumurile ei preferate. Da, mă străduiam din răspuțeri să-i fac plăcere. Dar tensiunea persista. O bună bucată de vreme mi-am impus să nu-i dau atenție. Mi-am zis că mi se pare. Cred că nu voiam să recunosc tensiunea aceea, care creștea din zi în zi. N-am fost sigur de ea decât în ziua în care a dispărut. Da, a dispărut, și atunci mi-am dat seama ce se întâmplase. Într-o după-amiază, la trei ani de când ne căsătorisem, am venit de la slujbă, i-am adus un mic dar, o carte cu poezii pe care aflasem întâmplător că și-o dorea. Nu mi-o spusese în mod explicit, dar ghicisem eu. Am intrat în apartament și am găsit-o privind în jos, spre piață. Se vedeau toți oamenii care se întorceau de la lucru, la acea oră a după-amiezii. Era un apartament expus zgomotului, dar nu era rău pentru cineva relativ tânăr. I-am întins volumul. „Doar un mic dar”, i-am zis. A continuat să privească pe fereastră. Se lăsase în genunchi pe canapea, cu brațele sprijinite de spetează, ca să-și poată legăna capul în timp ce privea afară. Pe urmă a luat cartea, foarte plictisită, și fără o vorbă a continuat să privească jos, în piață. Am rămas în picioare în mijlocul camerei, așteptând ca ea să spună ceva, să aprecieze darul meu. Poate că nici nu se simțea prea bine. Am așteptat destul de îngrijorat. Apoi, în fine, s-a întors și m-a

privit. Nu urât, nu, dar m-a privit într-un fel aparte. Ca cineva care confirmă din priviri ce gândește. Da, asta a fost, și atunci mi-am dat seama că în sfâșit mă citise. Și în clipa aceea am descoperit, am descoperit în ce constase tensiunea dintre noi. Tot timpul acela așteptasem, așteptasem această clipă. Și, știți, poate pare ciudat, dar a fost o mare ușurare pentru mine. În fine, în fine mă citise. Doamne, ce ușurare! M-am simțit atât de eliberat! Am și exclamat: „Ha!” și am zâmbit. Cred că i s-a părut ciudat și imediat m-am recules. Am realizat pe loc – da, sentimentul meu de ușurare a durat atât de puțin –, am realizat pe loc ce alți monștri trebuie să înfrunt și am devenit îndată extrem de prudent. Mi-am dat seama că trebuia să depun eforturi de două, de trei ori mai mari, dacă voiam s-o păstrez. Dar, vedeți dumneavoastră, încă mai cred că, dacă m-aș fi străduit, chiar dacă ea descoperise, dacă m-aș fi străduit, aș mai fi putut s-o recâștig. Ce prost am fost! Știți că ani de zile după aceea am continuat să cred asta, că eram convins că reușisem? Ei, mi-am dat toată silința. Am făcut tot ce mi stătea în putere să-i fac pe plac. Și nu m-am lăsat niciodată pe tânjală. Mi-am dat seama că gusturile ei, preferințele ei se vor schimba neapărat cu timpul, așa că am urmărit orice nuanță, gata să anticipez orice schimbare. Dar, chiar dacă spun așa, domnule Ryder, pe parcursul acelor câtorva ani, mi-am jucat strălucit rolul de soț. Dacă compozitorul pe care îl plăcuse atâția ani începea să nu-i mai placă atât de mult, prindeam gândul din zbor, aproape înainte ca ea să anunțe schimbarea. Data următoare când era menționat compozitorul, ziceam iute, chiar în timp ce ea șovăia să-și spună părerea, ziceam iute: „Sigur, nu mai e ce-a fost. Te rog, n-are rost să mai mergem la concert astă-seară. O să te plictisești”. Și eram răsplătit cu o expresie de neîndoielnică ușurare, care se zugrăvea pe chip. Da, eram extrem de grijuliu și, cum vă spun, domnule, eram convins. Mă amăgeam, o iubeam atât de mult, așa că mă amăgeam să cred că încet-încet o cuceream. Pentru puțini ani, am fost chiar convins de asta. Și pe urmă s-a schimbat totul, s-a schimbat totul într-o singură seară. Am văzut că era absolut inevitabil, că toate eforturile mele aveau să fie în van. Într-o seară mi-am dat seama de asta, domnule. Fuseserăm invitați la domnul Fischer, care organizase o mică recepție în onoarea lui Jan

Piotrowski, după concertul ținut aici. Tocmai începeam să fim invitați la astfel de evenimente, eu începusem să-mi câștig respectul pentru pasiunea mea pentru artă. În fine, în orice caz, eram în casa domnului Fischer, în frumosul lui salon. Nu era multă lume, cel mult patruzeci de persoane, a fost o seară foarte plăcută. Nu știu dacă l-ați cunoscut pe Piotrowski, domnule. S-a dovedit într-adevăr un om foarte plăcut, foarte priceput în a face pe toată lumea să se simtă în largul său. Conversația se derula cu ușurință și ne distram cu toții foarte bine. Atunci, la un moment dat, m-am dus la masa pe care se pregătise un bufet rece și m-am servit cu câte ceva, când mi-am dat seama că domnul Piotrowski stătea chiar lângă mine. Pe vremea aceea eram încă tânăr, nu întâlnisem încă atâtea celebrități și, sigur, recunosc că eram puțin cam emoționat. Dar domnul Piotrowski mi-a zâmbit frumos, m-a întrebat dacă mă simțeam bine și m-a făcut foarte repede să mă simt în largul meu. Atunci mi-a zis: „Tocmai vorbeam cu încântătoarea dumneavoastră soție. Îmi spunea ce mult îi place Baudelaire. A trebuit să-i mărturisesc că nu cunosc prea bine opera lui Baudelaire. M-a certat pe bună dreptate pentru starea jalnică în care mă aflu. O, m-a făcut să-mi fie foarte rușine. Vreau să mă pun la punct neîntârziat. Pasiunea soției dumneavoastră pentru poet este pur și simplu molipsitoare!” La care eu am încuviințat din cap și am zis: „Da, desigur. Întotdeauna i-a plăcut Baudelaire”. „Și cu atâta pasiune, zise Piotrowski. M-a făcut să-mi fie rușine.” Și asta a fost tot, tot ce s-a spus între noi. Vedeți însă, domnule Ryder, vreau să vă spun următorul lucru: Eu nu știusem niciodată că îi place Baudelaire! Nici măcar n-am bănuțit! Înțelegi ce vreau să spun. Mie nu-mi destăinuise niciodată această pasiune a ei! Și când mi-a zis Piotrowski, atunci mi-a picat fisa. Deodată am început să văd limpede ceea ce încercasem să ignor toți anii aceia. Anume că ea încercase întotdeauna să ascundă anumite lucruri de mine. Să le păstreze ca și cum, dacă aș fi venit în contact cu ele, incultura mea le-ar fi distrus. Și cum spun, domnule, poate că mereu bănuțisem asta. Că era o importantă latură a personalității sale, pe care o ținea departe de mine. Și cine să-i facă vreo vină? Unei femei de așa o mare sensibilitate, crescută într-o familie ca a ei. Nu ezitase să-i spună lui Piotrowski, dar niciodată în timpul anilor petrecuți

împreună cu mine nu făcuse vreo aluzie la faptul că îi plăcea Baudelaire. Câteva minute am umblat de colo-colo printre persoanele invitate la recepție, fără să știu ce le spuneam, rostind simple amabilități, deși eram extrem de agitat în forul meu interior. Pe urmă m-am uitat în partea cealaltă a încăperii, cred că trecuse o jumătate de oră de la conversația mea cu Piotrowski, m-am uitat în partea cealaltă a încăperii și am zărit-o pe soția mea râzând fericită pe canapea, lângă Piotrowski. Să nu credeți că flirtau. Nu, soția mea a avut întotdeauna mare grijă în privința comportării decente. Dar râdea din tot sufletul, cum îmi dădeam seama că n-o mai văzusem încă de pe timpul când ne plimbam împreună de-a lungul canalului, înainte de căsătorie. Adică înainte ca ea să își dea seama. Era o canapea mare, pe care mai stăteau două persoane, iar altele stăteau pe jos ca să fie lângă Piotrowski. Dar el nu vorbea decât cu soția mea, iar ea râdea fericită. Dar, domnule Ryder, nu numai că râsul acesta spunea o mulțime de lucruri. Privindu-i din cealaltă parte a încăperii, așa cum făceam atunci, ce văd? Până în momentul acela Piotrowski șezuse pe marginea canapelei, cu mâinile împreunate în jurul genunchilor, așa! I-a spus ceva soției mele, râzând, și a început să se lase pe spate, da, ca și cum ar fi vrut să se lase pe spătarul canapelei. Și cum se lăsa el pe spate, foarte ușor, foarte abil, soția mea a luat o pernă din spatele ei și i-a pus-o lui Piotrowski, ca până să atingă spătarul să găsească deja perna acolo. A făcut-o cu atâta naturalețe, aproape fără să se gândească, cu atâta grație, domnule Ryder! Și când am văzut asta, am simțit că mi se rupe inima. Era în mișcarea ei un respect atât de firesc, așa o dorință de a-i fi de ajutor, de a-i fi cât de puțin pe plac. Fapta aceasta mărunță mi-a dezvăluit tot universul ei spiritual, în care mie nu-mi îngăduise să intru. Și în clipa aceea, mi-am dat seama cât de mult mă amăgisem. Atunci mi-am dat seama că aflasem ceva de care nu m-am mai îndoit niciodată. Adică, domnule, mi-am dat seama că mă va părăsi. Mai devreme sau mai târziu. Era doar o chestiune de timp. Am știut-o chiar din seara aceea.

Tăcu și păru iar că se cufundă în gândurile lui. Acum de ambele părți ale șoselei se întindeau terenuri arabile și am văzut tractoare care se deplasau încet, în depărtare, pe câmp.

I-am zis:

– Iertați-mă, dar seara de care mi-ați vorbit. Cu cât timp în urmă a avut loc?

– Cu cât timp în urmă? Hoffman părea ușor deranjat de întrebare. Păi... cred că după concertul lui Piotrowski de aici, trebuie să fie acum douăzeci și doi de ani.

– Douăzeci și doi de ani, am zis eu. Să înțeleg că soția dumneavoastră a rămas în tot acest timp alături de dumneavoastră?

Hoffman se întoarse supărat spre mine.

– Ce vreți să spuneți, domnule? Că nu știu cum stau lucrurile în propria casă? Că nu-mi cunosc propria soție? Mă destăinuiesc dumneavoastră, vă împărtășesc cele mai intime gânduri ale mele, și dumneavoastră vă permiteți să-mi dați lecții în aceste probleme de parcă v-ați pricepe mult mai bine decât mine...

– Iertați-mă, domnule Hoffman, dacă vi s-a părut că mă amestec. N-am vrut decât să vă arăt...

– Nu-mi arătați nimic, domnule! Nu știți nimic despre toate astea! De fapt, situația mea e disperată – și așa a fost de o bună bucată de vreme. Mi-am dat seama de asta în seara în care am fost invitați la domnul Fischer și mi s-a părut limpede ca lumina zilei, tot atât de limpede cum văd drumul din fața mea. De acord, încă nu s-a întâmplat nimic, dar asta numai pentru că... numai datorita strădaniilor mele. Da, domnule, și cât m-am străduit! Poate că veți râde de mine. Dacă tot știu că e o cauză pierdută, la ce bun să mă mai chinuiesc? De ce mă mai agăț de ea așa? Dumneavoastră vă vine foarte ușor să puneți o astfel de întrebare. Dar o iubesc din tot sufletul, domnule, acum mai mult ca niciodată. Pentru mine e de neconceput, n-aș putea s-o văd plecând, nimic n-ar mai avea niciun rost. De acord, știu că n-are sens, că mai curând sau mai târziu mă va părăsi pentru cineva ca Piotrowski, pentru cineva ca el, ca bărbatul care crezuse că sunt înainte de a-și da seama de adevăr. Dar nu puteți disprețui un bărbat pentru că se agață așa. Am făcut tot posibilul, domnule, am făcut tot posibilul în singurul mod accesibil cuiva ca mine. Am muncit din greu, am organizat tot felul de manifestări, am participat la comitete și cu timpul am izbutit să devin o persoană cu o anumită autoritate în cercurile artistice și muzicale ale orașului. Și, bineînțeles, exista întotdeauna speranța. Mai

aveam o speranță, care justifică poate cum am reușit s-o rețin atât de mult timp. Acum speranța aceea a murit, a murit deja de câțiva ani, dar vedeți dumneavoastră, o vreme n-am avut decât această unică speranță. Mă refer desigur la fiul nostru, Stephan. Dacă ar fi fost altfel, dacă ar fi fost binecuvântat măcar cu câteva dintre harurile cu care a fost coplesită familia ei! Câțiva ani, am sperat amândoi. L-am dat la lecții de pian, l-am urmărit cu atenție, am sperat imposibilul. Ne-am străduit să descoperim o sclipire care n-a existat niciodată, of, ne-am străduit să ascultăm, fiecare din alte considerente, doream atât de mult să auzim acel ceva, dar n-am reușit niciodată...

— Iertați-mă, domnule Hoffman. Spuneți asta despre Stephan, dar vă asigur...

— Ani de zile m-am tot amăgit! Mi-am zis că poate se va împlini mai târziu. Există totuși ceva, un mic sâmbure de talent. O, cât m-am amăgit, și cred că și soția mea. Am tot așteptat, apoi în ultimii ani n-a mai avut niciun rost să ne prefacem. Stephan are acum douăzeci și trei de ani. Nu mai pot să susțin că, dintr-odată, de mâine sau de-a doua zi o să se împlinească. A trebuit să înfrunt adevărul. Seamănă cu mine. Și acum știu că și ea își dă seama de asta. Sigur, ca mamă, îl iubește pe Stephan din toată inima. Dar, departe de a reprezenta salvarea mea, el a ajuns exact opusul. De fiecare dată când se uită la el, vede ce mare greșeală a făcut măritându-se cu mine...

— Domnule Hoffman, zău așa, am avut plăcerea să-l ascult pe Stephan cântând și trebuie să vă spun...

— O întruchipare, domnule Ryder! A ajuns întruchiparea greșelii ei capitale. O, dacă i-ați cunoaște familia! Când era tânără, probabil că întotdeauna a crezut în asta. A sperat probabil că într-o zi va avea copii frumoși și talentați. Sensibili la frumos, ca și ea. Și pe urma a comis greșeala! Sigur, ca mamă, îl iubește din tot sufletul pe Stephan. Dar asta nu înseamnă că nu se uită la el și nu vede în el greșeala ei. Seamănă atât de mult cu mine, domnule! Nu mai pot să neg. Nu acum când este practic om în toata firea...

— Domnule Hoffman, Stephan este un tânăr foarte talentat...

— Nu trebuie să spuneți astfel de lucruri, domnule! Vă rog, nu jigniți intimitatea sinceră în care v-am introdus cu asemenea expresii banale

de amabilitate! Nu sunt prost, văd și eu cum este Stephan. O vreme, el a fost singura mea nădejde, da, dar de atunci, de când am văzut că n-are niciun rost, și sincer să fiu, cred că am descoperit asta cu cel puțin șase sau șapte ani în urmă, am încercat – și cine mă poate învinui? – am încercat pur și simplu să mă agăț de ea, de azi pe mâine. I-am zis: „Uite ce e, așteaptă măcar până la următoarea manifestare pe care o organizez. Așteaptă măcar până la sfârșit, și atunci poate o să mă privești cu alți ochi”. Și după ce evenimentul cu pricina vine și trece, îi zic imediat: „Nu, așteaptă, mai urmează ceva, încă o manifestare minunată pe care o pregătesc acum. Te rog, așteaptă până la ea”. Așa am făcut, domnule. În ultimii șase sau șapte ani. Astă-seară, știu, este ultima mea șansă. Am mizat totul pe ea. Când i-am spus anul trecut, când i-am mărturisit pentru prima oară planurile mele pentru seara aceasta, când i-am schițat toate amănuntele, cum vor fi așezate mesele, programul serii, prevăzusem chiar – iertați-mă – ca dumneavoastră sau altcineva de aproape aceeași autoritate să accepte să devină invitatul de onoare, da, când i-am explicat pentru prima dată totul, când i-am explicat că din cauza mea fusese încătușată atât de mult timp în această mediocritate, cum datorită mie domnul Brodsky va cuceri dragostea și încrederea cetățenilor acestui oraș și cum, prin gloria acestei seri mărețe, voi schimba cu totul orientarea de la noi – ha! ha! –, vă spun eu, domnule, m-a privit ca și când ar fi vrut să-mi spună: „Iar o luăm de la capăt”. Dar am văzut în ochii ei o sclipire. Ceva care îmi zicea: „Poate că într-adevăr o să reușești. Asta ar fi ceva”. Da, doar o sclipire, dar tocmai sclipirile astea mi-au dat curaj atâta timp, domnule. A, uitați că am ajuns, domnule Ryder.

Trase pe un refugiu de lângă un câmp cu iarba înaltă.

– Domnule Ryder, zise Hoffman. Adevărul e că sunt cam în criză de timp. Mă întreb dacă aș fi prea nepoliticos dacă vă rog să vă duceți singur până la anexă.

I-am urmărit privirea și am văzut câmpul urcând abrupt pe un deal și că pe culmea acestuia se afla cocoțată o cabană.

Hoffman scotoci prin compartimentul de acte și scoase o cheie.

– La ușa cabanei o să găsiți un lacăt. Nu este ceva luxos, dar o să vă bucurați de intimitate, așa cum ați cerut. Iar pianina este un excelent exemplar realizat de Bechstein prin 1920.

Am privit spre deal, în sus, și am zis:

– Cabana de acolo, de sus?

– O să vin după dumneavoastră, domnule Ryder, după două ore. Doar dacă nu vreți să vină o mașină mai devreme?

– Două ore ar fi de ajuns.

– Ei, atunci, domnule, sper să fie totul pe gustul dumneavoastră.

Hoffman făcu semn cu mâna spre cabană, ca și când m-ar fi condus politicos până acolo, dar gestul lui trăda o undă de nerăbdare. I-am mulțumit și am coborât din mașină.

25

Am deschis o poartă zăbreliță și am luat-o pe cărarea care urca până la căbănuța de lemn. La început, câmpul era incredibil de mocirlos, dar pe măsură ce urcam pământul se întărea. Pe la jumătatea urcușului, am privit peste umăr și am constatat că se vedea drumul lung, șerpuind printre terenurile arabile, și ceva ce aducea cu capota mașinii lui Hoffman, care se îndepărta.

Am ajuns la cabană aproape fără suflu și am descuiat lacătul ruginit de la ușă. De afară, cabana părea un șopron obișnuit, dar am rămas totuși surprins să constat că era complet neamenajată pe dinăuntru. Pereții și podeaua erau doar scânduri goale, dintre care unele deformate deja. În crăpăturile dintre ele mișunau insecte, iar de grinzile de deasupra mea atârnavă resturile vechilor pânze de păianjen. Cea mai mare parte a spațiului era ocupată de o pianină destul de ponosită, iar când am tras taburetul și m-am așezat, am simțit că practic atingeam cu spatele peretele.

Tot pe acest perete era și singura fereastră din cabană, și când m-am răsucit pe taburet și mi-am lungit gâtul, am descoperit priveștiștile câmpului de afară, care cobora abrupt spre drum. Podeaua nu părea

complet plană și, întorcându-mă din nou cu fața la pianină, am avut senzația neplăcută că eram pe punctul de a aluneca înapoi pe deal în jos. Totuși, când am deschis pianina și am cântat câteva măsuri, am constatat că avea o tonalitate extrem de plăcută, în special notele joase, care aveau o anumită profunzime. Nu era o treabă ușoară, iar instrumentul fusese foarte bine acordat. Îmi trecu prin minte că lemnăria neprelucrată din jurul meu fusese probabil aleasă cu grijă pentru a obține nivelul optim dintre absorbție și reflecție. Cu excepția unui mic scârțâit care se auzea ori de câte ori apăsam pe pedală, nu prea aveam de ce să mă plâng.

După un scurt moment de reculegere, m-am lansat în tumultoasa uvertură a piesei *Azbest și fibră*. Apoi, pe măsură ce prima parte se apropia de pasajul meditativ, am început să mă liniștesc, până când m-am pomenit interpretând-o aproape numai cu ochii închiși.

Când am trecut la partea a doua, am deschis iar ochii și am văzut că soarele după-amiezii își revărsa lumina prin fereastra din spatele meu, proiectându-mi umbra chiar pe claviatură. Și totuși, nici dificultățile celei de-a doua părți n-au izbutit să-mi alunge liniștea. Într-adevăr, mi-am dat seama că eram perfect stăpân pe toate aspectele compoziției. Mi-am adus aminte cât de tare mă îngrijorasem în cursul zilei și m-am simțit de-a dreptul stupid. Ba mai mult, acum când ajunsesem la mijlocul piesei, părea de neconceput ca mama să nu fie mișcată de ea.

Adevărul era că n-aveam niciun motiv să simt altceva decât o deplină încredere în privința concertului din seara aceea.

De-abia când am ajuns la melancolia sublimă din partea a treia, mi-am dat seama de un zgomot de fond. La început, am crezut ca era legat de pedala ușoară a pianului, apoi că venea din podea. Era un zgomot slab, ritmic, care se oprea și revenea, și o vreme am încercat să nu-i mai dau atenție. Dar a revenit iar și apoi, interpretând pasajele pianissimo de la mijlocul părții a treia, mi-am dat seama că cineva săpa afara, nu foarte departe de mine.

Constatarea că sunetul nu avea nicio legătură cu mine m-a făcut să-l ignor și mai tare și am interpretat partea a treia, bucurându-mă de ușurința cu care emoțiile îngemănate se ridicau încet la suprafață și se destrămau. Am închis iar ochii și nu după mult timp am început să-mi

imaginez chipurile părinților mei, așezați unul lângă altul și ascultând cu o concentrare solemnă. Ciudat este că nu mi-i imaginam stând într-o sală de concert – așa cum știam că aveam să-i văd mai târziu, în seara aceea –, ci în salonul unei vecine din Worcestershire, o anume doamna Clarkson, o văduvă cu care mama se împrietenise la un moment dat. Poate că iarba înaltă din jurul cabanei îmi amintise de doamna Clarkson. Căsuța ei, ca și a noastră, se afla în mijlocul unui câmp mic și era destul de firesc ca, locuind singură, să nu poată să se ocupe de tunsul ierbii. Interiorul casei era însă, dimpotrivă, de o ordine impecabilă. Într-un colț al salonului era un pian, pe care nu-mi amintesc să-l fi văzut vreodată deschis. Din câte știam, se prea poate să fi fost dezacordat sau defect. Dar mi-am amintit de ceva, de cum stăteam liniștit în încăperea aceea, ținându-mi ceașca cu ceai pe genunchi, și îi ascultam pe părinții mei discutând cu doamna Clarkson despre muzică. Cred că tata tocmai o întrebase dacă a cântat vreodată la pian, fiindcă în mod sigur doamna Clarkson nu obișnuia să vorbească despre muzică. Oricum, fără vreo logică anume, în timp ce continuam să interpretez partea a treia din Azbest și fibră acolo, în cabana de lemn, mi-am îngăduit bucuria de a mă preface că eram iar în încăperea aceea din căsuța doamnei Clarkson, iar tata, mama și doamna Clarkson ascultau plini de seriozitate cum cântam la pianul din colțul odăii, în timp ce perdeaua de dantelă amenința să mă lovească peste față din cauza adierii vântului de vară.

Pe măsură ce mă apropiam de sfârșitul părții a treia, am devenit iar conștient de zgomotul acela ca de săpat. Nu eram sigur dacă se oprise o vreme și începuse din nou sau dacă se auzise mereu, dar în orice caz acum mi se părea mult mai evident decât înainte. Atunci îmi trecu prin minte că zgomotul venea de la nimeni altul decât de la Brodsky, care își îngropa câinele. Într-adevăr, mi-am amintit că pomenise de mai multe ori în dimineața aceea că avea de gând să-și îngroape câinele ceva mai târziu, precum și de o înțelegere vagă dintre noi, ca eu să cânt la pian în timp ce el oficia ceremonia înhumării.

Acum începeam să-mi imaginez cam ce se petrecuse la cabană înainte de sosirea mea. Probabil că Brodsky ajunsese ceva mai devreme și așteptase într-un loc, chiar pe culmea dealului, la o

aruncătură de băț de cabană, unde erau un pâlcc de copaci și o mică pantă. Așteptase acolo în liniște, după ce își rezemase mai întâi cazmaua de trunchiul unui copac și lăsase în apropiere, pe pământ, ascuns aproape în întregime în iarba înaltă, corpul câinelui înfășurat într-un cearșaf. După cum îmi spusese în dimineața aceea, intenționa să facă o ceremonie simplă, înfrumusețată doar de acompaniamentul pianului, și evident nu voise să înceapă înainte să ajung eu. Așadar, așteptase, poate chiar o oră, privind lung cerul și priveliștea de pe culmea dealului.

La început, este foarte firesc ca Brodsky să fi depănat amintiri despre prietenul său defunct. Dar cum minutele treceau, iar eu nu mai apăream, gândurile îi zburaseră din nou la domnișoara Collins și la apropiata lor întâlnire de la cimitir.

Nu după mult timp, Brodsky se pomenise amintindu-și iar de o anumită dimineață de primăvară, cu mulți ani în urmă, când cărase două scaune de răchită, afară pe câmp, în spatele cabanei lor. Asta se întâmplase la numai două săptămâni de la sosirea lor în oraș și, deși rămăseseră fără bani, domnișoara Collins se ocupase de mobilarea noii lor locuințe cu multă tragere de inimă. În dimineața aceea de primăvară, ea coborâse la micul dejun și își exprimase dorința de a se odihni puțin la soare și la aer curat.

Gândindu-se în urmă la dimineața aceea, descoperise că putea să-și amintească aievea iarba galbenă și udă, și soarele dimineții, pe când așezase scaunele unul lângă altul. Ea apăruse ceva mai târziu și o vreme stătuseră așa împreună, schimbând din când în când în liniște câte o vorbă. Pentru o clipă, în dimineața aceea, avuseseră pentru prima oară după luni de zile sentimentul că viitorul le rezerva ceva. Brodsky fusese chiar pe punctul de a da glas acestui gând, dar amintindu-și că atinge subiectul delicat al eșecurilor sale recente, se răzgândise.

Apoi ea își spusese părerea în legătură cu mobila de bucatărie. Cum el nu o scosese încă din ambalaj, deși îi promisese, ea nu putuse avansa cu treaba. Atunci el tăcuse o vreme, după care răspunsese foarte calm că avea mult de lucru în șopro. Și cum nu reușeau să stea împreună nici măcar câteva minute fără să se enerveze, putea foarte bine să se

apuce de treabă. Se ridicase și, trecând prin cabană, se dusesse spre șopronul din curtea din față. Niciunul nu ridicase deloc glasul, iar întreaga dispută nu durase mai mult de câteva secunde. Pe atunci nu-i dăduse prea mare atenție și se lăsase în scurt timp absorbit de planurile lui de tâmplărie. De câteva ori, în dimineața aceea, își ridicase privirea și o văzuse printr-o fereastră prăfuită, umblând de colo-colo, fără niciun rost, prin curtea din față. Continuase să lucreze, pe jumătate sigur că ea o să apară în cadrul ușii, dar de fiecare data ea intrase în casă. Intrase și el pentru prânz – intenționat destul de târziu – ca să constate că ea mâncase deja și dispăruse la etaj. Așteptase o vreme, apoi se întorsese în șopron și continuase să lucreze toată după-amiaza. Cu timpul, se pomeni că vede cum se înserează și cum se aprind luminile în cabană. În fine, aproape de miezul nopții, intrase și el. Tot parterul cabanei fusese lăsat în întineric. Se dusesse în salon, se așezase pe un scaun de lemn și, privind lung lumina lunii care se revărsa peste mobila dărăpănată, se gândise la ciudățenia acelei zile. Nu-și putea aminti dacă mai petrecuseră vreodată o zi întreagă în felul acela și, hotărât să încheie ziua într-o notă mai optimistă, se ridicase în picioare și se îndreptase spre scară.

Ajuns sus, văzuse că lumina era încă aprinsă în dormitor, în timp ce se apropia, podeaua scârțâise tare sub el, dând de veste că sosea tot atât de limpede ca și când ar fi strigat-o.

Ajuns la ușa dormitorului, se oprise și, privind în jos la fâșia de lumină de sub ea, încercase să se reculeagă puțin. Apoi, chiar când întinsese mâna spre mâner, din cealaltă parte a ușii se auzise tusea ei. Nu fusese decât o tuse ușoară, aproape sigur involuntară, și totuși ceva îl făcuse să se oprească, apoi să-și retragă încet mâna. Ceva din sunetul acela slab îi amintise de întreaga ei personalitate, pe care reușise să și-o scoată din minte; era o trăsătură pe care o admirase mult în vremuri mai fericite, dar pe care – după cum își dăduse brusc seama – încercase să o ignore cu o hotărâre tot mai mare din momentul dezastrului din care ieșiseră de curând. Tusea aceea strânsese oarecum în ea tot perfecționismul ei, intelectualismul, acea parte a ei care avea să se întrebe mereu dacă își folosea aptitudinile în modul cel mai folositor. Brus, se simțise extrem de iritat din cauza ei, a modului în care

trecuse toată ziua aceea, încât se întorsese și se îndepărtase fără să-i pese cât de tare scârțâia podeaua sub el. Apoi, ajuns iar în întunericul nesigur din salon, se întinsese pe canapeaua veche, se acoperise cu un pardesiu și adormise.

A doua zi dimineață, se trezise devreme și pregătise micul dejun pentru amândoi. Ea coborâse la ora obișnuită și se salutaseră fără ranchiună. El începuse să-i spună că regretă tot ce se întâmplase, dar ea îl oprise zicând că se purtaseră amândoi uimitor de copilărește. Apoi își continuaseră micul dejun, amândoi evident ușurați că neînțelegerea dispăruse. Și totuși, tot restul zilei și de câteva ori în zilele următoare, între ei stăruise o anumită răceală. Și pe urmă, în lunile următoare, după ce perioadele de tăcere dintre ei deveniseră tot mai lungi și mai dese, iar el încetase să se mai întrebe care era cauza lor, se pomenise amintindu-și de ziua aceea de primăvară, de dimineața care începuse atât de promițător, când ei stătuseră unul lângă altul, în iarba umedă.

Tocmai când era absorbit de astfel de amintiri, ajunsesem, în fine, și eu la cabană și începusem să cânt. După primele măsuri, Brodsky continuase să se uite cu o privire goală în depărtare. Apoi oftase, își adusese aminte de sarcina pe care o avea de îndeplinit și ridicase cazmaua. Încercase cu muchia ei duritatea pământului, dar nu mersese mai departe, gândindu-se poate că spiritul muzicii nu era deocamdată cel dorit. De-abia când ajunsesem la pasajul lent, melancolic, din partea a treia, începuse și Brodsky să sape. Pământul era moale și nu-i crease probleme. Târâse apoi corpul câinelui prin iarba înaltă până la groapă, fără multe fasoane, fără să simtă dorința de a da la o parte cearșaful ca să-l vadă pentru ultima oară. Începuse chiar să arunce pământ în groapă, când ceva, poate tristețea muzicii care ajungea până la el, îl făcuse în sfârșit să se oprească. Apoi, îndreptându-și ținuta, își îngăduise câteva clipe de liniște în care privise în jos, la groapa pe jumătate umplută. De-abia când mă apropiasem de sfârșitul părții a treia, Brodsky a luat iar cazmaua și a continuat treaba începută.

În timp ce încheiam partea a treia, îl auzeam pe Brodsky muncind încă din greu și m-am hotărât să trec peste ultima parte – era total nepotrivită cu ceremonia – și să reiau pur și simplu partea a treia.

Simțeam că măcar atât puteam face și eu pentru Brodsky, după ce îl lăsasem să aștepte atât de mult.

Săpatul a mai continuat puțin, apoi se opri când mai aveam încă aproape o jumătate de parte de interpretat. Am bănuțit că lui Brodsky avea să-i fie de ajuns și i-am mai lăsat ceva timp să stea aplecat deasupra mormântului, adâncit în gândurile lui, și m-am pomenit nuanțând și mai puternic tonul elegiac decât înainte.

Ajuns iar la sfârșitul părții a treia, am mai rămas liniștit, câteva minute, așezat la pianină, după care m-am ridicat să-mi dezmoțesc oasele în spațitul acela mic. Acum soarele după-amiezii își revărsa lumina peste cabana și am auzit greieri în iarba din apropiere. După o vreme, mi-a trecut prin minte că ar trebui să ies și să-i spun măcar câteva cuvinte lui Brodsky.

Când am deschis ușa și am privit afară, am văzut cu mirare cât de mult coborâse soarele peste drumul din vale. Am făcut câțiva pași prin iarbă până la cărare și am luat-o în sus spre culmea dealului. Atunci am văzut că versantul opus cobora mai puțin abrupt spre o vale frumoasă. Brodsky stătea în picioare, aplecat deasupra mormântului, sub un pâlț de copaci firavi, ceva mai jos de locul în care mă aflam eu.

Când am coborât spre el, nu s-a întors, ci a zis încet, fără să-și ia ochii de la mormânt:

– Mulțumesc, domnule Ryder. A fost foarte frumos. Vă sunt recunoscător, foarte recunoscător.

Am mormăit ceva și m-am oprit în iarbă, păstrând respectuos distanța de mormânt. Brodsky a mai privit o vreme în jos, apoi a zis:

– Doar un bătrân animal. Dar am vrut muzică de cea mai bună calitate. Vă sunt foarte recunoscător.

– Pentru nimic, domnule Brodsky. Mi-a făcut plăcere.

Oftă și mă privi pentru prima oară.

– Știți că nu pot să-l plâng pe Bruno. Am încercat, dar nu pot. Gândurile mele se îndreaptă numai spre viitor. Și uneori, numai spre trecut. Știți, mă gândesc la viața noastră din trecut. Și acum să mergem, domnule Ryder. Să-l lăsăm pe Bruno aici. Se întoarse și începu să coboare încet spre vale. Să plecăm acum. Adio, Bruno, adio. Ai fost un prieten bun, dar n-ai fost decât un câine. Să-l lăsăm, domnule Ryder.

Haideți, veniți cu mine! Să-l lăsăm. E frumos din partea dumneavoastră că ați cântat pentru el. Muzică de cea mai bună calitate. Dar acum nu pot să plâng. În curând vine și ea. Nu peste mult timp. Să mergem, vă rog.

Am privit iar în jos, spre valea care se deschidea înaintea noastră, și acum am observat că era în întregime acoperită cu pietre funerare. Atunci îmi trecu prin minte că ne îndreptam chiar spre cimitirul în care Brodsky stabilise să se întâlnească cu domnișoara Collins. Și într-adevăr, în timp ce intram în pas cu el, l-am auzit pe Brodsky că zice:

– Mormântul lui Per Gustavsson. Acolo ne întâlnim. Nu știu de ce. Zicea că știe unde e mormântul, atâta tot. O să aștept acolo, nu mă deranjează să aștept puțin.

Am mers prin iarba deasă, apoi am ajuns la o cărare și, coborând mai departe panta dealului, am constatat că puteam distinge cimitirul din ce în ce mai clar. Era un loc liniștit și retras. Pietrele funerare erau dispuse în șiruri ordonate pe albia văii, iar unele urcau pantele înverzite, de ambele părți. Chiar atunci am observat că se oficia o înmormântare; vedeam siluetele întunecate ale grupului care suferise greaua pierdere, poate treizeci de inși cu totul, adunați în lumina soarelui, în stânga noastră.

– Sper să decurgă bine, am zis eu. Desigur, vreau să spun întâlnirea cu domnișoara Collins.

Brodsky clătină din cap.

– Dimineața asta m-am simțit bine. M-am gândit că, dacă am vorbi, am putea îndrepta iar lucrurile. Dar acum, nu mai știu. Poate că individul acela, prietenul dumneavoastră care era la ea azi-dimineață, poate că are dreptate. Poate că ea n-o să mă ierte niciodată. Poate că am întrecut măsura și n-o să mă ierte niciodată.

– Sunt sigur că n-aveți de ce să vă faceți gânduri negre, am zis. Orice s-a întâmplat ține de domeniul trecutului. Dacă amândoi ați putea măcar...

– Toți anii aceștia, domnule Ryder, zise el. În adâncul sufletului meu n-am recunoscut niciodată ce se zicea pe atunci despre mine. N-am crezut niciodată ca am fost un... un nimeni. Poate cu mintea, da, am acceptat ce se spunea. Dar cu inima, nu, n-am crezut niciodată. Nicio

clipă, în toți anii aceștia. Întotdeauna o auzeam, auzeam muzica. Așa că mi-am dat seama că mă simțeam mai bine, mai bine decât zicea lumea. Și la puțin timp după ce am ajuns aici, și-a dat seama și ea, știu asta. Pe urmă însă, ei bine, a început să se îndoiască, și cine să-i facă vreo vină? Nu pot s-o acuz că m-a părăsit. Nu, nu pot. Dar o acuz, o acuz că nu s-a străduit mai mult. Da, ar fi trebuit să se străduiască mai mult! Am făcut-o să mă urască, vă dați seama cât m-a costat asta? I-am redat libertatea, și ea ce face? Nimic. Nici măcar nu pleacă din orașul ăsta, pur și simplu își pierde vremea. Cu oamenii ăștia, oamenii ăștia slabi și fără rost, cu care vorbește toată ziua. Dacă știam că asta va fi tot ce va face! E dureros, domnule Ryder, să te îndepărtezi de persoana iubită. Credeți că aș mai fi făcut-o? Credeți că aș mai fi ajuns așa, dacă aș fi știut că asta e tot ce va face? Să discute cu oamenii ăștia slabi și nefericiți? Pe vremuri avea planuri mărețe. Voia să facă lucruri importante. Așa era. Și uite, a pierdut totul. Nici măcar n-a plecat din acest oraș. Mai e oare de mirare că țipam la ea din când în când? Dacă asta e tot ce voia să facă, de ce n-a zis așa chiar atunci? Crede că-i o glumă, o glumă bună să ajungi un cerșetor bețiv? Lumea se gândește, de acord, e beat, nu-i pasă de nimic. Nu-i adevărat. Uneori totul devine limpede, foarte limpede, și pe urmă... știți ce groaznic e pe urmă, domnule Ryder? N-a profitat niciodată de șansa pe care i-am dat-o. Nici măcar n-a plecat din oraș. Totul se rezumă la vorbărie, vorbărie cu oamenii ăștia slabi. Am strigat la ea, ce, puteți să-mi reproșați asta? O merita, merita tot ce i-am spus, toate murdăriile pe care i le-am făcut...

— Vă rog, vă rog, domnule Brodsky. Nu așa trebuie să vă pregătiți pentru cea mai importantă întâlnire...

— Crede că mi-a făcut plăcere? Că am făcut-o ca să mă distrez? Nu era nevoie s-o fac. Uite, vedeți, dacă vreau să nu mai beau, pot s-o fac. Crede că am făcut-o în glumă?

— Domnule Brodsky, nu vreau să mă amestec. Dar în mod sigur a venit timpul să uitați definitiv aceste lucruri. În mod sigur, toate aceste diferende, neînțelegeri, trebuie date uitării. Trebuie să încercați să vă faceți restul vieții cât mai frumos. Vă rog, încercați să vă calmați! N-are niciun rost să vă întâlniți cu domnișoara Collins în starea asta, o să vă pară sigur rău după aceea. De fapt, domnule Brodsky, dacă îmi

permiteți, ați procedat foarte corect până acum, arătându-i ce viitor o așteaptă. Ideea dumneavoastră de a lua un animal este, după părerea mea, foarte bună. Cred sincer că ar trebui să o puneți în practică, și altele la fel. Nu aveți chiar niciun motiv să dezgropați iar trecutul. Și sigur că acum aveți toate șansele unui viitor frumos. În ceea ce mă privește, intenționez să fac tot ce-mi stă în putință să fiți acceptat de locuitorii acestui oraș...

— A, da, domnule Ryder! Păru să-și schimbe brusc dispoziția. Da, da, da. Astă-seară, da, am de gând... am de gând să fiu extraordinar!

— Așa vă vreau, domnule Brodsky.

— Astă-seară n-o să mă fac de râs, absolut deloc. Da, recunosc că am fost hăituit, am renunțat, am dat amândoi bir cu fugiții și am venit aici. Dar în sufletul meu n-am renunțat niciodată cu totul. Știam că n-am avut niciodată o șansă adevărată. Iar acum, în fine, astă-seară... Aștept de atâta timp, că n-o să mă fac de râs. Orchestra asta, nici n-o să le vină să creadă ce voi scoate din ea. Domnule Ryder, vă sunt recunoscător. Dumneavoastră m-ați inspirat. Până azi-dimineață, mi-a fost teamă. Teamă de seara asta, teamă de ce se va întâmpla. Mi-am zis că trebuie să fiu atent. Hoffman, toți mi-au zis să fiu atent. S-o iau la început mai ușor, așa mi-au zis. Să-i câștig încet-încet. Dar azi-dimineață v-am văzut fotografia. În ziar, cea cu monumentul Sattler. Asta e, asta e! mi-am zis. Mergi până la capăt, până la capăt! Arată-le tot ce poți! Orchestra asta, nici n-o să le vina să creadă! Și nici oamenii ăștia, orașul ăsta n-o să creadă. Da, mergi până la capăt! Atunci ea o să se convingă. O să mă vadă iar așa cum sunt, o să vadă cine sunt cu adevărat și cine am fost mereu! Monumentul Sattler, asta era!

Între timp, panta se terminase, iar noi mergeam pe cărarea principală, năpădită de iarbă, a cimitirului. Mi-am dat seama de o mișcare în spatele nostru și, privind peste umăr, am văzut că unul dintre cei îndoliați de la înmormântare alerga spre noi, făcând semne desperate. Pe măsura ce se apropia, am văzut că era un bărbat negricios și îndesat, în jur de cincizeci de ani.

— Domnule Ryder, e o adevărată cinste, zise el cu respirația tăiată, în timp ce mă întorceam spre el. Sunt fratele unei văduve. S-ar bucura atât de mult dacă ați veni alături de noi!

Am privit în direcția arătată și am văzut că eram aproape de locul în care se făcea înmormântarea. Într-adevăr, puteam chiar să deslușesc în adierea vântului suspine deznădăjduite.

— Pe aici, vă rog, zise bărbatul.

— Dar sigur că într-un moment atât de intim ca acesta...

— Nu, nu, vă rugăm. Sora mea, toată lumea s-ar simți onorată. Pe aici, vă rog.

L-am urmat destul de refractar. Pământul devenea tot mai mocirlos în timp ce ne croiam drum printre pietrele funerare.

La început, n-am reușit să disting văduva printre rândurile de femei cernite și aduse de spate, dar apropiindu-ne de grup, am zărit-o în față, aplecată deasupra unei gropi neastupate. Părea atât de disperată, că ar fi fost în stare să se arunce peste coșciug. Poate tocmai de aceea, un domn bătrân cu părul alb o ținea strâns de braț și de umăr. În spatele ei, majoritatea oamenilor suspinau ca și când ar fi fost realmente mâhniți, dar cu toate acestea văicărelile îndurerate ale văduvei se distingeau clar – încete, epuizate și totuși asemănătoare unor țipete surprinzător de profunde, ca ale unei victime după o tortură prelungită. La auzul acestor sunete, am vrut să mă întorc, dar îndesatul îmi făcea acum semn să merg la grupul din față. Văzând că nu mă mișc din loc, șopti destul de tare:

— Vă rog, domnule Ryder.

La auzul acestor vorbe, câteva persoane s-au întors și s-au uitat la noi.

— Pe aici, domnule Ryder.

Îndesatul mă luă de braț și am început să ne croim drum prin mulțime. În timp ce făceam aceasta, câteva chipuri s-au întors spre mine și am auzit cel puțin două voci șoptite: „E domnul Ryder”. Până să ajungem la grupul din față, suspinele au amuțit în mare parte și am simțit în spate mai multe perechi de ochi ațintiți asupra mea. Am luat o atitudine de tăcere respectuoasă, dureros de conștient că eram îmbrăcat cu o haină obișnuită vernil și că nu aveam nici măcar cravata la gât. Ba mai mult, cămașa mea avea un imprimeu vesel, cu galben și portocaliu. M-am încheiat iute la haină, în timp ce îndesatul încerca să atragă atenția văduvei asupra mea.

– Eva, zicea el cu blândețe. Eva.

Deși bătrânul cu părul alb s-a întors să ne privească, văduva nu dădea semne să fi auzit. Rămase pierdută în durerea ei, strigând din când în când deasupra mormântului. Fratele ei privi înapoi spre mine, evident jenat.

– Vă rog, am șoptit eu, începând să mă retrag, o să-mi prezint condoleanțele ceva mai târziu.

– Nu, nu, domnule Ryder, vă rog. Numai o clipă.

Îndesatul puse o mână pe umărul surorii sale și zise iar, de astă dată cu o vădită nerăbdare:

– Eva, Eva.

Văduva își îndreptă spatele și, în fine, stăpânindu-și suspinele, se întoarse cu fața spre noi.

– Eva, zise fratele ei. Domnule Ryder e aici.

– Domnul Ryder?

– Sincerele mele condoleanțe, doamnă, am zis eu plecându-mi solemn capul.

Văduva continua să se uite lung la mine.

– Eva, susură fratele ei.

Văduva tresări, se uită la fratele ei, apoi din nou la mine.

– Domnule Ryder, zise ea cu voce surprinzător de calmă, este o adevărată onoare. Hermann – arătă spre groapă – este un mare admirator al dumneavoastră.

Apoi, brusc, suspinele o copleșiră din nou.

– Eva!

– Doamnă, am zis repede, n-am venit decât ca să-mi exprim cele mai sincere condoleanțe. Îmi pare sincer foarte rău. Dar, doamnă, oameni buni, vă rog acum să-mi permiteți să vă las cu durerea dumneavoastră....

– Domnule Ryder, zise văduva, și am văzut că iar se liniștise. Este într-adevăr o onoare. Sunt sigură că toți cei prezenți sunt în asentimentul meu când spun că suntem foarte, profund flatați.

Un cor de murmure de încuviințare se ridică în spatele meu.

– Domnule Ryder, continuă văduva, cum vi se pare șederea în orașul nostru? Sper că ați descoperit măcar unul sau două lucruri fascinante.

– Mă simt foarte bine. Toată lumea a fost atât de amabilă! O comunitate încântătoare. Îmi pare foarte rău de... de deces.

– Poate doriți să beți ceva. Puțin ceai sau poate cafea?

– Nu, nu, zău, vă rog...

– Vă rog cel puțin să rămâneți să beți ceva. Of, Doamne, n-a adus nimeni ceai sau cafea? Nimic?

Văduva căuta insistent din priviri în mulțime.

– Zău, vă rog, n-am vrut să vă întrerup. Vă rog să continuați... ce ați început.

– Dar trebuie să serviți ceva. Oameni buni, nu are cineva nici măcar o sticlă cu cafea?

Am auzit voci consultându-se în spatele meu și, privind peste umăr, am văzut lumea căutând prin poșete și buzunare, îndesatul făcea semn cu mâna înspre spatele mulțimii, de unde i se trimise ceva. În timp ce studia acel ceva, am văzut că era o felie de prăjitură învelită în celofan.

– Asta-i tot ce putem oferi? strigă îndesatul. Ce înseamnă asta?

În spatele meu se iscaseră deja un adevărat târăboi. O voce, mai ales, întreba mânioasă:

– Otto, unde e brânza aceea?

În fine, îndesatul primi un pachet cu bomboane mentolate. Îi fulgeră mânios cu privirea pe ceilalți, apoi se întoarse să-i arate surorii sale prăjitura și bomboanele.

– Zău, sunteți foarte amabili, am zis eu, dar n-am venit decât să...

– Domnule Ryder, zise văduva, cu vocea încordată de emoție, se pare că asta-i tot ce vă putem oferi. Nu știu ce ar fi zis Hermann, dacă vedea că este făcut de rușine, mai ales în această zi. Dar asta e, nu pot decât să-mi cer iertare. Uitați, asta e tot, e tot ce vă putem oferi, toată ospitalitatea pe care v-o putem oferi.

Vocile din spatele meu, care se potoliseră când văduva a început să vorbească, izbucniră cu tot felul de argumente. Am auzit pe cineva strigând:

– Ba nu, n-am spus așa ceva!

Apoi bătrânul cu părul alb, care o ținuse ceva mai devreme pe văduvă lângă marginea gropii, făcu un pas înainte și se înclină în fața mea.

– Domnule Ryder, zise el, scuzați modul acesta meschin în care vă întoarcem omagiul. Ne-ați surprins, după cum vedeți, complet nepregătiți. Vă asigur, totuși, că fiecare dintre noi vă este profund recunoscător. Vă rog să primiți aceste gustări, oricât de nepotrivite ar fi ele.

– Vă rog, domnule Ryder, luați loc. Văduva ștergea cu o batistă suprafața unei pietre funerare din marmură, de lângă mormântul soțului ei. Vă rog.

Atunci mi-am dat seama că era imposibil să mă mai retrag. M-am îndreptat smerit spre mormântul pe care îl curățase văduvă pentru mine și am zis:

– Ei bine, sunteți cu toții foarte amabili.

Nici n-am apucat bine să mă așez pe marmura deschisă la culoare, că tot cortegiul păru să facă un pas înainte, adunându-se în jurul meu.

– Vă rog, am auzit-o iar pe văduva spunând.

Stătea în picioare lângă mine și rupea celofanul în care era înfășurată prăjitura. Când în fine îl desfăcu, îmi întinse prăjitura cu ambalaj cu tot. I-am mulțumit și am început să mănânc. Era un fel de prăjitură cu fructe și a trebuit să fiu atent să nu mi se sfărâme în mână. Ba mai mult, era o felie destul de mare, nu una pe care s-o poți înfuleca iute din câteva înghițituri. În timp ce mâncam, am avut senzația că persoanele din cortegiu se apropiau din ce în ce mai mult de mine, deși când m-am uitat în sus la ele, am văzut că toată lumea stătea liniștită, cu privirile plecate în semn de respect. O vreme se făcu liniște, apoi îndesatul tuși și zise:

– A fost o zi foarte plăcută.

– Da, foarte plăcută, am răspuns, deși aveam gura plină, într-adevăr, foarte plăcută.

Atunci domnul mai în vârstă, cu părul alb, făcu un pas mai în față și zise:

– Se pot face plimbări foarte frumoase în jurul orașului nostru, domnule Ryder. Chiar la mică distanță de centru, se pot face plimbări

splendide la țară. Dacă vă găsiți o oră liberă, aș fi foarte fericit să vă conduc undeva.

– Domnule Ryder, nu doriți o bomboană mentolată?

Văduva ținea pachetul deschis aproape de fața mea. I-am mulțumit și am luat o bomboană în gură, deși știam că nu se potrivea cu prăjitura.

– Cât despre oraș în sine, zise bătrânul cu părul alb, dacă vă interesează arhitectura medievală, există câteva case absolut fascinante. În special în Orașul Vechi. Aș fi foarte fericit să vă conduc.

– Într-adevăr, am zis eu, sunteți foarte amabil.

Am continuat să mănânc, dorind acum să termin prăjitura cât mai repede cu putință. Se făcu iar liniște, după care văduva oftă și zise:

– Până la urmă a ieșit foarte bine.

– Da, am zis, vremea a fost minunată aici, de când am sosit.

Remarca a fost întâmpinată cu un murmur general de aprobare, câteva persoane râzând chiar politicoș, de parcă aș fi spus o vorbă de duh. Am îndesat restul de prăjitură în gură și mi-am scuturat mâinile de firimituri.

– Uitați ce e, am zis, ați fost cu toții foarte amabili. Acum însă vă rog să vă continuați ceremonia.

– Mai serviți o bomboană mentolată, domnule Ryder. E tot ce vă putem oferi, spuse văduva și îmi rezezi iar pachetul în față.

Atunci mi-am dat brusc seama că în momentul acela văduva mă ura cel mai tare. Într-adevăr, îmi trecu prin minte că, deși erau toți foarte politicoși, aproape toata lumea prezentă – până și îndesatul – abia mă mai suporta. Ciudat e că tocmai când îmi trecu aceasta prin minte, o voce din spate zise, nu tare, dar foarte clar:

– Dar cu ce e el atât de deosebit? Aceasta e ceremonia lui Hermann.

Am auzit o rumoare stânjenită și cel puțin două voci care șopteau: „Cine a spus asta’?” Domnul cu părul alb tuși, apoi zise:

– Și de-a lungul canalelor e plăcut să te plimbi.

– Dar cu ce e el atât de deosebit? Să-și permită să ne întrerupă așa?

– Taci din gură, neghiobule, răspunse cineva. Ți-ai și găsit momentul să ne faci de rușine pe toți.

Câteva voci se ridicaseră în sprijinul acestor vorbe, dar acum o altă voce începuse să strige ceva amenințător.

— Vă rog, domnule Ryder, și văduva îmi înfipse din nou bomboanele mentolate în față.

— Nu, zău că....

— Vă rog. Mai luați una.

În spatele mulțimii, începu un schimb mânios de cuvinte între patru sau cinci persoane. Una striga:

— Împinge lucrurile prea departe. Monumentul Sattler e deja prea mult.

Atunci din ce în ce mai multe persoane începură să țipe unele la altele și am simțit că e gata să izbucnească un scandal în toată regula.

— Domnule Ryder, îndesatul se aplecă spre mine, vă rog nu-i luați în seamă. Întotdeauna ne-au făcut de râs. Întotdeauna. Ne e rușine cu ei. Da, ne e rușine. Vă rog, nu ne umiliți mai tare ascultându-i.

— Dar sigur că...

Am încercat să mă ridic, dar am simțit că ceva mă împinge iar în jos. Atunci am văzut că văduva mă înșfăcase de umăr.

— Vă rog să vă liniștiți, domnule Ryder, zise ea aspru. Vă rog să vă terminați gustarea.

Acum toata lumea se certa, iar ceva mai în spate se părea că unii se îmbrânceau între ei. Văduva continua să mă țintuiască jos, apăsându-mă pe umăr și privind mulțimea cu un aer de mândră sfidare.

— Nu-mi pasă, nu-mi pasă, striga o voce. Mai bine am rămâne așa cum suntem.

Din nou se îmbrânciră între ei, după care un tânăr gras își croi drum până în față. Avea o față foarte rotundă și în clipa aceea era evident foarte pornit. Mă fulgeră cu privirea, apoi zise:

— E foarte bine că ați venit aici. Și că pozați în dreptul monumentului Sattler! Și încă atât de zâmbitor! Pe urmă o să plecați în altă parte. Dar pentru aceia dintre noi care rămân, nu e atât de simplu. Auzi, monumentul Sattler!

Tânărul cu fața rotundă nu arăta ca unul obișnuit să spună vorbe îndrăznețe și fără îndoială că își exprima în mod sincer emoțiile. M-am simțit puțin luat prin surprindere și o clipă n-am fost în stare să

răspund. Apoi, cum tânărul se pregătea să-mi lanseze și alte reproșuri, am simțit că nu mai rezist. Îmi trecu prin minte, nu știu de ce, că greșisem cumva acceptând cu o zi în urma să mă las fotografiat în dreptul monumentului Sattler. Pe atunci, evident, mi se părea cel mai elocvent mijloc de a transmite un mesaj potrivit cetățenilor acestui oraș. Știusese, desigur, de aspectele pro și contra pe care le implica acest lucru – îmi aminteam cum în dimineața aceea, la micul dejun, cumpănisem atent aceste aspecte –, dar vedeam acum că mai era ceva în faptul că pozasem în dreptul monumentului Sattler.

Încurajați de tânărul cu fața rotundă, câteva persoane începură și ele să strige spre mine. Altele încercau să le stăpânească, deși nu cu elanul la care te-ai fi așteptat. Atunci, în toiul hărmălaiei, am distins o voce nouă, care vorbea blând în spatele meu. Era o voce de bărbat, cultivată și calmă, care m-a frapat ca fiind ușor familiară.

– Domnule Ryder, zise vocea. Domnule Ryder. Sala de concert. Ar fi într-adevăr timpul să mergeți acolo. Trebuie neapărat să aveți timp suficient pentru inspectarea aranjamentelor și condițiilor...

Apoi vocea fu acoperită de un nou schimb de cuvinte, deosebit de puternic, care izbucnise în fata mea. Tânărul cu fața rotundă mă arăta cu mâna și repeta ceva întruna.

Apoi, brusc, asupra mulțimii se lăsă tăcerea. La început, am crezut că în fine se potoliseră și așteptau să zică ceva. Apoi însă am observat că tânărul cu fața rotundă – și chiar toată lumea – privea fix undeva deasupra capului meu. De-abia după câteva clipe mi-a trecut prin minte să mă răsucesc, și atunci am văzut ca Brodsky se urcase pe un mormânt și se ridicase chiar deasupra mea.

Poate că nu era decât unghiul din care îl priveam eu – se aplecase puțin înainte, încât vedeam proiectată pe întinderea nemărginită a cerului o parte din gura lui –, dar în ținuta sa era ceva surprinzător de autoritar. Părea că se ridică mare și amenințător deasupra noastră, asemenea unei statui uriașe, cu brațele deschise, ridicate în aer. De fapt, supraveghea adunarea din fața lui cam așa cum îmi închipuiam că ar fi făcut cu o orchestră, în secunde de dinainte de a începe să dirijeze. Ceva din ținuta sa sugera o ciudată autoritate asupra emoțiilor

care tocmai iscaseră scandalul din fața lui – ceva care le putea face să se amplifice sau să pălească după bunul său plac.

Liniștea mai dură puțin. Apoi o voce strigă:

– Și dumneata ce mai vrei? Bețiv bătrân!

Poate că individul intenționase ca prin strigătul său să provoace o nouă izbucnire a scandalului. Dar nimeni nu păru să-l fi auzit.

– Bețiv bătrân! mai încercă o dată individul, dar vocea își pierduse deja din convingere.

Atunci se făcu liniște, căci toate privirile se ridicară fix spre Brodsky. După un timp imposibil de apreciat, Brodsky zise:

– Dacă așa vrei să-mi spui, fie. Mai vedem noi. Mai vedem noi cine sunt eu. În zilele, săptămânile și lunile următoare. O să vedem dacă nu sunt decât atât.

Vorbise fără grabă, cu o forță calmă care nu anula cu nimic efectul inițial. Cortegiul continua să-l privească, aparent vrăjit.

Apoi Brodsky zise blând:

– Cineva drag a murit. E un moment important.

Am simțit poalele hainei lui atingându-mi creștetul și mi-am dat seama ca întindea o mână în jos, spre văduvă.

– E un moment important. Haideți! Alinați-vă durerea. Veți rămâne cu ea tot restul zilelor. Dar alinați-vă rana acum, cât e încă deschisă și sângerează. Haideți!

Brodsky cobori de pe mormânt, cu mâna încă întinsă spre văduvă. Aceasta i-o luă cu un aer visător și atunci Brodsky îi atinse cu cealaltă mână spatele și începu s-o conducă blând înapoi, spre marginea mormântului deschis.

– Haideți, l-am auzit spunând liniștit. Haideți acum.

Mergeau încet prin frunzele uscate până când ea ajunse din nou la marginea mormântului și privi în jos, spre coșciug.

Apoi, cum văduva începuse din nou să suspine, Brodsky se retrase cu grijă și se îndepărtă de ea cu un pas. Deja începuseră și alții să plângă, și am văzut cum într-o clipă lucrurile au revenit la ceea ce fuseseră înainte de sosirea mea. Deocamdată, în orice caz, ieșisem din atenția lor și am hotărât că trebuia să profit de ocazie și să dispar.

M-am ridicat ușor în picioare și reușisem chiar să trec de câteva morminte, când am auzit zgomot de pași chiar în spatele meu. O voce zise:

– Domnule Ryder, acum chiar că trebuie să mergeți la sala de concert. Nu se știe niciodată ce schimbări mai trebuie făcute.

M-am întors și l-am recunoscut pe Pedersen, bătrânul consilier pe care îl întâlnisem la cinematograful, în prima seară petrecută în oraș. Ba mai mult, mi-am dat seama că a lui fusese vocea blândă pe care o auzisem ceva mai devreme, în spatele meu.

– A, domnule Pedersen, am zis eu pe când acesta intra în pas cu mine, îmi pare bine că mi-ați adus aminte de sala de concert. Când au început să se încingă lucrurile acolo, trebuie să recunosc că am cam pierdut noțiunea timpului.

– Chiar așa, la fel și eu, zise Pedersen râzând ușor. Și eu trebuie să merg la o întâlnire. Nici pe departe la fel de importantă, dar care totuși are legătură cu serata.

Am ajuns pe cărarea cu iarbă care străbătea mijlocul cimitirului și ne-am oprit amândoi.

– Poate mă ajutați, domnule Pedersen, am zis eu privind în jur. Am stabilit să mă conducă o mașină la sala de concert, probabil că mă așteaptă. Numai că nu știu cum să ies iar la drum.

– Vă arăt bucuros, domnule Ryder. Urmați-mă, vă rog!

Am început să mergem iar, lăsând în urmă dealul pe care îl coborâsem cu Brodsky. Soarele apunea deasupra văii, iar umbrele aruncate de pietrele funerare se alungiseră apreciabil.

În timp ce mergeam, am simțit cel puțin de două ori că Pedersen voia să-mi zică ceva, după care parcă se răzgândea. În cele din urmă, i-am spus în treacăt:

– Câțiva dintre cei de adineaori. Păreau foarte în temă. Adică în legătură cu fotografiile mele din ziar.

– Ei, vedeți dumneavoastră, domnule, zise Pedersen cu un oftat, e vorba de monumentul Sattler. Max Sattler are și azi tot atâta influență asupra oamenilor ca în trecut.

– Bănuiesc că v-ați format anumite păreri. Adică despre fotografiile de la monumentul Sattler.

Pedersen zâmbi stingher și îmi evită privirea.

– Cum să vă explic? zise el în cele din urmă. E atât de greu pentru un străin să înțeleagă! Chiar și pentru un expert ca dumneavoastră. Nu se știe exact de ce Max Sattler – de ce întregul episod din istoria acestui oraș – a căpătat o importanța atât de mare pentru oamenii de aici. Pus pe hârtie, nu pare mare lucru. Da, totul s-a petrecut aproape acum un secol. Dar vedeți dumneavoastră, domnule Ryder, după cum ați descoperit fără îndoială și dumneavoastră, Sattler a ajuns să ocupe un loc important mai ales în imaginația tuturor cetățenilor. Rolul sau a devenit, dacă vreți, legendar. Uneori, oamenii se tem de el, alteori, îl urăsc. Și alteori, amintirea lui e idolatrizată. Cum să vă explic? Să vă spun în felul următor. Cunosc un individ, e un prieten bun. Acum a îmbătrânit, dar n-a avut o viață grea. Este respectat aici și joacă un rol important în treburile orașului. N-a avut deloc o viață grea. Dar din când în când, omul nostru își trece în revistă viața și se întreabă dacă nu cumva a lăsat să-i scape anumite lucruri. Se întreabă ce s-ar fi întâmplat dacă el ar fi fost, ei bine, ceva mai puțin timid. Ceva mai puțin timid și ceva mai pasionat.

Pedersen râse ușor. Cărarea cotea acum și am zărit înaintea noastră poarta de fier întunecată a cimitirului.

– Atunci, știți, începe să se gândească la trecut, continuă Pedersen. La acel moment de răscruce din tinerețea lui, când nu avea atâtea tabieturi. Își amintește, de pildă, de cum încercase să-l seducă o femeie. Evident, nu se lăsase, era mult prea cumsecade. Sau poate că din cauză că era laș. Poate că era prea tânăr, cine știe? Se întreabă ce s-ar fi întâmplat dacă atunci ar fi pornit pe alt drum, dacă ar fi avut ceva mai multă încredere în... în dragoste și pasiune. Știți cum este, domnule Ryder. Știți cum visează uneori bătrânii, întrebându-se ce s-ar fi întâmplat dacă în anumite momente cheie lucrurile ar fi luat o altă întorsătură. Ei bine, tot așa se întâmplă și în viața unui oraș, a unei comunități. Din când în când, aceasta privește în urmă la lucruri trecute și se întreabă: „Și dacă? Ce s-ar fi întâmplat cu noi dacă măcar am fi...” Ei, dacă măcar am fi... ce? domnule Ryder. Dacă l-am fi lăsat pe Max Sattler să ne conducă după bunul său plac? Oare atunci am fi avut o cu totul altă soartă? Am fi fost oare azi un oraș ca Antwerp? Sau ca

Stuttgart? Sincer să fiu, nu cred, domnule Ryder. Vedeți dumneavoastră, orașul ăsta are unele lucruri, unele lucruri adânc înrădăcinate. Ele nu se vor schimba nicicând, nici în cinci, șase sau șapte generații de aici înainte. Practic vorbind, cazul Sattler nu este relevant. Nu era decât un om cu vise nebune. N-ar fi reușit niciodată să schimbe ceva cu adevărat important. E ca în povestea prietenului meu. El e așa cum e. Nicio întâmplare, oricât de crucială, nu l-ar fi schimbat. Ei, domnule Ryder, am ajuns. Coborâți treptele acestea și o să ieșiți iar la drum.

Trecuserăm de poarta înaltă de fier a cimitirului și ne aflam acum într-o grădină mare, frumos amenajată. Pedersen arăta spre un gard viu din stânga mea, în spatele căruia am văzut că niște trepte coborau șerpuiind la vale. Am ezitat o clipă, după care am spus:

– Domnule Pedersen, ați fost extrem de politic. Dar vă asigur că, ori de câte ori mi se întâmplă să greșesc, nu întorc spatele și nu mă ascund. În orice caz, domnule, o persoană în situația mea trebuie să se împace cu lucrurile de acest fel. Vreau să spun că într-o singură zi trebuie să iau mai multe hotărâri importante și adevărul este că pot cel mult să cântăresc, cum mă pricep mai bine, dovezile de care dispun în acel moment și să trec la treabă. Uneori, da, în mod inevitabil greșesc. Cum aș putea altfel? ăsta-i un lucru cu care m-am obișnuit deja. După cum vedeți, când se întâmplă ceva de felul acesta, singura mea grijă este cum să îndrept mai repede greșeala. Așa că vă rog să vorbiți fără ocolișuri. Dacă socotiți că am greșit pozând în dreptul monumentului Sattler, spuneți-mi, vă rog.

Pedersen părea stânjenit. Privi lung în urmă, spre mausoleul aflat la distanță, apoi zise:

– Ei, domnule Ryder, aceasta nu e decât părerea mea.

– Aș vrea foarte mult s-o ascult.

– Ei bine, fiindcă mă întrebați. Da, domnule. Sincer să fiu, am fost cam dezamăgit când am văzut ziarul azi-dimineață. După părerea mea, domnule, așa cum v-am spus, pur și simplu nu stă în obiceiul acestui oraș să accepte extremismele lui Sattler. El reprezintă o atracție pentru anumite persoane tocmai pentru că este atât de greu de atins, pentru că e o legendă locală. Dacă l-am reintroduce ca pe o perspectivă

serioasă... atunci vă spun sincer, domnule, oamenii de la noi ar intra în panică. Vor da înapoi. Se vor pomeni deodată că se agață de lucrurile știute, indiferent de necazurile pe care le-au adus ele. Mi-ați cerut părerea, domnule. Cred că referirile la Max Sattler în discuțiile noastre au împiedicat în mare măsură progresul. Dar sigur că mai avem la dispoziție seara asta. În cele din urmă, totul depinde de ce se întâmplă astă-seară. De ce veți spune dumneavoastră. Și de ce ne va dovedi domnul Brodsky. Și așa cum ați arătat, nu există nimeni în măsură să recupereze terenul pierdut. O clipă cumpăni parcă ceva în sinea lui. Apoi scutură serios din cap. Domnule Ryder, cel mai bun lucru pe care îl puteți face acum este să vă duceți la sala de concert. Astă-seară totul trebuie să meargă conform planului.

– Da, da, aveți dreptate, am zis eu. Sunt sigur că în clipa asta mă așteaptă mașina să mă ducă acolo. Domnule Pedersen, vă rămân recunoscător pentru sinceritate.

26

Treptele coborau abrupt pe lângă gardurile vii și arbuștii înalți. Atunci m-am pomenit la marginea drumului, privind cum apune soarele de cealaltă parte a câmpului. Scara mă dusesse într-un loc în care drumul făcea un cot mare, dar când am mers puțin pe el, priveliștea s-a deschis. Atunci am văzut sus, pe dealul pe care tocmai îl coborâsem, profilându-se clar pe cer micuța cabană, iar jos, mașina lui Hoffman care mă aștepta pe refugiul unde mă lăsase ceva mai devreme.

Am mers mai departe spre mașină, meditănd la schimbul de păreri pe care tocmai îl avusesem cu Pedersen. Mi-am adus aminte când l-am întâlnit pentru prima oară pe Pedersen la cinematograful, când stima lui pentru mine fusese evidentă din fiecare cuvânt și gest. Acum, în ciuda poziției sale, era limpede că era profund dezamăgit de mine. Am constatat că gândul acesta era ciudat de îngrijorător și, mergând mai departe de-a lungul drumului, contemplând apusul soarelui, am

început să mă enervez din ce în ce mai tare că nu fusesem mai prudent în privința monumentului Sattler. Adevărat că așa cum îi spusese lui Pedersen – hotărârea aceea mi se păruse în acel moment calea cea mai bună. Și totuși, nu puteam să-mi înăbuș sentimentul vag că în ciuda timpului meu limitat, în ciuda presiunilor enorme exercitate asupra mea, ar fi trebuit până atunci să mă fi informat mai bine. Iar acum, chiar și în stadiul acesta din urmă, când serata bătea la ușă, mai erau încă aspecte ale problemelor locale pe care nu le cunoșteam nici pe departe. Mi-am dat atunci seama ce greșeală fusese să nu mă prezint ceva mai devreme la întâlnirea cu Grupul de Ajutor Reciproc – și toate acestea de dragul unei repetiții care se dovedise a fi de departe inutilă.

Până să ajung la mașina lui Hoffman, mă simțeam deja obosit și deznădăjduit. Hoffman mă aștepta la volan și scria de zor într-un carnet; mă observă doar în clipa când am deschis portiera pentru pasageri.

– A, domnule Ryder! exclamă el, lăsând repede carnetul. Repetiția a decurs bine, sper.

– A, da.

– Și condițiile? Porni grăbit motorul. V-au satisfăcut?

– Excelente, domnule Hoffman, mulțumesc. Acum însă trebuie să ajung la sala de concert cât mai repede cu putință. Nu se știe niciodată ce fel de modificări mai trebuie făcute.

– Desigur. De fapt, și eu trebuie să mă grăbesc să ajung la sala de concert chiar acum. Se uită la ceas. Trebuie să verific aranjamentele pentru masă. Când am fost acolo acum o oră, pot să afirm cu plăcere că totul decurgea foarte bine. Dar, evident, problemele pot apărea foarte repede.

Hoffman conduse mașina din nou spre șosea și câteva minute am mers în tăcere. Drumul, ceva mai aglomerat decât la venire, era încă departe de a fi aglomerat, iar Hoffman accelera. Am privit câmpurile, încercând să mă relaxez, dar am constatat că gândurile mi se întorceau la serata care mă aștepta.

Atunci l-am auzit pe Hoffman că zice:

– Domnule Ryder, sper să nu vă supărați că aduc vorba despre asta. E doar un fleac. Fără îndoiala că ați uitat.

Râse ușor și scutură din cap.

– Ce anume, domnule Hoffman?

– Mă refeream doar la albumele soției mele. Vă amintiți probabil că v-am vorbit de ele când ne-am întâlnit pentru prima oară. Soția mea v-a fost o admiratoare atât de constantă în toți acești ani...

– Da, desigur, îmi amintesc foarte bine. A pregătit câteva albume cu tăieturi din ziare despre cariera mea. Da, da, n-am uitat. De fapt, pe tot parcursul acestui program aglomerat, ele reprezintă lucrul pe care de-abia aștept să-l văd.

– A făcut totul cu un devotament extraordinar, domnule. Ani de-a rândul. Uneori, s-a străduit din răspuțeri să găsească numere mai vechi de reviste sau ziare care conțineau articole importante despre dumneavoastră. Într-adevăr, domnule, a fost minunat să vezi atâta devotament...

– Domnule Hoffman, doresc din tot sufletul să văd albumele cât de curând. Cum spuneam, de-abia aștept să fac asta. Totuși, deocamdată v-aș rămâne recunoscător dacă am profita de ocazie să vorbim despre, ei bine, despre anumite aspecte ale seratei.

– Cum doriți, domnule. Dar vă asigur ca totul e aranjat. N-aveți de ce să vă faceți griji.

– Da, da, sunt sigur de asta Și totuși, cum evenimentul bate la ușă, cu siguranță că ar fi înțelept să ne gândim puțin la el. De pildă, domnule Hoffman, în privința părinților mei. Deși am toată încrederea că locuitorii acestui oraș vor avea grijă de ei, adevărul e că amândoi au o sănătate foarte șubredă și v-aș fi foarte recunoscător dacă...

– A, desigur, înțeleg perfect. Într-adevăr, dacă îmi permiteți, aș zice că este extrem de înduioșător că vă faceți atâtea probleme în privința părinților dumneavoastră. Sunt fericit să vă asigur că s-au făcut toate pregătirile pentru a li se asigura pretutindeni confortul. Un grup de doamne încântătoare și capabile s-a ocupat în amănunt de dâșii pe tot parcursul sejurului. Cât despre evenimentul de asta-seară, am aranjat pentru dâșii ceva mai deosebit, un mic semn de prosperitate care sper să vă placă. După cum fără îndoială că știți, firma noastră locală, Frații Seeler, a fost renumită vreme de două secole pentru trăsurile pe care le făcea, care serveau numeroși clienți distinși pe distanțe mari, ca

până în Franța sau Anglia. Exista încă în oraș câteva mostre ale meșteșugului Fraților Seeler și m-am gândit că părinților dumneavoastră le-ar face plăcere să vină la concert într-unul dintre aceste exemplare pline de distincție, pentru care am pregătit o pereche de cai frumoși țesălați. Poate vă imaginați scena, domnule Ryder. Până diseară, pajiștea din dreptul sălii de concert va fi scăldată în lumină și toți membrii marcanți ai orașului se vor întruni acolo, râzând și salutându-se între ei, toți elegant îmbrăcați și extrem de emoționați. Evident, mașinile nu vor putea intra până la pajiște, așa că lumea va ajunge pe jos, mergând printre copaci. Și după ce în fața sălii de concert se vor aduna mai multe persoane – vă imaginați scena, domnule? –, din întunericul pădurii se va auzi zgomot de cai care se apropie. Doamnele și domnii se vor opri din vorbă și vor întoarce capul. Zgomotul de copite se va auzi din ce în ce mai tare, apropiindu-se din ce în ce mai mult de oaza de lumină. Și apoi se vor năpusti în văzul tuturor cailor splendizi, vizitiul îmbrăcat în livrea și cu joben, trăsura strălucitoare făcută de firma Fraților Seeler, care îi va aduce pe minunații dumneavoastră părinți! Vă închipuiți emoția, nerăbdarea mulțimii în clipa aceea? Sigur că nu li se va cere părinților dumneavoastră să meargă prea mult cu trăsura. Doar pe bulevardul principal, până în pădure. Și va asigura că trăsura este o capodoperă a luxului. O vor găsi la fel de bine închisă și de confortabilă ca pe orice limuzină. Evident, va exista o legănare ușoară, dar într-o trăsură de lux aceasta devine o caracteristică extrem de plăcută. Sper că vă puteți imagina scena, domnule. Vă mărturisesc că, inițial, ne gândiserăm să organizăm toate acestea pentru sosirea dumneavoastră, apoi însă ne-am dat seama că în momentul acela ați prefera să rămâneți în umbră. Și, la urma urmei, nimeni nu vrea să estompeze impactul apariției dumneavoastră pe scenă. Pe urmă, auzind vestea cea bună, că și părinții dumneavoastră vor onora cu prezența lor orașul nostru, m-am gândit imediat: „A, uite soluția ideală!” Da, domnule, sosirea părinților dumneavoastră va imprima o stare de spirit foarte bună. Evident, nu le pretindem părinților dumneavoastră să mai rămână cu noi după aceea. Dânșii vor fi conduși direct la locurile special rezervate lor în sală, iar asta va da tuturor semnalul că e vremea să-și ocupe și ei locurile. Și pe

urmă, la scurt timp după asta, va începe partea oficială a serii. Vom deschide concertul cu un mic recital de pian, susținut de fiul meu, Stephan. Ha, ha! Recunosc că aceasta este o mică favoare pentru mine. Dar Stephan a fost atât de dornic de o platformă și în momentul acela poate că am sperat prostește că... În fine, n-are rost să intram acum în amănunte. Stephan va da un mic recital de pian, numai pentru a crea o anumită atmosferă. În această parte a seratei luminile vor rămâne aprinse, pentru a da oamenilor posibilitatea să-și ocupe locurile, să se salute între ei, să discute pe intervalul dintre scaune și așa mai departe. Apoi, după ce se vor așeza cu toții, luminile se vor stinge. Vor urma câteva cuvinte oficiale de bun venit. Apoi, încet-încet își vor face apariția instrumentiștii, care își vor ocupa locurile și își vor acorda instrumentele. Apoi, după o scurtă pauză, își va face apariția domnul Brodsky. Pe urmă... pe urmă își va susține concertul. După ce va termina și după aplauzele – și să sperăm, să presupunem că vor fi – furtunoase, în timpul cărora domnul Brodsky va face mai multe plecăriuni, va urma o scurtă pauză. Nu chiar un antract, nu vom lăsa publicul să-și părăsească locurile. Doar o scurtă perioadă de aproximativ cinci minute, în care luminile se vor aprinde din nou, iar lumea va avea posibilitatea să se reculegă. Apoi, în timp ce oamenii vor continua să schimbe păreri între ei, domnul von Winterstein își va face apariția pe scenă, în fața cortinei. Dânsul va face o mică introducere. Nu va dura mai mult de câteva minute – la urma urmei, ce nevoie mai e de o prezentare? Apoi se va retrage în culise. Întreaga sala va fi cufundată din nou în întuneric. Și acum vine momentul, domnule. Momentul apariției dumneavoastră. Într-adevăr, această este o problemă pe care am vrut s-o discutăm împreună, întrucât într-o oarecare măsură avem nevoie de colaborarea dumneavoastră. Vedeți, domnule, sala noastră de concert este extrem de frumoasă, dar fiind foarte veche, este lipsită de multe facilități care într-o clădire modernă ar fi asigurate. Facilitățile privind amenajarea unui bufet, după cum cred că v-am spus deja, nu sunt nici pe departe adecvate, obligându-ne să ne bazăm în bună măsură pe serviciul hotelului. Dar ceea ce vreau eu să vă spun, domnule, este următorul lucru. Am împrumutat de la centrul nostru sportiv – care este într-adevăr foarte modern și bine

echipat – tabela de marcaj electronic, care de obicei stă fixată deasupra terenului acoperit. În acest moment, terenul de sport arată jalnic! În locul tablei de marcaj atârnă fire negre, respingătoare. Ei bine, domnule, să revenim la subiect. După mica lui prezentare, domnul von Winterstein se va retrage în culise. Pentru o clipă, întreaga sală va fi cufundată în întuneric, timp în care se va trage cortina. Apoi va apărea un singur fascicul de lumină, care vă va arăta în mijlocul scenei, la pupitru. Evident, în clipa aceea publicul va izbucni emoționat în aplauze. Apoi, după ce aplauzele vor înceta, înainte de a apuca să spuneți ceva – desigur că asta va dura cât veți dori dumneavoastră –, o voce va tuna din mijlocul publicului, rostind prima întrebare. Vocea va fi cea a lui Horst Jännings, actorul cel mai bătrân din oraș. El se va afla sus, la cabină, și va vorbi la difuzor. Horst are o voce frumoasă de bariton și va citi rar întrebarea. Și în timp ce va face aceasta – aici vine mica mea idee, domnule! –, cuvintele vor apărea simultan pe tabela electronică fixată exact deasupra capului dumneavoastră. Vedeți, până în acest moment, datorită întunericului, nimeni nu-și va da seama de prezența tablei electronice. Ar fi ca și cum cuvintele ar apărea în aer, deasupra dumneavoastră. Ha, ha! Iertați-mă, dar am crezut că aceasta ar da evenimentului nu numai un efect dramatic, ci îi va imprima totodată și o anume claritate. Cuvintele de pe tabelă, îndrăznesc să spun, le vor ajuta pe unele persoane prezente să-și amintească gravitatea problemelor pe care le veți aborda. La urma urmei, se prea poate ca în emoția care le va cuprinde, anumite persoane să uite să se concentreze. Ei bine, vedeți dumneavoastră, domnule, mulțumită micii mele idei, e foarte probabil ca aceasta să nu se mai întâmple. Fiecare întrebare va apărea scrisă în fața lor, cu litere uriașe. Și atunci, domnule, cu permisiunea dumneavoastră, iată ce vom face. Se va pune prima întrebare care va fi scrisă pe tabela electronică, dumneavoastră veți răspunde de la pupitru și imediat după aceea Horst va citi următoarea întrebare și așa mai departe. Singurul lucru pe care vi-l cerem, domnule Ryder, este ca la sfârșitul fiecărui răspuns să coborâți de la pupitru, să veniți la marginea scenei și să faceți o plecăciune. Vă cer asta din două motive. În primul rând, din cauza tablei electronice, care în mod inevitabil va crea anumite dificultăți tehnice. Pentru

fiecare întrebare, mașinistul va avea nevoie de câteva secunde, urmate de alte cincisprezece sau douăzeci de secunde până când cuvintele vor începe să apară pe tabelă. Vedeți dumneavoastră, domnule, venind la marginea scenei și făcând o plecăciune, veți stârni în mod inevitabil aplauzele publicului, iar noi vom evita o serie de pauze stângace, care ar fi marcat desfășurarea ceremoniei. Apoi, pe măsură ce aplauzele vor înceta, vocea lui Horst și tabela electronică vor anunța întrebarea următoare, dându-vă suficient timp să vă întoarceți la pupitrul dumneavoastră. Dar, domnule, mai e un motiv pentru care se impune adoptarea acestei strategii. Venirea dumneavoastră la marginea scenei și înclinarea în fața publicului îi vor da de înțeles mașinistului, fără urmă de îndoială, că ați terminat răspunsul. La urma urmei, dorim din tot sufletul să evităm situația în care, de pildă, pe tabelă ar apărea întrebarea următoare, în timp ce dumneavoastră încă mai răspundeți la cea anterioară. Vedeți însă că, așa cum v-am spus, din cauza decalajelor de timp, e foarte posibil ca lucrurile să se petreacă în acest fel. La urmă urmei, ar fi de ajuns să se creadă că ați terminat de răspuns, adică doar să faceți o pauză, și asta numai ca să subliniați un aspect mai important. Dar până să vă expuneți această concluzie, mașinistul va începe deja să afișeze... Ha! Ce dezastru ar fi! Nici să nu ne gândim la asta! Așadar, domnule, îngăduiți-mi să vă sugerez acest procedeu simplu, dar eficient al venirii dumneavoastră până la marginea scenei, la sfârșitul fiecărui răspuns. De fapt, domnule, ca să îi lăsați mașinistului câteva secunde în plus să pregătească întrebarea următoare, ar fi extrem de util să-i faceți un semn discret spre sfârșitul fiecărui răspuns. Să zicem, poate, o mică ridicare din umeri. Evident, domnule Ryder, toate aceste pregătiri trebuie să fie cu asentimentul dumneavoastră. Dacă nu sunteți de acord cu vreuna dintre aceste idei, vă rog să-mi spuneți deschis.

Pe măsură ce vorbea Hoffman, în mintea mea începea să prindă contur imaginea vie a seratei care ne aștepta. Auzeam aplauzele, zumzetul tablei electronice deasupra capului meu. Mă vedeam ridicând ușor din umeri, apoi îndreptându-mă spre luminile orbitoare ale rampei. Și m-a cuprins un sentiment ciudat, de vis, de ireal, și mi-

am dat seamă cât de nepregătit eram. Vedeam că Hoffman așteaptă să-i răspund și am murmurat obosit:

– Sună grozav, domnule Hoffman. V-ați gândit la toate foarte bine.

– A, deci sunteți de acord. Toate detaliile, toate sunt...

– Da, da, am spus dând nerăbdător din mână. Tabela electronică, mersul până la marginea scenei, ridicatul din umeri, da, da, da. Totul e foarte bine gândit.

– Ah!

O clipă, Hoffman păru că tot nu-i vine să creadă, dar apoi ajunse la concluzia că vorbisem sincer.

– Grozav, grozav, atunci am stabilit totul.

Dădu aprobator din cap, ca pentru sine, după care tăcu.

Apoi l-am auzit murmurând, tot ca pentru sine, fără să-și ia ochii de la șosea:

– Da, da. Am stabilit totul.

În minutele care urmau, Hoffman nu-mi mai spuse nimic, deși murmura mai departe în barbă. Cerul devenise în mare parte rozalii și, cum drumul șerpuia printre loturile de pământ arabil, soarele apărea prin parbriz în fața noastră, revărsându-și strălucirea asupra mașinii și obligându-ne să ne ferim privirea. Apoi, la un moment dat, în timp ce priveam lung prin fereastră, l-am auzit deodată pe Hoffman tânguindu-se:

– Un bou! Un bou, un bou, un bou!

Deși vorbele acestea fuseseră rostite în șoaptă, am fost suficient de surprins ca să mă întorc spre el și să-l privesc.

Atunci am văzut că Hoffman era încă pierdut în lumea lui, cu ochii ațintiți înainte, și că tot dădea aprobator din cap. Am privit în jur, la câmpurile pe lângă care treceam, dar cu toate că vedeam de multe ori oi pe câmp, n-am văzut niciun bou. Mi-am amintit vag că Hoffman mai spusese ceva de genul ăsta când am mers împreună cu mașina, dar atunci nu mi-a păsat cine știe ce.

Nu după mult timp, ne-am pomenit iar pe străzile orașului, iar circulația s-a domolit imediat, încât am ajuns aproape să ne târâm. Trotuarele erau pline de lumea care se întorcea de la serviciu și multe vitrine erau deja aprinse pentru seară. Acum, că mă întorsesem în

oraș, m-am simțit mai încrezător. Îmi trecu prin minte că, odată ajuns în sala de concert, odată urcat pe scenă și dominând totul în jur, multe lucruri se vor aranja.

– Într-adevăr, domnule, zise brusc Hoffman, totul va fi bine. N-aveți niciun motiv de îngrijorare. O să vedeți că veți fi mândru de orașul nostru. Cât despre domnul Brodsky, am în continuare încredere în dumnealui.

Mi-am zis că s-ar fi convenit măcar să-mi exprim optimismul.

– Da, am zis eu vesel. Sunt sigur că domnul Brodsky va fi grozav astă-seară. Adineaori părea chiar într-o formă bună.

– Zău? Hoffman mă privi nedumerit. L-ați văzut de curând?

– Adineaori, în cimitir. Cum ziceam, părea plin de încredere...

– Domnul Brodsky a fost la cimitir? Mă întreb ce făcea acolo?

Hoffman îmi aruncă o privire iscoditoare și o vreme m-am gândit să-i povestesc despre înmormântare și despre intervenția impresionantă a lui Brodsky. Dar până la urmă, n-am mai găsit forța necesară și am zis doar atât:

– Cred că are în curând o întâlnire acolo. Cu domnișoara Collins.

– Cu domnișoara Collins? Dumnezeu! Oare ce se întâmplă?

M-am uitat la el, oarecum surprins de reacția lui.

– Se pare că e într-adevăr posibil să se împace, am zis. Dacă se ajunge la așa un deznodământ fericit, atunci, domnule Hoffman, iată încă un lucru pentru care aveți tot dreptul să fiți mândru.

– Da, da. Hoffman se tot gândea la ceva, cu chipul încruntat. Domnul Brodsky e acum la cimitir? Și o așteaptă pe domnișoara Collins? Ce ciudat! Foarte ciudat.

Pe măsura ce ne apropiam de centrul orașului, circulația devenea mai intensă, până când, la un moment dat, pe o străduță dosnică, ne-am împotmolit. Hoffman, care devenise din ce în ce mai îngrijorat, se întoarse iar spre mine.

– Domnule Ryder, am o problemă de rezolvat. Adică vă conduc totuși la sala de concert în timp util, dar în clipa asta... Se uită la ceas, dând semne de vădită îngrijorare. Vedeți, am de rezolvat... o problemă. Apoi înșfăcă volanul și mă țintui cu privirea. Domnule Ryder, lucrurile stau așa: din cauza acestui nenorocit de sens unic și a circulației

infernale de seară, va mai dura ceva timp până să ajungem la sala de concert cu mașina asta, în schimb, pe jos... Brusc, arătă dincolo de mine, spre fereastră. E acolo. Chiar în fața dumneavoastră. Nu durează mai mult decât câteva minute de mers pe jos. Da, domnule, acoperișul acela.

Am văzut un acoperiș mare, în formă de dom, care domina celelalte clădiri aflate la jumătatea distanței până la el. Evident, nu părea mai departe de trei sau patru străzi.

— Domnule Hoffman, am zis, dacă aveți ceva urgent de rezolvat, voi face bucuros drumul pe jos.

— Zău? Mă iertați?

Mașinile mai avansară câțiva metri, după care se opriră iar.

— De fapt, chiar mi-ar face plăcere să fac o plimbare până acolo, am zis eu. Pare o seară plăcută. Și, cum spuneți, nu e decât la o mică distanță de mers pe jos.

— Sistemul ăsta infernal cu sens unic! Putem să mai așteptăm aici, în mașină, încă o oră! Domnule Ryder, v-aș fi nespus de îndatorat dacă m-ați ierta. Însă, vedeți dumneavoastră, am ceva... am ceva de rezolvat...

— Da, da, sigur. Cobor aici. Ați fost și așa foarte amabil să mă conduceți de colo-colo, când sunteți atât de ocupat. Vă rămân profund îndatorat.

— O să ajungeți la sala de concert prin spatele clădirii. Nu trebuie decât să urmăriți acoperișul acela. N-aveți cum să vă rătăciți, dacă vă luați după acoperiș.

— Vă rog, nu vă faceți griji. Mă descurc eu.

I-am retezat scuzele, i-am mulțumit din nou și am coborât pe trotuar.

Curând m-am pomenit hoinărind pe o stradă îngustă, pe lângă un șir de librării specializate, apoi pe lângă câteva hoteluri fătoase. Nu era deloc greu să păstrez în raza vizuală acoperișul în formă de dom și, o vreme, am fost recunoscător pentru șansa ce mi se oferise de a merge pe jos, în aer curat.

Totuși, după ce am trecut de două sau trei străzi, mi-au venit în minte tot felul de gânduri, pe care am constatat că nu le pot alunga. În primul rând, îmi dădeam seama că era foarte posibil ca seria de

întrebări și răspunsuri să nu decurgă fără probleme. Într-adevăr, dacă emoțiile puternice la care asistasem la cimitir puteau fi neglijate, eventualitatea unor scene urâte nu putea fi exclusă. Ba mai mult, dacă seria de întrebări și răspunsuri nu decurgea destul de bine, era de așteptat ca părinții mei, care ar fi asistat la această scenă cu o groază și jenă din ce în ce mai mari, să ceară să fie conduși afară din sală. Cu alte cuvinte, ar pleca înainte chiar ca eu să apuc să mă apropiu de pian, și atunci nu se știe când ar mai fi venit să mă asculte concertând. Chiar mai rău decât atât, dacă lucrurile mergeau cu adevărat prost, nu era deloc exclus ca unul din ei să facă o criză. Eram mai sigur ca niciodată că mama și tata ar fi rămas deopotrivă de uimiți de îndată ce aș fi început să cânt, dar până acolo îmi stătea în cale seria de întrebări și răspunsuri.

Mi-am dat seama că mă lăsasem atât de cotropit de gânduri, încât n-am observat că acoperișul în formă de dom dispăruse în spatele unor clădiri. La început nu m-am îngrijorat, bănuind că în scurt timp avea să apară din nou. Apoi însă, pe măsură ce mergeam, strada s-a îngustat și mai mult, iar în jurul meu au început să apară clădiri cu șase sau șapte etaje, încât aproape că nu mai vedeam cerul, ca să nu mai pomenesc de acoperișul cu pricina. Am luat hotărârea să caut o stradă paralelă, dar după ce am dat primul colț, m-am pomenit bântuind de pe o străduță lăturalnică pe alta, foarte posibil învârtindu-mă în cerc, fără să mai zăresc sala de concert.

După câteva minute de umblat așa, a început să mă cuprindă panica și m-am gândit să opresc pe cineva și să întreb pe unde s-o iau. Pe urmă însă mi-a trecut prin minte că ar fi o prostie. Pe tot parcursul drumului, oamenii se întorceau după mine – uneori încremenind pe trotuar – să mă privească. Deși preocupat să găsesc drumul bun, îmi dădusem vag seama că nu mă gândisem prea mult la asta. Acum însă, când serata bătea la ușă și când miza era atât de mare, am realizat că nu se făcea să fiu văzut umblând pe străzi, evident rătăcit și nesigur de mine. Cu un efort, mi-am îndreptat ținuta și am luat aerul cuiva care, stăpân pe treburile sale, face o plimbare ușoară prin oraș.

M-am străduit să merg mai încet și zâmbeam tuturor celor care se zgâiau la mine.

În cele din urmă, am mai dat un colț și am zărit în fața mea sala de concert, mai aproape ca niciodată. Strada pe care apucasem era mai lată, cu cafenele și magazine puternic luminate de fiecare parte a sa. De acoperișul în formă de dom nu mă mai despărțeau decât unul sau două cvartale, după care strada făcea un cot, ieșind din raza mea vizuală.

Deodată m-am simțit nu numai ușurat, ci și mult mai optimist în privința seratei care mă aștepta. Aveam iar senzația dinainte – anume că multe lucruri se vor aranja odată ce ajungeam la locul crimei și urcam pe scenă – și am pornit la drum cu un sentiment vecin cu entuziasmul.

Pe urmă însă, pe măsură ce dădeam colțul, m-a întâmpinat o priveliște ciudată. Ceva mai încolo, în fața mea, un zid de cărămidă îmi tăia calea, traversând practic strada pe toată lățimea ei. Mai întâi, am crezut că prin spatele zidului trecea o linie de tren, apoi am văzut că de ambele părți ale străzii etajele superioare ale clădirilor se ridicau neîntrerupte deasupra zidului și mai departe, dincolo de el. Deși zidul îmi stârnea curiozitatea, la început nu l-am considerat o problemă, gândindu-mă că odată ce voi ajunge la el, voi găsi o arcadă sau un pasaj de trecere de cealaltă parte. În orice caz, acoperișul în formă de dom era acum foarte aproape, luminat pe fundalul cerului care se întuneca.

De-abia când am ajuns practic la zid, mi-a trecut prin minte că n-aveam cum să trec de partea cealaltă. Cele două trotuare se opreau pur și simplu în dreptul zidului de cărămidă. Am privit dezorientat în jur și am mers de-a lungul zidului până la trotuarul de vizavi, refuzând pur și simplu să accept că nu exista pe undeva vreo poartă de trecere sau măcar o mică spărtură prin care să mă strecor. N-am găsit nimic și, în cele din urmă, după ce am rămas o vreme neputincios în fața zidului, am făcut semn cu mâna unei trecătoare – unei doamne între două vârste, care ieșea dintr-un magazin de suveniruri din apropiere – și i-am zis:

– Nu vă supărați, vreau să ajung la sala de concert. Cum pot să trec de zidul ăsta?

Femeia păru mirată de întrebare.

– A, nu, zise ea. Nu puteți trece dincolo de zid. Sigur nu puteți trece. Blochează strada complet.

– Dar e foarte neplăcut, am zis. Trebuie să ajung la sala de concert.

– Cred că e neplăcut, zise femeia ca și când nu s-ar fi gândit niciodată până atunci la asta. Când v-am văzut, domnule, cum îl priveați lung, am bănuțit că sunteți turist. După cum vedeți, zidul este o mare atracție turistică.

Arată spre un stand cu vederi, din dreptul magazinului cu suveniruri. Într-adevăr, în lumina de la intrarea în magazin, am văzut vederi înfățișând, una după alta, zidul.

– Dar ce rost are să ridici un zid într-un loc ca acesta? am întreat, ridicând glasul fără să vreau. E de-a dreptul monstruos. La ce naiba poate sluji?

– Sunt de acord cu dumneavoastră. Pentru un străin, mai ales pentru unul care se grăbește să ajungă undeva, trebuie să fie foarte neplăcut. Cred că e ceea ce s-ar numi o adevărată nebunie. Zidul a fost construit de un excentric, la sfârșitul secolului trecut. Sigur că e destul de ciudat, dar a devenit celebru. Vara, toată zona asta în care stăm acum se umple de turiști. Americani, japonezi – și toți îl fotografiază.

– Dar n-are niciun sens, am zis furios. Spuneți-mi, vă rog, cum pot să ajung cel mai repede la sala de concert.

– La sala de concert, domnule? Ei, e departe dacă aveți de gând să mergeți pe jos. Sigur că în momentul de față suntem foarte aproape de ea – zise ea aruncând o privire spre acoperișul cu pricina –, dar practic asta nu înseamnă nimic, din cauza zidului.

– E ridicol! Îmi pierdusem răbdarea. O să încerc să mă descurc cum pot. E clar că nu pricepeți că sunt oameni care se pot grăbi foarte tare, care lucrează după un program strict și care pur și simplu nu-și pot permite să piardă ore în șir prin oraș. De fapt, dați-mi voie să vă spun, zidul ăsta este tipic pentru acest oraș. Pretutindeni numai obstacole revoltătoare. Și dumneavoastră ce faceți? Vă enervați cumva? Cereți să fie dat jos imediat, ca lumea să-și poată vedea mai departe de treabă? Nu, vă resemnați cu el, în cei mai frumoși ani ai acestui secol. Faceți vederi poștale și credeți că e încântător. Zidul ăsta de cărămidă, încântător? Ce monstruoziitate! Aș putea foarte bine să folosesc acest zid ca simbol, și chiar am s-o fac, în discursul de astă-seară! Norocul dumneavoastră e că m-am gândit deja la multe din câte voi spune, așa

că evident acum e prea târziu și nu mai sunt dispus să schimb mare lucru. Bună seara!

M-am despărțit de femeie și am început să fac repede cale întoarsă, hotărât să nu las o întâmplare atât de absurdă să-mi spulbere încrederea abia câștigată. Dar pe măsură ce mergeam, permanent conștient de faptul că mă îndepărtam din ce în ce mai mult de sala de concert, am simțit cum mă cuprinde din nou deznădejdea. Strada părea mai lungă decât crezusem și, când am ajuns, în sfârșit, la capătul ei, m-am pomenit iar pierdut într-o rețea de alei mici și înguste.

După câteva minute de bântuit fără rost, am simțit brusc că nu mai pot continua și m-am oprit. Am observat că mă aflam lângă terasa unei cafenele și m-am prăbușit pe un scaun de la masa cea mai apropiată, simțind că și bruma de energie care îmi mai rămăsese se topește imediat. Vag, îmi dădeam seama că se lăsa întunericul, că undeva, în spatele capului meu, era un bec aprins și că era foarte probabil ca această lumină să mă scoată în evidență trecătorilor și celorlalți clienți, dar tot n-am simțit nevoia să-mi îndrept ținuta sau să-mi ascund deprimarea. După o vreme, și-a făcut apariția un chelner. I-am comandat o cafea, apoi am continuat să privesc în jos umbra capului meu, profilată pe suprafața metalică a mesei. Brusc, toate temerile mele, dinainte, legate de serata care mă aștepta, începură să mă năpădească din nou. Mai presus de toate, mă obseda ideea deprimantă ca hotărârea mea de a mă lăsa fotografiat în dreptul monumentului Sattler îmi știrbise în mod irevocabil autoritatea în acest oraș; că trebuia să recuperez un teren descurajant de mare și că numai o prestație de-a dreptul excepțională m-ar fi salvat de consecințe catastrofale. De fapt, o clipă m-am simțit atât de copleșit de aceste gânduri, că am fost pe punctul de a izbucni în plâns. Pe urmă însă mi-am dat seama că cineva mă atinge pe spate cu mâna și repeta blând deasupra mea: „Domnule Ryder. Domnule Ryder”.

Am crezut că venise chelnerul cu cafeaua și i-am făcut semn să mi-o pună dinainte. Dar vocea continua să mă cheme și, ridicând privirea, l-am văzut pe Gustav care mă privea îngrijorat.

— A, bună, am zis eu.

– Buna seara, domnule. Ce mai faceți? Mi-am închipuit eu că sunteți dumneavoastră, dar nu eram sigur, așa că am venit până aici. Vă simțiți bine, domnule? Noi suntem cu toții acolo, toți băieții, nu vreți să veniți să stați cu noi? Băieții ar fi în al nouălea cer.

Am privit în jur și am văzut că mă așezasem la marginea unei piețe. Deși nu era luminată decât de un singur felinar, chiar în mijlocul ei, piața era în general cufundată în întuneric, așa încât siluetele oamenilor care o traversau păreau aproape niște umbre. Gustav îmi arată un loc vizavi, unde se vedea altă cafenea, ceva mai mare decât cea în care mă aflam eu, prin ale cărei uși și ferestre deschise se revărsa o lumină prietenoasă.

În ciuda distanței mari, am izbutit să-mi dau seama că înăuntru era multă animație, iar acordurile de vioară și hohotele de râs ajungeau prin aerul serii până la noi. De-abia atunci am realizat că de fapt mă aflam în Orașul Vechi, lângă piața cea mare, vizavi de Cafeneaua Ungurească. În timp ce priveam în continuare în jur, l-am auzit pe Gustav că zice:

– Domnule, băieții mă tot pun să le povestesc întruna. Știți dumneavoastră despre ce, domnule, ce ați zis, cum ați acceptat. Le-am spus deja de cinci sau șase ori, dar voiau s-o iau de la capăt. Nici nu s-au oprit bine din râsete și bătai prietenești pe spate, că au luat-o iar de la capăt: „Haide, Gustav, încă nu ne-ai spus totul, știm noi. Ce a zis exact domnul Ryder?” „V-am mai spus, le răspundeam eu. V-am mai spus. Știți foarte bine.” Dar ei voiau să audă iar totul și cred că vor mai vrea să audă încă de câteva ori în seara asta. Bineînțeles, domnule, că, deși vorbesc pe tonul acesta plictisit de fiecare data când ei mă roagă, o fac numai pentru efect. Evident ca în realitate sunt absolut la fel de emoționat ca oricare dintre ei și aș repeta bucuros conversația noastră de azi-dimineață la nesfârșit. E atât de plăcut să-i vezi! Promisiunea dumneavoastră, domnule, a adus noi speranțe, i-a întinerit. Până și Igor zâmbea și râdea de unele glume! Nici nu mai știu de când nu i-am mai văzut așa. Ah, da, domnule, aș fi fericit să povestesc din nou totul, chiar de mai multe ori. Iar când ajung la momentul în care ați spus: „Foarte bine, aș fi fericit să vorbesc pentru voi”, când ajung la fraza asta, atunci ar trebui să-i vedeți, domnule! Chiuiе, râd și se bat amical

pe umăr, e mult de când nu i-am mai văzut așa. Deci, stăteam acolo, domnule, ne beam berea și vorbeam despre marea dumneavoastră generozitate, despre cum după atâta amar de ani munca de hamal se va schimba definitiv începând din astă-seară, da, și în timp ce vorbeam despre toate astea, am privit întâmplător afară și v-am văzut, domnule. După cum vedeți, proprietarul a lăsat ușa deschisă. Asta ca atmosfera să fie mai plăcută și să poți privi până dincolo de piața cum se înserează. Ei bine, stăteam așa, cu ochii în direcția asta, și mă întrebam în sinea mea: „Oare cine e amărâtul ăla care stă singur acolo?” Dar, știți, eu nu văd atât de bine și nu mi-am dat seama că de fapt erați dumneavoastră, domnule. Atunci Karl mi-a zis în șoaptă, își dăduse probabil seama că n-ar fi bine să spună cu voce tare, și mi-a zis: „Poate mă înșel, dar nu e acela chiar domnul Ryder? Acolo?” Și atunci m-am uitat din nou și m-am gândit ca, sigur, ar fi posibil. Dar ce naiba o fi făcând acolo, în frig și atât de trist? Mă duc să văd dacă e chiar dânsul. Și trebuie să vă spun, domnule, Karl a fost foarte discret. Nimeni n-a auzit ce mi-a spus, așa că, în afară de el, nu știe nimeni de ce m-am strecurat afară, deși aș îndrăzni să spun că probabil câțiva dintre ei se uită acum spre noi și se întrebă ce pun la cale. Dar zău, domnule, vă simțiți bine? Parcă aveți ceva pe suflet.

– O!... Am oftat și mi-am șters fața. N-am nimic. E doar drumul ăsta lung și toată responsabilitatea care mă apasă. Din când în când, pur și simplu..., am încheiat cu un râs ușor.

– Dar de ce să stați aici singur, domnule? E o seară răcoroasă și nu aveți decât haina. Și mai ales după ce v-am spus ce bine-venit ați fi să vă așezați ia masa noastră, oricând doriți, la Cafeneaua Ungurească. Ați fi întâmpinat cu un entuziasm enorm dacă ați veni la noi! Auzi, să stați aici, de unul singur! Zău așa, domnule! Vă rog să veniți imediat alături de noi. Atunci o să vă relaxați și o să vă simțiți ceva mai bine. Uitați de toate grijile. Băieții vor fi în al nouălea cer. Vă rog!

De cealaltă parte a pieței, lumină strălucitoare de la intrarea în cafenea, muzica și hohotele de râs – evident, toate păreau îmbietoare. M-am ridicat în picioare și mi-am șters din nou fața.

– Așa, domnule. În curând o să vă simțiți mai bine.

– Mulțumesc. Mulțumesc. Vă mulțumesc din suflet. Am făcut un efort să-mi stăpânesc emoția. Vă sunt foarte recunoscător. Serios. Sper numai să nu vă deranjez.

Gustav izbucni în râs.

– O să vedeți imediat dacă ne deranjați sau nu, domnule.

Pornind la drum, mi-a trecut prin minte că ar fi trebuit să mă prezint hamalilor, care fără îndoiala vor fi copleșiți de recunoștință și emoție când mă vor vedea. Cu fiecare pas, deveneam mai stăpân pe mine și era cât pe ce să-i spun ceva amabil lui Gustav, când brusc acesta se opri locului. Până atunci mă ținuse blând de spate, în timp ce pornisem să traversăm piața, și pentru o clipă am simțit că i s-au încleștat degetele pe haina mea. M-am întors și în lumina palidă l-am văzut pe Gustav că încremenește și privește în jos, cu o mână ridicată la frunte, ca și când și-ar fi adus aminte ceva important. Și până să mai apuc să zic ceva, a început să scuture din cap și să zâmbească plin de importanță.

– Iertați-mă, domnule. Numai că... numai..., râse ușor și porni la drum.

– E totul în ordine.

– A, da, da. Știți, domnule, băieții vor fi extrem de entuziasmați când o să intrați pe ușa aceea.

O luă cu un pas sau doi înaintea mea și traversă hotărât restul pieței.

27

De-abia când am intrat în cafenea și am simțit căldura focului de lemne, la celălalt capăt al încăperii, mi-am dat seama cât se făcuse de frig. Interiorul cafenelei fusese reamenajat de când trecusem pe acolo ultima oară. Majoritatea meselor stăteau împinse la perete, făcând loc unei mese rotunde și mari, care domina mijlocul podelei. În jurul acesteia erau aproximativ doisprezece bărbați, care beau bere și făceau gălăgie. Păreau ceva mai tineri decât Gustav, deși aproape toți

trecuseră de vârsta mijlocie. Ceva mai încolo de ei, aproape de tețgheaua cafenelei, doi bărbați slabi, îmbrăcați în haine țigănești, cântau la vioară un vals vioi. Mai erau și alți clienți, dar păreau că se mulțumesc să stea mai retrași, adeseori prin cotloanele mai întunecate ale încăperii, ca și când ar fi fost conștienți că asistau la petrecerea altora.

Când Gustav și cu mine am intrat, toți hamalii s-au întors și s-au holbat la noi, nevenindu-le să-și creadă ochilor. Atunci Gustav zise:

– Da, băieți, e chiar dânsul. A venit personal să ne ureze toate cele bune.

Peste toata cafeneaua s-a lăsat o liniște mormântală și toată lumea – hamali, chelneri, muzicanți și alți clienți – se uitau fix la mine. Apoi au izbucnit în aplauze pline de entuziasm. Nu știu de ce, această primire m-a luat prin surprindere și aproape că mi-au dat lacrimile. Am zâmbit și am spus: „Mulțumesc, mulțumesc”, în timp ce aplauzele continuau frenetic, acoperindu-mi aproape în întregime vocea. Hamalii se ridicaseră cu toții în picioare și chiar și muzicanții țigani își puseseră viorile sub braț ca să aplaude și ei. Gustav m-a condus spre masa principală și, în timp ce mă așezam, aplauzele, în sfârșit, au încetat. Muzicanții au reînceput să cânte și m-am pomenit înconjurat de un cerc de chipuri emoționate. Gustav, care se așezase lângă mine, începu să zică:

– Băieți, domnul Ryder a avut bunătatea...

Înainte să termine ce avea de zis, un hamal voinic, cu nas roșu, se aplecă asupra mea și își ridică paharul cu bere.

– Domnule Ryder, ne-ați salvat, declara el. Acum situația noastră se va schimba. Nepoții mei vor păstra o altă amintire despre mine. Este o seară importantă pentru noi.

Încă îi mai zâmbeam, când am simțit că mă apucă cineva de braț și am descoperit un chip obosit și nervos holbându-se la mine.

– Iertați-mă, domnule Ryder, zise individul. Iertați-mă, chiar o s-o faceți, nu-i așa? Sper că atunci când va veni momentul, cu toate celelalte probleme extrem de importante pe care le aveți pe cap și în fața atâtor oameni, sper că n-o să vă răzgândiți și...

– Nu fi obraznic, zise altul, iar nervosul dispăru ca și când cineva l-ar fi tras înapoi.

Atunci am auzit o voce în spatele meu.

– Sigur că n-o să se răzgândească. Drept cine îl iei?

M-am răsucit în scaun, vrând să-l asigur pe nevricos, dar altcineva îmi scutură mâna și îmi zise:

– Mulțumim, domnule Ryder, mulțumim.

– Sunteți toți foarte amabili, am zis eu, zâmbind tuturor. Deși ar trebui totuși să vă preven...

În momentul acela, cineva se năpusti asupra mea, aruncându-mă aproape peste cel de lângă mine. Am auzit pe unul că se scuză și pe altcineva că zice: „Nu mai împinge așa!”

Apoi altă voce de alături grăi:

– Am bănuț că dumneavoastră erați adineaori afară, domnule. Eu sunt cel care v-am arătat lui Gustav. E atât de frumos că ați venit să ne vedeți! Vom ține minte seara asta mereu. E un moment de răscruce pentru toți hamalii din oraș.

– Uitați ce e, trebuie să vă preven, am zis eu cu voce tare. Voi face tot ce pot pentru dumneavoastră, dar trebuie să vă preven, s-ar putea să nu mai am influența de odinioară. Știți...

Dar cuvintele mele au fost acoperite de un cor de urale în cinstea mea. La a doua strigare, toți hamalii s-au alăturat grupului, după care muzica s-a oprit pentru o clipă și toată lumea din cafenea a izbucnit în ovații asurzitoare. Pe urmă, a început iar să aplaude.

– Mulțumesc, mulțumesc, am spus eu vădit mișcat.

Apoi, în timp ce aplauzele se potoleau, hamalul cu nasul roșu, care stătea în cealaltă parte a mesei, zise:

– Sunteți bine-venit, domnule. Sunteți o persoană celebră, de renume, dar aș vrea să știți că noi știm să descoperim omul de calitate atunci când îl vedem. Adevărat, n-am petrecut atâția ani în meserie ca să nu fim în stare să descoperim omenia. Sunteți un om cumsecade, ne-ați dovedit-o mereu și toți văd asta. Cumsecade și bun. Poate credeți că vă facem așa o primire pentru că vreți să ne ajutați. Și bineînțeles că vă suntem recunoscători. Dar eu cunosc oamenii aceștia, vă simpatizează într-adevăr foarte tare și n-ar fi făcut-o dacă n-ați fi fost cumsecade.

Dacă ați fi fost prea mândru sau nesincer în vreo privință, v-ar fi respins cu dispreț. Da, da. Bineînțeles, tot v-ar fi rămas recunoscători, s-ar fi purtat bine cu dumneavoastră, dar nu v-ar fi simpatizat atât de mult. Vreau să spun, domnule, că și dacă n-ați fi fost celebru, dacă n-ați fi fost decât un străin care a nimerit aici din întâmplare, odată ce ne-am fi convins că sunteți un om cumsecade, odată ce ne-ați fi explicat că sunteți departe de casă și că aveți nevoie de tovărășia cuiva, v-am fi primit printre noi. Nu v-am fi făcut o primire prea diferită de cea de adineaori, odată ce ne-am fi dat seama ce om cumsecade sunteți. Da, da, nu suntem chiar atât de exclusiviști cum zice lumea. De acum înainte, domnule, aveți în fiecare dintre noi un prieten.

— Așa e, zise cineva din dreapta mea. Acum suntem prietenii dumneavoastră. Dacă vă aflați vreodată la ananghie în acest oraș, puteți conta pe noi.

— Vă mulțumesc mult, am spus. Mulțumesc. Astă-seară voi face tot ce pot pentru dumneavoastră. Dar totuși, vă previn că...

— Vă rog, domnule. Gustav îmi șoptea ușor la ureche. Vă rog, nu vă mai faceți griji. Totul va fi bine. De ce să nu vă simțiți bine măcar câteva minute?

— Dar voiam doar să-i previn pe prietenii dumitale...

— Zău, domnule, continuă Gustav pe un ton calm. Dăruirea dumneavoastră este demnă de admirat. Dar vă faceți prea multe probleme. Vă rog să vă liniștiți și să vă simțiți bine. Doar câteva minute. Uitați-vă la noi! Toți avem probleme. În curând, eu însumi trebuie să merg iar la sala de concert, să-mi continui treaba. Dar când ne întâlnim aici, ne bucurăm să fim printre prieteni și uităm de toate necazurile. Ne destindem și ne simțim bine. Apoi Gustav își ridică glasul peste toata hărmălaia. Haideți să-i arătăm domnului Ryder cum ne distrăm noi cu adevărat! Haideți să-i arătăm!

Această declarație fu întâmpinată de un ropot de aplauze, după care cei de la masă începură să bată ritmic din palme. Țiganiî începură să cânte ceva mai rapid, în ritmul aplauzelor, iar unii dintre ceilalți clienți, care ne priveau, începură să bată și ei din palme. Am băgat de seamă că unele persoane așezate în alte părți ale sălii și-au întrerupt pur și simplu conversațiile și și-au întors scaunele ca să privească un

spectacol pe care îl așteptaseră de mult. Cineva despre care am bănuit că era proprietarul – un om brunet și uscat – își făcu apariția dintr-o cameră din spate și rămase sprijinit de tocul ușii, evident la fel de nerăbdător să nu piardă nimic din ce avea să urmeze.

Între timp, hamalii băteau mai departe din palme, din ce în ce mai veseli, unii dintre ei lovind podeaua cu piciorul pentru a sublinia ritmul. Apoi au apărut doi chelneri și au început să strângă repede masa. Într-o clipă au dispărut toate – halbele de bere, ceștile de cafea, zaharnițele, scrumierele – după care unul dintre hamali, un bărbat cu barba mare, se urcă pe masă. Fața i se înroșise puternic pe sub barba stufoasă, dar n-aș putea spune dacă de jenă sau de prea multă băutură. În orice caz, odată ajuns pe masă, nu păru aproape deloc stânjenit și, rânjind, începu să danseze.

Era un dans ciudat, static, picioarele aproape neridicându-se de pe masă, care punea accentul mai curând pe calitățile statuare ale corpului omenesc decât pe agilitatea acestuia și pe grația mișcărilor. Hamalul cu barbă luă o poză de zeu grec, ținând brațele de parcă ar fi cărat o greutate invizibilă și, cum aplauzele și strigatele de încurajare continuau, își schimba pe nesimțite unghiul șoldului sau se răsucea încet. O clipă, m-am întrebat dacă jocul acesta se voia comic, dar în ciuda hohotelor exuberante de râs din jurul mesei, în curând mi-a devenit limpede că spectacolul nu era satiric. Pe când îl priveam pe hamalul cu barbă, cineva mi-a făcut semn cu cotul și mi-a zis:

– Țsta e, domnule Ryder. Dansul nostru. Dansul hamalilor. Sunt sigur că ați auzit de el.

– Da, am zis. Deci, acesta e dansul hamalilor.

– Acesta e. Dar încă n-ați văzut nimic, vorbitorul rânji și-mi făcu iar semn cu cotul.

Atunci am observat că o cutie mare de carton maro trecea de la un hamal la altul. Cutia avea aproximativ dimensiunea unei valize, deși judecând după felul în care era aruncată prin aer, părea ușoară și goală. Preț de câteva minute, cutia făcu înconjurul mesei, după care, la un anumit moment al dansului, îi fu aruncată hamalului cu barbă. Rutina aceasta dovedea o practică îndelungată. Chiar în momentul acela, hamalul cu barbă își schimbă poziția și-și ridică iar brațele, în

timp ce cutia de carton zbura prin aer și ateriza cu precizie în mâinile sale.

Hamalul cu barbă reacționează ca și când ar fi prins o lespede de piatră – smulgând un murmur de teamă din partea asistentei – și preț de una sau două secunde păru gata să se încovoie sub povară. Pe urma însă, începu ferm hotărât să se îndrepte, până când se ridică perfect drept cu cutia la piept. În timp ce gestul era întâmpinat cu urale, hamalul cu barbă începu să ridice încet cutia deasupra capului, până când, în cele din urmă, o ținu sus, cu brațele perfect întinse. Cu toate că în realitate aceasta nu reprezenta evident nicio ispravă, spectacolul avea un fel de demnitate și dramatism care mă făcure să strig și eu laolaltă cu ceilalți, ca și când individul ar fi ridicat o mare greutate. Apoi bărbosul începu să creeze cu oarecare măiestrie iluzia ca povara devine din ce în ce mai ușoară. În curând ținea cutia sus, într-o mână, făcând totodată mici piruete, aruncând-o din când în când peste umăr și prinzând-o pe la spate. Cu cât devenea cutia mai ușoară, cu atât mai exuberanți deveneau colegii lui. Apoi, pe măsură ce gesturile bărbatului căpătau o notă și mai zeflemitoare, colegii din jurul mesei începură să se uite unul la altul, rânjind, ațâțându-se între ei, până când altcineva, un omuleț zdravăn cu mustață deasă, se urcă și el pe masă. Masa se clătină și se înclină, dar ceilalți hamali râdeau ca și când toate acestea ar fi făcut parte din piesă, după care ținură bine masa, pentru ca hamalul cel zdravăn să se poată cățăra pe ea. La început, bărbosul nu-și observă colegul și continuă să facă paradă de felul în care manevra cutia, în timp ce zdrahonul stătea posac în spatele lui, asemenea cuiva care aștepta să danseze cu un partener de invidiat. Apoi, în fine, hamalul bărbos îl văzu pe cel zdravăn și îi aruncă atunci cutia. Prinzând-o, zdrahonul se clătină înapoi ca și când ar fi fost gata să cadă de pe masă. Dar își găsi echilibrul la timp, după care se îndreptă cu mare greutate, ținând cutia pe spate. Între timp, bărbosul coborî de pe masă, ajutat de mai multe persoane care îi întindeau mâna, și începu și el să bată din palme și să zâmbească.

Hamalul cel zdravăn execută cam același număr ca și predecesorul său, deși cu înflorituri mult mai comice. Cu mutrele lui caraghioase și poticnelile pe care le mima în bășcălie, stârnea hohote de râs.

Privindu-l, aplauzele ritmate, viorile țiganilor, hohotele de râs, țipetele de așa-zisă mirare păreau că îmi umplu nu numai auzul, ci toate simțurile. Pe urmă, când al treilea hamal îl înlocui pe zdrahon, urcându-se pe masă, am simțit cum mă învăluie căldura acestor oameni. Sentimentele lui Gustav mi s-au părut deodată profund justificate. Ce sens avea, într-adevăr, să-mi fac griji? Era esențial ca, din când în când, să te destinzi complet și să te distrezi.

Am închis ochii și m-am lăsat în voia atmosferei plăcute din jur, doar vag conștient că încă băteam din palme și că loveam podeaua cu piciorul, ca să țin ritmul. Mi-a venit în minte imaginea părinților mei, care se apropiau în caleașca trasă de cai de pajiștea din fața sălii de concert. Îi vedeam pe localnici – bărbații în haine negre, doamnele cu mantouri, șaluri și bijuterii – întrerupându-și conversațiile și întorcându-se la auzul tropotului de copite care venea dinspre bezna copacilor. Și apoi, cum în baia de lumini apărea brusc caleașca strălucitoare, caii frumoși care galopau și se opreau cu aburii respirației ridicându-se în aerul rece al nopții. Pe mama și pe tata care aveau să tragă cu ochiul pe fereastra caleștii, cu chipurile emoționate și nerăbdătoare, dar totodată stăpâniți și rezervați, nevrând să se lase cu totul pradă speranței că seara va deveni un triumf sclipitor. Și pe urmă, cum în timp ce vizitiul în livrea îi ajută să coboare, iar câțiva demnitari se aliniau să-i întâmpine, părinții mei arborau acele zâmbete voit calme, de care îmi aminteam din copilărie, din rarele ocazii când invitau lume la prânz sau la cină.

Am deschis ochii și am văzut că acum pe masă erau alți doi hamali care interpretau figurile obișnuite. Oricare ar fi ținut cutia, se clătina până era gata să se prăbușească, gata să cadă de pe masă, pentru ca în ultimul moment să o paseze celuiilalt.

Atunci am observat că Boris – care probabil stătuse în tot acest timp undeva în cafenea – venise drept la masă și se uita la cei doi hamali cu vădită plăcere. După cum râdea și bătea din palme în momentele cheie, se vedea că puștiul cunoștea bine obiceiurile locului. Stătea între doi hamali voinici și oacheși, care semănau destul de mult între ei pentru a fi frați. În timp ce-l priveam, Boris schimbă o vorbă cu unul din ei, iar individul râse și-l ciupi în glumă de obraz.

Reprezentăția părea să atragă din ce în ce mai multă lume din piață, iar cafeneaua începuse să se aglomereze foarte tare.

Am mai observat că, deși la sosirea mea nu fuseseră decât doi muzicanți țigani, între timp li se mai alăturaseră alți trei, iar viorile lor se auzeau din toate direcțiile mai tare ca oricând.

Atunci cineva din spate – am avut impresia că nu era hamal – strigă puternic: „Gustav!” și într-o clipită chemarea fu preluată de cei de la masa noastră. „Gustav! Gustav!” strigau hamalii, intonând parcă o melodie. În scurt timp, până și nevriscosul care îmi vorbise ceva mai devreme și care se urca acum și el pe masă – într-o execuție plină de curaj, chiar dacă nu prea îndemânică – intră în joc, așa încât chiar în timp ce jongla cu cutia pe spate și în jurul șoldului, o făcea scandând: „Gustav! Gustav!”

M-am uitat în jur după Gustav – care nu mai era lângă mine – și am văzut că se dusesse la Boris și îi spunea ceva la ureche puștiului. Unul din frații cei oacheși puse o mână pe umărul lui Gustav și l-am văzut implorându-l pe hamalul mai vârstnic să-și facă și el numărul. Gustav zâmbi și scutură modest din cap, fapt care făcu să i se scandeze numele și mai puternic. Acum, practic toata lumea din sală îi scanda numele și până și cei din piață păreau să intre în joc. În fine, după ce-i zâmbi obosit lui Boris, Gustav se ridica în picioare.

Fiind de câțiva ani decanul de vârstă al hamalilor, Gustav păru să întâmpine cele mai mari greutăți în a se urca pe masă, dar multe mâini se întinseră să-l ajute. Odată ajuns sus, se îndreptă și zâmbi publicului. Nevricosul îi dădu cutia și cobori imediat.

De la bun început, jocul lui Gustav se deosebi de cel al dansatorilor dinainte. În loc de a mima greutatea cu care prelua cutia, o aruncă fără niciun efort pe spate și ridică din umeri. Gestul stârni în toată sala hohote puternice de râs și am auzit strigate ca: „Bătrânul Gustav!” și „E de bază!” Apoi, în timp ce continua să jongleze cu cutia, un hamal își făcu loc până în față și zvârli pe masa o valiză adevărată. Din felul în care îi făcuse vânt și din bușitura cu care căzuse, era limpede că valiza nu era goală. Aterizase aproape de picioarele lui Gustav și un murmur general străbătu mulțimea. Apoi scandările începură iar, mai dinamice ca oricând: „A, Gustav! Gustav! Gustav!” L-am văzut pe Boris cum

urmărește fiecare gest al bunicului său, cu o mândrie imensă zugrăvită pe chip, bătând cu putere din palme și scandând laolaltă cu ceilalți.

Observându-l pe Boris, Gustav îi mai zâmbi o dată, apoi se aplecă și apucă mânerul valizei.

În timp ce Gustav – încă încovoiat – ridica valiza la înălțimea soldului, mi s-a părut evident că nu mima că ridică o greutate. Apoi, pe când își îndrepta spatele, cu cutia încă pe umăr și cu valiza într-o mână, închise ochii și se întunecă la chip. Dar nimeni nu păru să observe ceva – era foarte posibil ca acesta să fi fost stilul lui Gustav înainte de a face o ispravă, iar scandările și aplauzele continuau asurzitor acoperind scârțâitul viorilor. Dar chiar în clipa următoare, Gustav deschise ochii și zâmbi larg tuturor. Apoi, ridicând și mai sus valiza, reuși să o prindă sub braț, poziție în care – cu o valiză sub braț și cutia pe celălalt umăr – începu să danseze târându-și picioarele. Peste tot izbucniră urale și strigăte de încurajare, iar cineva de lângă intrare întrebă: „Ce face acum? Nu văd! Ce face acum?”

Atunci Gustav ridică valiza și mai sus și continuă să danseze cu valiza sus, pe un umăr, iar cu cutia pe celălalt.

Faptul că valiza era cu mult mai grea decât cutia, îl făcea să se lase foarte tare într-o parte, altminteri, părea în largul lui, iar pașii lui la fel de vioi. Strălucind de încântare, Boris îi striga bunicului său ceva ce n-am reușit să aud, la care Gustav răspunse strâmbându-se și sucind din cap, ceea ce stârni alte strigăte și hohote de râs.

Apoi, în timp ce Gustav continua să danseze, mi-am dat seama că se petrece ceva în spatele meu. De câțva timp, cineva mă tot înghiontise cu cotul în spate într-un mod enervant, dar bănuisem că aceasta se datora nerăbdării mulțimii de a vedea mai bine spectacolul. Acum însă m-am întors și am descoperit că, exact în spatele meu, în ciuda mulțimii care se înghesuia din toate părțile, doi chelneri stăteau în genunchi pe podea și umpleau o valiză. Puseseră deja destul de mult în ea, ceva ce aducea cu tocătoarele de lemn din bucătărie. Unul din chelneri aranja tocătoarele mai strâns, pe când celălalt gesticula nerăbdător spre spatele cafenelei, arătând supărat spațiile goale rămase în valiză. Pe urmă, am văzut că se aduc alte tocătoare de lemn, câte două-trei odată, care treceau din mână în mână. Chelnerii lucrau

repede, stivuindu-le până când valiza păru gata să crape de plină ce era. Dar continuau totuși să primească și alte tocătoare – uneori doar bucăți din acestea –, iar chelnerii găseau cu multă ingeniozitate cum să le strecoare înăuntru. Poate că ar mai fi introdus și altele în valiză, dar împrâncheala din jurul lor îi făcu poate să-și piardă răbdarea, așa că lăsară capacul, traseră curelele și, împingându-mă într-o parte, ridicară valiza pe masă.

Boris privi lung valiza, apoi se uita neîncrezător spre Gustav. Bunicul său își târșâia încet picioarele, cam ca un matador. Deocamdată, din cauza efortului de a menține cutia și valiza pe umeri, nu păru să observe noua provocare din fața lui. Boris își privi bunicul cu atenție, așteptând clipa când acesta avea să vadă a doua valiză. Evident, toți ceilalți așteptau la fel, dar bunicul său dansa întruna, prefăcându-se că n-a observat nimic. Era în mod sigur o șmecherie din partea lui! Aproape sigur bunicul necăjea publicul și în orice clipă – Boris era sigur de asta – avea să ridice valiza grea, renunțând probabil pentru aceasta la cutia goală. Dar nu se știe de ce, Gustav continua să nu vadă valiza, iar lumea începuse să strige și să i-o arate.

Atunci, în sfârșit, Gustav o zări și chipul lui – strivit între cutie și prima valiză – căpătă o expresie de descurajare. Toată lumea din jurul lui Boris râdea și bătea din palme cât putea de tare. Gustav continua să se răsucească, dar fără a-și lua ochii de la valiza cea nouă, cu o expresie încă îngrijorată, și o clipă lui Boris îi trecu prin minte că bunicul nu se prefăcea cu totul. Dar lumea din jur, care îl mai văzuse pe bunicul său făcând acest joc de mai multe ori, râdea, așa încât o clipă mai târziu Boris începu și el să râdă și să-l încurajeze pe Gustav. Vocea puștiului îi atrase lui Gustav atenția și din nou bunicul și nepotul își zâmbiră unui altuia.

Apoi Gustav dădu jos de pe umăr cutia goală și, în timp ce aceasta îi aluneca pe braț în jos cu o nepăsare aproape grațioasă, o aruncă în mijlocul mulțimii. Din nou izbucniră hohote de râs și urale, iar cutia trecu iar peste capetele spectatorilor și dispăru în ungherele sălii. Atunci Gustav privi iar în jos, la valiza cea nouă, și o ridică pe prima mai sus, pe umăr.

Luă din nou o mină preocupată – de astă dată era fără îndoială în glumă – și Boris izbucni în râs laolaltă cu toată lumea. Apoi Gustav începu să se aplece îndoindu-și genunchii. O făcu foarte încet, nu se știe dacă din cauza vreunei infirmități sau fiindcă poza, până când ajunse pe vine, purtând încă prima valiză pe umăr, în timp ce cu brațul liber se întindea după mânerul valizei de la picioarele lui. Apoi, în timp ce aplauzele continuau, se ridică iar încet, cu grijă, și odată cu el ridică și valiza mai grea.

Gustav mima acum un mare efort – cam așa cum făcuse bărbosul ceva mai devreme, când prinsese pentru prima dată cutia de carton. Boris privea din ce în ce mai mândru, luându-și din când în când ochii de la bunicul său ca să vadă chipurile admirative ale spectatorilor care se înghesuiau în jurul lui. Până și muzicanții țigani încercau să vadă mai bine, slujindu-se de mișcările arcuite ale coatelor pentru a-i împinge pe ceilalți. Unul dintre scripcari reuși astfel să ajungă până în față, încât acum cânta la vioară aplecându-se peste masă, cu mijlocul lipit de marginea ei.

Apoi Gustav începu să-și târască picioarele. Greutatea celor două valize, în special cea umplută cu tocătoarele de lemn, pe care nici nu încercă să o salte pe umăr – ar fi fost cu siguranță imposibil – făcea ca pașii lui să aibă o sprinteneală iluzorie, dar totuși impresionantă, iar mulțimea era în extaz.

„Bătrânul Gustav!” se auzea iar strigându-se, iar Boris, oricât de neobișnuit era ca lumea să i se adreseze astfel bunicului său, striga și el cât îl ținea gura: „Bătrânul Gustav! Bătrânul Gustav!”

Bătrânul hamal păru din nou că distinge vocea lui Boris deasupra celorlalte voci și, deși de astă dată nu se mai întoarse să-l recunoască pe puști – se prefăcea că este mult prea preocupat de valizele lui –, deveni brusc mai sprinten în mișcări, începu iar să se învârtă încet, îndreptându-și complet spatele.

O clipă Gustav arătă măreț, ridicat pe masă ca o statuie, cu o valiză pe un umăr, cu cealaltă în dreptul șoldului, învârtindu-se în ritmul aplauzelor și al muzicii. Apoi păru că se împiedică, dar își reveni imediat, iar mulțimea scoase un „Aaa!” și izbucni mai tare în râs la acest mic artificiu.

Atunci Boris își dădu seama că în spatele lui se producea o mișcare și-i văzu pe cei doi chelneri care se întorseseră trebăluind iar ceva pe podea, împingând lumea din jurul lor pentru a-și face loc. Amândoi stăteau în genunchi și se luptau cu ceva ce aducea cu un sac mare de golf. Erau supărați și nerăbdători – poate chiar enervați că lumea se înghesuia în jurul lor, înghiontindu-i mereu cu genunchii. Boris se uită la bunicul său, apoi, după ce privi iar în spate, văzu că unul din chelneri ținea gura sacului deschisă, ca pentru a introduce în el un obiect mare. Cât despre celălalt chelner, acesta apărură în mulțime și merse cu spatele, împingând brusc lumea în lături și târând pe podea un obiect lung. Strecurându-se puțin înapoi în mulțime, Boris văzu că obiectul era un aparat. Nu reușea să vadă bine – vederea era obstrucționată de picioarele oamenilor –, dar obiectul era un motor vechi, fie de la o motocicletă, fie poate de la o barcă. Cei doi chelneri se străduiau din greu să îl introducă în sacul de golf, trăgând deja de materialul întins și de fermoar. Privind iar în sus, Boris văzu că bunicul lui ținea încă perfect cele două valize, fără a da vreun semn că ar simți nevoia să se oprească, în orice caz, mulțimea nu avea de gând să-i dea încă drumul. Și atunci se produse agitație în jurul lui și cei doi chelneri ridicară sacul de golf pe masă.

O clipă harmalaia se înteeți, pe măsură ce vestea aducerii sacului trecea de la cei din față spre cei care se aflau mai în spate. Gustav nu observă imediat sacul de golf, deoarece în momentul acela își ținea ochii închiși ca să se concentreze, dar în scurt timp îndemnurile mulțimii îl făcură să privească în jurul lui. Privirea i se opri țintă asupra sacului de golf și o clipă Gustav deveni foarte serios. Apoi zâmbi și continuă să se învârtească încet. Pe urmă, ca și înainte, însă fără prea mare ușurință, lăsă valiza mai ușoară să îi alunece de pe umăr pe braț în jos. În timp ce aceasta cădea, Gustav reuși cu un efort suprem să își ridice brațul, ca să salte valiza spre mulțime.

Fiind mult mai grea decât cutia goală, valiza nu mai putu descrie un arc de cerc și se izbi de suprafața mesei înainte de a cădea în mâinile hamalilor din față. Precum și cutia, ceva mai devreme, prima valiză dispărură în mijlocul mulțimii și toate privirile se ațintiră din nou asupra lui Gustav. Lumea începu iar să-i scandeze numele, și bătrânul privi

atent sacul de golf de la picioarele lui. Ușurat pe moment că nu mai căra decât un singur obiect, chit că era vorba de valiza cu tocătoare de lemn, păru că prinde noi puteri. Văzând sacul de golf, făcu o mutră lungă și scutură din cap a îndoială, ceea ce determină mulțimea să-l îndemne și mai tare: „Haide, Gustav, arată-le ce poți!” îl auzi Boris strigând pe hamalul de lângă el.

Atunci Gustav începu să ridice valiza grea pe umărul pe care o ținuse ceva mai devreme pe cea ușoară. Făcu aceasta intenționat, cu ochii închiși, încovoiat și lăsându-se pe un genunchi, apoi îndreptându-se încet. Picioarele îi tremurară o dată sau de două ori, după care se ridică și rămase drept, cu valiza bine așezată pe umăr și brațul liber întins spre sacul de golf. Deodată lui Boris i se făcu frică și striga: „Nu!”, dar vocea lui fu acoperită de cei care scandau și râdeau, de țipetele de mirare și de oftaturile mulțimii din jur.

– Haide, Gustav! strigă hamalul de lângă el. Arată-le ce poți! Arată-le!

– Nu! Nu! Bunicule! Bunicule!

– Bătrânul Gustav! striga lumea. Haide! Arată-le ce poți!

– Bunicule! Bunicule! Boris întindea brațele peste masă ca să atragă atenția bunicului său, dar chipul lui Gustav rămase schimonosit de concentrare, holbându-se extrem de tare la cureaua sacului de golf de pe blatul mesei. Apoi bătrânul hamal începu să se aplece din nou, tremurând din tot corpul sub povara valizei de pe umăr, în timp ce apuca prea repede cureaua sacului, aflată ceva mai jos de mâna lui. Sala fu cuprinsă iar de încordare, simțind poate că Gustav încerca în fine o ispravă ce depășea până și posibilitățile lui. Cu toate acestea, atmosfera rămase festivă, iar scandarea numelui său – sărbătorească.

Boris cerceta rugător chipurile adulților din jur, apoi îl trase de braț pe hamalul de lângă el.

– Nu! Nu! Ajunge! Bunicul a făcut destul!

Hamalul cu barbă – căci el era – se uită mirat la puști, apoi zise râzând:

– Nu-ți face griji, nu-ți face griji. Bunicul tău e extraordinar. Poate să facă asta și încă multe altele. Multe altele. E extraordinar.

– Nu! Bunicul a făcut destul!

Dar nimeni, nici chiar hamalul cu barbă – care îl luase ocrotitor pe Boris pe după umăr – nu asculta. Și aceasta pentru că Gustav era acum practic ghemuit pe masă, cu mâna la numai doi-trei centimetri de cureaua sacului de golf. Apoi o apucă și, rămânând încă ghemuit, își potrivea cureaua în jurul umărului liber. Trase cureaua spre el și începu să se ridice în picioare. Boris strigă și lovi blatul mesei și atunci, în fine, Gustav îl observă. Bunicul său își îndreptase deja picioarele, dar se opri și, o clipă, cei doi se holbară unul la altul.

– Nu. Boris scutură din cap. Nu. Bunicul a făcut destul.

Poate că Gustav nici nu auzea în zgomotul acela, dar părea să înțeleagă destul de bine sentimentele nepotului său. Încuviință iute din cap, chipul i se luminează de un zâmbet liniștitor, apoi închise din nou ochii să se concentreze.

– Nu! Nu! Bunicule!

Boris îl trase iar de braț pe hamalul cu barbă.

– Ce vrei? întrebă acesta, râzând cu lacrimi. Apoi, fără să mai aștepte vreun răspuns, își îndreptă iar atenția asupra lui Gustav, scandând mai tare ca niciodată, alături de ceilalți.

Gustav continua încet să se îndrepte. O dată sau de două ori tremură, gata să se încovoie. Chipul i se înroși ciudat. Își încleșta fălcile furios, obrații i se schimonosiră, mușchii gâtului îi ieșiră în relief. În ciuda hărmălaiei, parcă se și auzea respirația bătrânului hamal. Și totuși, nimeni în afară de Boris nu dădea semne că observă ceva.

– Nu-ți face griji, bunicul tău e extraordinar! zise bărbosul. Asta nu-i nimic! O face în fiecare săptămână!

Gustav se îndrepta din ce în ce mai mult, cu sacul de golf atârnat de un umăr și valiza săltată pe celălalt. Apoi, în fine, se ridică în picioare, cu chipul tremurând, dar triumfător, și pentru prima oară după mai multe minute aplauzele sacadate izbucniră în ropote și urale frenetice. La rândul lor, scripcarii atacă o melodie lentă, triumfală, potrivită cu finalul unei partide.

Gustav își roti încet privirea, cu ochii larg deschiși și chipul schimonosit de durere și demnitate.

– Ajunge! Bunicule! Oprește-te! Oprește-te!

Gustav continua să se învâртеască, hotărât să-și arate isprava întregii asistențe. Atunci păru că plesnește ceva în el.

Se opri brusc și o secundă parcă se legănă ușor, clătînându-se ca la o adiere de vânt. O clipă mai târziu își reveni din nou și începu iar să se învâртеască. Abia după ce ajunsese exact în poziția în care se ridicase pentru prima dată în picioare, începu să lase jos valiza de pe umăr. O lăsă să cadă cu zgomot pe masă – era prea grea, crezuse el, să o arunce în mulțime, fără riscul de a răni vreun spectator –, apoi o împinse cu piciorul până când aceasta alunecă de pe marginea mesei, căzând în brațele colegilor lui.

Mulțimea îl ovaționa și aplauda, după care o parte începu să cânte – era o baladă pe versuri ungurești – în acordurile muzicii țigănești. Din ce în ce mai multă lume începu să cânte și în scurt timp cânta întreaga sală. Sus, pe masă, Gustav își lăsă jos sacul de golf. Acesta căzu pe masă cu zgomot de metal. De astă dată Gustav nu mai încercă să îl împingă spre mulțime, dar ridică o clipă brațele în sus – acum până și gestul acesta părea un efort mare pentru el –, după care se grăbi să se dea jos de pe masă. Multe brațe se întinseră să îl ajute, iar Boris îl urmărea pe bunicul lui cum coboară încet pe podea.

Sala părea acum preocupată cu cântatul. Balada avea un fel de nostalgie și, în timp ce cântau, oamenii se prinseră de braț, legănându-se cu toții. Unul din scripcarii țigani se urcă pe masă, repede urmat de al doilea, pentru ca în scurt timp să dirijeze amândoi sala, mișcându-se în ritmul muzicii chiar în timp ce cântau.

Boris își croi drum prin mulțime spre locul în care bunicul lui stătea și încerca să-și recapete suflul. În mod ciudat, deși cu numai câteva secunde înainte Gustav fusese ținta tuturor privirilor din sală, acum nimeni nu părea totuși să mai acorde o prea mare atenție bunicului și nepotului care se îmbrățișau strâns, cu ochii închiși, fără să-și ascundă unul altuia imensa ușurare pe care o simțeau. După un timp care păru o veșnicie, Gustav îi zâmbi lui Boris, dar puștiul continua să-și strângă bunicul tare în brațe, fără să deschidă ochii.

– Boris, zise Gustav. Trebuie să-mi promiți ceva.

Puștiul nu răspunse nimic, îmbrățișându-și mai departe bunicul.

– Ascultă, Boris! Ești un băiat bun. Dacă vreodată pățesc ceva, dacă mi se întâmplă vreodată ceva, va trebui să-mi iei locul. Vezi tu, tatăl și mama ta sunt oameni cumsecade. Dar uneori le e foarte greu. Ei nu sunt puternici ca tine și ca mine. Așa că, dacă pățesc ceva și nu mai sunt cu voi, tu trebuie să fii cel tare. Trebuie să ai grija de mama și tatăl tău, să le dai putere, să ții familia unită, neîncetat. Gustav îi dădu drumul lui Boris și îi zâmbi. Îmi promiți, da, Boris?

Boris păru că se gândește, apoi încuviință grav din cap.

O clipă mai târziu, parcă au fost înghițiți de mulțime și nu i-am mai văzut. Cineva mă trăgea de mânecă, implorându-mă să ne luăm de braț și să cântăm împreună cu ceilalți.

Privind în jur, am văzut că și ceilalți scripcari se urcaseră pe masă lângă primii doi și toată sala părea că se învârtește în jurul lor, cântând la unison. În cafenea intrase încă multă lume, iar sala era acum practic ticsită. Am mai observat că ușile dinspre piață erau în continuare deschise și că lumea se legăna și cânta și în întunericul de afară. I-am luat de braț pe un bărbat voinic – presupun că un hamal – și pe o femeie grasă, care probabil că ieșise să se plimbe prin piață, și m-am pomenit învârtindu-mă în jurul camerei între ei doi. Nu știam cântecul, dar pe urmă mi-am dat seama că nici majoritatea celor prezenți nu cunoșteau versurile sau nu știau ungurește, însă cântau pur și simplu, aproximând vag cuvintele. Bărbatul și femeia de lângă mine, de pildă, cântau lucruri diferite, dar fără pic de jenă sau de șovăire. Într-adevăr, după o clipă de atenție, mi-am dat seama că amândoi cântau după versuri fără nicio noimă, dar asta nu avea prea mare importanță, și în scurt timp am fost și eu captivat de atmosferă și am început să cânt, scornind cuvinte care, după părerea mea, aduceau vag cu limba maghiară. Nu știu de ce, m-am descurcat neașteptat de bine – găseam din ce în ce mai multe cuvinte care îmi veneau în minte cu mare ușurință – și nu după mult timp am început să cânt din tot sufletul.

În cele din urmă, poate douăzeci de minute mai târziu, am văzut că mulțimea începe să se subțieze. Am văzut cum cei doi chelneri ștergeau și așezau iar mesele la locul lor, în cafenea.

Totuși, mai rămăsese un grup considerabil care se învârtea prin sală, ținându-se de braț și cântând cu foc. Țiganiii rămăseseră și ei pe

masă, fără a da semne că ar avea de gând să se oprească. În timp ce înconjuram sala, luat pe sus de amicii mei care mă trăgeau și mă împingeau ușor, am simțit că mă bate pe umăr cineva și, privind în urmă, l-am văzut pe cel care bănuiam că este proprietarul cafenelei și care îmi zâmbea. Era un tip sfrijit și, cum eu continuam să mă legăn mai departe, se văzu nevoit să se țină după mine, târșându-și pașii și încovoindu-se într-un fel care aducea cu Groucho Marx.

– Domnule Ryder, arătați foarte obosit. Striga practic la urechea mea, dar totuși de-abia l-am auzit în cântecele din jur. Și vă așteaptă o seară atât de lungă și de importantă! Vă rog, de ce nu vă odihniți câteva minute? Avem în spate o cameră confortabilă, soția mea a pus pe canapea niște pături și perne, și a făcut focul. O să vă simțiți foarte bine. Ați putea să vă ghemuiți și să trageți un pui de somn. Camera e, într-adevăr, mică, dar e chiar în spatele casei și e foarte liniștită. N-o să între nimeni să vă deranjeze, avem noi grijă de asta. O să vă simțiți foarte bine. Zău, domnule, ar trebui să profitați de puținul timp care v-a mai rămas până diseară. Vă rog să mă urmați. Arătați atât de obosit!

Oricât de mult îmi plăceau cântecele și compania, mi-am dat seama că eram într-adevăr extrem de obosit și că propunerea lui era foarte cuminte. De fapt, ideea de a mă odihni puțin mi se părea din ce în ce mai atrăgătoare și, în timp ce proprietarul venea după mine târșându-și pașii și zâmbind, am început să-i fiu profund recunoscător, nu numai pentru amabilitate, ci și pentru că îmi oferise facilitățile acestei cafenele minunate și pentru generozitatea lui față de hamali – un grup evident subapreciat de către comunitate. M-am desprins de cei de lângă mine, zâmbindu-le în semn de rămas-bun, după care proprietarul îmi puse o mână pe umăr și mă conduse spre o ușă din spatele cafenelei.

Mă conduse printr-o cameră întunecoasă – deslușeam stivele de mărfuri ridicate pe lângă pereți –, după care deschise o altă ușă prin care se vedea o lumină blândă și slabă.

– Aici, zise proprietarul și mă introduse în cameră. Odihniți-vă aici, pe canapea. Țineți ușa asta închisă și, dacă se face prea cald, dați gazul mai încet. Nu vă faceți griji, funcționează perfect.

Focul era singura sursă de lumină din cameră. În strălucirea lui portocalie, am deslușit canapeaua care mirosea a umed dar nu urât și, până să-mi dau seama de asta, ușa se și închise și am rămas singur. M-am urcat pe canapea, care era suficient de mare ca să mă pot culca pe ea, cu condiția să-mi îndoi genunchii, și mi-am tras pătura lăsată de soția proprietarului.

PARTEA A PATRA

28

M-am trezit îngrozit că dormisem prea mult. De fapt, mai întâi am crezut că se făcuse dimineață și că ratasem întreaga ceremonie. Dar când m-am ridicat în capul oaselor pe canapea, am văzut că, în afară de strălucirea focului din sobă, totul în jurul meu era încă în întuneric.

M-am dus la fereastra și am dat perdeaua la o parte. M-am pomenit privind în jos, spre curtea din spate, plină de tomberoane mari de gunoi. Un bec uitat aprins undeva lumina slab curtea, dar am mai observat că totuși cerul nu era complet întunecat și din nou m-am temut că se crapă de ziuă. Am dat drumul perdelei și m-am îndreptat spre ușă, regretând amarnic că acceptasem propunerea proprietarului cafenelei de a-mi oferi un loc unde să mă odihnesc.

Am intrat în cămăruța de legătură, unde văzusem ceva mai devreme mărfurile stivuite pe lângă pereți. Încăperea era acum într-o bezna totală și de două ori am dat peste niște obiecte dure, în timp ce bâjbâiam în căutarea unei uși. În cele din urmă, am ieșit în sala mare a cafenelei, unde cu puțin timp în urmă dansasem și cântasem cu toții cu atâta tragere de inima. Prin ferestrele dinspre piață venea o luminiță, încât am reușit să deslușesc formele de tot felul ale scaunelor îngrămădite sus, pe mese. Mi-am croit drum printre ele și, odată ajuns la ușa principală, am privit afară prin panourile de sticlă.

Afară totul era nemișcat. Felinarul singuratic din mijlocul pieței pustii era cel care lumina și cafeneaua, dar am observat iar că pe cer se vedeau primele semne ale zorilor. În timp ce priveam mai departe prin piață, mi-am dat seama că încep să mă înfurii. Nu puteam înțelege cum de lăsasem atâtea lucruri să îmi distragă atenția de la prioritățile mele, până acolo încât să ajung să dorm o bună parte din cea mai importantă

seară a vieții mele. Apoi furia mea s-a contopit cu un soi de disperare și o vreme am fost pe punctul de a izbucni în lacrimi.

Pe urmă însă, privind mai departe cerul nopții, am început să mă întreb dacă semnele zorilor nu fuseseră doar în imaginația mea. Într-adevăr, scrutându-l cu mai multă atenție, am văzut cerul încă foarte întunecat și mi-a trecut prin minte că era încă destul de devreme și că intrasem în panică fără niciun rost. Tot ce știam e că mai puteam încă ajunge la sala de concert la timp, ca să iau parte la majoritatea evenimentelor serii și, evident, să-mi aduc contribuția la acestea.

În tot acest răgaz zgâlțâisem ușile fără să-mi dau seama. Apoi am observat un sistem de încuietori și, descuindu-le una după alta, am ieșit afară, în piață.

După atmosfera închisă din cafenea, aerul părea încântător de proaspăt și, dacă nu m-aș fi grăbit atât, m-aș fi plimbat prin piața câteva clipe, să-mi limpezesc gândurile. Așa însă, am pornit hotărât la drum, în căutarea sălii de concert.

În minutele care urmară, am străbătut grăbit străzile pustii, trecând pe lângă cafenelele și magazinele închise, fără a zări nici măcar o dată acoperișul în formă de dom. În lumina felinarelor, Orașul Vechi avea un farmec deosebit, dar cu cât mergeam mai mult, cu atât îmi venea mai greu să-mi înfrâng sentimentul de panică ce mă cuprindea. Sperasem, fără niciun rost, să văd câteva taxiuri circulând în timpul nopții; sau măcar câțiva oameni care, ieșind probabil de la vreun local de noapte, mi-ar fi putut spune pe unde s-o iau. Dar în afară de câteva pisici rătăcite, se pare că eram singurul suflet treaz pe o distanță de mile întregi.

Am traversat o linie de tramvai și m-am pomenit mergând de-a lungul unui dig de canal. Un vânt rece bătea dinspre apă și, cum nu se vedea nici urmă de sală de concert, n-am putut să-mi înăbuș sentimentul că mă rătăcisem complet. Mă hotărâsem să încerc s-o apuc pe o străduță lăturalnică puțin mai în fața mea – o stradă îngustă, care făcea un cot mare –, când am auzit zgomot puternic de pași și am văzut că pe stradă apare o femeie.

Mă obișnuisem atât de mult cu ideea că străzile erau complet pustii, încât văzând-o m-am oprit locului. Ba mai mult, surpriza mi-a fost cu

atât mai mare când am văzut că era îmbrăcată în rochie lungă de seară. Femeia se opri la rândul ei, apoi însă păru să mă recunoască și porni iar, zâmbind, spre mine. Intrând în conul de lumină al unui felinar, am văzut că era trecută de patruzeci de ani, poate chiar aproape de cincizeci. Era ușor plinuță, dar avea o ținută grațioasă.

— Bună-seara, doamnă, am zis eu. Mă întreb dacă nu m-ați putea ajuta. Caut sala de concert. Merg oare în direcția bună?

Femeia venea acum direct spre mine. Zâmbind din nou, zise:

— Nu, de fapt este în direcția aceea. Chiar de acolo vin. Mergeam să iau puțin aer, dar vă conduc bucuroasă într-acolo, domnule Ryder. Adică, dacă n-aveți nimic împotriva.

— Mi-ar face mare plăcere, doamnă. Dar n-aș vrea să vă întrerup plimbarea.

— Nu, nu. Mă plimb deja de aproape o oră. E timpul să mă întorc. Ar fi trebuit chiar să aștept și să vin odată cu ceilalți invitați. Am avut însă ideea trăsniță că trebuie să asist la toate pregătirile, în caz că ar fi fost nevoie de mine. Bineînțeles că nu trebuie să fac nimic. Iertați-mă, domnule Ryder, nu m-am prezentat. Sunt Christine Hoffman. Soțul meu e directorul hotelului la care stați.

— Încântat să vă cunosc, doamnă Hoffman. Soțul mi-a vorbit mult despre dumneavoastră.

De îndată ce mi-a scăpat această observație de pe buze, am și regretat-o. Am privit iute spre doamna Hoffman, dar n-am mai reușit să-i văd fața clar, la lumină.

— Pe aici, domnule Ryder, zise ea. Nu e departe.

Mânele rochiei de seară i se umflau, în timp ce porneau la drum. Am tușit și am zis:

— Doamnă Hoffman, să înțeleg din spusele dumneavoastră că nu a început încă ceremonia la sala de concert? Că invitații și toți ceilalți n-au ajuns încă?

— Invitații? A, nu. Nu cred să vină cineva cel puțin o oră de acum înainte.

— A, bine.

Am mers mai departe în pas ușor, de-a lungul canalului, amândoi întorcându-ne din când în când să contemplăm luminile care se reflectau în apă.

– Mă întrebam, domnule Ryder, zise ea în cele din urmă, dacă soțul meu, atunci când v-a vorbit despre mine, dacă v-a făcut să credeți că sunt... că sunt o persoană distantă. Mă întreb dacă v-a făcut să credeți asta.

Am râs ușor.

– Impresia covârșitoare pe care mi-a lăsat-o, doamnă Hoffman, e că vă este extrem de devotat.

Merse mai departe în tăcere și n-am fost sigur că a înregistrat răspunsul. După o vreme, mi-a spus:

– În tinerețe, domnule Ryder, nimeni nu s-ar fi gândit vreodată să mă descrie așa. Drept o persoană distantă. Iar în copilărie, cu siguranța că numai distantă nu eram. Nici acum nu mă pot considera așa.

Am bolborosit ceva plin de tact. Apoi, în timp ce ne îndepărtam de canal și intram pe o stradă laterală, am văzut, în fine, acoperișul în formă de dom al sălii de concert profilându-se luminos pe cerul nopții.

– Chiar și zilele astea, zise doamna Hoffman lângă mine, dimineața devreme, am acest vis. Întotdeauna dimineața devreme. Visul este întotdeauna despre... despre blândețe. Nu se întâmplă mare lucru, de regulă nu constă decât în mici frânturi. De pildă, îmi privesc băiatul, pe Stephan. Îl privesc cum se joacă în grădină. Pe vremuri, domnule Ryder, când era mic, eram foarte apropiați. Îl consolam și împărțeam cu el micile lui victorii. Eram atât de apropiați când era mic! Alteori, visam despre soțul meu. Acum două dimineți am visat că soțul meu și cu mine goleam împreună o valiză. Eram într-un dormitor și goleam valiza pe un pat. Puteam fi într-o cameră de hotel din străinătate sau acasă. În orice caz, goleam această valiză împreună și între noi era... era un sentiment plăcut. Stăteam acolo și făceam acest lucru împreună. El scotea câte ceva, pe urmă scoteam eu. Și vorbeam tot timpul, nimic deosebit, făceam doar conversație în timp ce despachetam. Cu două dimineți în urmă, am avut acest vis. Pe urmă m-am trezit, am rămas întinsă să privesc zorii zilei prin perdele și am fost foarte fericită. Mi-am zis că în curând s-ar putea ca lucrurile să se întâmple într-adevăr

așa. Poate că în ziua aceea am fi putut trece într-adevăr printr-un moment ca acela. Evident, nu neapărat să golim o valiză. Dar să facem ceva în ziua aceea, se putea întâmpla. Am adormit iar gândindu-mă la asta, și foarte fericită. Pe urmă, s-a făcut dimineața. E ciudat, domnule Ryder, așa se întâmplă mereu. De cum se luminează de ziuă, lucrul ăsta, forța apare și ne copleșește. Și orice așa face, totul între noi se petrece altfel, nu cum așa fi dorit. Încerc să evit asta, domnule Ryder, dar cu timpul mi-a venit din ce în ce mai greu. E ceva care... care se întâmplă cu mine. Soțul meu se străduiește mult, încearcă să mă ajute, dar fără succes. Până cobor la micul dejun, tot ce am simțit în vis dispăre cu desăvârșire.

Din cauza unor mașini parcate pe trotuar, ne-am văzut nevoiți să mergem unul în spatele celuilalt, iar doamna Hoffman o luă cu câțiva pași înaintea mea. Când am ajuns-o iar din urmă, am întreat:

— Ce credeți că ar putea fi? Forța aceasta despre care vorbiți?

Brusc, izbucni în râs.

— N-am vrut să pară ceva supranatural, domnule Ryder. Evident, răspunsul cel mai probabil ar fi că totul e legat de domnul Christoff. Așa am crezut o vreme. În mod sigur așa crede și soțul meu, știu eu. Ca multă lume din acest oraș, mi-am închipuit că ajunge să-l înlocuim în inimile noastre pe domnul Christoff cu altcineva mai merituos. Dar în ultima vreme nu mai sunt așa de sigură de asta. Am ajuns să cred că ar putea fi ceva ce ține de mine. Un fel de apatie care m-a cuprins. S-ar putea ca, în parte, să fie și din cauza trecerii anilor. La urma urmei, îmbătrânim și o parte din noi începe să moară. Poate că începem să murim și pe plan afectiv. Nu credeți că e posibil, domnule Ryder? Mă tem că așa e, chiar mă tem că ăsta e adevărul. Că îl vom alunga pe domnul Christoff ca să descoperim apoi, cel puțin din punctul meu de vedere, că nimic nu s-a schimbat.

Am dat iar colțul. Trotuarele erau acum foarte înguste și am trecut pe mijlocul străzii. Aveam senzația că așteaptă să-i răspund și, în cele din urmă, am zis:

— Doamnă Hoffman, după părerea mea, oricare ar fi dovezile despre îmbătrânire, așa zice că e esențial să vă păstrați curajul. Să nu cedați acestei forțe... sau orice ar fi ea.

Doamna Hoffman se uită în sus la cerul nopții și o vreme merse mai departe fără să răspundă. Apoi zise:

— Visele acestea minunate de dimineața devreme. Când începe ziua și nu se întâmplă nimic din toate astea, adeseori mă învinuiesc amarnic. Dar vă asigur că încă n-am capitulat, domnule Ryder. Dacă aş face-o, n-ar mai rămâne mare lucru din viața mea. Deocamdată, refuz să renunț la visele mele. Încă mai doresc să am într-o bună zi o familie unită și plină de căldură. Dar nu e numai asta, domnule Ryder. Vedeți dumneavoastră, poate că e o mare prostie să cred asta, poate că îmi spuneți dumneavoastră dacă așa e. Dar, vedeți, sper ca într-o zi să-mi dau seama ce este lucrul ăsta, oricare ar fi el. Sper să-mi dau seama ce este, și atunci nu va mai avea importanță și toți anii aceștia în care m-a obsedat vor fi șterși cu buretele. Am acest sentiment, că nu va dura decât o clipă, poate chiar o clipită, numai să se întâmple atunci când trebuie. Ca o coardă care plesnește deodată și o draperie groasă care cade pe podea pentru a da la iveală o întreagă lume nouă, o lume plină de soare și căldură. Domnule Ryder, pareți extrem de sceptic! Sunt oare nebună de legat să cred asta? Că în ciuda acestor ani, într-o clipă, la momentul potrivit, se va schimba totul?

Ceea ce ea luase drept scepticism nu fusese nici pe departe aceasta. Mai curând să fi fost că, în timp ce vorbea, mi-am amintit de recitalul iminent al lui Stephan și fără îndoială că emoția mea devenise evidentă. Atunci i-am zis, poate cu mai multă însuflețire:

— Doamnă Hoffman, nu vreau să vă dau speranțe deșarte. Dar e posibil, doar posibil, să aveți în curând o astfel de experiență, ceva în genul momentului pe care îl așteptați, exact ca acela de care vorbiți. E foarte posibil să treceți printr-un asemenea moment și chiar în scurt timp. Prin ceva care să vă surprindă, să vă determine să reevaluați întreaga situație și să vedeți totul într-o lumină nouă, mai bună. Ceva care să șteargă într-adevăr toți anii aceștia grei. Nu vreau să dau speranțe false, spun doar că totul e posibil. Un astfel de moment s-ar putea petrece chiar astă-seară, așa încât e esențial să vă păstrați curajul.

M-am oprit, uimit la gândul că provocam soarta. La urma urmei, deși fusesem impresionat de fragmentul interpretat de Stephan, tot ce

știam era că tânărul putea să clacheze din cauza tensiunii în care se afla. De fapt, cu cât mă gândeam mai mult, cu atât regretam că intrasem în intimități atât de mari cu doamna Hoffman. Uitându-mă totuși la ea, am observat că vorbele mele nici n-o miraseră, nici n-o emoționaseră. După câteva clipe, zise:

— Când m-ați găsit umblând pe străzi adineaori, nu ieșisem numai să iau aer, așa cum am pretins. Încercam să mă pregătesc sufletește. Pentru că posibilitatea de care vorbiți mi-a trecut și mie prin minte. Într-o seară ca aceasta. Da, multe se pot întâmpla. Așa că mă pregăteam sufletește. Și nu mă deranjează să vă mărturisesc, în clipa asta mi-e puțin cam teamă. Pentru că, vedeți dumneavoastră, uneori în trecut au mai fost asemenea momente și n-am avut tăria să profit de ele. Cine știe câte ocazii vor mai apărea? Așa că vedeți, domnule Ryder, am făcut tot posibilul să mă pregătesc sufletește. A, am ajuns! Acesta e spatele clădirii. Pe aici se intră în bucătării. O să vă conduc pe la intrarea artiștilor. Eu încă nu intru. Cred că mai trebuie să iau puțin aer.

— Mă bucur foarte mult că v-am cunoscut, doamnă Hoffman. Ați fost foarte amabilă că m-ați condus până aici, în momentul prin care treceți. Sper din inimă ca totul să meargă bine pentru dumneavoastră astă-seară.

— Mulțumesc, domnule Ryder. Sunt convinsă că și dumneavoastră aveți multe lucruri la care să meditați. A fost o plăcere să vă cunosc.

29

În timp ce doamna Hoffman dispărea în noapte, m-am întors și am pornit grăbit spre intrarea pe care mi-o arătase ea. Îmi spuneam că trebuie să fiu foarte atent la lecția de falsă alarmă pe care tocmai o promisem; că era absolut necesar să nu mă mai las abătut de la sarcinile importante care mă așteptau. De fapt, în clipa aceea, când eram în sfârșit pe punctul de a intra în sala de concert, totul mi s-a părut deodată foarte simplu. Problema era că, în fine, după atâția ani,

urma să concertez din nou în fața părinților mei. În acel moment, prioritatea consta în a mă asigura că dau spectacolul cel mai frumos și mai impresionant de care eram în stare. În comparație cu el, până și seria de întrebări și răspunsuri era de o importanță secundară. Toate eșecurile, tot haosul din zilele precedente aveau să se dovedească neînsemnate, cu condiția să-mi ating acum, în seara aceasta, obiectivul principal.

Ușa mare și albă era slab luminată de un singur bec aflat deasupra ei. A trebuit să mă las pe ea cu toata greutatea ca s-o deschid și am intrat în clădire împiedicându-mă ușor.

Deși doamna Hoffman fusese sigură că aceea era intrarea artiștilor, prima mea impresie a fost că până la urmă am intrat tot pe la bucătărie. Mă aflăm pe un coridor larg și gol, luminat puternic cu tuburi fluorescente de neon. De peste tot se auzeau voci care chemau și strigau, zdrăngănitul obiectelor grele de metal, susurul apei și al aburului. Chiar în fața mea se afla un cărucior pentru alimente, lângă care doi bărbați în uniformă se certau furioși. Unul din ei ținea un sul mare de hârtie care se derulase ajungându-i până aproape de picioare și îl arăta mereu cu degetul. M-am gândit să-i întrerup ca să-i întreb unde l-aș fi putut găsi pe Hoffman – prima mea grijă fiind acum să fac o inspecție a sălii și chiar a pianului, înainte de sosirea publicului –, dar cei doi păreau absorbiți de cearta lor, așa că m-am hotărât să merg mai departe.

Coridorul cotea treptat. Am întâlnit destul de multe persoane, dar toate păreau extrem de ocupate și puse pe harță. Majoritatea purtau uniforme albe și mergeau grăbite, cu expresii absente, fie cărând saci grei, fie împingând cărucioare.

N-am avut chef să opresc pe nimeni și am mers mai departe pe coridor, bănuind că, în cele din urmă, voi ajunge în altă parte a clădirii, unde voi găsi cabinele – și cu puțin noroc pe Hoffman sau pe altcineva care mi-ar fi putut arăta facilitățile de care dispunea sala. Pe urmă însă, mi-am dat seama că mă striga cineva din urmă, așa că m-am întors și am constatat că un bărbat alerga după mine. Îmi părea cunoscut și mi-am dat seama că era hamalul cu barbă, care începuse dansul la cafenea, ceva mai devreme, în seara aceea.

– Domnule Ryder, zise el gâfâind, slavă Domnului că în fine v-am găsit. E a treia oară de când ocolesc clădirea. Se ține tare, dar suntem nerăbdători cu toții să-l ducem la spital, iar el insistă să nu-l urnim până când nu vorbește cu dumneavoastră. Vă rog, pe aici, domnule. Totuși, se ține tare, Dumnezeu să-l ajute.

– Cine se ține tare? Ce s-a întâmplat?

– Pe aici, domnule. Ar fi bine să ne grăbim, dacă nu aveți nimic împotriva. Iertați-mă, domnule Ryder, că nu v-am explicat nimic. E vorba de Gustav, i s-a făcut rău. Nici eu n-am fost de față când s-a întâmplat, dar doi dintre băieți, Wilhelm și Hubert, lucrau aici cu el și-l ajutau cu pregătirile și ei ne-au dat de veste. Sigur că îndată ce am auzit, am dat fuga încoace, și la fel au făcut și ceilalți băieți. Se pare că Gustav își vedea de treabă foarte bine, dar pe urmă s-a dus la toaletă și a rămas mult înăuntru. Cum nu stătea în obiceiul lui Gustav să facă asta, Wilhelm s-a dus după el să-l caute. Se pare, domnule, că atunci când a intrat, Gustav stătea aplecat peste o chiuvetă, cu capul deasupra ei. În momentul acela nu-i era încă atât de rău; i-a spus lui Wilhelm că se simțea ușor amețit, atâta tot, și l-a rugat să nu facă mare tapaj. Dar Wilhelm e Wilhelm și, neștiind cum să procedeze, mai ales după ce Gustav i-a zis să nu facă mare tapaj, s-a dus după Hubert. Hubert a aruncat o privire și a hotărât că Gustav trebuie să stea întins undeva. Așa că s-au dus la el să-l ajute și atunci și-au dat seama că leșinase, deși mai stătea încă în picioare, cu mâinile încleștate pe chiuvetă. Se ținea strâns de marginile ei, realmente strâns de ele, și Wilhelm zice ca a trebuit să-i descleșteze degetele unul câte unul. Pe urmă se pare că Gustav și-a revenit puțin și fiecare l-a luat de câte un braț și l-au scos de acolo. Iar Gustav le-a spus din nou că nu dorește să se facă tapaj, că se simțea bine și că poate să-și vadă mai departe de treabă. Dar Hubert nici n-a vrut să audă și l-au dus într-o cabină, una goală.

Mă conducea pe coridor, cu pas destul de iute, vorbind tot timpul peste umăr, dar se întrerupse și se feri din calea unui cărucior.

– E foarte neplăcut, am zis. Și când anume s-au întâmplat toate astea?

– Cred că trebuie să se fi întâmplat acum două ore. La început, nu părea prea grav și o tot ținea că nu are nevoie decât de câteva minute

să-și recapete suflul. Dar Hubert era îngrijorat și ne-a trimis vorbă, și cât ai clipi am venit aici toți până la unul. Am găsit o saltea pe care să-l întindem și o pătură, dar pe urmă se pare că starea lui s-a agravat, așa că ne-am sfătuit cu toții și am ajuns la concluzia că trebuie să i se acorde ajutorul cuvenit. Dar Gustav nici nu voia să audă, a devenit brusc foarte ferm și a zis că trebuie să discute cu dumneavoastră, domnule. A fost foarte insistent, a zis că e gata să meargă la spital, dacă așa am hotărât noi, dar nu înainte de a vorbi cu dumneavoastră. Și a început să i se facă mai rău, chiar sub ochii noștri. Dar n-a fost chip să ne înțelegem cu el, domnule, așa că am ieșit să vă căutam iar. Slava Domnului că v-am găsit! E în cabina aceea, de la capăt.

Bănuiam coridorul mai lung, dar am constatat că se termina cu un zid de culoare crem, care se ridica chiar în fața noastră. Ultima ușă de lângă perete era deschisă și, oprindu-se în prag, hamalul cu barbă privi grijuliu înăuntru. Apoi îmi făcu semn și am intrat după el.

La intrare erau în jur de douăsprezece persoane care s-au întors spre noi, după care s-au dat repede la o parte. Am crezut că erau ceilalți hamali, dar nu m-am oprit să-i privesc cu atenție, fiind preocupat de silueta lui Gustav, care se afla la celălalt capăt al cămăruței.

Zăcea întins pe o saltea așezată pe podeaua de gresie și era acoperit cu o pătură. Unul dintre hamali stătea pe vine lângă el și șoptea ceva, dar văzându-mă, se ridică în picioare. Apoi, într-o clipă, camera se goli, ușa se închise în urma mea și am rămas singur cu Gustav.

Micuța cabină nu avea mobilă, nici măcar un scaun. Nu avea geam și, în ciuda zumzetului slab care venea de la grătarul ventilatorului din plafon, în încăpere era un miros de aer închis. Podeaua era tare și rece, iar lumina de deasupra capului fie fusese stinsă, fie nu funcționa, lăsând drept unică sursă de lumină becurile din jurul oglinzii de machiaj. Vedeam totuși destul de bine că fața lui Gustav se făcuse ciudat de cenușie. Stătea întins pe spate, foarte liniștit, cu excepția unor mici convulsii care îl scuturau din când în când, făcându-l să-și înfunde și mai mult capul în saltea. Îmi zâmbise din clipa în care am intrat, dar nu zisese nimic, fără îndoială păstrându-și forțele pentru

când aveam să rămânem între patru ochi. Atunci zise cu voce slabă, dar altminteri destul de calmă:

— Regret nespus, domnule, că v-am târât aici în felul acesta. E extrem de jenant că s-a întâmplat așa ceva, și mai ales astă-seară. Tocmai când sunteți pe punctul de a ne face așa o favoare.

— Da, da, am zis repede, dar ascultă-mă. Cum te simți?

M-am lăsat jos, lângă el.

Făcu o pauză simțind o nouă convulsie și câteva clipe pe saltea se dădu o luptă surdă, în timpul căreia bătrânul hamal închise ochii. Apoi îi deschise iar și zise:

— Trebuia să vă vorbesc, domnule. Aveam ceva de discutat cu dumneavoastră.

— Te rog, am zis eu, te asigur că rămân la fel de atașat cauzei voastre. De fapt, de-abia aștept să demonstrez în fața tuturor, astă-seară, nedreptatea pe care dumneata și colegii dumitale ați îndurat-o ani în șir. Doresc din tot sufletul să clarific numeroasele neînțelegeri...

M-am oprit, dându-mi seama că se căznea să-mi atragă atenția.

— Nu m-am îndoit nicio clipă, domnule, zise el după o pauză, că vă veți ține de cuvânt. Vă sunt foarte recunoscător că ne luați apărarea în acest fel. Dar despre altceva voiam să vă vorbesc.

Făcu o noua pauză și sub pătură începu să se dea o nouă luptă.

— Zău, am zis eu, mă întreb dacă n-ar fi mai înțelept să mergem direct la spital...

— Nu, nu. Vă rog. Odată ce merg la spital, ei bine, s-ar putea să fie prea târziu. Vedeți dumneavoastră, acum chiar a venit vremea să vorbesc cu ea. Cu Sophie, vreau să zic. Trebuie neapărat să vorbesc cu ea. Știu că sunteți foarte ocupat astă-seară, dar vedeți dumneavoastră, nu mai știe nimeni de asta. De situația dintre mine și Sophie, despre convenția noastră. Știu că vă cer mult, domnule, dar mă întreb dacă n-ați putea merge la ea să-i explicați cum stau lucrurile. În afară de dumneavoastră, n-are cine s-o facă.

— Iartă-mă, i-am zis realmente surprins. Ce anume să-i explic?

— Să-i explicați, domnule. De ce convenția noastră... de ce trebuie să se încheie acum. Nu va fi ușor s-o convingeți, după atâția ani. Dar poate că încercați s-o faceți să înțeleagă de ce trebuie să încercăm să-i punem

capăt acum. Îmi dau seama ce mult vă cer, dar nu mai e mult și trebuie să urcați pe scenă. Și, cum spuneam, sunteți singurul care știe...

Pierdu șirul, surprins de o nouă convulsie. Vedeam că toți mușchii i se încordează sub pătură, dar de astă dată nu-și mai luă ochii de la mine, reușind să-i țină deschiși chiar și în timp ce i se scutura tot corpul. Când se liniști iar, am zis:

– Într-adevăr, mai am doar puțin timp până să fiu chemat. Foarte bine, merg să văd ce pot să fac. O să încerc să-i explic, în orice caz, o s-o aduc aici cât pot de repede. Să sperăm însă că te refaci degrabă și că starea dumitale de acum nu este atât de critică pe cât ai crezut...

– Vă rog, domnule. V-aș fi foarte recunoscător dacă ați aduce-o repede aici. Între timp voi face tot ce-mi stă în putință să rezist...

– Da, da, pornesc chiar acum. Te rog să ai răbdare, mă mișc cât pot de repede.

M-am ridicat în picioare și am pornit spre ușă. Aproape ajunseseam la ea, când mă fulgeră un gând și, întorcându-mă, am revenit la silueta întinsă pe podea.

– Dar Boris? i-am zis eu, lăsându-mă pe vine. Ce facem cu Boris? Să-l aduc și pe el?

Gustav se uită în sus la mine, apoi inspiră adânc și închise ochii. Văzând că nu răspunde, am zis:

– Poate că ar fi mai bine să nu te vadă în... starea actuală.

Mi s-a părut că încuviințează ușor din cap, dar Gustav tăcea mai departe, cu ochii închiși.

– La urma urmei, am continuat eu, și-a format o anumită imagine despre dumneata. Poate că vrei să-și amintească de dumneata așa cum erai.

De astă dată Gustav încuviință mai clar.

– Mi-am zis doar că ar trebui să te întreb, am zis eu, ridicându-mă iar în picioare. Foarte bine. O s-o aduc doar pe Sophie. Nu durează mult.

Ajunseseam iar la ușă – apăsam chiar pe clanță – când, deodată, strigă după mine:

– Domnule Ryder!

Nu numai că strigase surprinzător de tare, dar vocea avea o intensitate atât de ciudată, că nu-mi venea să cred că era a lui Gustav. Și totuși, când m-am uitat iar la el, ținea din nou ochii închiși și părea foarte liniștit. Am dat iar fuga la el, destul de speriat. Dar Gustav deschise ochii și se uită în sus, la mine.

– Trebuie să-l aduceți și pe Boris, zise el foarte încet. Nu mai e atât de mic. Vreau să mă vadă așa. Trebuie să învețe ce e viața. Să o înfrunte.

Închise iar ochii și, văzând cum i se încordează trăsăturile, am crezut că are din nou dureri. De astă data însă era altceva și, uitându-mă la el cu îngrijorare, mi-am dat seama că bătrânul plângea. Am mai privit o vreme, neștiind ce să fac. În cele din urmă, l-am atins ușor pe umăr.

– Mă mișc cât pot de repede, am șoptit eu.

Când am ieșit din cabină, ceilalți hamali, care stăteau îngrămădiți cu toții la ușă, s-au întors îngrijorați spre mine.

Mi-am croit drum printre ei și le-am zis ferm:

– Vă rog, domnilor, să-l supravegheați cu atenție. Trebuie să-i îndeplinesc o rugămintă urgentă, așa că va trebui să mă iertați pe moment.

Cineva începu să întrebe ceva, dar am ieșit în grabă, fără să mă opresc.

Planul meu era să-l găsesc pe Hoffman și să insist să mă conducă imediat cineva cu mașina la Sophie acasă. Pe urma însă, mergând iute de-a lungul coridorului, mi-am dat seama că habar n-aveam unde îl puteam găsi pe directorul hotelului.

Ba mai mult, până și coridorul arăta altfel decât atunci când venisem cu hamalul bărbos. Mai erau și câteva cărucioare cu alimente, care erau împinse de colo-colo, dar devenise extrem de aglomerat cu persoane care bănuiam că nu puteau fi decât membri ai orchestrei oaspete. De ambele părți ale coridorului se înșiruiău cabinetele, multe dintre ele având ușile deschise, iar instrumentiștii stăteau în grupuri de câte doi, câte trei, discutând și râzând, uneori chemându-se între ei pe coridor. Din când în când treceam pe lângă o ușă închisă, din spatele căreia răzbăteau sunetele unui instrument, dar în mare starea de spirit

m-a frapat drept surprinzător de frivolă. Era cât pe ce să mă opresc și să-l întreb pe unul dintre ei unde l-aș fi putut găsi pe Hoffman, când deodată l-am zărit chiar pe directorul hotelului printr-o ușă pe jumătate deschisă a unei cabine. M-am dus drept acolo și am împins ușa ceva mai mult.

Hoffman stătea în fața unei oglinzi de mărimea unui om și se studia cu atenție. Era îmbrăcat în costum de seară și am observat că se fardase excesiv de mult, încât îi căzuse pudră pe revere și pe pantaloni. Bombănea ceva în barbă, fără a-și lua ochii de la oglindă. Pe urmă, în timp ce îl urmăream mai departe din ușă, făcu ceva curios. Aplecându-se brusc din mijloc, își ridică brațul printr-o mișcare rigidă, cu cotul ieșit în afară, și se lovi cu pumnul în frunte – o dată, de două ori, de trei ori. În tot acest timp, nu-și dezlipi privirea de la oglindă și nici nu conțeni să șoptească. Apoi se îndreptă și se privi în tăcere. Îmi trecu prin minte că era gata să reia întreaga acțiune, așa că mi-am dres glasul repede și am zis:

– Domnule Hoffman.

Acesta tresări și se holbă la mine.

– V-am deranjat, am spus. Vă rog să mă iertați.

Hoffman privi buimac în jur, după care păru să-și recapete stăpânirea de sine.

– Domnule Ryder, zise el zâmbind. Cum vă simțiți? Sper că vi se pare totul satisfăcător.

– Domnule Hoffman, a intervenit ceva extrem de urgent. Ceea ce îmi trebuie mie acum e o mașină care să mă ducă la destinație cât mai repede posibil. Mă întreb dacă ați putea aranja acest lucru neîntârziat.

– O mașină, domnule Ryder? Acum?

– E o chestiune de maximă urgență. Evident că mă întorc cât pot de repede, la timp ca să-mi îndeplinesc angajamentele.

– Da, da, desigur. Hoffman părea ușor îngrijorat. Nu e nicio problemă să găsim o mașină. Evident, domnule Ryder, în condiții normale v-aș fi putut oferi și un șofer sau v-aș fi condus bucuros chiar eu. Din păcate, momentan personalul meu este foarte ocupat. Cât despre mine, am foarte multă treabă, precum și câteva fraze de repetat. Ha, ha! După cum știți, diseară voi ține un mic discurs. Și fără

îndoială că, oricât de banal ar părea acesta în comparație cu contribuția dumneavoastră și, evident, cu cea a domnului Brodsky, care întâmplător a întârziat puțin, trebuie totuși să mă pregătesc cât mai bine. Da, da, domnul Brodsky a întârziat puțin, adevărat, dar n-avem motive de îngrijorare. De fapt, aceasta este cabina dânsului, nu făceam decât să-mi arunc un ochi prin ea. E o cabină foarte bună. Sunt convins că va apărea din clipă în clipă. După cum știți, domnule Ryder, am supravegheat personal... ăă... refacerea domnului Brodsky și ce mulțumire am avut să asist la ea! Să văd atâta motivație, atâta demnitate! Atât de multă, încât am toată încrederea în seara asta hotărâtoare. Da, da. Toată încrederea! Într-adevăr, deocamdată e de neconceput să ne gândim la o recidivă. Ar fi un dezastru pentru întregul oraș! Și, evident, un dezastru pentru mine. Sigur că asta e cea mai mică grijă acum, dar totuși, dacă-mi permiteți, aș vrea să spun, pentru mine, un eșec al dumnealui în această seară hotărâtoare ar însemna în acest moment, da, da, sfârșitul. Tocmai când eram pe punctul de a câștiga, ar însemna sfârșitul meu. Un sfârșit umilitor! N-aș mai putea privi în ochii nimănui din acest oraș. Ar trebui să mă ascund. Ha! Dar ce fac, vorbesc de lucruri atât de puțin probabile! Am încredere deplină în domnul Brodsky. Va veni.

– Da, sunt sigur că va veni, domnule Hoffman, am zis eu. De fapt, sunt sigur că evenimentul de astă-seară va fi un mare succes.

– Da, da, știu! strigă el nerăbdător. Nici n-am nevoie de asigurări în această privință! Nici n-aș fi pomenit despre asta, în definitiv mai e destul timp până începem, nici n-aș fi adus vorba dacă n-ar fi fost... Întâmplările de mai devreme.

– Ce întâmplări?

– Da, da. A, n-ați auzit. De fapt, de unde să fi știut? Nu e mare lucru, domnule. Astă-seară, ceva mai devreme, s-au petrecut câteva lucruri și, ca urmare, când ne-am despărțit de domnul Brodsky acum câteva ore, l-am lăsat sorbind dintr-un păhărel cu whisky. Nu, nu, domnule! Știu ce credeți. Nu, nu! Mi-a cerut părerea. Și după ce m-am gândit puțin, m-am înduplecat, având în vedere că în împrejurările acestea deosebite un păhărel n-are cum să strice. Așa am crezut că e bine, domnule. Poate că am greșit, vom vedea. Personal, nu cred. Evident, dacă am

greșit, atunci toata seara aceasta, pfui! va fi o catastrofă de la un cap la altul! Voi fi nevoit să mă ascund tot restul vieții. Dar adevărul e, domnule, că lucrurile s-au complicat foarte tare astă-seară și am fost nevoit să iau o hotărâre. În orice caz, rezultatul e că l-am lăsat pe domnul Brodsky la dânsul acasă, în fața păhărelului cu whisky. Sunt sigur că se va rezuma la atât. Singura mea grijă e că ar fi trebuit poate să fac ceva cu dulapul. Dar sunt sigur că-mi fac prea multe griji. În definitiv, domnul Brodsky a făcut progrese atât de mari, încât sigur, absolut sigur, ne putem bizui pe dânsul.

Se jucase cu papionul și acum se întoarse spre oglindă să și-l îndrepte.

– Domnule Hoffman, am zis, ce s-a petrecut exact? Dacă s-a întâmplat ceva cu domnul Brodsky sau dacă a intervenit altceva care ar putea să ne facă probleme în vreun fel, atunci cu siguranță că ar trebui să mă informați imediat. Sper că sunteți de acord, domnule Hoffman.

Directorul hotelului râse:

– Domnule Ryder, ați înțeles complet greșit. N-aveți niciun fel de motive de îngrijorare. Uitați-vă la mine, îmi fac eu probleme? Nu. Întreaga mea reputație depinde de seara aceasta, și totuși nu sunt oare calm și optimist? Vă spun eu, domnule, n-aveți de ce să vă faceți probleme.

– Domnule Hoffman, la ce v-ați referit adineaori când ați pomenit de dulap?

– De dulap? A, nu e decât dulapul pe care l-am descoperit astă-seară la domnul Brodsky acasă. Poate știți, locuiește de mai mulți ani la o fermă veche, ceva mai încolo de Șoseaua Nordului. Evident că am mai fost acolo de mai multe ori, dar cum nu era prea mare ordine – fără îndoială, domnul Brodsky are propriul stil de a-și ține lucrurile –, nu m-am uitat niciodată cu atenție prin casa lui. Adică de-abia astă-seară am descoperit că încă mai avea o rezervă de băuturi. Mi-a jurat că uitase complet de ea. Și doar astă-seară i-am spus că, în fine, în împrejurările date, în aceste împrejurări deosebite, având în vedere necazul cu domnișoara Collins și așa mai departe, numai ținând cont de împrejurările date, am acceptat, înțelegeți, ca în compensare, în

ciuda riscului mic, să bea un păhărel ca să-și revină. La urma urmei, domnule, omul era foarte deprimat de povestea cu domnișoara Collins. De-abia când m-am oferit să-i aduc o sticlă din mașină, domnul Brodsky și-a adus aminte că mai avea un dulap pe care nu-l golise. Așa că ne-am dus în... ăă... așa-zisa bucătărie. Domnul Brodsky s-a descurcat foarte bine în ultimele luni cu reparațiile casei. A făcut progrese mari și acum nu mai suferă din pricina vremii, deși încă nu și-a montat ferestrele. În tot cazul, a deschis dulapul, care se afla în dreapta lui, și, în fine, înăuntru era cam o duzină de sticle cu băutură. Majoritatea cu whisky. Domnul Brodsky a fost la fel de mirat ca și mine. Recunosc că mi-a trecut prin minte că ar trebui să fac ceva. Că ar trebui să iau sticlele cu mine sau poate să le golesc. Dar vă dați seama, domnule, ar fi foarte jignitor. Un mare afront adus curajului și hotărârii de care a dat dovadă domnul Brodsky. Și cum astă-seară a suferit deja o mare lovitură din partea domnișoarei Collins...

– Iertați-mă, domnule Hoffman, de ce tot pomeniți de domnișoara Collins?

– Ah, domnișoara Collins. Ei, în fine, asta-i altă problemă. De asta am trecut pe acolo, pe la ferma domnului Brodsky. Vedeți, domnule Ryder, astă-seară a trebuit să transmit un mesaj foarte trist. O misiune deloc de invidiat. Adevărul e ca de câtăva vreme nu mă prea simțeam în largul meu, chiar înainte de întâlnirea lor de la Grădina Zoologică. Adică îmi făcusem probleme din cauza domnișoarei Collins. Este o doamnă drăguță, pe care o stimez mult. N-aș mai suporta s-o văd cum își strică viața. Vedeți, domnule Ryder, domnișoara Collins e o femeie foarte înțeleaptă, dar cu toate astea – și dacă ați trăi aici, sunt sigur că ați fi de acord – întotdeauna a fost vulnerabilă. Toți o respectăm enorm și multă lume consideră sfaturile ei neprețuite, dar în același timp – cum să zic? – întotdeauna am simțit nevoia s-o protejăm. Cum domnul Brodsky... și-a revenit în ultimele luni, au apărut multe probleme la care eu, cel puțin, nu m-am gândit înainte și, cum să vă spun, m-am cam îngrijorat. Așa că vă dați seama, domnule, ce-am simțit când v-am condus înapoi astă-seară, de la repetiție, și când ați pomenit cu atâta seninătate că domnișoara Collins a acceptat să se întâlnească cu domnul Brodsky, când mi-ați explicat că în momentul acela domnul

Brodsky o aștepta la cimitirul Sfântul Petru... Dumnezeu, ce repede se petrec lucrurile! Pe vremuri, domnul Brodsky a fost un fel de Rudolf Valentino! Doamna Ryder, mi-am dat seama că trebuie să fac ceva. Nu puteam să permit ca domnișoara Collins să fie din nou nenorocită, mai ales ca urmare a faptelor mele, oricât de indirecte ar fi fost consecințele. Așa că astă-seară, ceva mai devreme, după ce ați avut amabilitatea să acceptați să vă las pe stradă, am profitat de ocazie și m-am dus în vizită la domnișoara Collins. Evident că s-a mirat să mă vadă. Mirată că venisem personal, mai ales în seara asta. Cu alte cuvinte, simpla mea prezență vorbea de la sine. M-a invitat imediat înăuntru și am rugat-o să mă ierte pentru vizita inopinată și pentru faptul că nu puteam să abordez această problemă delicată cu grijă și tact, așa cum aș fi dorit în mod normal s-o fac. Evident că a înțeles perfect. „Îmi dau seama, domnule Hoffman, a zis ea, în ce tensiune vă aflați astă-seară.” Am luat loc în salonul ei din față și am trecut direct la subiect. I-am spus că am auzit de întâlnirea lor. Auzindu-mă, domnișoara Collins și-a plecat ochii, ca o școlăriță. Pe urmă mi-a zis sfioasă: „Da, domnule Hoffman, când ați venit la ușa mea, tocmai mă pregăteam. De mai bine de o oră încerc mai multe rochii. Și mai multe pieptănături. Nu-i nostim, la vârsta mea? Da, domnule Hoffman, e adevărat. A venit aici azi-dimineață și m-a convins. Am acceptat să mă întâlnesc cu el”. Cam așa ceva a zis, într-un fel de bolboroseală, nici pe departe la modul în care se exprima de obicei această distinsă doamnă. Așa că am început să-i spun părerea mea. Evident că am făcut-o cu multă delicatețe. I-am arătat cu tact posibilele capcane la care se expunea. „Toate bune, domnișoară Collins.” Foloseam expresii de acest fel. Avansam cu multă grijă, având în vedere timpul meu limitat. Sigur că, dacă ne-am fi întâlnit în altă seară, dacă am fi avut timp să schimbăm câteva amabilități, să facem puțină conversație, îndrăznesc să spun că aș fi făcut o treabă mai bună. Sau poate că rezultatul n-ar fi fost prea diferit. Miezul problemei ar fi fost mereu greu de acceptat pentru ea. În orice caz, cu toate precauțiile mele, în cele din urmă i-am spus în fine adevărul, i-am spus: „Domnișoară Collins, toate rănilor vechi se vor redeschide. Vor fi dureroase până la agonie. Vă vor distruge, domnișoară Collins. În câteva săptămâni, în câteva zile. Cum de-ați

putut uita? Cum de vă expuneți iar la ele? Toate lucrurile prin care ați trecut, umilințele, durerea, toate vor reveni și încă mai acut ca niciodată. Și asta după tot ce-ați făcut în decursul acestor ani, ca să vă faceți o viață nouă!” Când i-am expus toate problemele în acest fel – și of, Doamne, credeți-mă că n-a fost ușor –, am văzut că se surpă ceva în ea, chiar dacă aparent încerca să-și păstreze calmul. Am văzut că începe să-și amintească de toate și că vechile dureri reveneau. Și vă asigur, domnule, că n-a fost ușor, dar am considerat de datoria mea să merg mai departe. În cele din urmă, mi-a zis pe un ton foarte liniștit: „Dar, domnule Hoffman, i-am promis. I-am promis că mă întâlnesc cu el diseară. Contează pe mine. Întotdeauna are nevoie de mine înaintea unei seri ca aceasta”. La care i-am răspuns: „Domnișoară Collins, sigur că va fi dezamăgit. Dar voi face tot ce-mi stă în putință să-i explic. În orice caz, în sinea lui știe deja, ca și dumneavoastră, că această întâlnire nu trebuie să aibă loc. Că e de preferat să uităm ce-a fost”. Iar ea s-a uitat pe fereastră, ca prin vis, și a zis: „Dar probabil că e deja acolo. Probabil că mă așteaptă”. La care i-am răspuns: „O să mă duc eu în locul dumneavoastră, domnișoară Collins. Da, sunt foarte ocupat astă-seară, dar consider că acest lucru este atât de important, încât trebuie să mă ocup personal de el. De fapt, pornesc chiar acum, imediat, la cimitir și-l informez cum stau lucrurile. Fiți convinsă, domnișoară Collins, că voi face tot ce-mi stă în putință să-l consolez. Îl voi îndemna să se gândească la viitor, la uriașa misiune care îl așteaptă”. Cam așa ceva i-am spus, domnule Ryder. Și deși trebuie să recunosc că pe moment a părut complet distrusă, e o femeie înțeleaptă și în parte probabil că și-a dat seama că am dreptate. Pentru că mi-a atins brațul cu blândețe și mi-a spus: „Mergeți la el. Imediat. Faceți ce credeți de cuviință”. Așa că m-am ridicat să plec, dar pe urmă mi-am dat seama că mai aveam o ultimă misiune dureroasă de îndeplinit. „A, domnișoară Collins, i-am spus. În legătură cu astă-seară. În aceste condiții, cred că ar fi mai bine să rămâneți acasă.” A dat afirmativ din cap și mi-am dat seama că e gata să plângă. „La urma urmei, am continuat eu, trebuie să-i menajăm sentimentele. În aceste condiții, prezența dumneavoastră în sală ar putea avea o oarecare influență asupra lui în acest moment de cotitură.” Încuviință iar și mi-a dat de

înțeles că a priceput perfect. Pe urmă mi-am cerut scuze și am ieșit din casă. Apoi, deși mai aveam o mulțime de lucruri de rezolvat – să pregătesc șuncă, să aduc pâinea –, mi-am dat seama că era imperios necesar să-l știu pe domnul Brodsky trecut cu bine de acest hop neașteptat. Așa că m-am dus cu mașina la cimitir. Până am ajuns, se întunecase și mi-a luat ceva timp să merg printre morminte și să-l găesc, stând deznădăjduit pe o piatră funerară. Când a văzut că mă apropii, s-a uitat obosit în sus și mi-a zis: „Ați venit să-mi spuneți. Știam eu. Știam că n-a fost să fie”. După cum bănuieți, vorbele astea mi-au ușurat misiunea, dar vă rog să mă credeți că n-a fost simplu. Să dai așa o veste. Am dat solemn din cap și i-am zis că da, așa e, nu va veni. A cumpănit mult și s-a răzgândit. Ba mai mult, s-a hotărât să nu vină nici la concertul de diseară. N-am considerat necesar să-i mai zic și altceva. Părea foarte buimac, așa că o vreme m-am uitat în altă parte și m-am prefăcut că studiez piatra funerară de lângă cea pe care stătea el. „A, bătrânul domn Kaltz, am zis eu copacilor, fiindcă știam că domnul Brodsky plânge în sinea lui. A, domnul Kaltz. Câți ani să fi trecut de când l-am înmormântat? Parcă a fost ieri, dar văd că au și trecut paisprezece ani. Ce singur a fost înainte să moară!”. Cam așa ceva îi spuneam, ca să-l las pe domnul Brodsky să plângă. Pe urmă mi-am dat seama că a început să-și stăpânească lacrimile și m-am întors spre el să-i sugerez că ar trebui să se întoarcă cu mine la sala de concert, ca să se pregătească. Dar el mi-a zis că nu, că e prea devreme. Dacă ar sta acolo prea multă vreme, ar începe să aibă emoții. M-am gândit că s-ar putea să aibă dreptate și i-am propus să-l conduc acasă. A acceptat, așa că am ieșit din cimitir și ne-am îndreptat spre mașină. Și tot drumul, cât am rulat pe Șoseaua Nordului, n-a făcut decât să se uite pe fereastră, fără să spună nimic, și din când în când lacrimile i se scurgeau pe obraji. Atunci mi-am dat seama că încă nu și-a revenit. Că lucrurile nu mai erau atât de sigure, așa cum păruseră cu câteva ore înainte. Dar tot mai eram optimist, domnule Ryder, așa cum sunt și acum. Pe urmă am ajuns la ferma lui. A renovat-o frumos, multe camere sunt acum confortabile și m-am uitat prin jur, făcând conversație ușoară. M-am oferit să aranjez cu câțiva oameni să vină să se ocupe de igrasia de pe pereți. Nu părea să audă ce-i spun, ci stătea

doar pe scaun, cu o privire pierdută. Pe urmă mi-a zis că voia să bea ceva. Să bea puțin. I-am spus că era imposibil. Atunci mi-a zis foarte calm că nu voia să bea ca pe vremuri. Nu așa. Bețiile de odinioară se duseseră definitiv. Dar tocmai suferise o mare dezamăgire. I se rupea inima de durere. Așa zicea. I se rupea inima de durere, zicea el, dar știa cât de multe depindeau de el astă-seară. Știa că trebuie să se prezinte bine. Nu voia să bea ca pe vremuri. Nu se putea să nu-mi dau seama de asta! M-am uitat la el și am văzut că spune adevărul. Am văzut un om întristat și dezamăgit, dar pe care se poate conta. A ajuns să se cunoască mai bine decât ar putea s-o facă cineva și era perfect stăpân pe situație. Și mi-a mai spus că, în criza prin care trecea, simțea nevoia să bea un păhărel. Să treacă mai ușor prin șocul acestei lovituri. Să-i dea tăria să îndeplinească sarcinile care îl așteptau în seara asta. Domnule Ryder, pe vremuri l-am auzit de multe ori cerând băutura, dar de data asta era cu totul altceva. M-am uitat adânc în ochii lui și am zis: „Domnule Brodsky, pot să am încredere în dumneavoastră? Am ceva whisky într-o sticlă din mașină. Dacă vă dau un păhărel, pot să contez că o să vă limitați la atât? Doar un păhărel și gata?” La care el mi-a înfruntat privirea și mi-a zis: „Nu mai e ca înainte. Vă jur”. Așa că am ieșit până la mașină; era foarte întuneric și copacii foșneau în bătaia vântului; am luat sticla din mașină și am dus-o în casă, dar nu l-am mai găsit pe scaun. Atunci am trecut prin toată casa și l-am găsit în bucătărie. E o încăpere exterioară, legată de restul fermei, pe care domnul Brodsky a modificat-o cu multă pricepere. Da, atunci l-am găsit deschizând dulapul, dulapul de lângă el. Uitase cu desăvârșire de el, mi-a zis asta când și-a dat seama că am intrat. Și înăuntru era whisky. Sticle peste sticle. A luat una singură, a deschis-o și a turnat o porție mică într-o stacană. Apoi, privindu-mă drept în ochi, a turnat restul pe podea. Fiindcă, trebuie să vă spun, podeaua bucătăriei este în bună parte din pământ, nu s-a făcut cine știe ce mizerie. Ei, și l-a vărsat pe pământ, după care ne-am întors în camera principală, iar el s-a așezat pe scaun și a început să-și soarbă whisky-ul. L-am urmărit cu mare atenție și am văzut că nu bea ca odinioară. Până și din faptul că doar sorbea... am știut că am făcut ceea ce se cuvenea. I-am spus că trebuie să mă întorc. Că stătusem deja prea mult timp. Trebuia să supraveghez

livrarea șuncii și a pâinii. M-am ridicat și atunci, fără un cuvânt, ne-am dat amândoi seama la ce mă gândeam. Adică la dulap. Iar domnul Brodsky m-a privit drept în ochi și a zis: „Nu mai e ca înainte”. Asta mi-a fost de ajuns. Dacă insistam să mai stau acolo, n-aș fi reușit decât să-i subminez încrederea. Ar fi fost o jignire. În orice caz, cum vă spun, când l-am privit în față, am simțit că pot avea încredere deplină în el. Am plecat fără să-mi mai fac griji. Și de-abia de câteva minute, domnule, m-a fulgerat o îndoială. Dar dacă stau să mă gândesc, îmi dau seama că nu e decât tensiunea dinaintea unui mare eveniment. În curând va fi aici, sunt sigur de asta. Și sunt convins că seara va avea succes, mare succes...

– Domnule Hoffman, i-am spus cuprins de nerăbdare, dacă sunteți fericit că l-ați lăsat pe domnul Brodsky bând whisky, ei bine, e treaba dumneavoastră. Nu sunt deloc sigur că a fost o hotărâre înțeleaptă, dar în definitiv dumneavoastră cunoașteți situația mult mai bine decât mine. În orice caz, v-aș aminti că și eu am nevoie de ajutor în acest moment. După cum v-am explicat, îmi trebuie o mașină cât mai repede. E într-adevăr o problemă foarte urgentă, domnule Hoffman.

– A, da, o mașină. Domnul Hoffman privi gânditor în jur. Cel mai simplu, domnule Ryder, ar fi să luați mașina mea. E parcată afară, dincolo de ieșirea aceea de incendiu. Arată ceva mai jos, de-a lungul coridorului. Ei, dar unde or fi cheile? A, uite-le! Trage puțin stânga. Am vrut s-o repar, dar am fost foarte ocupat. Vă rog, folosiți-o cum vreți. Până mâine n-am nevoie de ea.

30

Am scos din parcare mașina mare și neagră a lui Hoffman și am ieșit pe un drum sinuos, străjuit de ambele părți de brazi. În mod cert, nu era drumul obișnuit de ieșire din zonă. Era cu gropi, neluminat și prea îngust pentru ca două vehicule să treacă unul pe lângă altul fără să încetinească. Conduceam cu atenție, încercând să văd prin întuneric, așteptându-mă să dau oricând peste un obstacol sau o curbă strânsă.

Apoi drumul deveni drept și la lumina farurilor am văzut că treceam printr-o pădure. Am luat viteză și preț de câteva minute am mers mai departe prin întuneric. Pe urmă am zărit ceva strălucitor printre copacii din stânga mea și, încetinind iar, mi-am dat seama că mă uitam la intrarea principală a sălii de concert, iluminată grandios în întunericul nopții.

Am lăsat clădirea ceva mai în urmă și m-am pomenit privind-o dintr-o parte, deși mai puteam încă să-i văd în mare parte fațada. De ambele părți ale arcadei centrale, se înșirau solemn coloane de piatră și ferestre înalte care ajungeau aproape până la uriașul acoperiș în formă de dom. Mă întrebam dacă invitații începuseră să sosească și, oprind mașina, am lăsat jos geamul portierei ca să văd mai bine. Dar cu toate că m-am ridicat în scaun, copacii mă împiedicau să văd portalul clădirii.

Apoi, în timp ce continuam să privesc lung spre sala de concert, îmi trecu prin minte că poate chiar în clipa aceea urmau să sosească părinții mei. Brusc, mi-am amintit aievea cum descriesese Hoffman trăsura trasă de cai, care apărea din întuneric sub privirile admirative ale mulțimii. De fapt, chiar în momentul acela, când mă aplecam pe fereastră afară, am avut senzația certă că aud, undeva nu foarte departe, cum trece trăsura lor. Am oprit motorul și am ascultat iar, scoțând mai mult capul pe fereastră. Pe urmă am ieșit cu totul din mașină și am stat așa în noapte, cu auzul încordat.

Vântul bătea printre copaci. Apoi am auzit încă o dată zgomotele slabe dinainte: tropotul copitelor, clinchetul ritmic, hurelul unui vehicul de lemn. Pe urmă sunetele s-au stins, înghițite de foșnetul copacilor. Am continuat să mai ascult o bucată de vreme, dar n-am mai auzit nimic. În cele din urmă, m-am întors și m-am urcat iar în mașină.

Cât timp am stat pe drumul acela am fost foarte calm – aproape liniștit –, dar după ce am pornit iar motorul, m-am simțit cuprins de un sentiment puternic de frustrare, amestecat de panică și mânie. În clipa aceea soseau părinții mei, și uite unde eram eu, departe de a fi încheiat pregătirile, plecând chiar acum de la sala de concert pentru o cu totul altă problemă. Nu pricepeam cum acceptasem așa ceva și am continuat să merg prin pădure, din ce în ce mai mânios, hotărât să termin rapid

orice sarcină aş fi avut de îndeplinit şi să mă întorc la sala de concert cât mai repede cu putinţă. Apoi însă îmi trecu prin minte că nu prea ştiam să ajung acasă la Sophie şi nici măcar dacă drumul acela prin pădure ducea în direcţia bună. Începu să mă cuprindă un sentiment de inutilitate, dar am continuat să accelerez, privind fix pădurea care mi se dezvăluia la lumina farurilor.

Atunci mi-am dat brusc seama că două siluete stăteau în faţa mea şi îmi făceau semn cu mâna. Erau chiar în drumul meu şi, deşi s-au dat puţin înapoi când m-am apropiat de ei, au continuat să-mi facă semne disperate. Am încetinit şi am văzut că un grup de cinci sau şase persoane, aşezate în jurul unei sobe portabile, îşi făcuse tabăra pe marginea drumului. La prima vedere am crezut că erau nişte vagabonzi, pe urmă însă am văzut că o femeie elegantă, de vârstă mijlocie, şi un bărbat cărunt, la costum, se aplecau spre fereastra mea. În spatele lor, ceilalţi – care stătuseră în jurul sobei, aşezaţi pe un fel de coşuri răsturnate – se ridicau şi se apropiau de maşină. Am observat că toţi ţineau în mână câni metalice de voiaj.

În timp ce lăsam jos fereastra, femeia se uită atent la mine şi zise:

– O, ne pare atât de bine că aţi trecut pe aici! Vedeţi, eram prinşi într-o dispută şi nu puteam ajunge la nicio înţelegere. Aşa se întâmplă mereu, nu-i aşa? Nu putem fi niciodată de acord cu nimic atunci când trebuie să facem ceva.

– În orice caz, spuse solemn domnul cărunt îmbrăcat în costum, trebuie să ajungem la o concluzie cât de curând.

Dar până să apuce vreunul din ei să mai zică ceva, am văzut că persoana care venise după ei şi se apleca acum şi mă privea nu era nimeni altul decât Geoffrey Saunders, vechiul meu coleg de şcoală. Când mă recunoscu, îşi făcu loc până în faţă şi bătu în portiera maşinii.

– A, chiar mă întrebam când o să te revăd, zise el. Sincer să fiu, m-am cam supărat. Ştii, pentru că n-ai trecut să bem împreună o ceaşcă de ceai. După ce mi-ai promis şi tot ce mi-ai zis. Bănuiesc însă că acum nu e momentul să vorbim despre asta. Dar cred totuşi că e cam nesperios din partea ta, bătrâne. Nu-i nimic. Mai bine ai ieşi din maşină.

Şi zicând acestea, deschise portiera maşinii şi aşteptă lângă ea. Tocmai voiam să protestez, dar tipul continuă:

– Mai bine ai veni să bei o cafea cu noi. Pe urmă poți lua parte la discuția noastră.

– Sincer să fiu, Saunders, am zis eu, nu-i momentul potrivit pentru mine.

– Ei, hăi, vino, bătrâne. În vocea lui era o notă de enervare. Știi, m-am gândit mult la tine de când ne-am întâlnit în noaptea aceea. Mi-am amintit de zilele de școală și de altele. Azi-dimineață, de pildă, m-am trezit cu gândul la vremurile acelea, tu poate că nu-ți mai aduci aminte, de vremea când noi doi arbitram un cros prin țară pentru băieții mai mici. Cred că pentru cei din clasa a șasea. Poate nu-ți mai aduci aminte, dar azi-dimineață, stând culcat, mă gândeam la asta. Așteptam în fața cârciumii, dincolo de câmpul acela, și tu erai extrem de necăjit de ceva. Hai, ieși odată, bătrâne, nu pot vorbi cu tine așa. Continua să tragă de mine plin de nerăbdare. Așa, așa mai merge. Mă apucă de cot cu mâna liberă – în cealaltă ținea cana de tablă – în timp ce ieșeam fără chef din mașină. Da, la asta mă gândeam atunci. La una dintre diminețile acelea cețoase de octombrie, cum sunt mereu în Anglia. Stăteam acolo și-i așteptam pe colegii din anul trei să vină gâfâind prin ceață și țin minte că ziceai întruna: „Pentru tine e perfect, totul e bine pentru tine”, și te simțeai foarte nenorocit. Așa încât până la urmă ți-am spus: „Ascultă, bătrâne, nu e numai vorba de tine. Nu ești singurul om din lume care are probleme”. Și am început să-ți povestesc de pe vremea când aveam șapte sau opt ani, când am plecat într-o vacanță cu familia, părinții mei, fratele meu mai mic și cu mine. Am mers într-o stațiune englezească de pe litoral, Bournemouth sau așa ceva. Se poate să fi fost chiar Insula Wight. Vremea era bună, la fel și restul, dar știi, ceva nu mergea, pur și simplu nu ne înțelegeam între noi. Sigur că se întâmplă adesea în vacanțele cu familia, dar atunci nu știam asta, n-aveam decât șapte sau opt ani. În orice caz, nu ne înțelegeam bine și, într-o după-amiază, tata s-a înfuriat. Vreau să zic așa, din senin. Priveam ceva la malul mării și mama tocmai ne arăta ceva, când brusc el s-a înfuriat. N-a țipat și n-a făcut nimic de genul ăsta, pur și simplu a plecat. N-am știut ce să facem, așa că am pornit după el – mama, micul Christopher și cu mine –, am mers după el. Nu aproape de el, totdeauna cam la treizeci de metri în urma lui, atât cât să-l ținem sub ochi. Și tata mergea mai

departe. De-a lungul litoralului, sus pe poteca dintre stânci, pe lângă cabanele de pe plajă și lumea care stătea la soare. Pe urmă a luat-o spre oraș, pe lângă terenurile de tenis și zonele comerciale. Cred că l-am urmărit mai bine de o oră. După o vreme, am început să considerăm totul un joc. Ziceam: „Uite, nu mai e supărat. Se preface doar!” Sau ziceam: „Face așa înadins. Ia uită-te!” Și dă-i și râzi. Și dacă priveai cu atenție, puteai crede că făcea o plimbare ca să se distreze. I-am spus lui Christopher, care era mic, i-am spus că tata se plimba așa doar ca să se distreze, și Christopher râdea întruna, ca și cum totul ar fi fost un mare joc. Iar mama râdea și ea și zicea: „Of, băieți, uitați-vă la tata!”, după care râdea iar. Mergeam după el, înțelegi, și cu toate că nu aveam mai mult de șapte sau opt ani, eram singurul care știam că tata nu glumea când se plimba așa. Că nu-i trecuse încă supărarea și că poate era din ce în ce mai furios că-l urmăream. Fiindcă poate voia să se așeze pe o bancă sau să intre în vreo cafenea și nu putea din cauza noastră. Mai ții minte toate astea? În ziua aceea ți-am povestit totul. Și la un moment dat, m-am uitat la mama, pentru că voiam să se termine odată, și atunci mi-am dat seama. Mi-am dat seama că era convinsă de asta, convinsă că tata o făcea numai din amuzament. Iar micul Christopher voia tot timpul să fugă la el. Știi, să-l prindă din urmă. Și trebuia să găsec tot felul de scuze, să râd tot timpul și să zic: „Nu, asta nu e voie. Asta nu face parte din joc. Trebuie să păstrăm distanța dintre noi, dacă nu, se strică jocul”. Dar vezi că mama zicea: „A, ba nu! De ce nu te duci să-l tragi de cămașă și să vezi dacă nu poți să ajungi înapoi fără să te prindă?” Iar eu trebuia să-i spun mereu, pentru că îți dai seama că eram singurul, singurul care putea s-o facă, așa că trebuia să-i spun mereu: „Nu, nu, hai să mai așteptăm. Nu vă apropiați, nu vă apropiați”. Arăta nostim, tata. Avea o ținută bizară, privit de la distanță. Ascultă, bătrâne, de ce nu stai jos? Pari complet epuizat și foarte îngrijorat. Hai, stai jos și ajută-ne să ajungem la o concluzie.

Geoffrey Saunders îmi arată un coș portocaliu, răsturnat, lângă soba de voiaj. Într-adevăr mă simțeam foarte obosit și am zis că indiferent de sarcinile pe care le aveam, le-aș fi îndeplinit mai bine dacă făceam o mică pauză și luam o gură de cafea. M-am așezat, conștient că îmi

tremurau genunchii și că mă lăsam în jos, pe coș, destul de nesigur de mine.

Lumea se adună grijulie în jurul meu. Cineva îmi întinse o cană cu cafea, în timp ce altcineva îmi punea o mână pe spate și îmi zicea:

– Odihniți-vă. Luați-o încet.

– Mulțumesc, mulțumesc, am zis eu și, luând cafeaua, am băut-o cu lăcomie, deși era foarte fierbinte.

Bărbatul cărunt, îmbrăcat în costum, se lăsă pe vine în fața mea și, privindu-mă în ochi, zise cu blândețe:

– Trebuie să luăm o hotărâre. Trebuie să ne ajutați.

– O hotărâre?

– Da. În legătură cu domnul Brodsky.

– A, da. Am mai luat o înghițitură din cana de tablă. Da, știu. Îmi dau seama că acum totul depinde numai de mine.

– N-aș merge chiar atât de departe cu afirmația, zise bărbatul cărunt.

M-am uitat iar la el. Părea un om demn de încredere, care se purta calm și amabil. Dar chiar în momentul acela, mi-am dat seama că vorbea cât se poate de serios.

– N-aș merge până acolo încât să vă spun că de dumneavoastră depinde chiar totul. Numai că, având în vedere situația în care ne aflăm, fiecare dintre noi trebuie să-și asume răspunderea. După părerea mea, așa cum v-am spus, trebuia să se întâmple.

– Să se întâmple?

Bărbatul cărunt dădu grav din cap. Atunci am zărit la gâtul lui un stetoscop și mi-am dat seama că o fi fost vreun doctor.

– A, da, am zis eu. Trebuia să se întâmple. Da.

Atunci m-am uitat în jurul meu și, tresărind, am văzut pe pământ, nu departe de mașină, un morman de fiare încâlcite. Îmi trecu vag prin minte că eu fusesem autorul aceluia dezastru, că, fără să știu, săvârșisem poate un accident. M-am ridicat în picioare – îndată mai multe mâini s-au întins să mă ajute –, m-am dus spre mormanul de fiare și am văzut că de fapt erau resturile unei biciclete. Metalul era complet îndoit și, spre groaza mea, în mijlocul mormanului se afla

Brodsky. Zăcea cu fața în sus și privea calm în timp ce mă apropiam de el.

– Domnule Brodsky, am murmurat, cu ochii țintă la el.

– Ah, Ryder, zise el cu o voce extrem de puțin îndurerată.

M-am întors spre bărbatul cărunt, care mă ajunsese din urmă, și i-am spus:

– Sunt sigur că nu s-a întâmplat din cauza mea. Nu știu să fi avut vreun accident. Pur și simplu conduceam...

Bărbatul cărunt dădu înțelegător din cap și îmi făcu semn să tac. Apoi mă trase puțin deoparte și-mi zise încet:

– Aproape sigur că a încercat să se sinucidă. E foarte beat. Foarte, foarte beat.

– A, da.

– Sunt sigur că a încercat să se sinucidă. Dar așa, n-a reușit decât să-și prindă picioarele. Piciorul drept a scăpat practic nevătămat. E numai blocat. Și stângul e blocat. Acesta însă mă îngrijorează. Nu e bine.

– Nu, am zis eu și am privit iar spre Brodsky peste umăr.

Acesta probabil că băga de seamă și-mi strigă pe întuneric:

– Ryder, bună.

– Discutam despre asta de câțva timp, până să apăreți dumneavoastră, continuă bărbatul cărunt. Părerea mea este că trebuie tăiat. Așa am putea să-i salvăm viața. După ce ne-am consultat, majoritatea celor de față am ajuns la aceeași părere. Deși cele două doamne de acolo sunt împotrivă. Ele sunt de părere să mai așteptăm până vine o ambulanță. Cred însă că riscăm prea mult dacă facem așa. Asta e părerea mea de specialist.

– A, da. Da, înțeleg punctul dumneavoastră de vedere.

– După mine, piciorul stâng trebuie tăiat fără întârziere. Sunt chirurg, dar din păcate n-am instrumentele la mine. Nici anestezice, nimic. Nici măcar o aspirină. Știți, am ieșit din gardă și tocmai mă plimbam pe aici să iau puțin aer. Ca și ceilalți aici de față. Întâmplător aveam stetoscopul acesta în buzunar, pus dinainte, dar altceva – nimic. Acum însă, că ați venit dumneavoastră, lucrurile se pot schimba. Aveți cele trebuincioase în mașină?

– În mașină? Păi, de fapt, nu știu. Știți, e o mașină împrumutată.

- Vreți să spuneți că e închiriată.
- Nu tocmai. E împrumutată. De la o cunoștință.
- Înțeleg.

Privi grav în jos, gândindu-se în sinea lui. Vedeam peste umărul lui cum ceilalți ne priveau cu sufletul la gură. Apoi chirurgul zise:

– Sper să nu vă supărați dacă arunc o privire în portbagaj. Poate găsesc ceva care să ne ajute. Vreo sculă ascuțită cu care să-l pot opera.

M-am gândit la vorbele lui și am zis:

– N-am nimic împotriva să aruncăm o privire. Dar poate că mai întâi ar trebui să mă duc să vorbesc cu domnul Brodsky. Vedeți, îl cunosc destul de bine și cred într-adevăr că ar trebui să vorbesc cu dânsul înainte... Înainte de a recurge la o măsură atât de drastică.

– Foarte bine, zise chirurgul. Dar după părerea mea – în calitate de specialist –, am pierdut deja o grămadă de timp. Vă rog să vă grăbiți cât puteți de mult.

M-am dus din nou la Brodsky și m-am uitat în ochii lui.

– Domnule Brodsky... am început eu, dar m-a întrerupt imediat.

– Ryder, ajută-mă. Trebuie să ajung la ea.

– La domnișoara Collins? Cred că acum avem alte lucruri la care să ne gândim.

– Nu, nu. Trebuie să-i vorbesc. Acum înțeleg. Înțeleg foarte bine. Acum mi-e totul foarte limpede. De când s-a întâmplat asta, nu mai știu, eram pe bicicletă și ceva m-a lovit, un vehicul, o mașină, cine știe? Probabil că eram beat, nu mai țin minte, dar restul mi-l amintesc. Acum înțeleg, înțeleg totul. El a fost. Tot timpul a vrut să dăm greș. El a fost, el a făcut asta.

– Cine? Hoffman?

– E cel mai josnic om. Cel mai josnic. Până acum nu mi-am dat seama, dar acum înțeleg totul. De când m-a lovit vehiculul acela, orice ar fi fost – mașină, camion –, de atunci am înțeles totul. Astă-seară a venit la mine să mă consoleze. Eu așteptam la cimitir. Așteptam și iar așteptam. Cu inima să-mi spargă pieptul de emoție. Am așteptat toți anii aceștia. Nu știai, Ryder? Am așteptat foarte mult timp. Chiar când mă îmbătăm, tot așteptam. Îmi ziceam: „Săptămâna viitoare. Săptămâna viitoare, o să mă las de băutură și o să mă duc la ea. O s-o

rog să se întâlnească cu mine la Cimitirul Sfântul Petru”. An după an am făcut așa. Și acum, în fine, stăteam acolo și așteptam. La mormântul lui Per Gustavsson, unde stătusem adesea cu Bruno. Și așteptam. Un sfert de oră, după care o jumătate de oră, pe urmă o oră. Și atunci vine el. Mă atinge aici, pe umăr. „S-a răzgândit, zice. Nu mai vine. Nici măcar diseară, la sala de concert.” E amabil ca întotdeauna. Îl ascult. „Bea niște whisky. O să te calmeze. E o situație deosebită.” „Dar nu pot să beau whisky, zic eu. Cum să beau whisky? Ai înnebunit?” „Nu, bea niște whisky, zice. Numai puțin. O să te remonteze.” Am crezut că vrea să fie amabil. Acum înțeleg. De la bun început a vrut să dăm greș. Credea că n-o să reușesc niciodată. Că n-o să reușesc niciodată pentru că sunt... o baligă. Așa credea el. Acum sunt perfect treaz. Am băut o cantitate care ar fi putut doborî până și un cal, dar de când cu vehiculul acela, m-am trezit. Acum văd totul limpede. El e de vină. E mai josnic decât mine. Dar n-o să-i meargă cu mine. Tot o să reușesc. Ajută-mă, Ryder! N-o să-i meargă cu mine. Mă duc la sala de concert. O să le arăt eu de ce sunt în stare. Totul e gata, muzica, totul e aici în capul meu, totul. O să le arăt tuturor. Dar trebuie să vină și ea. Trebuie să-i vorbesc. Ajută-mă, Ryder! Du-mă la ea! Trebuie să vina și ea, doar să asiste la concert. Atunci o să țină minte. Este cel mai josnic om, dar acum văd totul limpede. Ajută-mă, Ryder!

— Domnule Brodsky, am zis întrerupându-l. E aici un chirurg. Trebuie să te opereze. S-ar putea să fie destul de dureros.

— Ajută-mă Ryder! Ajută-mă măcar să ajung la ea. Ai mașină? Ai mașină? Du-mă! Du-mă la ea! Trebuie să fie în casa aia a ei. Nu pot s-o sufăr. Cât o urăsc, cât o urăsc. Cum mai stăteam acolo, în fața ei. Du-mă la ea, Ryder! Du-mă acum!

— Domnule Brodsky, nu cred că îți dai seama de starea în care te afli. Nu prea e timp de pierdut. De fapt, i-am promis chirurgului să mă uit în portbagaj. Mă întorc într-o clipă.

— E atât de speriată. Dar încă nu e prea târziu. Am putea lua un animal. Dar acum asta n-are importanță, n-are importanță animalul. Doar să vină la concert. Asta-i tot ce-i cer. Doar să vină la concert. Asta-i tot ce-i cer.

L-am lăsat pe Brodsky și m-am dus la mașină. Am deschis capota portbagajului și am constatat că era ticsit cu tot felul de lucruri, puse claie peste grămadă. Un scaun rupt, o pereche de cizme de cauciuc, o colecție de cutii de plastic. Am mai găsit o lanternă și, când am aprins-o și am făcut lumină în portbagaj, am descoperit un ferăstrău mic, care zăcea într-un colț. Părea puțin cam unsuros, dar când mi-am plimbat degetul în lungul lamei, zimții mi s-au părut destul de ascuțiți.

Am închis portbagajul și m-am îndreptat spre locul unde ceilalți stăteau de vorbă în jurul sobei. Apropiindu-mă, l-am auzit pe chirurg că zice:

— Obstetrica e în prezent un domeniu banal. Nu ca pe vremea când eram eu student.

— Iertați-mă, am zis eu, am găsit asta.

— A, zise chirurgul întorcându-se spre mine. Mulțumesc. Și ați vorbit cu domnul Brodsky? Bine.

Deodată m-am simțit atât de indignat că am fost atras în toată povestea aceasta, încât le-am zis pe un ton cam colțos, în timp ce mă uitam la chipurile lor strânse roată în jurul meu:

— Dar orașul ăsta nu dispune oare de resurse adecvate pentru situații de acest fel? Parcă spuneți că ați chemat o ambulanță?

— Am chemat una cam acum o oră, zise Geoffrey Saunders. De la cabina aceea telefonică. Din păcate, ambulanțele nu prea sunt disponibile astă-seară din cauza evenimentului de la sala de concert.

M-am uitat în direcția arătată de el și am văzut într-adevăr o cabină telefonică, ceva mai retrasă de la șosea, aproape de locul în care începea întinericul pădurii. Văzând-o, mi-am adus aminte de problema urgentă pe care trebuia s-o rezolv și îmi trecu prin minte că, dacă i-aș fi telefonat lui Sophie atunci, nu numai că aș fi putut s-o previn din timp, ci și să aflu cum ajung la ea acasă.

— Vă rog să mă iertați, am zis eu retrăgându-mă. Am de dat un telefon important chiar acum.

M-am îndreptat spre copaci și am intrat în cabina telefonică. Am scotocit prin buzunare după niște monede și am văzut prin peretele de sticlă silueta chirurgului mergând încet spre Brodsky, care era culcat pe pământ, și ținând cu tact ferăstrăul la spate. Geoffrey Saunders și

ceilalți dădeau roată stingheri, uitându-se în jos, în cămile de tablă de la picioarele lor. Atunci chirurgul s-a întors și le-a zis ceva, iar doi bărbați, Geoffrey Saunders și un tânăr cu haina maro de piele, s-au dus în silă la el. Preț de câteva clipe, au stat toți trei și s-au uitat necruțători la Brodsky.

M-am întors cu spatele și am format numărul de telefon al lui Sophie. Telefonul a sunat o vreme, apoi am auzit vocea lui Sophie, somnoroasă și ușor alarmată. Am inspirat adânc.

– Ascultă, am zis eu, se pare că nu-ți dai seama în ce tensiune sunt ținut. Crezi că-mi este ușor? Nu mai am mult timp la dispoziție și încă n-am avut o clipă liberă să inspectez sala de concert. În loc de asta, toată lumea îmi cere să fac tot felul de lucruri. Crezi că seara asta e ușoară pentru mine? Îți dai seama ce reprezintă seara asta pentru mine? Diseară părinții mei asistă la concert. Chiar așa! În fine, asistă și ei diseară! Poate că în clipa asta sunt deja acolo! Și uite ce se întâmplă! Sunt oare lăsat să mă pregătesc? Nu, mi se dau tot felul de sarcini. În primul rând aiureala asta cu seria de întrebări și răspunsuri. Au adus chiar și o tabelă electronică de la sala de sport. Îți dai seama? Și eu ce să fac? Toți cred că-și pot permite asta. Și ce vor diseară de la mine în mod special? Dar așa-i peste tot. Lumea așteaptă totul de la mine. Nu m-ar mira să se și întoarcă împotriva mea. Dacă vor fi nemulțumiți de răspunsurile mele, toți se vor întoarce împotriva mea, și eu ce-am să mă fac? S-ar putea să nu apuc nici măcar să mă apropiu de pian. Sau ca părinții mei să plece în clipa în care sala se va întoarce împotriva mea...

– Ascultă, liniștește-te, îmi zise Sophie. O să fie foarte bine. N-o să se întoarcă nimeni împotriva ta. Mereu spui așa și deocamdată nimeni, nici măcar o singură persoană nu s-a întors împotriva ta...

– Dar nu pricepi? Asta nu-i o seară ca oricare alta. Vin și părinții mei. Dacă lumea se întoarce împotriva mea, va fi... va fi...

– Nu se va întoarce nimeni, mă întrerupse iar Sophie. De fiecare dată spui așa. Telefonezi de pe tot globul să spui același lucru. Ori de câte ori ajungi în faza asta. „Se vor întoarce împotriva mea, mă vor lua pe nepregătite.” Și după asta ce faci? Peste câteva ore telefonezi iar și pari chiar ușor surprins că aduc vorba despre asta. „A, da, a fost bine”,

zici. Mereu ceva de genul ăsta și pe urmă treci la alt subiect, ca și când nimic din ce ar merita discutat...

– Ia stai o clipă! Ce vrei să spui? Ce fel de telefoane sunt astea? Îți dai seama prin ce trec eu ca să-ți telefonez? Uneori sunt înfiorător de ocupat, dar tot îmi găsesc câteva minute să te sun, numai ca să mă asigur că ești bine. Și de cele mai multe ori tu ești cea care îmi turui despre problemele tale. Cum adică vorbesc așa...

– N-are rost să discutăm acum despre asta. Ceea ce vreau eu să spun este că diseară totul va fi bine...

– E ușor pentru tine să spui așa. Ești ca toți ceilalți. Ești sigură de toate. Crezi că e suficient să apar și totul va veni de la sine...

Deodată mi-am amintit de Gustav care zăcea întins pe o saltea în cabina goală și m-am oprit brusc.

– Ce s-a întâmplat? Întrebă Sophie.

Câteva clipe am încercat să mă reculeg. Pe urmă am zis:

– Ascultă. Vreau să-ți spun ceva. O veste proastă. Îmi pare rău.

La celălalt capăt al firului, Sophie amuți.

– E vorba de tatăl tău, am zis. I s-a făcut rău. E la sala de concert. Trebuie să vii imediat.

M-am oprit iar, dar Sophie tăcea mai departe.

– Se ține tare, am reluat eu după o clipă. Dar trebuie să vii imediat. Și Boris la fel. De fapt, de asta te-am sunat. Sunt cu o mașină. Pornesc acum după voi.

O vreme care păru nesfârșită, la capătul firului nu se mai auzi nimic. Apoi Sophie zise:

– Îmi pare rău pentru aseară. Adică pentru Galeria Karwinsky.

Tăcu și am crezut că o să amuțească din nou. Dar ea continuă:

– M-am purtat jalnic. Nu trebuie să te prefaci. Știu că m-am purtat jalnic. Nu-mi dau seama de ce, pur și simplu nu pot face față unor astfel de situații. Trebuie să recunosc. Niciodată n-o să fiu în stare să călătoresc cu tine dintr-un oraș în altul și să te însoțesc în toate misiunile tale. Pur și simplu nu sunt în stare. Îmi pare rău.

– Dar ce contează? am zis eu blând. Seara petrecută la galerie am și uitat-o. Cui îi pasă ce impresie faci asupra unor astfel de oameni? S-au

purtat groaznic cu toții. Și ai fost de departe cea mai frumoasă femeie de acolo.

— Nu-mi vine să cred, zise ea izbucnind brusc în râs. Am ajuns o cotoroanță bătrână.

— Dar îmbătrânești frumos.

— Ce tot spui?! Râse iar. Cum îndrăznești?

— Iartă-mă, am spus râzând și eu. Vreau să spun că n-ai îmbătrânit deloc. În orice caz, nu vizibil.

— Nu vizibil?

— Nu știu... Am râs iar, încurcat. Poate că arătai speriată și urâtă. Nu-mi aduc aminte.

Sophie râse din nou, apoi tăcu. Când vorbi, avea iar o voce serioasă.

— Dar m-am purtat jalnic. N-o să fiu niciodată în stare să călătoresc cu tine, cât timp mă port așa.

— Ascultă, îți promit că n-o să mai călătoresc mult de acum înainte. Diseară, dacă totul merge bine, s-ar putea să mă opresc.

— Și îmi pare rău că încă n-am găsit nimic. Îți promit că o să găsesc ceva pentru noi, cât de curând. O casă cu adevărat confortabilă.

N-am știut imediat ce să răspund și preț de câteva secunde am tăcut amândoi. Pe urmă, am auzit-o că zice:

— Chiar nu te-ai supărat? Pentru felul în care m-am purtat ieri? Și în care mă port mereu?

— Nu m-am supărat deloc. Poți să te porți așa cum vrei în astfel de împrejurări. Fă ce vrei! Nu contează. Meriți mai mult decât ei toți la un loc.

Sophie nu răspunse. După o vreme continuă:

— În parte, e și vina mea. Vreau să spun, cu casa. Nu puteam să te las pe tine să te ocupi. Poate că de acum înainte, dacă astă-seară totul merge bine, o să procedăm altfel. O să căutăm împreună.

Apoi n-am mai auzit nimic și o clipă m-am întrebat dacă Sophie nu plecase cumva. Dar ea zise cu voce visătoare, de departe:

— Trebuie neapărat să găsim ceva cât de curând, nu-i așa?

— Da, bineînțeles. O să căutăm împreună. Și cu Boris. Găsim noi ceva.

— Și vii repede, nu-i așa? Să ne duci la tata?

– Da, da. Vin cât pot de repede. Așa că încercați să fiți gata amândoi.

– Da, bine. Avea aceeași voce îndepărtată și lipsită de vlagă. O să-l trezesc pe Boris. Da, bine.

Ieșind din cabina telefonică, am avut senzația că pe cer se vedeau semnele clare ale zorilor. Am văzut mulțimea strânsă în jurul lui Brodsky și, apropiindu-mă, l-am zărit pe chirurg, care stătea jos, în genunchi, și tăia cu ferăstrăul. Brodsky părea să suporte supliciu în tăcere, dar când am ajuns la mașină, lăsa să-i scape un țipăt groaznic, care răsună printre copaci.

– Trebuie să plec, am zis eu, fără a mă adresa cuiva în mod special, și într-adevăr nimeni nu părea să mă audă. Dar pe când închideam portiera și porneam motorul, toate fețele se întoarseră îngrozite spre mine. Până să ridic geamul, Geoffrey Saunders și venise în fugă la mine.

– Ia ascultă, zise el mânios. Ascultă aici. Nu poți să pleci pur și simplu. Odată scos de acolo, trebuie să-l ducem undeva. O să avem nevoie de mașina ta, nu pricepi? Cred că e la mintea cocoșului.

– Uite ce e Saunders, am zis eu pe un ton autoritar. Îmi dau seama ce probleme ai. Aș vrea să te ajut mai mult, dar am făcut tot ce-am putut. Acum trebuie să mă ocup de problemele mele.

– E tipic pentru tine, bătrâne, zise el. E tipic.

– Ascultă, habar n-ai. Chiar așa, Saunders, habar n-ai. Am mai multă răspundere decât îți închipui tu. Știi ce, nu duc viața pe care o duci tu.

Ultimele cuvinte i le-am spus urlând și am observat că până chirurgul se oprise din lucru și se uita la mine. Tot ce știam era că și Brodsky își uitase pe moment durerea și se holba la mine. Mi-am dat seama de starea în care mă aflam și am spus pe un ton mai împăciuitor:

– Îmi pare rău dar trebuie să merg undeva foarte urgent. Până când o să terminați voi, până când domnul Brodsky va putea fi apt să fie transportat oriunde, sunt sigur că ambulanța va fi sosit deja. În orice caz, îmi pare rău dar nu mai pot aștepta nici măcar un minut.

Acestea fiind spuse am ridicat fereastra și am pornit mașina iar pe drumul prin pădure.

Drumul a continuat o vreme prin pădure. În cele din urmă, copacii au început să se rărească și am zărit vag în depărtare cum se lumina de zi. Apoi copacii au dispărut cu totul și am ajuns pe străzile pustii ale orașului.

A trebuit să mă opresc la semaforul dintr-o intersecție și în timp ce așteptam acolo în liniște – nu se mai vedea niciun vehicul –, am privit în jur și am constatat că, treptat, încep să recunosc cartierul în care mă aflam. Mi-am dat seama cu ușurare că mă găseam deja foarte aproape de locuința lui Sophie; într-adevăr, eram sigur că strada de vizavi avea să mă conducă direct la ea. Mi-am mai amintit că locuința ei se afla deasupra unei frizerii și, când s-a schimbat semaforul, am traversat intersecția și am luat-o pe strada aceea liniștită, cercetând cu atenție clădirile pe lângă care treceam. Atunci am văzut înaintea mea, la depărtare, două siluete care așteptau la marginea trotuarului, așa că am apăsat pe accelerator.

Sophie și Boris nu purtau decât haine subțiri și arătau de parcă li s-ar fi făcut frig în aerul dimineții timpurii. Veniră în goană spre mașină și Sophie strigă mânioasă, aplecându-se spre mine:

– Ai întârziat atât de mult! Ce te-a împiedicat să vii mai repede?

Până să apuc să răspund, Boris puse mâna pe brațul lui Sophie, zicând:

– Nu-i nimic. Ajungem la timp. Nu-i nimic.

M-am uitat la puști. Ținea o valiză mare, care aducea a trusă medicală și îi dădea un aer de gravitate comică. Se purta totuși ciudat de liniștitor și părea să reușească să-și calmeze mama.

Sperasem ca Sophie să se așeze lângă mine, dar ea și Boris se urcară în spate.

– Iartă-mă, am zis în timp ce întorceam mașina, dar nu mă descurc încă atât de bine pe aici.

– Cine-i cu el acum? Întrebă Sophie, cu o voce încordată din nou. Are cineva grijă de el acum?

– E cu colegii lui. Toți sunt cu el. Absolut toți.

– Vezi? se auzi din spate vocea blândă a lui Boris. Ți-am spus eu. Așa că nu te îngrijora. O să se facă bine.

Sophie oftă adânc, dar se pare că Boris izbuti iar s-o liniștească. Apoi, o clipă mai târziu, l-am auzit că zice:

– Au mare grijă de el. Așa că nu te îngrijora. Au mare grijă de el. Nu-i așa?

Evident, întrebarea îmi era adresată mie. Începuse să-mi cam displacă rolul pe care și-l alesese – nu-mi convenea nici că stăteau amândoi pe canapeaua din spate, ca și când aș fi fost șofer de taxi –, așa că n-am vrut să răspund.

Câteva minute am mers în tăcere. Am ajuns iar la intersecția cu pricina, după care m-am străduit să-mi amintesc drumul de întoarcere prin pădure. Circulam încă pe străzile pustii ale orașului, când Sophie zise încet, abia perceptibil pe zgomotul de fond al motorului.

– E un avertisment.

Nu știam dacă vorbește cu mine și tocmai voiam să mă uit la ea peste umăr, când am auzit-o continuând cu aceeași voce șoptită:

– Mă ascuți, Boris? Trebuie să recunoaștem, e un avertisment. Bunicul îmbătrânește. Trebuie s-o lase mai moale. N-are rost să ne prefacem că nu înțelegem. Trebuie s-o lase mai moale.

Boris răspunse ceva, dar n-am auzit ce.

– De câțeva vreme mă tot gândesc la asta, continuă Sophie. Nu ți-am spus până acum, fiindcă știu cât... cât îl admiri pe bunicul. Dar de la o vreme mă tot gândesc la asta. Au mai fost și alte semne, cu mult înainte. Și acum s-a întâmplat asta, nu ne mai putem preface că nu vedem. Îmbătrânește și trebuie să se potolească. Mi-am făcut unele planuri, nu ți-am spus până acum, dar fac planuri de multă vreme. Va trebui să discut cu domnul Hoffman. Să am cu el o discuție serioasă despre viitorul bunicului. Am pregătit toate datele. Am vorbit cu domnul Sedelmayer de la Hotel Imperial și cu domnul Weissberg de la Hotel Ambassador. Nu ți-am spus până acum, dar mi-am dat seama că bunicul nu mai are puterea de odinioară. Mi-am dat eu seama. Nu e ceva neobișnuit ca unuia care a lucrat la un hotel atât de multă vreme ca bunicul tău, nu e deloc neobișnuit ca la un moment dat să i se dea o muncă ușor diferită. Ca să nu fie nevoit să muncească tot atât de mult

ca înainte. La Hotel Imperial există un individ, mult mai bătrân ca bunicul, și îl vezi îndată ce intri în hol. Pe vremuri era bucătar-șef, dar când a îmbătrânit prea tare ca să mai poată lucra, au luat această hotărâre. Are o uniformă splendidă și stă într-un colț al holului, la un birou mare de mahon, cu un stand pentru stilouri și cerneală. Domnul Sedelmayer zice că treaba merge bine și că face toți banii. Clienții, mai ales cei ai casei, ar fi revoltați dacă ar intra în hol și nu l-ar găsi pe bătrân la pupitrul lui. Toate astea dau localului o mare distincție. Ei bine, m-am gândit să vorbesc cu domnul Hoffman despre asta. Așa ceva ar putea face și bunicul. Sigur că va avea un salariu mai mic, dar și-ar putea păstra cămăruța, ține atât de mult la ea, și ar avea masa asigurată. L-ar putea instala la un birou ca la Hotel Imperial. Atunci poate că bunicul ar accepta postul. Sa aibă o uniformă deosebită și să stea undeva în hol. Nu pretind să se realizeze imediat. Dar până nu e prea târziu. Nu mai e atât de tânăr, și asta a fost un avertisment. Nu ne putem preface că nu înțelegem. Nu câștigăm nimic așa.

Sophie tăcu o clipă. Între timp ajunseserăm din nou la marginea pădurii. Zorii zilei coloraseră cerul în roșu aprins.

— Nu te îngrijora, zise Boris. Bunicul o să se facă bine.

Am auzit-o pe Sophie răsufând din greu. Apoi zise:

— Atunci o să aibă și mai mult timp liber. Nu va mai fi chiar atât de ocupat și o să poți petrece mai multe după-amieze cu el în Orașul Vechi. Sau oriunde ai avea chef să mergi cu el. Dar are nevoie de un palton bun. Așa că l-am adus pe acesta. E timpul să i-l dau. L-am ținut destul.

Am auzit un foșnet și, uitându-mă în oglinda retrovizoare, am văzut că Sophie ținea lângă ea pachetul cu paltonul învelit într-o hârtie fină maro. În acest moment m-am văzut nevoit să-i atrag atenția ca s-o întreb în ce direcție s-o iau și, pentru prima oară de când am pornit la drum, păru să-și dea seama de prezența mea. Se aplecă înainte și îmi zise la ureche:

— Mă așteptam la așa ceva. O să vorbesc cu domnul Hoffman cât de curând.

Am murmurat în semn de încuviințare și am aprins farurile, deoarece intram în pădure.

– Așa sunt oamenii, zise Sophie. Își văd mai departe de treburile lor, de parcă ar avea tot timpul din lume la dispoziție. Eu n-am fost niciodată în stare să fac așa.

Câteva minute rămase tăcută, dar o simțeam foarte aproape de mine și nu știu de ce m-am pomenit așteptând ca din clipă în clipă să îmi atingă fața. Pe urmă, a zis încet:

– Mi-aduc aminte. După moartea mamei. Ce singur s-a simțit!

M-am uitat la ea în oglindă. Stătea încă aplecată spre mine, dar cu ochii ațintiți la pădurea prin care treceam.

– Nu-ți face probleme, zise ea încet și mai foșni o dată pachetul cu paltonul. O să am grijă să fie bine pentru noi. Pentru toți trei. O să am grijă.

Am oprit mașina într-o parcare mică, din spatele sălii de concert. În fața noastră era o ușă de acces, luminată de un singur bec aprins deasupra ei și, cu toate că nu era cea pe care o folosisem înainte, am coborât din mașină și m-am îndreptat repede spre ea. Privind în urmă, am văzut ca Boris își ajuta mama să iasă din mașină. Insista s-o țină protector cu mâna pe la spate și veneau iute spre clădire, iar trusa de doctor pe care o ținea strâns în cealaltă mână îl lovea peste picioare, împiedicându-l să meargă.

Ușa ducea spre un coridor circular și lung, și aproape imediat am fost nevoiți să lăsam să treacă un cărucior cu alimente, împins de doi oameni. Temperatura părea ceva mai ridicată decât înainte – era chiar înăbușitoare –, dar am observat în apropiere doi instrumentiști în ținuta de concert, discutând amical în cadrul unei uși, și mi-am dat seama cu ușurare că nu ne aflam departe de locul în care îl lăsasem pe Gustav.

Luând-o înaintea lor pe coridor, am văzut că acesta se aglomera din ce în ce mai mult cu membrii orchestrei. Mulți dintre ei se îmbrăcaseră deja în vederea concertului, dar atmosfera părea încă frivolă. Strigau și râdeau pe coridor mai tare ca niciodată și la un moment dat a fost cât pe ce să ne ciocnim de un individ care a apărut dintr-o cabină, pozând cu un violoncel de parcă ar fi fost o chitară. Atunci cineva zise:

– O, sunteți domnul Ryder, nu-i așa? Ne-am mai întâlnit, vă mai amintiți?

Un grup de patru sau cinci bărbați care veneau pe coridor din sens opus se opriseră și ne priveau. Erau în frac și am văzut dintr-o ochire că erau toți beți. Bărbatul care vorbise ținea un buchet cu trandafiri și, apropiindu-se de mine, începu să-mi facă neglijent semn cu el.

– La cinematograful alaltăseară, zise el. Domnul Pedersen ne-a făcut cunoștință. Ce mai faceți, domnule? Mi-au spus prietenii că atunci m-am făcut de râs și că trebuie să-mi cer scuze.

– A, da, am zis eu recunoscându-l. Ce mai faci? Mă bucur să te revăd. Din păcate, în momentul de față am o problemă urgentă...

– Sper că n-am fost nepoliticos, zise bețivanul, venind direct spre mine până ce fețele aproape că ni se atinseră. Niciodată nu vreau să fiu nepoliticos.

La auzul acestor cuvinte, toți prietenii lui începură să icnească, înăbușindu-și râsul.

– Nu, n-ai fost deloc nepoliticos, am zis eu. Dar în momentul acesta trebuie să mă scuzi...

– Îl căutam, zise bețivanul, pe maestru. Nu, nu, nu pe dumneavoastră, domnule. Chiar pe maestrul nostru. După cum vedeți, i-am adus flori. În semn de mare respect. Știți unde l-am putea găsi, domnule?

– Din păcate, n-am idee. Nu... nu cred să-l găsiți deocamdată pe domnul Brodsky în această clădire.

– Nu? N-a ajuns încă? Bețivanul se întoarce spre prietenii lui. Maestrul n-a ajuns încă. Voi ce credeți? Apoi întorcându-se iar spre mine: I-am adus flori. Scutură iar buchetul și câteva petale căzură pe podea. În semn de prețuire și respect, din partea Consiliului Municipal. Și de scuze. Bineînțeles. Am greșit față de dânsul atât de mult timp. Urmară alte icnete din partea prietenilor lui. N-a ajuns încă. Iubitul nostru maestru. Ei, în cazul acesta, ar fi bine să ne mai vânturăm puțin cu instrumentiștii ăștia. Sau poate să ne întoarcem la bar. Ce facem, prieteni?

Am văzut că Sophie și Boris priveau amândoi, din ce în ce mai nerăbdători.

– Iartă-mă, am mormăit eu, îndepărtându-mă. În urma noastră, indivizii izbucniră iar în hohote de râs înăbușit, dar n-am vrut să mă uit înapoi.

În cele din urmă, locul deveni mai liniștit și am văzut în fața noastră capătul coridorului și hamalii îngheșuindu-se în dreptul ultimei cabine. Sophie mari pasul, apoi însă se opri, în timp ce noi eram încă puțin mai în urmă. Văzând că ne apropiem, hamalii lăsară repede loc de trecere, și unul dintre ei – un individ vânos, cu mustață, pe care îl întâlnisem la Cafeneaua Ungurească – veni spre noi. Părea nesigur și la început mi se adresă numai mie.

– Se ține tare, domnule. Se ține tare.

Apoi se întoarse spre Sophie și, plecându-și ochii, murmură:

– Se ține tare, domnișoară Sophie.

La început, Sophie nu răspunse, holbându-se doar, pe lângă hamali, la ușa întredeschisă a cabinei. Apoi zise brusc, ca pentru a se justifica:

– I-am adus ceva. Uitați – ridică pachetul –, i-am adus asta.

Cineva strigă spre cabină și alți doi hamali dinăuntru apărură în prag. Sophie nu se clinti și o clipă nimeni nu știu ce să zică sau să facă mai departe. Atunci Boris își croi drum în fața noastră, cu trusa neagră ridicată în fața lui.

– Vă rog, domnilor, zise el. Stați într-o parte, vă rog! Așa, vă rog.

Le făcu semn hamalilor de la ușă să-l lase să treacă.

Indivizii din prag rămaseră pe loc, stupefiați, iar Boris începu să gesticuleze nerăbdător spre ei:

– Domnilor! Treceți aici, vă rog!

Izbutind să facă suficient loc în dreptul cabinei, Boris se uită înapoi, la mama lui. Sophie mai avansă câțiva pași, apoi se opri iar. Privea țintă ușa – cei doi hamali o lăsaseră pe jumătate deschisă – cu o privire destul de temătoare. Din nou, nimeni nu părea să știe ce să facă și din nou Boris rupse tăcerea.

– Așteaptă aici, mamă, zise el și cu aceasta se întoarse și dispăru în cabină.

Sophie se liniști în mod vizibil. Se mai apropie câțiva pași și se aplecă aproape într-o doară, încercând să vadă ce e în cabină. Văzând că Boris împinsese ușa în urma lui, practic închizând-o, se îndreptă și

rămase în așteptare, ca și când ar fi stat la rând într-o stație de autobuz, cu pachetul în brațe.

O clipă mai târziu, Boris apăru iar. Mai ținea încă trusa de doctor și închise ușa după el.

— Bunicul spune că-i pare bine că am venit, zise el încet, uitându-se la mama lui. Îi pare foarte bine.

Continuă să se uite în ochii ei și la început am fost nedumerit de felul în care o făcea. Pe urmă mi-am dat seama că aștepta ca Sophie să-i dea mesajul pe care să-l transmită lui Gustav, și evident, Sophie zise după o clipă de gândire:

— Spune-i că i-am adus ceva. Un cadou. Că i-l aduc imediat. Numai... numai să-l pregătesc.

Îndată ce Boris dispăru iar în cabină, Sophie așeză paltonul pe un braț și începu să netezească hârtia moale, care se șifonase. Poate că inutilitatea evidentă a gestului mă făcu să-mi amintesc brusc toate celelalte sarcini pe care le mai aveam de îndeplinit. De pildă, că mai aveam încă de inspectat sala și că, pe măsură ce treceau minutele, aveam din ce în ce mai puține șanse s-o fac.

— Mă întorc repede, i-am zis lui Sophie. Trebuie să mă ocup de ceva.

Ea își văzu mai departe de treabă și nu răspunse. Era cât pe ce să repet mai tare, dar apoi m-am gândit că era de preferat să nu atrag atenția asupra mea, și am pornit în liniște să-l caut pe Hoffman.

32

Am mai mers puțin de-a lungul coridorului, când deodată am văzut agitație înaintea mea. Cam douăsprezece persoane se îmbrânceau, strigând și gesticulând, și la început m-am gândit că, în tensiunea din ce în ce mai mare, izbucnise un scandal în rândurile personalului de la bucătărie. Pe urmă însă, am observat că întreaga mulțime venea încet spre mine și că era formată din tot felul de oameni. Unii erau în frac, în timp ce alții în hanoracuri, mantale de ploaie și blugi, de parcă ar fi

venit direct de pe stradă. Câțiva membri ai orchestrei se atașaseră și ei acestui grup.

Unul dintre bărbații care strigau cel mai tare mi s-a părut cunoscut și tocmai încercam să-mi amintesc unde îl văzusem, când l-am auzit țipând:

– Domnule Brodsky, mă văd nevoit să insist!

Atunci l-am recunoscut pe chirurgul cărunt, pe care îl întâlnisem în pădure, și mi-am dat seama că într-adevăr, în mijlocul mulțimii înainta încet, cu o expresie de hotărâre încăpățânată, domnul Brodsky. Arăta cadaveric. Pielea de pe față și de pe gât îi pâlise și era surprinzător de zbârcită.

– Dar el zice că poate! De ce nu-l lăsați pe el să hotărască? strigă la rândul său un bărbat de vârstă mijlocie, îmbrăcat în ținută de seară. Imediat, câteva voci îl aproară, dar numai pentru a fi întâmpinate, pe rând, de un cor de proteste.

Între timp, domnul Brodsky își continuă încet drumul, neluând în seamă agitația din jurul său. La prima vedere, părea că fusese luat pe sus de mulțime, dar apropiindu-se, am văzut că mergea singur, sprijinindu-se într-o cârjă. Cârja aceasta avea ceva curios, care mă făcu să o privesc mai atent, și am văzut că era de fapt o scândură de călcat, pe care Brodsky o ținea vertical și pliată sub braț.

În timp ce urmăream spectacolul care se desfășura înaintea mea, oamenii au început să mă remarce, unul câte unul, și au tăcut brusc, în semn de respect, încât, pe măsură ce se apropia, mulțimea devenea tot mai tăcută. Cu toate acestea, chirurgul țipa mai departe:

– Domnule Brodsky! Organismul dumneavoastră a trecut printr-un șoc puternic. Insist să vă așezați undeva și să vă odihniți!

Brodsky privea în jos, foarte concentrat asupra fiecărui pas, și o vreme nu m-a văzut. Apoi, în fine, simțind o schimbare în atitudinea celor din jur, își ridică privirea.

– A, Ryder, zise el. Ai ajuns.

– Domnule Brodsky. Cum te mai simți?

– Bine, zise el calm.

Mulțimea stătea acum ceva mai retrasă, iar Brodsky străbătu distanța până la mine ceva mai ușor. L-am felicitat pentru rapiditatea

cu care învățase să meargă cu cârja, iar el privi în jos, la scândura lui de călcat, ca și când atunci și-ar fi adus aminte de ea, după mai mult timp.

— Persoana care m-a adus aici, zise el, o avea întâmplător în spatele dubei. Nu e rea. E solidă și merg bine cu ea. Singura problemă, Ryder, e că uneori începe să se desfacă. Uite așa. O scutură, și, într-adevăr, scândura de călcat începu să se desfacă. O prinse, ca să nu se desfacă și mai mult, dar mi-am dat seama că prin repetarea ei, chiar numai până la acest stadiu, manevra îl enerva extrem de tare.

— Trebuie s-o leg cu un șiret, zise Brodsky trist. Sau cu ceva în genul ăsta. Dar acum n-avem timp pentru așa ceva.

M-am uitat în jos, la locul pe care mi-l arătase, și n-am putut să nu mă holbez înspăimântat la cracul stâng al pantalonului, care era înnodat chiar de sub șold.

— Domnule Brodsky, am zis străduindu-mă să-mi ridic din nou privirea, nu se poate să vă simțiți tocmai bine. Mai aveți puterea să dirijați orchestra astă-seară?

— Da, da. Mă simt bine. Voi dirija și va fi... va fi extraordinar. Așa cum am știut întotdeauna că va fi. Și atunci, o să se convingă, cu ochii și cu urechile ei. Că în toți acești ani, n-am fost chiar așa de prost. Toți anii ăștia a existat în mine ceva latent. O să mă vadă diseară, Ryder. O să fie extraordinar.

— Te referi la domnișoara Collins? Dar vine la concert?

— Vine, vine. Da, da. A făcut tot ce i-a stat în putință s-o împiedice, s-o sperie, dar ea o să vină, da, da. Acum i-am descoperit jocul. Ryder, am fost la ea acasă, am mers mult, a fost greu, dar până la urmă a trecut pe lângă noi omul ăsta, omul ăsta cumsecade – Brodsky privi în jur, spre mulțime, și făcu un semn discret cuiva –, a trecut pe lângă noi cu o dubă. Ne-am dus la ea, am bătut la ușă, iar și iar. Cineva, un vecin, a crezut că se întâmplă ca înainte. Știți, așa făceam, băteam de zor la ușă în timpul nopții și până la urmă anunțau poliția. Dar i-am spus: „Nu, prostule, nu mai sunt beat. Am avut un accident și acum sunt complet treaz, îmi dau seama de tot”. Am urlat la el, la vecin, unul bătrân și gras. „Acum înțeleg totul, înțeleg tot ce a făcut în timpul ăsta”, da, așa i-am strigat. Și atunci a apărut ea la ușă, a venit și a auzit ce-i spuneam vecinului, iar eu am văzut-o prin geam și, neștiind ce să fac, am uitat de

vecin și am început să vorbesc cu ea. A ascultat și la început nu mi-a deschis ușa, dar i-am zis: „Uite, am avut un accident”, și atunci mi-a deschis. Unde e croitorul ăla? Unde a dispărut? Trebuia să-mi pregătească haina.

Brodsky privi în jur și o voce din spatele mulțimii zise:

– Vine imediat, domnule Brodsky. De fapt, a și venit.

Un omuleț apăru cu un centimetru și începu să-i ia măsurile lui Brodsky.

– Ce-i asta? Ce-i asta? bombăni Brodsky nerăbdător. Apoi, către mine: N-am niciun costum. Aveau unul pregătit, mi-au zis că mi l-au trimis acasă. Cine știe? Am avut accidentul ăsta și nu mai știu unde l-am pus. Va trebui să-mi aducă altul. Un costum și o cămașă, vreau să arăt cât se poate de bine astă-seară. Va înțelege ce-am vrut să spun, toți acești ani.

– Domnule Brodsky, am zis, ziceai de domnișoara Collins. Să înțeleg că ai reușit s-o convingi până la urmă să vină la concert?

– O, va veni. Mi-a promis. N-o să-și calce promisiunea a doua oară. N-a venit la cimitir. Am așteptat-o întruna, dar n-a venit. Dar n-a fost vina ei. El a fost de vină, directorul hotelului, el a speriat-o. Dar eu i-am explicat că acum e prea târziu să-i mai fie frică. Toată viața ne-a fost frică, iar acum trebuie să fim curajoși. La început, nu m-a ascultat. „Ce-ai făcut?”, mă tot întreba. Nu se purta ca de obicei, aproape plângea, cu fața în mâini, aproape plângea, fără să-i pese măcar că puteau s-o audă vecinii. Era în toiul nopții și ea striga: „Leo, Leo – da, așa mă strigă acum – Leo, ce-ai pățit la picior? Îți curge sânge”. Și i-am spus că nu-i nimic, că n-are importanță. „Am avut un accident, dar trecea un doctor pe acolo, acum nu mai are nicio importanță.” Așa i-am spus. „Mult mai important este să vii diseară la concert. Nu-l asculta pe nenorocitul ăla de la hotel, pe... trepădușul ăla.” A mai rămas foarte puțin timp. Astă-seară o să înțeleagă ce am vrut mereu să-i spun. Că în toți acești ani, n-am fost prostul pe care l-a crezut ea. Și ea îmi spunea că nu poate să vină, că nu era pregătită și, în afară de asta, zicea că toate rănile vechi se vor redeschide. Atunci i-am zis să nu-l asculte pe trepădușul ăla, pe portarul ăla de hotel, că e prea târziu pentru așa ceva. Dar ea tot arăta cu mâna și mă întreba: „Ce s-a întâmplat, piciorul, uite, sângerează”, și

i-am spus că nu contează, am strigat chiar la ea. „Nu contează, i-am zis. Nu pricepi, trebuie să vii și tu! Trebuie! Trebuie să te convingi singură, trebuie să vii!” Atunci am văzut că și-a dat seama de gravitatea situației. M-am uitat în ochii ei și am văzut că se petrece ceva în spatele lor, că îi dispare teama și ceva prinde viață, și mi-am dat seama că, în sfârșit, eu am câștigat, iar vidanjorul ăla de hotel a pierdut partida. Și atunci i-am spus mai încet, i-am spus: „Așadar vii?” Și ea mi-a făcut semn că da și am știut că pot avea încredere în ea, așa că m-am întors și am plecat. Am venit aici, omul ăsta cumsecade – unde e? – m-a adus cu duba lui. Dar puteam să merg și pe jos, n-am nimic grav.

– Dar, domnule Brodsky, am zis, ești sigur că poți urca pe scenă? La urma urmei, ai suferit un accident îngrozitor...

N-am spus-o cu intenție, dar când am adus iar vorba despre aceasta, au izbucnit din nou strigătele. Chirurgul își croi drum până în față și, ridicând glasul deasupra celorlalți, își lovi palma cu pumnul ca să sublinieze ce avea de zis.

– Domnule Brodsky, insist! Fie și numai câteva minute, dar trebuie să te odihnești!

– Sunt bine, sunt bine, lasă-mă în pace! strigă Brodsky și porni iar. Apoi, întorcându-se spre mine, care rămăsesem pe loc, strigă: Dacă-l vezi pe trepădușul ala, Ryder, spune-i că am venit. Credea că n-o să fiu niciodată în stare, credea că sunt un rahat. Spune-i că am venit. Să vezi ce-o să se mai bucure.

Și zicând acestea, porni de-a lungul coridorului, urmat de mulțimea care se certa.

Am mers mai departe, în sens contrar, încercând să dau de Hoffman. Acum pe coridor rămăseseră mai puțini membri ai orchestrei și multe cabine se închiseseră. La un moment dat, m-am gândit să merg înapoi și să arunc o privire mai atentă pe lângă ușile lăsate deschise, când am zărit silueta lui Hoffman pe coridor, înaintea mea.

Era cu spatele la mine și mergea încet, cu capul plecat.

Deși eram prea departe să aud ce spune, era clar că repeta câteva fraze de unul singur. Apoi, pe măsură ce mă apropiam, începu brusc să se împleticească. Am crezut că e gata să cadă, după care mi-am dat seama că repeta mișcarea ciudată pe care îl mai văzusem făcând-o în

fața oglinzii din cabina lui Brodsky. Se apleca în față, ridica un braț de îi ieșea cotul în afară și începea să se lovească peste frunte cu pumnul. Încă mai făcea acest gest, când l-am ajuns din urmă și am tușit. Hoffman se îndreptă tresărind și se întoarse spre mine.

— A, domnule Ryder! Vă rog, nu vă îngrijorați! Sunt sigur că domnul Brodsky trebuie să sosească din clipă în clipă.

— Chiar așa, domnule Hoffman. De fapt, dacă repetați acum discursul de scuze pentru neprezentarea domnului Brodsky, mă bucur să vă spun că nu mai e nevoie. Domnul Brodsky a sosit. Am arătat spre coridor. Chiar acum a ajuns.

Hoffman se uită mirat și o clipă înlemni. Apoi se reculese și zise:

— A, bine. Ce ușurare! Sigur însă că mereu am... mereu am avut încredere.

Râse, privind într-o parte și alta a coridorului, ca și când ar fi sperat să-l zărească pe Brodsky. Apoi râse iar și zise:

— Ei, cred că ar fi bine să mă duc să-l văd.

— Domnule Hoffman, înainte de asta, v-aș fi recunoscător dacă mi-ați da vești despre părinții mei. Sper că au ajuns deja cu bine în clădire? Iar ideea dumneavoastră cu trăsura trasă de cai – cred că am auzit-o trecând ceva mai devreme prin fața clădirii – bănuiesc că a creat efectul sperat, nu?

— Părinții dumneavoastră? Hoffman păru iar încurcat. Apoi îmi puse o mână pe umăr și zise: A, da. Părinții dumneavoastră. Să vedem.

— Domnule Hoffman, v-am însărcinat pe dumneavoastră și pe colegii dumneavoastră să aveți grijă de părinții mei. Niciunul din ei nu e prea sănătos...

— Sigur, sigur. N-aveți de ce să vă îngrijorați. Însă cu atâtea probleme pe cap și cu întârzierea domnului Brodsky, deși mi-ați spus că a sosit... Ha, ha!

Pierdu șirul, holbându-se din nou de-a lungul coridorului.

L-am întrebat foarte rece:

— Domnule Hoffman, unde se află părinții mei în acest moment? Aveți idee?

— Pai, chiar în acest moment, sincer să fiu, eu, unul, nu... Dar vă asigur că sunt pe mâini bune. Evident că mi-aș dori din tot sufletul să

supraveghez eu însumi toate aspectele legate de evenimentul de astă-seară, dar trebuie să înțelegeți că... Ha, ha! Domnișoara Stratmann. Ea trebuie să știe sigur unde se află părinții dumneavoastră. I s-a spus să se ocupe îndeaproape de dâșii. Nu că nu li s-ar acorda atenția cuvenită cât timp se află la noi. Dimpotrivă, a trebuit s-o rog pe domnișoara Stratmann să supravegheze cu grijă să nu-i obosească lumea cu ospitalitatea cu care îi va copleși inevitabil din toate părțile.

– Domnule Hoffman, înțeleg că n-aveți nicio idee unde se află ei în acest moment. Dar domnișoara Stratmann unde este?

– O, sunt sigur că trebuie să fie pe aici, pe undeva. Domnule Ryder, să facem câțiva pași și să vedem ce face domnul Brodsky. N-am nicio îndoială că în curând o s-o întâlnim pe domnișoara Stratmann. S-ar putea chiar să fie la birou. În orice caz, domnule, luă brusc o atitudine mai autoritară, nu realizăm nimic dacă rămânem aici.

Am pornit împreună de-a lungul coridorului. Pe măsură ce mergeam, Hoffman părea să-și recapete complet calmul și zise zâmbind:

– Acum putem fi siguri că totul o să meargă bine. Dumneavoastră, domnule, arătați ca un om care știe foarte bine ce face. Cât despre domnul Brodsky al nostru, totul e stabilit. Lucrurile vor decurge cum am aranjat. Ne așteaptă o seară minunată.

Apoi își schimbă mersul și am observat că privea lung la ceva din fața noastră. I-am urmărit privirea și l-am văzut pe Stephan care stătea în mijlocul coridorului, cu o expresie îngrijorată. Tânărul ne văzu și veni repede spre noi.

– Bună seara, domnule Ryder, zise el. Apoi, coborând glasul, îi zise lui Hoffman: Tată, pot să-ți spun două vorbe?

– Suntem foarte ocupați, Stephan. Tocmai a sosit și domnul Brodsky.

– Da, am auzit. Dar știi, tată, e în legătură cu mama.

– A, cu mama.

– E încă în foaier și trebuie să merg la ea într-un sfert de oră. Chiar adineaori am văzut-o – se plimba prin foaier – și i-am spus că în curând îmi vine rândul, la care ea mi-a zis: „Ei, dragă, am câteva probleme de rezolvat. O să încerc să prind măcar sfârșitul concertului,

dar mai întâi trebuie să rezolv câteva probleme”. Așa a spus, dar nu părea prea ocupată. Dar zău că tu și cu mama ar trebui să vă ocupați locurile. În mai puțin de un sfert de oră îmi vine rândul și mie.

– Da, da, vin imediat. Cât despre mama, sunt sigur că în curând o să rezolve și ea totul. De ce să ne îngrijorăm? Du-te în cabina ta și pregătește-te!

– Dar ce treaba are mama în foaier? Nu face decât să stea și să discute cu oricine se nimerește să treacă pe acolo. În curând o să rămână singură. Acum lumea își ocupă locurile.

– Cred că se mai dezmoște și ea înainte de a se așeza pentru toată seara. Și acum, Stephan, calmează-te! Trebuie să deschizi serata cu bine. Contăm pe tine.

Tânărul se gândi, apoi păru să-și aducă brusc aminte de mine.

– Ați fost atât de bun, domnule Ryder! zise el zâmbind. Încurajările dumneavoastră mi-au fost de un folos neprețuit.

– Încurajări? Hoffman mă privea uimit.

– A, da, zise Stephan. Domnul Ryder a fost extrem de generos, atât în privința timpului acordat, cât și a laudelor la adresa mea. M-a ascultat interpretând și mi-a dat cele mai mari speranțe din ultimii ani.

Hoffman se uită de la unul la altul și un zâmbet de neîncredere îi jucă pe buze. Apoi mă întrebă:

– V-ați sacrificat din timp să-l ascultați pe Stephan? Pe el?

– Chiar așa. Am mai încercat o dată să vă spun asta, domnule Hoffman. Fiul dumneavoastră are mult talent și, indiferent ce s-ar întâmpla astă-seară, sunt sigur că va da un spectacol senzațional.

– Ei, asta-i, chiar așa? Dar totuși, domnule, Stephan... ăă... ăă... Hoffman părea încurcat și, râzând scurt, îl bătu ușor pe fiul său pe spate. Ei atunci, Stephan, se pare că ai o surpriză pentru noi.

– Sper, tată. Dar mama e încă în foaier. Poate că te așteaptă chiar pe tine. Vreau să spun că e întotdeauna jenant să vezi o femeie singură, într-o astfel de ocazie. De îndată ce intri și îți ocupi locul, s-ar putea să vină și ea. Atâta doar că eu trebuie să apar foarte curând.

– Foarte bine. Stephan, o să am grijă de asta. Nu-ți face griji! Acum întoarce-te în cabină și pregătește-te! Domnul Ryder și cu mine mai avem câteva probleme de pus la punct.

Deși Stephan părea nefericit, l-am lăsat acolo și ne-am continuat drumul.

– Domnule Hoffman, vă previn, am spus eu după ce am mai avansat puțin pe coridor. S-ar putea să constatați o oarecare ostilitate la domnul Brodsky față de... ei bine, față de dumneavoastră.

– Față de mine? Hoffman părea surprins.

– Vreau să spun că, atunci când l-am întâlnit adineaori, era destul de nemulțumit de dumneavoastră. Părea foarte supărat. Am crezut doar că e bine să știți.

Hoffman bombăni ceva ce n-am înțeles. Apoi, cum coridorul începea să cotească, în fața noastră apăru ceea ce era în mod evident cabina lui Brodsky – cu un grup mic de oameni dând târcoale pe afară. Directorul hotelului micșoră pasul, apoi se opri cu totul.

– Domnule Ryder, m-am gândit la ce mi-a spus Stephan adineaori. Dacă mă gândesc bine, cred că ar trebui să merg la soția mea. Să mă conving că totul e în ordine. La urma urmei, într-o seară ca asta, ai atâtea emoții.

– Desigur.

– Atunci, vă rog să mă scuzați. Mă întreb, domnule, dacă n-ați vrea să verificați dacă e totul în regulă cu domnul Brodsky. Eu unul, zău, dar se uită la ceas, e timpul să-mi ocup locul în sală. Stephan are dreptate.

Hoffman râse ușor și porni grăbit în direcția din care venisem.

Am așteptat până când Hoffman dispăru din vedere, după care m-am îndreptat spre lumea adunată la ușa lui Brodsky.

Unii păreau să stea acolo din pură curiozitate, în timp ce alții duceau dispute aprinse cu voce joasă. Chirurgicalul cărunț se învârtea aproape de ușă, subliniind ceva unui membru al orchestrei și gesticulând în mod repetat și exasperat spre interiorul cabinei. Ușa însă – am fost surprins să constat – era larg deschisă și, în timp ce mă apropiam de ea, croitorul cel scund pe care îl văzusem ceva mai devreme își iți capul afară, strigând:

– Domnul Brodsky vrea o pereche de foarfece. O pereche mare de foarfece!

Cineva o luă din loc grăbit, iar croitorul dispăru iar înăuntru. Mi-am croit drum prin mulțime și am privit în cabină.

Brodsky stătea cu spatele spre ușă și se studia în oglindă. Purta acum un smoching, iar croitorul îi trăgea și îi aranja umerii. Avea și o cămașă, dar nu-și pusese încă papionul.

– A, Ryder! zise el, zărindu-mă în oglindă. Intră, intră! Știi, e multă vreme de când n-am mai purtat asemenea haine.

Părea mult mai calm decât la ultima noastră întâlnire și mi-am amintit de aerul dominator pe care îl arborase la cimitir în clipa în care apăruse în fața grupului îndoliat.

– Ei, domnule Brodsky, zise croitorul îndreptându-se și o vreme amândoi priviră smochingul în oglindă.

Apoi Brodsky scutură din cap.

– Nu, nu. Mai ia puțin, zise el. De aici și aici. E prea mult material.

– Nu durează nicio clipă, domnule Brodsky.

Croitorul îi scoase repede smochingul și, făcând iute o plecăciune înaintea mea, dispăru pe ușă afară.

Brodsky continua să se privească în oglindă, pipăindu-și gânditor gulerul cu colțuri întoarse. Apoi luă un pieptene și își aranjă puțin părul care, atunci am observat, fusese fricționat cu briantină.

– Cum te mai simți? am întrebat, apropiindu-mă.

– Bine, zise el încet, aranjându-și mai departe părul. Acum mă simt bine.

– Și piciorul? Ești sigur că poți să dirijezi cu o rană atât de gravă?

– Piciorul meu, nu e nimic. Lăsa pieptenele jos și se privi să vadă rezultatul. Nu era chiar așa rău cum părea. Acum mă simt bine.

În timp ce Brodsky rostea aceste cuvinte, am văzut în oglindă cum chirurgul – care rămăsese tot timpul lângă ușă – intră în cabină cu aerul cuiva care nu se mai poate stăpâni. Dar până să zică ceva, Brodsky strigă spre oglindă destul de furios:

– Acum mă simt bine! Rana nu are importanță!

Chirurgul se retrase în prag, dar continuă să se zgâiască mânios de acolo la spatele lui Brodsky.

– Dar, domnule Brodsky, am zis eu încet, ați pierdut un picior. Țsta nu-i niciodată un fleac.

– Am pierdut un picior, adevărat. Brodsky își aranjă iar freza. Dar asta s-a întâmplat cu ani în urmă, Ryder. Cu mulți ani în urmă. Poate în

copilărie. A trecut atâta timp de atunci, că nici nu-mi mai amintesc. Prostul ăla de doctor nu și-a dat seama. Mă prinsesem în bicicletă, dar numai piciorul artificial, numai el era blocat. Prostul nici măcar nu și-a dat seama de asta. Și-și mai zice „chirurg!” Se pare că toată viața, Ryder, mi-a lipsit piciorul ăla. Când s-a întâmplat asta? Odată ajuns la vârsta mea, începi să uiți. Și nici măcar nu-ți pasă. Iar rana ajunge ca un fel de prieten. Sigur, mă mai supără din când în când, dar o am de atâta timp. Probabil că asta s-a întâmplat în copilărie. Poate într-un accident de tren. Undeva, în Ucraina. Poate în zăpadă. Cine mai știe? Acum nu mai contează. Mă simt de parcă toata viața am fost așa. Într-un picior. Nu e chiar atât de rău. Te obișnuiești. Prostul ăla de doctor. Mi-a tăiat cu ferăstrăul piciorul de lemn. Da, a curs sânge, încă mai sângerează, am nevoie de foarfece, Ryder. Am trimis după foarfece. Nu, nu, nu pentru rană. Pentru cracul de la pantalon, pentru cracul ăsta. Cum să dirijez cu cracul ăsta care îmi atârnă așa gol? Dar idiotul ăla de doctor, internistul ăla, mi-a tăiat piciorul de lemn, așa că acum ce să fac? Trebuie să – imită cu degetele foarfecele care tăiau materialul chiar deasupra genunchiului –, trebuie să fac ceva. Să-l fac cât mai elegant cu putință. Prostul ăla nu numai că mi-a distrus piciorul de lemn, dar mă mai și încurcă. De ani de zile îmi sângerează rana asta. Ce idiot, cu nutra lui serioasă! Se crede cine știe ce, dar îmi taie piciorul de lemn cu ferăstrăul. Îmi taie și ciotul care a mai rămas. Nu-i de mirare că sângerează întruna. Sânge peste tot. Dar l-am pierdut cu ani în urmă, așa mă simt acum. Am avut tot timpul să mă obișnuiesc. Și acum, apare idiotul ăsta cu ferăstrăul și începe iar să-mi sângereze rana. Privi în jos și frecă ceva de pe podea cu pantoful. Am trimis după foarfece. Trebuie să arăt cât mai bine, Ryder. Nu sunt un om vanitos. N-o fac din vanitate. Dar omul trebuie să se prezinte decent în astfel de ocazii. O să mă vadă diseară și o să-și amintească de seara asta toți anii care ne-au mai rămas. Iar orchestra, e o orchestră bună. Stai să-ți arăt. Se întinse în față și ridică o bagheta sus, la lumină. E o baghetă bună. Aș zice că îți dă un sentiment deosebit. Contează, să știi. Pentru mine, vârful e întotdeauna important. Așa trebuie să fie vârful. Privi lung bagheta. E mult de atunci, dar nu mi-e teamă. Voi rezista până la capăt. Așa cum spui dumneata, Ryder. Dar Max Sattler! Ce idiot era și ăla! Prostul ăla!

Portarul ăla de spital! Brodsky strigă ultimele cuvinte spre oglindă cu un fel de voluptate și am văzut chirurgia – care urmărise scena de la intrare cu o expresie de uimire zugrăvită pe chip – cum se retrage sfios din vedere.

După ce dispăru chirurgia, Brodsky manifestă pentru prima oară semne de oboseală. Închise ochii și se lăsă într-o parte pe scaun, respirând cu greutate. Dar în clipa următoare, un individ dădu buzna înăuntru, aducând o pereche de foarfece.

– A, în sfârșit, zise Brodsky, luându-le.

Apoi, după ce individul plecă, puse foarfecele pe o poliță din dreptul oglinzii și începu să se ridice. Se sprijini de spătarul scaunului ca să se înalțe, apoi întinse mâna după scândura de călcat care stătea sprijinită de un perete, în spatele oglinzii. Am făcut un pas înainte să-l ajut, dar Brodsky ajunsese la ea cu o agilitate uimitoare, fără ajutorul nimănui, și și-o puse sub braț.

– Vezi, zise el, privind trist în jos, spre cracul gol. Trebuie să fac ceva în privința asta.

– Vrei să chem iar croitorul?

– Nu, nu. Individul n-o să știe cum să procedeze. Mă descurc singur.

Brodsky continuă să privească în jos, spre cracul gol al pantalonului. Urmărindu-l, mi-am amintit de celelalte urgențe care mă așteptau. Trebuia mai ales să mă întorc la Sophie și la Boris, și să aflu ultimele noutăți despre starea lui Gustav. Era chiar posibil ca până la întoarcerea mea să se fi luat deja o hotărâre importantă în legătură cu Gustav. Am tușit și am zis:

– Dacă nu te superi, domnule Brodsky, trebuie să plec.

Brodsky se mai uită încă la cracul pantalonului.

– Va fi extraordinar astă-seară, Ryder, zise el încet. Și ea o să vadă. În sfârșit, o să vadă.

Atmosfera din dreptul cabinei lui Gustav nu se schimbase prea mult de când plecasem eu. Poate doar hamalii se îndepărtaseră de ușă și se înghesuiau acum să se sfătuiască în șoaptă, de cealaltă parte a coridorului. Cu toate acestea, Sophie rămăsese cam tot acolo unde o lăsasem eu, cu pachetul îndoit pe brațe, privind lung ușa întredeschisă.

Băgând de seamă că mă apropiam, unul dintre hamali veni spre mine și zise cu glas scăzut:

– Se ține încă tare, domnule. Dar Josef s-a dus să-l caute pe doctor. Ne-am dat seama că nu-l mai putem lăsa așa.

Am încuviințat din cap, apoi am întrebat aruncând o privire spre Sophie:

– N-a intrat deloc înăuntru?

– Încă nu, domnule. Deși sunt sigur că domnișoara Sophie va intra în curând.

O clipă, amândoi ne-am uitat la ea.

– Dar Boris? am întrebat.

– O, el a intrat de câteva ori, domnule.

– De câteva ori?

– Da. Și acum e înăuntru.

Am încuviințat iar din cap, după care m-am dus la Sophie.

Nu băgase de seamă că m-am întors și, când am atins-o ușor pe umăr, a tresărit. Apoi a râs și a zis:

– Tata e acolo, înăuntru.

– Da.

Își schimbă poziția, aplecându-se într-o parte ca și când ar fi încercat să vadă mai bine prin cadrul ușii.

– Nu-i dai paltonul? am întrebat.

Sophie se uită în jos la el, apoi zise:

– Ba da. Ba da. Tocmai voiam să...

Se întrerupse și se aplecă iar într-o parte. Apoi strigă:

– Boris? Boris! Ieși o clipă!

Câteva secunde mai târziu, Boris își făcu apariția foarte sigur de el și închise ușa cu grijă în urma lui.

– Ei? întrebă Sophie.

Boris îmi aruncă iute o privire. Apoi se întoarce spre mama lui și zise:

– Bunicul zice că îi pare rău. Mi-a zis să-ți spun că îi pare rău.

– Atâta tot? Doar atât a spus?

O clipă, pe chipul băiatului trecu o undă de îndoială. Apoi zise pe un ton liniștitor:

– Mă întorc înăuntru. O să mai vorbească.

– Dar numai atât ți-a spus adineaori? Că îi pare rău?

– Nu-ți face griji! Mă întorc înăuntru.

– O clipă. Sophie începu să rupă hârtia în care era învelit paltonul. Du-i asta înăuntru bunicului. Dă-i-l! Vezi dacă îi vine bine. Spune-i că nu-i nicio problemă să fac unele mici modificări.

Dădu drumul pe podea hârtiei de ambalaj rupte și ridică un palton de culoare maro-închis. Boris îl luă fără mare tevatură și se întoarce în cabină. Să fi fost din pricina paltonului – era foarte voluminos în brațele puștiului –, dar Boris lăsă ușa întredeschisă în urma lui și în curând pe coridor se auzi murmur de voci. Sophie nu se clinti din loc, dar am văzut că se încorda să prindă unele cuvinte. În spatele nostru, hamalii păstrau încă o distanță respectabilă, dar mi-am dat seama că și ei priveau acum curioși spre ușă.

Trecură câteva clipe, după care Boris ieși din nou.

– Bunicul zice că îți mulțumește, îi spuse el lui Sophie. Este foarte fericit. Zice că e foarte fericit.

– Asta-i tot ce-a spus?

– A zis că e fericit. Înainte nu se simțea bine, dar acum că a primit paltonul, zice că înseamnă foarte mult pentru el. Boris privi în urmă, apoi din nou către mama sa. Zice că e foarte fericit cu paltonul.

– Doar atâta a spus? Niciun cuvânt despre... niciun cuvânt despre cum îi vine? Dacă îi place culoarea?

Cum în clipa aceea mă uitam la Sophie, n-am văzut ce a făcut Boris după aceea. Am impresia că n-a făcut nimic important, ci s-a oprit o clipă să se gândească ce să-i răspundă mamei sale. Dar deodată Sophie strigă:

– De ce faci asta?

Puștiul se holbă derutat.

– De ce faci asta? Știi la ce mă refer. Așa! Așa! Îl înșfăcă pe Boris de umăr și începu să-l zgâlțâie furioasă. Exact ca bunicu-său! zise ea, întorcându-se spre mine. Face exact ca el! Pe urmă, către hamalii care priveau cu toții alarmați: De la bunicu-său! De acolo are apucăturile astea. Vedeti cum dă din umeri? Atât de satisfăcut, de mulțumit de sine. Vedeti? Exact ca bunicu-său! Îl fulgeră pe Boris cu privirea și îl zgâlțâi mai departe. A, deci te crezi grozav, nu? Nu-i așa?

Boris se smulse din strânsoarea ei și se împletici câțiva pași în urmă.

– Ai văzut? mă întrebă Sophie. Întotdeauna face așa. Exact ca bunicu-său.

Boris se îndepărtă câțiva pași de noi. Apoi, aplecându-se, luă de pe podea trusa medicală neagră pe care o adusese cu el și o ridică la piept. Am crezut că e gata să izbucnească în lacrimi, dar în ultimul moment reuși să se stăpânească.

– Nu-ți face griji... Începu el, după care se opri. Ridică trusa neagră voluminoasă și mai sus, la piept: Nu-ți face griji! O să... O să...

Dar renunță și privi în jur. Ușa cabinei de alături era aproape în spatele lui și puștiul se răsuci brusc și dispăru după ea, trântind-o.

– Ai înnebunit? i-am zis lui Sophie. E și așa destul de necăjit.

Sophie tăcu o clipă. Apoi oftă și merse la ușa după care dispăruse Boris. Ciocăni și intră.

L-am auzit pe Boris zicând ceva, dar cu toate că Sophie lăsase ușa deschisă, n-am înțeles ce anume.

– Iartă-mă, răspunse Sophie. N-am vrut să fac asta.

Boris mai zise ceva ce n-am înțeles.

– Nu, nu, e în ordine, zise Sophie blând. Ai fost minunat.

Apoi, după o pauză, zise:

– Acum trebuie să mă duc să vorbesc cu bunicul. Trebuie să mă duc.

Boris zise din nou ceva.

– Da, bine, zise Sophie. O să-l rog să intre și să aștepte cu tine.

Puștiul începu acum să vorbească mai mult.

– Nu, nu-i adevărat, îl întrerupse Sophie după o vreme. O să fie drăguț. Nu, îți promit. O să vină. O să-l rog să vină. Dar acum trebuie să mă duc să vorbesc cu bunicul. Înainte să vină doctorul.

Sophie ieși din cabină și închise ușa. Apoi, apropiindu-se de mine, zise foarte încet:

— Te rog, du-te și așteaptă cu el. E necăjit. Trebuie să merg să vorbesc cu tata.

Apoi, până să apuc să fac un gest, îmi puse o mână pe braț și zise:

— Te rog, fii iar drăguț cu el! Ca pe vremuri. Îi lipsești atât de mult!

— Iartă-mă. Nu știu la ce te referi. Dacă e necăjit, e pentru că tu...

— Te rog, zise Sophie. Poate că eu sunt de vină de toate astea, dar te rog, oprește-te acum. Te rog intră și stai cu el!

— Sigur că o să stau cu el, am zis cu răceală. De ce nu? Mai bine te-ai duce la tatăl tău. Probabil că adineaori a auzit totul.

Am intrat în încăperea în care se ascunsese Boris și am constatat cu mirare că aceasta nu semăna cu niciuna dintre cabinele pe care le văzusem de pe coridor. De fapt, aducea mai degrabă cu o sală de clasă, cu rânduri ordonate de pupitre și scaune mici, iar în față cu o tablă. Era o încăpere mare și slab luminată, cu umbre întunecate peste tot. Boris stătea într-o bancă din spate și ridică repede privirea când am intrat. N-am zis nimic și am început să mă uit în jurul meu. Pe tablă eră scris ceva extrem de necitez și m-am întrebat dacă nu era cumva opera lui Boris. Apoi, în timp ce mă învârteam în jurul pupitrelor goale și priveam tabelele și hărțile atârinate sus, pe pereți, puștiul oftă din rărunchi. I-am aruncat o privire și am văzut că își ținea trusa neagră în poală și se străduia să scoată ceva dinăuntru. În cele din urmă, luă o carte mare și o puse pe pupitru, în fața lui.

I-am întors spatele și am continuat să mă vântur prin încăpere. Când m-am uitat iar la el, frunzărea cartea cu un aer admirativ și mi-am dat seama că iar se uita în manualul pentru mâini îndemânatice. Iritat, m-am întors să privesc un afiș despre pericolul consumului excesiv de dizolvanți. Atunci Boris a zis în spatele meu:

— Îmi place cu adevărat cartea asta. Îți explică totul.

Încercase să spună asta ca pentru sine, dar ajunsese prea departe de el, încât se văzuse nevoit să ridice glasul nefiresc de tare. N-am vrut să-i răspund și am continuat să mă plimb prin încăpere.

După un timp, Boris oftă iar din rărunchi:

— Mama se supără uneori atât de tare, zise el.

Nici de astă dată nu mi se adresa direct, așa că n-am răspuns. Ba mai mult, când m-am întors în cele din urmă lângă el, părea absorbit de cartea lui. M-am dus spre colțul opus al încăperii și am găsit prinsă de perete o foaie mare de hârtie pe care scria „Lucruri pierdute”. Era o listă lungă de însemnări cu tot felul de scrisuri de mână și câte o coloană pentru dată, articolul pierdut și numele posesorului. Nu știu de ce, anunțul acesta m-a amuzat și l-am mai studiat o vreme. Însemnările de sus fuseseră scrise, după toate aparențele, în mod serios – un stilou pierdut, o piesă de șah pierdută, un portofel pierdut. Apoi, cam de la jumătate în jos, însemnările deveneau amuzante. Cineva reclama „trei milioane de dolari SUA”. Altă notă era semnată de „Gingis Han”, care pierduse, Asia”.

– Zău că-mi place cartea asta, zise Boris în spatele meu. Îți explică totul.

Deodată am simțit că îmi pierd răbdarea; m-am dus repede la el și am lovit pupitrul cu putere.

– Ascultă, de ce citești întruna chestia asta? am întrebat eu. Ce ți-a spus mama ta despre ea? Presupun că ți-a spus că e un dar minunat. Ei bine, nu-i adevărat. Asta ți-a spus? Că e un dar minunat? Că l-am ales special pentru tine? Uită-te la el! Uită-te!

Am încercat să-i smulg cartea din mâini, dar el se agăță de ea, acoperind-o cu brațele.

– ... nu e decât un vechi manual inutil, pe care cineva voia să-l arunce. Crezi că o carte ca asta, un lucru ca ăsta te poate învăța ceva?

Încercam să-i trag manualul de sub mâini, dar Boris se aplecă peste pupitru cu totul și își apăra cartea cu corpul. În tot acest timp păstrase o tăcere inertă. Am tras iar, hotărât să-i iau definitiv chestia aceea.

– Ascultă, e un dar inutil. Complet inutil. Lipsit de informații, de sentiment – n-are nimic din toate acestea. Și dacă mă gândesc bine, are însemnări pe fiecare pagină. Dar tu crezi că e minunat ce ți-am dăruit! Dă-mi-o! Dă-mi-o!

Poate de teamă că manualul se va rupe, Boris ridică brusc brațele și m-am pomenit că țin cartea în aer, de o singură copertă. Nici acum nu scoase vreun sunet și m-am simțit cam prost din cauza ieșirii mele. Am privit cartea care atârna în mâna mea și am aruncat-o în colțul cel mai

îndepărtat al încăperii. Cartea se lovi de un pupitru și ateriză într-un ungher întunecos. Îndată m-am simțit mai liniștit și am inspirat adânc.

Când m-am uitat iar la Boris, am văzut că rămăsese încremenit, cu ochii ațintiți spre locul în care aterizase manualul. Pe urmă, se ridică în picioare și se duse să-l caute. Nu apucă totuși să ajungă nici măcar la jumătatea distanței, când se auzi vocea lui Sophie, care îl chema urgent pe coridor.

– Boris, vino o clipă! Numai o clipă.

Boris șovăi, uitându-se încă o dată la locul în care aterizase manualul, după care ieși din încăpere.

– Boris, am auzit-o pe Sophie afară, du-te și întreabă-l pe bunicul cum se simte acum. Și mai întreabă-l dacă nu vrea să-i modific paltonul. Nasturii de jos s-ar putea să fie prost cusuți. Dacă stă mult pe pod, s-ar putea să i se desfacă paltonul în bătaia vântului. Du-te și întreabă-l, dar nu sta să vorbești prea mult. Doar întreabă-l și ieși repede afară.

Până să ajung iar pe coridor, puștiul dispăruse deja în cabina lui Gustav, iar pe mine mă întâmpină aceeași scenă familiară: Sophie stătea încordată în același loc, cu ochii ațintiți spre ușă; hamalii, ceva mai în spate, urmăreau totul cu mutre îngrijorate. Și totuși, pe chipul lui Sophie apăruse o expresie deznădăjduită, pe care n-o observasem până atunci, și brusc am simțit un val de tandrețe pentru ea. M-am dus la ea și am luat-o de după umeri.

– Trecem cu toții prin momente grele, am zis eu blând. Prin momente foarte grele.

Am început s-o trag mai aproape de mine, dar ea m-a împins brusc, privind mai departe ușa cu pricina. Șocat de această respingere, i-am zis furios:

– Ascultă, trebuie să ne ajutam unul pe altul în astfel de clipe.

Sophie nu răspunse, și pe urma Boris ieși din cabină.

– Bunicul zice că paltonul e exact cum și-ar fi dorit și că îi place și mai mult pentru că i l-a dăruit mama.

Sophie scoase o exclamație de exasperare:

– Dar vrea să i-l modific! De ce nu-mi spune? În curând o să vină doctorul.

– Zice că... zice că îi place paltonul. Îi place foarte mult.

– Întreabă-l de nasturii de jos. Dacă vrea să mai stea pe pod când bate vântul, trebuie să se închidă bine.

Boris se gândi o clipă, apoi încuviință din cap și se întoarse iar în cabină.

– Ascultă, i-am zis lui Sophie, se pare că nu-ți dai seama de tensiunea în care mă aflu acum. Îți dai seama că în scurt timp trebuie să urc pe scenă? Va trebui să răspund unor întrebări grele referitoare la viitorul acestei comunități. Va exista și o tabelă electronică. Îți dai seama ce înseamnă asta? Iar tu îți pui problema nasturilor și așa mai departe. Îți dai seama în ce tensiune stau eu acum?

Sophie se întoarse spre mine cu o privire tristă și era cât pe ce să spună ceva, când apăru iar Boris. De astă dată se uită foarte grav în ochii mamei sale, dar nu mai zise nimic.

– Ei, ce-a spus? întreba Sophie.

– Zice că îi place paltonul foarte mult. Zice că îi aduce aminte de un palton de-al mamei, când era mică. Ceva legat de culoare. Zice că era un urs desenat pe el. Pe paltonul mamei.

– Dar are nevoie de vreo modificare? De ce nu-mi dai un răspuns clar? În curând vine doctorul!

– Se pare că nu înțelegi, am intervenit eu. Sunt oameni care depind de mine. Va fi și o tabelă electronică și o grămadă de alte lucruri. Vor ca după fiecare răspuns să vin până la marginea scenei. Asta e foarte stresant. Se pare că nu...

M-am oprit, conștient de faptul că Gustav striga ceva.

Boris se întoarse imediat și intră iar în cabină; un timp ce păru nesfârșit, Sophie și cu mine rămaserăm acolo să-l așteptăm.

Când în fine, ieși, puștiul nu se uită la niciunul din noi, ci trecând mai departe se opri în fața hamalilor.

– Vă rog, domnilor. Făcu un gest prin care îi invita înăuntru. Bunicul ar dori să intrați cu toții la el. Vrea să fiți acum toți lângă el.

Boris o luă înainte și, după o mică șovăire, hamalii îl urmară bucuroși. Trecură unul după altul pe lângă noi, murmurând câte o vorbă stângace spre Sophie.

După ce intră și ultimul dintre ei, am tras cu ochiul în cabină, dar tot n-am reușit să-l zăresc pe Gustav, din pricina hamalilor care se înghesuiau chiar la intrare. Se auzeau trei sau patru voci care vorbeau în același timp și tocmai voiam să mă mai apropiu puțin, când Sophie trecu deodată pe lângă mine și dădu buzna în cabină. Se produse agitație și vocile amuțiră.

M-am dus până la ușă. Hamalii formaseră un culoar de trecere ca s-o lase pe Sophie să intre, și atunci l-am văzut limpede pe Gustav, care zăcea întins pe saltea. Partea de sus a corpului era acoperită cu paltonul maro, așezat deasupra cearșafului verde pe care îl văzusem ceva mai devreme. Nu i se pusese nicio pernă și era limpede că nu avea putere să-și ridice capul, dar se uita în sus la fiica lui, cu o privire blândă.

Sophie se opri la doi pași de locul în care zăcea Gustav. Stătea cu spatele la mine, așa că nu puteam să-i văd fața, dar se pare că îl privea lung pe tatăl ei. Apoi, după câteva clipe de tăcere, zise:

— Mai ții minte ziua aceea când ai venit la școală? Când mi-ai adus echipamentul de înot? Îl uitasem acasă și am fost toată dimineața atât de necăjită, întrebându-mă ce-o să mă fac, și pe urmă ai venit tu cu sacul albastru de sport, cel cu șiret, și ai intrat direct în clasă. Îți mai aduci aminte, tată?

— Paltonul ăsta o să-mi țină acum de cald, zise Gustav. De așa ceva aveam nevoie.

— N-aveai pauză decât o jumătate de oră, așa că ai alergat tot drumul de la hotel. Ai intrat în clasă, cu sacul albastru de sport.

— Întotdeauna am fost mândru de tine.

— Toată dimineața am fost îngrijorată. Mă întrebăm ce-o să mă fac.

— E un palton foarte bun. Uită-te la gulerul lui! Și aici e bordat cu piele naturală.

— Iertați-mă, zise o voce lângă mine și, întorcându-mă, am văzut un tânăr cu ochelari, care încerca să-și facă loc împreună cu trusa lui. Chiar în spatele lui era alt hamal, pe care l-am recunoscut drept unul de la Cafeneaua Ungurească. Amândoi intrară în cabină și doctorul tânăr se duse repede la Gustav, se lăsă pe genunchi lângă el și începu să-l consulte.

Sophie îl urmărea pe doctor în tăcere. Apoi, ca și când și-ar fi dat seama că era rândul altcuiva să se bucure de atenția tatălui său, se dădu câțiva pași înapoi. Boris se duse la ea și o clipă au stat alături, aproape lipiți unul de altul, dar Sophie nu părea să-l bage în seamă pe puști, ci continua să-l privească lung pe doctorul care se aplecase peste bolnav.

Chiar în acel moment, mi-am amintit din nou toate lucrurile pe care mai trebuia să le fac până la concert și-mi trecu prin minte că, dacă tot sosise doctorul, era un moment prielnic s-o șterg de acolo. Am ieșit în tăcere pe coridor și eram pe punctul de a porni în căutarea lui Hoffman, când am auzit mișcare în spatele meu și m-am simțit apucat brutal de braț.

– Unde vrei să pleci? șopti Sophie furioasă.

– Îmi pare rău, dar e limpede că nu pricepi. Am multe de făcut acum. O să fie o tabelă electronică și toate celelalte. Foarte multe lucruri depind de mine.

În timp ce spuneam aceste vorbe, am tot încercat să-mi eliberez brațul din strânsoarea ei.

– Și cu Boris cum rămâne? Are nevoie de tine aici. Amândoi avem nevoie de tine.

– Ascultă, e clar că habar n-ai de nimic! E vorba și de părinții mei, nu pricepi? Părinții mei trebuie să sosească din clipa în clipă. Și mai am încă o mie de lucruri de făcut! Tu habar n-ai, e clar că habar n-ai de nimic.

În cele din urmă am reușit să mă smulg din strânsoarea ei.

– Uite ce e, o să mă întorc, i-am strigat peste umăr pe un ton împăciuitor și am plecat grăbit. Mă întorc cât pot de repede.

34

Mergeam repede de-a lungul coridorului, când mi-am dat seama de prezența câtorva siluete aliniate la perete. Aruncându-le o privire, am

văzut că purtau salopete de bucătari și, din câte am înțeles eu, își așteptau rândul să urce într-un dulap mic și negru. Curios, am încetinit pasul și în cele din urmă, m-am întors și am luat-o spre ei.

Dulapul, acum îmi dădeam seama, era înalt și îngust ca un oficiu pentru ținut măturile și se afla suspendat la o jumătate de metru de la sol. Ca să ajungi la el trebuia să urci câteva trepte și, din comportarea celor care stăteau la coadă, am bănuț că în dulap se afla un pisoar sau poate o țâșnitoare. Dar apropiindu-mă, am văzut că persoana de pe treapta de sus era aplecată înainte, cu fundul în afară, după toate aparențele cotrobăind de zor prin dulap. Între timp, cei de la coadă gesticulau și îi strigau impacientați să termine mai repede. În clipa când persoana căreia îi venise rândul ieși din dulap și privi cu grijă în urma sa spre treapta de sus, cineva de la coadă scoase o exclamație și arătă în direcția mea. Toate capetele se întoarseră spre mine și, o clipă mai târziu, coada se destrămă, pentru că toată lumea se grăbea să-mi facă loc. Individul din dulap coborî treptele cât putu de repede și, înclinându-se în fața mea, mă invită printr-un gest să intru în dulap.

– Mulțumesc, am spus, dar cred că așteaptă deja destulă lume.

Vorbele mele fură întâmpinate de un val de proteste și mai multe mâini mă împinseră practic în sus pe scara cea mică. Ușa îngustă a dulapului se trântise și, când am tras de ea, se deschise spre mine, încât fu cât pe ce să-mi pierd echilibrul pe treapta de sus – am descoperit spre surprinderea mea că priveam în jos, deasupra sălii de concert, de la o înălțime uriașă. Spatele dulapului lipsea în întregime și mi-am dat seama că, dacă mă aplecam și mă întindeam o idee, cu puțin curaj, aș fi putut atinge tavanul sălii de concert. Evident, priveliștea era impresionantă, dar tot aranjamentul mă frapa ca fiind stupid de primejdios. Ca să nu mai vorbim de faptul că dulapul era practic înclinat în față, determinându-l pe spectatorul mai neatent să se aplece spre margine. În schimb, singurul lucru prevăzut pentru siguranța acestuia fusese o funie subțire, legată la nivelul taliei, care să-l împiedice să cadă peste public. N-am înțeles de ce fusese nevoie de dulapul acela – decât poate pentru că făcea parte dintr-un sistem de atârănare a steagurilor și a altor lucruri de acest fel deasupra sălii.

Mi-am mișcat picioarele cu grijă, până când le-am tras pe amândouă în dulap, după care m-am prins bine de cadrul ușii și am aruncat o privire asupra scenei de sub mine.

Aproximativ trei sferturi din locuri erau acum ocupate, dar luminile erau încă aprinse și pretutindeni oamenii discutau și se salutau între ei. Unii făceau semne cu mâna celor așezați ceva mai departe de ei, alții se înghesuiau pe culoarele dintre rânduri, vorbind și râzând. În tot acest timp, prin cele două uși principale sosea mereu lume. Rândurile de stative pentru partituri ale orchestrei străluceau în lumina reflectoarelor, în timp ce pe scenă – cortina fusese ridicată – nu se afla decât un pian impunător, care aștepta cu capacul deschis. Privind în jos, spre instrumentul la care în scurt timp urma să dau unul dintre cele mai importante concerte din viața mea, mă fulgeră gândul că atunci era momentul să verific condițiile de care dispunea sala, și iar am avut acel sentiment de frustrare pentru modul în care îmi organizasem timpul de la sosirea mea în oraș.

Și în timp ce priveam așa, Stephan Hoffman ieși din culise și urcă pe scenă. Nu se făcuse niciun fel de prezentare, iar luminile rămaseră la fel de puternice. Mai mult decât atât, atitudinea lui Stephan nu avea nimic ceremonios în ea. Se îndreptă spre pian în mers vioi, cu un aer preocupat, fără să privească spre public. Nu era de mirare că majoritatea celor din sala nu-i arătară decât o ușoară curiozitate și continuă să vorbească și să se salute între ei. Evident, rămaseră oarecum surprinși când el atacă uvertura explozivă a *Pasiunilor de sticlă*, dar chiar și atunci se pare că după câteva secunde majoritatea trase concluzia că tânărul verifica doar pianul sau sistemul de amplificare. Apoi, de la primele măsuri, se pare că ceva îi atrase atenția lui Stephan și interpretarea lui pierdu din intensitate, ca și când cineva l-ar fi scos din priză. Urmărea cu privirea o mișcare din sală, până când în cele din urmă ajunse să cânte cu capul complet întors de la pian. Atunci am văzut că urmărea două siluete care părăseau sala și, aplecându-mă ceva mai mult, i-am recunoscut exact la timp pe Hoffman și pe soția acestuia, care dispăreau sub mine, ieșind din raza mea vizuală.

Stephan se opri cu totul și răsucindu-se la o sută optzeci de grade pe taburet, privi lung în urma părinților săi. Se pare că gestul înlătură până și ultimele dubii ale mulțimii, anume că Stephan n-ar fi făcut altceva decât să verifice pianul. Într-adevăr, o clipă le păru tuturor drept cineva care așteaptă semnalele tehnicienilor din cealaltă parte a sălii și nimeni nu-i mai acordă niciun fel de atenție, când, în cele din urmă, se ridică de pe taburet și ieși de pe scenă.

De-abia când ajunsese în culise se lăsă pradă sentimentului de revoltă care îl înăbușea. Pe de altă parte, faptul că părăsise scena după primele măsuri i se părea în clipă aceea complet ireal și aproape că nici nu se mai gândi la aceasta, în timp ce cobora grăbit treptele de lemn și ieșea printr-o serie de uși din spatele scenei.

Când apărui pe coridor, văzu că era plin de recuzitorii care alergau de colo-colo și de personalul de la aprovizionare.

Stephan porni spre holul de la intrare, unde spera să-și găsească părinții, dar nu după mult timp îl zări pe tatăl său care venea spre el, singur și cu un aer preocupat. Directorul hotelului nu-l observă însă pe Stephan, până când practic fură cât pe ce să se ciocnească unul cu altul.

— Cum? Nu cânti?

— Tată, de ce ați plecat așa, tu și mama? Și unde-i mama? Nu se simte bine?

— Mama. Hoffman oftă grav. Mama a considerat că trebuie să plece în acest moment. Sigur că am condus-o și... Ei bine, vreau să fiu sincer cu tine, Stephan. Vreau să-ți spun totul. Am început să fiu de aceeași părere cu ea. N-am mai rezistat. Ce mă privești așa, Stephan? Da, îmi dau seama că te-am dezamăgit. Ți-am promis că îți voi acorda această șansă, de a cânta în fața întregului oraș, a tuturor prietenilor și colegilor tăi. Da, da, ți-am promis. Poate chiar tu m-ai rugat, poate m-ai prins într-un moment de neatenție, cine știe cum s-a ajuns la asta? Nu contează. Important e că am acceptat, că ți-am promis, că nu mi-am retras cuvântul dat; a fost vina mea. Dar trebuie să încerci să înțelegi, Stephan, cum ne-am simțit noi, ca părinți. Cât este de greu să fii nevoit să asisti la...

— Vreau să vorbesc cu mama, zise Stephan și începu să meargă.

O clipă Hoffman păru înspăimântat, apoi îl apucă pe fiul său cu brutalitate de braț, râzând stângaci.

– Nu poți face asta, Stephan. Adică, vezi tu, mama s-a dus la toaletă. Ha, ha! În orice caz, cred că lucrul cel mai potrivit e să lași lucrurile cum sunt, ca să zic așa. Dar ce-ai făcut, Stephan? Ar fi trebuit să cânti. Of, dar poate că până la urmă așa-i bine. O să mi se mai pună câteva întrebări incomode, și cu asta basta.

– Tata, mă duc înapoi să cânt. Te rog, întoarce-te în sală! Și convinge-o, te rog, pe mama să vină înapoi.

– Stephan, Stephan. Hoffman scutură din cap și puse o mână pe umărul fiului său. Trebuie să știi că amândoi te prețuim foarte mult. Suntem foarte mândri de tine. Dar ideea asta a ta, ideea asta pe care ai avut-o toată viața. Vreau să spun cu... cu muzica asta a ta. Pe mine și pe mama nu ne-a lăsat niciodată inima să-ți spunem. Evident, nu voiam să-ți spulberăm visele. Dar asta. Toate astea – făcu un gest în direcția sălii – toate astea au fost o mare greșeală. N-ar fi trebuit să lăsăm lucrurile să ajungă atât de departe. Vezi tu, Stephan, adevărul e următorul. Tu cânti minunat. Și foarte bine, în felul tău. Întotdeauna ne-a făcut plăcere să te ascultăm când cântai acasă. Dar muzica, adevărata muzică, la nivelul de astă-seară... asta, vezi tu, este altceva. Nu, nu, nu mă întrerupe, încerc să-ți explic ceva, ceva ce ar fi trebuit să-ți spun de foarte multă vreme. Vezi tu, asta e sala de concert a orașului. Publicul, publicul de la concerte nu reacționează ca rudele și prietenii, care ascultă îngăduitori în salon. Adevăratul public de concerte este obișnuit cu anumite standarde, cu standarde profesionale. Cum să-ți explic, Stephan?

– Tată, interveni Stephan, tu nu-ți dai seama. Am muncit din greu. Și chiar dacă piesa care urmează s-o interpretez a fost o alegere mai recentă, am exersat totuși foarte mult, și dacă ai veni în sală, ai vedea...

– Stephan, Stephan... Hoffman scutură iar din cap. Măcar de ar fi vorba doar de muncă sârguincioasă. Măcar de s-ar rezuma totul la asta. Dar unii dintre noi pur și simplu nu suntem înzestrați cu har. Nu-l avem și trebuie să acceptăm situația că atare. E îngrozitor că trebuie să-ți spun asta într-un asemenea moment și după ce te-am încurajat atâta amar de vreme. Sper să ne poți ierta, pe mine și pe mama, că am

fost slabi atât de mult timp. Dar am văzut ce plăcere îți făcea și nu ne-a lăsat inima să-ți spunem. Dar știu că n-avem nicio scuză. E groaznic, în clipa asta mi se rupe inima de mila, așa să știi. Sper să poți să ne ierți. A fost o mare greșală să te lăsăm să mergi atât de departe cu iluziile. Să te lăsăm să urci pe scenă în fața întregului oraș. Mama ta și cu mine te iubim prea mult ca să asistăm la așa ceva. Ar însemna să-i cer prea mult să... să-și vadă propriul fiu făcându-se de râs. Gata, am spus-o, am pus cărțile pe masă. E dureros, dar până la urmă am spus-o. M-am gândit să încerc să-ți spun. Să încerc să rămân în mijlocul acestor maimuțări și chicoteli. Dar când a sosit clipa, mama și-a dat seama că nu poate îndura asta, și nici eu n-am putut. Ce ai? De ce nu mă ascuți? Nu-ți dai seama cât e de dureros pentru mine? Nu e ușor să vorbești atât de deschis, nici chiar cu propriul fiu...

– Te rog, tată, te implor! Vino numai și ascultă, măcar câteva minute, și judecă singur. Și mama la fel. Te rog, te rog s-o convingi pe mama. O să vedeți amândoi, sunt sigur...

– Stephan, e timpul să te întorci pe scenă. Numele tău figurează în program. Ai apărut deja o dată. Trebuie măcar să încerci. Sa vadă toată lumea că măcar te-ai străduit. Uite, ăsta-i sfatul meu. Nu-i lua în seamă, nu lua în seamă chicotelile lor. Chiar dacă ar râde pe față ca și când pe scenă s-ar interpreta un număr comic de pantomimă, și nu o piesă muzicală profundă și solemnă, chiar și atunci să îți minte că mama și tata sunt mândri că măcar ai avut curajul să mergi până la capăt. Da, Stephan, acum trebuie să mergi și să cânti până la capăt. Și trebuie să ne ierți, dar pur și simplu te iubim prea mult ca să asistăm la așa ceva. De fapt, Stephan, cred că mamei i s-ar rupe inima de durere. Ei, acum du-te, nu mai ai mult timp. Du-te, du-te, du-te!

Hoffman se răsuci pe călcâie și își duse o mână la frunte, ca și când l-ar fi luat cu amețea și, în felul acesta, se depărtă clătinându-se de Stephan. Apoi se îndreptă brusc de spate și privi înapoi spre fiul său.

– Stephan! zise el aspru. E timpul să te întorci pe scenă.

O clipă Stephan își mai privi lung tatăl și, văzând în cele din urmă că luptă pentru o cauză pierdută, se întoarse și porni de-a lungul coridorului.

În timp ce trecea din nou prin dreptul șirului de uși din spatele scenei, pe Stephan îl năpădiră deodată tot felul de emoții și gânduri. Evident, avea un sentiment de frustrare din pricina eșecului său de a-și convinge părinții să se întoarcă în sală. Ba mai mult, simțea în adâncul sufletului o teamă persistentă, pe care n-o mai avusese de mult – anume că afirmațiile tatălui său erau adevărate și că el era realmente victima unei mari deziluzii. Dar pe măsură ce se apropia de culise, încrederea îi reveni repede și, odată cu ea, o nevoie imperioasă de a se convinge singur de ce era în stare.

Stephan se întoarse pe scenă și constată că luminile nu mai străluceau atât de puternic. Sala nu era nici pe departe în întuneric și numeroși invitați se aflau încă în picioare. În diferite părți ale sălii, spectatorii se ridicau asemenea unor valuri, făcând loc celor care treceau printre rânduri să-și ocupe locurile. Când tânărul se așază la pian, gălăgia se mai potoli puțin și continuă în timp ce acesta aștepta să-și înfrângă emoțiile. Apoi își lăsă mâinile cu aceeași bruschete și precizie cu care o făcuse ceva mai devreme, evocând ceva între șoc și veselie, esențiale pentru atacarea Pasiunilor de sticlă.

Până să ajungă la jumătatea scurtului prolog, publicul se liniștise în mod simțitor. Până să termine prima parte, peste sală se lăsase o liniște desăvârșită. Cei care ceva mai devreme stătuseră pe margine să discute rămăseseră tot în picioare, dar parcă încremeniseră cu ochii ațintiți pe scenă. Toți cei așezați priveau și ascultau concentrați. La una dintre intrări, pe unde veneau ultimele persoane, se formase un mic grup care se oprise locului. Când Stephan începu partea a doua, tehnicienii stinseră luminile complet și n-am mai putut vedea bine sala. Dar, fără îndoială, o uimire generală cuprindea din ce în ce mai mult publicul. Evident că reacția se datora în parte mirării cu care descoperea un tânăr din mijlocul său capabil să atingă asemenea performanțe tehnice precum cele la care asista. Dar dincolo de această măiestrie, interpretarea lui Stephan avea o anumită intensitate, care practic nu putea fi ignorată. Ba mai mult, impresia mea era că mulți dintre cei prezenți vedeau în acest început neașteptat al seratei un semn. Dacă acesta era doar preludiul, oare ce le mai rezerva serata? Avea oare să se dovedească până la urmă un punct de cotitură în viața

comunității? Acestea păreau să fie întrebările nerostite pe care multe chipuri din mulțimea de dedesubt și le puneau mirate.

Stephan încheie cu o interpretare melancolică și ușor ironică a codei. După ce termină de cântat, urmară una sau două secunde de liniște, după care sala izbucni în aplauze pline de entuziasm, pe care tânărul le primi sărind în picioare. Era în mod evident încântat și, chiar dacă se mai simțea încă frustrat că părinții săi nu fuseseră martori la acest triumf, nu lăsă să i se citească asta pe chip. Se înclină de câteva ori în timp ce continuau aplauzele, după care, amintindu-și probabil că el nu aducea decât o modestă contribuție la programul serii, se retrase grăbit din fața publicului.

O vreme, aplauzele continuară puternic, apoi se transformară în murmure pline de entuziasm. Dar înainte ca spectatorii să aibă timp să schimbe păreri între ei, își făcu apariția din culise un individ cărunt, cu chip sever. În timp ce se îndrepta încet și plin de importanță spre pupitrul din față, l-am recunoscut pe cel care prezidase banchetul dat în onoarea lui Brodsky, în prima mea seară petrecută în oraș.

Publicul făcu imediat liniște, dar preț de vreo treizeci de secunde bărbatul cu chip sever nu zise nimic, mulțumindu-se doar să privească publicul cu un aer ușor disprețuitor. În cele din urmă, luă o mină plictisită și zise:

— Deși doresc să petreceți cu toții o seară plăcută, vă amintesc că nu ne-am adunat aici pentru un spectacol de cabaret. De evenimentul de astă-seară depind probleme foarte serioase. Aveți grijă! Sunt probleme de care depinde viitorul nostru, ba chiar identitatea însăși a comunității noastre.

Bărbatul cu chip sever continuă să mai repete câteva minute această idee, plin de emfază, făcând din când în când pauze lungi, în timpul cărora supraveghea sala încruntat. Am început să-mi pierd interesul și, amintindu-mi de mulțimea care aștepta la coadă în spatele meu, m-am hotărât să cedez locul altcuiva. Dar chiar în timp ce încercam să ies din spațiul acela strâmt, mi-am dat seama că bărbatul cu chip sever trecuse la un alt aspect – ca, de fapt, era pe punctul de a introduce pe cineva în scenă.

Se pare că personajul cu pricina nu era numai „stâlpul bibliotecii orașenești”, ci avea și capacitatea de a „prinde din zbor picătura de rouă pe vârful unei frunze de toamnă”.

Bărbatul cu chip sever contemplă disprețuitor publicul pentru ultima oară, apoi bolborosi un nume și cobori plin de aroganță de la pupitru. Publicul izbucni în aplauze furtunoase, adresate în mod evident mai curând prezentatorului, decât celui prezentat. Într-adevăr, acesta mai întârzie în jur de un minut, iar când își făcu apariția, fu întâmpinat cu oarecare rezerve.

Individul era scund și îngrijit, avea chelie și mustață. Își făcu apariția ducând cu el o mapă pe care o așeză pe pupitru. Desprinsă câteva foi și începu să le înșire fără să arunce nici măcar o privire spre public. În sală începu să se producă agitație. Am devenit iar curios și, gândindu-mă că persoanele care stăteau la coada nu se vor supăra să mai aștepte puțin, mi-am reluat cu grijă poziția, la marginea dulapului.

Când cheliosul începu, în sfârșit, să vorbească, se apropie atât de tare de microfon, că vocea îi răsună gata să-ți spargă timpanul.

— Astă-seară, aș vrea să vă prezint spicuri din opera mea, de-a lungul celor trei perioade de creație. Multe poezii vă sunt cunoscute din lecturile mele la Cafeneaua Adele, dar cred că nu veți avea nimic împotriva să le auziți din nou în acest cadru impunător. Și vă mai spun ceva, la sfârșit veți avea o mică surpriză. Ceva ce sper să vă facă plăcere.

Apoi se întoarse la hârtiile lui înșirate, iar dinspre mulțime începuseră să se audă frânturi de conversație în șoptă. După care, cheliosul se hotărî în fine să intervină și tuși puternic la microfon, restabilind liniștea.

Multe dintre poezii aveau rimă și erau destul de scurte. Erau poezii despre peștii din parcul orașului, despre viscole și despre ferestrele pe care le spărsese autorul în copilărie – toate recitate pe un ton declamativ, ciudat de pițigăiat. Câteva minute n-am mai acordat atenție celor ce se petreceau, apoi însă mi-am dat seama că o parte a publicului, aflat undeva sub mine, începuse să vorbească foarte tare.

La început vocile se auziră discret, dar, ascultând, mi-am dat seama că devin mai puternice. În cele din urmă – pe când cheliosul recita un

poem lung despre pisicile pe care le avusese mama sa în decursul anilor –, am realizat că zgomotul care ajungea până la mine venea dinspre un grup ușor de identificat, care discuta pe tonuri mai mult sau mai puțin normale. Lăsând prudența la o parte, am înaintat până la marginea dulapului și, ținându-mă de cadrul de lemn cu ambele mâini, am tras cu ochiul la ce se întâmplă jos, în sală.

Vorbele veneau într-adevăr de la un grup care se afla chiar sub mine, dar numărul celor care discutau era mai mic decât bănuisem. Se pare că șapte sau opt persoane se hotărâseră să nu mai acorde atenție poetului și sporovăiau nestingheriți, unii răsucindu-se complet în scaun ca să poată vorbi cu cei din spate. Tocmai voiam să cercetez acest grup mai îndeaproape, când am dat cu ochii de domnișoara Collins, care stătea câteva rânduri mai în spate.

Purta aceeași elegantă rochie neagră de seară, pe care și-o pusese și cu ocazia banchetului din prima mea noapte petrecută în oraș, și același șal în jurul umerilor. Își ținea capul într-o parte, cu un deget la bărbie, și-l urmărea pe chelios plină de înțelegere. Am privit-o o vreme, dar absolut nimic din înfățișarea ei nu trăda altceva decât un calm și o seninătate depline.

Mi-am întors privirea spre grupul de gălăgioși de sub mine și am văzut că indivizii începuseră să joace cărți. De-abia atunci mi-am dat seama că în centrul grupului se aflau bețivarii pe care îi întâlnisem în prima seară la cinematograful și ceva mai devreme pe coridor.

Jocul de cărți deveni și mai zgomotos, până când tot grupul începu să izbucnească în urale și hohote de râs. La început lumea le aruncă priviri dezaprobatore, dar încetul cu încetul din ce în ce mai multe persoane din sală începură, la rândul lor, să vorbească, deși pe un ton mult mai scăzut.

Cheliosul nu dădea semne că ar fi observat ceva din toate astea și continua să recite grav poezie după poezie. Apoi, după aproximativ douăzeci de minute de când se urcase pe scenă, se opri și adunându-și câteva foi, zise:

— Și acum intrăm în a doua perioadă de creație. După cum unii dintre dumneavoastră știu deja, a doua perioadă a fost deschisă de o întâmplare cheie. O întâmplare care m-a determinat să renunț la

mijloacele folosite până atunci. E vorba despre faptul că descoperisem că mă înșelase soția. Își lăsa capul în jos, ca și când amintirea acestui fapt încă îl mai îndurera. În clipa aceea, cineva din grupul de jos strigă:

– De unde se vede limpede că a folosit mijloace nepotrivite!

Toți prietenii respectivului izbucniră în râs, apoi altcineva strigă:

– Meseriașul prost dă întotdeauna vina pe mijloacele sale.

– Se pare că la fel a făcut și soția lui, zise primul.

Acest schimb de cuvinte, rostit cu intenția vădită de a fi auzit de cât mai multe persoane din jur, iscă o groază de chicoteli. Nu-mi dădeam seama cât anume ajunsese la urechile cheliosului, care se afla pe scenă, dar acesta se opri și, fără a privi în direcția cârcotașilor, își înșiră iar hârțiile. Dacă avusese de gând să mai prezinte în câteva cuvinte a doua sa perioadă de creație, acum renunță și începu din nou să recite.

A doua perioadă de creație nu se deosebea prea mult de prima, așa încât agitația din sală crescuse. Cu atât mai mult cu cât, după alte câteva minute, unul dintre bețivani strigă ceva ce n-am auzit bine, la care o parte a publicului răsese pe față. Pentru prima oară, cheliosul păru că-și dă seama că nu mai putea să stăpânească publicul și, ridicându-și privirea la jumătatea frazei, rămase clipind în lumina reflectoarelor, ca și când ar fi fost în stare de șoc. Evident, putea foarte bine să părăsească scena.

O posibilitate mai demnă ar fi fost să mai recite trei sau patru poezii, înainte de a ieși de pe scenă. Totuși, cheliosul alege o cu totul altă soluție. Începu să citească din nou, într-un ritm panicat, de parcă ar fi vrut să-și termine programul cât mai repede cu putință. În consecință, deveni mai incoerent și, văzând că l-au pus pe fugă, adversarii săi prinseră curaj. Începu să se strige din ce în ce mai mult – nu numai de către grupul de sub mine – și de fiecare dată vorbele erau întâmpinate de un râs general.

În cele din urmă, cheliosul încercă să restabilească ordinea în sală. Lăsa mapa și, fără o vorbă, privi lung, insistent, de la pupitru. Mulțimea, care în mare parte răsese, se potoli – poate atât din curiozitate, cât și din remușcare. Când în fine vorbi, cheliosul adoptă un ton mai autoritar.

– V-am promis o mică surpriză, zise el. Iat-o! O nouă poezie. Am terminat-o chiar săptămâna trecută. Am compus-o special pentru această ocazie. Se numește simplu: Brodsky, cuceritorul. Vă rog să-mi permiteți s-o citesc.

Individul își înșiră iarăși hârțiile, dar de astă dată publicul rămase liniștit. Apoi tipul se aplecă înainte și începu să recite.

După primele versuri, ridică privirea și păru mirat că lumea ascultă în tăcere. Citi mai departe și capătă din ce în ce mai mult curaj, ajungând în scurt timp să dea cu emfază din mâini, pentru a sublinia expresiile cheie.

Îmi închipuisem că poezia avea să fie un portret general al lui Brodsky, dar în curând deveni limpede că nu se referea decât la lupta acestuia cu băutura. Primele strofe îl comparau pe Brodsky cu diferiți eroi legendari. Îl înfățișau în diferite ipostaze: aruncând sulițe din vârful dealului spre o armată invadatoare, capturând un monstru marin, apoi înlănțuit de o stâncă. Publicul asculta mai departe într-o atmosferă solemnă și plină de respect. M-am uitat la domnișoara Collins, dar n-am remarcat nicio schimbare în atitudinea ei. Ca și până atunci, îl urmarea pe poet cu un interes detașat, sprijinindu-și bărbia de un deget.

Câteva minute mai târziu, poetul schimbă stilul. Renunță la aluziile legendare, concentrându-se în schimb asupra întâmplărilor reale prin care trecuse Brodsky de curând – întâmplări care, din câte îmi dădeam seama, se transformaseră în legende locale. Evident că majoritatea îmi scăpau, dar am observat încercarea de a reabilita și aprecia rolul pe care îl jucase Brodsky de fiecare dată. Din punct de vedere literar, această parte a poemului mă frapa ca fiind mult mai bine realizată decât prima, dar prezentarea unui context atât de intim și de concret strica tot efectul pe care cheliosul îl exercitase asupra publicului. Referirea la „tragedia din autobuz” stârni chicoteli în sală, care s-au extins când poetul pomeni de faptul că „singur și istovit de luptă”, Brodsky fusese „în cele din urmă silit să se predea în spatele cabinei telefonice”. Dar când cheliosul vorbi despre „demonstrația de mare curaj din timpul unei excursii cu școala”, toată sala izbucni în râs.

De aici înainte, mi-a fost limpede că nimic nu-l mai putea salva pe chelios. Ultimele strofe, care elogiau sobrietatea regăsită a lui Brodsky, au fost practic întâmpinate, vers după vers, cu hohote de râs. Privind-o iar pe domnișoara Collins, am văzut că degetul de la bărbie îi tremura, dar în rest părea la fel de calmă ca întotdeauna. În cele din urmă, cheliosul, care aproape că nici nu se mai auzea de râsetele și protestele publicului, termină de recitat și strângându-și indignat hârtiile, coborî de pe scenă. O parte a publicului, simțind pesemne că lucrurile merseseră prea departe, aplaudă cu generozitate.

Minutele următoare scena rămase goală și în scurt timp publicul începu să discute cu voce tare. Urmărind chipurile celor de sub mine, am constatat cu mirare că, deși mulți spectatori erau veseli, alții păreau supărați și gesticulau cu asprime spre anumite persoane din sală. Apoi reflectorul luminează iar scena și își făcu apariția Hoffman.

Directorul hotelului părea foarte supărat și se îndreptă grăbit spre pupitru, fără niciun fel de ceremonie.

– Doamnelor și domnilor, vă rog! strigă el, cu toate că mulțimea începea să se liniștească. Vă rog! Vă reamintesc cât de importantă este aceasta seară pentru noi. Ca să-l citez pe domnul von Winterstein, n-am venit la un spectacol de cabaret!

Brutalitatea reproșului nemulțumi o parte a publicului, iar dinspre grupul de sub mine începură să se audă exclamații ironice. Dar Hoffman continuă:

– Sunt mai ales șocat să constat că mulți dintre dumneavoastră continuă să-și mențină prostește vechea părere despre domnul Brodsky. Lăsând la o parte celelalte calități ale poeziei domnului Ziegler, nu putem trece cu vederea premisa de la care pornește, anume că domnul Brodsky a învins o dată pentru totdeauna răul care îl măcina. Sunt sigur că aceia dintre dumneavoastră care nu fac decât să râdă de redarea atât de convingătoare pe care domnul Ziegler a făcut-o acestui aspect vor ajunge în scurt timp – da, în câteva clipe! – să le fie rușine. Da, rușine! Tot atât de rușine cum mi-a fost mie acum un minut pentru întregul oraș!

Spunând acestea, bătu cu degetul în pupitru și o mare parte a publicului izbucni, pe bună dreptate, în aplauze. Vizibil ușurat, dar

evident neștiind cum să reacționeze, Hoffman se înclină de câteva ori stângaci. Apoi, după ce aplauzele încetară, se reculese și declară cu voce tare la microfon:

– Domnul Brodsky merită cu prisosință să fie considerat exponentul de frunte al comunității noastre! Izvorul cultural și spiritual pentru tânăra generație. Deschizător de drumuri pentru aceia dintre noi care sunt mai în vârstă, dar care totuși s-au rătăcit și au fost uitați de capitolele întunecate ale istoriei orașului nostru. Domnul Brodsky o merită din plin! Iată, uitați-vă la mine! Garantez cu reputația mea, cu credibilitatea mea pentru cele ce vă spun acum! Dar ce nevoie aveți de asta? În scurt timp, vă veți convinge cu ochii și urechile dumneavoastră. Nu aceasta era prezentarea pe care doream s-o fac și îmi pare rău că am fost nevoit să recurg la ea. Dar hai să nu mai pierdem vremea! Doresc să-i invit pe scenă pe distinșii noștri oaspeți, Orchestra Fundației Nagel din Stuttgart. Avându-l astă-seară la pupitru pe însuși domnul Leo Brodsky!

În timp ce Hoffman se retrăgea în culise, sala izbucni în ropote de aplauze. Câteva clipe nu se mai întâmplă nimic, după care reflectoarele luminară locul rezervat orchestrei și instrumentiștii începură să-și facă apariția. Urmară alte ropote de aplauze, iar apoi se lasă o tăcere încordată, în timp ce membrii orchestrei se foiau pe scaune, își acordau instrumentele și își potriveau stativele pentru partituri. Până și grupul gălăgios de sub mine părea să fi acceptat că urma să se desfășoare un eveniment serios; lăsaseră jocul de cărți și stăteau atenți, cu privirile ațintite înainte.

Orchestra se instală în cele din urmă și pe scenă apăru un cerc luminos, aproape de culise. Un minut nu se întâmplă nimic, după care din afara scenei se auzi un zgomot înfundat. Zgomotul deveni din ce în ce mai puternic până când, în cele din urmă, în cercul de lumina apăru Brodsky. Se opri acolo, poate pentru a da răgaz publicului să-l vadă.

Evident, mulți dintre cei prezenți nu-l recunoscuseră imediat, în frac, cu cămașa de un alb strălucitor și părul frezat, era o apariție impresionantă. Nu se putea totuși nega faptul că scândura de călcat uzată pe care încă o mai folosea drept cârjă strica oarecum efectul. Ba mai mult, când începu să meargă spre podiumul dirijorului – cu

scândura de călcat bocănind la fiecare pas –, am observat ce își făcuse la cracul gol. Era lesne de înțeles că nu voia să-i fâlfâie materialul pe lângă corp. Dar în loc să și-l înnoade în locul în care îi fusese amputat piciorul, Brodsky tăia materialul neregulat, de jur împrejur, la doi sau trei centimetri sub genunchi. Mi-am dat seama că nu se putea găsi o soluție cu adevărat elegantă, dar tivul acesta mi se păru mult prea ostentativ, bun numai să atragă și mai mult atenția asupra infirmității sale.

Și totuși, în timp ce traversa scena, se pare că mă înșelasem în această privință. Fiindcă, deși mă așteptam ca mulțimea să tresară descoperind starea în care se afla Brodsky, lucrurile nu se întâmplară deloc așa. Într-adevăr, din câte îmi dădeam seama, publicul nu părea să observe lipsa piciorului și aștepta pur și simplu, în tăcere și cu sufletul la gură, ca Brodsky să ajungă la podium.

Să fi fost din pricina epuizării, să fi fost din cauza tensiunii în care se afla, Brodsky nu părea să meargă la fel de ușor cu scândura de călcat, așa cum îl văzusem ceva mai devreme, pe coridor. Se clătina rău și îmi trecu prin minte că dacă nu i se remarcase infirmitatea, mersul acela avea să stârnească bănuiala că era beat. Îl mai despărțeau câțiva metri de podium, când se opri și se uită contrariat în jos, spre scândura de călcat – care am văzut că începuse iar să se desfacă. O scutură, apoi începu să meargă iar. Reuși să mai facă câțiva pași, apoi scândura de călcat cedă. Începu să se desfacă sub el, chiar în momentul în care Brodsky se lăsa pe ea, și amândoi căzură grămadă.

Reacția publicului față de această întâmplare fu destul de ciudată. În loc să strige înspăimântat, așa cum ar fi fost normal, în primele secunde publicul păstră o tăcere dezaprobatore.

Apoi sala fu străbătută de un murmur, un fel de mormăială generală, ca și când concluziile cedau în fața semnelor descurajante. La fel și cei trei recuzitori care se apropiară să-l ajute pe Brodsky, evident fără nicio tragere de inimă, ba chiar cu ușor dezgust. În orice caz, până să ajungă la el, Brodsky, care se tot lupta cu scândura de călcat, strigă furios de jos, gonindu-i. Cei trei se opriră locului, apoi continuară să-l privească pe Brodsky cu o fascinație aproape morbidă.

Brodsky se mai zbatu câteva minute pe jos. Uneori încerca să se ridice, alteori părea mai preocupat să-și tragă o parte a îmbrăcăminte, prinsă în mecanismul scândurii de călcat. La un moment dat, izbucni într-o serie de sudălmii, îndreptate, chipurile, împotriva scândurii și redade foarte clar de sistemul de amplificare. Am privit din nou spre domnișoara Collins și am văzut că acum stătea pe marginea scaunului. Dar cum Brodsky continua să se zbată, ea se lăsă iar încet pe spătar și își duse din nou degetul la bărbie.

În cele din urmă, Brodsky reuși să se elibereze. Ridică scândura strânsă și se săltă cu ajutorul ei. Rămase așa, mândru de el, sprijinindu-se pe singurul picior zdravăn și ținând scândura strâns, cu ambele mâini, cu coatele în afară, ca și când s-ar fi pregătit să o încalece. Îi fulgeră cu privirea pe recuzitori și, cum aceștia începeau să se retragă iar în culise, își întoarse ochii spre public.

– Știu, știu, zise el și, deși nu vorbea tare, microfoanele de la marginea scenei păreau să-i soarbă cuvintele, așa încât se auzea foarte bine. Știu la ce vă gândiți cu toții. Ei bine, vă înșelați.

Privi în jos și păru din nou absorbit de situația neplăcută în care se afla. Apoi se îndreptă puțin și începu să-și plimbe rana pe suprafața capitonată a scândurii de călcat, de parcă de-abia acum își dădea seama de ce era acolo. În cele din urmă, privi din nou publicul și zise:

– Alungați aceste gânduri din minte. Acesta – arată cu capul spre podea – n-a fost decât un accident nefericit. Nimic mai mult.

Un nou murmur străbătu sala și apoi se făcu iar liniște.

Preț de câteva minute, Brodsky rămase acolo nemișcat, încovoiat peste scândura de călcat, cu privirile pironite pe podiumul dirijorului. Mi-am dat seama că măsura distanța până la podium și, într-adevăr, în clipa următoare o porni la drum. Ridică mai întâi tot cadrul scândurii de călcat și, trântindu-l iar pe podea, trase după el piciorul teafăr. La început publicul păru surprins, dar cum Brodsky continua să meargă înainte, unii spectatori, crezând probabil că asistau la un număr de circ, începură să aplaude. Gestul fu repede preluat de întreaga sală, așa încât Brodsky parcurse restul distanței până la podium pe un fundal de aplauze generale.

Ajuns la destinație, dădu drumul scândurii de călcat și apucând bara semicirculară a podiumului, se instalează mai bine. Își legăna corpul cu grijă peste bară, apoi luă bagheta.

Între timp, aplauzele pentru numărul cu scândura de călcat se potoliseră și în sală domnea din nou o atmosferă de așteptare înfrigurată. La rândul lor, instrumentiștii îl priveau pe Brodsky ușor neliniștiți. Acesta însă parcă savura sentimentul de a se fi întors după atâția ani la conducerea unei orchestre și o vreme continuă să zâmbească și să privească lung în jur. În cele din urmă, ridică bagheta în aer. Instrumentiștii ridicară capul, dar Brodsky se răzgândi iar și, coborând bagheta, se întoarse spre public. Zâmbi blând și zise:

– Credeți că sunt beat mort. O să vedeți acum dacă așa sunt.

Microfonul cel mai apropiat era la oarecare distanță de el, așa încât numai o parte a publicului auzi remarca. În orice caz, chiar în clipa următoare Brodsky ridică din nou bagheta, și orchestra se lansă în primele acorduri stridente ale *Verticalității* de Mullery.

Nu mi s-a părut o modalitate deosebit de originală de a începe această piesă, dar era evident că nu la așa ceva se așteptase publicul. Mulți spectatori tresăriră pe locurile lor, și cum sunetele stridente se prelungeau până la a șasea și a șaptea măsură, am văzut pe chipurile unora dintre ei o expresie aproape de panică. Până și câțiva dintre instrumentiști priveau îngrijorați de la dirijor la partitură. Dar Brodsky continua să crească intensitatea sunetului, păstrând totodată acest tempo exagerat de lent. Apoi ajunse la a douăsprezecea măsură, când sunetele explodară și se stinseră treptat. Toată sala scoase un soi de oftat, după care, aproape imediat, muzica începu iar să crească în intensitate.

Din când în când, Brodsky se ținea cu mâna liberă, dar trăia deja totul cu foarte mare intensitate și părea capabil să-și mențină echilibrul chiar și cu un punct de sprijin ireal. Își legăna torsul. Își balansa ambele brațe prin aer, abandonându-se. În timpul primelor pasaje ale părții întâi, am observat că unii membri ai orchestrei priveau publicul cu un aer vinovat, de parcă ar fi vrut să spună: „Da, într-adevăr, așa ne-a spus să cântăm!” Apoi însă deveneau din ce în ce mai absorbiți de viziunea lui Brodsky. Mai întâi au intrat în joc

violoniștii, după care am văzut că din ce în ce mai mulți instrumentiști se lăsau captivați de această interpretare. Până să ajungă Brodsky la pasajul melancolic din partea a doua, orchestra părea că îi cedase cu totul. La rândul său, publicul se liniștise și asculta transpus.

Brodsky profită de simplitatea părții a doua pentru a explora zone și mai stranii, încât eu însumi – deși eram obișnuit cu toate unghiurile de abordare ale lui Mullery – am rămas fascinat. Brodsky ignora aproape cu perversitate structura exterioară a muzicii – înclinația compozitorului spre o tonalitate și o melancolie care împodobeau aparent piesa –, concentrându-se în schimb asupra ciudatelor forme de viață care se ascundeau sub acest înveliș. Era ceva ușor sordid în toate acestea, ceva aproape de exhibiționism, care sugera că însuși Brodsky era profund jenat de dezvăluirile sale, dar nu putea rezista nevoii de a merge mai departe. Efectul a fost răvășitor, dar totodată fascinant. Am cercetat iar mulțimea de sub mine. Fără îndoială, publicul acela provincial fusese captivat din punct de vedere afectiv de Brodsky, și acum întrevedeam posibilitatea ca seria de întrebări și răspunsuri care mă aștepta să nu fie chiar atât de dificilă cum mă temusem. Evident, dacă Brodsky reușea să convingă publicul, modul în care aș fi răspuns întrebărilor devenea mult mai puțin important. Marea mea sarcină consta în a garanta ceea ce publicul alesese deja – în care caz, cu toată lipsa mea de informare, nu aveam motive să nu mă achit perfect prin câteva replici pline de diplomatie, presărate uneori cu umor. Dacă, pe de altă parte, Brodsky lăsa publicul pradă neliniștii și nehotărârii, în ciuda poziției și experienței mele, intervenția mea ar fi avut de suferit. În sala domnea încă o atmosferă tensionată și, amintindu-mi mânia neliniștită din partea a treia, m-am întrebat ce se va întâmpla când Brodsky va ajunge la ea.

Chiar în clipa aceea, îmi trecu pentru prima oară prin minte să-mi caut părinții în sală. Aproape în același timp mă fulgeră gândul că, dacă nu-i văzusem deja atunci când privisem publicul, acum părea puțin probabil să-i descopăr undeva, sub mine. M-am aplecat totuși înainte, aproape imprudent de mult, și mi-am plimbat privirea asupra spectatorilor. Erau anumite zone din sală pe care nu le puteam vedea, indiferent cât de mult m-aș fi întins în față, și mi-am dat seama că, mai

curând sau mai târziu, trebuia să cobor chiar în sală. Și apoi, chiar dacă nu reușeam să-mi văd părinții, aș fi găsit-o măcar pe domnișoara Stratmann și aș fi întrebat-o unde se aflau. Oricum, îmi dădeam seama că ar fi fost o pierdere de vreme să urmăresc programul din punctul acela strategic și, întorcându-mă cu grijă, am început să mă strecor afară din dulap.

Când am apărut iar în capul scăriței, am văzut că rândul celor care așteptau crescuse considerabil. Erau acum cel puțin douăzeci de persoane la coadă și m-am simțit puțin cam vinovat că zăbovisem înăuntru atât de mult timp. Toată lumea aceea vorbea cu aprindere, dar văzându-mă, se opri. În timp ce coboram scara, am murmurat o scuză vagă, apoi am pornit grăbit de-a lungul coridorului, chiar în clipa în care persoana următoare de la coadă începea să urce nerăbdătoare scara care ducea spre dulap.

Pe coridor era mult mai multă liniște decât înainte, în bună parte datorită încetării activității de aprovizionare. Odată la câțiva metri de-a lungul coridorului, dădeam peste un cărucior care aștepta, încărcat până la refuz, adeseori înconjurat de oameni în salopete, aplecați peste el, care fumau și beau din pahare de plastic. Când în fine m-am oprit și l-am întrebat pe unul dintre ei care era drumul cel mai scurt până la sală, acesta îmi arătă simplu o ușă din spatele meu.

I-am mulțumit și, deschizând ușa, m-am pomenit în casa unei scări prost luminate.

Am coborât pe puțin cinci etaje. Apoi am împins două uși batante grele și m-am trezit bâjbâind printr-o zonă din spatele scenei. În lumina slabă, am deslușit panourile dreptunghiulare pictate ale decorului – o moșie cu un castel, un cer cu lună, o pădure – rezemate de perete. Deasupra capului meu era o întregă rețea de cabluri din oțel. De aici auzeam orchestra foarte bine și m-am îndreptat spre locul de unde venea muzica, străduindu-mă să nu dau peste nenumăratele obiecte ca niște cutii care îmi stăteau în cale. În cele din urmă, după ce am urcat câteva rânduri de trepte de lemn, mi-am dat seama că mă aflam în culise. Eram pe punctul de a mă întoarce – sperasem să apar discret undeva, aproape de stalurile din față –, dar apoi ceva din

muzica pe care o auzeam, ceva în neregulă care nu fusese până atunci, m-a făcut să mă opresc.

Am rămas acolo să ascult preț de unul sau două minute, apoi am făcut un pas înainte și am tras cu ochiul pe după cortina cu falduri bogate din față mea. Evident, am făcut-o cu multă grijă – doream, desigur, să evit cu orice preț ca mulțimea să mă recunoască și să izburnească în ropote de aplauze –, dar am constatat că îl priveam pe Brodsky și orchestra dintr-un unghi închis, și că era puțin probabil să mă vadă toată sala.

Mi-am dat seama că se schimbaseră multe lucruri de când băntuisem prin clădire. Bănuiesc că Brodsky mersese prea departe, căci acea inovație a tehnicii care anunță adeseori dezacordul dintre dirijor și orchestră începuse să se simtă în interpretarea acesteia din urmă. Pe chipul instrumentiștilor – pe care îi vedeam de aproape – se putea citi mirare, tristețe sau chiar dezgust. Apoi, pe măsură ce ochii mi se obișnuiau cu luminile rampei, am privit pe lângă orchestră, spre public. Nu vedeam decât primele rânduri, dar era limpede că spectatorii schimbau între ei priviri îngrijorate, tușind stânjeniți și scuturând din cap. Chiar în timp ce priveam, o femeie se ridică să plece. Cu toate acestea, Brodsky dirija mai departe cu pasiune, și în tot cazul părea dornic să împingă lucrurile și mai departe. Atunci am văzut unul sau doi violonceliști schimbând priviri între ei și scuturând din cap. Era un semn clar de revoltă și fără îndoiala că Brodsky îl observă. Acum dirija ca un maniac, iar muzica devia în mod primejdios spre falsitate.

Până în momentul acela nu reușisem să văd prea bine chipul lui Brodsky – îl privisem mai ales din spate –, dar cum începuse să se sucească și să se întoarcă din ce în ce mai mult, am început să-i întrezăresc fața. De-abia atunci îmi răsări în minte că la baza comportării sale stătea cu totul alt factor.

L-am urmărit din nou cu atenție – și anume modul în care se răsucea și se crampona de un anumit ritm propriu – și mi-am dat seama că Brodsky avea dureri mari, și încă probabil că de multă vreme. Odată ce am descoperit aceasta, nu m-am mai putut înșela

asupra semnelor. De-abia izbutea să continue, iar fața îi era schimonosită de ceva ce depășea pasiunea.

Am simțit că trebuie să fac ceva și am cântărit repede situația. Brodsky mai trebuia să facă față unei părți și jumătate destul de solicitante, la care se adăuga epilogul complicat.

Impresia favorabilă pe care o lăsase ceva mai devreme începea să se erodeze rapid. Era posibil ca din clipă în clipa publicul să devină iar gălăgios. Cu cât mă gândeam mai mult la asta, cu atât mi se părea mai limpede că spectacolul trebuia întrerupt, și am început să mă întreb dacă n-ar fi fost cazul să ies pe scenă și să fac anunțul respectiv. Într-adevăr, eram probabil singura persoană din sală care ar fi putut-o face fără ca publicul să considere totul o catastrofă.

Cu toate acestea, minutele următoare n-am făcut nicio mișcare, frământându-mă cum anume să intervin. Să apar dând din mâini, ca să le fac semn să se oprească? Gestul ar fi părut nu numai înfumurat, dar ar fi putut sugera o anumită dezaprobare din partea mea, ceea ce ar fi lăsat o impresie dezastruoasă. Poate că ar fi fost de preferat să aștept să se ajungă la andante, și atunci să apar plin de modestie, zâmbind curtenitor spre Brodsky și orchestră, mergând în ritmul muzicii, ca și când această intrare pe scenă ar fi fost regizată cu mult înainte. Fără îndoială, publicul ar fi izbucnit în aplauze, moment în care aș fi putut să-i aplaud pe rând – neuitând să zâmbesc tot timpul –, mai întâi pe Brodsky și pe urmă pe instrumentiști. Cu puțin noroc, Brodsky putea să aibă prezența de spirit să „slăbească” muzica și să se încline în fața publicului. Fiind și eu prezent pe scenă, era puțin probabil ca mulțimea să-i creeze probleme lui Brodsky. De fapt, la îndemnul meu – aveam de gând să aplaud și să zâmbesc în continuare, ca și când Brodsky ar fi făcut ceva de o frumusețe incontestabilă –, amintirea primei părți a concertului ar fi putut deveni suficient de puternică pentru a determina publicul să treacă de partea lui. Brodsky ar fi putut face câteva plecăciuni, după care, în timp ce se întorcea să plece, m-ar fi văzut toată lumea cum îl ajut plin de amabilitate să coboare de pe podium, poate plin de scândura de călcat și dându-i-o s-o folosească iar în chip de cârjă. L-aș fi putut conduce spre culise, uitându-mă des în urmă, la public, pentru a-l îndemna să aplaude, și așa mai departe.

Întrevedeam că în felul acesta s-ar fi putut aranja lucrurile, cu condiția să apreciez toate aspectele problemei cât se poate de corect.

Dar chiar în clipa aceea interveni altceva, care probabil că trebuia să se întâmple de mai multă vreme. Brodsky descrie cu bagheta un arc mare de cerc, lovind aproape simultan aerul cu pumnul. Gestul păru să-l desprindă de sol. Se ridică în aer câțiva centimetri, după care se prăbuși în avanscenă, trăgând după el totul – bara podiumului, scândura de călcat și stativul de partituri.

M-am așteptat ca lumea să-i sară în ajutor, dar exclamația cu care întâmpină căzătura se stinse într-o tăcere stânjenitoare. Și cum Brodsky continua să zacă acolo nemișcat, cu fața la podea, întreaga sală începu din nou să vocifereze. În cele din urmă, unul dintre violoniști își lăsă jos vioara și se îndreptă spre Brodsky. Alte câteva persoane – recuziteri, instrumentiști – îi urmară exemplul, dar stăruia totuși un soi de șovăială în felul în care se strânsesă în jurul siluetei întinse pe jos, ca și când s-ar fi așteptat să descopere ceva cu totul condamabil.

În momentul acela mi-am revenit – ezitasem, neștiind ce impact ar fi avut asupra publicului apariția mea – și m-am urcat repede pe scenă, alături de cei care îl ajutau pe Brodsky.

În timp ce mă apropiam, violonistul dădu un răcnet și, căzând în genunchi, începu să-l cerceteze repede pe Brodsky. Apoi privi în sus și șopti îngrozit:

– Dumnezeule, îi lipsește un picior! E un miracol că a rezistat atât, până să leșine!

Pretutindeni izbucneau strigăte de mirare, iar cei aproximativ doisprezece inși, printre care și eu, adunați în jurul lui Brodsky, am început să ne uităm de la unii la alții. Nu știu de ce, dar aveam senzația certă că nu trebuia să dezvăluim publicului faptul că Brodsky își pierduse un picior, așa încât ne-am apropiat și mai mult unii de alții pentru a-l feri de privirile spectatorilor. Persoanele de lângă Brodsky se sfătuiau cu voce scăzută dacă n-ar fi fost cazul să-l ducă pe sus de pe scenă. Atunci cineva făcu semn și cortina începu să se închidă.

Deveni imediat limpede că Brodsky zăcea chiar în calea cortinei, așa încât mai multe brațe se întinseră și îl traseră puțin înapoi, chiar în momentul în care se închidea cortina.

Mișcarea avu darul de a-l înviora puțin pe Brodsky, și când violonistul îl răsturnă pe spate, deschise ochii și privi întrebător de la un chip la altul. Apoi zise pe o voce care părea mai curând somnoroasă:

– Ea unde e? De ce nu mă ține de mână?

Din nou am schimbat priviri între noi. Apoi cineva șopti:

– Domnișoara Collins. Probabil că se referă la domnișoara Collins.

Nici nu apucă bine să rostească aceste cuvinte că din spatele nostru se auzi un tușit slab și, întorcându-ne, am găsit-o pe domnișoara Collins stând chiar în spatele cortinei. Părea în continuare foarte calmă și ne privea cu un aer preocupat, dar politicos. Numai mâinile care i se încleștau în față, ceva mai sus de înălțimea pieptului, trădau zbuciumul ei interior.

– Unde e? întrebă iar Brodsky, cu voce somnoroasă. Apoi brusc, începu să cânte ușor, ca pentru el.

Violonistul privi în sus, la noi.

– E beat? Sigur miroase a băătură.

Brodsky se opri din cântat, apoi zise iar, închizând ochii:

– Unde e? De ce nu vine?

De astă dată, domnișoara Collins răspunse, nu tare, dar foarte clar, de lângă cortină:

– Sunt aici, Leo.

Vorbise pe un ton aproape blând, dar deși am format repede un culoar de trecere, ea nu se clinti. Cu toate acestea, văzând silueta întinsă pe podea, începu să dea semne de tristețe. Brodsky, care își ținea ochii tot închiși, începu iar să fredoneze.

Apoi și-i deschise și privi în jur cu atenție. Își îndreptă mai întâi privirea asupra cortinei – probabil în căutarea publicului –, apoi, văzând că era trasă, cercetă din nou chipurile care îl priveau fix. În cele din urmă, se uită spre domnișoara Collins.

– Să ne îmbrățișăm, zise el. Să arătăm tuturor. Cortina... Făcând un efort, reuși să se ridice puțin și strigă: Pregătiți-vă să deschideți din nou cortina! Apoi îi zise blând domnișoarei Collins: Vino și ține-mă

strâns. Îmbrățișează-mă. Spune-le să deschidă cortina. Să le arătăm tuturor. Din nou se lăsă jos, încet, până când rămase întins pe spate. Haide, murmură el.

Domnișoara Collins era cât pe ce să vorbească, dar se răzgândi.

Privi spre cortină cu o privire înspăimântată.

– Să vadă toată lumea, zise Brodsky. Să vadă că la sfârșit am fost împreună. Că ne-am iubit toată viața. Hai să le arătăm. Când se deschide cortina, să le arătăm.

Domnișoara Collins se uita în continuare lung la Brodsky și în cele din urmă începu să meargă spre el. Lumea se retrăgea discret, unii mergând până acolo încât priveau în altă direcție.

Se opri aproape de el și spuse cu voce ușor tremurată:

– Ne putem ține de mână dacă vrei.

– Nu, nu. Acesta e sfârșitul. Să ne îmbrățișăm cum se cuvine. Să vadă și ei.

O clipă, domnișoara Collins șovăi, apoi se duse drept la el și îngenunche lângă el. Am văzut că i se umpluseră ochii de lacrimi.

– Dragostea mea, zise Brodsky încet. Îmbrățișează-mă iar. Mă doare rana atât de tare!

Brusc, domnișoara Collins își retrase mâna pe care începuse să i-o întindă și se ridică în picioare. Privi rece spre Brodsky, apoi se îndreptă repede spre cortină.

Brodsky nu părea să observe că ea se retrăsese. Privea acum tavanul, cu brațele larg deschise, ca și când ar fi așteptat ca domnișoara Collins să coboare de undeva, de sus.

– Unde ești? zise el. Hai să le arătăm. Când se deschide cortina. Să vadă că la sfârșit am fost împreună. Unde ești?

– Nu vreau să vin, Leo. Oriunde ai merge acum, vei merge de unul singur.

Probabil că Brodsky sesiză tonul schimbat, fiindcă, deși continua să privească în tavan, își lăsă brațele să cadă.

– Rana ta, zise domnișoara Collins încet. Întotdeauna rana ta. Apoi chipul i se schimonosi până la urâțenie. Oh, cât te urăsc! Cât te urăsc pentru că mi-ai distrus viața! N-o să te iert niciodată, niciodată! Rana ta, mica ta rană stupidă! Asta-i adevărata ta dragoste, Leo, rana asta,

singura ta dragoste adevărată! Știu cum o să fie, chiar dacă am încerca, chiar dacă am reuși să reclădim ceva. Cât despre muzică, n-ar fi nicio deosebire. Chiar dacă te-ar accepta lumea astă-seară, chiar dacă te-ar sărbători orașul, ai distruge absolut totul, ai distruge tot, ai dărâma totul în jurul tău, cum ai făcut-o și înainte. Și asta numai din cauza acelei răni. Nici eu, nici muzica nu reprezentăm pentru tine mai mult decât niște amante care îți oferă consolare. Mereu o să te întorci la singura ta dragoste adevărată. La rana ta! Și știi ce mă supără mai tare? Mă asculți, Leo? Rana ta nu este cu nimic mai deosebită decât altele, dar absolut cu nimic. Numai în orașul acesta există atâția oameni cu răni mult mai grave. Și totuși, își văd cu toții de treabă și cu mai mult curaj decât ai avut tu vreodată. Își văd de viața lor. Se fac utili. Dar tu, Leo, uită-te la tine! Mereu îți oblojești rana. Mă asculți? Ascultă-mă, vreau să auzi cuvânt cu cuvânt ce-ți spun! Acum nu ți-a mai rămas decât rana. Pe vremuri am încercat să-ți ofer totul, dar nu te-a interesat, și n-o să mai profiți de mine a doua oară. Cât mi-ai distrus viața! Cât te urăsc! Mă auzi, Leo? Uită-te la tine! Ce-o să te faci? Ei bine, să-ți spun eu. O să te duci într-un loc îngrozitor. Într-un loc întunecos și izolat, dar eu n-o să vin cu tine. Du-te singur! Du-te cu rana ta mică și stupidă!

Brotsky dăduse tot timpul cu o mână prin aer. Acum, când ea se opri, zise:

— Aș putea... aș putea dirija din nou. Muzica de adineaori, înainte să cad. A fost muzică bună? Ai auzit-o? Aș putea dirija iar...

— Leo, mă asculți? Nu vei fi niciodată un dirijor adevărat. N-ai fost niciodată, nici chiar înainte. Nu vei fi niciodată în stare să-i ajuți pe locuitorii acestui oraș, chiar dacă ei ar vrea. Pentru că ție nu-ți pasă de viața lor. Asta-i adevărul. Singurul lucru pe care îl va reflecta întotdeauna muzica ta va fi mica ta rană stupidă, atât și nimic mai mult, nu va avea niciodată profunzime, nu va însemna nimic pentru nimeni. Eu cel puțin, în modestia mea, pot spune că am făcut tot posibilul să ajut lumea. Că m-am străduit să-i ajut pe oamenii necăjiți ai acestui oraș. Dar tu, uită-te la tine! Nu ți-a păsat niciodată de nimic altceva decât de rana ta. Iată de ce nici în trecut n-ai fost un muzician adevărat. Și în niciun caz n-o să devii acum. Mă asculți, Leo? Vreau să

auzi ce-ți spun. Nu vei fi niciodată altceva decât un șarlatan. Un trișor laș și lipsit de scrupule...

Deodată un bărbat voinic cu fața roșie dădu buzna prin cortină.

– Scândura dumneavoastră de călcat, domnule Brodsky! anunță el, vesel, ridicând obiectul în fața lui. Apoi, sesizând atmosfera, bătu în retragere.

Domnișoara Collins se holbă la noul venit, apoi aruncând o privire spre Brodsky, ieși iute afară prin deschizătura cortinei.

Brodsky stătea tot cu fața în sus, dar închisese din nou ochii. Mi-am croit drum până în față, am îngenuncheat lângă el și i-am ascultat inima.

– Marinarii noștri, murmură el. Marinarii noștri. Marinarii noștri beți. Unde sunt ei acum? Unde ești? Unde ești?

– Eu sunt, am zis. Ryder. Domnule Brodsky, trebuie să te ducem repede la doctor.

– Ryder. Deschise ochii și mă privi lung. Așa o fi. Cum spune ea.

– Nu-ți face griji, domnule Brodsky. Ai condus minunat. În special, primele două părți...

– Nu, nu, Ryder. Nu la asta m-am referit. Acum asta nu mai are cine știe ce importanță. M-am referit la celălalt lucru pe care l-a spus. La singurătatea spre care mă îndrept. La locul întunecos și izolat. Așa o fi. (Brusc, își săltă capul de pe podea și mă țintui cu privirea.) Nu vreau să plec, Ryder, zise el în șoaptă. Nu vreau să plec.

– Domnule Brodsky, o să încerc s-o aduc înapoi. Cum spuneam, mai ales în primele două părți ai dat dovadă de o mare originalitate. Sunt sigur că e femeie de înțeles. Iartă-mă, te rog, nu întârzii niciun minut.

Și eliberându-mi brațul din strânsoarea lui, am ieșit grăbit după cortină.

35

Spre surprinderea mea, sala era complet schimbată. Luminile fuseseră aprinse din nou, iar, după toate aparențele, lumea se risipise.

Plecaseră două treimi dintre invitați, iar cei rămași stăteau de vorbă în picioare pe intervalul dintre rânduri.

Deși n-am zăbovit prea mult asupra acestei priveliști, am zărit-o totuși pe domnișoara Collins, care mergea pe intervalul din mijloc, spre ieșire. Am coborât de pe scenă și am pornit grăbit după ea prin mulțime, până la o distanță la care mă putea auzi, tocmai când ajungea în dreptul ieșirii.

– Domnișoară Collins! O clipă, vă rog!

Se întoarse și zărindu-mă, mă fixă cu o privire aspră. Luat prin surprindere, m-am oprit la jumătatea intervalului. Brusc, am simțit că-mi piere tot cheful de a o ajunge din urmă și a vorbi cu ea, și nu știu de ce m-am pomenit că-mi privesc încurcat vârfurile pantofilor. Când în fine am ridicat iar capul, am văzut că dispăruse.

Am mai rămas pe loc o vreme, întrebându-mă dacă nu cumva fusese o prostie s-o las să-mi scape atât de ușor. Pe urmă însă, am fost atras de diferitele conversații care se purtau în jurul meu. În special de cea purtată de un grup din dreapta mea – erau șase sau șapte persoane foarte în vârstă – și am auzit un bărbat zicând:

– După părerea doamnei Schuster, individul n-a mai fost treaz nici măcar o singură zi de când a început povestea asta. Cum ni se poate pretinde să respectăm un astfel de om, oricât ar fi el de talentat? Ce fel de exemplu dă el copiilor noștri? Nu, nu, s-a ajuns prea departe.

– La dineul contesei, zise o femeie, a fost mai mult ca sigur beat. A fost nevoie de o mare abilitate să se mascheze acest lucru.

– Iertați-mă, am intervenit eu, dar nu știți nimic despre toate astea. Vă asigur că sunteți foarte rău informați.

Am fost convins că simpla mea prezență avea să-i reducă la tăcere. Dar ei m-au privit cu amabilitate – de parcă i-aș fi rugat să-mi permită să stau cu ei –, după care și-au reluat discuția.

– Nimeni nu vrea să înceapă să-l laude iar pe Christoff, zise primul domn. Dar interpretarea de adineaori! Așa cum spui, friza într-adevăr prostul gust.

– Friza imoralul. Așa e. Friza imoralul.

– Iertați-mă, am zis, intervenind de asta dată mai dur. Dar întâmplător am ascultat cu mare atenție interpretarea domnului

Brodsky înainte de a cădea pe jos și sunt de cu totul altă părere decât dumneavoastră. După mine, a realizat ceva care te provoacă, ceva nou, într-adevăr ceva foarte apropiat de spiritul piesei.

Le-am aruncat tuturor o privire glacială. M-au privit din nou amabil, câțiva dintre ei râzând politico, ca și când aș fi făcut o glumă. Apoi primul bărbat zise:

– Nimeni nu-i ia apărarea lui Christoff. Acum știm ce fel de om este. Dar când ascuți ceva în genul interpretării de adineaori, începi să faci comparații.

– Din câte am auzit, zise alt domn, Brodsky crede că Max Sattler avea dreptate. Da. De fapt, mai toată ziua a spus așa. Fără îndoială, vorbea cu uimirea bețivului, dar cum el e întotdeauna beat, e singura cale de a afla ce gândește. Max Sattler. Asta explică în bună parte zvonurile pe care le-am auzit.

– Christoff, cel puțin, avea simțul structurii. Un sistem la care să te raportezi.

– Domnilor, le-am strigat, sunteți dezgustători!

Nici măcar nu s-au întors să se uite la mine, așa că m-am îndepărtat de ei furios.

În timp ce mă întorceam pe interval, toată lumea părea că discută despre scena la care asistase cu puțin timp în urmă. Am observat că unii o făceau din simpla nevoie de a comenta un eveniment, la fel cum ar fi făcut după un incendiu sau un accident. Ajuns în partea din față a sălii, am văzut două femei care plângeau și alta care le consola, zicând: „Nu-i nimic. Acum s-a terminat. S-a terminat”. În această parte a sălii se simțea un miros pătrunzător de cafea și am văzut câteva persoane ținând strâns în mâna cești și farfurioare și bând ca și când ar fi vrut să își revină.

Chiar atunci îmi trecu prin minte că ar fi trebuit să urc la etaj să văd cum se mai simte Gustav și, croindu-mi drum prin mulțime, am ieșit din sală pe o ușă de acces în caz de urgență.

M-am pomenit într-un coridor gol și liniștit. Ca și cel de la etaj, cotea treptat, dar acesta era în mod evident destinat invitaților. Tâmplăria era frumos lucrată, luminația discretă și caldă. De-a lungul pereților erau tablouri cu rame reprezentând frunze de aur. Nu mă așteptam să

fie atât de pustiu și o clipă am rămas pe loc, neștiind încotro s-o apuc. Apoi am pornit din nou și am auzit o voce din spate, care mă striga:

– Domnule Ryder!

M-am întors și l-am văzut pe Hoffman, care se afla ceva mai în urmă pe coridor și îmi făcea semn cu mâna. Mă strigă din nou, dar nu știu de ce rămase pironit locului, așa că, în cele din urmă, am fost nevoit să fac cale întoarsă.

– Domnule Hoffman, am zis venind spre el. E foarte neplăcut ce s-a întâmplat.

– Un dezastru. Un adevărat dezastru.

– E într-adevăr extrem de neplăcut. Dar, domnule Hoffman, nu trebuie să puneți la inimă. Ați făcut tot posibilul ca serata să se bucure de succes. Și dacă îmi permiteți, trebuie totuși să urc și eu pe scenă. Vă asigur că voi face tot ce-mi va sta în putere să restabilesc cursul firesc al lucrurilor. De fapt, domnule, mă întreb dacă n-am putea renunța la seria de întrebări și răspunsuri, așa cum stabilisem inițial. Vă propun să mă limitez la un discurs, ceva potrivit cu situația, având în vedere cele întâmplate. Aș putea, de pildă, ca în câteva minute să îndemn publicul să păstreze în inima lui semnificația concertului extraordinar pe care l-a dat domnul Brodsky, înainte de a i se face rău, și să se străduiască să rămână în spiritul aceluia concert – ceva de genul acesta. Evident, nu voi vorbi prea mult. Pe urmă aș putea să dedic recitalul pe care îl voi susține domnului Brodsky sau memoriei sale, în funcție de starea în care se va afla atunci...

– Domnule Ryder, zise Hoffman grav, și îmi trecu prin minte că nici măcar nu ascultase ce i-am spus. Era foarte preocupat și se uita la mine căutând parcă prilejul să intervină: Domnule Ryder, voiam să discut ceva cu dumneavoastră. Este un fleac.

– Da, și despre ce anume este vorba, domnule Hoffman?

– Este un fleac, cel puțin pentru dumneavoastră. Pentru mine și soția mea, e însă ceva important.

Deodată i se schimonosi fața de furie și își smuci brațul înapoi. Am crezut că o să mă lovească, dar mi-am dat seama că arăta un loc din spatele lui, ceva mai încolo pe coridor. În lumina discretă, am văzut silueta unei femei care stătea cu spatele spre noi, aplecată într-o nișă.

Interiorul avea oglinzi, iar capul femeii aproape atinge sticla, deviind astfel imaginea reflectată. În timp ce priveam aceasta siluetă, Hoffman mai azvârli o dată mâna spre spate, crezând probabil că nu sesizasem gestul său. Apoi zise:

– Mă refer, domnule, la albumele soției mele.

– Albumele soției dumneavoastră. A, da. Da, a avut amabilitatea... Dar, domnule Hoffman, cred că vă dați seama că acum nu-i momentul...

– Domnule Ryder, vă amintiți că mi-ați promis să vă uitați pe ele. Și am convenit, din respect pentru dumneavoastră, domnule, și ca să nu vă deranjăm într-un moment nepotrivit, am convenit – vă mai amintiți, domnule? – asupra unui semnal. Un semnal pe care să mi-l dați când veți fi gata să răsfoiți albumele. Vă mai amintiți, domnule?

– Bineînțeles, domnule Hoffman, și doresc din toată inima...

– V-am observat cu mare atenție, domnule Ryder. Ori de câte ori v-am zărit plimbându-vă prin hotel, traversând foaierea, sorbindu-vă cafeaua, mă gândeam: „A, se pare că acum are o clipă de răgaz. Poate că acum e momentul”. Și am așteptat semnalul, v-am urmărit cu mare atenție, dar am primit vreunul? Aiurea! Și iată-ne ajunși la capătul vizitei dumneavoastră în acest oraș, când nu vă mai despart decât câteva ore de plecarea avionului și de următoarea dumneavoastră deplasare la Helsinki! Au fost momente, domnule, când m-am gândit că poate n-am observat semnalul dumneavoastră, că m-am întors o secundă cu spatele și, revenind, am luat ultimele părți ale semnalului drept alt gest. Dacă așa au stat lucrurile, dacă mi-ați făcut semn de mai multe ori și eu n-am fost în stare să-l recepționez, atunci, evident, îmi cer scuze fără rezerve, fără jenă, vă cer umil iertare. Cred însă, domnule, că n-ați dat niciun semnal. Cu alte cuvinte, domnule, că ați tratat... tratat – privi în urmă, spre silueta de pe coridor, și cobori glasul – că ați tratat-o pe soția mea cu dispreț. Priviți, astea sunt!

De-abia atunci am băgat de seamă cele două cărțoaie pe care le ținea în brațe. Le ridică să le văd.

– Astea sunt, domnule. Rodul devotamentului soției mele pentru minunata dumneavoastră carieră. Ce mult vă admiră! Se și vede. Priviți aceste pagini! Se chinuia să deschidă unul dintre albume, ținându-l pe celalalt sub braț. Priviți, domnule! A prins până și mici tăieturi de prin

reviste mai obscure. Relatări făcute în treacăt despre dumneavoastră. Vedeți, domnule, cât de devotată vă este. Priviți aici, domnule! Și aici, și aici! Iar dumneavoastră nici măcar nu vă găsiți timp să aruncați un ochi peste aceste albume. Și eu ce-o să-i spun acum?

Făcu iar semn spre silueta de pe coridor.

— Îmi pare rău, am început eu. Îmi pare extrem de rău. Dar vedeți, am avut un program foarte încărcat. Am vrut din tot sufletul...

Atunci mi-am dat seama că, având în vedere haosul din seara respectivă, trebuia ca măcar eu să rămân lucid. Am făcut o pauză, după care i-am spus pe un ton destul de autoritar:

— Domnule Hoffman, poate soției dumneavoastră i-ar fi mai ușor dacă i-aș prezenta chiar eu scuzele de rigoare. Am avut deosebita plăcere s-o cunosc ceva mai devreme, astă-seară. Poate că, dacă m-ați conduce la dânsa, vom rezolva mai repede această chestiune. După aceea, chiar că trebuie să urc pe scenă, să spun câteva cuvinte despre domnul Brodsky și apoi să dau recitalul. Mai ales că părinții mei și-ar putea pierde răbdarea.

Hoffman păru ușor derutat de cuvintele mele. Încercă să se monteze din nou și zise:

— Priviți aceste pagini, domnule! Uitați-vă la ele!

Dar revolta dispăruse și mă privea cu un aer destul de timid.

— Să mergem, zise pe un ton scăzut, care aducea cu o înfrângere spectaculoasă. Să mergem.

Dar mai rămase o clipă locului și am avut senzația că încerca să depene în minte amintiri mai vechi. Apoi porni hotărât spre locul în care se afla soția lui, iar eu mergeam la câțiva pași în urma lui.

În timp ce ne apropiam, doamna Hoffman se întoarse cu fața spre noi. M-am oprit la oarecare distanță de ea, dar ea privi pe lângă soțul ei și zise:

— E o plăcere să vă revăd, domnule Ryder. Din nefericire, se pare că serata nu s-a desfășurat conform tuturor așteptărilor noastre.

— Din păcate, am zis eu, așa s-ar părea.

Apoi m-am mai apropiat un pas și am zis:

— Ba mai mult, doamnă, luându-mă cu una, cu alta, se pare că am neglijat o serie de lucruri pe care de-abia așteptam să le fac.

Speram să reacționeze la aluzia mea, dar ea se mulțumește să mă privească lung, plină de interes, și aștepta ca eu să continui.

Atunci Hoffman își drese glasul și zise:

– Draga mea, am... Știam ce ți-ai fi dorit.

Și zâmbind blajin, ridică cele două albume, fiecare în câte o mână.

Doamna Hoffman îl privi îngrozită.

– Dă-mi albumele acelea, zise ea aspru. N-aveai niciun drept să le iei! Dă-mi-le!

– Draga mea...

Hoffman chicoti ușor și plecă privirea.

Doamna Hoffman rămase cu mâna întinsă, cu o expresie furioasă zăgăzită pe chip. Directorul hotelului îi dădu mai întâi un album, apoi pe celălalt. Soția aruncă o privire rapidă asupra fiecăruia, ca să se asigure că acelea erau, după care se simți copleșită de jenă.

– Draga mea, îngăimă Hoffman, n-am crezut că o să te superi... pierdu din nou șirul și izbucni în râs.

Doamna Hoffman îl privi cu răceală. Apoi, întorcându-se spre mine, zise:

– Îmi pare nespun de rău, domnule Ryder, că soțul meu a trebuit să vă deranjeze cu asemenea banalități. Bună seara!

Vârî albumele sub braț și începu să se îndepărteze. Nu apucă însă să facă mai mult de câțiva pași, când brusc Hoffman exclamă:

– Banalități? Nu, nu! Dar astea nu sunt banalități! Și nici albumul despre Kosminsky. Nici albumul despre Ștefan Hallier. Nu sunt banalități! Măcar de-ar fi așa! Ce n-aș da să pot crede asta!

Soția lui se opri, dar fără să se întoarcă, iar Hoffman și cu mine ne-am holbat la silueta ei văzută din spate, cum stătea așa nemișcată în lumina slabă a coridorului. Atunci Hoffman făcu câțiva pași spre ea.

– Serata. Un fiasco. De ce să ne prefacem că n-ar fi așa? De ce continui să mă suportți? An după an, gafă după gafă? După Festivalul Tineretului îți pierduseși în mod sigur răbdarea cu mine. Dar nu, m-ai acceptat în continuare. Apoi a venit Săptămâna Expoziției. Și iar m-ai acceptat. Iar mi-ai mai dat o șansă. De acord, te-am rugat, știu asta. Te-am implorat să-mi mai acorzi o șansă. Și nu te-a lăsat inima să mă refuzi. Într-un cuvânt, mi-ai acordat șansa acestei seri. Și eu ce-ți ofer

în schimb? Serata e un fiasco. Fiul nostru, unicul nostru fiu, s-a făcut de râs în fața celor mai de văză cetățeni ai orașului. Da, a fost vina mea, știu asta. Eu l-am încurajat. Până în ultimul moment, am știut că ar fi trebuit să-l opresc, dar n-am avut tăria s-o fac. L-am lăsat să meargă până la capăt. Crede-mă, draga mea, n-am vrut deloc să iasă așa. De la bun început mi-am zis: „O să-i spun mâine, o să discutăm serios mâine, când o să am mai mult timp”. Mâine, mâine, și așa am tot amânat. Da, am fost slab, recunosc. Chiar astă-seară, îmi ziceam că îl mai las câteva minute și îi spun, dar nu, nu, n-am fost în stare, iar el și-a văzut de treaba lui. Da, Stephan al nostru s-a urcat pe scenă în fața tuturor și a cântat la pian! S-a făcut de râsul lumii! A, și asta nu e nici jumătate din câte s-au întâmplat! Toată lumea, tot orașul știe cine a organizat concertul de astă-seară. Și tot orașul știe cine și-a asumat răspunderea pentru refacerea domnului Brodsky. De acord, de acord, recunosc, am dat greș, n-am reușit să-l pun pe linia de plutire. Individul e bețiv, ar fi trebuit să-mi dau seama de la bun început că era inutil să mai încerc. Chiar și acum, în timp ce vorbim, serata se duce de râpă. Nici domnul Ryder, aici de față, nici chiar dânsul n-o mai poate salva. Nu face decât să ne fie și mai mare rușine. Cel mai bun pianist din lume, îl invit aici și pentru ce? Ca să ia parte la această rușine? De ce-am fost, oare, lăsat să mă apropii cu mâinile astea stângace de ceva atât de divin ca muzica, arta, cultura? Tu, care provii dintr-o familie de oameni talentați, puteai să te măriți cu oricine. Ce greșală ai făcut! O tragedie. Dar încă nu e prea târziu. Ești încă frumoasă. Ce mai aștepti? De ce altă dovadă mai ai nevoie? Lasă-mă! Lasă-mă! Găsește-ți pe cineva demn de tine. Un Kosminsky, un Hallier, un Ryder, un Leonhardt. Cum de-ai putut face așa o greșală? Lasă-mă, te implor, lasă-mă! Nu vezi ce cumplit e să fiu temnicerul tău? Ba chiar mai rău, ghiuleaua și lanțul de la glezna ta? Lasă-mă, lasă-mă – deodată Hoffman se aplecă înainte și, ducându-și pumnii la frunte, repetă gestul pe care îl văzusem făcându-l ceva mai devreme. Dragostea mea, dragostea mea, lasă-mă. Mă aflu într-o postură imposibilă. După asta, cel puțin nu va mai fi nevoie să mă prefac. Toată lumea va afla, până la cel mai mic copil din oraș. Începând din seara asta, indiferent unde m-ar vedea alergând cu treburile mele, toata lumea va ști că nu e nimic de capul meu. Nici

talent, nici sensibilitate, nici finețe. Lasă-mă, lasă-mă! Nu sunt decât un bou, un bou și iar un bou!

Începu iar să facă gestul acela, scoțând coatele ciudat de mult în afară și lovindu-se cu degetul în frunte. Apoi se prăbuși în genunchi și începu să suspine.

– Fiasco, murmură el printre suspine. Totul a fost un fiasco.

Doamna Hoffman se întoarse și își privi cu atenție soțul. Nu părea deloc surprinsă de ieșirea acestuia și o blândețe, aproape un dor, îi apărură în priviri. Făcu un pas șovăielnic, apoi încă unul, spre silueta încovoiată a lui Hoffman. Apoi întinse încet o mână, ca și când ar fi vrut să i-o lase ușor pe creștet.

Mâna pluti o secundă deasupra lui Hoffman, fără să-l atingă, după care se retrase. O clipă mai târziu, se întorsese pe călcâie și dispăruse de-a lungul coridorului.

Hoffman continuă să suspine, evident nebăgând în seamă gesturile soției sale. L-am privit o vreme, neștiind ce să mai fac. Atunci mi-am dat brusc seama că trebuia să fiu de mult pe scenă. Și mi-am amintit, copleșit de emoție, că până în momentul acela nu izbutisem încă să află deloc dacă părinții mei se aflau în clădirea respectivă. De unde până în clipa aceea simțisem o oarecare milă față de Hoffman, sentimentele mele se schimbară brusc, așa că m-am îndreptat spre el și i-am strigat la ureche:

– Domnule Hoffman, se prea poate ca serata dumneavoastră să fi ieșit un fiasco. Dar în ceea ce mă privește, n-o să mă las târât în jos, odată cu dumneata. Voi urca pe scenă să cânt. Voi face tot posibilul să restabilesc puțin ordinea acestei serate. Dar în primul rând, domnule Hoffman, îți cer să-mi răspunzi răspicat. Ce s-a întâmplat cu părinții mei?

Hoffman ridică privirea și constată cu oarecare mirare că soția sa plecase. Apoi, uitându-se cam iritat la mine, se ridică în picioare.

– Ce anume doriți, domnule? Întrebă cu un aer plictisit.

– Părinții mei, domnule Hoffman. Unde sunt? M-ați asigurat că veți avea grijă de ei. Și cu toate astea, când i-am căutat ceva mai devreme, nu erau printre spectatori. Acum sunt pe punctul de a urca pe scenă și

vreau ca părinții mei să fie comod instalați. Așa încât, domnule, te-aș ruga să-mi răspunzi. Unde sunt?

– Părinții dumneavoastră, domnule. Hoffman inspiră adânc și își trecu obosit mâna prin par. Trebuie s-o întrebați pe domnișoara Stratmann. Ea se ocupă direct de dâșii. Eu n-am făcut decât să supraveghez în mare programul. Și întrucât, după cum se vede, am dat cu totul greș în această privință, nu-mi puteți pretinde să vă răspund la această întrebare...

– Da, da, am zis eu din ce în ce mai impacientat. Atunci unde e domnișoara Stratmann?

Hoffman oftă și arătă undeva, peste umărul meu. M-am întors și am constatat că în spatele meu se afla o ușă.

– E aici, înăuntru? am întrebat cu asprime.

Hoffman încuviință din cap, apoi împleticindu-se spre nișa în care stătuse soția lui, se uită lung la imaginea reflectată în oglinzi...

Am bătut puternic la ușă. Văzând că nu răspunde nimeni, am privit cu un aer de reproș spre Hoffman. Acesta stătea acum aplecat peste marginea nișei. Eram gata să-mi vărs iar furia asupra lui, când am auzit o voce dinăuntru care mă invita să intru. Am aruncat o ultimă privire spre silueta încovoiată a lui Hoffman și am deschis ușa.

36

Biroul mare și modern în care mă aflam nu semăna cu nicio altă încăpere în care intrasem până atunci în oraș. Era un soi de anexă la clădire, construită după toate aparențele numai din sticlă. Luminile erau stinse înăuntru și am văzut că în sfârșit se crăpa de ziuă. Mici pete de lumină împeștriau vrafurile strâmbe de hârtii, fișierele, registrele și dosarele risipite pe mesele de lucru. Biroul avea trei mese, dar în clipa aceea numai domnișoara Stratmann era prezentă.

Părea ocupată și mi s-a părut ciudat că stinsese becul, căci lumina palidă din cameră era mult prea slabă pentru scris sau citit. Atunci am bănuit că o stinsese probabil doar pentru o clipă, ca să admire răsăritul

soarelui în spatele copacilor din depărtare. Într-adevăr, când am intrat, stătea la birou, cu receptorul telefonului în mână, și privea în gol prin pereții uriași de sticlă.

– Bună dimineața, domnule Ryder, zise ea întorcându-se spre mine. Mă ocup de dumneavoastră imediat. Apoi zise în receptor: Da, cam în cinci minute. Și cârnații tot așa. Ar trebui să înceapă să-i prăjească în câteva minute. Și fructele. Ar trebui să fie deja gata.

– Domnișoară Stratmann, am zis eu îndreptându-mă spre birou, există lucruri mai urgente decât cârnații care trebuie prăjiți.

Ridică repede ochii spre mine și zise iar:

– Mă ocup imediat de dumneavoastră, domnule Ryder.

Apoi vorbi iar în receptor și începu să noteze ceva.

– Domnișoară Stratmann, am zis eu pe un ton mai tăios, vă rog să lăsați telefonul acela și să mă ascultați.

– Așteptați puțin, zise domnișoara Stratmann la telefon. Am de rezolvat ceva urgent. Nu durează niciun minut. Apoi lăsă jos receptorul și mă fulgeră cu privirea: Ce s-a întâmplat, domnule Ryder?

– Domnișoară Stratmann, am spus, când m-am întâlnit prima oară, m-ați asigurat că mă veți ține la curent cu toate aspectele sejurului meu aici. Că mă veți consulta cu privire la programul și genul de activități diverse în care m-ați implicat. Am crezut că sunteți o persoană demnă de încredere. Dar vă spun cu regret că sunteți cu mult sub așteptări.

– Domnule Ryder, nu înțeleg cărui fapt îi datorez această tiradă. Vă nemulțumește ceva anume?

– Mă nemulțumește tot, domnișoară Stratmann. N-am dispus de informațiile de care am avut nevoie. Nu mi s-au comunicat schimbările de ultimă oră din program. N-am fost sprijinit sau ajutat în momentele importante. Și drept urmare, n-am reușit să mă pregătesc așa cum aș fi dorit. Cu toate astea, doresc să urc cât mai repede pe scenă, unde voi încerca să salvez serata dumneavoastră de la întorsătura dezastruoasă pe care a luat-o. Dar înainte de asta, vă întreb un singur lucru. Unde sunt părinții mei? Au venit ceva mai devreme cu trăsura. Dar când i-am căutat prin sală, nu i-am găsit. N-au fost instalați în lojă, nici pe locurile rezervate pentru VIP-uri, în primele rânduri. Așa că vă întreb din nou,

domnișoară Stratmann, unde sunt? De ce n-ați avut grijă de ei, așa cum ați promis?

Domnișoara Stratmann mă cercetă cu atenție în lumina zorilor și oftă.

– Domnule Ryder, am vrut mai demult să discut cu dumneavoastră despre aceasta. Ne-am bucurat cu toții când ne-ați transmis, acum câteva luni, că părinții dumneavoastră intenționează să ne viziteze orașul. Toată lumea s-a bucurat sincer. Dar trebuie să vă amintesc, domnule Ryder, că numai și numai de la dumneavoastră am aflat despre intențiile dumnealor. Or, de trei zile încoace, și mai ales azi, m-am străduit din răputeri să aflu ce e cu dumnealor. Am sunat în repetate rânduri la aeroport, la gară, la firmele de transport rutier, la toate hotelurile din oraș și n-am reușit să dau de dânșii. Nimeni nu știe nimic, nimeni nu i-a văzut. Așa încât, domnule Ryder, acum eu vă întreb pe dumneavoastră: sunteți sigur că mai vin în acest oraș?

Ascultând-o, au început să mă frământă îndoielile și brusc am simțit că se rupe ceva în mine. N-am vrut să las să se observe și m-am întors cu spatele să privesc răsăritul soarelui.

– Păi, am zis eu în cele din urmă, am fost sigur că de data asta vor veni.

– Ați fost sigur.

Domnișoara Stratmann, a cărei mândrie profesională fusese destul de rău șifonată, mă fixa acum cu o privire acuzatoare.

– Vă dați seama, domnule Ryder, ce efort a făcut toată lumea în așteptarea părinților dumneavoastră? Asigurarea asistenței medicale, cazarea, trăsura cu cai? Un grup de doamne din oraș au pierdut câteva săptămâni să pună la punct un program de agrement pentru părinții dumneavoastră în timpul sejurului. Și dumneavoastră spuneți că ați fost sigur că vin.

– Bineînțeles, am zis eu rîzînd. N-aș fi dat oamenilor atîta bătaie de cap dacă n-aș fi fost convins de asta. Adevărul e însă că am rîs iar, adevărul e că am fost sigur că de data asta, în sfârșit vor veni. Sper că n-a fost deplasat din partea mea să presupun că de data asta vor veni. În definitiv, am ajuns la maturitatea artistică. Câte turnee o să mai fac? Evident, îmi pare rău dacă am deranjat lumea în mod inutil, dar nu

poate fi adevărat. Trebuie să fie pe aici, pe undeva. În afară de asta, i-am și auzit. Când am oprit mașina în pădure, i-am auzit venind în trăsură cu cai. I-am auzit venind, aici trebuie să fie, în mod sigur nu e nimic deplasat în asta...

M-am prăbușit pe un scaun din apropiere și mi-am dat seamă că începusem să oftez. În timp ce vorbeam, mi-am dat seama cât de mică ar fi fost posibilitatea ca părinții mei să vină în orașul acesta. Nu pricepeam deloc cum de fusesem atât de convins încât să-i cer explicații lui Hoffman și apoi domnișoarei Stratmann, și încă în felul în care o făcusem. Am mai oftat câteva clipe, când mi-am dat seama că domnișoara Stratmann stătea aplecată deasupra mea.

— Domnule Ryder, domnule Ryder, repeta ea blând. Și în timp ce îmi stăpâneam lacrimile, zise pe un ton amabil: Domnule Ryder. Poate că nimeni nu v-a spus încă nimic despre asta. Dar pe vremuri, cu mulți ani în urmă, părinții dumneavoastră au venit într-adevăr în acest oraș.

M-am oprit din oftat și m-am uitat în sus, la ea. Îmi zâmbi, după care se duse încet spre peretele de sticlă și privi lung zorii zilei.

— Probabil că își făceau concediul împreună, zise ea, cu ochii pierduți în zare. Au venit cu trenul și au rămas două sau trei zile să viziteze orașul. Cum spuneam, asta s-a petrecut cu mulți ani în urmă, când dumneavoastră nu erați atât de celebru ca acum. Dar totuși, nici anonim nu erați, și cineva, poate din cei de la hotelul la care au tras, i-a întrebat dacă sunt rude cu dumneavoastră. Înțelegeți, din cauza numelui și a faptului că erau englezi. Și așa s-a aflat că perechea aceea simpatică de englezi mai în vârstă erau părinții dumneavoastră. Poate că pe atunci nu s-a făcut atâta agitație câtă s-ar fi făcut azi, dar lumea a fost foarte atentă cu dâșii. Și apoi, după ani de zile, când ați devenit celebru, lumea și-a adus aminte de acest episod, când părinții dumneavoastră au venit aici. Eu, una, nu prea îmi amintesc despre vizita lor, pentru că eram foarte mică pe atunci. Dar țin minte că lumea vorbea despre ea.

Am privit-o cu atenție din spate.

— Domnișoară Stratmann, nu cumva îmi spuneți toate astea ca să mă consoleți?

– Nu, nu, e adevărul adevărat. Toată lumea o să vă spună la fel. Și cum ziceam, pe atunci eram doar mic copil, dar multă lume de aici poate să vă povestească despre această vizită. În afară de asta, a fost o vizită bine pregătită.

– Dar păreau fericiți? Râdeau împreună și se bucurau de concediu?

– Sunt sigură, domnule Ryder. Din câte știu eu, s-au simțit foarte bine aici. De fapt, toată lumea și-i amintește drept o pereche foarte draguță. Se purtau foarte blând și foarte politicos unul cu altul.

– Dar... ce vreau să vă întreb, domnișoară Stratmann, s-a ocupat cineva de ei? Asta vreau să știu...

– Sigur că s-a ocupat. Și s-au simțit bine. Tot timpul cât au stat aici, au fost foarte fericiți.

– Dar de unde știți? Singură ați spus că nu erați decât un copil pe vremea aceea.

– Vă spun ce își amintește lumea.

– Dacă tot ce spuneți e adevărat, cum se face că nu mi-a vorbit nimeni despre asta, de când sunt aici?

Domnișoara Stratmann șovăi o clipă și se întoarse iar cu fața spre copaci și răsăritul soarelui.

– Nu știu, zise ea încet, scuturând din cap. Nu știu de ce. Aveți dreptate. Lumea nu vorbește așa mult despre asta, cum s-ar putea crede. Dar vă asigur că așa s-au petrecut lucrurile, îmi aduc perfect de bine aminte de copilăria mea.

De afară se auzea ciripit de păsărele. Domnișoara Stratmann privi mai departe copacii din depărtare, depănând probabil și alte amintiri din copilăria sa. M-am uitat la ea o vreme și apoi am întrebato:

– Și ziceți că au fost bine tratați aici?

– A, da. Domnișoara Stratmann vorbise aproape în șoaptă, cu privirea încă pierdută în depărtare. Sunt sigură că au fost foarte bine tratați. Cred că asta s-a petrecut într-o primăvară, și aici primăvara e atât de frumoasă! Și Orașul Vechi, ați văzut singur cât de fermecător este. Probabil că lumea, oamenii obișnuiți cu care se întâlneau întâmplător, le-a arătat diverse lucruri de pe la noi. Clădirile mai interesante, muzeul de artă populară, podurile. Și dacă s-au oprit să ia o cafea sau o gustare pe undeva și n-au știut ce să comande, poate din

cauză că vorbesc altă limbă, chelnerul sau chelnerița s-au purtat foarte amabil cu dânsii. Da, cred că s-au simțit foarte bine aici.

– Dar ați spus ca au venit cu trenul. I-a ajutat cineva să care bagajele?

– O, sunt sigură că hamalii de la gară le-au venit imediat în ajutor. Le-au cărat toate bagajele până la taxi, după care i-au lăsat în grija taximetristului. Probabil că au fost duși la hotel și gata. Sunt convinsă că nici n-a fost nevoie să-și facă probleme cu bagajul.

– Hotel? Ce fel de hotel?

– Un hotel foarte confortabil, domnule Ryder. Unul dintre cele mai bune de pe vremea aceea. Sunt convinsă că s-au simțit bine aici. Că le-a tihnit fiecare clipă.

– Sper că nu era prea aproape de șosea. Mama nu suporta zgomotul de circulație.

– Bineînțeles că pe atunci circulația nu constituia așa o problemă ca în ziua de azi. Țin minte că în copilărie mă jucam cu mingea sau săream coarda cu prietenele pe niște străzi din zona rezidențială. Acum nici nu s-ar mai pune problema de așa ceva! O, da, așa ne jucam, uneori ore în șir. Dar ca să revin la întrebarea dumneavoastră, domnule Ryder, domnișoara Stratmann se întoarse spre mine zâmbind trist, hotelul la care au stat părinții dumneavoastră nu era într-o zonă cu circulație mare. Era un hotel idilic. Acum nu mai există, dar, dacă vreți pot să vă arăt o poză cu el. N-ați vrea să-l vedeți? Hotelul în care au stat părinții dumneavoastră?

– Mi-ar face mare plăcere, domnișoară Stratmann.

Zâmbi iar și se întoarse la masa ei de lucru. Am crezut că o să tragă un sertar, dar în ultimul moment se răzgândi și se duse la dulapul din spate. Întinse o mână, trase de o sfoară și începu să deruleze în jos ceva care aducea cu un soi de hartă de perete. Pe urmă am văzut că nu era propriu-zisă o hartă, ci un poster uriaș în culori. Continuă să îl desfășoare până aproape de podea, unde dispozitivul de derulare se blocă cu un țăcănit. Apoi, întorcându-se la masa ei de lucru, aprinse veioza și orientă lumina spre poster.

În clipele următoare, am privit amândoi cu atenție și în liniște posterul din fața noastră. Hotelul părea o versiune mai mică a unui

castel de basm, construit de regi nebuni cu un secol în urmă. Se înălța chiar pe marginea unei văi adânci, acoperită cu ferigi și flori de primăvară. Fotografia fusese făcută într-o zi însorită de pe celălalt mal al văii, care oferea cadrul potrivit pentru o vedere sau un calendar ilustrat.

– Cred că părinții dumneavoastră au stat în camera asta, zise domnișoara Stratmann.

Scosese de undeva un indicator și îmi arăta o fereastră de la unul dintre turnulețele hotelului.

– Vedeți ce priveliște frumoasă trebuie să fi avut?

– Da, într-adevăr.

Domnișoara Stratmann lăsă indicatorul în jos, dar eu am privit mai departe fereastra cu pricina, încercând să-mi imaginez priveliștea pe care ar fi trebuit s-o ofere. Mamei mele, în special, i-ar fi plăcut foarte mult o asemenea vedere. Chiar dacă ar fi avut o zi mai proastă și și-ar fi petrecut toată ziua în pat, tot i-ar fi făcut plăcere să o vadă. Ar fi urmărit cum bate vântul prin vale, ciufulind ferigile și frunzele copacilor contorsionați, care se înălțau pe panta mai îndepărtată a văii. I-ar fi făcut, de asemenea, plăcere să privească bolta mare a cerului. Atunci am observat la baza posterului, în colțul drept, o porțiune de drum de pe un deal, de unde probabil că fusese făcută fotografia. Mai mult ca sigur că mama văzuse de la fereastra camerei sale acest drum. Atunci ar fi avut poate prilejul să urmărească de la distanță cum se desfășura viața localnicilor. Cum trecea câte o mașină oarecare sau dubița băcanului, sau poate chiar vreo căruță trasă de cai; din când în când câte un tractor sau câțiva copii care făceau drumetie. Asemenea priveliști cu siguranță că i-au făcut mare plăcere.

În cele din urmă, privind mai departe fereastra din poster, am început să plâng din nou. Nu așa de stăpânit ca înainte, dar lacrimile îmi umpleau ochii și mi se prelingeau pe obraji.

Domnișoara Stratmann băgă de seamă, dar astă dată consideră că nu e cazul să intervină. Îmi zâmbi blând, apoi se întoarse la poster.

Deodată am tresărit la auzul unui ciocănit în ușă. Domnișoara Stratmann tresări și ea. Apoi zise:

– Iertați-mă, domnule Ryder, și se duse la ușă.

M-am așezat iar pe scaun, în timp ce în cameră intră un bărbat în uniformă albă, care trăgea după el un cărucior cu mâncare. Îl aduse aproape de prag, blocând ușa, și privi afară cum se luminează.

– Se face o zi frumoasă, zise el zâmbindu-ne pe rând. V-am adus micul dejun, domnișoară. Vreți să vi-l pun pe masa de acolo?

– Micul dejun?

Domnișoara Stratmann părea mirată și se uită întrebător la mine. Nu se aștepta să fie servită.

– Domnul von Winterstein a hotărât ca micul dejun să înceapă acum, domnișoară. Și, după părerea mea, are dreptate. Oamenii au nevoie de micul dejun în acest moment.

– Ah!

Domnișoara Stratmann continua să privească mirată și se uita întrebător la mine. Apoi zise:

– Acolo totul e... În ordine?

– Totul e acum în ordine, domnișoară. Sigur că după leșinul domnului Brodsky s-a iscat puțină panică, dar acum toată lumea e mulțumită și se distrează. Vedeți, domnul von Winterstein a ținut un discurs grozav în foaiere, adineaori, despre minunata moștenire a acestui oraș și despre toate lucrurile de care trebuie să fim mândri. A trecut în revistă toate realizările noastre de-a lungul anilor, a arătat cu ce probleme cumplite se confruntă alte orașe, probleme de care noi am fost scutiți. Așa ceva ne trebuie, domnișoară. Îmi pare rău că n-ați fost acolo să auziți și dumneavoastră. Discursul asta ne-a făcut să fim mulțumiți de noi și de orașul nostru, iar acum toată lumea se distrează. Uitați-vă, chiar acum vin câțiva petrecăreți.

Arată prin peretele de sticlă și, într-adevăr, în lumina slabă de afară se puteau desluși câteva siluete care se plimbau agale prin iarbă, ținând farfuriile cu grijă în fața lor și căutând un loc unde să se așeze.

– Iertați-mă, am spus ridicându-mă în picioare. Trebuie să mă duc să cânt. O să întârzii. Domnișoară Stratmann, vă rămân îndatorat. Pentru amabilitatea dumneavoastră și pentru tot restul. Dar acum vă rog să mă iertați.

Și fără să mai aștept vreun răspuns, am trecut pe lângă căruciorul cu micul dejun și am ieșit afară, pe coridor.

Lumina palidă a dimineții pătrundea acum în coridorul întunecos. Am privit către nișa cu oglinzi, în care îl lăsasem pe Hoffman, dar acesta nu mai era acolo. Am pornit grăbit în direcția sălii de concert, trecând pe lângă tablourile cu rame de frunze aurii. La un moment dat, am întâlnit alt chelner care adusese un cărucior cu mâncare și se aplecase să bată la o ușă – în rest, coridorul era liniștit.

Am continuat să merg repede, căutând ușa de acces în caz de urgență, prin care ajunseseam pe coridor. Mă cuprinsese o nevoie imperioasă de a susține recitalul care fusese programat.

Mi-am dat seama că, oricare ar fi fost decepțiile pe care le suferisem, acestea nu micșoraseră cu nimic datoria mea față de cei care așteptaseră săptămâni de-a rândul să mă vadă așezat la pian. Cu alte cuvinte, aveam datoria de a da recitalul în seara aceea, cel puțin din punctul meu de vedere. Dacă m-aș fi abătut de la aceasta – o simțeam cu convingere –, ar fi însemnat să deschid o ușă ciudată, dincolo de care m-aș fi pomenit într-un spațiu întunecos și necunoscut.

După o vreme, n-am mai recunoscut coridorul. Tapetul era albastru-închis, locul tablourilor îl luaseră niște fotografii semnate și mi-am dat seama că, din greșeală, depășisem ușa cu pricina. Am văzut, totuși, că mă apropiam de una cu mult mai mare, pe care era scris „Scenă”, și m-am hotărât s-o iau pe acolo.

Câteva clipe am bâjbâit prin întuneric, după care m-am pomenit din nou în culise. Am văzut pianul în mijlocul scenei goale, luminate slab de sus doar de unul sau două reflectoare. Am mai văzut cortina încă trasă și am pășit fără zgomot pe scenă.

Am tras cu coada ochiului spre locul în care zăcuse ceva mai devreme Brodsky, dar n-am văzut nicio urmă. Apoi am privit iar spre pian, neștiind cum să procedez. Dacă mă așezam pe taburet și începeam să cânt direct, s-ar fi putut ca tehnicienilor să le dea prin minte să deschidă cortina și să aprindă reflectoarele. Oricum, trebuia

încercat, cu toate că – era evident ce se întâmplase – tehnicienii plecaseră de la locurile lor, iar cortina nici măcar nu avea să se deschidă. Ba mai mult, ultima oară când văzusem publicul, lumea stătea în picioare și discuta agitată. Cel mai bine – m-am gândit eu – ar fi fost să ies din spatele cortinei și să fac respectivul anunț, dând astfel timp tuturor – publicului și tehnicienilor – să se pregătească. Am repetat rapid în minte câteva fraze, apoi, fără multă zarvă, m-am îndreptat spre despărțitura cortinei și am dat la o parte materialul greu.

Mă așteptasem să găsec un public în dezordine, dar priveliștea care mă întâmpină mă luă prin surprindere. Nu numai că publicul lipsea cu desăvârșire, dar dispăruseră și scaunele. Îmi trecu prin minte că sala era poate dotată cu un fel de dispozitiv care, prin tragerea unei pârghii, ascundea scaunele sub podea – făcând astfel posibil ca sala să fie folosită și ca ring de dans sau în alt scop –, după care mi-am amintit când a fost construită clădirea și mi-am dat seama că așa ceva era foarte puțin probabil. Singura posibilitate era ca scaunele să fi fost din cele care se stivuiesc și să fi fost luate de acolo, ca o precauție împotriva incendiului. În orice caz, în fața mea se deschidea un spațiu imens, întunecat și gol. Nu era aprinsă nicio lumină, iar în loc de aceasta, ici-colo fuseseră scoase porțiuni rectangulare de tavan, care permiteau luminii naturale să cadă sub formă de raze palide pe podea.

Am privit în lumina slabă și mi s-a părut că disting câteva siluete chiar în fundul sălii. Păreau un cerc de persoane care stăteau în picioare și se sfătuiau – erau poate recuzitorii care terminau de strâns – și am auzit ecou de pași, în timp ce unul dintre ei se îndepărta.

Am rămas acolo, pe scenă, întrebându-mă ce era de făcut.

Probabil că stătusem ceva mai mult decât îmi închipuisem în biroul domnișoarei Stratmann – poate chiar o oră – și evident publicul își pierduse orice speranța de a mă mai vedea pe scenă. Cu toate acestea, dacă urma să fac un anunț, în câteva minute invitații puteau fi adunați iar în sală și, chiar dacă nu mai erau scaune, nu vedeam niciun motiv să nu pot da un recital cu totul satisfăcător. Nu îmi era însă prea clar unde dispăruse toată lumea aceea și mi-am dat seama că trebuia să-l găsec

mai întâi pe Hoffman sau pe oricine va fi preluat conducerea spectacolului, pentru a stabili ce era de făcut.

Am coborât de pe scenă și am început să traversez sala. Nici n-am apucat bine să ajung la jumătatea ei, că am și început să mă simt cam dezorientat în întunericul acela și am schimbat puțin direcția spre cea mai apropiată rază de lumină. În timp ce făceam aceasta, o siluetă trecu chiar prin fața mea.

– O, iertați-mă, zise persoana. Vă rog să mă scuzați.

Am recunoscut vocea lui Stephan și i-am spus:

– Bună. Bine ca măcar dumneata ești încă aici.

– O, domnule Ryder. Iertați-mă, nu v-am văzut.

Părea obosit și deprimat.

– Zău că ar trebui să fii ceva mai bine dispus, i-am zis eu. Ai cântat minunat. Publicul a fost extrem de plăcut impresionat.

– Da, da, cred că m-a primit bine.

– Ei, felicitări! După atâta trudă, trebuie să fie o mare satisfacție pentru dumneata.

– Da, cred că da.

Am început să mergem alături prin întuneric. În orice caz, lumina zilei care se infiltra prin tavan ne împiedica și mai tare să vedem pe unde mergem, dar Stephan părea să cunoască drumul.

– Știți, domnule Ryder, zise el după o clipă, vă sunt nespus de recunoscător. M-ați încurajat enorm. Dar adevărul e că n-am venit astă-seară să zdrăngăni la pian. Cel puțin, din punctul meu de vedere. Bineînțeles că publicul mi-a întins o mână, dar asta numai pentru că nu se aștepta la nimic deosebit, însă, zău așa, îmi dau seama că mai am încă mult de învățat. Părinții mei au dreptate.

– Părinții dumitale? Dumnezeule, n-ar trebui să-ți faci probleme din pricina lor.

– Nu, nu, domnule Ryder, dumneavoastră nu înțelegeți. Vedeți dumneavoastră, părinții mei au mari pretenții. Lumea care a fost aici astă-seară a fost foarte amabilă, dar zău că nu se prea pricepe la astfel de lucruri. Au ascultat un băiat de-al lor cântând la un anumit nivel și s-au entuziasmat. Dar eu vreau să fiu apreciat după standardele internaționale. Și la fel vor și părinții mei. Domnule Ryder, am luat o

hotărâre. Plec. Trebuie să merg într-un oraș mai mare, să studiez sub îndrumarea unuia ca Lubetkin sau Peruzzi. Acum mi-am dat seama că nu pot ajunge la nivelul dorit aici, în acest oraș. Gândiți-vă că au aplaudat ceva care, la urma urmei, n-a fost decât o interpretare banală a *Pasiunilor de sticlă*. Asta cam spune totul. Înainte nu prea înțelegeam, cred că am fost ceea ce s-ar putea numi un pește mare într-un lac prea mic. Trebuie să plec o vreme undeva. Sa văd de ce sunt în stare.

Am continuat să vorbim, și zgomotul pașilor noștri răsuna în toată sala. Apoi am zis:

— S-ar putea să fie o hotărâre înțeleaptă. De fapt, sunt sigur că ai dreptate. Mutarea într-un oraș mai mare, cu pretenții mai mari, sunt sigur că-ți va prinde bine. Dar trebuie să fii atent cu cine studiezi. Dacă vrei, o să mă gândesc puțin să văd dacă nu pot să-ți aranjez ceva.

— Domnule Ryder, dacă ați face asta pentru mine, vă voi rămâne veșnic recunoscător. Da, trebuie să știu până unde pot să ajung. Apoi, mă voi întoarce într-o bună zi și o să le arăt de ce sunt în stare. Să le arăt cum se cântă cu adevărat *Pasiunile de sticlă*.

Izbucni în râs, dar nu părea nici pe departe vesel.

— Ești un tânăr talentat. Ai tot viitorul în față. Zău că ar trebui să fii mai bine dispus.

— Se poate. Cred că sunt doar puțin intimidat. Până astă-seară, nu mi-am dat seama cât de mult mai am încă de învățat. Poate vi se pare amuzant, dar știți, astă-seară am vrut să-mi fac bagajele și să plec. Vedeți și dumneavoastră ce înseamnă să trăiești într-un loc ca acesta. Începi să ai preocupări mărunte. Da. O să încerc să fac toate pregătirile chiar astă-seară! Vedeți cât de ridicol am fost până acum. Părinții mei au dreptate. Mai am foarte mult de învățat.

— Părinții dumitale? Ascultă, sfatul meu e să nu te mai gândești acum la ei. Dacă îmi permiți, nici nu înțeleg cum pot ei...

— A, am ajuns. Pe aici.

Ajunseserăm la un fel de intrare și Stephan trase o draperie care atârna peste ea.

— Pe aici trebuie s-o luăm.

— Iartă-mă, ce e pe aici?

– Sera. O, poate că n-ai auzit de sera noastră. E celebră. A fost construită la o sută de ani după sala de concert, dar acum e aproape tot atât de celebră. Acolo s-au dus cu toții să servească micul dejun.

Ne-am pomenit într-un coridor, de-a lungul căruia, pe o parte, se întindea un șir lung de ferestre. Prin cea mai apropiată, am văzut cerul albastru-deschis al dimineții.

– Apropo, am zis în timp ce ne reluam drumul, mă întreb ce mai face domnul Brodsky. În ce stare e. A... murit?

– Cine, domnul Brodsky? A, nu, o să se facă bine, sunt sigur de asta. L-au dus undeva. De fapt, am auzit că l-au dus la Spitalul Sfântul Nicolae.

– La Spitalul Sfântul Nicolae?

– E așezământul care-i găzduiește pe oamenii decăzuți. Chiar acum, în seră, vorbea despre asta lumea și spunea că, în fine, acolo e locul lui, cei de acolo știu cum să trateze astfel de probleme. Sincer să fiu, am fost puțin cam șocat. De fapt – vă spun confidențial, domnule Ryder – chestia asta m-a făcut să mă hotărâsc. Adică să plec de aici. Concertul pe care l-a dat asta-seară, aici, domnul Brodsky este, după părerea mea, cel mai bun care s-a dat vreodată în aceasta sală de mulți ani. Evident, atât cât am putut eu să înțeleg muzica. Dar ai văzut și dumneavoastră ce s-a întâmplat. Nu l-au acceptat, i-a șocat. Sunt foarte ușurați că a clacat așa. Acum își dau seama că vor cu totul altceva. Ceva mai puțin șocant.

– Poate ceva în genul domnului Christoff.

Stephan se mai gândi o clipă.

– Ceva puțin mai aparte. Măcar un nume nou. Acum își dau seama că domnul Christoff nu e chiar ceea ce le trebuie lor. Vor totuși ceva mai bun. Dar... dar nu asta.

Vedeam acum pe fereastră pajiștea întinsă de afară și soarele care se ridica deasupra șirului de copaci din depărtare.

– Ce crezi că se va întâmpla acum cu domnul Brodsky? am întrebat.

– Cu domnul Brodsky? O, o să ajungă iar ceea ce a fost mereu, cât timp a stat aici. Presupun că va trăi tot restul zilelor ca bețivul orașului. În mod sigur nu-i vor lăsa nicio șansă să ajungă altceva, nu după seara asta. Cum spuneam, l-au dus la Spitalul Sfântul Nicolae. Eu am crescut

aici, domnule Ryder, și în multe privințe țin încă la acest oraș. Dar acum de-abia aștept să plec.

– Poate ar trebui să încerc să le spun ceva. Adică să mă adresez oamenilor care s-au adunat în seră. Să le spun câteva cuvinte despre domnul Brodsky. Să-i fac să-l aprecieze așa cum merită.

Stephan se gândi la aceasta în timp ce mai făceam câțiva pași, după care scutură din cap.

– Nu merită osteneala, domnule Ryder.

– Dar trebuie să le vorbesc, nici mie nu-mi face plăcere mai mult decât dumitale. Nu se știe niciodată. Poate câteva cuvinte din partea mea...

– Nu cred, domnule Ryder. Acum nu vă vor mai asculta nici măcar pe dumneavoastră. Nu după concertul dat de domnul Brodsky. Le-a reamintit toate lucrurile de care se temeau. În afară de asta, sera nu dispune de microfon sau de vreun sistem de amplificare, nici măcar de un podium de pe care să vorbiți. Nimeni n-o să vă audă în zgomotul acela. Vedeți dumneavoastră, e destul de mare, aproape tot atât de mare ca sala de concert. De la un capăt la altul, cred că măsoară... ei bine, dacă ai merge drept pe diagonală, dând la o parte mesele și invitații care stau în cale, și tot are pe puțin cincizeci de metri. E un spațiu foarte mare, o să vedeți. În locul dumneavoastră, domnule Ryder, n-aș face decât să mă relaxez și să servesc micul dejun. La urma urmei, vă așteaptă deplasarea la Helsinki.

Într-adevăr, sera era o sală uriașă, scăldată în momentul acela în lumina soarelui de dimineață. Pretutindeni, oamenii discutau veseli, unii așezați în jurul meselor, alții stând în picioare, în grupuri mici. Am văzut persoane bând cafea și suc de fructe, altele mâncând din farfurii sau boluri și, în timp ce ne croiam drum prin mulțime, am surprins o aromă de cornuri proaspete, plăcintă cu pește și șuncă. Îi vedeam pe chelneri roind peste tot cu platouri și cafetiere. De jur împrejurul meu, oamenii se salutau bucuroși între ei și m-a frapat faptul că era o atmosferă de reuniune. Și totuși, aceia erau oameni care se întâlneau frecvent. În mod cert, evenimentele serii îi făcuseră să se reafirme – atât ei ca indivizi, cât și comunitatea lor – într-un sens profund și, drept urmare, nu știu de ce, starea lor de spirit era una sărbătorească.

Atunci mi-am dat seama că Stephan avea dreptate. Era aproape inutil să încerc să mă adresez acestei mulțimi, și cu atât mai puțin să le cer să se întoarcă în sala de concert pentru recitalul meu. Deodată, m-am simțit extrem de obosit și de înfometat, așa că m-am hotărât să iau loc și să servesc și eu micul dejun. Privind totuși în jur, n-am mai găsit niciun loc liber. Ba mai mult, m-am întors și am constatat că Stephan nu mai era alături de mine, ci fusese atras într-o conversație de un grup așezat la o masă pe lângă care tocmai trecusem. Am văzut că lumea îl saluta cu căldură și speram oarecum să mă prezinte lor. Dar Stephan părea absorbit de conversație și în scurt timp se înveseli și el.

M-am hotărât să-l las acolo și mi-am continuat drumul prin mulțime. Mă gândeam că mai devreme sau mai târziu o să mă vadă un chelner și o să vină repede cu un platou și o ceașcă cu cafea, poate chiar o să mă conducă la un loc liber.

Dar deși de câteva ori un chelner a venit grăbit spre mine, de fiecare dată a trecut mai departe și am fost nevoit să-l privesc cum servește pe altcineva.

Apoi, după un timp, mi-am dat seama că stăteam aproape de ușile principale ale serei. Cineva le deschisese larg și mulțimea de invitați se revărsă pe peluză. Am făcut și eu câțiva pași afară și am rămas surprins de aerul rece. Dar și aici, lumea vorbea adunată în grupuri mici, își bea cafeaua sau mânca în picioare. Câțiva se întorseseră cu fața spre răsărit, în timp ce alții se plimbau să se mai dezmoștească. Un grup se așezase chiar pe iarba umedă, cu farfuriile și cafetierele în jurul lui, ca la picnic.

Am observat pe iarbă, nu departe de mine, un cărucior cu mâncare și un chelner trebăluind aplecat peste el. Cum mi se făcuse și mai foame, m-am îndreptat spre chelner și tocmai voiam să-l bat pe umăr, când tipul se întoarce și trecu grăbit pe lângă mine, cu brațele încărcate cu trei farfurii mari – pe care am zărit ouă jumări, cârnați, ciuperci și roșii. L-am urmărit cum se îndepărtă grăbit și m-am hotărât să nu mă clintesc de lângă cărucior până când nu se întoarce.

În timp ce așteptăm, am privit scena din jurul meu și mi-am dat seama cât de neîntemeiată fusese îngrijorarea mea privind capacitatea de a face față pretențiilor acestui oraș.

Ca întotdeauna, experiența și instinctele mele se dovediseră mai mult decât suficiente pentru a trece prin toate cu bine.

Evident că am simțit o oarecare dezamăgire în privința felului cum decursese serata, dar cu cât mă gândeam mai mult, cu atât îmi dădeam seama că nu era cazul să-mi fac probleme. În definitiv, dacă o comunitate ajungea la un soi de echilibru fără îndrumarea unui străin, cu atât mai bine pentru ea.

Cum după câteva minute chelnerul nu se întorsese – timp în care am fost agresat de diferitele arome ce se ridicau din vasele metalice fierbinți de pe cărucior –, mi-am zis că nu aveam niciun motiv să nu mă servesc singur. Luasem deja o farfurie și tocmai mă aplecam să caut în raftul de jos niște tacâmuri, când mi-am dat seama că lângă mine erau câteva siluete. M-am întors și m-am pomenit față în față cu hamalii.

Din câte mi-am dat seama, cei doisprezece hamali sau aproape toți cei care se strânseseră în jurul patului de suferință al lui Gustav se aflau acum înaintea mea. În timp ce mă întorceam, câțiva dintre ei își plecaseră privirile, dar unii continuau să mă privească insistent.

– Dumnezeule, am spus străduindu-mă din răspuțeri să ascund faptul că fusesem pe punctul de a mă servi singur. Dumnezeule, ce s-a întâmplat? Bineînțeles că am vrut să vin să văd cum se mai simte Gustav. Am presupus că l-ați dus la spital. Vreau să spun, că e pe mâini bune. Sigur că voiam să vin cât de curând...

M-am întrerupt, văzând expresia de tristețe de pe chipurile lor.

Hamalul cu barbă făcu un pas înainte și tuși stângaci.

– A murit acum o jumătate de oră, domnule. A mai avut el necazuri de-a lungul anilor, dar părea foarte voinic și nu ne-am așteptat la așa ceva. Nu ne-am așteptat deloc.

– Îmi pare foarte rău. Am constatat că într-adevăr mă întrista mult această veste. Îmi pare, într-adevăr, foarte rău. Vă sunt recunoscător, vouă tuturor, că ați venit aici să-mi spuneți. După cum știți, nu-l cunosc decât de câteva zile, dar a fost atât de amabil cu mine și m-a ajutat cu căratul bagajelor și cu altele.

Am văzut ca hamalii se uitau la bărbos, îndemnându-l să mai zică ceva. Bărbosul inspiră adânc.

– Desigur, domnule Ryder, zise el, v-am căutat pentru că știam că ați vrea să aflați vestea repede. Dar și pentru că – își plecă brusc privirea – vedeți dumneavoastră, domnule, înainte să moară, Gustav voia să știe. Voia să știe dacă ați apucat să vă țineți discursul. Adică micul discurs pe care urma să-l țineți pentru noi, domnule. Până în ultimă clipă, a ținut extrem de mult să afle asta.

Toți hamalii își plecaseră acum privirile și așteptau în tăcere să răspund.

– A, am zis. Așadar, nu știți ce s-a întâmplat în sala de concert.

– Am stat cu toții lângă Gustav până acum, domnule, zise bărbosul. Abia acum a fost luat. Vă rugăm să ne iertați, domnule Ryder. A fost foarte nepoliticos din partea noastră să nu asistăm la discursul dumneavoastră, mai ales că ați avut amabilitatea să vă amintiți de promisiunea pe care ne-ați făcut-o și...

– Ascultați, am intervenit eu blând, multe lucruri nu s-au petrecut conform planului. Mă surprinde că n-ați auzit, dar așa cum spuneți, date fiind împrejurările acestea...

Apoi m-am oprit și, trăgând aer în piept, am zis pe un ton mai autoritar:

– Îmi pare rău, dar adevărul e că multe lucruri, nu numai micul discurs pe care îl pregătisem pentru voi, nu s-au petrecut așa cum s-a stabilit.

– Așadar, domnule, vreți să spuneți că..., zise bărbosul, după care își lăsa capul în jos, dezamăgit.

Ceilalți hamali, care se holbaseră cu toții la mine, își plecară unul după altul privirea. Apoi unul dintre ei, din spatele grupului, izbucni pe un ton aproape supărat:

– Gustav a întrebat întruna. Până la sfârșit ne-a tot întrebat: „Aveți vreo veste de la domnul Ryder?” Așa întreba.

Câțiva colegi îl potoliră repede, după care urmă un moment lung de tăcere. În cele din urmă, hamalul cu barbă zise, privind tot în jos, în iarbă:

– Acum nu mai are nicio importanță. Ne vom vedea în continuare de treabă, ca și până acum. De fapt, ne vom strădui mai mult ca niciodată. Nu-l vom dezamăgi pe Gustav. El ne-a însuflețit întotdeauna

și nimic nu va schimba asta, chiar dacă a murit. Trebuie să muncim din greu, mereu am făcut-o, știm asta, și n-o să fie mai ușor nici de acum înainte. Dar nu vom abdica de la principiile noastre niciun pic. Ne vom aminti de Gustav și le vom respecta. Sigur că micul dumneavoastră discurs, domnule, dacă ar fi fost posibil... ne-ar fi ajutat enorm, asta e limpede. Dar bineînțeles că, dacă la momentul respectiv vi s-a părut nepotrivit...

– Ascultă, i-am zis începând să-mi pierd răbdarea, în curând o să aflați cu toții ce s-a întâmplat. Zău, mă mir că nu v-ați străduit mai mult să aflați care sunt marile probleme cu care se confruntă comunitatea voastră. Ba mai mult, se pare că n-aveți nicio idee despre viața pe care o duc eu. De responsabilitățile uriașe de care trebuie să mă achit. Chiar și acum, stau aici și vorbesc cu voi, în loc să mă gândesc la următoarea mea deplasare la Helsinki. Dacă lucrurile n-au mers chiar așa cum ați vrut, îmi pare rău. Dar n-aveți niciun drept să mă bateți la cap cu astfel de probleme...

Cuvintele îmi înghețară pe buze. În depărtare, la dreapta mea, era o potecă ce ducea de la sala de concert spre pădurea din jur. De o bună bucată de vreme, băgasem de seama că lumea ieșea din clădire și dispărea în spatele copacilor – probabil mergând spre casă pentru a mai prinde câteva ore de odihnă înainte de a-și începe activitatea. Deodată i-am zărit pe Sophie și pe Boris, mergând hotărâți pe potecă. Puștiul își cuprinsese din nou protector mama cu brațul, dar în rest nimic din înfățișarea lor nu arăta privitorilor mâhnirea ce-i cuprinsese.

Am încercat să le văd chipurile, dar erau prea departe și o clipă mai târziu dispăreau și ei în spatele copacilor.

– Îmi pare rău, am zis eu blând, întorcându-mă iar spre hamali, dar acum trebuie să mă scuzați.

– Nu vom abdica de la principii, zise bărbosul încet, cu ochii încă în pământ. O să reușim până la urmă. O să vedeți.

– Iertați-mă.

Chiar în momentul în care plecam, chelnerul se întorcea grăbit, împingându-i pe bătrâni la o parte ca să ajungă la căruciorul lui. Mi-am adus aminte de farfuria pe care o țineam în mână și i-am întins-o.

– În dimineața asta, serviciul a fost jalnic, am zis eu cu răceală și m-am îndepărtat grăbit.

38

Poteca o tăia drept prin pădure, așa că am văzut limpede poarta mare de fier de la capătul ei. Sophie și Boris ajunseseră destul de departe și, deși am mers cât am putut de repede, după câteva minute nu reușisem încă să reduc distanța dintre noi. La asta se adăuga și faptul că eram mereu împiedicat de un grup de tineri care mergeau ceva mai în fața mea și care, ori de câte ori încercam să-i depășesc, măreau pasul sau ocupau toată lățimea drumului. În cele din urmă, văzând că Sophie și cu Boris erau pe punctul de a ieși pe o stradă, am luat-o la fugă și am trecut printre tineri, fără să îmi mai pese de impresia pe care le-aș fi făcut-o.

Deși am păstrat un ritm alert, n-am izbutit totuși să ajung atât de aproape încât să-i pot striga, iar Sophie și cu Boris trecură dincolo de poartă. Până să ajung eu însumi la poartă, începusem să gâfâi atât de tare, că m-am oprit.

Ieșisem pe unul din marile bulevarde, aproape de central orașului. Soarele dimineții lumina trotuarul de vizavi. Magazinele erau încă închise, dar deja un mare număr de oameni mergeau pe stradă, îndreptându-se spre locul lor de muncă.

Atunci am văzut la stânga mea o mulțime de persoane care stăteau la rând să urce în tramvai, și pe Sophie cu Boris aproape de capătul cozii. Am început iar să măresc pasul, dar tramvaiul s-a oprit mai departe decât am bănuț eu și, deși am mers în ritm vioi, n-am reușit să-l prind până când toată lumea de la coadă s-a urcat în el și acesta

era gata de plecare. De-abia după ce i-am făcut vatmanului semne desperate cu mâna, acesta a oprit și m-am urcat și eu.

Tramvaiul mergea clătinându-se, iar eu mă împleticeam pe intervalul dintre scaune. Îmi pierdusem suflul într-atât încât nu-mi dădusem seama decât vag că tramvaiul era plin doar pe jumătate și de-abia după ce m-am lăsat să cad pe un scaun din spate, mi-a trecut prin minte că probabil trecusem deja de Sophie și Boris. Gâfâind, m-am aplecat într-o parte și m-am uitat înapoi, pe interval.

Vagonul era despărțit în două părți distincte printr-o zonă comună de coborâre. În partea din față, scaunele erau aranjate pe două rânduri lungi față în față, și i-am zărit pe Sophie și pe Boris stând împreună pe partea însorită a tramvaiului, nu departe de cabina vatmanului. Nu-i puteam vedea bine din cauza pasagerilor care stăteau în zona de coborâre și se țineau de curele, așa că m-am aplecat și mai mult pe interval. În timp ce făceam aceasta, un bărbat din fața mea – în jumătatea noastră de vagon scaunele erau dispuse două câte două, așezate față în față – se lovi cu mâna peste coapsă și zise:

– După cum se vede, încă o zi cu soare.

Era corect îmbrăcat, chiar dacă modest, într-o jachetă cu fermoar, și cred că era un soi de muncitor calificat, poate chiar electrician. I-am zâmbit repede, la care individul începu să-mi povestească despre o construcție la care lucrau el și colegii lui de câteva zile. Îl ascultam vag, zâmbindu-i din când în când sau mormăind câte ceva în semn aprobator. Între timp, ajunsese să-i văd și mai greu pe Sophie și pe Boris, deoarece din ce în ce mai multă lume se ridica în picioare și se înghesuia în dreptul ușilor ca să coboare.

Apoi tramvaiul se opri, pasagerii se dădură jos, iar eu am putut să văd mai bine. Boris, la fel de stăpân pe el ca întotdeauna, o ținea pe Sophie pe după umăr și-i privea pe ceilalți pasageri cu un aer bănuitor, ca și când ar fi reprezentat o primejdie pentru mama lui. Chipul lui Sophie rămăsese însă ascuns privirilor mele. Vedeam totuși că o dată la câteva secunde dădea iritată cu mâna prin aer, alungând poate vreo insectă care îi dădea târcoale.

Tocmai voiam să mă așez mai bine, când am observat că electricianul ajunsese să-mi vorbească despre părinții lui. Aveau

amândoi în jur de optzeci de ani, zicea el, și, deși se străduia să treacă pe la ei zilnic, obiceiul devenise din ce în ce mai greu de realizat din cauza slujbei sale. Deodată mi-a venit o idee și l-am întrerupt zicând:

– Iertați-mă, dar apropo de părinți, mi se pare că ai mei au trecut pe aici, prin oraș, cu câțiva ani în urmă. Ca simpli turiști, știți. Cred că au trecut ani buni de atunci. Numai că persoana care mi-a relatat asta era doar un copil pe vremea aceea și nu-și amintește prea bine de ei. Așa că mă întrebam, fiindcă tot vorbeam despre părinți, și, în fine, nu vreau să fiu nepoliticos, dar bănuiesc că aveți în jur de cincizeci de ani, mă întrebam dacă vă amintiți cumva de sejurul lor.

– E foarte posibil, zise electricianul. Dar va trebui să mi-i descrieți puțin.

– Ei bine, mama e o femeie destul de înaltă. Are părul închis la culoare și lung până la umeri. Iar nasul ca un cioc de pasăre. Asta îi dă un aer cam sever, chiar și fără să vrea.

Electricianul se gândi o vreme, privind străzile pe care treceam.

– Da, zise el încuviințând din cap. Da, cred că mi-aduc aminte de o astfel de doamnă. N-a stat decât câteva zile. A vizitat împrejurimile, lucruri de felul ăsta.

– Asta e. Deci, vă amintiți?

– Da, părea o femeie foarte plăcută. Asta trebuie să se fi întâmplat cu cel puțin treisprezece sau paisprezece ani în urmă. Poate chiar mai demult.

Am dat entuziasmat din cap.

– Asta s-ar lega cu ce mi-a povestit domnișoara Stratmann. Da, aceea era mama mea. Spuneți-mi, părea să se simtă bine aici?

Electricianul se gândi bine, apoi zise:

– Din câte mi-aduc aminte, părea să-i placă aici, da. De fapt observase privirea mea îngrijorată, de fapt, sunt sigur că i-a plăcut.

Se întinse în față și mă bătui ușor pe genunchi.

– Sunt sigur că s-a simțit bine aici. Păi, gândiți-vă numai. Nici nu se putea altfel, nu?

– Cred că nu, am zis eu și m-am întors spre fereastră.

Soarele bătea acum în mijlocul vagonului.

– Cred că nu. Numai că... am oftat din rărunchi. Numai că aş fi vrut să fi ştiut dinainte. Aş fi vrut să-mi fi spus cineva. Dar tata? Avea aerul că se distrează?

– Tatăl dumneavoastră. Hmm!

Electricianul îşi încrucişă braţele încruntându-se ușor.

– Cred că era foarte slab pe vremea aceea, am zis eu. Iar părul începuse să-i încărunţească. Avea o haină preferată. Una de stofă vernil, cu coate de piele.

Electricianul se gândea mai departe. În cele din urmă, scutură din cap.

– Îmi pare rău. Nu-mi amintesc de tatăl dumneavoastră.

– Dar e imposibil. Domnişoara Stratmann m-a asigurat că au venit aici împreună.

– Sunt sigur că așa a fost. Numai că eu, unul, nu-mi amintesc de tatăl dumneavoastră. De mama, da. Dar de tată... scutură iar din cap.

– Dar e ridicol! Ce să fi făcut mama aici singură?

– Nu spun că nu era cu dânsa. Pur şi simplu nu mi-l amintesc. Ascultați, nu vă necăjiți așa! N-aş fi fost atât de sincer cu dumneavoastră, dacă aş fi ştiut că o să puneți atâta la inimă. Am o memorie foarte slabă. Toată lumea îmi spune. Chiar ieri mi-am uitat trusa cu scule la soacră-mea, unde am mâncat de prânz. Am pierdut patruzeci de minute să mă întorc și s-o iau înapoi. Trusa cu scule! Izbucni în răs. Vedeți, am o memorie foarte slabă. Sunt ultimul om pe care să vă bazați într-o problemă importantă ca asta. Sunt sigur că tatăl dumneavoastră a fost aici cu mama dumneavoastră. Mai ales dacă așa spun și alții. Într-adevăr, sunt ultimul om pe care să puneți bază.

Dar nu mă mai uitam la el, ci am privit din nou spre partea din față a tramvaiului, unde Boris dăduse în sfârșit frâu liber emoțiilor. Acum maică-sa îl îmbrățișa și am văzut cum i se cutremurau umerii de suspine. Brusc, nimic nu mi se păru mai important decât să merg la el, așa încât am mormăit repede o scuză față de electrician, m-am ridicat în picioare și am început să merg prin vagon.

Ajunsesem aproape de ei, când tramvaiul luă o curbă strânsă, și am fost nevoit să mă prind de cea mai apropiată bară ca să-mi mențin echilibrul. Privindu-i iar, am văzut că Sophie și Boris nu sesizaseră

deloc că mă apropiasem atât de mult de ei. Stăteau încă strâns îmbrățișați, cu ochii închiși. Pete de lumină le jucau pe brațe și pe umeri. Era în felul lor de a se consola unul pe altul ceva atât de intim, încât mi s-a părut imposibil să-i întrerup. Și cum mă tot uitam lung la ei, am început să simt, în ciuda tristeții lor evidente, o mare invidie. M-am mai apropiat puțin, până când aproape că le-am simțit îmbrățișarea.

În cele din urmă, Sophie deschise ochii. Se uită la mine cu o privire goală, în timp ce puștiul continua să suspine la pieptul ei.

— Îmi pare rău, i-am zis eu într-un sfârșit. Îmi pare nespus de rău pentru tot ce s-a întâmplat. Adineaori am aflat de tatăl tău. Sigur că am început să te caut, îndată ce am aflat...

Ceva din expresia chipului ei mă făcu să mă opresc.

O clipă, Sophie mă privi mai departe cu răceală. Apoi zise pe un ton obosit:

— Lasă-ne în pace. Niciodată n-ai luat parte la dragostea noastră. Uită-te la tine. Și nici la necazul nostru. Lasă-ne în pace! Pleacă!

Boris se smulse din brațele ei și se întoarse să mă privească. Apoi zise către maică-sa:

— Nu, nu. Trebuie să rămânem împreună.

Sophie scutură din cap.

— Nu, n-are niciun rost. Lasă-l, Boris! Lasă-l să facă înconjurul lumii ca să-și arate măiestria și înțelepciunea. Așa simte el. Să-l lăsăm cu treburile lui.

Boris se holbă buimac la mine, apoi din nou la maică-sa. Poate că ar fi spus ceva, dar în clipa aceea Sophie se ridică.

— Hai, Boris! Trebuie să cobor aici. Boris, haide!

Într-adevăr, tramvaiul încetinea și erau și alți călători care se ridicau de la locurile lor. Câteva persoane își făcură loc pe lângă mine și odată cu ele se strecură și Sophie cu Boris. Ținându-mă încă strâns de bară, l-am urmărit pe Boris cum mergea de-a lungul intervalului, spre coborâre. La un moment dat, se uită în urmă spre mine și l-am auzit zicând:

— Dar trebuie să rămânem împreună. Trebuie.

Atunci am zărit în spatele lui chipul lui Sophie, care mă privea lung, cu o detașare ciudată, și am auzit-o că zice:

– Niciodată n-o să facă parte din familia noastră. Trebuie să înțelegeți asta, Boris. Niciodată nu te va iubi ca un tată adevărat.

Mai multe persoane își făcură loc pe lângă mine. Am ridicat o mână în aer.

– Boris! am strigat eu.

Împins de mulțime, puștiul se mai uita o dată spre mine.

– Boris, călătoria cu autobuzul, ți-o mai aduci aminte? Călătoria cu autobuzul la lacul artificial. Mai ții minte, Boris, ce bine a fost? Ce frumos s-a purtat lumea cu noi în autobuz? Darurile mici pe care ni le-a făcut și cântecele? Mai ții minte, Boris?

Pasagerii începuseră deja să coboare. Boris îmi aruncă o ultimă privire și dispăru din raza mea vizuală. Mai multă lume trecu pe lângă mine, după care tramvaiul se puse iar în mișcare.

După o vreme, m-am întors și m-am dus iar la locul meu. Electricianul îmi zâmbi vesel, în timp ce mă așezam iar în fața lui. Atunci mi-am dat seama că se aplecase înainte și mă bătea ușor pe umăr, iar că eu plângeam.

– Ascultați, îmi zise el, pe moment totul pare rău. Dar trece, și nimic nu e atât de rău cum pare. Fruntea sus!

O vreme mi-a mai zis tot felul de vorbe goale, în timp ce eu continuam să plâng în hohote. Pe urmă l-am auzit că zice:

– Ascultați, de ce nu serviți micul dejun? Mâncați și dumneavoastră ceva, ca noi toți. Atunci precis o să vă simțiți mai bine. Haideți! Mergeți să gustați ceva.

Am ridicat ochii și am văzut că electricianul ținea în poală o farfurie, pe care se afla un croasant pe jumătate mâncat și un mic bulgăre de unt. Avea genunchii plini de firimituri.

– A, am zis eu, îndreptându-mă și revenind la calmul meu inițial. De unde ați luat asta?

Electricianul făcu semn peste umăr. M-am întors și am văzut o mulțime de călători adunați spre capătul vagonului, unde se organizase un fel de bufet. Am mai observat că în jumătatea din spate a vagonului se făcuse mare aglomerație și că toți călătorii din jur mâncau

și beau. Gustarea electricianului era modestă în comparație cu ceea ce consumau alții; vedeam acum lume agitându-se în dreptul platourilor cu ouă, șuncă, roșii și cârnați.

– Haideți, zise din nou electricianul. Duceți-vă și luați-vă micul dejun. După aceea o să vorbim despre necazurile dumneavoastră. Sau, dacă preferați, putem da totul uitării și să vorbim despre orice vreți dumneavoastră, orice v-ar mai înveseli puțin. Fotbal, cinema. Orice vreți dumneavoastră. Dar, în primul rând, trebuie să vă luați micul dejun. Arătați de parcă n-ați mai fi mâncat de mult.

– Aveți perfectă dreptate, am zis. Dacă stau să mă gândesc, a trecut ceva timp de când n-am mai mâncat. Dar spuneți-mi, vă rog. Unde merge acest tramvai? Trebuie să ajung la hotelul meu să-mi fac bagajele. Știți, în dimineața asta am de luat avionul spre Helsinki. Trebuie să ajung repede la hotel.

– O, tramvaiul ăsta te duce, mai mult sau mai puțin, oriunde vrei în acest oraș. Este ceea ce noi numim circuitul de dimineață. De două ori pe zi, un tramvai face întregul tur al orașului. Da, poți merge oriunde cu tramvaiul ăsta. Și seara la fel, dar atunci e cu totul altă atmosferă. Da, este un tramvai minunat.

– Grozav. Ei, atunci, iertați-mă. Cred că o să urmez sfatul dumneavoastră și o să iau micul dejun. De fapt, aveți perfectă dreptate. Doar când mă gândesc la asta, și deja mă simt mai bine.

– Așa vă vreau, zise electricianul și ridică croasantul său în onoarea mea.

M-am ridicat și m-am dus la capătul vagonului. M-au întâmpinat mai multe arome. Câteva persoane tocmai se serveau singure, dar trăgând cu ochiul peste umărul lor, am văzut un bufet mare, aranjat în semicerc, chiar sub geamurile din spate ale tramvaiului. Se oferea aproape tot ce-ți putea dori inima: ouă jumări, ochiuri, diferite sortimente de mezeluri și de cârnați, sote de cartofi, ciuperci și roșii la cuptor. Era și un platou mai mare cu rulouri de hering și alte preparate din pește, două coșuri uriașe pline cu croasante și diferite tipuri de cornuri, un bol de sticlă cu fructe proaspete și multe căni cu cafea și diverse sucuri. Toată lumea de la bufet părea mai mult decât nerăbdătoare să-și ia felurile respective, dar cu toate acestea

atmosfera era extrem de cordială, oamenii își treceau diferite lucruri din mână în mână și glumeau între ei.

Am luat o farfurie, uitându-mă între timp pe geamul din spate, prin care se vedeau străzile pe care le lăsam în urmă, și am simțit cum mi se ridică moralul. În definitiv, lucrurile nu merseseră chiar atât de rău. Oricare ar fi fost decepțiile pe care mi le adusesese acest oraș, fără îndoială că prezența mea fusese foarte apreciată – ca, de altfel, peste tot pe unde mai umblasem. Și iată-mă ajuns aproape de capătul călătoriei, cu un bufet cu totul impresionant înaintea mea, care îmi oferea practic tot ce mi-aș fi dorit să servesc la micul dejun. În special cornurile arătau foarte apetisant. Într-adevăr, din felul în care toți călătorii din jur își devorau micul dejun era evident că produsele erau cât se poate de proaspete și de cea mai bună calitate. Și din nou, toate lucrurile pe care îmi cădeau ochii mi se părură de-a dreptul îmbietoare.

Am început să mă servesc cu câte puțin din toate. În timp ce făceam aceasta, îmi imaginam că stăteam deja pe locul meu și discutam în mod agreabil cu electricianul, privind pe geam între două îmbucături străzile în dimineața aceea timpurie. Din mai multe puncte de vedere, electricianul era persoana ideală cu care să stau de vorbă în momentul acela. Se vedea clar că e un om bun, dar în același timp atent să nu fie indiscret. Îl urmăream cum mânca din croasantul lui, evident fără să se grăbească să coboare din tramvai. De fapt, părea pus pe stat acolo încă mult timp. Și cum tramvaiul făcea în continuare circuitul orașului și amândoi ne simțeam bine discutând împreună, individul era exact genul care să-și amâne coborârea până când ajungea din nou la stația lui. Nici bufetul nu părea că o să fie strâns prea curând, așa încât am fi putut să ne întrerupem din când în când conversația, pentru a ne umple din nou farfuriile. Îmi imaginam chiar cum ne îndemnam în repetate rânduri să mai luăm câte ceva, „Haideti! Doar încă un cârnat! Hai, dați-mi farfuria să vă aduc eu.” Stăteam așa împreună, discutând și schimbând impresii despre fotbal sau despre tot ce aveam chef, în timp ce afară soarele urca din ce în ce mai sus pe cer, umplând străzile și partea de vagon în care ne aflam noi cu strălucirea lui. Și numai după ce terminam totul, după ce mâncam și vorbeam după pofta inimii,

electricianul se uita la ceas, ofta și îmi arăta că se apropia din nou stația unde trebuia să cobor ca să ajung la hotel. Atunci oftam și eu și mă ridicam fără prea mare chef, scuturându-mi pantalonii de firimituri. Ne dădeam mâna, ne uram o zi bună – după spusele lui, în scurt timp urma să coboare și el – și mă alăturam mulțimii de călători veseli care se adunau în dreptul coborârii. Atunci, cum tramvaiul se oprea în stație, îi făceam electricianului un ultim semn cu mâna și coboram convins că puteam să mă gândesc cu mândrie și încredere la deplasarea pe care urma să-o fac la Helsinki.

Mi-am umplut ceașca cu cafea aproape până la refuz. Apoi, ținând-o cu grijă într-o mână, în timp ce în cealaltă aveam farfuria copios încărcată, am început să merg spre locul meu.

Sfârșit